

ଓଡିଶା ରାଜ୍ୟ ସ୍ମୃତି ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ, ସମ୍ବଲପୁର
Odisha State Open University
Sambalpur

ସ୍ଥାନକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ

ଦକ୍ଷତାବର୍ଦ୍ଧକ ବାଧତାମୂଳକ ପାଠ୍ୟକ୍ରମ

Ability Enhancement Compulsory Course(AECC)-2

ଯୋଗାଯୋଗମୂଳକ ମାତୃଭାଷା-ଓଡ଼ିଆ

ଯୋଗାଯୋଗ ଅନୁବିଧ ,ରୀତି ଓ ମାଧ୍ୟମ

ଯୋଗାଯୋଗର ପରିଭାଷା ,ଅନୁବିଧ, ପରିସର ଓ ପ୍ରକାରଭେଦ

ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ମୁକ୍ତ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ, ସମ୍ବଲପୁର, ଓଡ଼ିଶା
Odisha State Open University, Sambalpur, Odisha
Established by an Act of Government of Odisha.

ସ୍ନାତକ ସନ୍ନାନ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ

ଉଷ୍ଣତାବର୍ଦ୍ଧକ ବାଧତାମୂଳକ ପାଠ୍ୟକ୍ରମ

ଯୋଗାଯୋଗମୂଳକ ମାତୃଭାଷା – ଓଡ଼ିଆ (୬.୯.୩-୨)

ଯୋଗାଯୋଗ ଅନୁବିଧ୍ୟ, ରୀତି ଓ ମାଧ୍ୟମ

ବ୍ୟକ୍ତି-୦ ୧

ଯୋଗାଯୋଗର ପରିଭାଷା, ଅନୁବିଧ୍ୟ, ପରିସର ଓ
ପ୍ରକାରଭେଦ

ଯୁନିଟ୍ - ୧ ଯୋଗାଯୋଗର ସଂଙ୍ଗୀ ଓ ସ୍ଵରୂପ

ଯୁନିଟ୍ - ୨ ଯୋଗାଯୋଗର ଅନୁବିଧ୍ୟ ଓ ପ୍ରସାର

ଯୁନିଟ୍ - ୩ ଯୋଗାଯୋଗର ପ୍ରକାରଭେଦ

ଯୁନିଟ୍ - ୪ ଯୋଗାଯୋଗର ବିଭିନ୍ନ ନମ୍ବନା

ଲେଖକ

ସଂଜୟ ସାହୁ

ଗଣମାଧ୍ୟମ ଶିକ୍ଷାବିଦ୍

୭୫ ଜ୍ୟାତିପ୍ରକାଶ ମହାପାତ୍ର

ସହକାରୀ ପ୍ରଫେସର,

ଡାରତୀଏ ଜନସଞ୍ଚାର ସଂସ୍ଥାନ, ଦେଳାନାଳ

ସଂବିତ ମିଶ୍ର

ଶୈକ୍ଷିକ ପରାମର୍ଶଦାତା,

ସାମାଦିକତା ଓ ଗଣ୍ୟୋଗାୟୋଗ ବିଭାଗ

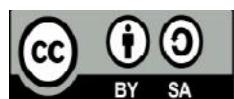
ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ମୁନ୍ତର ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ

ସାମଗ୍ରୀ ଉପାଦନ

ଡ. ମାନସ ରଞ୍ଜନ ପୁଜାରୀ

କୁଳସତ୍ତବ

ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ମୁନ୍ତର ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ, ସମ୍ବଲପୁର

OSOU, 2020. *Jogajogara Paribhasa, anubudhi, Parisra O Prakarbhada*
is made available under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0
<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0>

Printed by :

ୟୁନିଟ - ୧: ଯୋଗାଯୋଗର ସଂଜ୍ଞା ଓ ସ୍ଵରୂପ

୧.୦: ବିଷୟର ଗଠନ

- ୧.୧: ପଠନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ
- ୧.୨: ବିଷୟ ପରିଚୟ
- ୧.୩: ଯୋଗାଯୋଗର ସଂଜ୍ଞା
- ୧.୪: ଯୋଗାଯୋଗର ଭିତ୍ତି
- ୧.୫: ଯୋଗାଯୋଗର ପ୍ରକ୍ରିୟା ଓ ଉପାଦାନ
- ୧.୬: ଯୋଗାଯୋଗର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀତା
- ୧.୭: ଆସ ପ୍ରଗତି ମାପିବା

୧.୧: ପଠନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ

ଏହି ଯୁନିଟର ଲକ୍ଷ୍ୟ ହେଉଛି- ଯୋଗାଯୋଗ କ'ଣ, ଏହା କିପରି ଭାବେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାଏ; ସେ ବାବଦରେ ଆମେ ଜାଣିବା । ଏହି ଯୁନିଟ ପଡ଼ିବା ପରେ, ତୁମେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡ଼ିକର ଉଭର ଦେଇ ପାରିବୁ:

- ଯୋଗାଯୋଗର ଭାବାର୍ଥ ଓ ଏହାର ସଂଜ୍ଞା;
- ଏହାର ଗୁରୁତ୍ୱ;
- ଯୋଗାଯୋଗ ପରିଭାଷା
- ଯୋଗାଯୋଗ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପାଦାନ ଏବଂ ଯୋଗାଯୋଗ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ସେଗୁଡ଼ିକର ଭୂମିକା;
- ଯୋଗାଯୋଗର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀତା ଜତ୍ୟାଦି

୧.୨: ବିଷୟ ପରିଚୟ

ମଣିଷ ଏକ ସାମାଜିକ ପ୍ରାଣୀ ଭାବରେ ସମାଜରେ ତା'ର ପରିଚୟ ପାଇଛି । ସମାଜରେ ସେ ଜନ୍ମେ, ବଢେ ଓ ଜୀବିକା ନିର୍ବାହ କରେ । ସାମାଜିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ମଧ୍ୟରେ ଜୀବନ ବଂତୁ ବଂତୁ ସେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସହିତ ଯୋଗସ୍ଥିତ ରଖେ । କୌଣସି ନା କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ବସତଃ ସେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସହିତ ଯୋଗାଯୋଗ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହୋଇଥାଏ । ଯୋଗାଯୋଗ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସହ ଜତିତ ତଥା ଆମ ଜୀବନ କୌଣସିକ । ଅନ୍ୟ ଅର୍ଥରେ କହିଲେ, ଏହା ମାନବିକ ବ୍ୟବହାର ଓ କାର୍ଯ୍ୟଶୈଳୀକୁ ଅନେକାଂଶରେ ନିଯନ୍ତ୍ରଣ କରିଥାଏ । ସେଥିପାଇଁ ଯୋଗାଯୋଗ ବିଷୟରେ ଏକ ସ୍ଵର୍ଗ ଧାରଣା ରହିବା ନିତାନ୍ତ ଜରୁରୀ ।

ତେବେ ନିଜ ନିଜ ମଧ୍ୟରେ ଯୋଗାଯୋଗ ଭାବ ବିନିମୟ ହେଉଛି ଯୋଗାଯୋଗ । ଖାଦ୍ୟ, ବସ୍ତ୍ର ଓ ବାସଗୃହ ଭଲି ମୌଳିକ ଆବଶ୍ୟକତା ଭିତରେ ଏହା କେବଳ ସୀମିତ ନୁହଁ । ଆମର ସାମାଜିକ ଓ ସାଂସ୍କୃତିକ ଜୀବନ ଚଳଣି ସହିତ ଏହା ଘନିଷ୍ଠ ଭାବରେ ସଂଶ୍ଲିଷ୍ଟ ।

କେବଳ ଯୋଗାଯୋଗ ଦ୍ୱାରା ସଭ୍ୟତା ଓ ସଂସ୍କୃତି ବିକଶିତ ହୋଇଥିବା ପ୍ରସଙ୍ଗକୁ ନିର୍ଦ୍ଦୟରେ ସ୍ଵିକାର କରାଯିବ । ଯୋଗାଯୋଗ ହେଉଛି ବହୁମାର୍ଗୀ ସାମାଜିକ ପ୍ରକ୍ରିୟା । ଏହା ଆମ ପାଇଁ କାହିଁକି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ? ଏହା କିପରି କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାଏ ? ଯୋଗାଯୋଗ ପ୍ରକ୍ରିୟାର ବିଭିନ୍ନ ଉପାଦାନ କ’ଣ ଏବଂ ଏହା କିପରି ଭାବେ ପାରଷ୍ପରିକ ସମୟ ରଖି ଯୋଗାଯୋଗ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ଗତିଶୀଳ କରାଇ ଥାଆନ୍ତି ? ଏବଂ ଯୋଗାଯୋଗ କେତେ ପ୍ରକାରର, ଏସବୁ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଆମକୁ ଏହି ବିଷୟରୁ ମିଳିବ । ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟା ବାବଦରେ ଜାଣିବା ସହ ଫଳପ୍ରଦ ଯୋଗାଯୋଗର ବିଭିନ୍ନ ଉପାଦାନ ବାବଦରେ ସଂକଷ୍ଟ ଚିତ୍ର ପାଇ ପାରିବା ।

୧.୩: ଯୋଗାଯୋଗର ସଂଙ୍ଗୀ

କାହା ସହିତ କଥା ହେବା, କୌଣସି ଏକ ଆଲୋଚନାରେ ଯୁକ୍ତି ବାଢ଼ିବା, ସାଧାରଣ ସଭାରେ ଭାଷଣ ଦେବା, ଖବରକାଗଜ ପଡ଼ିବା, ଗାତ୍ର ଶୁଣିବା, ଟେଲିଭିଜନରେ କୌଣସି ଏକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଦେଖିବା, ନିଜ ମନରେ ଗାତକୁ ଗୁଣୁଗୁଣୁ ହେବା ଏପରିକି ରାତିରେ ଶୋଇବା ସମୟରେ ସ୍ଵପ୍ନ ଦେଖିବା ଆଦି ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାରର ଯୋଗାଯୋଗ । ନିତ୍ୟ ଜୀବନରେ ଆମେ ଏହି ସବୁ ପ୍ରକାର ଯୋଗାଯୋଗ କରିଥାଉ । କେବେ ନିଜ ସହ, ଆଉ କେତେବେଳେ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବନ୍ଧୁଙ୍କ ସହ କିମ୍ବା କୌଣସି ଅପରିଚିତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସହ ଏବଂ ବେଳେବେଳେ ଏକ ବୃଦ୍ଧତ ପ୍ରତିକରଣରେ ଜନତାଙ୍କ ସହ । ଅର୍ଥାତ୍ ଆମେମାନେ ପ୍ରତି ମୁହଁର୍ରୂରେ ନିଜର ଚିତ୍ରା, ଭାବନା, ଅଭିଜ୍ଞତା ତଥା କାର୍ଯ୍ୟପ୍ରଶାଳୀ ବିଷୟରେ ଏକ କିମ୍ବା ଏକାଧିକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସହ ଭାବ ବିନିମୟ କରିଥାଉ । ବୋଧହୁଏ ଆମେ ନିଜର ଶାରୀରିକ, ଆବେଗିକ କିମ୍ବା ବ୍ୟକ୍ତିଗତ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ ହେଉ କି ଲାଭ ହାସଲ ପାଇଁ ହେଉ; ଏସବୁ ବିନିମୟ ହେଉଥାଏ । ଏହା ସମସ୍ତେ ଜାଣନ୍ତି କି ଯୋଗାଯୋଗ ମାନବ ଜୀବନର ଏକ ଅବିଲ୍ଲେଦ୍ୟ ଅଙ୍ଗ । ସରଳ ଅର୍ଥରେ କହିଲେ, ଯୋଗାଯୋଗ ବିନା ଆମ ସମାଜ ତିଷ୍ଠି ରହିବା ଅସୟବ ।

ଦେଖିବାକୁ ଗଲେ ଯୋଗାଯୋଗର ଅନେକ ସଂଙ୍ଗୀ ରହିଛି । କିନ୍ତୁ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୌଣସି ଗୋଟିଏ ସଂଙ୍ଗୀ ସବୁଠି ଆଦୃତ ହୋଇ ପାରି ନାହିଁ । ତେବେ କାର୍ଯ୍ୟକାରିତାକୁ ଆଖି ଆଗରେ ରହି ଯୋଗାଯୋଗର ସଂଙ୍ଗୀ ନିରୂପଣ କରାଯାଇପାରେ;

- କୌଣସି ବିନିମୟ (ଅକ୍ଷୁପୋର୍ତ୍ତ ଶଦକୋଷ),
- କୌଣସି ଉଦ୍ୟୋଗର ସଂଚାରଣ (କୋଲିନ୍ ଚେରୀ),
- କୌଣସି ଗୋଟିଏ ମନ୍ତ୍ରିଷ୍ଠ ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିବା (କ୍ଲୁଭ୍‌ଟେ ସାନନ୍),
- କୌଣସି ଗୋଟିଏ ପ୍ରକ୍ରିୟାର ଅନ୍ୟ ଉପରେ ପ୍ରଭାବ (ଗାର୍ଲସ୍ ଇ. ଓସଗୁଡ଼),
- ଯେଉଁ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଦ୍ୱାରା ମାନବିକ ସମ୍ପର୍କ ବିଦ୍ୟମାନ ଓ ପ୍ରାସାରିତ କିମ୍ବା ସାଧାରଣ ହୋଇ କୌଣସି ଅଭିଜ୍ଞତାର ବିନିମୟରେ ଯୋଗାଯୋଗ । (ଡିଲବର ସ୍କ୍ରାମ)

- ଯୋଗାଯୋଗର ଅର୍ଥ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କରି ‘ତରୁଣ ଶବ୍ଦକୋଷ’ କହନ୍ତି- “ଯୋଗାଯୋଗ-ବି. ମିଳନ, ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ, ଏକ୍ୟ, ସଂସ୍କର, ଖବର ଆଦି ଦେଶ ନେଣ ବା ଆଦାନ ପ୍ରଦାନ, ସହଯୋଗିତା” ପୃଷ୍ଠା- ୨୪୪ ।
- ‘ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାକୋଷ’ ଯୋଗାଯୋଗକୁ ‘ଜୋଗାଜୋଗ’ ଭାବରେ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘ କରି କହନ୍ତି- ‘ଜୋଗାଜୋଗ-ଦେ. ବି. (କରେରିଆଭାଷା) ସଂ-ଯୋଗ + ବିପରୀତାର୍ଥକ, କିନ୍ତୁ ଏକାର୍ଥକ ସହଚର ରୂପେ ବ୍ୟବହୃତ ଅଯୋଗ’ , ନାୟ ଖଣ୍ଡ-ପୃଷ୍ଠା-୩୦୪୧ ।
- ‘ବୃଦ୍ଧତ ଓଡ଼ିଆ ଅଭିଧାନ’ ମତରେ ‘ଯୋଗାଯୋଗ- ଦେ.ବି. ପରଷ୍ଵର ସଂଯୋଗ, ସଂଶ୍ରବ, Intercourse communication-ପୃଷ୍ଠା-୧୧୭୮ ।
- ସରଳ ଓଡ଼ିଆ ଅଭିଧାନ ଏ ସମ୍ପର୍କରେ କହନ୍ତି- ‘ପରଷ୍ଵର ସଂଯୋଗ, ବା ସଂଶ୍ରବ’, ପୃଷ୍ଠା-୫୭୮ ।
- ଇଂରଜୀ ଭାଷାରେ ଯୋଗାଯୋଗର ପରିଭାଷା ଭାବରେ ‘communication’ ଶବ୍ଦକୁ ନିଆଯାଇଛି । ଏଇ ଶବ୍ଦଟି ଲାଟିନ୍ ଭାଷାର ‘communico’ ଶବ୍ଦରୁ ନିଆଯାଇଛି । ଏହାର ଅର୍ଥ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କରି ଉମା ନରୁଲା କହନ୍ତି ଯେ ଏହା ଏକ ସାମାଜିକ ପ୍ରକ୍ରିୟା, ଅସଂଖ୍ୟ ମାର୍ଗରେ ମଣିଷ ଏହାଦ୍ୱାରା ପରଷ୍ଵର ସହିତ ସମନ୍ବନ୍ଧ ରକ୍ଷା କରିପାରେ । ତାଙ୍କ ମତରେ ଏହା କଥୃତ, ଅଶକଥୃତ ବା ସାଂକେତିକ, ଲିଖିତ, ଅଥବା ଦୃଶ୍ୟ ଶ୍ରାବ୍ୟାତ୍ମକ ହୋଇପାରେ । -Mass communication: Theory and practice-page-01`
- ଏ ସମ୍ପର୍କରେ ମତ ପ୍ରଦାନ କରି ‘ଅକ୍ଷୁଫୋର୍ଡ ଇଙ୍ଗଲିସ୍ ଓଡ଼ିଆ ଅଭିଧାନ’ କହନ୍ତି -‘communication’ ସମ୍ପର୍କ, ଯୋଗାଯୋଗ, ଖବର, ସଂଚାର ବିଦ୍ୟା’ - ପୃଷ୍ଠା-୧୪୦ ।

ଆଲୋଚିତ ସଂଜ୍ଞା ହିସାବରେ ଦୁଇ କିମ୍ବା ତା'ଠାରୁ ଅଧିକ ବ୍ୟକ୍ତି ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଜାତିତ । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଯିଏ ସ୍ଵଚ୍ଛନା ପ୍ରେରଣ କରିଥାଏ, ସେ ପ୍ରେରକ ଆଉ ଯିଏ ତାହାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିଥାଏ ସେ ଗ୍ରାହକ । କ'ଣ ପ୍ରେରଣ କରାଯାଏ, ଆଉ କ'ଣ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଏ ? କୌଣସି ଏକ ଭାବନା, ଚିନ୍ତାଧାରା, ସ୍ଵଚ୍ଛନା, ମନୋବୃତ୍ତି, ଆବେଗ କିମ୍ବା ଜ୍ଞାନ ଯାହାକୁ ଆମେ ବାର୍ତ୍ତା ବୋଲି କହିଥାଉ । ଏବେ ପ୍ରଶ୍ନ ଏହି ବାର୍ତ୍ତାକୁ କିପରି ପ୍ରେରକ, ଗ୍ରାହକ ନିକଟକୁ ପଠାଇଥାଏ । ମାଧ୍ୟମ କ'ଣ ? ଏହି ସବୁ ବାର୍ତ୍ତା କିଛି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସଙ୍କେତ, ପ୍ରତୀକ ଓ ଇସାରା ଜରିଆରେ ଗୋଟିଏ ପାଖରୁ ଅନ୍ୟ ପାଖକୁ ଯାଇଥାଏ । ଏହା କୌଣସି ଭାଷା ହୋଇପାରେ, ମୌଖିକ ବା ଲିଖିତ । ଯେତେବେଳେ ଆମେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସହ ସ୍ଵଚ୍ଛନା, ଚିନ୍ତା, ଜ୍ଞାନ ଓ ଭାବ ଆଦିର ବିନିମୟ କରିଥାଉ, ସେତେବେଳେ ଆମ ଭିତରେ ଏକ ପାରଷ୍ଵରିକ ସମ୍ପର୍କ ଗଡ଼ି ଉଠିଥାଏ ଯାହା ଆମକୁ ନିର୍ଦ୍ଦାରିତ କୌଣସି ଏକ କାର୍ଯ୍ୟ କିମ୍ବା ଲକ୍ଷ୍ୟରେ ପହଞ୍ଚାଇବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରେ ।

୧.୪: ଯୋଗଯୋଗର ଭିତ୍ତି

ଯୋଗଯୋଗ ଏକ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ପ୍ରକ୍ରିୟା । ମାନବ ସଭ୍ୟତାର ଆରମ୍ଭରୁ ଖାଦ୍ୟ, ବସ୍ତ୍ର, ବାସନ୍ତ ଭଳି ମୌଳିକ ଆବଶ୍ୟକତାର ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ପାଇଁ ଏହା ଏକାନ୍ତ ଅପରିହାର୍ୟ ହୋଇପଡ଼ିଥିଲା । ସମୟକୁମେ ଅସତ୍ୟ ମାନବ ନିଜର ବୃଦ୍ଧି ବିଦ୍ୟା ବଳରେ କ୍ରମଶଃ ସତ୍ୟମାନବ ଭାବରେ ପରିଚିତ ହେଲା । ବ୍ୟକ୍ତି ଜୀବନର ପରିସର ବୃଦ୍ଧି ପାଇଲା ଓ ସେ କ୍ରମଶଃ ଗୋଷ୍ଠୀଜୀବନ ଆରମ୍ଭ କଲା । ଗୋଷ୍ଠୀଗତ ଜୀବନର ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଓ ବିକାଶ ହେତୁ ଗଠିତ ହେଲା ଜୀବନର ବୃଦ୍ଧତମ ସଭା ସମାଜ । ମଣିଷ ଏଣିକି ସାମାଜିକ ମଣିଷ ଭାବରେ ନିଜର ପରିଚୟ ବାଢ଼ିଲା । ଶିକ୍ଷା ଓ ସଭ୍ୟତାର ବିକାଶ ହେତୁ ମଣିଷ ମନ ଭିତରର ସାଂସ୍କୃତିକ ଚେତନାଟି କ୍ରମେ କ୍ରମେ ବିକଶିତ ହେବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲା । ଏଥୁପାଇଁ ମଣିଷର ଚଳଣିର ପରିସର ବୃଦ୍ଧି ଘଟିଲା ଓ ଯୋଗଯୋଗ ପ୍ରକ୍ରିୟାଟି କ୍ରମେ ଦୃଢ଼ ହେବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲା । କାରଣ ଏତେବେଳକୁ ସାଧାରଣ ମଣିଷର ଜୀବନ ଚଳଣିର ଆବଶ୍ୟକତା ବ୍ୟାପକରୁ ଅଧିକତର ଭାବେ ବ୍ୟାପ୍ତ ହୋଇସାରିଥିଲା । ଯଥା :

- ସାଧାରଣ ଆବଶ୍ୟକତା ପାଇଁ ଏକଦା ଯୋଗଯୋଗର ଭିତ୍ତି ସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିଲା ।
- ସତ୍ୟ ମଣିଷର ଯୋଗଯୋଗ ଅଧିକତର ବ୍ୟାପ୍ତ ହେଲା ।
- ଶିକ୍ଷିତ ମଣିଷର ଯୋଗଯୋଗ କେବଳ ଶିକ୍ଷା ସାଂସ୍କୃତିକ ପାଇଁ ବ୍ୟାପକ ହେଲା ।
- ସାଂସ୍କୃତିକ ବିଚାର ଓ ସର୍ଜନଶୀଳତା ଯୋଗଯୋଗକୁ ଦୃଢ଼ କଲା ।
- ବୈଜ୍ଞାନିକ ମନୋଭାବ, ଭାବନ, ଆବିଷ୍ଵାର ପ୍ରଭୃତି ଏହାକୁ ଦୃଢ଼ତର କଲା ।
- ଯୋଗଯୋଗ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଯନ୍ତ୍ରପାତିର ବ୍ୟବହାର ଓ ପ୍ରଯୋଗ ବିଭିନ୍ନ ନୂତନ ଦିଗ ଉନ୍ନୋଚନ କଲା ।
- ବ୍ୟାବସାୟିକ ସଫଳତା ପାଇଁ ଯୋଗଯୋଗର ଭିତ୍ତି ପ୍ରସାରିତ ହେଲା ।
- ଚିନ୍ତାଶାଳ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ଏକକ ଚିନ୍ତନ କ୍ରମେ ଏହା ଦ୍ୱାରା ସମ୍ମନ ଚିନ୍ତନକୁ ପ୍ରଭାବିତ କଲା ।
- ଯୋଗଯୋଗ ପାଇଁ ଜ୍ଞାନ ବିଜ୍ଞାନ ଓ ଜ୍ଞାନ ବିଜ୍ଞାନ ପାଇଁ ଯୋଗଯୋଗର ପରିସର ବୃଦ୍ଧିପ୍ରାପ୍ତ ହେଲା ।
- କଳା, ସ୍ଥାପତ୍ୟ, ସାହିତ୍ୟ, ସଙ୍ଗୀତ ପ୍ରଭୃତି ଦ୍ୱାରା ଯୋଗଯୋଗ ମନୋରଞ୍ଜନର ସହଜ ସାମଗ୍ରୀ ଭାବରେ ରୂପାନ୍ତରିତ ହେଲା ।
- ସତ୍ୟତା ଓ ସାଂସ୍କୃତିର କ୍ରମବିକାଶ ସହିତ ଯୋଗଯୋଗ ଅବିଛିନ୍ନ ଭାବରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇପଡ଼ିଲା ।
- ସାଧାରଣ ଆବଶ୍ୟକତା ପ୍ରରକୁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିବା ଯୋଗଯୋଗ କଲା, ବିଜ୍ଞାନ ଓ ବାଣିଜ୍ୟ ପ୍ରଭୃତି ପ୍ରତ୍ୟେକ କ୍ଷେତ୍ରକୁ କବଳିତ କଲା ।
- ଚଳନ୍ତି ସମାଜ ହେଉଛି ଯୋଗଯୋଗର ସମାଜ । ଏହା ବିନା ସମାଜ ଗତିଶୀଳ ହେବା ଅସମ୍ଭବ ହୋଇପଡ଼ିବ ।

- ଏକଦା ସାଧାରଣ ସ୍ତରରେ ଥିବା ଯୋଗାଯୋଗ, ଆଜିର ଦିନରେ ଅସାଧାରଣ ଭାବରେ ବିଜ୍ଞାନର ଜୟୟାତ୍ରାକୁ ନିଯନ୍ତ୍ରଣ କରିବାରେ ସଫଳ ହୋଇଛି ।
- ଅତାତର ତୁଣ୍ଡ ବା ମୌଖିକ ଯୋଗାଯୋଗ ଆଜି ହଜାର ହଜାର ମାଲକ ଦୂରକୁ ବ୍ୟାପ୍ତ ହୋଇ ପାରିଛି ।

ଏହିଭଳି ଭାବରେ ବିଚାର କରି ବସିଲେ ଜଣାଯିବ ଯେ, ମାନବ ସଭ୍ୟତାର କ୍ରମବିକାଶ ସହିତ ଯୋଗାଯୋଗ ଅବିଛେଦ୍ୟ ଅଂଶ ପାଲିତି ଯାଇଛି । ଯୋଗାଯୋଗ ବିଜ୍ଞାନ ହେଲେ ମହାକାଶଚାରୀ ମହାଶୂନ୍ୟରେ ମିଳେଇଯିବ, ସାଗରର ଅତଳ ଗହୁରରେ ମହାସାଗରଚାରୀ ଜୀବନରେ ଭୂପୃଷ୍ଠ ଦେଖିବା ଅସମ୍ଭବ ହୋଇପଡ଼ିବ । ରାଷ୍ଟ୍ର ରାଷ୍ଟ୍ର ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ମଧୁର ସମ୍ପର୍କ ଯୋଗାଯୋଗ ବିନା ଘୋର ଶତ୍ରୁତାରେ ପରିଣତ ହେବ । ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନ, ପାରିବାରିକ ଜୀବନ, ବୃତ୍ତିଗତ ଜୀବନ ପ୍ରଭୃତି ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ଜୀବନ କେବଳ ଯୋଗାଯୋଗ ବିନା ସ୍ଥାଣୁ, ସ୍ଥାବିର ଓ ଅତଳ ହୋଇପଡ଼ିବ ।

୧.୪: ଯୋଗାଯୋଗର ପ୍ରକ୍ରିୟା ଓ ଉପାଦାନ

ଜଣେ ଯାହା ଅନୁଭବ କରେ ତାହାକୁ ଅନ୍ୟ ବା ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ପ୍ରକାଶ କରେ, ତ'ାର ଏଇ ପ୍ରକାଶିତ ବନ୍ଦବ୍ୟ ଯାହା ପ୍ରତି ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ, ସେ ବା ସେମାନେ ତାହା ଅନୁଭବ କରନ୍ତି ଓ ସେ ସମ୍ପର୍କରେ ଚିନ୍ତା କରନ୍ତି ବା ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ପ୍ରକାଶ କରନ୍ତି । ଆବଶ୍ୟକ ମଣିଲେ ଏହାର ଭ ର ଦିଅନ୍ତି । ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟାଟି ହେଉଛି ବନ୍ଦ୍ରା ଓ ଶ୍ରୋତା ଉତ୍ସବ ମଧ୍ୟରେ ଯୋଗାଯୋଗ । ତେଣୁ ଯୋଗାଯୋଗ ଏକ ସ୍ଵତତ୍ତ୍ଵ ପ୍ରକ୍ରିୟା । ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ମୁଖ୍ୟତଃ ୪ଗୋଟି ସ୍ତର ରହିଥିବା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଏ । ଯଥା :

ଯୋଗାଯୋଗ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଅନୁଭବକାରୀ ତଥ୍ୟପ୍ରେରଣ ଗୋଟିଏ ତଥ୍ୟକୁ ପ୍ରାପଳକ ପାଇଲୁ ପ୍ରେରଣ କରିଥାନ୍ତି । ଏହି ତଥ୍ୟ କିମ୍ବା ମାଧ୍ୟମ ଦେଇ କାହିଁ କାହାରେକେ ଦିଇଲୁ ଅବସ୍ଥା କିମ୍ବା ତେବେ ପ୍ରଦ୍ୱାନର ଶାକାର ହୋଇପାରେ । ତେଣୁ କେବେକେବେକେ ତଥ୍ୟର ମୂଳ ଉଦ୍‌ଦେଶ୍ୟଟି ପ୍ରାପଳକ ପାଇଲେ ଅର୍ଥାବବୋଧରେ ଉନ୍ନତା ହୁଏ କରେ । ଏହାଦ୍ୱାରା ପ୍ରାପଳକ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ପ୍ରକାଶ ପାଏ ।

୧-ବ୍ୟକ୍ତିର ଚିନ୍ତନ : କ'ଣ କୁହାଯିବ, ତାହା ପ୍ରଥମେ ଚିନ୍ତା କରାଯାଏ -

୨-ଚିନ୍ତନ ପରିପ୍ରକାଶର ଅଭିଳାଷ : କ'ଣ କହିବେ ତାହା ପ୍ରକାଶ କରିବାର ଇଚ୍ଛା-

୩-ଅନ୍ୟ ନିକଟରେ ନିଜ ଚିତ୍ତନର ପରିପ୍ରକାଶ : କାହାକୁ ବା କେଉଁମାନଙ୍କୁ କୁହାଯିବ ଭାବି ନିଆଯାଏ-

୪-ଶ୍ରୋତାଙ୍କ ଗ୍ରହଣ କରିବାର ମାନସିକତା : ବନ୍ଦାଙ୍କର ବକ୍ତ୍ବୀ ଗ୍ରହଣ କରିବାର ମାନସିକ ମୁଣ୍ଡି-

୫-ଶ୍ରୋତାଙ୍କ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା : ଜଣଙ୍କ ବକ୍ତ୍ବୀ ଶୁଣିବା ପରେ ଶ୍ରୋତାଙ୍କର ପ୍ରତିକ୍ରିୟା-

ଯୋଗାଯୋଗ ପ୍ରକ୍ରିୟା:

ଯୋଗାଯୋଗ ପ୍ରକ୍ରିୟାଟି କ’ଣ ? ଏହା ବୁଝିବା ପାଇଁ ସବୁଠୁ ସରଳ ସିନ୍ଧାନ୍ତଟି ଏହି ପ୍ରକାରର - “ଯୋଗାଯୋଗ ହେଉଛି ଏକ ସଂଚରଣ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଯେଉଁଥିରେ ଜଣେ ପ୍ରେରକ(ସେଷ୍ଟର) ଏକ ବାର୍ତ୍ତାକୁ(ମେସେଜ) କୌଣସି ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ମାଧ୍ୟମ(ଚ୍ୟାନେଲ) ଜରିଆରେ ଜଣେ ଗ୍ରାହକ(ରିସିଭର) ନିକଟକୁ ପ୍ରେରଣ କରିଥାଏ ଏବଂ ଗ୍ରାହକ ଜଣଙ୍କ ବାର୍ତ୍ତାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପରେ ନିଜ ବୁଝିବା ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରେରକ ନିକଟକୁ ଏକ ଲେଉଟାଣି ସଙ୍କେତ(ଫିଲ୍ମବ୍ୟାକ) ପଠାଇଥାଏ । ଏହା ଯୋଗାଯୋଗ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ବୁଝାଉଥିବା ନମ୍ବୁନାର ଆକ୍ଷରିକ ଉପସ୍ଥାପନ । ଯୋଗାଯୋଗ ପ୍ରକ୍ରିୟାର ପ୍ରାଥମିକ ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛନ୍ତି- ପ୍ରେରକ, ଗ୍ରାହକ, ବାର୍ତ୍ତା, ମାଧ୍ୟମ ଏବଂ ଲେଉଟାଣି ସଙ୍କେତ ବା ପ୍ରତିକ୍ରିୟା । ମୋଟାମୋଟି ଭାବରେ ଦେଖିଲେ ନମ୍ବୁନାଟିଏ ମାନବୀୟ ଯୋଗାଯୋଗ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଏବଂ ଏହାର ବିଭିନ୍ନ ଉପାଦାନ ବିଷୟରେ କହିବା ସହ କିପରି ଭାବେ ଜଣେ ପ୍ରେରକଠାରୁ ଗ୍ରାହକ ଏବଂ ପୁନଃ ପ୍ରେରକ ନିକଟରୁ ବାର୍ତ୍ତାର ସଂଚାରଣ ବିଷୟରେ କୁହେ । ଉଦାହରଣ ସ୍ଵରୂପ ଏକ ଯୋଗାଯୋଗ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଜଣେ ପ୍ରେରକ ରହିଥାଏ, ଯାହାର ମୁଖ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଉଛି ଏକ ବାର୍ତ୍ତାକୁ ସଂଚାରଣ କରିବା । କେଉଁ ମାଧ୍ୟମ ଦେଇ ତଥା କାହାକୁ ସେହି ବାର୍ତ୍ତା ପ୍ରେରଣ କରାଯିବା ଏହା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ତାର ନିଷ୍ଠାରୁ । ସେହିପରି ବାର୍ତ୍ତା ପ୍ରେରଣ ପରେ ପ୍ରେରକ ଜଣଙ୍କ ଗ୍ରାହକର ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ଜାଣିବାକୁ ଚାହେଁ । ବାର୍ତ୍ତାଟି ସଠିକ୍ ଭାବେ ଗ୍ରାହକ ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚିଛି କି ନାହିଁ ତା ସେ ଜାଣିବାକୁ ଜଇଁ ପ୍ରକାଶ କରିଥାଏ । ଲେଉଟାଣି ସଙ୍କେତ ପାଇବା ପରେ ହିଁ ପ୍ରେରକ ଜଣଙ୍କ ଯୋଗାଯୋଗ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ଆଗକୁ ବଡ଼ାଇଥାଏ । ଯୋଗାଯୋଗ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଏମିତି ଆଗକୁ ବଡ଼ି ଚାଲେ । ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ମାନବୀୟ ଯୋଗାଯୋଗର ବିଭିନ୍ନ ପରିବର୍ତ୍ତନଶୀଳ ଉପାଦାନ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ସମୟ ପରମ୍ପର ନିର୍ଭରଣୀଳ ହୋଇପଡ଼ନ୍ତି ।

ମାନବୀୟ ଯୋଗାଯୋଗର ସାଧାରଣ ନିୟମ ଗଣ ଯୋଗାଯୋଗ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ଲାଗୁ । କିନ୍ତୁ ଗଣ ଯୋଗାଯୋଗ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକ ଭିନ୍ନ ଏବଂ ଏଠି ସାଧାରଣତଃ ପ୍ରକ୍ରିୟାଟି ଅଧିକ ଜଟିଳ ହୋଇଥାଏ । ଉଦାହରଣ ସ୍ଵରୂପ ଗଣ ଯୋଗାଯୋଗ ଏକ ବିଶାଳ ପ୍ରକ୍ରିୟା । ଏଥିରେ ପ୍ରେରକ ଜଣେ ହୋଇପାରେ କିନ୍ତୁ ବାର୍ତ୍ତା ଓ ଗ୍ରାହକ ଏକାଧିକ । ଏକାଧିକ ଅର୍ଥ ଏଠି ଦୁଇ ନୁହେଁ । ତା’ରୁ ତେର ଗୁଣ ଅଧିକ । ସହସ୍ରାଧିକ ଗ୍ରାହକ ବି ହୋଇପାରନ୍ତି । ସେହିପରି ବାର୍ତ୍ତାଟି ଗୋଟିଏ କିମ୍ବା ଦୁଇଟି ନୁହେଁ । ଏହା ବିଲୁପ୍ତି ଏବଂ ପାରମ୍ପରିକ ଯୋଗାଯୋଗ ଭଲି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ନୁହେଁ । ବାର୍ତ୍ତାଟି ବହୁଗୁଣିତ ହୋଇ ଅନେକ ଗ୍ରାହକଙ୍କ ପାଇଁ ବିଲୁପ୍ତି ହୋଇ ପ୍ରେରଣ କରାଯାଏ । ଏଥିପାଇଁ ଗଣ ଯୋଗାଯୋଗରେ ଯୋଗାଯୋଗ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ଏକ ପାଖିଆ ପ୍ରକ୍ରିୟା । ଖୁବ୍ କମ୍ ସମୟରେ ଏହା ଦ୍ୱିପାର୍କି ହୋଇଥାଏ ।

୧.୭: ଯୋଗଯୋଗର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀତା

ଯୋଗଯୋଗ ମଧ୍ୟରେ ଜଣେ ପ୍ରେରକ, ଜଣେ ଗ୍ରାହକ, ଗୋଟେ ବାର୍ତ୍ତା ଏବଂ ଗୋଟେ ମାଧ୍ୟମ ରହିଥାଏ । ଚିକିଏ ଚିନ୍ତା କରି ଦେଖନ୍ତୁ, ଯଦି ଆପଣଙ୍କୁ ମାସଟିଏ ପାଇଁ କାହା ସହିତ ଯୋଗଯୋଗ କରିବାକୁ ଦିଆଯିବ ନାହିଁ; ଆପଣ କିଛି କହି ପାରିବେନି, କିଛି ଲେଖି ପାରିବେନି, ଗୀତ ଗାଇ ପାରିବେନି, ଚିକାର କରି ପାରିବେନି, ଚିତ୍ର ଆଙ୍କି ପାରିବେନି, ଯୋଗଯୋଗ ସ୍ଥାପନ ପାଇଁ ଏପରି କିଛି କରି ପାରିବେନି; ତେବେ କ’ଣ ହେବ ? ଆପଣଙ୍କୁ ଲାଗିବ ଜୀବନଟା ମୂଲ୍ୟହୀନ, ଅର୍ଥହୀନ । ଜୀବନ ସ୍ଥାଯିତ୍ବ ଉପରେ ଏକ ପ୍ରଶ୍ନବାଚୀ ସୃଷ୍ଟି ହେବ ।

ଏଣୁ ମାନବିକତାର ବିକାଶ ଏବଂ ମାନବର ଅଣ୍ଟିତ୍ ପାଇଁ ଯୋଗଯୋଗ ନିତାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ । ବିନା ଭାବ, ବାକ୍ୟ ବିନିମୟରେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି, ଗୋଷ୍ଠୀ ତଥା ସମାଜ ଚିଷ୍ଟି ରହି ପାରିବନି । ଚିକିଏ ଚିନ୍ତା କରନ୍ତୁ ଆପଣ ଯଦି ଘରେ କାହା ସହିତ କଥା ହେବେ ନାହିଁ, ଚିତ୍ର ଦେଖିବେ ନାହିଁ, କଲେଜ ଓ ସ୍କୁଲରେ ଅଧ୍ୟାପକଙ୍କ କଥା ଶୁଣିବେ ନାହିଁ, ଖେଳିବେ ନାହିଁ, ନାଚିବେ ନାହିଁ, ଗୀତ ଗାଇବେ ନାହିଁ, ଚିତ୍ର ଆଙ୍କିବେ ନାହିଁ, ସାଙ୍ଗମାନଙ୍କ ସହ ବାର୍ତ୍ତାଳାପ କରିବେ ନାହିଁ; ତାହାଲେ କ’ଣ ହେବ ଜୀବନ ? ଖବର, ସୂଚନା, ମତ, ତଥ୍ୟ, ପରିସଂଖ୍ୟାନ ବିନା ଜୀବନ କ’ଣ ହେବ ? ଜୀବନ ଅଚକି ଯିବ । ସ୍ଵିର ହୋଇଯିବ । ଲାଗିବ ଆମେ ଆଉ ଜୀଉଁ ନାହାନ୍ତି କି ? ଉତ୍ସବ ମାନସିକ ଓ ଶାରୀରିକ ଭାବେ ଆମେ ରୋଗଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇଯିବା, ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ତଥା ବୃତ୍ତିଗତ ଜୀବନରେ ଆଗକୁ ବଢ଼ିବା ପାଇଁ ଆମକୁ ମିଳୁଥିବା ସୁଯୋଗ ଓ ଚ୍ୟାଲେଞ୍ଜକୁ ଆମେ ହାସଲ କରି ପାରିବା ନାହିଁ । ଏଣୁ “ପ୍ରତ୍ୟେକ ସାମାଜିକ କାର୍ଯ୍ୟଧାରା ତଥା ବିନିମୟର କେନ୍ଦ୍ରସ୍ଥଳ ହୋଇ କମ୍ୟୁନିକେସନ୍ ବା ଯୋଗଯୋଗ, ସମ୍ପର୍କ ସ୍ଥାପନା ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ଏକ ଉପାଦାନ; ଯାହା ବୁଝାମଣା, କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାର ସୁଯୋଗ ତଥା ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ସୃଷ୍ଟି କରିଥାଏ ଓ ସାମାଜିକ ପ୍ରାଣୀ ହୋଇ ବଞ୍ଚିବାର ସୁବିଧା ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ ।”

ଲୋକମାନଙ୍କୁ ସରଳ ଓ ଫଳପୂର୍ବ ଜୀବନଯାପନ କରିବା ପାଇଁ ସୂଚନା, ଶିକ୍ଷା, ଆମୋଦପ୍ରମୋଦ ପ୍ରଦାନ କରିବା ସହ ପ୍ରଭାବ ବିଷ୍ଟାର ଓ ପ୍ରବର୍ତ୍ତାଇବା ହେଉଛି ଯୋଗଯୋଗର ପ୍ରାଥମିକ କାର୍ଯ୍ୟ । ଏହାଛତା ଯୋଗଯୋଗର କିଛି ଗୋଣ କାର୍ଯ୍ୟ ମଧ୍ୟ ରହିଛି । କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି, ଗୋଷ୍ଠୀ, ଜାତି ତଥା ସମାଜକୁ ସୁଖ ଶାନ୍ତିରେ ରହିବାକୁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତାଇବା ପାଇଁ ଆଲୋଚନା ଓ ଯୁକ୍ତି, ସାଂସ୍କୃତିକ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ଏବଂ ସମକ୍ଷାକରଣ ଜରିଆରେ ‘ଯୋଗଯୋଗ’ ହିଁ ସରେତନ ତଥା ସୃଜନଶୀଳ କରାଇଥାଏ । ଏଠାରେ ସେ ବିଷ୍ୟରେ ବିସ୍ତର ଭାବେରେ ଦିଆଗଲା ।

୯. ସୂଚନା:

ଧରାଯାଉ ଆପଣଙ୍କୁ ଆମ ଦେଶର ସ୍ଵାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମ, ଅଯୋଧ୍ୟା ପ୍ରସଙ୍ଗ, ବିଷୟ ତଥା କଲିକତାରେ ହୋଇଥିବା ବୋମା ବିଷ୍ଣୋରଣ, ଭୋପାଳ ଗ୍ୟାସ ଦୁର୍ଘଟଣା, ବାରିପଦା ଅଗ୍ନିକାଣ୍ଡ ବିଷୟରେ କୌଣସି ସୂଚନା ଦିଆଯାଇ ନଥାନ୍ତା; ତେବେ ଆପଣଙ୍କ ଜୀବନ ଏବେ କେମିତି ଥାଆନ୍ତା । ଏବେ ଆପଣ ମାନସିକ ପ୍ରତରରେ ଯେତେ ସୁମ୍ଭୁ ଓ ଦୃଢ଼ ଅଛନ୍ତି, ତା'ଠାରୁ କମ ଥାନ୍ତେ । ଆଜିକାଲି ପାଖାତ୍ୟ ଦେଶମାନଙ୍କର ସୂଚନାକୁ ‘ପାଞ୍ଚର ବା ଶତ’ର ଆଖ୍ୟା ଦିଆଯାଉଛି । ଆପଣଙ୍କ ନିକଟରେ ଯେତେ ଅଧିକ ସୂଚନା ଅଛି, ଆପଣ ସେତେ ଅଧିକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ବା ପାଞ୍ଚରଫୁଲ । ଆଗରୁ ସମୟ ଥିଲା, ଯାହା ପାଖରେ ଯେତେ ଅଧିକ କ୍ଷମତା ଥିଲା ବା ଅର୍ଥ ଥିଲା, ସେ ସେତେ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଥିଲା । ଏବେର ଦୁନିଆରେ ଯାହା ପାଖରେ ଯେତେ ସୂଚନା ଅଛି, ସେ ସେତିକି ଶକ୍ତିଶାଳୀ ବା ପାଞ୍ଚରଫୁଲ । ଯେଉଁମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ସୂଚନା ହାସଲ କରିବାର କ୍ଷମତା ରହିଛି, ସେମାନେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସ୍ଵାର୍ଥ ପାଇଁ ତାହାକୁ ବ୍ୟବହାର କରି ପାରୁଛନ୍ତି । ଆମେ ଯେଉଁ ପରିବେଶ ତଥା ସମାଜ ମଧ୍ୟରେ ବସବାସ କରୁଛେ, ତା' ବିଷୟରେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ସୂଚନା ହାସଲ କରିବା ପାଇଁ ‘ଯୋଗାଯୋଗ’ ଆମକୁ ସୁଯୋଗ ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ । କୌଣସି ଯୁଦ୍ଧ, ଆସନ୍ତ୍ର ବିପଦ, ଦୁର୍ବିପାକ, ବିପର୍ଯ୍ୟୟ, ପୁରସ୍କାର, ଆବଶ୍ୟକ ଆଦି ବିଷୟରେ ଯୋଗାଯୋଗ ମାଧ୍ୟମରେ ଆମେ ସୂଚନା ପାଇଥାଏ, ଯାହା ଆମକୁ ଉଚିତ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ସହ ନିଜକୁ ସୁରକ୍ଷିତ ରଖିବାର ବାଟ ଦେଖାଇ ଥାଏ ।

୧୦. ଶିକ୍ଷା:

ଶିକ୍ଷା ତଥା ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ପ୍ରଦାନ କରି କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ତଥା ଗୋଷ୍ଠୀକୁ ସାମାଜିକ କରାଇବା ଯୋଗାଯୋଗର ଆଭିନନ୍ଦନ ଏକ ଗୁରୁତ୍ବପୂର୍ଣ୍ଣ କାର୍ଯ୍ୟ । ଯୋଗାଯୋଗର ଏ ସବୁ କାର୍ଯ୍ୟ ଜୀବନ ଆରମ୍ଭ ବେଳୁ; ଘରେ, ସ୍କୁଲରେ; ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ଯାଇଥାଏ ଏବଂ ଜୀବନ କାଳ ଶେଷ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚାଲିଥାଏ । ସମାଜର ଜଣେ ଜଣେ ଫଳପ୍ରଦ ସଦସ୍ୟ ହୋଇ ରହିବା ପାଇଁ ଯୋଗାଯୋଗ ଆମକୁ ଝାନୀ, ନୈପୁଣ୍ୟ ତଥା ଦକ୍ଷ କରାଇଥାଏ । ଏହା ସତେତନତା ସୃଷ୍ଟି କରିବା ସହ ବିଭିନ୍ନ ସମୟରେ ଦିଗନ୍ତକ୍ଷା ସାଜିଥାଏ ଏବଂ ସମାଜର ବିଭିନ୍ନ କାର୍ଯ୍ୟରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଭାବେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ଲୋକମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏକ ସୁଯୋଗ ସୃଷ୍ଟି କରିଥାଏ ।

୧୧. ଆମୋଦପ୍ରମୋଦ:

ଦୈନିନ୍ଦିନର କର୍ମବ୍ୟକ୍ତତା ଏବଂ ଚାପରୁ ମୁକ୍ତି ପାଇ ମନ୍ତ୍ରିଷ୍ଟକୁ ଫୁର୍ର ରଖିବା ପାଇଁ ଚିତ୍ର ବିନୋଦନ ତଥା ଆମୋଦପ୍ରମୋଦର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଥାଏ । ପ୍ରତ୍ୟେହ କିଛି ନା କିଛି ଆତ୍ମଆରେ ଆମେ ପଡ଼ିଥାଏ, ଯାହା ଆମ ମନ୍ତ୍ରିଷ୍ଟକୁ ଉଚିତ କରିଥାଏ । ଏ ସବୁଥିରୁ ମୁକ୍ତି ପାଇବା ପାଇଁ ଆମେ ଆମୋଦପ୍ରମୋଦର

ସାହାଯ୍ୟ ନେଇଥାଏ । ଆମୋଦପ୍ରମୋଦକୁ ସାଧାରଣତଃ ଆମେ ନକରାତ୍ତକ ଅର୍ଥରେ ନେଇଥାଏ । କିନ୍ତୁ ଆମ ଦୈନିକ ଜୀବନରେ ଏହାର ସକରାତ୍ତକ ପ୍ରଭାବ ତେର ରହିଥାଏ । ଏହା ଆମର ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱକୁ ମାର୍ଜିତ କରିବା ସହ ଅନେକ ସମୟରେ ଆମକୁ ଶିକ୍ଷା ମଧ୍ୟ ଦେଇଥାଏ । ଆମେମାନେ ଟେଲିଭିଜନରେ ଚାର୍ଲୀ ଚାପଲିନ୍ କିମ୍ବା ଲାଉରେଲଙ୍କ କମେଟି ନିଷ୍ଠିତ ଦେଖିଥିବା । ଏଥିରେ ହାସ୍ୟରସ ଯେମିତି ଥାଏ, ଜୀବନକୁ ଏକ ଭିନ୍ନ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଦେଖିବାର ସୁଯୋଗ ମଧ୍ୟ ସେତିକି ଥାଏ । ଏଥିରୁ ସମାଜ ବିଭିନ୍ନ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପର କଟାନ୍ କରାଯାଇଥାଏ । ଯାହା ପରୋକ୍ଷରେ ଆମକୁ ଶିକ୍ଷା ଦେଇଥାଏ । ଯୋଗାଯୋଗ ହିଁ ଆମୋଦପ୍ରମୋଦକୁ ଜୀବନ ସହ ଯୋତିବାର ପ୍ରଧାନ ମାଧ୍ୟମ । ଯାହାଦ୍ୱାରା ଆମର ଶୁଣିଲା ଜୀବନରେ ଦୁଇ ବୁଦ୍ଧା ପାଣି ପଡ଼ି ତାହା ସବୁଜ ହୋଇଥାଏ । ଚିତ୍ର, ଚଳଚିତ୍ର, ସଂଗାତ, ନାଟକ, ମୃତ୍ୟ, କଳା, ସାହିତ୍ୟ, ହାସ୍ୟରସ, କ୍ରୀଡ଼ା ଆଦି ଜରିଆରେ ଯୋଗାଯୋଗ ଆମ ଜୀବନରେ ରୁଚି ଭରିଥାଏ ।

୪. ପ୍ରବର୍ତ୍ତାଇବା

ଆରିଷ୍ଟୋଟଳ୍ କହିଥିଲେ, ଯୋଗାଯୋଗର ଅନ୍ୟ ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କାର୍ଯ୍ୟ ହେଉଛି ଅନ୍ୟ ଜଣଙ୍କୁ ଏକ ସକରାତ୍ତକ ଦିଗ ପ୍ରତି ପ୍ରବର୍ତ୍ତାଇବା । ତେବେ ଏହା କାହିଁକି ? ସାଧାରଣ ଯୋଜନାର ସଫଳ ରୂପାଯନ, ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଏବଂ ଶାସନ ପାଇଁ କୌଣସି ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବାକୁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତାଇବା ଏକ ଲୁକ୍କାୟିତ ଶକ୍ତି ଭାବେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାଏ । ତେବେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତାଇବାକୁ ନକରାତ୍ତକ ଦିଗରେ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଥାଏ କହିଲେ ଭୁଲ୍ ହେବ ନାହିଁ । ଏଣୁ ଗ୍ରହକ(ରିସିଭର) ଜଣଙ୍କୁ ଏଥିପ୍ରତି ସତର୍କତା ଅବଳମ୍ବନ କରିବା ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ।

୫. ଯୁକ୍ତି ଓ ଆଲୋଚନା

ସାଧାରଣରେ ଘଟିଥିବା କୌଣସି ଘଟଣା ବା ପ୍ରସଙ୍ଗର ଆପୋକ ସମାଧାନ ଓ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ମତାମତ ସମ୍ବର୍କରେ ଜାଣିବା ପାଇଁ ଯୁକ୍ତି ଓ ଆଲୋଚନାର ଆବଶ୍ୟକତା ଯଥେଷ୍ଟ ରହିଥାଏ । ଏହା ସାଧାରଣ ସ୍ଵାର୍ଥ ପାଇଁ ନିତାନ୍ତ ଜରୁରୀ, ଯାହା ଆମକୁ ଏକ ସର୍ବସମ୍ମତ ପରିଣତିରେ ପହ ଇଇଥାଏ । ଏହିଭଳି ସକରାତ୍ତକ ଯୁକ୍ତି ଓ ଆଲୋଚନା ଫଳରେ

ସମାଜରେ ବିପ୍ଳବ ଅସିଥାଏ । ସରଳ ଭାଷାରେ କହିଲେ, ସମାଜ ସୁଧୂରିଥାଏ । ତେବେ ଆଲୋଚନା ଓ ଯୁକ୍ତି ସବୁବେଳେ ସକରାତ୍ତକ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ଦୁଇ ପକ୍ଷକୁ ନିଜ ନିଜର ମତ ଉପସ୍ଥାପନ କରିବାର ସୁଯୋଗ ମିଳିବା ଜରୁରୀ । ଫଳରେ ଆଲୋଚନା ସଫଳ ହୁଏ ଓ କୌଣସି ପକ୍ଷପାତିତା ହୋଇ ନଥାଏ । ଯୋଗାଯୋଗ ହିଁ ଏହି ଯୁକ୍ତି ଓ ଆଲୋଚନାର ସଫଳ ରୂପାଯନ ପାଇଁ ଦାୟୀ ।

୭. ସଂସ୍କୃତିକ ପ୍ରୋଷ୍ଠାହନ

ଆମ ସଂସ୍କୃତିକୁ ବଞ୍ଚିବା ଏବଂ ଏହାର ପ୍ରୋଷ୍ଠାହନ ଦିଗରେ ଯୋଗାଯୋଗ ବା କମ୍ପ୍ୟୁନିକେସନ୍ ଏକ ସୁଷ୍ମ୍ଭୁ ପରିବେଶ ସୃଷ୍ଟି କରିଥାଏ । ବ୍ୟକ୍ତି ବିଶେଷଙ୍କୁ ଏଦିଗରେ ନିଜର ସ୍ଵଜନଶୀଳତାକୁ ଉପଲ୍ବ୍ଧତା କରିବା ପାଇଁ ଯୋଗାଯୋଗ ପ୍ରେରଣା ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ । ଧରାଯାଉ ଓଡ଼ିଆ ସଂସ୍କୃତି ବିଷୟରେ ଆମେ ସମଗ୍ର ବିଶ୍ଵକୁ କିଛି ସନ୍ଦେଶ ଦେବାକୁ ତାହଁଙ୍କେ କିମ୍ବା ଓଡ଼ିଶା ନୃତ୍ୟକୁ ବିଶ୍ଵପ୍ରତରରେ ଆହୁରି ଲୋକପ୍ରିୟ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛେ । ଏଦିଗରେ ଯୋଗାଯୋଗର ଆବଶ୍ୟକତା ସବୁଠୁ ଅଧିକ ଓ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । ଯୋଗାଯୋଗ ହିଁ ଆମ ପ୍ରଚେଷ୍ଟାକୁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ପହ ଲାଗୁଥାଏ । ତେବେ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ସତେନ ହେବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । କେଉଁ ସଂସ୍କୃତିକୁ ଆମେ ପ୍ରୋଷ୍ଠାହିତ କରୁଛେ, କାହିଁକି କରୁଛେ, ପ୍ରୋଷ୍ଠାହନ ପାଇବାକୁ ତାହା ଯୋଗ୍ୟ କି ନାହିଁ; ସେଥବୁ ବିଷୟରେ ଆମକୁ ଧାନ ରଖିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ ।

୮. ସମକ୍ଷୀକରଣ

ସମପ୍ତଙ୍କୁ ଏକତ୍ର କରିବା ବା ଗୋଟିଏ ସ୍ବେଚ୍ଛାରେ ସାମିଲ କରିବା ଦିଗରେ ଯୋଗାଯୋଗର ଆବଶ୍ୟକତା ତେର ଅଧିକ । ଏକତ୍ରାକରଣ ବା ସମକ୍ଷୀକରଣ ପାଇଁ ଏହା ସବୁଠୁ ବଡ ଉପାଦାନ । ଜ୍ଞାନ, ସୂଚନା ଓ ପ୍ରଚାର ଫଳରେ ଏକାଧିକ ବ୍ୟକ୍ତି, ଜାତି, ଧର୍ମ ଓ ସଂସ୍କୃତିର ଲୋକମାନେ ପାଖାପାଖି ଆସିଥା'ଛି, ପରମ୍ପରା ବିଷୟରେ ଜାଣିବାକୁ ପାଆନ୍ତି, ପରମ୍ପରାର ତାପର୍ଯ୍ୟ ଓ ଗୁରୁତ୍ୱକୁ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିଥାଆନ୍ତି । ଫଳରେ ଜଣେ ଅନ୍ୟ ପ୍ରତି ସହିଷ୍ଣୁ ହେବା ସହ ପରମ୍ପରକୁ ପ୍ରଶଂସା କରିଥାଆନ୍ତି । ବିଭିନ୍ନ ଜାତି ଧର୍ମ ଓ ବର୍ଗର ଲୋକମାନଙ୍କୁ ବାନ୍ଧି ରଖିବାରେ ଯୋଗାଯୋଗ ମୁଖ୍ୟ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଥାଏ । ସାମାଜିକୁ ଏକତ୍ର କରି ରଖିବାରେ ଯୋଗାଯୋଗର ଭୂମିକା ଜରୁରୀ ଓ ଖୁବ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ।

୧.୭: ଆସ ପ୍ରଗତି ମାପିବା

କ) ଯୋଗାଯୋଗ କହିଲେ ତୁମେ କ’ଣ ବୁଝ ?

ଖ) ଯୋଗାଯୋଗର ଭିତ୍ତି ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କର ।

ଗ) ଯୋଗାଯୋଗ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ କେଉଁ କେଉଁ ଉପାଦାନର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି ?

ଘ) ଯୋଗାଯୋଗର ବିଭିନ୍ନ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀତା ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କର ।

ୟୁନିଟ - ୨: ଯୋଗାଯୋଗ ଅନୁବିଧ୍ୟ ଓ ପ୍ରସାର

୨.୦: ବିଷୟର ଗଠନ

- ୨.୧: ପଠନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ
- ୨.୨: ବିଷୟ ପରିଚୟ
- ୨.୩: ଯୋଗାଯୋଗ ଅନୁବିଧ୍ୟ
- ୨.୪: ଯୋଗଯୋଗର ପ୍ରସାର
- ୨.୫: ଯୋଗଯୋଗର ପ୍ରଭାବ
- ୨.୬: ଯୋଗଯୋଗର ଆବଶ୍ୟକତା
- ୨.୭: ଆସ ପ୍ରଗତି ମାପିବା

୨.୧ ପଠନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ

ଏହି ଯୁନିଟର ଲକ୍ଷ୍ୟ ହେଉଛି- ସମାଜରେ ଯୋଗଯୋଗର ଗୁରୁତ୍ୱକୁ ବୁଝାଇବା । ଏହି ଯୁନିଟ ପଡ଼ିବା ପରେ, ତୁମେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡ଼ିକର ଉତ୍ତର ଦେବାରେ ସକମ ହୋଇପାରିବ-

- ଯୋଗଯୋଗର ଅନୁବିଧ୍ୟ କ'ଣ ?
- ଯୋଗଯୋଗ ପ୍ରସାରର ଗୁରୁତ୍ୱ କେତେ ?
- ସମାଜରେ ଯୋଗଯୋଗର କି ପ୍ରଭାବ ରହିଛି ?
- ଯୋଗଯୋଗର ଆବଶ୍ୟକତା କେତେ ?

୨.୨: ବିଷୟ ପରିଚୟ:

ଯୋଗଯୋଗ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରବୃତ୍ତି ଓ ପ୍ରଥା ସର୍ବଦା ପରିବର୍ତ୍ତନଶୀଳ । ଯୋଗଯୋଗ ହେଉଛି ସାଧାରଣ ସାମାଜିକ ପ୍ରକ୍ରିୟା, ଯାହା ପ୍ରଥମେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଷ୍ଟରରୁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ପରେ ଏହା ବିଶ୍ଵଷରକୁ କ୍ରମଶଃ ସମ୍ପ୍ରସାରିତ ହୋଇଥାରିଛି । ଯୋଗଯୋଗ ସିଧାସଳଖ ଭାବରେ ଆମ ସାଧାରଣ ଜୀବନଯାତ୍ରା ଉପରେ ପ୍ରଭାବ ପକାଏ । ଏହାହତା ବାଣିଜ୍ୟ, ବ୍ୟବସାୟ ଉପରେ ମଧ୍ୟ ଯୋଗଯୋଗର ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରଭାବ ପଡ଼ିଥାଏ ।

ଏହି ଯୁନିଟରେ ଯୋଗଯୋଗର ଅନୁବିଧ୍ୟ, ଏହାର ପ୍ରସାର କ୍ଷେତ୍ର, ସମାଜ ଓ ବ୍ୟକ୍ତି ଉପରେ ପ୍ରଭାବ ଏବଂ ଯୋଗଯୋଗର ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ।

୨.୩: ଯୋଗାଯୋଗର ଅନୁବିଧ

ଯୋଗାଯୋଗ ହେଉଛି ସେଇ ସାମାଜିକ ସାର୍ଥକ ପ୍ରକ୍ରିୟା , ଯାହା ପଥମେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସ୍ଵରରୁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏହା ସାମାଜିକ ଓ ପରେ ବିଶ୍ୱଷତରକୁ କ୍ରମଶଃ ସମ୍ପ୍ରସାରିତ ହୋଇସାରିଛି । ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ସ୍ଵରରେ ଏହା ଥୁଲା କେବଳ ଭାବାତ୍ମକ । ମାତ୍ର ଚଳନ୍ତି ସମୟରେ ଏହା ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ତଥ୍ୟାତ୍ମକ ରୂପ ପରିଗ୍ରହଣ କରିସାରିଛି ।

ସାଧାରଣ ଭାବରେ ଯୋଗାଯୋଗ ରୀତି ଆପାତତଃ ଦୁଇଗୋଟି ମୁଖ୍ୟ ଆଧାର ମାଧ୍ୟମରେ ଗତିଶୀଳ ହୋଇଥାଏ । ଯଥା : ୧-ବାଚନିକ ଓ ଲିଖ୍ୟତ ଯୋଗାଯୋଗ, ୨- ସାଙ୍କେତିକ ବା ସୁଚନାତ୍ମକ ଯୋଗାଯୋଗ ।

ବାଚନିକ ଯୋଗାଯୋଗ :

ସାଙ୍କେତିକ ଯୋଗାଯୋଗ ଠାରୁ ବାଚନିକ ଯୋଗାଯୋଗ ଅଧିକତର ଭାବରେ ସ୍ଵଷ୍ଟ ଓ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ । କାରଣ ସବୁଲୋକ ସଙ୍କେତ ବୁଝନ୍ତି ନାହିଁ ଓ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ସଙ୍କେତ ସମଧରଣର ବୋଧଗମ୍ୟତା ସୃଷ୍ଟି କରିପାରେ ନାହିଁ । ପୁଣି ଶ୍ଵାନ, କାଳ ଓ ପାତ୍ର ଭେଦରେ ସଙ୍କେତ ମଧ୍ୟ ତିନ୍ମ ତିନ୍ମ ଅର୍ଥ ପ୍ରକାଶ କରିଥାଏ । ତେଣୁ ବାଚନିକ ଯୋଗାଯୋଗ ସର୍ବାତ୍ମକ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ଓ ଏହାର ପରିସର ମଧ୍ୟ ବ୍ୟାପକ । ଛୋଟ ଛୋଟ ଶିଶୁ ମାନଙ୍କଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ବୁଢ଼ା ବୁଢ଼ାଙ୍କ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସବୁ ଶ୍ରେଣୀର ମଣିଷ କେବଳ ବାଚନିକ ଯୋଗାଯୋଗ ମାଧ୍ୟମରେ ନିଜ ନିଜର ଆବଶ୍ୟକତା ପୂରଣ କରିବା ସହିତ ସେମାନଙ୍କ ବଂଚିବା ବଂଚିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହାର ଉପଯୋଗ କରି ନିଜ ନିଜ ସମସ୍ୟାର ଆଶ୍ରୁ ସମାଧାନ କରିପାରନ୍ତି ।

ତୁଣ୍ଡରେ ଉଚ୍ଚାରିତ ଶବ୍ଦ ମାଧ୍ୟମରେ ବାଚନିକ ଯୋଗାଯୋଗ ରକ୍ଷା କରିବା ସମ୍ବନ୍ଧ ହୋଇଥାଏ । ବାଚନିକ ଯୋଗାଯୋଗ ପ୍ରତ୍ୟେକ ତଥା ତାତ୍କାଳିକ, ତେଣୁ ଅନେକ ଘଟଣା କେବଳ ତୁଣ୍ଡକଥା ଦ୍ୱାରା ଘଟେ ଓ ଅନେକ ଘଟଣାର ତାତ୍କାଳିକ ସମାଧାନ ମଧ୍ୟ ଏହା ଦ୍ୱାରା ସମାଧାନ କରାଯାଉଥାଏ । ତୁଣ୍ଡ ଯୋଗାଯୋଗ ବା ମୌଖିକ କଥା କେବଳ ମୁହଁଁ ମୁହଁଁ କୁହାଯାଉଥିବାରୁ ଅନେକ ସମୟରେ କେହି କେହି କହିଥିବା କଥାକୁ ଅସ୍ଵାକାର କରିଥାନ୍ତି । ଫଳରେ ଅନେକ ବଡ଼ ବଡ଼ କାଣ୍ଡକୁ ଏହା ଦ୍ୱାରା ଏତାଇ ଦିଆଯାଇପାରେ ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ଯୋଗାଯୋଗ :

ସାଧାରଣତଃ ତୁଣ୍ଡ ଯୋଗାଯୋଗ ଅଧିକ ବାପ୍ରତିବନ୍ଦିତ ଓ ପ୍ରତ୍ୟେକ । ପରମ୍ପରା ସାମନା ସାମନି ହେବା ଫଳରେ ଏପ୍ରକାର ଯୋଗାଯୋଗ ସଫଳ ହୋଇଥାଏ । ଦୁଇରୁ ଅଧିକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏପ୍ରକାର ଯୋଗାଯୋଗ ସମ୍ବନ୍ଧ ହୋଇଥାଏ । ପରମ୍ପରା ମଧ୍ୟରେ ହେଉଥିବା ବାକ୍ୟାଳାପ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଭାବେ ପ୍ରକାଶିତ ହୁଏ । ଶ୍ରେଣୀରେ ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଉଥିବା ଶିକ୍ଷା, ସଭାରେ ଦିଆଯାଉଥିବା ଭାଷଣ ଜତ୍ୟାଦି ହେଉଛି ଆପାତତଃ ଏହାର ସାର୍ଥକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ । ଏପ୍ରକାର ଯୋଗାଯୋଗରେ କେତେକ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଥାଏ । ଯଥା :

୧-ଏହାଦ୍ୱାରା ତାଙ୍କାଳିକ ତଥ୍ୟ ପରିବେଶିତ ହୋଇଥାଏ ।

୨-ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଓ ସୂଚନା ମଧ୍ୟ ମିଳିଥାଏ ।

୩-ଜଣଙ୍କର ବିଚାର ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ସହଜରେ ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇପାରେ ।

୪-ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବକ୍ତା ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ଵାଧୀନ ।

୫-ସ୍କୁଲ ବିଶେଷରେ ଶ୍ରୋତାମାନେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଭାବରେ ଅଂଶ ଗ୍ରହଣ କରିପାରନ୍ତି ।

୬-ବେଳେ ବେଳେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଭାଷଣରେ ମିଥ୍ୟା, ଅତିରଞ୍ଜନ ପ୍ରକାଶ ପାଏ ।

୭-ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଭାବରେ ଅନେକ ତଥ୍ୟ ଏହା ଦ୍ୱାରା ମିଳିପାରେ ।

୮-ଅନେକତ୍ର ଆତ୍ୟନ୍ତିକ ଭାବପ୍ରବଣତାରେ ଏହା ଭାରାକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଥାଏ ।

୯-ବକ୍ତାଙ୍କ ରସିକତାର ପରିପ୍ରକାଶ ଏଥୁରେ ଘଟିଥିବାର, ବକ୍ତ୍ରବ୍ୟ ଅଧିକ ରସାଳ ଓ ମନୋରଞ୍ଜକ ହୋଇଥାଏ ।

୧୦-ଦୀଘଁ ତଥା ସଂଗତିହୀନ ବକ୍ତ୍ରବ୍ୟ ଶ୍ରୋତାଙ୍କୁ ଅୟଥାରେ ଭାରାକ୍ରାନ୍ତ କରିଥାଏ ।

୧୧-ଅନେକତ୍ର ଜଙ୍ଗା ବିରୋଧରେ ମଧ୍ୟ ଅଯଥା ଓ ଅପ୍ରାସଙ୍ଗିକ କଥା ଶୁଣିବାକୁ ମିଳେ ।

୧୨-ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଯୋଗାଯୋଗ ଅଙ୍କୁଶହୀନ ଭାବରେ ପ୍ରକାଶ ପାଏ ।

୧୩-ଏହା ଦ୍ୱାରା ଅତିଶ୍ୟୋକ୍ତ ପ୍ରକାଶ ପାଏ ।

୧୪-ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଯୋଗାଯୋଗ ଦ୍ୱାରା ତାଙ୍କାଳିକ କ୍ରିୟା ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ପ୍ରକାଶ ପାଏ ।

୧୫-ଚଳନ୍ତି ସମୟରେ ଦୂରଭାଷ, ଇଂଚରନେଟ, ସ୍କ୍ରାନ୍ଟିପି ପ୍ରତ୍ୟେକି ବୈଜ୍ଞାନିକ ଯନ୍ତ୍ରପାତି ଏପ୍ରକାରର ଯୋଗାଯୋଗର ମାର୍ଗକୁ ସହଜ ଓ ସୁଗମ କରିପାରିଛି ।

ଦୃଶ୍ୟଗ୍ରାବ୍ୟ ଯୋଗାଯୋଗ :

ଏହା ସହିତ ଚିତ୍ର, ଦୃଶ୍ୟ ଓ ଶ୍ରାବ୍ୟ ମାଧ୍ୟମରେ ଯୋଗାଯୋଗ ରକ୍ଷା କରାଯାଇଥାଏ । ବିଭିନ୍ନ ରଙ୍ଗ, ଚିତ୍ର, ରେଖାଚିତ୍ର ପ୍ରତ୍ୟେକି ଦ୍ୱାରା ଯୋଗାଯୋଗ ବା ସୂଚନା ଆଦାନ ପ୍ରଦାନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ହୋଇପାରେ । କେତେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିଭିନ୍ନ ପଶୁ ପକ୍ଷୀଙ୍କର ଡାକ ଓ ରାବ ମଧ୍ୟ ଯୋଗାଯୋଗ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସହାୟତା କରିପାରେ । ବାସର ହେଣ୍ଟାଳ, ସାପର ଫୁକ୍ତାର, କୋଇଲିର ମଧ୍ୟର କୁତୁମ୍ବ, କୁକୁଡ଼ାର କକ୍କ କ, ଛେଳିର ମେମେ, କୁକୁରର ଭୋଭୋ, ବିଲୁଆର ହୁକେହୋ ପ୍ରତ୍ୟେକି ଶଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଶଙ୍କ ସଙ୍ଗେତ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇପାରେ । ଅତୀତରେ ପଞ୍ଚୁପକ୍ଷୀଙ୍କର ଡାକକୁ ଅନୁକରଣ କରି ଯୋଗାଯୋଗ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ପାରୁଥିଲା ।

ଶ୍ରାବ୍ୟ ଯୋଗାଯୋଗ :

ଅନେକତ୍ର ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ବାଦ୍ୟମୟ ଯୋଗାଯୋଗରେ ସହାୟତା କରିଥାନ୍ତି । ଦେବାଳୟରେ ଘାସ ବାଜିଲେ ସନ୍ଧ୍ୟା ଆଗମନୀର ବାର୍ତ୍ତା ପ୍ରକାଶ କରିଥାଏ । ଗାଁ ଭୁଲୁଁରେ ନାଗରା ବାଜିଲେ କୌଣସି ରାଜା ବା ପ୍ରଶାସକଙ୍କ ଆଦେଶନାମା ପ୍ରତ୍ୟେକି ଘୋଷଣା ପ୍ରସଙ୍ଗ ସ୍ଥରଣ କରାଇ ଦେଇପାରେ ।

ଯୋତିମହୁରୀ ଓ ଯୋତିନାଗରାର ଏକତ୍ର ବାଦନ କୌଣସି ମାଞ୍ଜଳିକ କାର୍ଯ୍ୟର ସୂଚନା ବିଜ୍ଞାପିତ କରିଥାଏ । ଅତୀତରେ ଗାଁ ଲୋକମାନଙ୍କୁ କୌଣସି ବିଶେଷ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ନାଗରା, ତୋଲ, ମହୁରୀ, ତୁରୀ ଇତ୍ୟାଦି ବାଦ୍ୟ ଉଚ୍ଚ ସ୍ଵରରେ ବାଦନ କରାଯାଇ ଏକତ୍ର କରାଯାଉଥିଲା । ରାଜାରାଜୁଡ଼ାଙ୍କ ଅମଳରେ ରଣଭେରୀର ଉଚ୍ଚନିନାଦ ସମରପାତ୍ର ପାଇକମାନଙ୍କୁ ସମବେତ କରିପାରୁଥିଲା । ଏବେ ହୁଲସିଲ୍ ବାଦନ କରିବା ଦ୍ୱାରା ସାବଧାନ କରିଦିଆଯାଏ । କଲିଂବେଲ୍ ଶର କରାଯାଇ କାହାକୁ ନିକଟକୁ ଡକାଯାଇପାରେ । ସାଇରନ୍ ବଜାଇବା ଦ୍ୱାରା ସତର୍କତାର ସୂଚନା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଏ । ମରଣ ଜନିତ ଦୁଃଖକୁ ବେହେଲାର କରୁଣ ମୂରଁନାରେ ପ୍ରକାଶ କରାଯାଇପାରେ । ଏହିଭଳି ଭାବରେ ବିଭିନ୍ନ ବାଦ୍ୟଯନ୍ତ ସହାୟତାରେ ଯୋଗାଯୋଗ ରକ୍ଷା କରାଯାଇପାରେ ।

ଅଭିନୟାତ୍ମକ ଯୋଗାଯୋଗ :

ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ଅଙ୍ଗଭଙ୍ଗୀ ଦ୍ୱାରା ଯୋଗାଯୋଗ ବିଧାନ ସମ୍ବନ୍ଧ ହୋଇପାରେ । ମଣିଷ ନିଜର ମୁଣ୍ଡ ସଂଚାଳନ କରିବା ମାଧ୍ୟମରେ ନିଜର ସନ୍ତ୍ରିତ ଅଥବା ଅସନ୍ତ୍ରିତ ପ୍ରକାଶ କରିଥାଏ । ହସ୍ତ ସଂଚାଳନ ଦ୍ୱାରା ମଧ୍ୟ ଅନୁରୂପ ଭାବ ଭାବନା ଜ୍ଞାପନ କରିଥାଏ । ବାକଶକ୍ତି ରହିତ ଅନେକ ବ୍ୟକ୍ତି କେବଳ ଅଙ୍ଗ ପ୍ରତ୍ୟେଙ୍କ ସଂଚାଳନ କରି କେତେକ ଠାରତୁରା ଦ୍ୱାରା ନିଜ ନିଜ ଭାବ ବ୍ୟକ୍ତ କରିବାରେ କ୍ଷମ ହୋଇପାରନ୍ତି । କଥା କହି ପାରୁଥିବା ଅନେକ ବ୍ୟକ୍ତି ମଧ୍ୟ କେତେକ ଗୋପନ ତଥ୍ୟକୁ କେବଳ ସଂକେତ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶ କରିପାରନ୍ତି । ସେହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବିଚାରି ବସିଲେ ଜଣାଯାଏ ଯେ ମନଭାବକୁ ପ୍ରକାଶ କରିବା ପାଇଁ ସଙ୍କେତ ବା ଠାରତୁରାର ଯଥେଷ୍ଟ ଗୁରୁତ୍ୱ ରହିଛି ।

ସାଙ୍କେତିକ ଯୋଗାଯୋଗ :

ସାଙ୍କେତିକ ଯୋଗାଯୋଗ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଙ୍ଗ ସଂଚାଳନ ବିଶେଷ ଗୁରୁତ୍ୱ ବହନ କରିପାରେ । ମୁଁ, ଆଖ୍ତ, ନାକ, କାନ, ହାତ ପ୍ରଭୃତି ବିଭିନ୍ନ ଶାରୀରିକ ଅବନ୍ୟବଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ଯୋଗାଯୋଗର କ୍ରିୟା ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥାଏ । ମଣିଷ ମନ ଭିତରର କେତେକ ଭାବନା ତା’ର ମୁହଁରେ ପ୍ରତିଫଳିତ ହୋଇଥାଏ । ଦୁଃଖ, ମାନସିକ ଅବସନ୍ନତା, କ୍ଲୁଚ୍ଟି, ଉଦ୍ବେଗ ପ୍ରଭୃତି ମଣିଷ ମୁହଁରୁ ସ୍ଵଷ୍ଟ ବାରି ହୋଇପଡ଼େ । ୩୦ର ହସଧାର ମନ ଭିତରର ଆନନ୍ଦକୁ ପ୍ରକାଶ କରୁଥିବା ବେଳେ ଆଖ୍ତର ଲୁହଧାର ଦୁଃଖକୁ ସୂଚିତ କରେ । ନାକ ଦ୍ୱାରା ଉଷ୍ଣତା, ଘୃଣାଦି ଭାବ ବ୍ୟକ୍ତ ହୋଇପାରେ । ଆଖ୍ତର ଚାହାଣିରୁ ପ୍ରେମ, ଛଳନା, ଘୃଣା, ଆମୋଦ, ଉଷ୍ଣତା, ଉସ୍ତୁକତା, ଭୟ, ଅସୁଧା, କ୍ଲୋଧ ଓ ଆବେଗ ପ୍ରଭୃତିକୁ ଅନୁଭବ କରାଯାଇପାରେ । କାନ ତେରିବା ଘଟଣାରୁ ଶ୍ରୋତାର ଆଗ୍ରହ ବାରି ହେଇଯାଏ । କାନରେ ହାତଦେବା ଭଙ୍ଗୀରୁ ଶ୍ରୋତାର ଆଗ୍ରହ, ଅନାଗ୍ରହ, ଅବିଶ୍ୱାସ ପ୍ରଭୃତିକୁ ବୁଝାଯାଇପାରେ ।

ଶରସ୍ଵର ଯୋଗାଯୋଗ :

ମଣିଷର କେତେକ ଆଚରଣ ଦ୍ୱାରା ଅନେକ ପ୍ରକାରର ଭାବ ବ୍ୟକ୍ତ ହୋଇପାରେ । ଯୁବକ ଯୁବତୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଲାଲ ଗୋଲାପର ଆଦାନ ପ୍ରଦାନ ପାରିଷାରିକ ପ୍ରଣୟାଶକ୍ତିର ସୂଚନା ଦେଇଥାଏ । ହାତଯୋତି ନମସ୍କାର କରିବା ଦ୍ୱାରା ଭକ୍ତିଭାବ ଓ ସନ୍ନାନ ପ୍ରଦର୍ଶନକୁ ଜ୍ଞାପିତ କରାଯାଇପାରେ । ଅନ୍ୟ ପ୍ରତି

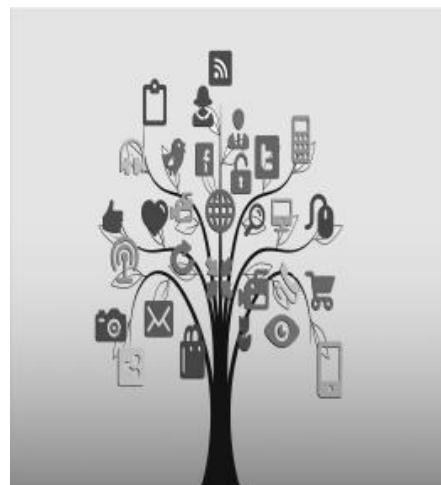
ହାତ ଉଂଚେଇବା ଫଳରେ ଅନ୍ୟକୁ ଧମକ ଦେବା ଅଥବା ଆଘାତ କରିବା ଇଣ୍ଡିତ ଥିବା ଜଣାଯାଏ । ଅନ୍ୟର ହାତ ଧରି ପକାଇ ନିଜର ନ୍ୟୁନତା ପ୍ରକାଶ କରାଗଲେ, ନିଜ ଦୋଷ ପାଇଁ କ୍ଷମା ପ୍ରାର୍ଥନା କରାଯିବା ଭାବ ଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଥାଏ । ଉକ୍ତ ତଥା ଦୃଢ଼ ସ୍ଵରରେ ଆଦେଶ ଦିଆଯାଉଥିବା ବେଳେ ନିମ୍ନ ସ୍ଵରରେ ଅନୁନୟ ବିନୟ ପ୍ରକାଶ ପାଏ । କଣ୍ଠସ୍ଵରର ମଧ୍ୟରେ ଓ ତୀର୍ତ୍ତରୁ ବ୍ୟକ୍ତି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପାରଞ୍ଚାରିକ ସମକ୍ଷରେ ଥିବା ଶତ୍ରୁତା ଅଥବା ମିତ୍ତତାକୁ ମଧ୍ୟ ଆକଳନ କରାଯାଇପାରେ ।

ଅତୀତ କାଳଠାରୁ ଚଳନ୍ତି ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସଭ୍ୟତାର କ୍ରମବିକାଶ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବାଚନିକ ଯୋଗାଯୋଗ ସର୍ବାଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱ ବହନ କରିଥିବା ଜଣାଯାଏ । ମଣିଷ ନିଜର ଉପଯୁକ୍ତ ବଚନଭଙ୍ଗୀ ମାଧ୍ୟମରେ ପରକୁ ଆପଣାର କରିପାରେ । ପୁଣି କେତେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଶାଳୀନ ଓ ଅସହଣୀୟ ବଚନଭଙ୍ଗୀମା କ୍ଷମକ ମଧ୍ୟରେ ମିତ୍ତକୁ ମଧ୍ୟ ମହାଶତ୍ରୁରେ ପରିଣତ କରିଦେଇପାରେ । ତେଣୁ କିଛି କହିବା ପୂର୍ବରୁ ବିବେକୀ ଓ ବିଚାରଣୀଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ନିଜ କଥନଭଙ୍ଗୀ ଉପରେ ଯଥାସମ୍ବନ୍ଧ ଲଗାମ ଦେଇଥାଏ । କାରଣ ସେମାନେ ଭଲ ଭାବରେ ଜାଣନ୍ତି ଯେ, ତୁଣୀରରୁ ବାହାରୁଥିବା ଶର, ବନ୍ଧୁକରୁ ବାହାରୁଥିବା ଗୁଲି ଭଳି, ବାଜେକଥା ଅନ୍ୟର ହୃଦୟକୁ ଗଭୀର ଭାବରେ ଆଘାତ ଦେଇ ଅସାଧରଣ କ୍ଷତି କରିଥାଏ ।

୨.୪: ଯୋଗାଯୋଗର ପ୍ରସାର

ବିଗତ କିଛି ଦଶଶି ମଧ୍ୟରେ ଗଣ ଯୋଗାଯୋଗ ତଥା ଗଣମାଧ୍ୟମ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବ୍ୟାପକ ପ୍ରସାର ହୋଇଛି । ଏହା ଏକ ବୈପ୍ଲାବିକ ଧାରା ସୃଷ୍ଟି କରିଛି । ଆଜିକା ସମାଜରେ ଗଣମାଧ୍ୟମ ଆମ ଦେନିଦିନ ଜୀବନର ଏକ ଅବିଲ୍ଲେବ୍ୟ ଅଣ୍ଟ ହୋଇ ଯାଇଛି । ଆମ ଦିନର ଆରମ୍ଭ କପେ ଚା' ଓ ଖଣ୍ଡେ ଖବରକାଗଜରୁ ହୋଇ ଚେଲିଭିଜନ୍ କିମ୍ବା ଜଣ୍ମରନେଗରେ ଶେଷ ହେଉଛି । ଖବରକାଗଜ, ଚେଲିଭିଜନ୍, ଚଳକିତ୍ର, ରେଡ଼ିଓ ଆଦି ଆମ ପାଇଁ ନିତିଦିନିଆ ଆବଶ୍ୟକତା ପାଇଟି ଯାଇଛନ୍ତି । ଏସବୁର ବ୍ୟବହାର ବିନା ଆମେ ଅସହାୟ ହୋଇ ପଡ଼ୁଛେ କହିଲେ ଭୁଲ ହେବ ନାହିଁ ।

ଏସବୁ ଛତା ଘର କିମ୍ବା ଅଫିସ ବାହାରେ ମଧ୍ୟ ଅସଂଖ୍ୟ ପ୍ରକାରର ଗଣମାଧ୍ୟମର ଉପାଦାନକୁ ଆମେ ଦେଖୁଛେ, ଯାହାର ପ୍ରଭାବ ସିଧାସନଖ ଆମ ଜୀବନଚର୍ଯ୍ୟା ଉପରେ ପଡ଼ୁଛି । ଯେମିତି ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ଯାଉଥିବା ବିଭିନ୍ନ ଗାତ୍ର ପଛପଟେ ଲେଖାଯାଇଥିବା ବିଜ୍ଞାପନ, ରାଷ୍ଟ୍ର କତରେ ଲାଗିଥିବା ହୋଟିଂ, କାନ୍ସଲିଂଗ୍, ବୁକ୍ଲେଟ୍, ପାର୍ଶ୍ଵିକ୍, ଲିଫ୍ଟ୍‌ଲେଟ୍, ହ୍ରୋଚର ଆଦିକୁ ଘର ଓ ଅଫିସ ବାହାରେ ଆମେ ପ୍ରତ୍ୟେହ ଦେଖୁଛେ ଏବଂ ତାହାର ପ୍ରଭାବ ଆମ ପଡ଼ୁଛି । କହିବାର କଥା ଏହା ଯେ, ଜ୍ଞାନକୌଶଳର ବିକାଶ ସହ ସମ୍ପ୍ରତି ଗଣମାଧ୍ୟମର ପହଞ୍ଚ ବଢ଼ିଛି, ପ୍ରସାର ଘଟିଛି ।

ଏହି ପହଞ୍ଚ ତଥା ପ୍ରସାର ଦିନକୁ ଦିନ ଆହୁରି ବଢ଼ୁଛି, ସରଳ ହେଉଛି । ବିଗତ ଗୋଟିଏ ଦଶବି ସହ ଆଜିର ସମୟକୁ ତୁଳନା କଲେ ଆମେ ଏହା ଜାଣି ପାରିବା । ଏବେ ଖବରକାଗଜର ସଂଖ୍ୟା, ଏହାର ପାଠକଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା, ଟେଲିଭିଜନ୍ ଚ୍ୟାନେଲଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ତଥା ଏହାକୁ ଦେଖୁଥିବା ଦର୍ଶକଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା, ଲକ୍ଷ୍ମରନେଟ୍ ବ୍ୟବହାରକାରୀଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଆଦି ଅଭୂତପୂର୍ବ ଭାବେ ବଢ଼ୁଛି ।

ଖାଲି ଯେ ସହରାଞ୍ଚଳ ନିବାସୀମାନେ ଏହି ସବୁ ସୁବିଧା ଉପଲବ୍ଧ କରି ଲାଭବାନ ହେଉଛନ୍ତି ତା ନୁହେଁ, ଗାଁ ଗାଁରେ ମଧ୍ୟ ଏସବୁ ଏବେ ଉପଲବ୍ଧ । କେବଳ ଯୁକ୍ତରାଷ୍ଟ୍ ଆମେରିକା ତଥା ଯୁଗୋପର ବିକଶିତ ରାଷ୍ଟ୍ରଗୁଡ଼ିକରେ ନୁହେଁ ବରଂ ଭାରତ ପରି ବିକାଶଶାଳ ରାଷ୍ଟ୍ରଗୁଡ଼ିକରେ ମଧ୍ୟ ଗଣମାଧ୍ୟମର ବିଶେଷ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣାରଣ ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଛି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଘଟଣା ଏବେ ସିଧାସଳଖ ଆପଣଙ୍କ ଘରେ ଆପଣ ଦେଖିପାରୁଛନ୍ତି । ସେ ବିଷୟରେ ଖବର ଜାଣି ପାରୁଛନ୍ତି । ଏଥିପାଇଁ ବିଶ୍ୱ ଏବେ ଏକ ଗାଁରେ ପରିବର୍ତ୍ତତ ହୋଇଛି ବୋଲି କୁହାଯାଉଛି । କାରଣ ସୂଚନା ପାଇବା ପାଇଁ ଲୋକମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଏବେ ସବୁଠି, ସବୁ ପରିସ୍ଥିତିରେ ସୁବିଧା ରହିଛି । ଏହାଦ୍ୱାରା ସେମାନେ ଅଧିକ ସୂଚିତ, ଶିକ୍ଷିତ ହେଉଛନ୍ତି । ଏହାହତା ସେମାନଙ୍କର ମନୋରଙ୍ଗନ ମଧ୍ୟ ହେଉଛି ।

ଉପରେ ଆମେ ଚର୍ଚା କଲେ, କେମିତି ଆଜି ଗାଁ ଗାଁରେ ସୂଚନା ତଥା ଗଣମାଧ୍ୟମର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣାରଣ ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଛି । ତା ପୁଣି ଭାରତ ପରି ଏକ ବିକାଶଶାଳ ଦେଶରେ । କିନ୍ତୁ ଆଜି ବି ଆମ ଦେଶର ଏକ ବୃଦ୍ଧତି ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳ ବାସିନ୍ଦାଙ୍କ ପାଖରେ ଗଣ ମାଧ୍ୟମ ଆଜିବି ଅପହଞ୍ଚ । କମ୍ ସାକ୍ଷରତା ହାର ତଥା କ୍ରୟ କରିବାର ଯୋଗ୍ୟତା, ବିଦ୍ୟୁତ୍ ତଥା ଚ୍ୟାନେଲମାନଙ୍କର ଦୁର୍ଲ୍ଲଭତା ଆଦି ଏଥିପାଇଁ ଏମେକ ପରିମାଣରେ ଦାୟୀ ।

ମୁଦ୍ରିତ ଗଣମାଧ୍ୟମ ଯଦିଓ ସୂଚନାର ତଥା ଖବର ପ୍ରସାରଣର ଏକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ମାଧ୍ୟମ, ତେବେ ଏହା କେବଳ ଶିକ୍ଷିତ ଲୋକଟିଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସାମିତି । ଯିଏ ପାଠ ପଢ଼ି ଜାଣିନି, ତା ପାଇଁ ଖବରକାଗଜ ମୂଲ୍ୟ ଶୂନ୍ୟ । ଭାରତରେ ଆଜି ପ୍ରତ୍ୟେହ ପାଖାପାଖି ୨୦,୦୦୦ ଖବରକାଗଜ ତଥା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ମୁଦ୍ରିତ ସୂଚନାପତ୍ର ମେଗ୍ରୋପଲିଟାନ୍ ସହରମାନଙ୍କରେ ପ୍ରକାଶିତ ହେଉଛି । କିନ୍ତୁ ଏହାର ମାତ୍ର କେଇ ଶତାଂଶ ହିଁ ଗ୍ରାମା ଲବାସୀଙ୍କ ନିକଟରେ ଉପଲବ୍ଧ ହେଉଛି । ଆଜି ଦିନରେ ଗାଁରେ ୧୦୦ ଜଣରେ ଦୁଇ ଜଣ ଖବରକାଗଜ ପାଉଛନ୍ତି । ତେବେ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କଥା ହେଲା ଗ୍ରାମା ଲରେ ପାଠକଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଏହାଠାରୁ କିଛି ଅଧିକା । ଅର୍ଥାତ୍ ୧୦୦ ଜଣରେ ୫ରୁ ୧୦ ଜଣ ।

ଏବେ ଟେଲିଭିଜନ୍ କଥା । ଯୋଡ଼ାଏ ଦଶବି ମଧ୍ୟରେ ଟେଲିଭିଜନ୍ ଚମକ୍ରାର ଭାବେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣାରିତ ହୋଇଛି । ଦେଶର ଜନସଂଖ୍ୟାର ହାରାହାରି ୭୦ ପ୍ରତିଶତ ଲୋକ ଟେଲିଭିଜନ୍ ଦର୍ଶକ । ଗ୍ରାମା ଲରେ ବି ଟେଲିଭିଜନ୍ ନିଜର କାଷା ବିଷ୍ଟାର କରିଛି । କିନ୍ତୁ ସାତେଲାଇର ଟେଲିଭିଜନ୍ କଥା ବିଚାର କଲେ, ଏହା ସାଧାରଣତଃ ସହରାଞ୍ଚଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସୀମିତ ।

ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳରେ ଚିତ୍ତ ରିସିଭିଂ ସେଟ୍ ଏତେ ମାତ୍ରାରେ ଉପଲବ୍ଧ ହେଉନାହିଁ । ଫଳରେ ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳ ଦର୍ଶକମାନେ କେବଳ ଦୂରଦର୍ଶନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସାମିତ ରହୁଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ସୂଚନା କଥା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମକୁ ପସନ୍ଦ ଅନୁଯାୟୀ ଦେଖିବାର ସୁବିଧା ରହୁ ନ ଥିଲା । ଗାଁରେ ଥିବା କିଛି ଧନୀଙ୍କ ଶ୍ରେଣୀର ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷ ହିଁ ସାଟେଲାଇଟ୍ ଟେଲିଭିଜନର ସୁବିଧା ଲାଭ କରି ପାରୁଥିଲେ । ହେଲେ ସେ ଅବସ୍ଥା ଏବେ ଆଉ ନାହିଁ । ସାଟେଲାଇଟ୍ ଟେଲିଭିଜନ ଆସିବା ପରେ ଏବେ ଦେଶରେ ପାଖାପାଖି ୨୪,୦୦୦ରୁ ଉର୍ଜ୍ଜ କେବୁଲ୍ ଅପରେଟର ରହିଛନ୍ତି ବୋଲି ଏକ ସର୍ଭେରୁ ଜଣାପଡ଼ିଛି । ସେହିପରି ବିଭିନ୍ନ ତାଇରେକୁ ରୁ ହୋମ(ଡିଟିଏର) କମ୍ପାନୀମାନେ ମଧ୍ୟ ଲୋକଙ୍କୁ ଏହି ସୁବିଧା ଯୋଗାଇ ଦେଉଛନ୍ତି । ଗାଁମାନଙ୍କରେ ଏବେ ଏହି ଡିଟିଏର ଖୁବ୍ ଆବୃତ ହେବାରେ ଲାଗିଛି । କେବୁଲ୍ ନଥିଲେ ସୁନ୍ଦର ଡିଟିଏର ଜରିଆରେ କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ସାଟେଲାଇଟ୍ ଟେଲିଭିଜନ ଚ୍ୟାନେଲ୍‌ଗୁଡ଼ିକୁ ଦେଖିବାର ସୁବିଧା ମିଳି ପାରୁଛି । ଏଥିପାଇଁ ଗତ ୪-୧୦ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଗାଁର ମଧ୍ୟବି ଶ୍ରେଣୀର ଲୋକମାନେ ସାଟେଲାଇଟ୍ ଟେଲିଭିଜନ ଦେଖିବାର ସୁବିଧା ପାଇ ପାରୁଛନ୍ତି ।

ରେଡ଼ିଓ କଥା ଆମେ ପୂର୍ବରୁ କିଛିଟା ଆଲୋଚନା କରିଛେ । ଏହାକୁ ଗଣ ଯୋଗାଯୋଗର ସବୁଠୁ ଏକ ଉଚ୍ଛ୍ଵାସ ମାଧ୍ୟମ କହିଲେ କିଛି ଭୁଲ ହେବ ନାହିଁ । ରେଡ଼ିଓର ସୁଲଭତା, ସହଜ ପରିଚାଳନା ଏହାକୁ ବେଶ ଜନାଦୃତ କରି ପାରିଛି । ଖାସ କରି ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ସମୟରେ ରେଡ଼ିଓର ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ଖଣ୍ଡନ କରାଯାଇ ନପାରେ । ଗ୍ରାମୀଣ ବାସିଯାଙ୍କ ପାଇଁ ରେଡ଼ିଓ ଗଣ ଯୋଗାଯୋଗର ସବୁଠୁ ଉଚ୍ଛ୍ଵାସ ମାଧ୍ୟମ । ପ୍ରସାର ଭାରତୀ ଅଧୀକୃତ ଅଲ୍ ଇଣ୍ଡିଆ ରେଡ଼ିଓ(ଏଆଇଆର) ବା ଯାହାକୁ ଆମେ ଆକାଶବାଣୀ ବୋଲି କୁହେ, ତାହା ଏବେ ବିଶ୍ଵର ସବୁଠୁ ବଡ଼ ରେଡ଼ିଓ ପ୍ରସାରଣ ନେବ୍ରେକ୍ । ଏହା ଦେଶର ପରିସୀମାର ପାଖାପାଖି ୮୦ ଶତାଂଶ ଏବଂ ଜନସଂଖ୍ୟାର ପାଖାପାଖି ୯୦ ଶତାଂଶ ଲୋକଙ୍କ ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚି ପାରିଛି । ତେବେ ଏହାର ମଧ୍ୟ କିଛି ଶୋଚନୀୟ ବିଷୟ ରହିଛି । ଯେମିତିକି ବ୍ରତକାଷ୍ଟିଂ ରିସିଭର । ଦେଶରେ ଏହାର ସଂଖ୍ୟା ସାମିତ । ଦେଶରେ ରେଡ଼ିଓ ବା ଗ୍ରାନ୍ତିଷ୍ଟରର ସଂଖ୍ୟା ମଧ୍ୟ ସାମିତ । ଏକ ପରିସଂଖ୍ୟାନ ହିସାବରେ ଦେଶରେ ଏହାର ସଂଖ୍ୟା ୩ କୋଟି । ଏହାର ପୁଣି ୮୦ ପ୍ରତିଶତ ସହରାଞ୍ଚଳ ଲୋକମାନେ ବ୍ୟବହାର କରୁଛନ୍ତି ଯେଉଁମାନେ ଦେଶ ଜନସଂଖ୍ୟାର ମାତ୍ର ୨୦ ପ୍ରତିଶତ । ଅର୍ଥାତ୍ ମୋଟ ଜନସଂଖ୍ୟାର ୮୦ ପ୍ରତିଶତ ଲୋକ, ଯେଉଁମାନେ ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳରେ ବାସ କରୁଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ରହୁଛି ମାତ୍ର ୨୦ ପ୍ରତିଶତ ଗ୍ରାନ୍ତିଷ୍ଟର/ରେଡ଼ିଓ । ଏସବୁ ସତ୍ରେ ମଧ୍ୟ ରେଡ଼ିଓର ସୁଲଭତା ଓ ଭାଷ୍ୟମାଣ ଗୁଣ କାରଣରୁ ଏହା ଭାରତରେ ସବୁଠୁ ଉଚ୍ଛ୍ଵାସ ଗଣମାଧ୍ୟମ । ଏହାର ପହଞ୍ଚ ସର୍ବାଧିକ ।

ଭାରତରେ ଚଳଚିତ୍ର, ନାଚକ ଆଦି ଜରିଆରେ ସମାଜକୁ ବାର୍ତ୍ତା ଦେବାର ପରମାଣୁ ପୁରୁଣା । ସମାଜ ସଂଦ୍ରାର ଦିଗରେ ଏମାନଙ୍କ ଭୂମିକା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ତଥା ପ୍ରାଚୀନ । ଚଳଚିତ୍ର ତଥା ନାଚକକୁ ଲୋକମାନେ

ଦେଖନ୍ତି, ଉପତୋଗ କରନ୍ତି । ଏହା ସେମାନଙ୍କୁ ମନୋରଞ୍ଜନ ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ । ଏଣୁ ଚଳଚିତ୍ରରେ କୁହାୟାଉଥିବା, ଦେଖାୟାଉଥିବା କଥାଗୁଡ଼ିକୁ ଜନତା ବେଶି ଦିନ ମନେ ରଖନ୍ତି, ଆଦର୍ଶ ବୋଲି ମାନି ଚଳନ୍ତି । ଲୋକମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆଦୃତ ହୋଇଥିବାରୁ ଏହି ମାଧ୍ୟମ ବେଶ ଶକ୍ତିଶାଳୀ । ଭାରତରେ ବାର୍ଷିକ ପାଖାପାଖି ୮୦୦୮୮ ଚଳଚିତ୍ର ନିର୍ମିତ ହୋଇଥାଏ ।

ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଅଧିକାଂଶ ହିମୀରେ ନିର୍ମିତ ହୋଇଥିବା ବେଳେ ଅନ୍ୟ ଚଳଚିତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରାଦେଶିକ ଭାଷାରେ ତିଆରି ହୋଇଥାନ୍ତି । ହିମୀ ଚଳଚିତ୍ର ଆମ ଦେଶରେ ବେଶ ଲୋକପ୍ରିୟ । ସେହିପରି ଦକ୍ଷିଣ ଭାରତରେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରତି ବର୍ଷ ଅନେକ ଚଳଚିତ୍ର ନିର୍ମାଣ କରାଯାଇଥାଏ । ମୋଟ ଉପରେ କହିଲେ ଆମ ଦେଶରେ ପାଖାପାଖି ସବୁ ପ୍ରାଦେଶିକ ଭାଷାରେ ଚଳଚିତ୍ର ନିର୍ମାଣ ହୁଏ ଓ ଲୋକମାନେ ଆଗ୍ରହର ସହ ସେଗୁଡ଼ିକ ଦେଖନ୍ତି । ପ୍ରାଦେଶିକ ଚଳଚିତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରଦେଶର ଭାଷା, ସଭ୍ୟତା, ପରମରା, ସଂସ୍କୃତିକୁ ଆଧାର କରି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଉଥିବାରୁ ସେଠାକାର ଦର୍ଶକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆଦୃତ ହୁଏ । ତେବେ ଆମ ଦେଶରେ ଚଳଚିତ୍ର ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁଯାୟୀ ସାଧନ ନାହିଁ । ଦେଶରେ ସିନେମା ହଲ୍ ସଂଖ୍ୟା ସୀମିତ । ପୁଣି ସେଥିରୁ ଅଧିକାଂଶ ସହରରେ ଅବସ୍ଥିତ । ଛୋଟମୋଟ ଜଳାକାରେ ସିନେମା ହଲ୍ ନାହିଁ ।

ଏମିତି ବି କିଛି ଅଛି, ଯେଉଁଠାରେ ଗୋଟିଏ ଜିଲ୍ଲାରେ ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ ସିନେମା ହଲ୍ ନାହିଁ । ଆଲୋଚନାର ପ୍ରସଙ୍ଗ ଏହା ଯେ, ଆମ ଦେଶରେ ସିନେମା ବା ଚଳଚିତ୍ର ଏକ ଗଣ ମାଧ୍ୟମ । କିନ୍ତୁ ଆମ ଦେଶରେ ଏହାର ପ୍ରସାର ମଧ୍ୟ ସୀମିତ । ତେବେ ଭାରତର ଜନ ସାଧାରଣ ସିନେମାକୁ ଖୁବ୍ ଭଲ ପାଉଥିବାରୁ ସେମାନେ ଦୂରଦୂରାନ୍ତର ସହରକୁ ଆସି ସିନେମା ଦେଖି ଯାଆନ୍ତି । ଟେଲିଭିଜନ୍ ଆସିବା ପରେ ସେ ଅବସ୍ଥାରେ ସୁଧାର ଆସିଛି ।

ଆମ ଦେଶରେ ଗଣମାଧ୍ୟମର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣପାରଣ ଯେତିକି ହେବା କଥା ହୋଇ ପାରି ନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ ଆମର ନିଜସ୍ତ କିଛି ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସମସ୍ୟା ହିଁ ଦାୟୀ । ଏହା ସତ୍ତ୍ଵ ଦେଶରେ ଗତ ଦଶଶିଲ୍ପରେ ଗଣ ମାଧ୍ୟମ ଯେତିକି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣପାରିତ ହୋଇଛି, ତାହା ପ୍ରଶଂସନୀୟ । ସେହିପରି ଲୋକମୃତ୍ୟୁ, ଲୋକଗାତ, ପାରମରିକ ନାଚକ (ଯଥା: କଣ୍ଠେଇ ନାଚ, ଘୋଡ଼ାନାଚ, ଦଶନାଚ, କରମାନାଚ, ପାଲା, ଦାସକାଠିଆ) ଆଦି ବିଶେଷ ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁନାହିଁ । ଏଥରୁ ପାରମରିକ ଗଣ ମାଧ୍ୟମ ସୁଚନା, ମନୋରଞ୍ଜନ ତଥା ସମାଜ ସଂସ୍କାର ପାଇଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉତ୍ସୁକ ମାଧ୍ୟମ । ଏହା ଅତି ସହଜରେ ଏବଂ କମ୍ ଖର୍ଚ୍ଚରେ ସବୁ ବର୍ଗର ଲୋକଙ୍କ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚି ପାରିଥାଏ । ଏଣୁ ଏହା ମାଧ୍ୟମରେ ଯୋଗାଯୋଗ ମୁଦ୍ରିତ ତଥା ବୈଦ୍ୟୁତିକ ଗଣ ମାଧ୍ୟମ ଅପେକ୍ଷା ବେଶି ଫଳପ୍ରଦ ହୋଇଥାଏ ।

୨.୪: ଯୋଗାଯୋଗର ପ୍ରଭାବ

ଆମେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଯୁଗରେ ବାସ କରୁଛେ, ଯେଉଁଠି ଗଣ ଯୋଗାଯୋଗ ଆମ ପାଇଁ ବେଶ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କାର୍ଯ୍ୟ ସମାଦନ କରୁଛି ବୋଲି ଆମେ ପୂର୍ବରୁ ଆଲୋଚନା କରିଛେ । ଜଣଙ୍କ ଜୀବନର୍ତ୍ତଯ୍ୟା ଉପରେ ପ୍ରଭାବ ପକାଉଥିବା ଘଟଣାବଳୀ ତଥା ସୂଚନା ବିଷୟରେ କିଏ ଜାଣିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ପ୍ରକାଶ କରିବ ନାହିଁ? ଦୈନିକ ଜୀବନର କାର୍ଯ୍ୟଭାର ତଥା ଚାପରୁ ମୁକ୍ତି ପାଇବା ସହ ମନକୁ ଫୂର୍ତ୍ତ ରଖିବା ପାଇଁ ଆମର ମନୋରଞ୍ଜନ ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ? ଗୋଟିଏ ଗଣତନ୍ତ୍ରରେ କୌଣସି ଉଚିତ ନିଷ୍ଠା ହେବା ପୂର୍ବରୁ ଜନତାଙ୍କ ମତ ଜାଣିବା ଆବଶ୍ୟକ ନୁହେଁ କି? ଏ ସବୁକୁ ଗଣ ଯୋଗାଯୋଗ ପୂରଣ କରୁଛି ।

ଏହାଛତା ବିଜ୍ଞାପନ ଦ୍ୱାରା ବାଣିଜ୍ୟ କାରବାର ଉପରେ ମଧ୍ୟ ସକାରାତ୍ମକ ପ୍ରଭାବ ପକାଉଛି । ଏହା ସାଧାରଣ ଜନତା ଏବଂ ଆମ ସମାଜକୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଭାବେ ପ୍ରଭାବିତ କରୁଛି । କିନ୍ତୁ ଏଠି ପ୍ରଶ୍ନ ହେଲା, ଏହି ପ୍ରଭାବର ଗୁଣାବଳୀ ତଥା ଏହାର ପ୍ରସାର କେତେ ଦୂର? କେତେ ପରିମାଣରେ ଏହା ଆମକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରୁଛି?

ପ୍ରତ୍ୟେହ ଲକ୍ଷାଧିକ ଲୋକ କେତେ କେତେ ପ୍ରକାରର ବାର୍ତ୍ତା ଓ ସୂଚନା ହାସଲ କରୁଛନ୍ତି । ଏହାର ଶ୍ରେୟ ଗଣମାଧ୍ୟମର । ଚେଲିଭିଜନ୍, ରେଡ଼ିଓ ତଥା ଖବରକାଗଜ ଦେଖୁଥିବା, ଶୁଣୁଥିବା ଓ ପଢ଼ୁଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କିଛି ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଚ୍ୟାନେଲ୍ କିମ୍ବା ଖବରକାଗଜ ପ୍ରତି ମନ ବଲାଉଥିବାବେଳେ ଅନେକେ ଆହୁରି ଅଧିକା କିଛି ପାଇବାର ଆଶାରେ ଏହାକୁ ବଦଳାନ୍ତି । ଗଣମାଧ୍ୟମର ପ୍ରତିକୂଳାତ୍ମକ ପ୍ରଭାବ ବିଷୟରେ ଜାଣିବା ପାଇଁ ସାଧାରଣରେ ତଥା ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ପ୍ରତିକରଣରେ ବେଶ ଉଦ୍ଦରେଣ୍ଟ ରହିଛି । ଏହାକୁ ନେଇ ଭୟ ମଧ୍ୟ ରହିଛି । ଭୟ କାହା ପାଇଁ? କାଳେ ସେମାନଙ୍କୁ କିଛି ଭୁଲ ଖବର ଦିଆଯାଉଛି କି? ସେମାନଙ୍କର ବ୍ୟାପାର କରାଯାଉଛି କି? ଗଣମାଧ୍ୟମରେ ଗଣ୍ଡଗୋଲ, ଦିଙ୍ଗା, ଅପରାଧ, ହିଂସା ଆଦିକୁ ନେଇ ଯେଉଁ ଖବର ପ୍ରକାଶିତ ବା ପ୍ରସାରିତ ହେଉଛି; ତାହା ଯୁଦ୍ଧ ମସିଷ୍ଟ ଉପରେ ପ୍ରତିକୂଳ ପ୍ରଭାବ ପକାଉଛି କି? ଚେଲିଭିଜନରେ ଯେଉଁ ସବୁ ବିଦେଶ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ, ଚଳିତ୍ର ପ୍ରସାରିତ ହେଉଛି; ତାକୁ ନେଇ ଆମ ଦେଶର ସତ୍ୟତା, ସଂସ୍କୃତି ତଥା ପରମାର୍ଥ ଉପରେ ପ୍ରଭାବ ପଡ଼ୁଛି କି? ଏମିତି ଅନେକ କିଛି କଥାକୁ ନେଇ ଭୟ । ଏହି ସବୁ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦେବା ସେତେ ସହଜ କଥା ନୁହେଁ । କାରଣ ଗଣମାଧ୍ୟମ ଏକ ସମାଜ ଭିତରେ ରହିକି ହୁଁ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାଏ । ଏଣୁ ଏମିତି ସବୁ କୁପ୍ରଭାବର ଆଶଙ୍କାକୁ ଏଡ଼ାଇ ଦିଆଯାଇ ନପାରେ । ସମାଜ ତଥା ଜନତାଙ୍କ ଉପରେ ଗଣମାଧ୍ୟମର ଉତ୍ତର ସକାରାତ୍ମକ ଏବଂ ନକାରାତ୍ମକ ପ୍ରଭାବକୁ ନେଇ ନେଇ କେତୋଟି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ବିଷୟରେ ଆମେ ଆଲୋଚନା କରିପାରିବା ।

ଯଦି ଯୋଗାଯୋଗ ଭାବେ ଦେଖିବା ତେବେ ଗଣମାଧ୍ୟମରେ ପ୍ରକାଶିତ ବା ପ୍ରସାରିତ ବାର୍ତ୍ତା ସକାରାତ୍ମକ । ଅର୍ଥାତ୍ ଜାତି ଉଦ୍‌ଦେଶ୍ୟରେ, ଶାନ୍ତି ଉଦ୍‌ଦେଶ୍ୟରେ, ପରିବେଶ ସୁରକ୍ଷା ଉଦ୍‌ଦେଶ୍ୟରେ ଏବଂ ନିଶା, ଏତ୍ସ, ଯୁଦ୍ଧ, ଆତଙ୍କବାଦ, ସାମ୍ରାଜ୍ୟକାନ୍ତିକତା, କୁସଂସ୍କାର ବିରୋଧରେ । ଗଣ ଯୋଗାଯୋଗ ହିଁ ଆମ ଦେଶରେ ଏକତା ବଜାୟ ରଖିବାରେ, ସଂସ୍କୃତିକୁ ସମ୍ପ୍ରସାରିତ କରିବାରେ ଏବଂ ସାମାଜିକ, ଆର୍ଥିକ ତଥା ରାଜନୈତିକ ବିକାଶ ପାଇଁ ସଚେତନତା ସୃଷ୍ଟି କରିବାରେ ସବୁଠୁରୁ ବେଶ ସାହାଯ୍ୟ କରିଛି । ଉଦାହରଣ ସ୍ଵରୂପ ସ୍ବାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମ ସମୟରେ ଦେଶକୁ ଏକାଠି କରି ଗୋଟିଏ ସ୍ତ୍ରୋତରେ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଯିବାକୁ ଆହୁନ ଗଣମାଧ୍ୟମ(ପ୍ରେସ୍) ହିଁ ଦେଇଥିଲା । ଲୋକମାନଙ୍କୁ ସ୍ବାଧୀନତାର ମୂଳବୋଧ ବିଷୟରେ ଅବଗତ କରାଇଥିଲା ଏବଂ ସ୍ବାଧୀନତା ପରେ ବିକାଶ ଆବଶ୍ୟକତା ବିଷୟରେ ତଥ୍ୟ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲା ।

ସେହିପରି ପ୍ରସାରଭାରତୀ ଅଧୀନରେ କରାଯାଉଥିବା ପ୍ରସାରଣ (ଦୂରଦର୍ଶନ ଏବଂ ଆକାଶବାଣୀ) ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷା, ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ, ବିକାଶ, ଉନ୍ନୟନର ବିଷୟରେ ଜଣାଇବା ପାଇଁ ଏକ ପ୍ରମୁଖ ସାଧନ ହୋଇ ପାରିଛି ।

ସେହିପରି ବଲିଉଡ଼ର “ମସାଲା” ଫିଲ୍ମ, ଯାହାକୁ ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ଏକ ଅସୁର୍ପ ପରିବେଶ, ମନୋବୃତ୍ତି ଏବଂ ଅଭ୍ୟାସ ସୃଷ୍ଟି କରିବା ପାଇଁ ଦାୟୀ କରାଯାଏ; ସେଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ଅନେକାଂଶରେ ଦେଶରେ ଏକତା, ଜୀବୀଯତା, ସାଧାରଣ ସଂଭାବ ଏବଂ ଜୀବୀୟ ଭାଷା ହିନ୍ଦୀର କୋଣ ଅନୁକୋଣରେ ପ୍ରତାର ପ୍ରସାର କରୁଛି ।

ଅପରପକ୍ଷରେ ପ୍ରତିକୂଳ ପ୍ରଭାବ ମୁଦ୍ରିତ ଗଣମାଧ୍ୟମରୁ ଏତେବା ପଡ଼ି ନାହିଁ, ଯେତେ ବୈଦ୍ୟୁତିକ ଗଣମାଧ୍ୟମ ତଥା କେବୁଳ ଟେଲିଭିଜନରୁ ପଡ଼ିଛି । କମ ଖର୍ଚ୍ଚରେ ଏବଂ ସୁବିଧାରେ ଜୀବନ ମନୋରଞ୍ଜନ ହାସଳ କରିବା ଲକ୍ଷ୍ୟରେ ଦର୍ଶକମାନେ ଏକ “ଖୋଲା ଆକାଶ”ରେ ଘୂରି ବୁଲିଛନ୍ତି । ବିନା ବାଧାରେ ଏବଂ ସୁପ୍ରଭାବ ଓ କୁପ୍ରଭାବ କଥା ବିଚାର ନ କରି କିଛି ବି ଦେଖୁଛନ୍ତି । ଏହା ଦିନକୁ ଦିନ ସେମାନଙ୍କ ଅଭ୍ୟାସରେ ପରିଣତ ହୋଇ ଚାଲୁଛି । ରକ୍ତରେ ମିଶିଗଲା ପରି ସେମାନେ ଏହି ନିଶା କବଳରୁ ମୁକ୍ତ ହୋଇ ପାରୁନାହାନ୍ତି । ଏହା ବୈଦ୍ୟୁତିକ ଗଣ ମାଧ୍ୟମର ସବୁଠୁରୁ ବତ କୁପ୍ରଭାବ । ସେହିପରି ପାଣ୍ଡାତ୍ୟ ସଭ୍ୟତାରୁ ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇ ଏବଂ ତାକୁ ଆଖି ଆଗରେ ରହି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଥିବା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ବିପଦ ରହିଥାଏ । ଯାହା ସିଧାସଳଖ ଭାରତୀୟମାନଙ୍କୁ ତଥା ବିଭିନ୍ନ ଏସୀୟ ଜନତାଙ୍କୁ, ଆମ ଚଳଣି, ସଭ୍ୟତା ତଥା ସଂସ୍କୃତିକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିଥାଏ ।

ଏହା ବ୍ୟତୀତ ଅତ୍ୟଧିକ ବିଜ୍ଞାପନ, ବିଦେଶୀ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ, ଅନାବଶ୍ୟକ ଅତିରକ୍ଷିତ ତଥା ଅଶୋଭନୀୟ ଫଳାବ୍ୟକ୍ରମ ସିଧାସଳଖ ଯୁବଗୋଷ୍ଠୀଙ୍କୁ ପ୍ରଭାବିତ କରୁଛି । ଏସବୁ ଯୁବଗୋଷ୍ଠୀଙ୍କ ମନ୍ତ୍ରିଷ୍ଟରେ ବନ୍ଧୁବାଦୀ ହେବାର ବୀଜ ବୁଣୁଛି ଏବଂ ସେମାନେ ପୂରଣ ନକରିବା ଭଲି ଏକ ଅପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ସ୍ଵପ୍ନ ଦେଖିବାକୁ

ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରୁଛି । ପୁଣି ହିଂସା ଦୃଶ୍ୟର ପ୍ରଭାବ ବହୁତ ଅଧିକ । ଅତ୍ୟଧିକ ଚିତ୍ର ଦେଖିବା ଖରାପ । କିନ୍ତୁ ଅତ୍ୟଧିକ ବିଦେଶୀ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଦେଖିବା ଭୟକର ଭାବେ ହାନିକାରକ । ୨୪ ଘଣ୍ଟିଆ ଲେଲିଭିଜନ ପ୍ରସାରଣକୁ ନେଇ ପିଲାମାନଙ୍କ ପାଠ୍ୟତା ଏବଂ ସ୍ଥାପ୍ତ୍ୟ ଉପରେ ଯେଉଁ କୁପ୍ରଭାବ ପଡ଼ୁଛି, ତାକୁ ନେଇ ଆଜିକାଳି ଅଭିଭାବକମାନେ ଚିତ୍ରା ପ୍ରକଟ କରୁଛନ୍ତି । ଏଣୁ ଗଣମାଧ୍ୟମର ଉତ୍ସବ ସକାରାତ୍ମକ ଏବଂ ନକାରାତ୍ମକ ପ୍ରଭାବ ରହିଛି । ଏହାର ପ୍ରସାର ଫଳରେ ଶିକ୍ଷା, ସ୍ଥାପ୍ତ୍ୟ, ବିକାଶ ଏବଂ ସ୍ଵଚନାର ମୂଲ୍ୟ ଲୋକମାନେ ବୁଝି ପାରିଛନ୍ତି । ସେହିପରି କେତେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯୁବଗୋଷ୍ଠୀଙ୍କୁ କୁପଥରେ ନେବା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଗଣମାଧ୍ୟମ ଦାୟୀ ।

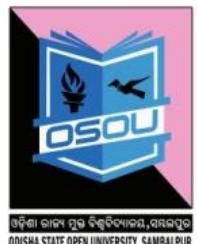
୨.୭: ଯୋଗାଯୋଗର ଆବଶ୍ୟକତା

ମଣିଷ ନିଜର ନିଜର ମୌଳିକ ଆବଶ୍ୟକତା ଓ ଜୀବନ ଓ ଜୀବିକା ପାଇଁ ଯୋଗାଯୋଗ ରଖିବାକୁ ବାଧ ହୋଇଥାଏ । ଖାଦ୍ୟ, ବସ୍ତ୍ର ଓ ବାସଗୃହ- ମଣିଷର ତିନିଗୋଟି ମୌଳିକ ଆବଶ୍ୟକତା । ଏହାର ପରିପୂରଣ ପାଇଁ ମଣିଷ ବିଭିନ୍ନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯୋଗାଯୋଗ ରକ୍ଷା କରିଥାଏ । ଏପରି କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିନା ଯୋଗାଯୋଗରେ ମଣିଷର ବଂଚିବା ଅସମ୍ଭବ ହୋଇପାରେ । ପେଟ ପୂରିବା ପରେ ମଣିଷ ପିନ୍ଧିବା କଥା ଚିତ୍ରା କରେ । ଏହାପରେ ନିଜ ପାଇଁ ରହସ୍ୟଳ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରେ । ଜୀବନ ଜିଉ ଜିଉ ମଣିଷ କେମିତି ହେଲେ କାହା କାହା ସହିତ ସମ୍ପର୍କ ରକ୍ଷା କରେ ।

ସମ୍ପର୍କର ଖୁଅ ପ୍ରଥମେ ପାରିବାରିକ ସ୍ତରରୁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ସାମାଜିକ କ୍ଷେତ୍ର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବ୍ୟାପ୍ତ ହୋଇଥାଏ । ପାରିବାରିକ ସ୍ତରରେ ନିଜର ବାପା, ମାଆ, ଭାଇ, ଭଉଣୀ, କାକା, ଖୁତୀ, ବଡ଼ବାପା, ବଡ଼ବୋଉ, ମାମ୍ବୁ, ମାଇଁ, ଜେଜେ, ଜେଜେମାଆ, ଅଜା, ଆଇ ପ୍ରଭୃତି, ଶିକ୍ଷଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିଜ ସାଙ୍ଗ ସାଥୀ, ଶିକ୍ଷକ, ଶିକ୍ଷିକା ଇତ୍ୟାଦିଙ୍କ ସହିତ ଆପେ ଆପେ ଯୋଗାଯୋଗ ରକ୍ଷା ହୋଇଥାଏ । ପାରିବାରିକ ଜୀବନ ପାରିଷାରିକ ନିର୍ଭରଣୀଳ । ଏଠାରେ ବାପା ରୋଜଗାର କରି ପରିବାର ଚଳାନ୍ତି, ମାଆ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଖାଦ୍ୟପେଯ ପ୍ରଦାନ କରି ଲାଲନ ପାଲନ କରନ୍ତି । ପିଲାମାନେ ବାପା ମାଆଙ୍କ ନିକଟରେ ନିଜ ନିଜର ଆବଶ୍ୟକତା ପୂରଣ କରିବା ପାଇଁ ଯୋଗାଯୋଗ ରଖୁଥାନ୍ତି । ଏଥପାଇଁ ପରିବାରର ପ୍ରତ୍ୟେକ ସଦସ୍ୟଙ୍କ ଭିତରେ ପାରିଷାରିକ ଯୋଗାଯୋଗ ରହିବା ଅବଶ୍ୟକ୍ୟବୀ ହୋଇଥାଏ ।

ପରିବାର ପରେ ଆସେ ଗୋଷ୍ଠୀଗତ ଜୀବନ, ଯେଉଁଠାରେ କେତେକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଲକ୍ଷ୍ୟ ନେଇ ପ୍ରାୟ ସମଧରଣର ଲୋକେ ଏକତ୍ର ହୁଅନ୍ତି । ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ପରିଷର ମଧ୍ୟରେ ଯୋଗାଯୋଗ ରକ୍ଷା କରାଯାଇଥାଏ । ସେମିତି ସମାଜ ହେଉଛି ବୃଦ୍ଧତାର ଜନସାଧାର ମହାମିଳନ କ୍ଷେତ୍ର । ଏଠାରେ ବୃତ୍ତି ଓ ପ୍ରବୃତ୍ତି ଦାୟରେ ସମସ୍ତେ ମିଳିତ ହୋଇଥାନ୍ତି । କୃଷି, ଶିଳ୍ପ, ବାଣିଜ୍ୟ, ବ୍ୟବସାୟ, ଶିକ୍ଷା, ସଂସ୍କାର, ବିଜ୍ଞାନ, କାରିଗରୀ, କଳା, ସ୍ଥାପତ୍ୟ, ସଙ୍ଗୀତ, ସାହିତ୍ୟ ପ୍ରଭୃତି ବିଭିନ୍ନ କାର୍ଯ୍ୟ, ଜଣଙ୍କ ପକ୍ଷରେ କରିବା ଅସମ୍ଭବ । ତେଣୁ ଏସବୁ କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ଜଣେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଉପରେ ନିର୍ଭରଣୀଳ ହେବାକୁ ବାଧ ହୋଇଥାନ୍ତି । କୃଷକ ପାରିଷାରିକ କୃଷି ଯନ୍ତ୍ରପାତି ପାଇଁ ବତ୍ରେ ସହିତ, ବତ୍ରେ ନିଜର ଯନ୍ତ୍ରପାତି ତିଆରି କରାଇବା ପାଇଁ କମାର

ସହିତ, କମାର ନିଜର ଖାଦ୍ୟ ପାଇଁ କୃଷକ ସହିତ ଯୋଗାଯୋଗ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ବାଧ ହୋଇଥାଏ । ପାରମାରିକ ସମାଜରେ ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ଜୀବନବୃତ୍ତର ଏକ କ୍ଷୁଦ୍ର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇପାରେ ।

୨.୩: ଆସ ପ୍ରଗତି ମାପିବା

କ. ସାଙ୍କେତିକ ଯୋଗାଯୋଗ ବିଷୟରେ ସଂକ୍ଷେପରେ ଲେଖ ।

ଖ. ପ୍ରତ୍ୟେକ ଯୋଗାଯୋଗର ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ବିଷୟରେ ଅରାଳାଚନା କର ।

ଘ. କାହାଦ୍ୱାରା ଓ କିପରି ଯୋଗାଯୋଗର ପ୍ରସାର ଘଟେ ?

ଘ. ସାମାଜିକ ଜୀବନରେ ଯୋଗାଯୋଗର କି ପ୍ରଭାବ ରହିଛି ?

ଡ. ଆମ ଜୀବନରେ ଯୋଗାଯୋଗର କି ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି ?

ୟୁନିଟ୍- ୩: ଯୋଗାଯୋଗର ପ୍ରକାରଭେଦ

୩.୦: ବିଷୟର ଗଠନ

୩. ୧: ପଠନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ

୩. ୨: ବିଷୟ ପରିଚୟ

୩. ୩: ଯୋଗାଯୋଗର ପ୍ରକାରଭେଦ

୩. ୩. ୧: ସ୍ଵ୍ୟାମପ୍ରକାଶିତ ଯୋଗାଯୋଗ

୩. ୩. ୨: ପାରିଷଦିକ ଯୋଗାଯୋଗ

୩. ୩. ୩: ଗୋଷ୍ଠୀ ଯୋଗାଯୋଗ

୩. ୩. ୪: ଗଣଯୋଗାଯୋଗ

୩. ୪: କାର୍ଯ୍ୟଭିତ୍ତିରେ ଯୋଗାଯୋଗ

୩. ୪. ୧: କଥ୍ରତ ଯୋଗାଯୋଗ

୩. ୪. ୨: ଲିଖ୍ରତ ଯୋଗାଯୋଗ

୩. ୪. ୩: ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଯୋଗାଯୋଗ

୩. ୪. ୪: ସାମାଜିକ ଯୋଗାଯୋଗ

୩. ୪. ୫: ସାଂସ୍କୃତିକ ଯୋଗାଯୋଗ

୩. ୪. ୬: ବ୍ୟାବସାୟିକ ଯୋଗାଯୋଗ

୩. ୪. ୭: ସାହିତ୍ୟିକ ଯୋଗାଯୋଗ

୩. ୫: ଆସ ପ୍ରଗତିକୁ ମାପିବା

୩.୧: ପଠନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ

ଏହି ଯୁନିଟ୍‌ରେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ଯୋଗାଯୋଗ ବିଷୟରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି । କିଛି ଯୋଗାଯୋଗ ତାହାର ପ୍ରକାଶିତ ପରର ଗ୍ରାହକଙ୍କ ଆକାର ଯୋଗୁ ବିଭିନ୍ନତା ହୋଇଥିବାବେଳେ ଆଉ କିଛି କାର୍ଯ୍ୟଭିତ୍ତିରେ ବିଭିନ୍ନତା ହୋଇଛି । ଏହି ଯୁନିଟ୍ ପଢ଼ିବା ପରେ, ତୁମେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ବିଷୟଗୁଡ଼ିକ ଜାଣିପାରିବୁ:

- ଯୋଗାଯୋଗର ପ୍ରକାରଭେଦ
- ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ଯୋଗାଯୋଗ
- ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ଯୋଗାଯୋଗର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀତା

୩.୨: ବିଷୟ ପରିଚୟ

ନିତି ଦିନର କାମ ପାଇଁ ସମସ୍ତେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରୁଥିବାରୁ ନିଜ ନିଜର ଚାହିଦା ମେଣ୍ଟାଇବା ପାଇଁ ଯୋଗାଯୋଗ ହିଁ ଏକାନ୍ତ ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ । ଅତେବର ଜୀବନର ପ୍ରତିଟି ପଦପାତରେ ଜୀବନ ନିର୍ବାହ ପାଇଁ ଯୋଗାଯୋଗ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଜରୁରୀ ଆବଶ୍ୟକତା । ତେବେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ଯୋଗାଯୋଗ ବିଭିନ୍ନ କାର୍ଯ୍ୟଦାୟରେ ଆମକୁ ଆଛନ୍ତି କରି ରଖୁଛି । ଆମେମାନେ ପ୍ରତ୍ୟେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ମୁକ୍ତ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ

ଯୋଗାଯୋଗ ସଂବ�ର୍ଗରେ ଆସିଥାଉ । କିନ୍ତୁ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଆମେ କାର୍ଯ୍ୟବ୍ୟସ୍ତତା ବା ଅନ୍ୟମନସ୍ତତା ଦାୟରେ ଜାଣିପାରୁନା । ଏହି ଯୁନିଟରେ ସେସବୁ ବିଷୟରେ ଚର୍ଚା କରିବା ସହିତ ସେଗୁଡ଼ିକ କ'ଣ ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର ହୁଏ ଓ କାହିଁକି ତାର ଏତେପ୍ରକାରର ଭିନ୍ନତା ଆସିଛି ତାହା ଜାଣିବା । ଯଦିଓ ଏସବୁ ପରିଷ୍ଵରଠାରୁ ଅଳଗା, ତେବେ ସମସ୍ତଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ପାଖାପାଖି ସମାନ । ଉପରୋକ୍ତ ସବୁ ପ୍ରକାର ଯୋଗାଯୋଗରେ ଜଣେ ପ୍ରେରକ(ସେଣ୍ଟର) କୌଣସି ଏକ ମାଧ୍ୟମ(ଚ୍ୟାନେଲ) ଜରିଆରେ ଏକ ବାର୍ତ୍ତା(ମେସେଜ) ଏକ ବା ଏକାଧିକ ଗ୍ରାହକ(ରିସିଭର) ନିକଟକୁ ପଠାଇଥାଏ । ସାଧାରଣତଃ ଏହି ବାର୍ତ୍ତାଗୁଡ଼ିକ କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସଙ୍କେତ, ପ୍ରତୀକ ତଥା ଇସାର ଜରିଆରେ ହିଁ ପ୍ରେରଣ କରାଯାଇଥାଏ । ନିମ୍ନରେ ଆମେ ଏହି ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ଯୋଗାଯୋଗ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରିବା ସହ ଲୋକମାନେ କିପରି ଏହାଦାରା ସୂଚନାର ପ୍ରସାର କରିଥାଆନ୍ତି ତାହା ଜାଣିବାକୁ ପାଇବା ।

୩.୩: ଯୋଗାଯୋଗର ପ୍ରକାରଭେଦ

ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ଯୋଗାଯୋଗ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଥୁଲେ ମଧ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ ସମାନ । ତଥାପି ଏଠାରେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ଯୋଗାଯୋଗ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇପାରେ ।

୩.୩.୧: ସ୍ଵ୍ୟାମ୍ୟଯୋଗ

ଏ ପ୍ରକାର ଯୋଗାଯୋଗ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ନିଜ ସହିତ କରିଥାଏ । ଏହା ଆମେ ନିଜ ସହ ସବୁ ସମୟରେ କରିଥାଏ । ଧରାଯାଉ, ଆମେ ଚାଲିକି ଯାଉଥିବା ସମୟରେ କୌଣସି ଏକ ଗୀତ ଗୁଣ ଗୁଣାଉଛେ କିମ୍ବା ସିନେମା ହଲରୁ ଚଳଚିତ୍ର ଦେଖି ଆସିବା ପରେ ସେହି ସିନେମାର କୌଣସି ଏକ ଡାଖଲଗକୁ ବାରମ୍ବାର କହୁଛେ; ଏସବୁ ସ୍ଵ୍ୟାମ୍ୟଯୋଗ ପରିସରଭୁକ୍ତ । ସେହିପରି ଅନେକ ସମୟରେ ବିଭିନ୍ନ ସମସ୍ୟା ତଥା କାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରଶାଳୀକୁ ନେଇ ଆମେ ମନେ ମନେ ଆଲୋଚନା ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା କରିଥାଏ । ଏହା ମଧ୍ୟ ସ୍ଵ୍ୟାମ୍ୟଯୋଗ ପରିସର ମଧ୍ୟରେ ଆସିଥାଏ । କିଛି ଗୋଟେ ଲେଖିବା ସମୟରେ ତା' ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତା କରିବା, ନିଜ ମନ ଭିତରେ ତାକୁ ଡର୍ଜମା କରିବା ଆଦି ହିଁ ସ୍ଵ୍ୟାମ୍ୟଯୋଗ । ଆଉ ଗୋଟିଏ ଉଦାହରଣ ଦେଲେ ଏବିଷୟରେ ସ୍ଵର୍ଗ ଭାବେ ବୁଝିଛେବ । ଆମେ ସାଧାରଣତଃ କାହାକୁ କୌଣସି ବିଷୟ କହିବା ପୂର୍ବରୁ କିମ୍ବା କାହା ସହ ଆଲୋଚନା କରିବା ପୂର୍ବରୁ କ'ଣ କହିବା ବା କ'ଣ ଆଲୋଚନା କରିବା ସେ ବିଷୟକୁ ନିଜ ମନ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଥମେ ଅଭ୍ୟାସ କରିଥାଉ । ଏହା ହିଁ ସ୍ଵ୍ୟାମ୍ୟଯୋଗ । ସକାଳୁ ଉଠିବା ପରଠାରୁ ରାତି ଶୋଇବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମେ ନିଜ ନିଜ ଭିତରେ ନିଜ ସହିତ ଅଧ୍ୟକାଂଶ କଥା ହୋଇଥାଉ । ସକାଳୁ ଉଠିବା ତେରି ହେଲେ-ଆମେ ଭାବୁ, କଣ କରିବି, ଆଜି ସବୁ ତେରି ହୋଇଯିବ, ତରତରରେ ସବୁ

କାମ କଲେ ସମୟ ସହ ତାଳ ଦେଇ ଚାଲିପାରିବି, ନହେଲେ ସବୁ ଅଭ୍ୟାସ ହୋଇଯିବ । ନିଜ ଭିତର ସବୁ ପ୍ରକାର ଭାବନାକୁ ଆମେ ନିଜ ସହିତ ଆଲୋଚନା କରିଥାଉ । ବେଳେବେଳେ କିଛି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ନିଷ୍ଠାର ମଧ୍ୟ ଆମେ ନିଜକୁ ପଚାରି ନେଇଥାଉ । ମନୁଷ୍ୟର ନିଜ ଭିତରର ହେଉଥିବା ପ୍ରତିଟି ଯୋଗାଯୋଗକୁ ଆନ୍ତରୀକ୍ଷଣ ଯୋଗାଯୋଗ ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଏ । ଏହି ପ୍ରକାର ଯୋଗାଯୋଗରେ ଆମେ ନିଜେ ପ୍ରେରକ ହିସାବରେ କଥା ପ୍ରେରଣ କରୁ, ନିଜ ଭିତରେ ସେ କଥାଟି ବିବେଚନା କରୁ, ତାକୁ ବୁଝୁ, ଶୁଣୁ, ଭାବୁ, ଶେଷରେ ଆମ କାମରେ ତାର ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ଦେଖାଉ ।

୩.୩.୨ : ପାରଷ୍ପରିକ ଯୋଗାଯୋଗ

ପାରଷ୍ପରିକ ଯୋଗାଯୋଗ ଦୁଇ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ହୋଇଥାଏ । ଧରାଯାଉ ମୁନ୍ଦା, ଶ୍ୟାମକୁ ଗାଲିକଲା ଓ ଶ୍ୟାମ ମୁନ୍ଦାକୁ ଶାନ୍ତ ହେବା ପାଇଁ କହିଲା । ଯୋଗାଯୋଗର ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ଆମେ ପାରଷ୍ପରିକ ଯୋଗାଯୋଗ ବୋଲି କହିଥାଉ । ଏହା ବ୍ୟକ୍ତିରୁ-ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ସଂଚିତ ହେଉଥିବା ଯୋଗାଯୋଗ ପ୍ରକ୍ରିୟା । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ପ୍ରତି ମୁହଁର୍ରତ୍ନରେ ଆମେ ଏପରି ଯୋଗାଯୋଗ କରିଥାଏ । ଏହା ସାଧାରଣତଃ କୌଣସି ଶବ୍ଦ ମାଧ୍ୟମରେ କିମ୍ବା ଶାରୀରିକ ଅଙ୍ଗଭଙ୍ଗୀ ମାଧ୍ୟମରେ ହୋଇଥାଏ ।

ପାରଷ୍ପରିକ ଯୋଗାଯୋଗରେ ଦୁଇ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଫେସ୍ ରୁ ଫେସ୍ ବା ସାମ୍ବାସାନ୍ତି ଯୋଗାଯୋଗ ହୋଇଥାଏ । ଅର୍ଥାତ୍ ଦୁଇ ଜଣ ଯାକ ଉଭୟ ପ୍ରେରକ ଓ ଗ୍ରାହକର ଭୂମିକା ତୁଳାଇଥାଆନ୍ତି । ଜଣେ ପ୍ରେରକ ସାଜିଲା ବେଳେ ଅନ୍ୟ ଜଣେ ଗ୍ରାହକ ସାଜେ; ଆଉ ସେ ପ୍ରେରକ ସାଜିଲା ବେଳେ ଆର ଜଣଙ୍କ ଗ୍ରାହକ ସାଜିଯାଏ । ଏହା ଫଳପ୍ରଦ ଯୋଗାଯୋଗର ଏକ ପ୍ରକୃଷ୍ଟ ଉଦାହରଣ । କାରଣ ଏପରି ଯୋଗାଯୋଗରେ ତଡ଼କଣାତ୍ ଲେଉଟାଣି ସଂକେତ (ଫିଡ଼ବ୍ୟାକ) ମିଳିଥାଏ । ଭାଷା, ଶବ୍ଦ ଓ ଶାରୀରିକ ଅଙ୍ଗଭଙ୍ଗୀ ଜରିଆରେ ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟା

ମାଧ୍ୟମରେ ଆମେ ବାର୍ତ୍ତାକୁ ସଷ୍ଟ ଏବଂ ଗୁରୁତ୍ୱର ସହିତ ପ୍ରକାଶ କରି ପାରିଥାଉ । ଏଣୁ ପାରଷ୍ପରିକ ଯୋଗାଯୋଗ ଜରିଆରେ ଆମେ ଅନ୍ୟ ଜଣ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଖୁବ୍ ସହଜରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତାଇବା ସହ ତାଙ୍କୁ ଆମ କଥାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ପ୍ରୋଷ୍ଠାତିତ କରି ପାରିଥାଉ । ଯେହେତୁ ପାରଷ୍ପରିକ ଯୋଗାଯୋଗରେ ସମୀପ୍ୟ ବା ପ୍ରୋକ୍ରିମିଟି ମଧ୍ୟ ଗୁରୁତ୍ୱ ରଖିଥାଏ, ଏଣୁ ଏଥିରେ ଆବେଗର ମଧ୍ୟ ଭୂମିକା ରହିଥାଏ । ଅର୍ଥାତ୍ ଆମେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସହ ବାର୍ତ୍ତାଳାପ କରିବାବେଳେ ସେ ଆମ ନିକଟରେ ଥା'ନ୍ତି, କିମ୍ବା ଯଦି ସେ ଦୂରରେ ଥାନ୍ତି କେବେ ଟେଲିଫୋନ୍ ଜରିଆରେ ତାଙ୍କ ସହ ଆଳାପ କରୁଥାଉ । ଏଣୁ ଆମେ କିଭଳି ଆବେଗର ସହ ସେହି ବାର୍ତ୍ତାକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ଲେଉଟାଣି ସଙ୍କେତ ଦେଉଛନ୍ତି; ତାହା ପାରଷ୍ପରିକ ଯୋଗାଯୋଗରେ ବେଶ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ।

୩.୩.୩: ଗୋଷ୍ଠୀ ଯୋଗାଯୋଗ

ପାରଶ୍ଵରିକ ଯୋଗାଯୋଗର କାମ୍ଯା ବିସ୍ତୃତ ହେଲେ
 ତାହା ଗୋଷ୍ଠୀ ଯୋଗାଯୋଗରେ ରୂପାନ୍ତରିତ
 ହୋଇଥାଏ । କିଛି ବ୍ୟକ୍ତି ବିଶେଷଙ୍କୁ ନେଇ ଗୋଟିଏ
 ଗୋଷ୍ଠୀ । ସେହି ଗୋଷ୍ଠୀ ମଧ୍ୟରେ କରୁଥିବା
 ଯୋଗାଯୋଗଙ୍କୁ ଆମେ ଗୋଷ୍ଠୀ ଯୋଗାଯୋଗ
 କହିଥାଉ । ଧରାଯାଉ ଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କ ଅଫିସରେ କାର୍ଯ୍ୟ
 କରୁଥିବା ସବୁ କର୍ମଚାରୀଙ୍କର ଏକ ବୈଠକ, ଗୋଷ୍ଠୀ
 ଯୋଗାଯୋଗର ଉଦାହରଣ । ପାରଶ୍ଵରିକ

ଯୋଗାଯୋଗରେ ଦୁଇ ଜଣ ବ୍ୟକ୍ତି ଜତିତ ଥାଆନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଗୋଷ୍ଠୀ ଯୋଗାଯୋଗରେ ଦୁଇରୁ ଉର୍ଦ୍ଦ୍ଵ ବ୍ୟକ୍ତି
 ଜତିତ ଥାଆନ୍ତି । ଅର୍ଥାତ୍ ଦୁଇରୁ ଅଧିକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଚିନ୍ତା, ଭାବନା, ସ୍ମୃତିନା,
 ଝାନ ଓ ଆବେଗର ଆଦାନପ୍ରଦାନ ହେଉଛି ଗୋଷ୍ଠୀ ଯୋଗାଯୋଗ । ଗୋଷ୍ଠୀ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ହୋଇ ଥାଇପାରେ । ଉଦାହରଣ
 ସ୍ଵରୂପ ଆପଣ ଆପଣଙ୍କ ସାଙ୍ଗମାନଙ୍କ ସହ ବସି କପି ପିଉଥିବା ସମୟରେ ଆପଣମାନଙ୍କୁ ଏକ ଗୋଷ୍ଠୀ
 ବୋଲି ଧରା ଯାଇପାରେ । ଉପରେ ଆମେ ଚର୍ଚା କରିଥିବା ଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ କାମ କରୁଥିବା
 ସବୁ କର୍ମଚାରୀ ଗୋଟିଏ ଗୋଷ୍ଠୀର ବୋଲି ଧରାଯାଇ ପାରେ । କୌଣସି ଏକ ଅଞ୍ଚଳରେ ବସବାସ କରୁଥିବା
 ହିସ୍ତୁ, ମୁସଲିମମାନଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଗୋଷ୍ଠୀ ବୋଲି କୁହାୟାଇ ପାରେ । ସେହିପରି କଲେଜରେ ପାଠ
 ପଢ଼ୁଥିବା ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଷ୍ଠୀ ବୋଲି କୁହା ଯାଇପାରେ । ଗୋଷ୍ଠୀର ଆକାର କିଛି ବି
 ହୋଇପାରେ । ଅର୍ଥାତ୍ ଗୋଷ୍ଠୀ ଗୁଡ଼ିକ ଷ୍ଟୁନ୍, ବଡ଼, ବିଶାଳ ହୋଇଥାଇ ପାରନ୍ତି । ଯେମିତିକି ୪-୫ ଜଣଙ୍କୁ
 ନେଇ ଏକ ଗୋଷ୍ଠୀ ଗଠନ କରାଯାଇ ପାରେ । ସେହିପରି ୩୦-୪୦ ହଜାର ଲୋକଙ୍କୁ ନେଇ ମଧ୍ୟ
 ଗୋଟିଏ ଗୋଷ୍ଠୀ ଗଠନ କରାଯାଇପାରେ ।

ଗୋଷ୍ଠୀ ଯୋଗାଯୋଗର ଅନେକ ମହତ୍ଵ ରହିଛି । ଯେପରିକି ସାଧାରଣ ସ୍ଥାର୍ଥ ପାଇଁ କୌଣସି ଏକ
 ନିଷ୍ପତ୍ତି ଗ୍ରହଣ, ନିଜସ୍ଵ ସଂସ୍କୃତିର ପ୍ରଚାର ଓ ପ୍ରସାର, କୌଣସି ଯୋଜନାର ଉର୍ଜାମା ଆଦି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଗୋଷ୍ଠୀ
 ଯୋଗାଯୋଗ ବିଶେଷ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଥାଏ ।

ଗୋଷ୍ଠୀ ଯୋଗାଯୋଗଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଆମେ ଏକ ଫଳପ୍ରଦ ଯୋଗାଯୋଗ ବୋଲି କହିପାରିବା । କାରଣ ଏଥିରେ
 ଗୋଟିଏ ଗୋଷ୍ଠୀ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ସଦସ୍ୟଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କର ନିଜସ୍ଵ ମତ ମତାମତ ରଖିବାର ସୁଯୋଗ
 ରହିଥାଏ । ଜଣେ ସଦସ୍ୟ ସିଧାସନକୁ ଆଉ ଜଣେ ସଦସ୍ୟ ସହ ବାର୍ତ୍ତାର ଆଦାନ ପ୍ରଦାନ କରିପାରେ ।
 ଅପରପକ୍ଷରେ ଗୋଷ୍ଠୀ ଯୋଗାଯୋଗର କିଛିଟା ସୀମାବନ୍ଧନ ମଧ୍ୟ ରହିଛି । ଯେମିତିକି ଏହା ଅଧିକ ସମୟ
 ସାପେକ୍ଷ । ସେହିପରି ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ଖାସ କରି ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଚର୍ଚାରେ ଅଧିକ ସମୟ
 ବ୍ୟତୀତ ହେବା ସହ ସର୍ବସମ୍ମତ ନିଷ୍ପତ୍ତିରେ ପହଞ୍ଚି ହୋଇ ନଥାଏ, ଫଳରେ ଏହା ଫଳପ୍ରଦ ସାବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ
 ପାରେ ନାହିଁ ।

୩.୩.୪ : ଗଣଯୋଗଯୋଗ

ଆମେ ଦୁଇ ଜଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ହେଉଥିବା ଯୋଗଯୋଗକୁ ପାରଷ୍ପରିକ ଯୋଗଯୋଗ ବୋଲି କୁହାଯାଏ ବୋଲି ଜଣିଛେ । ସେହିପରି ଯେକୌଣସି ଗୋଟିଏ ଗୋଷ୍ଠୀ ମଧ୍ୟରେ ହେଉଥିବା ଯୋଗଯୋଗକୁ ଗୋଷ୍ଠୀ ଯୋଗଯୋଗ ବୋଲି ଜଣିଛେ । କିନ୍ତୁ ଯେତେବେଳେ ଯୋଗଯୋଗର କୌଣସି ସୀମାବନ୍ଦତା ନଥାଏ, ଅର୍ଥାତ୍ ଏହା ସମ୍ବୁଦ୍ଧ ଜନତାଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଷ୍ଠୀ ଧରି ବା ଯାହାକୁ ଆମେ ଗଣ ବୋଲି କହୁ; ତା' ପାଇଁ ହୋଇଥାଏ, ତାହାକୁ ଆମେ ଗଣ ଯୋଗଯୋଗ ବୋଲି କହିଥାଉ । ଏବଂ ଯେଉଁ ମାଧ୍ୟମ ଜରିଆରେ ଏହି ଯୋଗଯୋଗ ସ୍ଥାପନ କରାଯାଏ ତାହାକୁ ଗଣମାଧ୍ୟମ ବୋଲି କୁହାଯାଏ । ଯଦିଓ ଗଣ ଯୋଗଯୋଗ ଓ ଗଣମାଧ୍ୟମ ମଧ୍ୟରେ ସାମାନ୍ୟ ବିଭେଦ ରହିଛି, ତେବେ ସୁବିଧା ପାଇଁ ସାଧାରଣତଃ ଏହି ଦୁଇଟି ଶର୍ଣ୍ଣ ଗୋଟିଏ ଅର୍ଥରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ । ପାରଷ୍ପରିକ ଯୋଗଯୋଗଠାରୁ ଗଣ ଯୋଗଯୋଗ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭିନ୍ନ । ଏହାର ନିଜସ୍ତ୍ର କିଛି ଗୁଣ ବା ଧର୍ମ ରହିଛି, ଯାହା ଏହାକୁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କଠାରୁ ଭିନ୍ନ କରାଇଥାଏ । ନିମ୍ନରେ ଗଣ ଯୋଗଯୋଗର ସଂଝା ଦିଆଗଲା ।

“କୌଣସି ଏକ ଯାନ୍ତ୍ରିକ ବନ୍ଦୁ ସହାୟତାରେ ଯେତେବେଳେ ବାର୍ତ୍ତାକୁ ବହୁଗୁଣିତ କରାଯାଇ ଏକ ବିଶାଳ ଜନଗୋଷ୍ଠୀ(ଗଣ)ଙ୍କ ନିକଟକୁ ଏକ ସମୟରେ ପ୍ରେରଣ କରାଯାଏ, ତାହାକୁ ଆମେ ଗଣ ଯୋଗଯୋଗ ବୋଲି କହିଥାଉ ।”

ସାଧାରଣତଃ ଗଣ ଯୋଗଯୋଗ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଟେଲିଭିଜନ୍, ରେଡ଼ିଓ, ସମାଦପତ୍ର, ମାଗାଜିନ, ଚଳଚିତ୍ର, ରେକର୍ଡ, ଟେଲି ରେକର୍ଡ, ଭିଡ଼ିଓ କ୍ୟାଷେଟ୍ ଆଦି ଜରିଆରେ ବାର୍ତ୍ତାକୁ ଏକ ସମୟରେ ବହୁଗୁଣିତ କରାଯାଇ ଗ୍ରାହକମାନଙ୍କ ନିକଟକୁ ପଠାଯାଇଯାଏ । ଗଣ ଯୋଗଯୋଗରେ ଏକ ବୃଦ୍ଧତର ସଂସ୍କାର କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ସହ ବାର୍ତ୍ତା ପ୍ରେରଣ ପାଇଁ ଏକ ଯାନ୍ତ୍ରିକ ବନ୍ଦୁର ସହାୟତା ନିଆଯାଇଥାଏ ।

ଯଦି ଆମେ ଗଣ ଯୋଗଯୋଗର ସଂଝା ଉପରେ ନିଜର ପକାଇଲେ ଗ୍ରାହକ ଓ ଲେଉଗଣି ସଙ୍କେତ(ପିତ୍ତବ୍ୟାକ)ର ଗୁଣାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ଏହା ଏକ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ଧରଣର ଯୋଗଯୋଗ ପ୍ରକ୍ରିୟା । ପାରଷ୍ପରିକ ଯୋଗଯୋଗଠାରୁ ଭିନ୍ନ । ଗ୍ରାହକ ଓ ଲେଉଗଣି ସଙ୍କେତର ପ୍ରବୃତ୍ତିକୁ ନେଇ ପରୀକ୍ଷା କଲେ ଆମେ ଗଣ ଯୋଗଯୋଗର ସ୍ଵତନ୍ତ୍ରତା ବିଷୟରେ ଅବଗତ ହୋଇ ପାରିବା । ଗଣ ଯୋଗଯୋଗର ସ୍ଵତନ୍ତ୍ରତା ହେଉଛି, ଏଥିରେ ଗ୍ରାହକମାନଙ୍କର କୌଣସି ପରିସୀମା ରହି ନଥାଏ । ଅର୍ଥାତ୍ ସେମାନେ କୌଣସି ସୀମାବନ୍ଦତା ମଧ୍ୟରେ ରହି ନ ଥାଅଛି । ଚାଲୁଥିବା ସମୟରେ, ଖାଉଥିବା ସମୟରେ, ଗାତ୍ର ଚଳାଉଥିବା ସମୟରେ, ଅଫିସ୍‌ରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ସମୟରେ ସେମାନେ ବାର୍ତ୍ତାଟିକୁ ଶୁଣି ପାରିବାର ସୁବିଧା ଏଥିରେ ଉପଲବ୍ଧ ଥାଏ ।

ତେବେ ନିକଟ ଅତୀତରେ ଟେଲିଭିଜନ୍ର ବହୁଳ ପ୍ରସାର ଫଳରେ ରେଡ଼ିଓ ବା ବେତାର ମାଧ୍ୟମର ଶ୍ରୋତାଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଆପେକ୍ଷିକ ଭାବେ ହ୍ରାସ ପାଇଛି । ଖାସ କରି ସହରବାସୀ ଏବଂ ଟେଲିଭିଜନ୍ ପାଇଁ ବ୍ୟବ କରି ପାରୁଥିବା ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ପାଇଁ ରେଡ଼ିଓ କେବଳ ଏକ ସାମଗ୍ରୀରେ ସୀମିତ ହୋଇ

ରହିଯାଇଛି । କିନ୍ତୁ କୌଣସି ଏକ ଦୈବ ଦୁର୍ବିପାକ ତଥା ବିପର୍ଯ୍ୟ ସମୟରେ ସବୁ ପ୍ରରର, ଶ୍ରେଣୀର ଲୋକ ରେଡ଼ିଓ ଉପରେ ହଁ ନିର୍ଭର କରିଥା'ନ୍ତି । ଟେଲିଭିଜନ୍‌ର ପ୍ରସାରଣ ପ୍ରଶାଳୀ ବେଶ ଜଟିଳ । ଏଣୁ ଏପରି ପରିସ୍ଥିତିରେ ଟେଲିଭିଜନ୍‌ କ୍ଷିପ୍ର ଗତିରେ ଖବର ପ୍ରସାରଣ କରି ପାରି ନଥାଏ । ଏଣୁ ଶୀଘ୍ର ଖବର ପାଇବା ପାଇଁ ଲୋକମାନେ ରେଡ଼ିଓ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିଥାଆନ୍ତି । ସେହିପରି ସୁନ୍ଦର, ଦଙ୍ଗ ତଥା କୌଣସି ଦୁର୍ଘର୍ଷଣା ସମୟରେ ବେଳେବେଳେ ଟେଲିଭିଜନ୍‌ ଜରୁଗା ସୂଚନା ତଥା ଭିଡ଼ିଓ ଫୁଟେଜ୍ ପାଇ ପାରି ନଥାଏ । ଏପରି ସ୍ଲୁଲେ ରେଡ଼ିଓ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ତାହା ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ । ଏଣୁ ଟେଲିଭିଜନ୍‌ର ପ୍ରସାର ଫଳରେ ରେଡ଼ିଓର ଚାହିଦା ଏବଂ ଆବଶ୍ୟକତା ହ୍ରାସ ପାଇଛି ବୋଲି କହିବା ଠିକ୍ ହେବ ନାହିଁ । ବରଂ ତାହା ବଢ଼ିଛି କାରଣ ରେଡ଼ିଓର ବ୍ୟବହାର ଟେଲିଭିଜନ୍‌ ଅପେକ୍ଷା ବେଶ ସରଳ । ଚାଲୁଥିବା ସମୟରେ, ଗାତି ଚଲାଉଥିବା ସମୟରେ, ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଏକ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ସମୟରେ ଆମେ ରେଡ଼ିଓରୁ ଖବର ଶୁଣି ପାରିଥାଉ, ଯାହା ରେଡ଼ିଓକୁ ଏକ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ସ୍ଥାନ ପ୍ରଦାନ କରାଇ ପାରିଛି । ତେବେ ସବୁ ମଧ୍ୟରେ ଟେଲିଭିଜନ୍ ଏକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଶଣମାଧ୍ୟମ ଭାବେ ଉଭା ହୋଇଛି ।

ସେହିପରି ରେକର୍ଡଂ ଇଣ୍ଡସ୍ଟ୍ରି ମଧ୍ୟ ଗଣ ଯୋଗାଯୋଗର ଆଉ ଏକ ଗୁରୁତ୍ବପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପାଦାନା । ଅତିଓ କ୍ୟାଷେର ଜରିଆରେ ମଧ୍ୟ କୌଣସି ଏକ ବାର୍ତ୍ତାକୁ ବୃଦ୍ଧତଃ ଜନଗୋଷ୍ଠୀଙ୍କ ପାଖକୁ ପ୍ରେରଣ କରାଯାଇ ପାରେ । ଆଜିକାଳି ରେକର୍ଡଂ, ଶିକ୍ଷା କ୍ଷେତ୍ରରେ ବହୁଳ ଭାବରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଉଛି ।

ଅଣ୍ଟ୍ରିଲିଆ, ଝଂଲଣ୍ଟ ଆଦି ଦେଶରେ କୌଣସି ଏକ କ୍ରିକେଟ୍ ମ୍ୟାଚ୍ ଖେଳାଗଲେ ଆଜିକାଳି ଆମେ ଘରେ ବସି ତାହାର ମଜା ନେଇ ପାରୁଛେ । ଏହା ସମ୍ବନ୍ଧ ହୋଇଛି କେବଳ ସାଚେଲାଇଟ୍ କେବୁଲ ଟେଲିଭିଜନ୍ ମାଧ୍ୟମରେ । ମହାକାଶରେ ଥିବା ସାଚେଲାଇଟ୍ ଜରିଆରେ କୌଣସି ଏକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର ରେକର୍ଡଂ ସିଧାସଳଖ କେବୁଲ ଦେଇ ଘରେ ଥିବା ଟେଲିଭିଜନ୍ରେ ପହିଁପାରୁଛି । ଫଳରେ ବିଶ୍ୱପ୍ରତ୍ୟେକ କେତୋଟି ପ୍ରସାରକ ଏବେ ସବୁ ଦେଶର ଜନତାଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରସାରଣ କରି ପାରୁଛନ୍ତି । ଆଗରୁ ଭାରତରେ ଟେଲିଭିଜନ୍ କେବଳ ଦୂରଦର୍ଶନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସାମିତି ଥିଲା । ଏବେ କିନ୍ତୁ ହିଁତି ବଦଳିଛି । ଜନତାଙ୍କ ନିକଟରେ ନିଜ ପସନ୍ଦର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଦେଖିବାର ସୁବିଧା ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇଛି । ଫଳରେ ଯୋଗାଯୋଗ ବଢ଼ିଛି, ବ୍ୟାପକ ହୋଇଛି । ସୂଚନାର ସମ୍ପ୍ରସାରଣ ହୋଇପାରିଛି । ଲୋକମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ପ୍ରତି ମୁହଁରେ ଦୁନିଆ ଯାକର ସୂଚନା ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇପାରୁଛି । କେବୁଲରେ ବିଭିନ୍ନ ଶଣମାଧ୍ୟମ ସଂସ୍ଥା ସାଚେଲାଇଟ୍ ଟେଲିଭିଜନ୍ ମାଧ୍ୟମରେ ଏବେ ବିଶ୍ୱର ସବୁ କୌଣସରେ ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇ ପାରିଛନ୍ତି ।

ଏକ ବୃଦ୍ଧତଃ ଶ୍ରେଣୀର ଜନତାଙ୍କୁ ଆକୃଷଣ କରିବା ଓ ସମାଜ ଉପରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ତଥା ପରୋକ୍ଷ ଭାବରେ ପ୍ରଭାବ ପକାଉଥିବାରୁ ଚଳିତିତ୍ର ବା ଫିଲ୍ମକୁ ମଧ୍ୟ ଏକ ଗୁରୁତ୍ବପୂର୍ଣ୍ଣ ଶଣମାଧ୍ୟମ ବୋଲି ବିଚାର କରାଯାଏ । ସାରା ବିଶ୍ୱରେ ଫିଚର ଫିଲ୍ମ ପ୍ରତକୁନ୍ତରେ ଭାରତ ସବୁଠୁ ଆଗରେ । ତେବେ ଆଜିକାଳି ଭାରତୀୟ ଜନତାଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବ୍ୟବସାୟିକ ସିନେମା(କମ୍ପ୍ୟୁଟର ଫିଲ୍ମ) ବେଶ ଆଦୃତ ହୋଇଛି । ଏଥିରେ ଗୀତ, ନାଚ, ଭ୍ରାମା, ମେଲୋଡ୍ରାମା, ଅପରାଧିକ ପ୍ରସଙ୍ଗ, ପାଇଟ୍, କମେଡ଼ି ଆଦିକୁ ନେଇ ଥିବା ‘ମସାଳା’

ଲୋକମାନଙ୍କୁ କ୍ଷଣିକ ଖୁସ୍ତ ପ୍ରଦାନ କରୁଛି । ଏଣୁ ଆଜିର ସମାଜର ଏକ ବଡ଼ ଶ୍ରେଣୀର ଜନତା ଏହା ପ୍ରତି ଆଗ୍ରହ ରଖୁଛନ୍ତି ।

ତେବେ ସ୍ଥାଧୀନତା ପରତାରୁ ଭାରତୀୟ ସମାଜ ପାଇଁ ସଂଭାବକ ଭୂମିକା ନିଭାଇବାରେ ଫିଲ୍ମୁ ଜଗତ ବେଶ ନିଖୁଣ୍ଟ ଭାବେ କାମ କରିଥିଲା । ଅନେକ କୁସଂଭାବକୁ ଏହା ସାମାଜିକ ଆଣିଥିଲା । ଶ୍ରେଣୀଭେଦ, ଜାତିଭେଦ, ଅସହାୟ ମଣିଷର ଅମାପ ସଂଗ୍ରାମକୁ ଏହା ସାରା ଦେଶ ସାମାଜିକ ଆଣି ଥୋଇଥିଲା ।

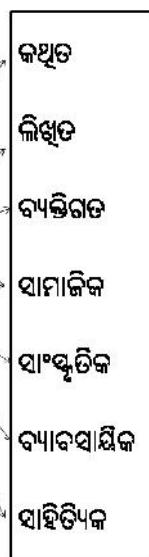
ଆମେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ଅନେକ ଲୋକଙ୍କୁ ଭେଟୁ, ସେମାନଙ୍କ ସହ କଥା ହର । ଆଜିକାଳି ଟେଲିଫୋନ, ଇଣ୍ଟରନେଟ, ଇମେଲ୍ ଆଦି ଜରିଆରେ ଦୂରରେ ଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କ ସହ ମଧ୍ୟ ଯୋଗାଯୋଗ ସ୍ଥାପନ କରାଯାଇ ପାରୁଛି । ଟେଲିଭିଜନ୍ କେତେ କ'ଣ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଆମେ ଦେଖୁ, ରେଡ଼ିଓ ଶୁଣେ । ଏସବୁ ଯୋଗାଯୋଗ ଆମେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ସ୍ଥାପନ କରିଥାଉ । ଏହି ଯୋଗାଯୋଗକୁ ମୋଗାମୋଟି ଭାବେ ଦୁଇ ଭାଗରେ ଆମେ ପ୍ରକାର ଭେଦ କରି ପାରିବା । ଯଥା ବାଚନିକ ଯୋଗାଯୋଗ ଓ ଅବାଚନିକ ଯୋଗାଯୋଗ । ଯାହାକୁ ଇଂରାଜୀରେ ଆମେ ଉର୍ବାଲ୍ କମ୍ପ୍ୟୁନିକେସନ୍ ବା ନନ୍-ଉର୍ବାଲ୍ କମ୍ପ୍ୟୁନିକେସନ୍ କୁହେ ।

୩.୪ : କାର୍ଯ୍ୟଭିତ୍ତିରେ ଯୋଗାଯୋଗ

ନିତି ଦିନର କାମ ପାଇଁ ସମସ୍ତେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରୁଥିବାରୁ ନିଜ ନିଜର ଚାହିଦା ମେଣ୍ଟାଇବା ପାଇଁ ଯୋଗାଯୋଗ ହିଁ ଏକାନ୍ତ ଅପରିହାର୍ୟ । ଅତେବର ଜୀବନର ପ୍ରତିଟି ପଦପାତରେ ଜୀବନ ନିର୍ବାହ ପାଇଁ ଯୋଗାଯୋଗ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଜରୁରୀ ଆବଶ୍ୟକତା ।

୩.୪.୧ : କଥୁତ ଯୋଗାଯୋଗ

କଥୁତ ଯୋଗାଯୋଗ

କଥୁତ ଯୋଗାଯୋଗ ଅଧୁନାତର ଭାବରେ ସ୍ଵଷ୍ଟ ଓ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ । କାରଣ ସବୁଲୋକ ସଙ୍କେତ ବୁଝନ୍ତି ନାହିଁ ଓ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ସଙ୍କେତ ସମଧରଣର ବୋଧଗମ୍ୟତା ସୃଷ୍ଟି କରିପାରେ ନାହିଁ । ପୁଣି ସ୍ଥାନ, କାଳ ଓ ପାତ୍ର ଭେଦରେ ସଙ୍କେତ ମଧ୍ୟ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଅର୍ଥ ପ୍ରକାଶ କରିଥାଏ । ତେଣୁ କଥୁତ ଯୋଗାଯୋଗ ସର୍ବାଧିକ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ଓ ଏହାର ପରିସର ମଧ୍ୟ ବ୍ୟାପକ । ଛୋଟ ଛୋଟ ଶିଶୁ ମାନଙ୍କଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ବୁଢ଼ା ବୁଢ଼ୀଙ୍କ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସବୁ ଶ୍ରେଣୀର ମଣିଷ କେବଳ କଥୁତ ଯୋଗାଯୋଗ ମାଧ୍ୟମରେ ନିଜ ନିଜର ଆବଶ୍ୟକତା ପୂରଣ କରିବା ସହିତ ସେମାନଙ୍କ ବଂଚିବା ବଢ଼ିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହାର ଉପଯୋଗ କରି ନିଜ ନିଜ ସମସ୍ୟାର ଆଶ୍ରୁ ସମାଧାନ କରିପାରନ୍ତି ।

ତୁଣ୍ଡରେ ଉଚ୍ଚାରିତ ଶବ୍ଦ ମାଧ୍ୟମରେ କଥୁତ ଯୋଗାଯୋଗ ରକ୍ଷା କରିବା ସମ୍ଭବ ହୋଇଥାଏ । କଥୁତ ଯୋଗାଯୋଗ ପ୍ରତ୍ୟେକ ତଥା ତାତ୍କାଳିକ, ତେଣୁ ଅନେକ ଘଟଣା କେବଳ ତୁଣ୍ଡକଥା ଦ୍ୱାରା ଘଟେ ଓ ଅନେକ ଘଟଣାର ତାତ୍କାଳିକ ସମାଧାନ ମଧ୍ୟ ଏହା ଦ୍ୱାରା ସମାଧାନ କରାଯାଇଥାଏ । ତୁଣ୍ଡ ଯୋଗାଯୋଗ ବା ମୌଖିକ କଥା କେବଳ ମୁହଁ ମୁହଁ କୁହାଯାଉଥିବାରୁ ଅନେକ ସମୟରେ କେହି କେହି କହିଥିବା କଥାକୁ ଅସ୍ଵାକାର କରିଥାନ୍ତି । ଫଳରେ ଅନେକ ବଡ଼ ବଡ଼ କାଣ୍ଡକୁ ଏହା ଦ୍ୱାରା ଏତାଇ ଦିଆଯାଇପାରେ ।

୩.୪.୭: ଲିଖିତ ଯୋଗାଯୋଗ

ମୌଖିକ ଯୋଗାଯୋଗ ଭଳି ଲିଖିତ ଯୋଗାଯୋଗ ମଧ୍ୟ ତାପ୍ରଯ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ । କଥୁତ ଯୋଗାଯୋଗଠାରୁ ଏହା ଅଧିକତର ଭାବରେ ପ୍ରାମାଣିକ ଓ ତଥ୍ୟଗର୍ଭତ ହୋଇଥାଏ । ମୁଖ୍ୟତଃ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ପାଇଁ ଏହି ଧରଣର ଯୋଗାଯୋଗ ନିହାତି ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ । ଅନେକ ସମୟରେ ମୌଖିକ ଯୋଗାଯୋଗରେ ଯାହା ପ୍ରକାଶ କରାଯାଏ, ତାହାକୁ ଭିତ୍ତି କରି ଆପିସିକ କାର୍ଯ୍ୟ ସଂଚାଳନ ବା ସଂପାଦନ କରିବା ଆଦୋ ନିର୍ଭର୍ୟୋଗ୍ୟ ହୋଇନଥାଏ । ତେଣୁ ଆପିସିକ କାର୍ଯ୍ୟ ଶୁଙ୍ଖଳା ପାଇଁ ଲିଖିତ ଯୋଗାଯୋଗ ନିହାତି ଜରୁରୀ ହୋଇଥାଏ । ସୁତରାଂ ଆମର ସାମାଜିକ ଜୀବନରେ ଅନେକ ପ୍ରକାରର ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଷ୍ଟରରେ ଏ ପ୍ରକାରର ଯୋଗାଯୋଗ ଏକାନ୍ତ ଅପରିହାର୍ୟ ମନେହୁଏ । ଲିଖିତ ଯୋଗାଯୋଗର କେତୋଟି ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ରହିଛି ।

ଯଥା:

୧-ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଓ ଆପିସିକ ଯୋଗାଯୋଗ ପାଇଁ ଏହା ନିହାତି ଅପରିହାର୍ୟ ।

୨-ସରକାରୀ, ବେସରକାରୀ ସଂସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକରେ ଏ ପ୍ରକାର ଯୋଗାଯୋଗ ନିହାତି ଜରୁରୀ ।

୩-ଏଥୁରେ ପ୍ରତିପାଦ୍ୟ ବିଷୟ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ହୋଇଥାଏ ।

୪-ପ୍ରସଙ୍ଗ ପ୍ରକାଶରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟତା ଥାଏ ।

୫-ଏଥୁରେ ଅତିଶ୍ୟେରୀ ଓ ଅତିରଜ୍ଞନ ନିହାତି ଗୁରୁତ୍ୱହୀନ ।

୬-ଏଥୁରେ ବକ୍ତ୍ରବ୍ୟ ଅତ୍ୟନ୍ତ ତଥ୍ୟାଧାରିତ ଓ ଯଥାର୍ଥ ଭାବରେ ଉପସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥାଏ ।

୭-ଏହା ଭବିଷ୍ୟତ ପାଇଁ ଦଳିଲ ହୋଇ ରହିଯାଏ ।

୮-ସମସ୍ତ ପ୍ରକାରର ପଡ଼ୁ ଏହା ମାଧ୍ୟମରେ ପ୍ରକାଶ କରାଯାଇପାରେ ।

୯-ସର୍ବାବଳୀ, ରୁକ୍ତିନାମା ପ୍ରଭୃତି କେବଳ ଲିଖିତ ଯୋଗାଯୋଗ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇପାରେ ।

୩.୪.୮: ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଯୋଗାଯୋଗ

ଅନେକ ସମୟରେ ବ୍ୟକ୍ତି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ମୁହଁମୁହଁ ଯୋଗାଯୋଗ ଘଟେ, ଯାହା ହେଉଛି ପ୍ରତ୍ୟେକ ବା ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଯୋଗାଯୋଗ । ମାତ୍ର ମଣିଷର କାର୍ଯ୍ୟ ପରିସର ଅତ୍ୟନ୍ତ ବ୍ୟାପକ । ତେଣୁ ସବୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଯୋଗାଯୋଗ ରକ୍ଷା କରିବା ଆଦୋ ସମ୍ଭବପର ନୁହଁ । ଅନେକ ଦୂରରେ ରହୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସହିତ କେବଳ ଟେଲିଫୋନ, ନେଟ୍ ଓ ସ୍ମାରଟଫିନ୍ ଭଳି ବୈଦ୍ୟୁତିକ ମାଧ୍ୟମ ଜରିଆରେ ଏ ପ୍ରକାରର ଯୋଗାଯୋଗ ରକ୍ଷା କରାଯାଇପାରେ । ମାତ୍ର ସୁଚନାଦାତା ଓ ଗ୍ରହୀତା ଉଭୟେ ଏଇ ଯନ୍ତ୍ର ବ୍ୟବହାର କରିବା

ସହିତ ଅଭ୍ୟନ୍ତ ହୋଇଥିବା ଏକାତ୍ମ ଅପରିହାର୍ୟ । ଆମ ସମାଜରେ ଏ ପ୍ରକାର ଯୋଗାଯୋଗ ରକ୍ଷା କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ସର୍ବନିମ୍ନ । ମାତ୍ର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଯୋଗାଯୋଗ ଖୁବ୍ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଓ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ । କାରଣ ଏଥିରେ ପରଷ୍ପର ସାମନା ସାମନି ହୋଇ ବନ୍ଦବ୍ୟ ବିନିମୟ କରନ୍ତି । ବେଳେ ବେଳେ ଏହାଦ୍ୱାରା କଥା କଟାକଟି ହୁଏ, ଯୁକ୍ତିତର୍କ ହୁଏ, କଳିତକରାଳ ମଧ୍ୟ ହୋଇପାରେ ।

ତଥାପି ଆମ ସମାଜରେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଯୋଗାଯୋଗର ପ୍ରଚଳନ ସର୍ବଧୂକ । ସମ୍ପର୍କୀୟ, ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବ, ସାଙ୍ଗସାଥୀ, ପଢାପଡ଼ିଶା ଇତ୍ୟାଦି ପରିଚିତମାନଙ୍କ ସହିତ ଏ ପ୍ରକାର ଯୋଗାଯୋଗ ରକ୍ଷା କରାଯାଇଥାଏ । ଏହାଦ୍ୱାରା ପରଷ୍ପରଙ୍କ ଭିତରେ ସମ୍ପର୍କ ଦୃଢ଼ ହୁଏ । ମନର ଆବେଗ, ଅନ୍ତରର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ, ପରଷ୍ପର ପ୍ରତି ରହିଥିବା ସ୍ଵେଚ୍ଛା, ପ୍ରେମ, ଘୃଣା, ଶୁଦ୍ଧି, ଆଦର, ଆନ୍ତରିକତା, ଶର୍ଷା ଅସ୍ମୟା, ଭକ୍ତି, ସମ୍ବାନ୍ଧ ପ୍ରଭୃତି ଏହାଦ୍ୱାରା ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ପ୍ରକାଶ ପାଏ । କେତେକ ସ୍ଥଳରେ ଅବଶ୍ୟ ଏଥିପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ନିକଟରେ ଉପସ୍ଥିତ ହେବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । ତାଙ୍କ ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ ତାଙ୍କ ପ୍ରତିନିଧିଙ୍କୁ ନିଜ କହିବା କଥା ମଧ୍ୟ ଜଣାଇ ଦିଆଯାଇ ପାରେ । ଦୀର୍ଘ ବ୍ୟବଧାନ ପରେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଯୋଗାଯୋଗ ଫଳରେ ମନ ଭିତରେ ରହିଥିବା ରାଗରୋଷ, ଘୃଣା, ଶତ୍ରୁତା ପ୍ରଭୃତି ଆପେ ଆପେ ଦୂରେଇଯାଏ ଓ ସମ୍ପର୍କର ତୋରି ଦୃଢ଼ହୁଏ । ବନ୍ଧୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ପ୍ରଭୃତି ପାଇଁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଯୋଗାଯୋଗ ନିହାତି ଜରୁରୀ ।

୩.୪.୪: ସାମାଜିକ ଯୋଗାଯୋଗ

ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ପ୍ରତାରୁ ସାମାଜିକ ପ୍ରତିକିର୍ଣ୍ଣ ହେଉଛି ଅତିମାତ୍ରାରେ ବ୍ୟାପକ । ତେଣୁ ଏ ପରିସରରେ ଯୋଗାଯୋଗର ବ୍ୟାପ୍ତ ପରିସର ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଇପାରେ । ବଂଚିବା, ବଢ଼ିବା ପ୍ରଭୃତି ସକଳ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବ୍ୟକ୍ତି ସର୍ବଦା ସମାଜ ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ । ଜୀବନ, ଜୀବିକାର ପ୍ରତିଟି କ୍ଷେତ୍ର ସମାଜ ସହିତ କେଉଁଠି ନା କେଉଁଠି ସମ୍ପର୍କିତ । ବ୍ୟକ୍ତି ଓ ସମାଜ ପରଷ୍ପରର ପରିପୂରକ, ତେଣୁ ବ୍ୟକ୍ତି ସମାଜ ସହିତ ବିଭିନ୍ନ ଭାବରେ ଯୋଗାଯୋଗ ରଖିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହୋଇଥାଏ । ଦୈନନ୍ଦିନ ଚଳଣିରେ ବ୍ୟକ୍ତି ବ୍ୟବସାୟୀ ସହିତ, ବ୍ୟବସାୟୀ ଗ୍ରାହକଙ୍କ ସହିତ, କର୍ମଚାରୀ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ ବିଭିନ୍ନ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ସହିତ, ଶିକ୍ଷା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଶିକ୍ଷକ ଛାତ୍ର ଛାତ୍ରୀଙ୍କ ସହିତ, ନେତା ଜନତା ସହିତ, ଜନତା ସରକାରଙ୍କ ସହିତ, ବିଭିନ୍ନ ଅନୁଷ୍ଠାନ ତାଙ୍କ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ସହିତ ଆପାତତଃ ଯୋଗାଯୋଗ ରକ୍ଷା କରିଥାନ୍ତି । ପ୍ରାୟ ସମାଜର ପ୍ରତି ପ୍ରତାର ବ୍ୟକ୍ତି ଦୈନନ୍ଦିନ ସାମାଜିକ ଯୋଗାଯୋଗ ରକ୍ଷା କରିଥାନ୍ତି ।

ସାମାଜିକ ଯୋଗାଯୋଗ ରଖିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅନ୍ତତଃ ସାମାଜିକ ସୌଜନ୍ୟ, ଶିକ୍ଷତା ଓ ଶାଳୀନତା ରକ୍ଷା କରିବା ନିହାତି ଆବଶ୍ୟକ । କାରଣ ଶିକ୍ଷ ବ୍ୟବହାର ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଆନନ୍ଦିତ କରିଥାଏ । କଥାରେ ଅଛି- ‘ଖା, ଭୁଞ୍ଜ, ଗିଳ’ । କୋମଳ ଓ ମଧ୍ୟର ବ୍ୟବହାର ସମସ୍ତଙ୍କ ମନ କିଣିନିଏ ଓ ଏହା ଫଳରେ ପର ମଧ୍ୟ ଆପଣାର ହୋଇଯାଏ । କେତେ କେତେ ଅଜଣା ଲୋକ କେତେପଦ ମଧ୍ୟର କଥାରେ ବଶ ହୋଇ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ବନ୍ଧୁତାର ହାତ ବଢାନ୍ତି । ଅଣିଷ୍ଟ ବ୍ୟବହାର ମିତ୍ର ମନରେ ମଧ୍ୟ ଆପାତ ଦେଇଥାଏ । ଫଳରେ କ୍ଷଣକରେ ଅତି ଆପଣାର ବନ୍ଧୁ ମଧ୍ୟ ଭୟଙ୍କର ଶତ୍ରୁ ପାଲଟିଯାଏ । ସୁତରାଂ ସାମାଜିକ ପ୍ରତରେ ଯୋଗାଯୋଗ ରକ୍ଷା କଲାବେଳେ ଅନ୍ତତଃ ଶିକ୍ଷ ଓ ମଧ୍ୟର ଭାଷା ବ୍ୟବହାର କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । କେତେପଦ

ସୁନ୍ଦର ବଚନରେ ସାମାଜିକ ବନ୍ଧନଟି ଅଧିକତର ଦୃଢ଼ ହୋଇପାରେ । କର୍ମଦାତାଙ୍କ ପ୍ରତି କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଭଦ୍ର, ନମ୍ବ ଓ କୃତଞ୍ଜ୍ଞତାପୂର୍ଣ୍ଣ ଯୋଗାଯୋଗ ଉଭୟଙ୍କ ସମ୍ପର୍କକୁ ଦୃଢ଼ କରେ । କୌଣସି ପଦସ୍ଥଙ୍କ ନିକଟରେ ନମ୍ବ ବ୍ୟବହାର ତାଙ୍କ ମନକୁ ଡରଳାଇ ଦିଏ ଓ ସେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପ୍ରତି ସକାରାତ୍ମକ ଭାବ ପୋଷଣ କରି ତାଙ୍କ ନିବେଦନକୁ ସାର୍ଥକ କରିଥାନ୍ତି । ତେଣୁ ସମାଜ ଜୀବନରେ ପ୍ରତ୍ୟେକଟି କ୍ଷେତ୍ରରେ କୋମଳ, ଭଦ୍ର, ଶିକ୍ଷ ଓ ସୌଜନ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ବ୍ୟବହାର ପ୍ରଦର୍ଶନ କଲେ, ସାମାଜିକ ସମ୍ପର୍କ ବୃଦ୍ଧିହୃଦୟ ତଥା ଯୋଗାଯୋଗ ବିକଶିତ ହୁଏ ।

୩.୪.୫: ସାଂସ୍କୃତିକ ଯୋଗାଯୋଗ

ଭୋଗୋଳିକ ସ୍ଥିତାବସ୍ଥାର ପାର୍ଥକ୍ୟ ହେତୁ ଚଳଣିଗତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦେଖାଯାଏ । ଉପକୂଳର ଚଳଣି ପାର୍ବତ୍ୟାଂଚଳରେ ଅଚଳ । କାରଣ ଭୋଗୋଳିକ ଅବସ୍ଥାକୁ ନେଇ ଜୀବନ ଜୀବିକା ନିର୍ଭାରିତ ହୋଇଥାଏ । ଜୀବନ ଜୀବିକାକୁ ନେଇ ଚଳଣି ଓ ଚଳଣିକୁ ନେଇ ଗଭାଯାଇଥାଏ ସାଂସ୍କୃତି । ଗୋଟାଏ ଅଂଚଳର ଖାଦ୍ୟପେଯ, ଆଚରଣ ଉଚାରଣ ସବୁଆଡ଼େ ପ୍ରଚଳିତ ହୋଇନପାରେ । ଉପକୂଳର ଓଷାବ୍ରତ, ପର୍ବପର୍ବାଣି, ପଣ୍ଡିତ ଓଡ଼ିଶାରେ ପ୍ରଚଳିତ ହୋଇନପାରେ । ଗୋଟାଏ ଅଂଚଳର ଲୋକେ ଅନ୍ୟ ଅଂଚଳକୁ ବିଭିନ୍ନ କାର୍ଯ୍ୟ ଦାୟରେ ଗଲେ ନିଜ ସହିତ ସେମାଙ୍କର ସାଂସ୍କୃତିକୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇଥାନ୍ତି । ନୃତ୍ୟ ସ୍ଥାନର ସାଂସ୍କୃତି ସହିତ ସେମାନଙ୍କର ସାଂସ୍କୃତିର ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଘଟେ । ଏହା ଦ୍ୱାରା ସାଂସ୍କୃତିକ ଯୋଗାଯୋଗ ସମ୍ବନ୍ଧ ହୋଇଥାଏ । ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନରେ ଆୟୋଜିତ ସାଂସ୍କୃତିକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ମାଧ୍ୟମରେ ସକ୍ରତିକ ଭାବ ବିନିମୟ ଘଟେ । ରାଜଧାନୀ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ରାଜଧାନୀ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଉଷ୍ଣବ, ଜନରାଜ୍ୟ ଦିବସ ପାଳନ ଉଷ୍ଣବ, କଟକର ବାଲିଯାତ୍ରା ଉଷ୍ଣବ ପ୍ରଭୃତିରେ ଆୟୋଜିତ ମହୋଷ୍ଵବ ଶୁଭିକ ଏହାର ସ୍ଵର୍ଗ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ । ଏହି ଉଷ୍ଣବ ଶୁଭିକରେ ସାରା ଓଡ଼ିଶାର ବିଭିନ୍ନ ଜିଲ୍ଲାର ଗୀତ, ନୃତ୍ୟ, ସଂଗୀତ, ନାଟ୍ୟକଳାଦି ପରିବେଶିତ ହୋଇଥାଏ । ଓଡ଼ିଶା ବାହାରରୁ ମଧ୍ୟ ଅନେକ ଦଳ ଏଥୁରେ ଯୋଗ ଦେଇଥାନ୍ତି । ଫଳରେ ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନରୁ ଆସିଥିବା ଏଇ ସାଂସ୍କୃତିକ ଦଳମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସାଂସ୍କୃତିକ ଭାବବିନିମୟ ଘଟେ, ଯାହା ଗୋଟାଏ ଅଖଣ୍ଡ ଓଡ଼ିଶାକୁ ଆମମାନଙ୍କ ଆଗରେ ଉଭା କରାଏ ।

କେବଳ ନୃତ୍ୟ, ଗୀତ କାହିଁକି, ବରଂ ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନର ଖାଦ୍ୟପେଯ, ପିଠାପଣା, ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ଆସୁଥିବା ବିଭିନ୍ନ ଜିନିଷ ମଧ୍ୟ ଏଠାରେ ପ୍ରଦର୍ଶିତ ଓ ବିକ୍ରି କରାଯାଏ । କଟକର ତାରକସୀ କାମ, ପାରଳାଖେମୁଣ୍ଡିର ଶିଙ୍ଗକାମ, ନୀଳଗିରିର ପଥରବାସନ, ମାଣିଆବନ ଓ ତିରିରିଆର ପାଟମଠା, ସମ୍ବଲପୁରର ଶାତି, ଶୋର୍ଦ୍ଧାର ଲୁଞ୍ଜ ଗାମୁଛା, ବାଲେଶ୍ୱରର ସପମଶିଶା ପ୍ରଭୃତି ସାଂସ୍କୃତିକ ଭାବସମ୍ବନ୍ଧରେ ଘଟାଇଥାନ୍ତି ।

ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ଖାଦ୍ୟପେଯ ଯୋଗାଯୋଗ ରକ୍ଷାରେ ସହାୟତା କରିପାରେ । ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଭାବରେ ବାଲେଶ୍ୱର ଓ ବାରିପଦାର ମୁଢି, ଖଟକର ଦହିବରା ଆକୁଦମ, କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ାର ରସାବଳି, ଭୁବନେଶ୍ୱରର କୋରାଖଇ, ନୟାଗଡ଼ର ଛେନାପୋଡ଼, ନିମାପଡ଼ାର ଛେନାଟିଲ୍ଲୀ, ଭଦ୍ରଖର ପାଲୁଆ ଲତ୍ତୁ, ଚଣ୍ଡିଶୋଲର ଖୁଆପେଡ଼ା, ତେଙ୍କାନାଳର ବରା, ସାଲେପୁରର ରସଗୋଲା ପ୍ରଭୃତି ବିଶେଷ ଖାଦ୍ୟପଦାର୍ଥ ସାଂସ୍କୃତିକ

ଯୋଗାଯୋଗ ରକ୍ଷା କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରମୁଖ ଭୂମିକା ନିର୍ବାହ କରିଥାଏ । ଅତେବ ସଂସ୍କୃତି ହିଁ ସ୍ନାନ କାଳ ଭୁଲିଯାଇ ଯୋଗାଯୋଗ ରକ୍ଷା କରିବା ଦିଗରେ ଯଥେଷ୍ଟ ସହାୟତା କରିଥାଏ ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରେ ।

୩.୪.୭: ବ୍ୟାବସାୟିକ ଯୋଗାଯୋଗ

ବାଣିଜ୍ୟ ବ୍ୟବସାୟ ଦ୍ୱାରା ଯୋଗାଯୋଗ ବ୍ୟାପକ ହୋଇଥାଏ । କେବଳ ନିଜ ଅଂଚଳ, ଗ୍ରାମ, ସହର, ରାଜ୍ୟ ବା ଦେଶ ନୁହେଁ, ଏସବୁର ସୀମା ପାର ହୋଇ ବାଣିଜ୍ୟିକ ଯୋଗାଯୋଗ ବିସ୍ତାରିତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବ୍ୟାପକ ହୋଇଥିବା ବିଷୟ ଆମର ଅତୀତ ଜତିହାସ ପ୍ରମାଣ ଦେଇଥାଏ । ଗୋଟାଏ ସ୍ନାନର ଉତ୍ସାଦନ, କଳାକାରିଗରୀ ପ୍ରଭୃତି ନିଜ ନିଜ ଅଂଚଳରେ କେବଳ ବିପଶନ କରାଯାଏ ନାହିଁ, ବରଂ ଏହାର ଚାହିଦା ଅନୁଯାୟୀ ଏଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ବାହାରେ ବିକ୍ରି କରାଯାଏ । ତତ୍ତ୍ଵର ବ୍ୟବସାୟୀମାନେ ନିଜ ଅଂଚଳ ଜିନିଷ ବାହାରେ ବିକ୍ରି କରିବା ସହିତ ନିଜ ଅଂଚଳରେ ନଥୁବା କେତେକ ବାହାରର ଜିନିଷ କ୍ରୂଷ୍ଣ କରି ନିଜ ଅଂଚଳରେ ବିକ୍ରି କରନ୍ତି । ଅତୀତରେ ଏଇ ବାଣିଜ୍ୟ କାରବାର ଦ୍ୱାରା ଆମ ରାଜ୍ୟର ସାଧବମାନେ ସୁଦୂର ଇଣ୍ଡୋନେସିଆ, ଜାତା, ସୁମାତ୍ରା, ବାଲିଦ୍ୟାପ ଓ ବୋର୍ନ୍‌ଡୋ ପ୍ରଭୃତି ଦୂର ସ୍ନାନ ସହିତ ନୌ-ବାଣିଜ୍ୟ କରି ଆମ ଦେଶକୁ ବିଦେଶରୁ ବିପୁଳ ଧନ ସମ୍ପଦ ବୋହି ଆଶୁଥୁବା ଘଟଣା ବାଣିଜ୍ୟିକ ତଥା ବ୍ୟାବସାୟିକ ଯୋଗାଯୋଗର ସଫଳ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ।

ବାଣିଜ୍ୟିକ କାରବାର ଦ୍ୱାରା ଦେଶ ଦେଶ, ଜାତି ଜାତି ମଧ୍ୟରେ ଯୋଗାଯୋଗ ସୁଦୂର ହୋଇଥାଏ । ଏ ପ୍ରକାର ଯୋଗାଯୋଗ ସାମିତ ନୁହେଁ ବରଂ ବ୍ୟାପକ । ଏହା ଫଳରେ ସାଂସ୍କୃତିକ ଭାବ ବିନିମୟ ମଧ୍ୟ ଘଟିଥାଏ । ଗୋଟାଏ ସ୍ନାନର ବ୍ୟବସାୟୀମାନେ ଅନ୍ୟ ସ୍ନାନକୁ ଯିବା ବେଳେ, ସେଠାକାର ଭାଷା, ଖାଦ୍ୟପେଯ, ଚଳଣି ପ୍ରଭୃତିକୁ ଆଦରି ନେଇଥାନ୍ତି । ଆବଶ୍ୟକ ସ୍ନାନେ ମଧ୍ୟ ନିଜ ସାଂସ୍କୃତି ଦ୍ୱାରା ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିପାରିଥାନ୍ତି । ସୁତରାଂ ଆର୍ଥନୀତିକ, ରାଜନୀତିକ ଓ ସାଂସ୍କୃତିକ ଭାବ ବିନିମୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବ୍ୟାବସାୟିକ ଯୋଗାଯୋଗ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୁରୁତ୍ବପୂର୍ଣ୍ଣ ମନେ ହୁଏ ।

୩.୪.୮: ସାହିତ୍ୟିକ ଯୋଗାଯୋଗ

ଯୋଗାଯୋଗର ଅନ୍ୟତମ ସମାହକ ଭାବରେ ସାହିତ୍ୟର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ସବୁଠାରୁ ଉଛରେ । ସାହିତ୍ୟସ୍ରଷ୍ଟାଙ୍କର ଏକକ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଚିତ୍ରନ ଗଣମାନସକୁ ସର୍ବ କରେ ଓ ସ୍ନାନ ବିଶେଷରେ ପ୍ରଭାବିତ ମଧ୍ୟ କରିପାରେ । ଏକଦା ରାଜା ହରିଷ୍ଚନ୍ଦ୍ର ନାଚକ ଦେଖି ଜାତିର ପିତା ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀ ଅତି ମାତ୍ରାରେ ଅନୁପ୍ରାଣିତ ହେବା ଓ ନାଚକରେ ପ୍ରକାଶିତ ବାର୍ତ୍ତା ଦ୍ୱାରା ସାରା ଜୀବନ ପ୍ରଭାବିତ ହେବା ଘଟଣା ଏହାର ସାର୍ଥକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ । ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ କଳା ଭିତରୁ ସାହିତ୍ୟ ଅନ୍ୟତମ ସଫଳ କଳା, ଯାହା ଅଛି ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ପାଠକ ମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଭାବିତ କରେ, ଆମୋଦିତ କରେ, ଆହ୍ଲାଦିତ କରେ, ପାଠକର ମନୋରଞ୍ଜନ ମାଧ୍ୟମରେ ତା'କୁ ଉପଯୁକ୍ତ ଶିକ୍ଷା ମଧ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରିପାରେ । ଯେଉଁ ଘଟଣା ଶତ ଶତ ନାତି ଉପଦେଶ ପ୍ରବଚନ ପ୍ରଭୃତି ଦ୍ୱାରା ସାକାର ହୋଇନପାରେ, ସେତଳି ଘଟଣା ଏକ ଦ୍ୱାରା ଧାତିଆ ସାହିତ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି ମାଧ୍ୟମରେ ସଫଳ ହୋଇପାରେ । ଗଣକବି କୈଷିକ ପାଣିଙ୍କ କବିତା “ଛି ଛି ମଦ ଖାଇବି ନାହିଁ ଲୋ କଳାପାଣି ପରି ଦିଶେ, ସେଇ କଳାପାଣି ପେଟରେ ପଡ଼ିଲେ ଚରଦ ଭୁବନ ଦିଶେ” ଏହାର ସମର୍ଥ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ।

ସାହିତ୍ୟ ଅନେକ ମୁଲରେ ବାନ୍ଧବତାକୁ କଷନାର ପୁଟ ଦେଇ ପ୍ରକାଶ କରିଥାଏ । ଯେଉଁ କଥା ରୁଷ ଉପଦେଶ ମାଧ୍ୟମରେ ଅସମ୍ଭବ, ତାହା ସାହିତ୍ୟର କାନ୍ତ କୋମଳ ପରାମର୍ଶ ଦ୍ୱାରା ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରେ । ସାହିତ୍ୟ ତା’ର ପାଠକଙ୍କୁ ଗତାମ୍ଭ ଅତୀତ, ଚଳନ୍ତି ବର୍ତ୍ତମାନ ଓ ଆଗାମୀ ଭବିଷ୍ୟତର ସମ୍ବନ୍ଧାକୁ ଉପହାର ସ୍ଵରୂପ ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ । ସାହିତ୍ୟରେ ପ୍ରକାଶିତ ବହୁସଂଖ୍ୟକ ନାଚିମାନ୍ୟ ଗୀତିକବିତାକୁ ଏହାର ଉଦାହରଣ ଭାବେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇପାରେ । ସାହିତ୍ୟକ ତ୍ରିକାଳଦର୍ଶୀ, ସେ ତିନିମୁଗର କଥା କହିପାରେ । ବୈଜ୍ଞାନିକ ଉଭାବନର ଅନେକ ବର୍ଷ ପୂର୍ବରୁ ସେ କମନୀୟ ଶବ୍ଦ ବନ୍ଦନରେ କଳାତ୍ମକ ଭାବରେ ବିଜ୍ଞାନ ଜଟିଳ ତଥ୍ୟକୁ ସାଧାରଣ ପାଠକଙ୍କ ନିକଟରେ ଉପସ୍ଥାପନ କରିପାରେ । ମହାକବି କାଳିଦାସଙ୍କ ‘ମେଘଦୂତମ୍’ ଖଣ୍ଡକାବ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣିତ “ଧୂମଃ ଜ୍ୟୋତି ସଲିଲ ମରୁତ ସନ୍ନିପାତ କୁ ମେଘ” ପଦଟି ଜଳଚକ୍ରର ବୈଜ୍ଞାନିକ ବିଶ୍ଳେଷଣ ବୋଲି ସହଜରେ ବୁଝାପଦିଥାଏ ।

ସାହିତ୍ୟ ଦେଶଦଶର ବାଣୀବାର୍ତ୍ତା ପ୍ରକାଶ କରିପାରେ । ସମାଜକୁ ଦିଶା ଦିଏ, ସମାଜ ଜୀବନକୁ ସରସ ସୁନ୍ଦର କରି ଗଢ଼ିବା ପାଇଁ ଉପଦେଶ ଛଳରେ ନୌତିକ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ । ଜାତି ଓ ଦେଶ ଗଠନରେ ଅସାଧାରଣ ଭୂମିକା ନିର୍ବାହ କରେ । ପରାଧୀନ ଭାରତବର୍ଷକୁ ସ୍ବାଧୀନ କରିବା ପାଇଁ ସେ ସମୟର ଜାତୀୟବାଦୀ କବିମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ରଚିତ ‘ଜାତୀୟସଙ୍ଗାତ’, ‘ପତାକା ସଙ୍ଗୀତ’, ‘ଜାଗରଣଗାତିକା’ ପ୍ରଭୃତି ନିଷ୍ଠେଜ ଜାତି ଭିତରେ ନୂତନ ପ୍ରାଣସ୍ଵଭବନ ସୃଷ୍ଟି କରିଥିଲା । ସେ ସମୟରେ ଅନେକ ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କ କାନରେ ଜାତୀୟତାର ମହାମନ୍ତ୍ର ଫୁଙ୍କି ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଭାବରେ ଜାତିପ୍ରାଣ କରି ଗଢ଼ି ତୋଳିଥିଲା । ଏହା ଫଳରେ ସ୍ବାଧୀନତା ଆଦୋଳନରେ ହଜାର ହଜାର ଲୋକ ସାମିଲ ହୋଇ କ୍ରିଟିଶ ରାଜ ବିରୋଧରେ ସଙ୍ଗାତି ଭାବେ ସ୍ଵର ଉତୋଳନ କରିଥିଲେ ଓ ଶେଷରେ ସ୍ବାଧୀନତାର ମଧ୍ୟର ଫଳ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥିଲେ ।

ସାହିତ୍ୟ ହେଉଛି ସମାଜର ଦର୍ପଣ, ତେଣୁ ସାମାଜିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ସକଳ ଦିଗର ପ୍ରତିଫଳନ ଏଥରେ ଦୃଶ୍ୟ ହୁଏ । ସମାଜରେ ନିତ୍ୟ ନୟତ ଘରୁଥିବା ସକଳ ଘଟଣାକୁ ସାହିତ୍ୟ ନିଜ ମାଧ୍ୟମରେ ରୂପ ଦିଏ, ଭଲ ଓ ଭେଲର ନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରକାଶ କରେ । ଏହା ମାଧ୍ୟମରେ ସମାଜ ଓ ସଂସ୍କୃତି ଅର୍ଥନୀତି, ରାଜମାତି ପ୍ରଭୃତିର ଅନେକ ବାର୍ତ୍ତା ପ୍ରକାଶ ପାଏ । ସାହିତ୍ୟ ନିକଟର କଥା ସହିତ ଦୂରଦୂରାନ୍ତର କଥା ମଧ୍ୟ ଦର୍ଶାଏ । ତେଣୁ ଯୋଗାଯୋଗ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସାହିତ୍ୟ ଅସାଧାରଣ ଭୂମିକା ନିର୍ବାହ କରେ ବୋଲି କହିବା ଯୁକ୍ତିସଙ୍ଗତ ମନେହୁଏ ।

୩.୪: ଆସ ପ୍ରଗତି ମାପିବା

କ. ଯୋଗାଯୋଗ କେତେ ପ୍ରକାରର ?

ଖ. କାର୍ଯ୍ୟଭିତ୍ତିରେ ଯୋଗାଯୋଗର ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ଦର୍ଶାଅ ।

ଘ. ଗୋଷ୍ଠୀଯୋଗାଯୋଗ ଓ ପାରସ୍ପରିକ ଯୋଗାଯୋଗ ମଧ୍ୟରେ ପାର୍ଦ୍ଦକ୍ୟ ଦର୍ଶାଅ ।

ଘ. ଗଣଯୋଗାଯୋଗ ଆମ ସମାଜ ପାଇଁ କେତେ ଗୁରୁଡ଼ିପୂର୍ଣ୍ଣ ?

ସୁନ୍ଦରୀ- ୪: ଯୋଗାଯୋଗର ବିଭିନ୍ନ ନମ୍ବନା

୪.୦: ବିଷୟର ଗଠନ

୪.୧: ପଠନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ

୪.୨: ବିଷୟ ପରିଚୟ

୪.୩: ଯୋଗାଯୋଗ ନମ୍ବନା

୪.୪: ଯୋଗଯୋଗ ନମ୍ବନା ପ୍ରସ୍ତୁତି

୪.୫: କିଛି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଯୋଗାଯୋଗ ନମ୍ବନା

୪.୫.୧: ଲାସ୍ତ୍ରେଲଙ୍କ ନମ୍ବନା

୪.୫.୨: ବେରୋଙ୍କ ଏସାଏମସିଆର ନମ୍ବନା

୪.୫.୩: ସାନନ୍-ଡିଇରଙ୍କ ଗାଣିତିକ ନମ୍ବନା

୪.୫.୪: ସ୍କ୍ରାମଙ୍କ ନମ୍ବନା

୪.୫.୫: ଗର୍ବନରଙ୍କ ନମ୍ବନା

୪.୫.୬: ନ୍ୟୁକମ୍ ଯୋଗାଯୋଗ ନମ୍ବନା

୪.୫.୭: ଡ୍ରେଲେ ଏବଂ ମ୍ୟାକ୍ଲିନଙ୍କ ନମ୍ବନା

୪.୬: ଆସ ପ୍ରଗତିକୁ ମାପିବା

୪.୧: ପଠନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ

ଏହି ବିଷୟରେ ଆମେ ଯୋଗାଯୋଗ ନମ୍ବନାକୁ ବୁଝିବା, ବିଶ୍ଳେଷଣ କରିବା ଏବଂ ସେ ବିଷୟରେ ଜାଣିବା ।

ଏହା ବ୍ୟତୀତ ଏହି ବିଷୟକୁ ପଡ଼ି ସାରିବା ପରେ ଆମେ,

- ନମ୍ବନା କ'ଣ ତାହା ଜାଣିବା;
- ଯୋଗାଯୋଗର ପ୍ରକ୍ରିୟା ବୁଝିବା ପାଇଁ ନମ୍ବନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ପାରିବା;
- ଯୋଗାଯୋଗ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଏବଂ ଏହାର ନମ୍ବନା ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ସମ୍ପର୍କକୁ ବୁଝି ପାରିବା;
- ସାଧାରଣରୁ ଜଟିଳ ଯୋଗାଯୋଗ ନମ୍ବନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ପାରିବା;
- କିଛି ଯୋଗାଯୋଗ ବିଶେଷଜ୍ଞଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ ନମ୍ବନା କେତେ ମାତ୍ରାରେ ଯୋଗାଯୋଗ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ସଠିକ୍ ଭାବେ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରି ପାରୁଛି; ସେ ବିଷୟରେ ନିଜସ୍ଵ ଜ୍ଞାନ ତଥା ଅଭିମତ ପୋଷଣ କରି ପାରିବା ।

୪.୨: ବିଷୟ ପରିଚୟ

ଆମେ ଜାଣିଛେ ଆଜିର ସମାଜରେ ଯୋଗାଯୋଗ ଆମ ଦୈନିକିନ ଜୀବନର ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଂଶ ସାଜିଛି । ପୂର୍ବ ବିଷୟରେ ଆମେ ଯୋଗାଯୋଗର ବିଭିନ୍ନ ସଂଜ୍ଞା ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ବିଷୟରେ

ଜାଣିଲେ । ସେହିପରି ଯୋଗାଯୋଗ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ପରୀକ୍ଷଣ କରିବା ସହ ତାରି ପ୍ରକାରର ଯୋଗାଯୋଗ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଯଥା- ସ୍ଵୟାଗାଯୋଗ, ପାରଦ୍ୱରିକ ଯୋଗାଯୋଗ, ଗୋଷ୍ଠୀ ଯୋଗାଯୋଗ ଏବଂ ଗଣ ଯୋଗାଯୋଗ ବିଷୟରେ ଜାଣିଲେ । ଆଜିର ସମାଜର ଗଣମାଧ୍ୟମର ପ୍ରଭାବ ଓ ଏହାର ପରିଣାମ ବିଷୟରେ ଚର୍ଚା କରିବା ସହ ଏହା ଗତ କିଛି ଦଶଶି ମଧ୍ୟରେ କେତେ ସମ୍ପ୍ରସାରିତ ହୋଇଛି ସେ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କଲେ । ଏବେ ଏହି ବିଷୟରେ ଆମେ ଯୋଗାଯୋଗର ନମ୍ବନା କ'ଣ; ସେ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରିବା । କିପରି ବିଭିନ୍ନ ନମ୍ବନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଗଲା ଏବଂ କିଛି ଗୁରୁଡ଼ପୂର୍ଣ୍ଣ ନମ୍ବନା ବିଷୟରେ ପଡ଼ିବା ।

୪.୩: ଯୋଗାଯୋଗ ନମ୍ବନା

ଫଳପ୍ରଦ ଯୋଗାଯୋଗ କରିବା ପାଇଁ ଆମେ ଯୋଗାଯୋଗ ପ୍ରକ୍ରିୟା କ'ଣ; ତାହା ପ୍ରଥମେ ଜାଣିବା ଉଚିତ । ଏବଂ ଯୋଗାଯୋଗ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ଭଲ ଭାବେ ବୁଝିବା ପାଇଁ ସବୁଠୁ ସହଜ ଉପାୟ ହେଉଛି ଏକ ନମ୍ବନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା । ଏଠି ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁଛି, ଏ ନମ୍ବନା ବା ମତେଲ୍ କ'ଣ ? ନମ୍ବନା ବା ମତେଲ୍ ହେଉଛି ଏକ ଭାଞ୍ଚା, ଯାହା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରକ୍ରିୟାଟିକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବେ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରି ବୁଝାଇ ପାରୁଥିବ ।

ନମ୍ବନା ହେଉଛି ବାସ୍ତବତାର ଏକ ପ୍ରତିକାରି । ଭଲ ନମ୍ବନାଟିଏ(ମତେଲ୍) ବାସ୍ତବତାର ଅତି ନିକଟତର ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ସରଳ ତଥା ସ୍ଵାଙ୍କ ଭାବେ ବୁଝାଇ ପାରିଥାଏ । କିନ୍ତୁ ଏହା ବାସ୍ତବତାର ଏକ ପ୍ରତିରୂପ ମାତ୍ର । ବାସ୍ତବ ନୁହେଁ । ଯୋଗାଯୋଗକୁ ବୁଝିବା ପାଇଁ ଏହା ବାସ୍ତବତାର ଏକ ଅବାସ୍ତବ ଚିତ୍ର । ଯେମିତି ଗୋଟିଏ ଘରର ନମ୍ବନା(ମତେଲ୍) ସେହି ଘରର ଏକ ଉପରଠାଉରିଆ ଚିତ୍ର ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ । ସେ ଘରେ କେତୋଟି ରୁମ୍ କେଉଁଠି କେଉଁଠି ଅଛି ତାହା ଦର୍ଶାଇଥାଏ । କିନ୍ତୁ ଏହା ପ୍ରକୃତ ଘର ହୋଇ ନଥାଏ । ଠିକ୍ ସେହିପରି ଯୋଗାଯୋଗ ନମ୍ବନା ଯୋଗାଯୋଗ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ବୁଝାଇବା ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ । ଏହା ବାସ୍ତବ ନୁହେଁ ।

ଆମେ ଆଗକୁ ଯେଉଁ ଯୋଗାଯୋଗ ନମ୍ବନାଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ପଡ଼ିବା ତାହା ଯୋଗାଯୋଗର ସରଳତମ ପ୍ରକ୍ରିୟାଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଅତି ଜଟିଳ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ବେଶ ସରଳ ଭାବେ ବୁଝାଇବାକୁ ଉପାଦେୟ ହେବ । ଗୋଟିଏ ନମ୍ବନା ହେଉଛି ଏକ ଛବି ମାଧ୍ୟମରେ ଯୋଗାଯୋଗ ପ୍ରକ୍ରିୟାର ଗଠନର ପରିପ୍ରକାଶ । ଯେଉଁଠିରେ ଯୋଗାଯୋଗର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଉପାଦାନ ଜଡ଼ିତ । ଏଥିରେ ତୀର ଚିହ୍ନକୁ ବାର୍ତ୍ତା ପ୍ରେରଣର ସାଙ୍ଗେତିକ ରୂପ ଭାବେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଛି । ଏହି ନମ୍ବନାଗୁଡ଼ିକ ଗୋଟେ ଗୋଟେ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଉପରେ ପର୍ଯ୍ୟବସିତ । ଯୋଗାଯୋଗ ପ୍ରକ୍ରିୟା କ'ଣ ? ଏହା କିପରି ହେଉଛି ଏବଂ ପରିଶେଷରେ ସମାଜ ଏବଂ ବ୍ୟକ୍ତି ବିଶେଷଙ୍କ ଉପରେ ଏହାର ଜଣ ପ୍ରଭାବ ପଡ଼ୁଛି; ସେବିଷୟରେ ନମ୍ବନାରୁ ଜଣାପଢିଥାଏ । ଯେତେଗୁଡ଼ାଏ ନମ୍ବନା ରହିଛି, ସବୁର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଉଛି ଯୋଗାଯୋଗ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ବୁଝାଇବା । ଏହା ଉପାଦାନ ତଥା ଜଟିଳତାକୁ ଉପାସ୍ନାପନ କରିବା । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଉପାଦାନ କିପରି ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରିଥାଆନ୍ତି, ସେବିଷୟରେ ଜଣାଇବା । ଯେହେତୁ ଯୋଗାଯୋଗ ଏକ ସଂଚାରଣ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଏଣୁ ନମ୍ବନାଗୁଡ଼ିକ ସହଜ ଭାବେ ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ବୁଝାଇବାକୁ ସମ୍ଭବ ।

୪.୪: ଯୋଗଯୋଗ ନମୁନା ପ୍ରସ୍ତୁତି

ଯୋଗଯୋଗ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ବୁଝଇବାକୁ ଯାଇ ବିଗତ ଦିନରେ ଅନେକ ଦାର୍ଶନିକ, ମନସ୍ତ୍ରବିତ୍ତ, ସମାଜ ବିଜ୍ଞାନୀ, ରାଜନୀତି ବିଜ୍ଞାନୀ ଏବଂ ନୃତ୍ୟବିତ୍ତମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିଭିନ୍ନ ନମୁନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଛି । ସେମାନେ ନିଜ ନିଜ କ୍ଷେତ୍ରରେ ହାସଳ କରିଥିବା ଅଭିଜ୍ଞତାକୁ ଆଧାର କରି ଏହି ନମୁନାଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଛନ୍ତି । ସେଥିରୁ କିଛି ବେଶ ସରଳ ହୋଇଥିବା ବେଳେ ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ ଜଟିଳ । ତେବେ ଏହି ନମୁନାଗୁଡ଼ିକ ପଛରେ ଥିବା ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ବୋଧଗମ୍ୟ । ଯୋଗଯୋଗ ଏକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଯେଉଁ ପ୍ରକ୍ରିୟାର ଗୁଣାବଳୀ ଏବଂ ଏହା କ’ଣ ଦର୍ଶାଇଛି; ତାହା ପ୍ରତ୍ୟେକ ନମୁନା ପାଇଁ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ବୋଲି ବିଶେଷଜ୍ଞମାନେ ଏକମତ । ତେବେ ଏହି ନମୁନାଗୁଡ଼ିକୁ ଭଲ ଭାବେ ବୁଝିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । କାରଣ ଏହା ଆମର ଦୈନିକିନ ଜୀବନର ଯୋଗଯୋଗ ପ୍ରକ୍ରିୟାର ଏକ ପ୍ରତିରୂପ । ଯୋଗଯୋଗ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ପ୍ରତିପାଦିତ କରୁଥିବା ନମୁନାଗୁଡ଼ିକ କିଭଳି କାଳାନ୍ତକ୍ରମିକ ଭାବେ ସରଳରୁ ଜଟିଳ ହୋଇଛି, ଆସନ୍ତୁ ଜାଣିବା ।

ପ୍ରଥମେ ପ୍ରଥମେ ଯୋଗଯୋଗକୁ ନେଇ ଯେଉଁ ସବୁ ନମୁନାମାନ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଥିଲା ସେସବୁ ସରଳ ଥିଲା କିନ୍ତୁ ଉପାଦେୟ ନଥିଲା । ଯୋଗଯୋଗକୁ ନେଇ ଆରିଷ୍ଟଚଲ ପ୍ରଥମେ ଏକ ନମୁନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଥିଲେ, ଯାହା ମାତ୍ର ତିନିଟି ଉପାଦାନକୁ ନେଇ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିଲା । ବନ୍ଦା, ବନ୍ତବ୍ୟ ଏବଂ ଶ୍ରୋତା/ଦର୍ଶକ । ସେଥିରେ ସାଧାରଣ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଥିଲା ‘ଅନ୍ୟଜଣଙ୍କୁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତାଇବା’ । ଏଭଳି ସ୍ଥିତି କେବଳ ସାମ୍ବାଧୀନ୍ତ ଯୋଗଯୋଗ ସମୟରେ ହୋଇଥାଏ । ସେହିପରି ଦୃଢ଼ୀୟ ବିଶ୍ୱମୁଦ୍ରା (୧୯୩୯-୧୯୪୫) ସମୟରେ ଯୋଗଯୋଗର ଆଉ ଏକ ନମୁନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଥିଲା । ଯେଉଁଥିରେ ବାର୍ତ୍ତାକୁ ଏକ ମ୍ୟାଜିକ ବୁଲେଟ୍ (ଗ୍ରୁଲି) ରୂପେ ପ୍ରତିପାଦିତ କରାଯାଇଥିଲା । ଜଣଙ୍କର ଭାବନା, ଜ୍ଞାନ ତଥା ଚିନ୍ତାଧାରାକୁ ଆପଣା ଛାଇଁ ଅନ୍ୟ ଉପରେ ଲଦି ଦିଆଯାଉଥିବା ସିଦ୍ଧାନ୍ତକୁ ନେଇ ଏହି ମ୍ୟାଜିକ ବୁଲେଟ୍ ନମୁନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଥିଲା । ଗୋଟିଏ ଉଦାହରଣ ଦେଲେ ଏହା ବୁଝି ହେବ । ଧରାଯାଉ ପ୍ରେରକ ‘କ’ ଗୋଟିଏ ବାର୍ତ୍ତାକୁ ଗ୍ରାହକ ‘ଖ’ ନିକଟକୁ ପ୍ରେରଣ କଲା । ଗ୍ରାହକ ‘ଖ’ ପ୍ରେରକ ‘କ’ର ସବୁ ବାର୍ତ୍ତାକୁ ଆପଣା ଛାଇଁ ଗ୍ରହଣ କରିନେଲା । ଅର୍ଥାତ୍ ଯାହା କିଛି ଗ୍ରାହକ ‘ଖ’କୁ ପଠାଗଲା, ତାହା ସେ ଗ୍ରହଣ କଲା । ଏହାକୁ ନିମ୍ନ ରୂପେ ଦେଖାଯାଇ ପାରିବ ।

କ ଏକ ବାର୍ତ୍ତା ଖ କୁ ପ୍ରେରଣ କଲା

କ ଆଉ ଏକ ବାର୍ତ୍ତା ଖ କୁ ପ୍ରେରଣ କଲା

କ ତୃତୀୟ ବାର୍ତ୍ତା ଖ କୁ ପ୍ରେରଣ କଲା

କ ଚତୁର୍ଥ ବାର୍ତ୍ତା ଖ କୁ ପ୍ରେରଣ କଲା

ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟା ଏହି ପରି ଚାଲୁ ରହିଲା...

ସମୟ ଅତିବାହିତ ହେବା ସହ ଯୋଗଯୋଗର ଏହି ନମୁନାକୁ ଆଉ ଗ୍ରହଣ କରାଗଲା ନାହିଁ । ଯୋଗଯୋଗ ଏକତରପା ପ୍ରକ୍ରିୟା ନୁହେଁ ବରଂ ଏହା ଏକ ଦିପାକ୍ଷିକ ବା ଟୁ ଡେ ପ୍ରୋସେସ ବୋଲି ଗବେଷକମାନେ

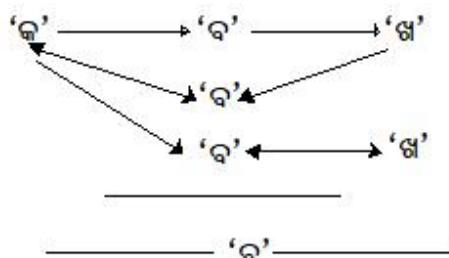
ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ଯୋଗାଯୋଗ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ବୁଝିବା ପାଇଁ ୧୯୪୦ ଦଶକ ସୁନ୍ଦା ଅନେକ ନମ୍ବନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଥିଲା । ଯାହା ଯୋଗାଯୋଗ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ସରଳ ତଥା ଭଲ ଭାବେ ବୁଝାଇ ପାରୁଥିଲା । ଏହି ନମ୍ବନା (ମଡେଲ)ମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟରୁ ଟେଲିଫୋନିକ୍ କନ୍ତରରେସେନ୍ ବା ଟେଲିଫୋନ୍ ବାର୍ତ୍ତାଳାପକୁ ଭିତ୍ତି କରି କ୍ଲୁଷ୍ଟେ ସାନନ୍ ଓ ଡ୍ରିରେନ୍ ଡିଭରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଥିବା ନମ୍ବନାଟି ବେଶ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଥିଲା । ସେହିପରି ପ୍ରଶ୍ନାଭରକୁ ଭିତ୍ତି କରି ହାରୋଲ୍ଟ ତି. ଲାସଟ୍ରେଲଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଥିବା ଯୋଗାଯୋଗ ନମ୍ବନା ମଧ୍ୟ ଅନ୍ୟଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ନମ୍ବନା ଥିଲା । ଏହି ଦୁଇଟି ନମ୍ବନା ଏତେ ସରଳ ଥିଲା ଯେ, ଏହା ଯୋଗାଯୋଗ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ସବିସ୍ତୃତ ଭାବେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରି ପାରୁଥିଲା । ଫଳରେ ଭବିଷ୍ୟତରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଥିବା କିଛି ଜଟିଳ ଯୋଗାଯୋଗ ନମ୍ବନାକୁ ଏହା ପ୍ରଭାବିତ କରିଥିଲା । ଖାସ କରି ଚାର୍ଲେସ୍ ଜ. ଓସଗୁଡ଼, ଡିଲବର ସ୍କ୍ରାମ ଏବଂ ଜର୍ଜ ଗେର୍ବନରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ ନମ୍ବନାକୁ ଏହା ପ୍ରଭାବିତ କରିଥିଲା । ଏହି ନମ୍ବନାମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟରୁ ଅଧିକାଂଶ ରେଣ୍ଡିକ(ଲିନିଆର) ତଥା ଗୋଟିଏ ଦିଗରେ ଗଢ଼ି କରୁଥିବା ନମ୍ବନା ଥିଲା । ସ୍କ୍ରାମଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ ଏକ ସରଳ ଯୋଗାଯୋଗ ନମ୍ବନାକୁ ଆମେ ନିମ୍ନ ପ୍ରକାରରେ ଦେଖାଇ ପାରିବା ।

‘କ’ → ‘ବ’ → ‘ଖ’
 (ପ୍ରେରକ) (ବାର୍ତ୍ତା) (ଗ୍ରାହକ)

ଏଠାରେ ‘କ’ ହେଉଛି ସୋର୍ବ ବା ଉସ୍, ଯିଏ ବାର୍ତ୍ତା ପ୍ରେରଣ କରେ । ପ୍ରତୀକ, ସଙ୍କେତ, ଭାଷା ସାହାଯ୍ୟରେ ଯେତେ ଭଲ ଭାବରେ ସେ ପ୍ରେରଣ କରି ପାରିବା କଥା କରେ । ସେ ଏହି ବାର୍ତ୍ତା ‘ଖ’ ପାଖକୁ ପଠାଏ । ସେହିପରି ‘ଖ’ ନିଜ ସାମର୍ଥ୍ୟ ହିସାବରେ ଅର୍ଥାତ୍ ଯେତିକି ସେ ବୁଝି ପାରିବ, ସେତିକି ସେ ସେହି ବାର୍ତ୍ତାରୁ ବୁଝିଥାଏ । ଏହାକୁ ସରଳ ଭାବେ ଏମିତି ଲେଖିଛେବ ।

‘କ’ → ‘ବ’ → ‘ଖ’

ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ ‘ଖ’ ଏହି ବାର୍ତ୍ତାକୁ ନେଇ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ରଖି ପାରେ । ଅର୍ଥାତ୍ ଏକ ଲେଉଟାଣି ସଙ୍କେତ ‘କ’ ନିକଟକୁ ପଠାଇ ପାରେ । ଏହାକୁ ନିମ୍ନମତେ ଦେଖାଇ ହେବ ।

ଏମିତି ଯୋଗାଯୋଗ ଆଗକୁ ବଢ଼ିଚାଲେ । ତେବେ ଧୂରେ ଧୂରେ ମାନବୀୟ ଯୋଗାଯୋଗର ଏହି ସରଳ ନମ୍ବନା ଜଟିଳ ହୋଇପାରେ । ସେ ବିଷୟରେ ଆମେ ଆଗକୁ ଆଲୋଚନା କରିବା ।

୪.୪: କିଛି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଯୋଗାଯୋଗ ନମୁନା

ଯୋଗାଯୋଗ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ବୁଝିବା ପାଇଁ କରାଯାଇଥିବା ଗବେଷଣା ବିଷୟରେ ଜାଣିବା ପାଇଁ ଯୋଗାଯୋଗକୁ ବର୍ଣ୍ଣନା କରୁଥିବା କିଛି ନମୁନା ବିଷୟରେ ଏବେ ଆଲୋଚନା କରିବା ।

ସାନନ୍ ଏବଂ ଡ୍ରିଭରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ ନମୁନା ଏବଂ ଗେର୍ବନରଙ୍କ ପ୍ରଦତ୍ତ ନମୁନାକୁ ଯୁନିଭର୍ସାଳି ଆମ୍ବିକେବଲ୍ ବା ସାଧାରଣ ନମୁନା ବୋଲି ବିବେଚିତ କରାଯାଏ । ଏହି ଦୂଳଟି ନମୁନା ପ୍ରତ୍ୟେକ ଧରଣର ଯୋଗାଯୋଗ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ବୁଝାଇବାକୁ ସମର୍ଥ ହୋଇଥାଏ । ସେହିପରି ଲାସ୍‌ଡ୍ରେଲଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ ନମୁନାଟି ମୂଳତଃ ଗଣ ଯୋଗାଯୋଗ ବିଷୟରେ କହିଥାଏ । ସେହିପରି ଓସର୍ଗୁଡ଼ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ ନମୁନାରେ ପ୍ରେରକ ଓ ଗ୍ରାହକ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଡାଇନାମିକ ରିଲେସନ୍‌ସିପି ଅର୍ଥାତ୍ ଏକ ଗତିଶୀଳ ସମ୍ପର୍କ ଉପରେ ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଇଛି । ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ ସମାଜରେ ଥିବା ସମାନତାକୁ ଆଧାର କରି ଅଭିଜ୍ଞତାର ଆଦାନପ୍ରଦାନ ଦ୍ୱାରା ହେଉଥିବା ଯୋଗାଯୋଗ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ସ୍କ୍ରାମ ନିଜ ନମୁନାରେ ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି । ସେହିପରି ସେ ଯୋଗାଯୋଗ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଲେଉଗାଣି ସଙ୍କେତ(ଫିଡ଼ବ୍ୟାକ) ଓ ପ୍ରେରିତ ସଂକେତର ଅନିୟମିତ ହ୍ରାସବୃଦ୍ଧି(ନେଙ୍କ)ର ଗୁରୁତ୍ୱ ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ ନିଜ ନମୁନାରେ ଆଲୋଚନା କରିଛନ୍ତି । ନ୍ୟୁକମ୍ପଙ୍କ ଟ୍ରିକୋଣୀୟ ତଥା ଏକ ରୌଣ୍ଡିକ ନମୁନାଟି ସାଧାରଣତଃ ପାରଷ୍ପରିକ ଯୋଗାଯୋଗ ତଥା ସାମାଜିକ ଯୋଗାଯୋଗକୁ ଆଖି ଆଗରେ ରଖି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଛି । ପରିଶେଷରେ ଡ୍ରିସଲେ ଓ ମ୍ୟାକ୍‌ଲିନ୍‌ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା “ଗେଟ୍‌କିପର ବା ଜଗୁଆଳ” କନ୍ସେପ୍ଚ୍‌କୁ ଆଧାର କରି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଥିବା ନମୁନାଟି ସାଧାରଣତଃ ଖବର ବା ନ୍ୟୁଜ୍ ପରିବେଶଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଉପାଦେୟ ସାବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଛି । ଆସନ୍ତୁ ଏହି ସବୁ ନମୁନା ବିଷୟରେ ଜାଣିବା ।

୪.୪.୧: ହାରୋଲ୍ଟ ଡି. ଲାସ୍‌ଡ୍ରେଲଙ୍କ ନମୁନା(୧୯୪୮)

ହାରୋଲ୍ଟ ଡି. ଲାସ୍‌ଡ୍ରେଲଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦ ନମୁନା ମୌଖିକ ତଥା ପ୍ରଶ୍ନ ମାଧ୍ୟମରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଥିଲା । ତାହା ହେଉଛି-

କିଏ

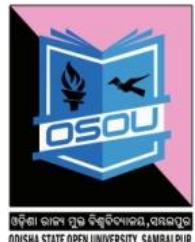
କ'ଣ କହେ

କେଉଁ ମାଧ୍ୟମରେ

କାହାକୁ

କେତେ ପ୍ରଭାବ ସହ

ଯୋଗାଯୋଗ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଥିବା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିବର୍ତ୍ତନୀୟ ଉପାଦାନ ବିଷୟରେ ଏହି ନମୁନା ଆଲୋଚନା କରେ । ଯେମିତିକି ପ୍ରେରକ/ଉଷ୍ଣର ପରିଚୟ(କିଏ), ବାର୍ତ୍ତାର ବିଶ୍ଲେଷଣ(କ'ଣ), ମାଧ୍ୟମର ଚିନ୍ତନ (କେଉଁ ମାଧ୍ୟମ), ଗ୍ରାହକର ଗୁଣାବଳୀ(କାହାକୁ) ଏବଂ ପ୍ରଭାବର ଗଭୀରତା (କେତେ ପ୍ରଭାବ ସହ) । ଏହି ପାଞ୍ଚଟି ପ୍ରଶ୍ନ ଯୋଗାଯୋଗ ପ୍ରକ୍ରିୟାର ପାଞ୍ଚ ମୌଖିକ ଉପାଦାନ । ତେବେ ଏହି ନମୁନାରେ ବାର୍ତ୍ତାର “ପ୍ରଭାବ”

ବିଷୟରେ ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଇଛି । ଏଠି ପ୍ରଭାବ, ଅର୍ଥାତ୍ ପ୍ରେରକର ବାର୍ତ୍ତା ଏକ ମାଧ୍ୟମ ଜରିଆରେ ପାଇବା ପରେ ଗ୍ରାହକ ମଧ୍ୟରେ ଆସିଥିବା ଦୃଶ୍ୟମାନ(ଅବଜରଭେବଳ) ତଥା ପରିମେୟ(ଯାହା ମାପି ହେବ/ମେଜରେବଳ) ପରିବର୍ତ୍ତନ । ପ୍ରେରକ, ବାର୍ତ୍ତା, ମାଧ୍ୟମ ଏବଂ ଗ୍ରାହକ; ଏହି ଚାରିଟି ପରିବର୍ତ୍ତନୀୟ ଉପାଦାନରେ କୌଣସି ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆସିଲେ ଗ୍ରାହକ ଉପରେ ପଡ଼ିଥିବା ପ୍ରଭାବରେ ମଧ୍ୟ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆସିଥାଏ ।

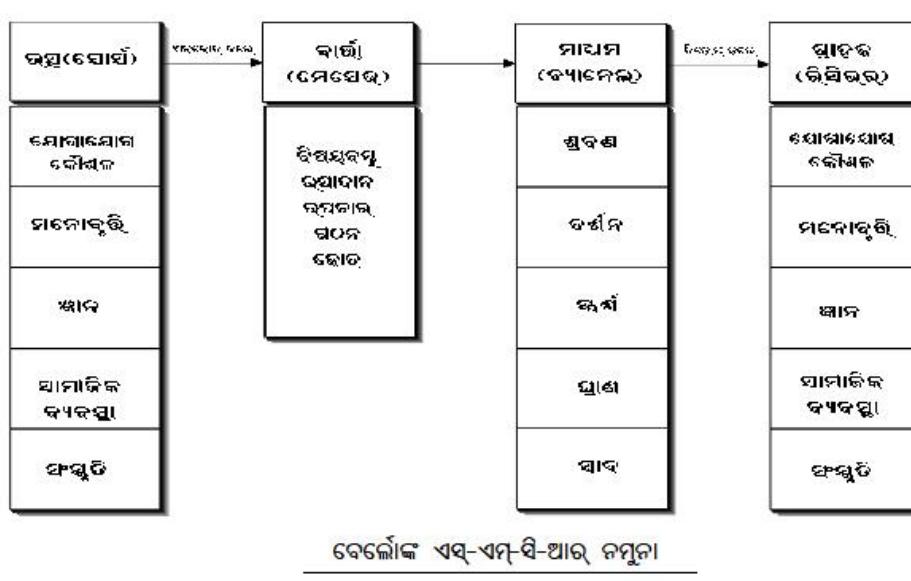
୪.୫.୭: ବେଳୋଙ୍କ ଏସ୍-ଏମ୍-ସିଆର୍ ନମ୍ବନା(୧୯୭୦)

ସାନନ୍ ଓ ଡିଭରଙ୍କର ଗାଣିତିକ ନମ୍ବନାକୁ ସମ୍ପ୍ରସାରିତ କରି ୧୯୭୦ ମସିହାରେ ଡେଭିଡ୍ ବେଳୋ ଏକ ଯୋଗାଯୋଗ ନମ୍ବନା ପ୍ରଷ୍ଟୁତ କଲେ । ଏହାକୁ ବେଳୋଙ୍କର ସେଣ୍ଟର-ମେସେଜ୍-ଚ୍ୟାନେଲ୍-ରିସିଭର୍ ବା ଏସ୍-ଏମ୍-ସିଆର୍ ମତେଲ୍ ବୋଲି କୁହାଯାଏ । ଯୋଗାଯୋଗ ପ୍ରକ୍ରିୟାର ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରୁଥିବା ଫ୍ୟାକ୍ଟ୍ରାର ବିଷୟରେ ସେ ଏହି ନମ୍ବନାରେ ବାଖ୍ୟା କରିଥିଲେ । ସେହିପରି ଏଥିରେ ଏନ୍କୋଡ଼ିଙ୍କ୍ ଓ ଡିକୋଡ଼ିଙ୍କ୍ ଉପରେ ସେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇଥିଲେ ।

ବେଳୋଙ୍କ ନମ୍ବନାର ଉପାଦାନ:

ବେଳୋଙ୍କ ନମ୍ବନାରେ ମୁଖ୍ୟତଃ ଚାରିଟି ଉପାଦାନ ରହିଥିଲା । ତାହା ହେଲା- ସେଣ୍ଟର(ପ୍ରେରକ), ମେସେଜ୍(ବାର୍ତ୍ତା), ଚ୍ୟାନେଲ୍(ମାଧ୍ୟମ) ଓ ରିସିଭର୍(ଗ୍ରାହକ) । ନମ୍ବନା ଅନୁଯାୟୀ, ସେଣ୍ଟର ବ ପ୍ରେରକଟିଏ ଏକ ମେସେଜ୍ ବା ବାର୍ତ୍ତାକୁ କୌଣସି ଏକ ଚ୍ୟାନେଲ୍ ବା ମାଧ୍ୟମ ଦେଇ ରିସିଭର୍ ବା ଗ୍ରାହକ ନିକଟକୁ ପଠାଇଥାଏ । ଯୋଗାଯୋଗର ଏହି ଚାରିଟି ଉପାଦାନ ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ ଫ୍ୟାକ୍ଟ୍ରାର ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ହୁଅଛି ।

ବେଳୋଙ୍କ ନମ୍ବନା:

୯-ସେଣ୍ଟର(ପ୍ରେରକ)

ସେଣ୍ଟର ବା ପ୍ରେରକ ହେଉଛି ବାର୍ତ୍ତାର ଉଷ୍ଣ । ଯିଏ ବାର୍ତ୍ତା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରେ କିମ୍ବା ପଠାଏ ସେ ହେଉଛି ସେଣ୍ଟର । ପ୍ରେରକ ବା ସେଣ୍ଟର ବାର୍ତ୍ତାଟି ରିସିଭର ବା ଗ୍ରାହକ ନିକଟକୁ ପଠାଇଥାଏ । ପ୍ରେରକଙ୍କୁ ପ୍ରଭାବିତ କରୁଥିବା ଫ୍ୟାକ୍ଟ୍ରାରିଟିକ ହେଉଛନ୍ତି - ଯୋଗାଯୋଗ କୌଣସି, ମନୋବୃତ୍ତି, ଜ୍ଞାନ, ସାମାଜିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଓ ସଂସ୍କୃତି । ଏହି ସମାନ ଫ୍ୟାକ୍ଟ୍ରାରିଟିକ ଗ୍ରାହକ ବା ରିସିଭରଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଭାବିତ କରିଥାନ୍ତି ।

୧୦-ମେସେଜ୍(ବାର୍ତ୍ତା)

ପ୍ରେରକ, ଗ୍ରାହକ ସହ ବିନିମୟ କରୁଥିବା ସୂଚନା, ଜ୍ଞାନ, ଉପଲବ୍ଧି, ଅଭିଜ୍ଞତା, ତଥ୍ୟ, ଭାବନା, ଆବେଗ ଆଦିକୁ ଆମେ ବାର୍ତ୍ତା ବା ମେସେଜ୍ ବୋଲି କହିଥାଉ । ଏହି ବାର୍ତ୍ତା ବା ମେସେଜ୍ ସବୁବେଳେ କୋଡ଼ିଙ୍କ ହେଇ ପ୍ରେରକ ନିକଟରୁ ଗ୍ରାହକ ନିକଟକୁ ଯାଇଥାଏ । ଏହା ଭାବେ, ଅଭିଓ, ଲିଖିତ ଆକାରରେ, ଭିତ୍ତିଓ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ମାଧ୍ୟମରେ ଗ୍ରାହକ ନିକଟକୁ ଯାଇଥାଏ । ମେସେଜ୍ ବା ବାର୍ତ୍ତାକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରୁଥିବା ଫ୍ୟାକ୍ଟ୍ରାରିଟିକ ହେଉଛନ୍ତି- ବିଷୟବସ୍ତୁ, ଉପାଦାନ, ଉପଚାର, ଗଠନ, କୋଡ଼ି ଇତ୍ୟାଦି ।

୧୧-ଚ୍ୟାନେଲ୍(ମାଧ୍ୟମ)

ଯେଉଁ ବାଟ ଦେଇ ବାର୍ତ୍ତାଟି ପ୍ରେରକ ନିକଟରୁ ଗ୍ରାହକ ନିକଟକୁ ଯାଇଥାଏ, ତାହାକୁ ଆମେ ମାଧ୍ୟମ ବୋଲି କହିଥାଉ । ଗଣ ଯୋଗାଯୋଗ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ଯୋଗାଯୋଗ ଷେତ୍ରରେ ମେସିନ୍ ବା ଯନ୍ତ୍ରଗୁଡ଼ିକରୁ ମଧ୍ୟ ମାଧ୍ୟମ ଭାବେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥାଏ । ଯେପରିକି- ଟେଲିଫୋନ୍, ଇଣ୍ଡରିଆଲ୍, ଟେଲିଭିଜନ୍, ରେଡ଼ିଓ ଇତ୍ୟାଦି । କିନ୍ତୁ ସାଧାରଣରେ ମାନବର ୪ଟି ଇଣ୍ଡିଯ୍ ହିଁ ଯୋଗାଯୋଗର ପ୍ରକୃତ ମାଧ୍ୟମ ହୋଇଥାଏ । ଏବଂ ଏହି ୪ଟି ଯୋଗାଯୋଗକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିଥାଏ । ତାହା ହେଲା- ଶ୍ରବଣ, ଦର୍ଶନ, ପ୍ରାଣ, ସର୍ବ ଏବଂ ସ୍ଵାଦ ।

୧୨-ରିସିଭର(ଗ୍ରାହକ)

ଗ୍ରାହକ ହେଉଛି ସିଏ, ଯିଏ ପ୍ରେରକ ପାଖରୁ ଆସିଥିବା ବାର୍ତ୍ତାକୁ ଗ୍ରହଣ କରେ । ରିସିଭର ଶ୍ରବଣ ଏବଂ ଦର୍ଶନର କ୍ଷମତା ଯେତେ ଅଧିକ ଥାଏ, ବାର୍ତ୍ତାଟିକୁ ସେ ସେତେ ସମ୍ମାନ କରିବାରେ । ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ ପ୍ରେରକର ବାର୍ତ୍ତା ପ୍ରେରଣକୁ ଯେଉଁ ଯେଉଁ ଅନ୍ୟ ଫ୍ୟାକ୍ଟ୍ରାରମାନେ ପ୍ରଭାବିତ କରିଥାନ୍ତି, ସେଗୁଡ଼ିକ ଗ୍ରାହକଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଭାବିତ କରିଥାନ୍ତି ।

ବେଳୋଙ୍କ ନମ୍ବନାରେ ଥିବା ତୁଳି

- ଏହି ନମ୍ବନାରେ ଲେଉଣାଣି ସଙ୍କେତ ବା ଫିଲ୍‌ବ୍ୟାକ୍‌ର କନ୍ସେପ୍ଚ୍‌ ନାହିଁ । ଏଣୁ ଗ୍ରାହକର ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ବିଷୟରେ ଜଣା ପଡ଼ୁ ନାହିଁ ।
- ନମ୍ବନାଟିରେ ନାଏଇ ବା ପ୍ରେରିତ ସଙ୍କେତ ଅନିଯମିତ ହ୍ରାସବୃକ୍ଷି ବିଷୟରେ କୌଣସି ସୂଚନା ଦିଆଯାଇ ନାହିଁ । ଚ୍ୟାନେଲ୍‌ରେ ଥିବା କିମ୍ବା ପ୍ରଘଟ ହେଉଥିବା ଅସ୍ଥିରତା ବିଷୟରେ ବେଳୋ କିଛି ଆଲୋଚନା କରି ନାହାନ୍ତି ।

- ଏହା ଗୋଟିଏ ଦିଗରେ ଗତି କରୁଥିବା ନମ୍ବୁନାଟିଏ । ଅର୍ଥାତ୍ ବାର୍ତ୍ତାର ସଂଚାରଣ ଗୋଟିଏ ଦିଗରେ ହିଁ ହେଉଛି । ଯୋଗାଯୋଗର ଦିପାକ୍ଷିକ ଗୁଣାବଳୀକୁ ଏଥିରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇ ନାହିଁ ।
- ପରିଶେଷରେ ଗ୍ରାହକ ଓ ପ୍ରେରକଙ୍କୁ ଏକାଉଳିଆ ଫ୍ୟାକ୍ଟର ପ୍ରଭାବିତ କରୁଛନ୍ତି ବୋଲି ବେଳୋ ମତ ଦେଇଥିଲେ । ଅର୍ଥାତ୍ ପ୍ରେରକ ଓ ଗ୍ରାହକ ଏକାଉଳିଆ ହୋଇଥିବେ ବୋଲି ଜଣାପଡ଼ୁଛି ।

୪.୪.୩: ସାନନ୍ - ଡିଉରଙ୍କ ଗାଣିତିକ ନମ୍ବୁନା (୧୯୪୯)

ଚେଲିପୋନିକ୍ କନ୍ତୁରସେସନ୍ ବା ଚେଲିପୋନିର ବାର୍ତ୍ତାକୁ ଅଧ୍ୟନ କରି ୧୯୪୯ ମସିହାରେ କୁଇତେ ସାନନ୍ ଏବଂ ଥାରେନ୍ ଡିଉର ପ୍ରଥମ ଥର ପାଇଁ ଯୋଗାଯୋଗର ଏକ ଲଙ୍ଗିନିୟରିଂ ମତେଲ୍ ବା ନମ୍ବୁନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଥିଲେ । ଏହାକୁ ସାନନ୍ ଓ ଡିଉରଙ୍କର ଗାଣିତିକ ନମ୍ବୁନା ବୋଲି କୁହାଯାଏ । ଚିତ୍ର ମାଧ୍ୟମରେ ଏହି ନମ୍ବୁନାଟି ଏହିପରି:

ସାନନ୍ - ଡିଉରଙ୍କର ଗାଣିତିକ ନମ୍ବୁନା

ଏହି ନମ୍ବୁନାରେ ଯୋଗାଯୋଗ ଆରମ୍ଭ ହୁଏ ଏକ ସୂଚନାର ଉଦ୍‌ଦେଶ୍ୟ ନିକଟରୁ ଯିଏ ବାର୍ତ୍ତା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରେ । ସେ ଏହାକୁ ମୌଖିକ ଭାବେ ଏକ ଗ୍ରାନ୍ତମିଟର ଜରିଆରେ(ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଚେଲିପୋନ୍ ରିସିଭର) ବାୟୁ ମାଧ୍ୟମରେ(ପ୍ରେରିତ ସଂକେତ ଅନିୟମିତ ହ୍ରାସବୃଦ୍ଧି ସହିତ) ଅନ୍ୟ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି(ଗ୍ରାହକ)ଙ୍କ ପାଖରେ ଥିବା ଶ୍ରବଣ ଯନ୍ତ୍ର(ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଚେଲିପୋନ୍ ରିସିଭର)କୁ ନିକଟକୁ ପ୍ରେରଣ କରିଥାଏ । ଶ୍ରବଣ ଯନ୍ତ୍ରରୁ ବାର୍ତ୍ତା ପୁନଃପୁନ୍ରୁ ହୋଇ ଲକ୍ଷ୍ୟମୂଳ ବା ଗ୍ରାହକ ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚିଥାଏ ।

ସାନନ୍ ଓ ଡିଉର ପ୍ରଥମଥର ପାଇଁ ପ୍ରେରିତ ସଂକେତ ଅନିୟମିତ ହ୍ରାସବୃଦ୍ଧି ବା ନେଇର କନ୍ତୁର ଯୋଗାଯୋଗ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଉଦ୍ଭୁତ କରିଥିଲେ । ଏଣୁ ଏହି ନମ୍ବୁନାଟି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । ନମ୍ବୁନାରେ ନେଇର ଅର୍ଥାତ୍ ମାଧ୍ୟମରେ କୌଣସି ଅନିୟମିତତା ବା ବାଧକ । କୌଣସି ପ୍ରକାରର ଅସ୍ଥିରତା ।

ପରେ ପରେ ଏହି କନ୍ତୁରସେସନ୍ ଭିତି କରି ସାନନ୍ “ସୂଚନା ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ବା ଲକ୍ଷ୍ୟମୋଦ୍ୟମ ଥିଲା” ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ । ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଅନୁଯାୟୀ; ଉଦ୍‌ଦେଶ୍ୟ ନିକଟରେ ଏକ ବାର୍ତ୍ତା ଥାଏ, ଯାହାକୁ ସେ କୌଣସି ମାଧ୍ୟମ ଜରିଆରେ ଏକ ଲକ୍ଷ୍ୟମୂଳରେ ପହଞ୍ଚିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରେ ।

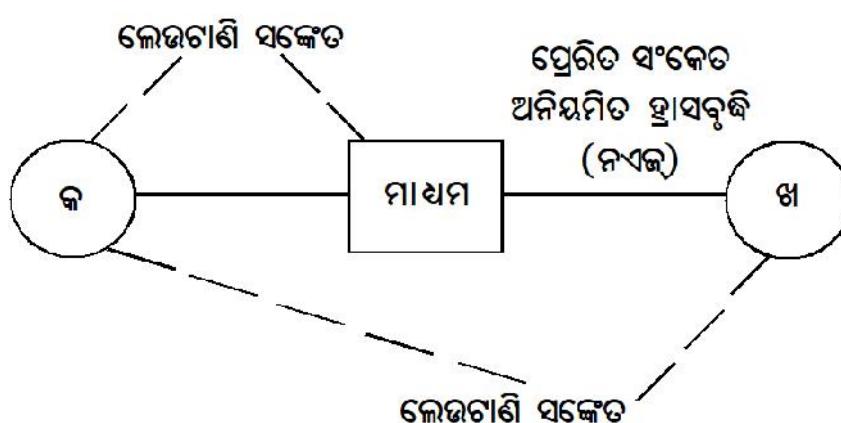
ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଏକ ଗ୍ରାନ୍ତମିଟର ଯାହା ବାର୍ତ୍ତାକୁ ପ୍ରେରଣ ଯୋଗ୍ୟ କରିଥାଏ ଅର୍ଥାତ୍ ଏକ ସିଗନାଲକୁ ପରିବର୍ତ୍ତି କରିଥାଏ ଏବଂ ଏକ ରିସିଭର (ମାଧ୍ୟମର ଆସୁଥିବା ସିଗନାଲକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପାଇଁ ଯନ୍ତ୍ର)ର

ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଥାଏ । ସେହିପରି ବାର୍ତ୍ତା ସିଗନାଲ୍ ଜରିଆରେ ଆସୁଥିବାବେଳେ ମାଧ୍ୟମରେ ସଂକେତ(ସିଗନାଲ୍)ର ଅନିୟମିତ ହ୍ରାସବୃଦ୍ଧି ଘଟିଥାଏ । ଯାହାକୁ ଆମେ ନେଇ ବୋଲି କୁହେ ।

୪.୫.୪: ସ୍ତ୍ରୀମଙ୍କ ନମୁନା(୧୯୭୧)

ଜଣେ ଆଗ ଧାତିର ଯୋଗାଯୋଗ ବିଶେଷଜ୍ଞ ଡିଲବର ସ୍ତ୍ରୀମ ୧୯୭୧ ମସିହାରେ ଯୋଗାଯୋଗ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଓ ଏହାର ଉପାଦାନକୁ ବିଶ୍ଲେଷଣ କରି ଏହା କିପରି ବାପ୍ତବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାଏ ତାହା ଦର୍ଶାଇଥିଲେ । ଅର୍ଥାତ୍ ଆମର ନିତ୍ୟ ଜୀବନରେ ଯୋଗାଯୋଗର କାର୍ଯ୍ୟ - ନିଜ ସହ ଯୋଗାଯୋଗ, ଅନ୍ୟ ଜଣେ ଲୋକ କିମ୍ବା ଏକ ଗୋଷ୍ଠୀ ସହ ଯୋଗାଯୋଗ ଏବଂ ପରିଶେଷରେ ଗଣ ଯୋଗାଯୋଗ କିଭଳି ଭାବେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲେ ତାହା ସ୍ତ୍ରୀମଙ୍କ ନମୁନାରେ ପ୍ରତିପାଦିତ ହୋଇଛି । ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷାରେ ସ୍ତ୍ରୀମଙ୍କ ନମୁନାକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ବୋଲି ଅଭିହିତ କରାଯାଏ । କାରଣ ଏହା ଯୋଗାଯୋଗ ପ୍ରକ୍ରିୟାର ବିଶ୍ଲେଷଣ ଏବଂ ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ସଠିକ୍ ଭାବେ ଅଧ୍ୟୟନ କରିବା ଦିଗରେ ଏକ ସିଙ୍କାନ୍ତରେ ଉପନୀତ ହେବା ପାଇଁ ବେଶ ଜରୁରା । ସାନନ୍ ଓ ଡିଭରଙ୍କ ଗଣିତିକ ନମୁନାକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ଡିଲବର ସ୍ତ୍ରୀମ ସେଥିରେ ଏନକୋଡ଼ର(ସାଙ୍କେତିକ ଭାଷାରେ ଲେଉଟାଣି), ଡିକୋଡ଼ର(ସାଙ୍କେତିକ ଭାଷାକୁ ବୁଝିବା), ରିତନଭାନ୍ତି(ଅଭିରିକ୍ଷତା), ପିତ୍ତବ୍ୟାକ(ଲେଉଟାଣି ସଂକେତ) ଏବଂ ନେଇ(ପ୍ରେରିତ ସଂକେତର ଅନିୟମିତ ହ୍ରାସବୃଦ୍ଧି) ଆଦି କନ୍ସେପ୍ଟ ବ୍ୟବହାର କରି ନୂଆ ଏକ ନମୁନା(ମତ୍ତେଲ) ପ୍ରଷ୍ଟୁତ କରିଥିଲେ ।

ଏହି ନମୁନାରେ ସ୍ତ୍ରୀମ ଲେଉଟାଣି ସଙ୍କେତ (ପିତ୍ତବ୍ୟାକ) ଏବଂ ପ୍ରେରିତ ସଙ୍କେତ ଅନିୟମିତ ହ୍ରାସବୃଦ୍ଧି(ନେଇ)ର ଗୁରୁତ୍ୱ ଉପରେ ବିଶେଷ ଦୃଷ୍ଟି ଦେଇଥିଲେ । ଏହି ଦୂଇଟି ଯୋଗାଯୋଗ ପ୍ରକ୍ରିୟାର ଖୁବ୍ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପାଦାନ ବୋଲି ସେ କହିଥିଲେ । ଲେଉଟାଣି ସଙ୍କେତ ହେଉଛି ଗ୍ରାହକ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରେରକକୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରତିକ୍ରିୟା । ତାଙ୍କ ନମୁନାଟି ଏହି ପ୍ରକାର ଥିଲା ।

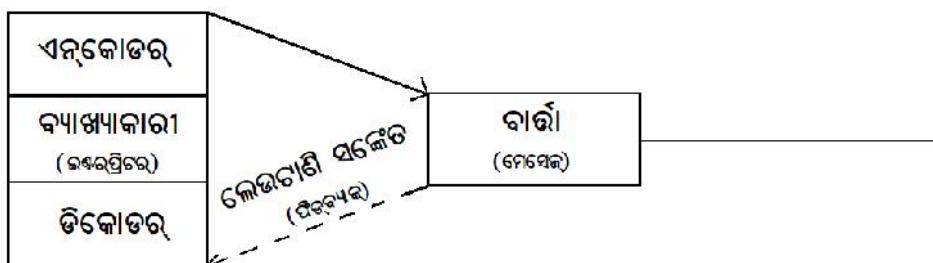
ସ୍ତ୍ରୀମଙ୍କ ନମୁନା-୧

ଚିନ୍ତା କରନ୍ତୁ ଦୂଇଟି ବ୍ୟକ୍ତି ପରିଷର ମଧ୍ୟରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଉଛନ୍ତି । ପ୍ରତି ମୁହଁର୍ଭରେ ଜଣେ କହୁଛି ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଜଣେ ଏଥିରେ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ପ୍ରଦାନ କରୁଛି । ଅର୍ଥାତ୍ କଥୋପକଥନରେ ଦୂଇ ଜଣ ସବୁବେଳେ କିଛି ନା

କିଛି କହୁଛନ୍ତି । ସ୍କ୍ରାମଙ୍କ ଦାରା ପ୍ରଦ ଉପରୋକ୍ତ ନମୁନାରେ ଏହି ପରିସ୍ଥିତିକୁ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି । ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଲେଉଟାଣି ସଙ୍କେତ ବା ଫିଡ଼ବ୍ୟାକ୍ର ଗୁରୁତ୍ୱ ବଢ଼ିଯାଇଥାଏ । କାରଣ ଏହା ପ୍ରେରକକୁ ବତାଇ ଦିଏ କିପରି ଭାବେ ଗ୍ରହକ ତା'ର(ପ୍ରେରକର) ବାର୍ତ୍ତାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିଛି ଓ ବୁଝିଛି । ଜଣେ ଅଭିଜ୍ଞ ଯୋଗାଯୋଗକାରୀ ବା ପ୍ରେରକ ସବୁବେଳେ ଲେଉଟାଣି ସଙ୍କେତରୁ ଅଭିଜ୍ଞତା ନେଇ ତା'ର ବାର୍ତ୍ତାକୁ ପରିମାର୍ଜିତ କରିଥାଏ । ଗ୍ରହକ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ବାର୍ତ୍ତା ଗ୍ରହଣ କରି ବୁଝିପାରୁ ବୋଲି ସେ ଚେଷ୍ଟା କରିଥାଏ । ସାମ୍ନାସାମ୍ନି କଥୋପକଥନ ବା ଯୋଗାଯୋଗରେ ଫିଡ଼ବ୍ୟାକ୍ରଟି ତତ୍କଷଣାତ୍ ହୋଇଥାଏ ।

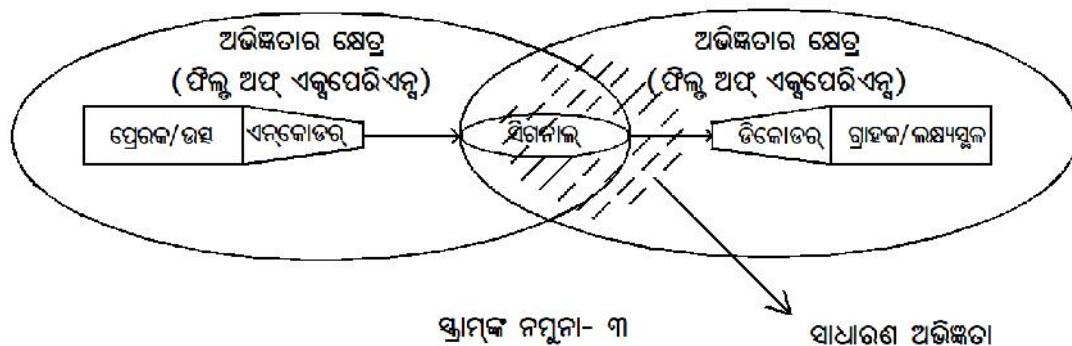
ଏଠାରେ ନାଏଇ ଏକ ନକାରାତ୍ରିକ ଭୂମିକା ନିର୍ବାହ କରିଥାଏ । ଏହା ବାର୍ତ୍ତା ପ୍ରେରଣରେ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ସାଜେ ଏବଂ ଫଳପ୍ରଦ ଯୋଗାଯୋଗରେ ବାଧକ ସାଜେ । ଯୋଗାଯୋଗରେ ବ୍ୟବହୃତ ନାଏଇର କନ୍ସେପ୍ଟୁଟି ଇଲୋକ୍ରୋନିକ୍‌ରୁ ଉଦ୍ଦୂତ । ଯୋଗାଯୋଗ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ହେଉଥିବା ପ୍ରେରିତ ସଙ୍କେତ ଅନିଯମିତ ହ୍ରାସବୃଦ୍ଧିକୁ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବାକୁ ଏହା ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ । ସାଧାରଣତଃ ଆମେ ଭାବି ନଅନ୍ତି ନାଏଇ ମାନେ ଯାହା ଏକ ପ୍ରେରକ ଜାଣିଶୁଣି ତାର ବାର୍ତ୍ତା ସହ ପ୍ରେରଣ କରିଥାଏ । କିନ୍ତୁ ନାଏଇ ତାହା ନୁହେଁ । ନାଏଇ ହେଉଛି ମାଧ୍ୟମରେ ଘରୁଥିବା ଏକ ଅସ୍ତ୍ରିରତା । କଥାବାର୍ତ୍ତା କରୁଥିବା ଦେଲେ ଗାନ୍ଧର ବୋବାଳି, ଉତ୍ତାଜାହଜର ଶିର କିମ୍ବା ତୁଟିପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରେରଣ ହେତୁ ଉପୁଜି ଥିବା ଶର କିମ୍ବା ସମାଦପତ୍ରରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିବା ଏକ ଖାପସା ଚିତ୍ର କିମ୍ବା ଫେଲିଭିଜନ୍ ଓ ଫିଲ୍ୟୁରେ ଦେଖାଯାଉଥିବା ଅସ୍ତ୍ର ଛବି ଆଦି ନାଏଇର ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଉଦାହରଣ । ଯୋଗାଯୋଗ ମଣିରେ ଏସବୁ ଘଟିଲେ ବାର୍ତ୍ତାଟି ଅସ୍ତ୍ର ହୋଇଯାଏ । ଗ୍ରହକ ତାହାକୁ ଠିକ୍ ଭାବେ ଗ୍ରହଣ କରି ବୁଝି ପାରେ ନାହିଁ ।

ସ୍କ୍ରାମଙ୍କ ମତରେ ଫିଡ଼ବ୍ୟାକ୍ ବା ଲେଉଟାଣି ସଙ୍କେତର ଅନ୍ୟ ଏକ ରୂପ ହେଉଛି ନିଜ ବାର୍ତ୍ତାକୁ ନେଇ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ହାସଳ କରିବା । ଅର୍ଥାତ୍ ଆମେ ନିଜ ବାର୍ତ୍ତାକୁ ଶୁଣି ସେଥିରେ ହୋଇଥିବା ଭୁଲ ତଥା ଉଜାରଣରେ ଶୁଦ୍ଧତା ଆଣିବା । ଗୋଟିଏ ଉଦାହରଣ ଦେଲେ କଥାଟା ବୁଝା ପଡ଼ିବ । ଯଦି ଆମେ ଗୋଟେ ଖାତାରେ କିଛି ଲେଖୁଛେ । ତେବେ ପରମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ତାହାକୁ ଆମେ ପଡ଼ି ସେଥିରେ ଥିବା ତୁଟିକୁ ସୁଧାରି ପାରିବା । ଆମେ ଲିଖନ ଶୈଳୀରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆଣି ପାରିବା । ସେମିତି କୌଣସି ଏକ ଅତିଓଡ଼ିଜୁଆଲ୍ ଉପସ୍ଥାପନା ପୂର୍ବରୁ ଆମେ ତାହାକୁ ଦେଖି ଓ ଶୁଣି ସେଥିରେ କେଉଁଠି ଭୁଲ ରହିଛି, ତାହାକୁ ସମ୍ପାଦନା କରି ପାରିବା । ଏହି ପ୍ରକାରର ଲେଉଟାଣି ସଙ୍କେତ(ଫିଡ଼ବ୍ୟାକ୍)କୁ ଆମେ ନିମ୍ନ ଚିତ୍ର ମାଧ୍ୟମରେ ଦେଖାଇ ପାରିବା ।

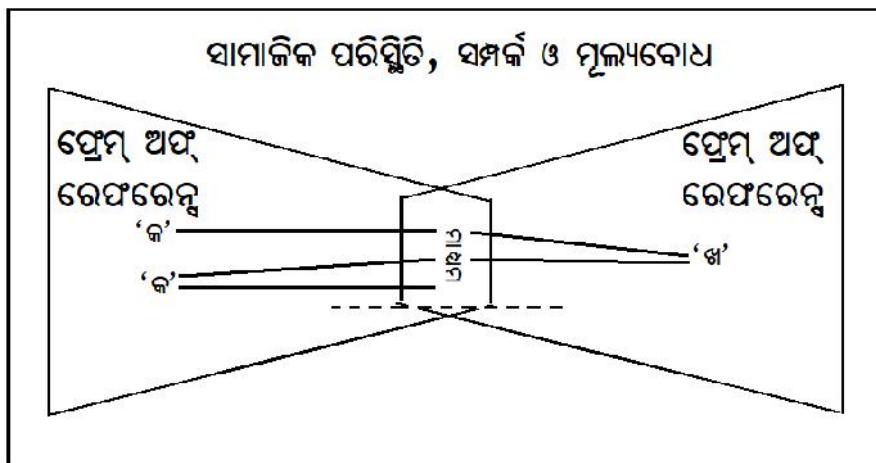
ସ୍କ୍ରାମଙ୍କ ନମୁନା-୨

ବ୍ୟକ୍ତିଗତ, ସାମାଜିକ ତଥା ସାଂସ୍କୃତିକ ଦିଗଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ପର୍ଯ୍ୟବସିତ କରି ଯୋଗାଯୋଗ ପ୍ରକ୍ରିୟାଟି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଏକ ଜୀବି ପ୍ରକ୍ରିୟା ବୋଲି ସ୍କ୍ରାମ ଜାଣିବାକୁ ପାଇଲେ । ଯୋଗାଯୋଗ ଅଭିଜ୍ଞତା ବାବାର ଏକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଏବଂ ଏହି ଅଭିଜ୍ଞତାକୁ କିଭଳି ରୂପରଙ୍ଗ ଦିଆଯାଏ ସେ ବିଷୟରେ ବାଖ୍ୟା କରିବାକୁ ସେ ସମର୍ଥ ହେଲେ । ଏହାକୁ ନେଇ ସେ ଆଉ ଏକ ନମ୍ବନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କଲେ । ନିମ୍ନରେ ତାହା ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା ।

ଏବେ ଚିତ୍ରଟିକୁ ବୁଝିବା । ଦୁଇଟି ଲୋକଙ୍କ ପରମ୍ପର ମଧ୍ୟରେ କଥା ହେଉଛନ୍ତି ବୋଲି ଚିନ୍ତା କରନ୍ତୁ । ଚିତ୍ରରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ଦୁଇଟି ଅଣ୍ଟାକାର ବୃ ଲୋକ ଦୁଇଁଙ୍କ ଅଭିଜ୍ଞତାର କ୍ଷେତ୍ର । ସେମାନେ ପରମ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ବିଷୟରେ କଥା ହେଉଛନ୍ତି ତାହାକୁ ବୁଝିବା ଉଭୟଙ୍କର ଅଭିଜ୍ଞତା ଥିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଅର୍ଥାତ୍ ପ୍ରେରକ ନିକଟରୁ ଯେଉଁ ବାର୍ତ୍ତା ଗ୍ରାହକ ପାଖକୁ ଯାଉଛି, ତାକୁ ବୁଝିବା ପାଇଁ ଗ୍ରାହକର ଅଭିଜ୍ଞତା ଥିବା ଆବଶ୍ୟକ । ସେହିପରି ଗ୍ରାହକ ନିକଟରୁ ଆସୁଥିବା ଲେଉଟାଣି ସଙ୍କେତକୁ ବୁଝିବା ପାଇଁ ପ୍ରେରକର ଅଭିଜ୍ଞତା ଥିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଗୋଟିଏ ଉଦାହରଣ ଦେଲେ କଥାଟା ଠିକ୍ ଭାବେ ବୁଝି ହେବ । ଧରାଯାଉ ଦୁଇଟି ଲୋକଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ ଓଡ଼ିଆ ଓ ଆଉ ଜଣେ ତାମିଲ୍ ଭାଷା ଲୋକ । ତେବେ ପ୍ରେରକ ଯଦି ଏକ ବାର୍ତ୍ତାକୁ ଓଡ଼ିଆରେ କହିଲା(ବା ବୈଷ୍ଣଵିକ ଭାଷାରେ କହିଲେ ଏନ୍କୋଡ଼ କରି ପଠଇଲା), ତେବେ ତାମିଲ୍ ଲୋକ ଜଣଙ୍କ ତାହାକୁ ବୁଝି ପାରିବାକୁ (ବା ଡିକୋଡ଼ କରିବାକୁ) ସକ୍ଷମ ହେବ ନାହିଁ । ଏହା ତାର ଅଭିଜ୍ଞତା କ୍ଷେତ୍ର ବାହାରେ । ତାର ଅଭିଜ୍ଞତାରୁ ସେ ତାମିଲ୍ ଜାଣିଛି । ଅତିବେଶିରେ ହିମୀ କିମ୍ବା ଲଂରାଜୀ ଜାଣିଥିବ । କିନ୍ତୁ ଓଡ଼ିଆ ଜାଣି ନଥିବ । ସେମିତି ଧରାଯାଉ ଓଡ଼ିଆ ଲୋକଟି ମଧ୍ୟ ତାମିଲ୍ ଜାଣି ନାହିଁ । ସେ କେବଳ ଓଡ଼ିଆ, ହିମୀ ଓ ଲଂରାଜୀ ଜାଣିଛି; ଯଦି ସେ କୌଣସି ବାର୍ତ୍ତାକୁ ହିମୀ କିମ୍ବା ଲଂରାଜୀରେ ଏନ୍କୋଡ଼ କରି ପଠାଏ, ତେବେ ତାମିଲ୍ ଲୋକ ଜଣଙ୍କ ନିଜ ଅଭିଜ୍ଞତାରୁ ତାହା ବୁଝି ପାରିବ । ଏହା ହିଁ ଏହି ନମ୍ବନାରେ କୁହାଯାଇଛି । ଅର୍ଥାତ୍ ଦୁଇ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଅଭିଜ୍ଞତାର କ୍ଷେତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ଯେତେ ଅଧିକ ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ରହିବ, ସେ ଦୁଇ ଜଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଯୋଗାଯୋଗ ସେତେ ଫଳପ୍ରଦ ହେବ । ଚିତ୍ରରେ ଦୁଇଟି ବୃତ୍ତ ପରମ୍ପରକୁ ଯେଉଁ ଅଂଶରେ ଛେଦ କରିଛନ୍ତି ଅର୍ଥାତ୍ ଯେଉଁ ଅଂଶଟି ଦୁଇଟି ଯାକ ବଢ଼ରେ ସାଧାରଣ ରହିଛି, ତାହା ହିଁ ତାଙ୍କ ଅଭିଜ୍ଞତାରେ ଥିବା ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ । ସେହି ସାଧାରଣ ଅଂଶଟି ଯେତେ ଅଧିକ ହେବ, ଯୋଗାଯୋଗ ସେତେ ଫଳପ୍ରଦ ହେବ ।

ସେହିପରି ସ୍କ୍ରାମ ଏହି ଯୋଗାଯୋଗ ନମୁନାକୁ ଅଧିକ ବିଶେଷଣ କରିବାକୁ ଯାଇ ଯୋଗାଯୋଗ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଫ୍ରେମ୍ ଅପ୍ ରେପରେନ୍ୟ(ଧାରଣା ତଥା ଆଚରଣର କେତେକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ମାତ୍ର ବା ମାନ) ଆତକୁ ଧାନ ଆକର୍ଷଣ କଲେ । ସାମାଜିକ ଚଳଣିରେ ସମସ୍ତଙ୍କର ଫ୍ରେମ୍ ଅପ୍ ରେପରେନ୍ୟ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ । ତେବେ କେତେଙ୍କର ମୂଲ୍ୟବୋଧ ମଧ୍ୟ ସମାନ । ଏହା ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ହେଉଥିବା ଯୋଗାଯୋଗ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଉପରେ ବିଶେଷ ପ୍ରଭାବ ପକାଇଥାଏ । ଚିତ୍ର ମାଧ୍ୟମରେ ଏହା ଏହିପରି -

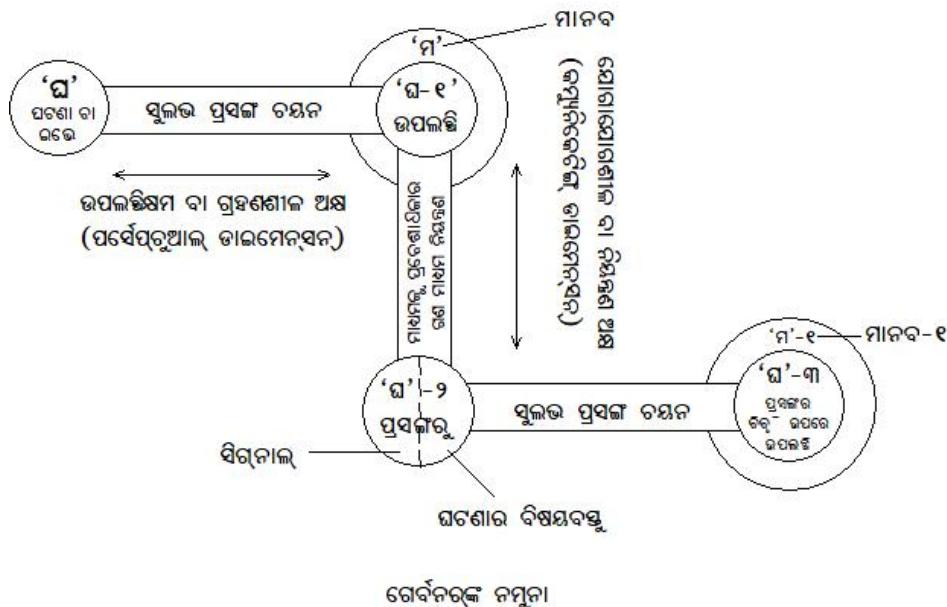
ସ୍କ୍ରାମଙ୍କ ନମୁନା- ୪

ଚିତ୍ରଟିକୁ ଏବେ ବୁଝିବା । ଧରାଯାଉ ଫ୍ରେରକ/ଉଷ୍ଣ ‘କ’ ଏବଂ ଗ୍ରାହକ/ଲକ୍ଷ୍ୟସ୍ଥଳ ‘ଖ’ଙ୍କ ପରିସ୍ଥିତି ସମାନ । ସେମାନଙ୍କ ସାମାଜିକ ସମଳ ଓ ବାଧତା ତଥା ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଏକାରଳିଆ । ଏତଳି ସ୍ଥିତିରେ ପ୍ରେରିତ କୌଣସି ଏକ ବାର୍ତ୍ତା ଯଦି ଗ୍ରାହକକୁ ଉପାଦେୟ କିମ୍ବା ଜରୁରୀ ଲାଗିଲା, ତେବେ ସେ ତାହାକୁ ଡିକୋଡ଼ କରି ଗ୍ରହଣ କରିଥାଏ । ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ସେ ସବୁ ବାର୍ତ୍ତାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିପାରେ, ଆଦୌ କୌଣସି ବାର୍ତ୍ତାକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ନପାରେ କିମ୍ବା ଚଯନ କରି ତା ପାଇଁ ଉପାଦେୟ କିଛି ବାର୍ତ୍ତାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିପାରେ । ଅର୍ଥାତ୍ ତା ନିଜର ଫ୍ରେମ୍ ଅପ୍ ରେପରେନ୍ୟ (ସାମାଜିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧ, ସମର୍କ, ସମଳ) ଅନୁଯାୟୀ ସେ ବାର୍ତ୍ତାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିଥାଏ ।

୪.୪.୪: ଗର୍ବନରଙ୍କ ନମୁନା (୧୯୪୭)

୧୯୪୭ ମସିହାରେ ଜର୍ଜ ଗେର୍ବନର ଯୋଗାଯୋଗର ଏକ ସାଧାରଣ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସମ୍ବଲିତ ନମୁନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲେ । ଏଥିରେ ବାର୍ତ୍ତାର ସଂଚାରଣ ଭାବେ ଯୋଗାଯୋଗକୁ ସେ ଦର୍ଶାଇଥିଲେ । ପୂର୍ବରୁ ଗଠନ କରାଯାଇଥିବା ଯୋଗାଯୋଗ ନମୁନାଗୁଡ଼ିକଠାରୁ ଏହା ଦୁଇଟି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଭିନ୍ନ ଏବଂ ଉଚ୍ଚକ୍ଷେତ୍ର ଥିଲା । ଏଥିରେ ବାର୍ତ୍ତାଗୁଡ଼ିକୁ ବାପ୍ରବତ୍ତା ସହିତ ଜଡ଼ିତ କରାଯାଇଥିଲା । ସେହିପରି ଏହି ନମୁନାରେ ଯୋଗାଯୋଗ ପ୍ରକ୍ରିୟା, ଦୁଇଟି ଭିନ୍ନ ଅକ୍ଷରେ ଗତିଶୀଳ ବୋଲି ଦର୍ଶାଯାଇଥିଲା ।

ଗୋଟିଏ ହେଉଛି ପର୍ଯ୍ୟୁକ୍ତ ବା ରିସେପ୍ଟିଭ (ଉପଲଷ୍ଟିକମ ବା ଗ୍ରହଣଶାଳ) । ଅନ୍ୟଟି ହେଉଛି କମ୍ୟୁନିକେଟିଙ୍ଗ (ଯୋଗାଯୋଗଶାଳ) ବା ନିୟନ୍ତ୍ରିତ ଅକ୍ଷ । ଗେର୍ବନରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦ ଜଟିଳ ନମ୍ବନାଟି ଏହି ପ୍ରକାର ଥିଲା ।

ଦ୍ୱାମଙ୍କ ପରି ଗେର୍ବନରଙ୍କ ନମ୍ବନା ମଧ୍ୟ ମାନବୀୟ ଯୋଗାଯୋଗର ଗତିଶୀଳତା ଉପରେ ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଏ । ଏହା ଅନେକ ମାତ୍ରାରେ ବେର୍ଲୋଙ୍କର ଏସ-ଏମ-ସି-ଆର ନମ୍ବନା ସହିତ ମେଳ ଖାଏ ।

ଗେର୍ବନରଙ୍କ ନମ୍ବନାର ଯେଉଁ ଚିତ୍ରଟି ଦେଖାଯାଇଛି ତାହାକୁ ବାମରୁ ତାହାକୁ ଦେଖନ୍ତୁ ଓ ବୁଝିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତୁ । ଆନୁଭୂମିକ ଅକ୍ଷରେ 'ଘ' ହେଉଛି କୌଣସି ଏକ ଘଟଣା ବା ଜତ୍ତେଷ୍ଟ । 'ମ' ହେଉଛି ଜଣେ ମାନବ । ସେ 'ଘ' ଘଟଣାକୁ ବାପ୍ତବରେ ଦେଖି ଉପଲଷ୍ଟିକରେ ଏକ ଅଭିଜ୍ଞତା, ଜ୍ଞାନ କିମ୍ବା ଉପଲଷ୍ଟି ହାସଳ କରେ । ତାହା ଏହି ଉପଲଷ୍ଟି ସରଳ ନୁହେଁ । ଅର୍ଥାତ୍ ଏମିତି କହିଛେ କି ସେ ଘଟଣାଟି ଦେଖି ସାରି ମନେ ମନେ ତାର ବିଶ୍ୱେଷଣ କରି ଦିଏ, କିମ୍ବା ତାକୁ ମନେ ରଖିବା ପାଇଁ ଏକ ଫଟୋ ଉଠାଇ ଦିଏ । ତା' ଉପଲଷ୍ଟିକୁ ନେଇ ସେ ଘଟଣାର ବାଖ୍ୟା କରେ, ଏହାକୁ ବିଶ୍ୱେଷଣ କରେ ।

ଘଟଣା 'ଘ'କୁ 'ମ' ବା ମାନବଟି ଯେଉଁଭଲି ଭାବେ ଉପଲଷ୍ଟି କରେ, ତାହା ଅନେକମୁକ୍ତିକ ଫ୍ୟାକ୍ଟ୍ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ହୁଏ । ଯେମିତିକି ତା'ର(ମାନବର) ପୂର୍ବନୂମାନ, ମନୋବୃତ୍ତି, ମତାମତ ଏବଂ ଅଭିଜ୍ଞତା ଆଦି ଘଟଣା ସମ୍ପର୍କରେ ତା'ର ଉପଲଷ୍ଟିକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରନ୍ତି । ନିଜର ଜ୍ଞାନ, ଅଭିଜ୍ଞତା, ମନୋବୃତ୍ତି ଆଦି ଅନୁଯାୟୀ ସେ ଘଟଣାର ବିଶ୍ୱେଷଣ କରେ ।

'ଘ' ମଧ୍ୟ ଅନ୍ୟ ଜଣେ ମାନବ ହୋଇ ପାରେ । ଯିଏ ବାପ୍ତବରେ କୌଣସି ଏକ ଘଟଣା ଦେଖି ତାହାକୁ ଟେଲିଫୋନ, ପତ୍ର ଆଦି ମାଧ୍ୟମରେ 'ମ' ମାନବକୁ ଜଣାଏ । କିମ୍ବା ଆମେ ଯେପରି ପୂର୍ବରୁ ଆଲୋଚନା କରିଛୁ 'ଘ' ନିଜେ ଏକ ଘଟଣା ବା ଜତ୍ତେଷ୍ଟ ହୋଇପାରେ । ଯେମିତିକି ଏକ ଗାତ୍ର ଦୁର୍ଘଟଣା, ବର୍ଷା, ସମୁଦ୍ରର ଜୁଆର କିମ୍ବା ପ୍ରାକୃତିକ ବିପର୍ଯ୍ୟେକ । ଗେର୍ବନରଙ୍କର ଏହି ନମ୍ବନାଟି ଖାଲି 'ଘ' ଘଟଣା

ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଏବଂ ତା ବାବଦରେ ଏକ ଉପଲବ୍ଧିକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରୁଥିବା ଫ୍ୟାକ୍ଚର ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଏ ନାହିଁ । ବରଂ ଅନ୍ୟ ତିନିଟି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଫ୍ୟାକ୍ଚର ଉପରେ ମଧ୍ୟ ଯଥେଷ୍ଟ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଏ । ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛି, ସିଲେକ୍ଟନ୍(ଚିନ୍ତନ), କନ୍ଟେକ୍ଟ୍(ପ୍ରସଙ୍ଗ) ଏବଂ ଆଭେଲେବିଲିଟି(ସ୍କୁଲଭତ୍ତା) ।

ଚିନ୍ତନ(ସିଲେକ୍ଟନ୍):

ମାନବ ‘ମ’ ଯିଏ ଘଟଣା ‘ଘ’ କୁ ଉପଲବ୍ଧି କରେ, ସେ ଏହି ଘଟଣାକୁ ଅନ୍ୟ ଗୁଡ଼ିଏ ଘଟଣା ମଧ୍ୟରୁ ଚିନ୍ତନ କରେ । ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟରେ ତା’ ଆଖି ଆଗରେ ଅନେକ ଘଟଣା ଘଟେ । କିନ୍ତୁ ସେହି ସମୟରେ ସେ କେବଳ ଏଇ ଘଟଣା ଉପରେ ବିଶେଷ ଧାନ ଦିଏ । ବହୁତ ଗୁଡ଼ିଏ ଘଟଣା ମଧ୍ୟରୁ ଛାଣି ସେ ଏହି ଘଟଣାଟିକୁ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଦିଏ । ଗଣ ମାଧ୍ୟମରେ ମଧ୍ୟ ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟା ହୋଇଥାଏ । ସମାଜରେ ଘରୁଥିବା ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ ଘଟଣା ମଧ୍ୟରୁ ଗଣମାଧ୍ୟମ କେବଳ କେତୋଟି ଘଟଣାକୁ ହିଁ ପ୍ରକାଶିତ ବା ପ୍ରସାରିତ କରେ ।

ପ୍ରସଙ୍ଗ(କନ୍ଟେକ୍ଟ୍):

ଏହି ଫ୍ୟାକ୍ଚରଟାକୁ ଆମେ ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ହେଯଜ୍ଞାନ କରୁ । କିନ୍ତୁ ଏହା ଯଥେଷ୍ଟ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । ଘଟଣାଟିର ପ୍ରାସଙ୍ଗିକତା କେତେ, ତାହା କେଉଁ ଅର୍ଥରେ ଘଟିଛି, ଯାହା କୁହାଯାଉଛି ବା ଉପଲବ୍ଧି ହେଉଛି, ତାହା କେଉଁ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ହେଉଛି; ସେସବୁକୁ ବାଛିବା ଜରୁରୀ । ସେସବୁକୁ ବାଛି ହିଁ ଆମେ କୌଣସି ଘଟଣା ଉପରେ ଧାନ ଦେଇଥାଉ ।

ସ୍କୁଲଭତ୍ତା(ଆଭେଲେବିଲିଟି):

କେତେଟା ଘଟଣା ଘଟୁଛି, କାହାକୁ ଆମେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେବା ଏବଂ କାହାକୁ ନ ଦେବା; ତାହା ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଫ୍ୟାକ୍ଚର । ଯଦି ସେଠାରେ ଖୁବ୍ କମ ଘଟଣା ଘଟୁଛି, ତେବେ ଆମେ ଆମେ ବାଛିଥିବା ଘଟଣାଟିକୁ କିମ୍ବା ସବୁତୁ ସ୍କୁଲଭ ଘଟଣାଟିକୁ ଆମେ ଭଲ ଭାବେ ଜାଣି ରଖିବା ଉଚିତ । ସାଧାରଣତଃ ଯେଉଁ ଘଟଣାକୁ ଆମେ ବୁଝେ, ଯାହା ବିଶ୍ୟରେ ବେଶି ଜାଣି ସେଇଟାକୁ ଆମେ ବାଛେ ।

‘ଘ’-୧ ଓ ‘ମ’

‘ଘ’-୧ ହେଉଛି, ଘଟଣା ‘ଘ’ ସମ୍ପର୍କରେ ମାନବ ‘ମ’ର ଉପଲବ୍ଧି । ମାନବୀୟ ଯୋଗାଯୋଗରେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି କୌଣସି ଏକ ଜତ୍ରେଷ୍ଟ ବା ଘଟଣାକୁ ଉପଲବ୍ଧି କରନ୍ତି । ସାଧାରଣତଃ ଏହି ଉପଲବ୍ଧିଟି ବାସ୍ତବ ଘଟଣାର ଖୁବ୍ ନିକଟତର ହୋଇଥାଏ । ମାନବ ‘ମ’ର ଚିନ୍ତାଧାରା, ମନୋବ୍ରତ, ମତାମତ, ଜ୍ଞାନ ଓ ଅଭିଜ୍ଞତା ଉପରେ ଘଟଣାର ବାସ୍ତବ ଚିତ୍ର ଓ ଉପଲବ୍ଧି ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ପାର୍ଥକ୍ୟ ପ୍ରଭାବିତ ହୁଏ ।

ମାଧ୍ୟମ ଏବଂ ନିଯନ୍ତ୍ରଣ

ଭୂଲୟ ଅକ୍ଷରେ ଘଟଣା ‘ଘ’କୁ ନେଇ ମାନବ ‘ମ’ ଆଉ ଜଣଙ୍କ ପାଇଁ ସ୍ଵଚ୍ଛନାର ଉତ୍ସ ହୋଇଯାଏ । ଘଟଣା ବାବଦରେ ମାବବ ‘ମ’ ଅନ୍ୟକୁ ସ୍ଵଚ୍ଛନା ଦିଏ । ଏହି ସ୍ଵଚ୍ଛନାକୁ ପ୍ରସାରିତ କରିବା ପାଇଁ ମାନବ ‘ମ’ କୌଣସି ଏକ ମାଧ୍ୟମ(ଗଣମାଧ୍ୟମ)ର ସାହାଯ୍ୟ ନିଏ । ଯାହାର ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନିଯନ୍ତ୍ରଣ ଥାଏ । ଏହି ନିଯନ୍ତ୍ରଣ ମାନବ ‘ମ’ର କୌଣସି ଓ ବୁଝି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ । ଉଦାହରଣ ସ୍ଵରୂପ, ସେ ଯଦି ମୌଖିକ ଭାବେ

କାହାକୁ ସୂଚନା ଦେଉଛି, ତେବେ ସେ କଥା କହିବାରେ କେତେ କୁଣ୍ଡଳୀ କିମ୍ବା କିଡ଼ଳି ଭାବରେ କଥା କୁହେ, ତାହା ଉପରେ ସୂଚନା ପ୍ରସାରଣ ନିର୍ଭର କରିବ । ସେହିପରି ସେ ଯଦି ଜ ରନେଟର ସହାୟତା ନିଏ, ତେବେ ସେ ଏହାକୁ ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ କେତେ ସମ୍ଭବ ତାହା ଉପରେ ପ୍ରସାରଣ ନିର୍ଭର କରେ । ସେହିପରି ନିୟମଣି ମାଲିକାନା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ । ମାନବ ‘ମ’ ଯେଉଁ ମାଧ୍ୟମ ବ୍ୟବହାର କରୁଛି, ତାହା ଉପରେ ତାର ମାଲିକାନା ଅଛି ନା ନାହିଁ, ତାକୁ ନେଇ ମଧ୍ୟ ପ୍ରସାରଣ ପ୍ରଭାବିତ ହୁଏ ।

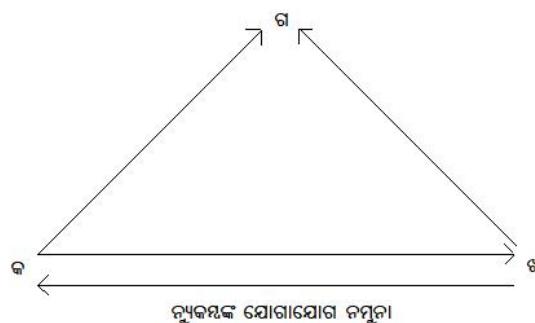
‘ଘ’-୨

‘ଘ’-୨, ଯାହାକୁ ଆମେ ସାଧାରଣତଃ ପ୍ରେରିତ ବାର୍ତ୍ତା ବୋଲି କୁହେ । ଏହାକୁ ‘ଘ’-୨ କହିବାର ଏକ କାରଣ ଅଛି । ଏହା ହେଉଛି ବାର୍ତ୍ତାଟି ମାନବ ଠାରୁ ଏକ ସିଗନାଲ ଜରିଆରେ ଆସିଛି ।

ଉଦାହରଣ: ଗେର୍ବନରଙ୍କ ନମୁନାରେ ଯୋଗାଯୋଗ ପ୍ରକ୍ରିୟାର ବାଷ୍ୟା ଟିକିଏ ଜଟିଳ । କିନ୍ତୁ ଗୋଟିଏ ଉଦାହରଣ ଦେଲେ, ଏହା ସହଜରେ ବୁଝି ହୋଇଯିବ । ଧରାଯାଉ ମାନବ ‘ମ’ ହେଉଛି ଏକ ରିପୋର୍ଟର । ସେ କୌଣସି ଏକ ଘଟଣା ‘ଘ’କୁ ଦେଖିଲା । ପରେ ତା ବିଶ୍ୟରେ ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କଲା, ଘଟଣାକୁ ବିଶ୍ୱେଷଣ କଲା । ଏବେ ‘ଘ’-୧ ହେଉଛି ସେହି ଘଟଣା ସମ୍ପର୍କରେ ରିପୋର୍ଟର ‘ମ’ର ଉପଲବ୍ଧି । ଘଟଣା ସମ୍ପର୍କରେ ତାର ଜ୍ଞାନ । ସେହି ଘଟଣାକୁ ରିପୋର୍ଟର କରିବା ପରେ ସେ ଟେଲିଭିଜନ୍‌ରେ ତାହାକୁ ପ୍ରସାରଣ କଲା । ‘ଘ’-୨ ହେଉଛି ସେହି ଘଟଣା ସମ୍ପର୍କରେ ଅନ୍ୟ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ‘ମ’-୧ର ଉପଲବ୍ଧି । ଟିଭିରୁ ଯାହା ଦେଖି ସେ ବୁଝିଲା ତାହା ହେଉଛି ‘ଘ’-୨ । ଏବେ ସେ ଏହାକୁ ତା ବନ୍ଧୁ ମାନଙ୍କୁ କହିଲା । ତାହା ହେଉଛି ‘ଘ’-୩ ।

୪.୫.୭: ନ୍ୟୁକମ୍ବ ଯୋଗାଯୋଗ ନମୁନା(୧୯୪୩)

ଯୋଗାଯୋଗର ଏହି ନମୁନାଟି ଅନ୍ୟ ସବୁ ନମୁନାଠାରୁ ଭିନ୍ନ ଓ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର । ଥିଓଡ଼ର ଏମ. ନ୍ୟୁକମ୍ ଏମ୍ ନମୁନାରେ ଏହି ଡ୍ରିକୋଣୀୟ ନମୁନାଟି ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ । ସମାଜ ତଥା ସାମାଜିକ ସମ୍ପର୍କକୁ ଭିତ୍ତି କରି ଏହା ଯୋଗାଯୋଗ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ବୁଝାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରେ । ଏହି ନମୁନା ଅନୁଯାୟୀ, ସାମାଜିକ ପରିଧ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ଯୋଗାଯୋଗ ସବୁବେଳେ ସନ୍ତୁଳନ ବଜାୟ ରଖିଥାଏ ଏବଂ ସେହିପରି କାର୍ଯ୍ୟ କରେ । ନିମ୍ନରେ ନମୁନାର ଚିତ୍ରଟି ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା ।

ଚିତ୍ରରେ ‘କ’ ଓ ‘ଖ’ ହେଉଛନ୍ତି ପ୍ରେରକ/ଯୋଗାଯୋଗକାରୀ ଓ ଗ୍ରାହକ । ସେମାନେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ହୋଇ ପାରନ୍ତି କିମ୍ବା କୌଣସି ଗୋଷ୍ଠୀ, ସଂସ୍କୃତ, ସାଧାରଣ କିମ୍ବା ସାଧାରଣ ଜନତା ।

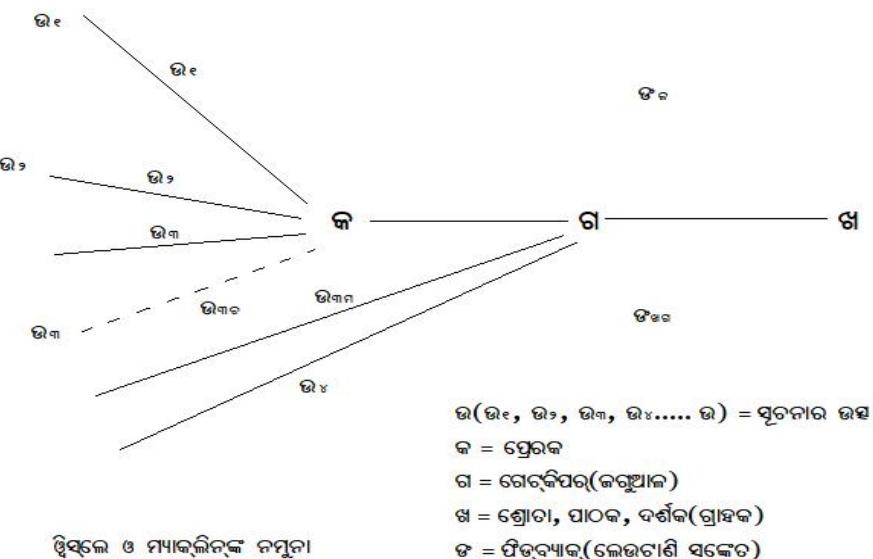
‘କ’ ଓ ‘ଖ’ର ସାମାଜିକ ପରିଧି ମଧ୍ୟରେ ଗ ଅନ୍ୟ ଏକ ଉପାଦାନ । ‘କ’ ଓ ‘ଖ’ ପରି ‘ଗ’ ମଧ୍ୟ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତି କିମ୍ବା ଗୋଷ୍ଠୀ, ସଂସ୍କୃତ, ସାଧାରଣ ଜନତା କିମ୍ବା ସରକାର ହୋଇପାରେ । ‘କ-ଖ-ଗ’ ହେଉଛନ୍ତି ଏକ ଶୃଙ୍ଖଳ । ଅର୍ଥାତ୍ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ପାରଷ୍ଵରିକ ସାମାଜିକ ସମ୍ପର୍କ ଅଛି ଏବଂ ତାହାକୁ ନେଇ ସେମାନେ ପରଷ୍ଵର ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ । ଯଦି ‘କ’ରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆସେ ତେବେ ଉଭୟ ‘ଖ’ ଓ ‘ଗ’ ପରିବର୍ତ୍ତତ ହେବେ । ସେହିପରି ଯଦି ‘କ’ ନିଜର ‘ଗ’ ସହିତ ଥିବା ସମ୍ପର୍କକୁ ବଦଳାଏ, ତେବେ ‘ଖ’କୁ ମଧ୍ୟ ‘କ’ କିମ୍ବା ‘ଗ’ ମଧ୍ୟରୁ ଅତିକମ୍ପରେ ଜଣଙ୍କ ସହ ତାର ସମ୍ପର୍କକୁ ବଦଳାଇବାକୁ ପଡ଼ିବ । ‘କ-ଖ-ଗ’ ଶୃଙ୍ଖଳଟି ମଧ୍ୟରେ ସେତେବେଳେ ସନ୍ତୁଳନ ରହିବ ଯେତେବେଳେ ଉଭୟ ‘କ’ ଓ ‘ଖ’ଙ୍କର ‘ଗ’ ପ୍ରତି ଏକାଉଳି ମନୋବ୍ରତ ରହିବ । ‘କ’ ଓ ‘ଖ’ର ସାମାଜିକ ପରିଧି ମଧ୍ୟରେ ‘ଗ’ର ଗୁରୁତ୍ୱ ଯେତେ ଅଧିକ ବଢ଼ିବ, ସେତେ ମାତ୍ରାରେ ସେମାନଙ୍କର ‘ଗ’କୁ ନେଇ କିମ୍ବା ‘ଗ’ ସହିତ ଯୋଗାଯୋଗ କରିବାର ପ୍ରବନ୍ଧତା ବଢ଼ିବ । ଏହାର ଏକ ଉଦାହରଣ ହେଉଛନ୍ତି କୌଣସି ଦେଶରେ ଯୁଦ୍ଧ ସମୟ । ଧାରାଯାଉ ଗୋଟେ ଦେଶର ସରକାର ହେଉଛନ୍ତି ‘କ’ ଏବଂ ଜନତା ହେଉଛନ୍ତି ‘ଖ’ ସେହିପରି ଦେଶର ପଡ଼ୋଶୀ ଦେଶ ସହିତ ହେଉଥିବା ଯୁଦ୍ଧ ହେଉଛନ୍ତି ‘ଗ’ । ଏଠାରେ ‘ଗ’ ଉଭୟ ‘କ’ ଓ ‘ଖ’ ପାଇଁ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । ଏଣୁ ‘ଗ’ ବିଷୟରେ ଜାଣିବା ପାଇଁ ଯୋଗାଯୋଗ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ପାଇଁ ଉଭୟ ‘କ’ ଓ ‘ଖ’ ତପ୍ତ ଥାଆନ୍ତି । ଗଣମାଧ୍ୟମ ଏଥିପାଇଁ ମାଧ୍ୟମ ସାଜେ । ଖାଲି ‘ଗ’ ସରକାର ଏବଂ ଜନତାଙ୍କ ପାଇଁ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ, ତାହା ନୁହେଁ, ବରଂ ଏଠାରେ ‘ଗ’ ଏକ ପରିସ୍ଥିତି ଯାହା ସବୁବେଳେ ବଦଳୁଆଏ । ଏଣୁ ତାହା ବିଷୟରେ ଖବର ରଖିବା ପାଇଁ ସରକାର ଏବଂ ଜନତା ସବୁବେଳେ ତପ୍ତତାର ସହ ଗଣ ମାଧ୍ୟମ ଜରିଆରେ ଯୋଗାଯୋଗ ସ୍ଥାପନ କରୁଥାଆନ୍ତି ।

ଏହି ନମୁନାଟି ଜନତାଙ୍କର ସୂଚନା ହାସଳ କରିବାର ପ୍ରବନ୍ଧତା ଉପରେ ବିଶେଷ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଏ । ଏକ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ସମାଜରେ ନିଜର ଅସୁବିଧା ସମ୍ପର୍କରେ ଅବଗତ ହୋଇ ତାହାକୁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସହ ବିଚାର ଆଲୋଚନା କରି, କିପରି ଭାବେ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ରଖିବାକୁ ହେବ ସେ ସମ୍ପର୍କରେ ଜାଣିବା ପାଇଁ ଜନତା ସବୁବେଳେ ଆବଶ୍ୟକ ସୂଚନା ପାଇବାକୁ ଇଚ୍ଛା ପ୍ରକାଶ କରିଥାଆନ୍ତି ।

୪.୫.୭: ଡ୍ରିସ୍‌ଲେ ଏବଂ ମ୍ୟାକ୍‌ଲିନ୍ ନମୁନା(୧୯୪୭)

୧୯୪୭ ମସିହାରେ ବ୍ରାସ୍ ଏର, ଡ୍ରିସ୍‌ଲେ ଏବଂ ଏମ.୧୯୩. ମ୍ୟାକ୍‌ଲିନ୍ ଯୋଗାଯୋଗର ଆଉ ଏକ ନମୁନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଥିଲେ । ଏହା ମୁୟକମ୍ପଙ୍କ ନମୁନାର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣତା ନମୁନା ଥିଲା । ଏଥିରେ ଗଣମାଧ୍ୟମର ତୁମିକାକୁ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ନମୁନାର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଅନୁଯାୟୀ, ଗଣମାଧ୍ୟମ ଦେଇ ପ୍ରସାରିତ ବାର୍ତ୍ତା ଶ୍ରୋତା, ଦର୍ଶକ କିମ୍ବା ପାଠକମାନଙ୍କ ପାଖରେ ପହିବା ପୂର୍ବରୁ ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଖ ଚେକ୍ ପଥ ଦେଇ ଗଡ଼ି କରିଥାଏ ଯାହାକୁ ‘ଗେଟ୍‌କିପର’ ବା ‘ଜଗୁଆଳ’ ବୋଲି କୁହାଯାଏ । ପ୍ରଥମଥର ପାଇଁ ଡ୍ରିସ୍‌ଲେ ଏବଂ ମ୍ୟାକ୍‌ଲିନ୍ ଏହି ନମୁନାରେ ଗେଟ୍‌କିପର ବା ଜଗୁଆଳ କମ୍ପେଟରକୁ ବ୍ୟବହାର କରିଥିଲେ । ଏହି ଶର୍ତ୍ତ ସାଧାରଣତଃ

ଗଣମାଧ୍ୟମ ଓ ନ୍ୟୂଜ୍ ସହିତ ଜାତିତ ଏକ ଶବ୍ଦ । ଏହି ନମ୍ବୁନାରେ, ଗଣମାଧ୍ୟମ ସଂସ୍ଥା ମଧ୍ୟରେ ଜଣେ ଗେଟ୍‌କିପର ବା ଜଗୁଆଳର ଭୂମିକା ବିଷୟରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଇଛି । କେଉଁ ବାର୍ତ୍ତାଟି କିପରି ଭାବେ ଲୋକଙ୍କ ନିକଟକୁ ଯିବ, ତାହାର ବିଷୟବସ୍ତୁ କ'ଣ ରହିବ; ତାହା ଗେଟ୍‌କିପରମାନେ ହିଁ ସ୍ଥିର କରିଥାଆନ୍ତି । ଡ୍ରୀସଲେ ଓ ମ୍ୟାକ୍‌ଲିନ୍‌ଙ୍କ ନମ୍ବୁନାଟି ଏହିପରି ଥିଲା –

ଏଠାରେ ‘କ’ ହେଉଛି ପ୍ରେରକ(ଧରାଯାଉ ରିପୋର୍ଟର) । ‘କ’ ଏହାର ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥତ୍ତ ବା ଉତ୍ସ ‘ଉ’(ଉ୧, ଉ୨, ଉ୩, ଉ୪...) ଆଦିରୁ ସୁଚନା ହାସଲ କରେ । ତାର ନିଜର ଉପଲବ୍ଧି ଓ ସୁଚନା ବଳରେ ସେ ଏକ ରିପୋର୍ଟ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରେ ଏବଂ ତାହାକୁ ଗେଟ୍‌କିପର ‘ଗ’ ନିକଟକୁ ପଠାଏ । ‘ଗ’ ସେହି ରିପୋର୍ଟକୁ ପରଖେ, ଏକାଧିକ ଥର ଯାଞ୍ଚ କରେ । ତାର ଶ୍ରୋତା, ପାଠକ, ଦର୍ଶକଙ୍କ ପାଇଁ ତାହା କେତେ ଜରୁରୀ, ସେ ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତା କରିବା ପରେ ରିପୋର୍ଟକୁ ମାର୍ଜିତ କରି ସମତ୍ତୁଲ୍ୟତା ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରେ । ପରେ ସେ ଏହି ବାର୍ତ୍ତାକୁ ଗ୍ରାହକ ‘ଖ’ ପାଖକୁ ପଠାଇ ଦିଏ ।

ଏଣୁ ଯେଉଁ ବାର୍ତ୍ତା ଗ୍ରାହକ ପାଏ, ତାହା ଯେ ବାନ୍ଧବ ଘଟଣା; ସେମିତି କୁହାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । କାରଣ ସେଥିରେ ପ୍ରେରକ ‘କ’ ଉପଲବ୍ଧି ସାମିଲ ଅଛି ଏବଂ ଗେଟ୍‌କିପର ‘ଗ’ ତାହାକୁ ପରିମାର୍ଜିତ କରିଛି । ଏଣୁ ଶ୍ରୋତା, ଦର୍ଶକ ବା ପାଠକ କ'ଣ ଶୁଣିବେ, ଦେଖିବେ କି ଜାଣିବେ; ତାହା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ଗେଟ୍‌କିପର ହାତରେ ନ୍ୟୁନ । ସେ ଯେମିତି ପରିବେଶଣ କରିବ, ଗ୍ରାହକ ସେମିତି ଗ୍ରହଣ କରିବ । ଯାହା ବୈଦ୍ୟୁତିକ ଏବଂ ମୁଦ୍ରିତ ଗଣମାଧ୍ୟମରେ ଦେଖାଯାଉଛି ।

ଡ୍ରୀସଲେ ଓ ମ୍ୟାକ୍‌ଲିନ୍‌ଙ୍କର ଏହି ନମ୍ବୁନାରେ କେତୋଟି ତୁଟି ରହିଛି । ଯେମିତିକି ଏହି ନମ୍ବୁନାଟି କେବଳ ଗଣମାଧ୍ୟମ କ୍ଷେତ୍ରରେ ହିଁ ଲାଗୁ ହୋଇଥାଏ । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସାମାଜିକ ଗୋଷ୍ଠୀ ଯେମିତିକି ପରିବାର, ସାଙ୍ଗସାଥୀ, ବିଦ୍ୟାଳୟ ଇତ୍ୟାଦି ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପର ଯୋଗାଯୋଗ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ବାଖ୍ୟା କରିବାକୁ ଏହା ସମର୍ଥ ହୁଏ

ନାହିଁ । ଏହି ନମ୍ବନାରେ ଯେମିତି ଦର୍ଶାଯାଇଛି, ସାଧାରଣତଃ ସେମିତି କେହି ଗଣମାଧ୍ୟମ ଉପରେ ଅତିରିକ୍ତ ନିର୍ଭର କରନ୍ତି ନାହିଁ ।

୪.୭: ଆସ ପ୍ରଗତି ମାପିବା

କ. ଯୋଗାଯୋଗର ଗାଣିତିକ ନମ୍ବନା ପ୍ରଥମେ କିଏ ଓ କେବେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଥିଲେ ?

ଖ. ଲାସଫ୍ରେଲଙ୍କ ନମ୍ବନାରେ କେଉଁ ପାଞ୍ଚଟି ଉପାଦାନ ରହିଛି ?

ଘ. ଫିଡ଼ବ୍ୟାକ୍ ବା ଲେଉଟାଣା ସଙ୍କେତ କ’ଣ ?

ଘ. ପ୍ରେରିତ ସଙ୍କେତର ଅନିୟମିତ ହ୍ରାସବୃଦ୍ଧି କିପରି ହୁଏ ?

ଡଃ. ଟ୍ରେସଲେ ଓ ମ୍ୟାକ୍ଲିନଙ୍କ ନମ୍ବନାର ତୁଟିଗୁଡ଼ିକ ଲେଖ ।

ଓଡିଶା ରାଜ୍ୟ ମୁକ୍ତ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ, ଶମ୍ବଲ୍ପୁର
Odisha State Open University, Sambalpur
www.osou.ac.in
e-mail: info@osou.ac.in

ଓଡିଶା ରାଜ୍ୟ ସ୍କୁଲ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ, ସମ୍ବଲପୁର
Odisha State Open University
Sambalpur

ସ୍ଥାନକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ

ଦକ୍ଷତାବର୍ଦ୍ଧକ ବାଧତାମୂଳକ ପାଠ୍ୟକ୍ରମ

Ability Enhancement Compulsory Course(AECC)-2

ଯୋଗାଯୋଗମୂଳକ ମାତୃଭାଷା-ଓଡ଼ିଆ

ଯୋଗାଯୋଗ ଅନୁବିଧୀ ,ରୀତି ଓ ମାଧ୍ୟମ

ସାକ୍ଷାତକାର ଓ ଭାଷଣକଳା

ସ୍ନାତକ ସନ୍ନାନ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ

ଦକ୍ଷତାବର୍ଦ୍ଧକ ବାଧତାମୂଳକ ପାଠ୍ୟକ୍ରମ

ଯୋଗାଯୋଗମୂଳକ ମାତୃଭାଷା - ଓଡ଼ିଆ (୬.ଇ.ସି.ସି. - ୨)

ଯୋଗାଯୋଗ ଅନୁବିଧ୍ୟ, ରୀତି ଓ ମାଧ୍ୟମ

ବିଜ୍ଞାନ

୨

ସାକ୍ଷାତ୍କାର, ଭାଷଣ କଳା

ପ୍ରଥମ ଏକକ

ସାକ୍ଷାତ୍କାର

ଦ୍ୱିତୀୟ ଏକକ

ଭାଷଣ କଳା

ସ୍ନାତକ ସମ୍ବାନ୍ଧ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ

ଏ.ଇ.ସି.ସି. : ୦୨

କ୍ଲିକ୍ : ୦୨

ପ୍ରଥମ ସଂକ୍ଷରଣ : ୨୦୨୦

ଲେଖକ : ଡକ୍ଟର ଘନଶ୍ୟାମ ଦୀପ

ଶୈଖ୍ରୁତ ପରାମର୍ଶ ଦାତା, ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ମୁକ୍ତ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ, ସମ୍ବଲପୁର।

ସମୀକ୍ଷକ : ଡକ୍ଟର କ୍ଷୀରୋଦ ଚନ୍ଦ୍ର ବେହେରା

ସଂଯୋଜକ, ସ୍ନାତକୋତ୍ତର ଓଡ଼ିଆ, ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ମୁକ୍ତ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ, ସମ୍ବଲପୁର।

ଅଳଙ୍କରଣ : ଲିପିନା ସାହୁ

ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ମୁକ୍ତ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ, ସମ୍ବଲପୁର।

ଡି.ଟି.ପି : ରାଧାକାନ୍ତ ସୁନା

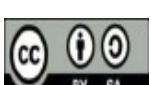
ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ମୁକ୍ତ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ, ସମ୍ବଲପୁର।

ପ୍ରକାଶକ

ଡକ୍ଟର ମାନସ ରଞ୍ଜନ ପୂଜାରୀ

କୁଳସତ୍ତିବ

ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ମୁକ୍ତ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ

(cc) OSOU, 2020. “**Sakhyatkar O Bhasanakala**” is made available under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0

ପ୍ରଥମ ଏକକ : ସାକ୍ଷାତ୍କାର

ବିଷୟ ଗଠନ :

- ୧.୧ ପଠନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ
- ୧.୨ ବିଷୟ ପରିଚୟ
- ୧.୩ ସାକ୍ଷାତ୍କାର ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତି
- ୧.୪ ସାକ୍ଷାତ୍କାର ସମୟର ପ୍ରସ୍ତୁତି
- ୧.୫ ସାକ୍ଷାତ୍କାରର ପ୍ରକାରଭେଦ
- ୧.୬ ସାକ୍ଷାତ୍କାରର ବିଭିନ୍ନ କୌଶଳ
- ୧.୭ ଆମ୍ଲପରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀ
- ୧.୮ ସହାୟକ ଗ୍ରନ୍ଥାବଳୀ

୧.୧ ପଠନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ

ସାକ୍ଷାତ୍କାର ନେବା ଓ ଦେବା ଏକ କଳାମୂଳକ କୌଶଳ। ସାମାଜିକ, ସାଂସ୍କୃତିକ, ଅର୍ଥନୈତିକ ତଥା ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଯୋଗାଯୋଗ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସାକ୍ଷାତ୍କାରର ବିଶେଷ ଭୂମିକା ରହିଥାଏ। ସାକ୍ଷାତ୍କାରରେ ପ୍ରଶ୍ନକର୍ତ୍ତା ଓ ଉତ୍ତରଦାତା ଉଭୟଙ୍କର ଦାୟିତ୍ୱ ବେଶ ଗୁରୁଡ୍ଵପୂର୍ଣ୍ଣ। ତେବେ ଆମେ ସାକ୍ଷାତ୍କାରର ବିଭିନ୍ନ କୌଶଳ ଉପରେ ପୁଞ୍ଜାନୁପୁଞ୍ଜ ଭାବରେ ଆଲୋଚନା କରିବା। ଏହି ବିଷୟ ଅଧ୍ୟୟନ କଲାପରେ ଯାହାସବୁ ଉପଲବ୍ଧ କରିବା ସେବରୁ ନିମ୍ନରେ ପ୍ରଦତ୍ତ କରାଯାଇଛି -

- ସାକ୍ଷାତ୍କାର ନେବା କେମିତି
- ସାକ୍ଷାତ୍କାରର ମାଧ୍ୟମ
- ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ସାକ୍ଷାତ୍କାର
- ସାକ୍ଷାତ୍କାରର କୌଶଳ

୧.୨ ବିଷୟ ପରିଚୟ

ବିଭିନ୍ନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସାକ୍ଷାତ୍କାର କରାଯାଇପାରେ। ଏକ ବା ଏକାଧିକ ପ୍ରଶ୍ନକର୍ତ୍ତା ଜଣଙ୍କୁ ବା ଜଣେ ପ୍ରଶ୍ନକର୍ତ୍ତା କେତେଜଣଙ୍କୁ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରନ୍ତି। ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରଶ୍ନର ଉଭର ଅତି ଧୈର୍ଯ୍ୟର ସହିତ ଓ ସଂଖ୍ୟାବରେ ଦେବାକୁ ହୋଇଥାଏ। ସାକ୍ଷାତ୍କାର ନେଉଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ନମ୍ବର ଓ ଭଦ୍ର ହୋଇଥିବେ ଓ ସାକ୍ଷାତ୍କାର ଦେବା ବ୍ୟକ୍ତି ଖ୍ୟାତି ସଂପନ୍ନ, ସମ୍ବାନ୍ଧନୀୟ ଓ ସମାଜରେ ତାଙ୍କର ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ଵ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତକାରକ ହୋଇଥିବା ଉଚିତ। ସାକ୍ଷାତ୍କାର ଉଭୟ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଓ ପରୋକ୍ଷ ଭାବରେ ନିଆଯାଇପାରେ। ସାମ୍ବୁସାମ୍ବି ବା ମୁହାମୁହଁ ସାକ୍ଷାତ୍କାର ହେଉଛି ପ୍ରତ୍ୟେକ ସାକ୍ଷାତ୍କାର।

ଅନେକ ସମୟରେ ଯଦି ପ୍ରତ୍ୟେକ ସାକ୍ଷାତ୍କାର କରାଯାଇ ନପାରିଲା ତାହେଲେ କୌଣସି ବିଷୟରେ ତାଙ୍କ ମନ୍ତ୍ରବ୍ୟ ଜାଣିବା ପାଇଁ ଚେଲିଫୋନରେ ବା ଇଣ୍ଟରନେଟ ମାଧ୍ୟମରେ ଯୋଗାଯୋଗ କରାଯାଇପାରେ କିମ୍ବା ବେଳେବେଳେ ସେହି ବିଷୟ ସଂପର୍କରେ ଜାଣିବା ପାଇଁ କେତୋଟି ଲିଖିତ ପ୍ରଶ୍ନ ମଧ୍ୟ ପଠାଯାଇପାରେ । ଏ ଧରଣର ସାକ୍ଷାତ୍କାରକୁ ପରୋକ୍ଷ ସାକ୍ଷାତ୍କାର କୁହାଯାଏ । ବିଭିନ୍ନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଭିଜ୍ଞତା ଥିବା ବିଶେଷଜ୍ଞଙ୍କ ସୁଚିତ୍ରିତ ବିଚାରକୁ ସାକ୍ଷାତ୍କାର ମାଧ୍ୟମରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇ ତାକୁ ସାମାଜିକ ହିତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଥାଏ । ଯଦି ଶିକ୍ଷାକ୍ଷେତ୍ରରେ ସମସ୍ୟା ଦେଖାଦେଲେ ଅଭିଜ୍ଞ ଶିକ୍ଷାବିତଙ୍କ ବିଚାର ଏଥୁପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ମାର୍ଗଦର୍ଶନ ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ । ଅର୍ଥାନ୍ତିକ ସମସ୍ୟାରେ ବିଶିଷ୍ଟ ଅର୍ଥାନ୍ତିଜ୍ଞ, ଭାଷା ସମସ୍ୟାହେଲେ ପ୍ରବାଣ ଭାଷାବିତ, ରାଜାନ୍ତିକ ସମସ୍ୟାରେ ପ୍ରବାଣ ରାଜନୀତିଜ୍ଞମାନଙ୍କ ସହିତ ପରାମର୍ଶ ପାଇଁ ସାକ୍ଷାତ୍କାର ନିଆଯାଇପାରେ ।

ସାକ୍ଷାତ୍କାର ଗ୍ରହଣ କରିବା ପାଇଁ ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ମାଧ୍ୟମକୁ ଉପଯୋଗ କରାଯାଇଥାଏ । ଯଥା – ଟେପରେକର୍ଡ୍, ଭିଡ଼ିଓ ରେକର୍ଡିଂ, ଦୂରଭାଷ, ଇଣ୍ଟରନେଟ ଓ ଡ୍ରେବସାଇଟ୍ ପ୍ରତ୍ଯେକି । ଯଦି କେବଳ ଶ୍ରାବ୍ୟ ମାଧ୍ୟମପାଇଁ ସାକ୍ଷାତ୍କାର ନିଆଯାଉଥିଲେ ଟେପ ଶୁଣି ଅନାବଶ୍ୟକ ଅଂଶଗୁଡ଼ିକ ବାଦଦେଇ ଏହାର ପ୍ରସାରଣ କରାଯାଇପାରେ । ଦୃଶ୍ୟ ଶ୍ରାବ୍ୟ ମାଧ୍ୟମପାଇଁ ଅନୁରୂପ ଭାବରେ ସଂପାଦନା କରାଯିବା ସହିତ କେତେକ ଆନୁସଂଧିତ ଦୃଶ୍ୟରୂପ ଏହାସହିତ ସଂଯୋଜିତ କରାଯାଏ । ଏଥରେ ଆବଶ୍ୟକ ଫଳୋଚିତ୍ ଓ ଭିଡ଼ିଓ ସଂଯୋଗ କରାଗଲେ ସାକ୍ଷାତ୍କାର ବିଶ୍ୱାସନୀୟତା ବୃଦ୍ଧିପାଇବା ସହିତ ଏହା ବିଶେଷ ଆଦରଣୀୟ ହୋଇପାରେ । ଖବରକାଗଜ ବା ଛାପା ମାଧ୍ୟମପାଇଁ ବିଶେଷଜ୍ଞ ସାକ୍ଷାତ୍କାର ନିଆଯାଉଥିଲେ, ସାକ୍ଷାତ୍କାର ପରେ ସୁବିଧା ଦେଖୁ ଟେପରୁ ଶୁଣି ତାହାକୁ କାଗଜରେ ଲିପିବନ୍ଦ କରାଯାଏ ଓ ପରେ ଏହାକୁ ଛପାଯାଏ ।

୧.୩ ସାକ୍ଷାତ୍କାର ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତି

ସାକ୍ଷାତ୍କାର ନେବା ପୂର୍ବରୁ କେତୋଟି ଜାଣିବା କଥା -

ଗୋଟିଏ ସାକ୍ଷାତ୍କାର ପୂର୍ବରୁ ଏହାର ପ୍ରକୃତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସଂପର୍କରେ ଅବଗତ ହେବା ନିହାତି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । ସାକ୍ଷାତ୍କାର ସାଧାରଣତଃ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ନଜର ରଖି ନିଆଯାଇଥାଏ ।

କ) ଯାହାଙ୍କର ସାକ୍ଷାତ୍କାର ନିଆଯାଉଛି ସେ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବିଷୟ ସଂପର୍କରେ କେତେମାତ୍ରରେ ଅବଗତ ଅଛନ୍ତି ତାହା ଜାଣିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ଘ) ବେଳେବେଳେ ଯାହାଙ୍କର ସାକ୍ଷାତ୍କାର ନିଆଯାଉଛି ସେ ନିଜେହିଁ ସାକ୍ଷାତ୍କାର ବିଷୟବସ୍ତୁ ହୋଇଥାଆନ୍ତି ।

ଗ) ଯାହାଙ୍କର ସାକ୍ଷାତ୍କାର ନିଆଯାଉଛି ତାଙ୍କର ଚିତ୍ରାଧାରା ତଥା ଗୋଟିଏ ବିଷୟକୁ ନେଇ କିଭଳି ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ରହିଛି, ତାହା ଜାଣିବା ଜରୁଗା ।

ଯାହାଙ୍କର ସାକ୍ଷାତ୍କାର ଗ୍ରହଣ କରାଯିବ ପ୍ରଥମେ ତାଙ୍କର ବ୍ୟକ୍ତି, ଦକ୍ଷତା, ସାଧନା, ସଂପୁର୍ଣ୍ଣ ବିଷୟରେ ଗଭୀର ପ୍ରବେଶ, ତାଙ୍କର ଅଭିଜ୍ଞତାକୁ ବିଚାରକରି ତାଙ୍କଠାରୁ ସାକ୍ଷାତ୍କାର ଗ୍ରହଣ କରିବାର ସ୍ଥିର କରାଯାଏ । ସାକ୍ଷାତ୍କାର ଦେବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଯୋଗ୍ୟତା, କୃତୀତ୍ୱ ଓ ଅଭିଜ୍ଞତା ସଂପର୍କରେ ବିଧୁବନ୍ଦ ଧାରଣା ରହିଥିବା ସହିତ

ତାଙ୍କ ପ୍ରତି ସମ୍ବାନ୍ଧମୋଧ ରଖିବା ଉଚିତ । ସାକ୍ଷାତ୍କାର ଗ୍ରହଣ କରିବା ଯଥେଷ୍ଟ ପୂର୍ବରୁ ତାଙ୍କ ସହିତ ଯୋଗାଯୋଗକରି ଉପଯୁକ୍ତ ସମୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ଓ ତାଙ୍କଠାରୁ କ'ଣ ଆଶା କରିଛନ୍ତି ତାହା ତାଙ୍କୁ ଜଣାଇବା ଆବଶ୍ୟକ । ଯାହାଙ୍କଠାରୁ ସାକ୍ଷାତ୍କାର ଗ୍ରହଣ କରାଯିବ ତାଙ୍କ ସହିତ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ସମୟ ଓ ସ୍ଥାନରେ ସାକ୍ଷାତ୍କାର କର୍ତ୍ତା ଯାଇ ଉପସ୍ଥିତ ହେବା ଉଚିତ । ତାଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତବ୍ୟକୁ ରେକର୍ଡ କରିବାପାଇଁ ସାଙ୍ଗରେ ଚେପରେକର୍ଡ, ଅଢ଼ିଓ, ଭିଡ଼ିଓ କ୍ୟାମେରା, ଟିପାଖାତା, କଳମ ପ୍ରତ୍ୟେକି ସରଜାମ ନେବା ଏକାନ୍ତ ଜଗୁରୀ ।

୧.୪ ସାକ୍ଷାତ୍କାର ସମୟର ପ୍ରସ୍ତୁତି

- ସାକ୍ଷାତ୍କାର ନେବା ସମୟରେ :** ସର୍ବପ୍ରଥମେ ମନେରଖିବାକୁ ହେବ ଯେ ସାକ୍ଷାତ୍କାର ନେବା ସମୟରେ ସାକ୍ଷାତ୍କାରା ଏବଂ ଯାହାଙ୍କ ଠାରୁ ସାକ୍ଷାତ୍କାର ଗ୍ରହଣ କରାଯିବ ଉଭୟଙ୍କ ଭିତରେ ଯଦି ବିରକ୍ତ ଭାବ, ବୈପରୁଆଭାବ, ଅହଂଭାବ ଓ ଅଭଦ୍ରାମି ଭଳି କେତେକ ଆଚରଣ ଦେଖାଯାଏ ତେବେ ତାହା ସାକ୍ଷାତ୍କାରକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବେ ବିଶ୍ଵାଙ୍ଗଳିତ କରିଥାଏ ଫଳରେ ପ୍ରସାରଣବେଳେ ପାଠକ ବା ଦର୍ଶକଙ୍କୁ ଉଚିତ ଖୋରାକ ଯେଗାଇବା ବଦଳରେ ଏକ ଭ୍ରମାମ୍ବକ ତଥ୍ୟ ଯୋଗାଇଥାଏ । ସାମ୍ବାରେ ବସିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ନିଜର ମତ ଦେବାପାଇଁ ପର୍ଯ୍ୟାୟ ସମୟ ଦେବା ଆବଶ୍ୟକ ସାକ୍ଷାତ୍କାର ଦେଉଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ କଥାରେ ବାରମ୍ବାର ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିବା ଦ୍ୱାରା ସାକ୍ଷାତ୍କାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସଫଳ ହୋଇପାରେ ନାହିଁ । ସାକ୍ଷାତ ଦେଉଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସାମ୍ବାରେ ନିଜକୁ ନିର୍ବୋଧ ବା ବୋକା ଦେଖାଇବା ଭୁଲ । ସାକ୍ଷାତ୍କାରର ପ୍ରକୃତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଏବଂ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଉପରେ ମୌଳିକ ଜ୍ଞାନ ରହିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଉତ୍ତରଦାତା ପ୍ରଶ୍ନକର୍ତ୍ତାଙ୍କ କଷ୍ଟ ପ୍ରଶ୍ନର କୁଣ୍ଡାବୋଧ ନକରି ସବୁବେଳେ ନମ୍ବଙ୍କ ଭଳି ରହିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବା ଉଚିତ ।

୧.୫ ସାକ୍ଷାତ୍କାରର ପ୍ରକାରଭେଦ

ବିଭିନ୍ନ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ସାକ୍ଷାତ୍କାରକୁ ନିମ୍ନମତେ ବିଭିନ୍ନ କରାଯାଇପାରେ –

- ବୃତ୍ତିଭିତ୍ତିକ ସାକ୍ଷାତ୍କାର :** ଜୀବନରେ ବିଭିନ୍ନ ବୃତ୍ତି ଅବଳମ୍ବନ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଅନେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସାକ୍ଷାତ୍କାର ଦେବାକୁ ହୋଇଥାଏ । ଏହିଧରଣର ସାକ୍ଷାତ୍କାର ହେଉଛି ବୃତ୍ତିଭିତ୍ତିକ ସାକ୍ଷାତ୍କାର । ଜୀବନ ଓ ଜୀବିକା ସହିତ ଏହା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଥିବାରୁ ଏପ୍ରକାରର ସାବଧାନତା ଓ ସଚେତନତା ନିହାତି ଜରୁରା । ସରକାରୀ ବା ବେସରକାରୀ ସ୍ତରରେ ଯେକୋଣସି ପଦବୀରେ ନିଯୁକ୍ତିପାଇଁ ସାକ୍ଷାତ୍କାର ଗୋଟିଏ ପ୍ରମୁଖ ପରୀକ୍ଷା ଭାବେ ବିବେଚିତ ହୋଇଆସିଛି ।

ସାକ୍ଷାତ୍କାରର ପ୍ରାର୍ଥୀର ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱସହ ବୃଦ୍ଧି ଓ ଜ୍ଞାନର ବିଚାର କରନ୍ତି ପରୀକ୍ଷକ ମନ୍ତ୍ରଳୀ ବା ଚମନ ସହିତ । ପ୍ରାର୍ଥୀଙ୍କର ବେଶପୋଷାକ, କଥା କହିବା ଭଙ୍ଗୀ, କୌଣସି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ତାଙ୍କର କେତେ ଜ୍ଞାନ ଅଛି ସେବବୁର ନିଚାର କରାଯିବା ସହ ଆଞ୍ଚଳିକ ଠାରୁ ଆନ୍ତର୍ଜାରୀତୀର୍ଥ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିଭିନ୍ନ ସମସ୍ୟା ବା ବିଷୟ ଉପରେ ତାଙ୍କର ବିଶ୍ଲେଷଣାତ୍ମକ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ସର୍ବୋପରି ସାଧାରଣ ଜ୍ଞାନକୁ ଗୁରୁତ୍ବର ସହ ବିଚାର କରାଯାଏ । ପଦବୀ ପାଇଁ ପାର୍ଥୀ

ଜଣକ ଉପଯୁକ୍ତ ବା ଅନୁପଯୁକ୍ତ, ଯୋଗ୍ୟ ବା ଅଯୋଗ୍ୟ ତାହା ଜାଣିବା ପାଇଁ ସାକ୍ଷାତ୍କାର ନିର୍ଣ୍ଣୟକ ଭୂମିକା ନେଇଥାଏ । ଲିଖିତ ପରୀକ୍ଷାର ନମ୍ବର ଆଧାରରେ ସାକ୍ଷାତ୍କାର ପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥାଙ୍କୁ ଅନେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଉକାଯାଉଥିଲେ ହେଁ ଏବେ ଉତ୍ତମ ସରକାରୀ ଓ ବେସରକାରୀ ଚାକିରି ପାଇଁ ଅନେକ ସମୟରେ କେବଳ ସାକ୍ଷାତ୍କାରକୁ ପରୀକ୍ଷାଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଉଛି । ସାକ୍ଷାତ୍କାର ପାଇଁ ଡାକରା ପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥୀଜଣକ ବିସ୍ତୃତ ଭାବେ ବିଧୁବନ୍ଦ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଥାଏ । ଏହି ପ୍ରସ୍ତୁତି ଉପରେ ସାକ୍ଷାତ୍କାରର ସଫଳତା ଓ ବିପଳତା ନିର୍ଭର କରେ । ସାକ୍ଷାତ୍କାର ସମୟରେ ପ୍ରାର୍ଥୀ ସବୁବେଳେ ନିଜର ଆଗ୍ରହ, ଧୈର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବା ଉଚିତ । କ'ଣ ପଚରାଯାଉଛି ଉତ୍ତର କ'ଣ କୁହାଯିବ ସେଥିପ୍ରତି ଧାନଦେଇ ସଞ୍ଚ ମତ ଦେବା ଦରକାର । ନିଜର ଉତ୍ତର ସମୟରେ ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ଭାବପ୍ରବଣ ବା ଉତ୍ତେଜିତ ହେବା ଅନାବଶ୍ୟକ । ସବୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସନ୍ତୁଳନ ରକ୍ଷାକରି ଉତ୍ତରଦେଲେ ତାହା ଚଯନକର୍ତ୍ତା ବା ଚଯନ ସମିତିର ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରିଥାଏ । ଲିଖିତ ପରୀକ୍ଷାପରେ ସାକ୍ଷାତ୍କାର ପରୀକ୍ଷା ଯେଉଁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଥାଏ ସେଠାରେ ହୁଏତ ସାକ୍ଷାତ୍କାର ପାଇଁ ନମ୍ବର ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ନଥାଏ । ତେବେ ଚଯନ ପାଇଁ ଏହାର ଭୂମିକା ନିର୍ଣ୍ଣୟକ ହୋଇଥାଏ । ତେବେ ଯେଉଁ କ୍ଷେତ୍ରରେ କେବଳ ସାକ୍ଷାତ୍କାରକୁ ଚଯନର ମାଧ୍ୟମବା ଏକମାତ୍ର ପରୀକ୍ଷା ଭାବେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥାଏ ସେଠାରେ ସାକ୍ଷାତ୍କାର ସାମଗ୍ରିକ ଭାବେ ପ୍ରାର୍ଥୀର ପରୀକ୍ଷା କରିଥାଏ । ପ୍ରାର୍ଥୀଜଣକ ସାକ୍ଷାତ୍କାର ଗୃହକୁ ଆସିବା ଠାରୁ ବିଦ୍ୟା ନେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିଚାରକରି ନମ୍ବର ଦିଆଯାଇଥାଏ । ସାକ୍ଷାତ୍କାରରେ ପ୍ରାର୍ଥୀଙ୍କର ପଦବୀ ପାଇଁ ଆଗ୍ରହ ଜତ୍ୟାଦି ଉପଯୁକ୍ତ ନା ଅନୁପଯୁକ୍ତ ତାହା ନିର୍ଣ୍ଣୟରେ କରାଯାଏ । ସାକ୍ଷାତ୍କାରରେ ଉତ୍ତରଦେବାର ମୌଳିକତା, ଉତ୍ତର ଦେବାର ନିଜସ୍ଵଶେଳୀ, ସାକ୍ଷାତ୍କାର ଅନେକ ସମୟରେ ଜଣେ ଅଧିକ (Chairman) ଏବଂ ଦ୍ୱାରା ତିନି ଜଣ ସଦସ୍ୟ (Member) ଙୁ ନେଇ ଗଠିତ ବୋର୍ଡ୍ ଦ୍ୱାରା ହୋଇଥାଏ ।

ତେବେ ବେଳେବେଳେ ବ୍ୟତିକ୍ରମ ବି ଦେଖାଯାଏ । ସିଧା ସଲଖ ଜଣେ ଅଧିକ ସାକ୍ଷାତ୍କାର ନେଇପାରନ୍ତି । ଏହା ପଦବୀର ଆବଶ୍ୟକତା, ପଦବୀ ସଂଖ୍ୟା, ପଦବୀ ପାଇଁ ଉର୍ଭାର୍ଷ ହୋଇଥିବା ପ୍ରାର୍ଥୀମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଜତ୍ୟାଦି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିଥାଏ । କେତେକ ଛୋଟ ଛୋଟ ସାମଗ୍ରିକ ପଦବୀ ପୂରଣ ପାଇଁ ସାକ୍ଷାତ୍କାର ସିଧାସଲଖ ଏହି ଭଲି ହୋଇଥାଏ । ଧରାଯାଉ କୌଣସି ମହାବିଦ୍ୟାଳୟ ବା ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ପ୍ରେକ୍ଷଣସି ପ୍ରକଳ୍ପ (Project) ବା ବୃତ୍ତି (Scholarship) ପାଇଁ ଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରାର୍ଥୀ ଚଯନ କରାଯିବାକୁ ହୁଏ, ତେବେ ସେ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେହି ବିଭାଗ ବା ପ୍ରକଳ୍ପ ମୁଖ୍ୟ (Project head) ଅଥବା ଜଣେ ବିଷୟ ବିଶାରଦ ବା (Subject expert) ଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରାର୍ଥୀଙ୍କର ସାକ୍ଷାତ୍କାର ନେଇ ସେହି ନିର୍ଦ୍ଧର୍ଷ ବିଷୟରେ କେତେ ଜ୍ଞାନ ଅଛି, ସେହି ପ୍ରକଳ୍ପ ବା ବୃତ୍ତିପାଇଁ ଯୋଗ୍ୟ ତାହା ବିଚାର କରିପାରନ୍ତି । ସାକ୍ଷାତ୍କାର ଭିତ୍ତିରେ ପ୍ରାର୍ଥୀଙ୍କର ବିଷୟ ଦକ୍ଷତା ସହ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ତର ବିଭିନ୍ନ ଦିଗର ଆକଳନ ହୁଏ । ଯଦି ଉତ୍ତର ଘୋଷିବା ମୁଖ୍ୟ କରି ପ୍ରାର୍ଥୀ ମନେପକାର ବା ମନେଜମ୍ବୁ ଉତ୍ତର ଦେଇଥାନ୍ତି, ତେବେ ତାହା ଚଯନ ସମିତି ବା ବୋର୍ଡ୍ ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରିନଥାଏ । ଅର୍ଥାତ ପ୍ରାର୍ଥୀ ଜଣକ୍ୟେ ଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ ଏବଂ ତାଙ୍କର ଜ୍ଞାନଗାରିମା ଯେ ମୌଳିକ ଓ ସଞ୍ଚ ନୁହେଁ ତାହା ସେମାନେ ହୃଦବୋଧ କରନ୍ତି । ବୃତ୍ତିତିକ ସାକ୍ଷାତ୍କାର ପାଇଁ କୋତେକୋଟି ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଇପାରେ ।

- ୧) ସାକ୍ଷାତ୍କାର ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ଶାରୀରିକ ଓ ମାନସିକ ଉତ୍ସବ ପ୍ରଶ୍ନରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଯିବା ଭଲ ।
- ୨) ସାକ୍ଷାତ୍କାର ପାଇଁ ଯିବାବେଳେ ଅନ୍ତତଃ ପରିଷାର, ପରିଷ୍କାର ପୋଷାକ ପରିଧାନ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ।
- ୩) ନିଜର ସମସ୍ତ ତଥ୍ୟ ବା ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ବିବରଣୀ ସମକ୍ଷୀୟ କାଗଜପତ୍ର ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ନିଜ ସାଙ୍ଗରେ ନେବା ଜରୁରୀ ।
- ୪) ସାକ୍ଷାତ୍କାର ପ୍ରକୋଷ୍ଟରେ ହସ ହସ ମୁହଁରେ ପ୍ରବେଶ କରି ଉପସ୍ଥିତମାନଙ୍କୁ ଯଥା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସମ୍ବାନ ଝାପନ କରିବା ଉଚିତ ।
- ୫) ନିଜ ସାମର୍ଥ୍ୟ ଦୁର୍ବଳତାକୁ ବିଚାର କରି ସାକ୍ଷାତ୍କାରର ସମ୍ବୁଧାନ ହେବା ଉଚିତ ।
- ୬) ଯଥା ସମ୍ବନ୍ଧର ସବୁପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ସବରେ ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟାକରିବା ଆବଶ୍ୟକ ।
- ୭) ଉତ୍ସବ ଦେବାବେଳେ ସିଧାସଳଖ ପ୍ରଶ୍ନକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ଉତ୍ସବ ଦେବା ଭଲ ।
- ୮) ପ୍ରଶ୍ନକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ପ୍ରଶ୍ନକୁ ମନଦେବକଣ୍ଠ ଭାବିରିଛି ଯଥା ସମ୍ବନ୍ଧର ଉତ୍ସବ ଦେବା ଉଚିତ ।
- ୯) ପ୍ରଶ୍ନର ଭୁଲ ଉତ୍ସବ ଦେବା ଅପେକ୍ଷା, ଉତ୍ସବ ଦେଇ ଏତାଇଯିବା ଭଲ ।
- ୧୦) ସାକ୍ଷାତ୍କାର ସମୟରେ କ୍ଲୋଧ ଓ ବିରକ୍ତିର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ନହୋଇ ଅତି ଉତ୍ସବରେ ଉତ୍ସବରେ ଆବଶ୍ୟକ ।
- ୧୧) ଉତ୍ସବରେ ସମୟରେ ନିଜର କଣ୍ଠସ୍ଵର ମଧ୍ୟ ଆକର୍ଷଣୀୟ ହେବା ଉଚିତ ।
- ୧୨) ନିଜର ଆଚରଣ ଓ ଉତ୍ସବରେ କାହାକୁ ବିରକ୍ତ ନକରି ବରଂ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବା ଜରୁରୀ ।
- ୧୩) ପ୍ରଶ୍ନକର୍ତ୍ତା ଆଶା ରଖୁଥିବା ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ନିଜର ବକ୍ତ୍ବ୍ୟ ରଖୁବା ଦରକାର ।
- ୧୪) ସାକ୍ଷାତ୍କାର କଷ ତ୍ୟାଗ କରିବା ସମୟରେ ନିଜ ସମସ୍ତ କାଗଜପତ୍ର ଆଣି ପୂର୍ବର୍ବାର ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଉତ୍ସବରେ ବିଦ୍ୟାୟ ନିଆୟାଇପାରେ ।
- ୧୫) ତଥ୍ୟଭିତ୍ତିକ ସାକ୍ଷାତ୍କାର : କୌଣସି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଷୟରେ କିଛି ଜରୁରୀ ତଥ୍ୟ ଦେଖାଇବା ସହ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷଙ୍କର ଏ ସଂପର୍କରେ ତାଙ୍କର ମତାମତ ଜାଣିବାରେ ଏହା ସହାୟକ ହୋଇଥାଏ । ଉଦାହରଣ ସ୍ଵରୂପ ଯଦି ତୁମେ ଡିଶାରେ ବାତ୍ୟା ସମୟରେ ସଫଳତାପୂର୍ବକ ନିଜ ଦାୟିତ୍ୱ ସଂପନ୍ନ କରିଥିବା ସରକାରୀ ପ୍ରତିନିଧିଙ୍କୁ ସାକ୍ଷାତ କରୁଛ, ତେବେ ତାଙ୍କୁ ନିମ୍ନଲିଖିତ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିପାରିବ ।
 - କ) ବାତ୍ୟାରେ ପ୍ରଭାବିତ ହେବାକୁ ଥିବା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ କ'ଣ ସବୁ ପଦକ୍ଷେପ ନିଆୟାଇଛଇ ?
 - ଖ) ସହାୟତା ପାଇଁ କେତେଜଣ ପୋଲିସ କର୍ମଚାରୀ ନିଯୋଜିତ ଅଛନ୍ତି ।

- ಗ) ಆಬಶ್ಯಕಪ್ಲಿಕೇಶನ್ ಯಥಿ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಅಣಾಯಾ ಹುಏ ತೆಬೆ ರಾಜ್ಯ ಸರಕಾರ ಕೆನ್ನ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಕಿಂತ ಸಹಾಯತಾ ಮಾರಿಹಾಕ್ತಿ ಕಿ ?
- ೩) **ಸಾರಸ್ವತ ಸಾಂಕೀರ್ಣ್ಯ** : ಸಾಹಿತ್ಯರ ವಿಭಿನ್ನ ಬಿಭಾಗಗಳ ಲೇಖನಗಳ ವಾಕ್ಯಗಳ ಕೃತಿ ಸಾಹಿತ್ಯಕಗಣ ಯಥಾ ಕವಿ, ಲೇಖಕ, ನಾಟಕಾರ, ಉಪನ್ಯಾಸಕಾರ, ಕಥಾಕಾರಮಾನಙ್ಗ ಸಹಿತ ಏಪ್ರಕಾರ ಸಾಂಕೀರ್ಣ್ಯ ನಿಖಾಯಾಳಥಾಂ | ಏಹಾ ಫಳರೆ ಷೇಮಾನಙ್ಗ ಕೃತಿ ಓ ಕೃತಿತ್ವ ಪರಬರ್ತಿ ಲೇಖಕಮಾನಙ್ಗ ಪ್ರತಿ ಷೇಮಾನಙ್ಗ ದಿಗಿದರ್ಶನ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತಿ ಲೋಕಲೋಕನಕ್ಕು ಆಷಿಪಾರೆ | ಷೇಮಾಜ ಓ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪ್ರತಿ ಷೇಮಾನಙ್ಗ ದೃಷ್ಟಿಕೋಣ ಷೇಮಾನಙ್ಗ ಸೃಜನ ಆತಿಮುಖ್ಯ ಮಧ ಏಹಾ ಮಾಧ್ಯಮರೆ ಆಕಳಿತ ಹೋಳಪಾರೆ | ಸಾಹಿತ್ಯಪ್ರೇಮಾನಙ್ಗ್ ಏಹಿ ಧರಣೆಯ ಸಾಂಕೀರ್ಣ್ಯ ಬಿಶೇಷ ಭಾಬ ಆಧುತ ಕರಿಥಾಂ |
- ೪) **ಆಬೇಗಪೂಷ್ಟ ಸಾಂಕೀರ್ಣ್ಯ** : ಏತಳಿ ಸಾಂಕೀರ್ಣ್ಯ ನೆಬಾ ಚಿಕೆ ಕಷ್ಟಕರ | ಏಹಾ ಸಾಂಕೀರ್ಣ್ಯ ಕರುಥುವಾ ಬ್ಯಕ್ತಿಂಡರ ಷೇಮಾಜ ಪ್ರಕಾರ ಆಬೇಗಿಕ ಅನುಭೂತಿಕ್ಕು ಲೋಕಮಾನಙ್ಗ ಷಾಮಾಕ್ಕು ಆಣಿಬಾರೆ ಸಾಹಾಯ್ಯ ಕರೆ | ಏಹಿ ಭಾಬ ಖೂಷಿ ಬಾ ಪ್ರೇಮ ಹೋಳಪಾರೆ | ಕಷ್ಟ, ಉತ್ತೇಜನಾ ಕಿರ್ಮಾ ರಾಗ ಮಧ ಹೋಳಪಾರೆ | ಏತಳಿ ಸಾಂಕೀರ್ಣ್ಯ ಷೇಮಾಯರೆ ಕಿಂತ ನಿರ್ಧಿಷ್ಟ ಷೇಮಾಯರೆ ನಿರಬತಾ ಅಬಲಮಧನ ಕರಾಯಾಂ | ಫಳರೆ ಸಾಂಕೀರ್ಣ್ಯ ದೇಉತ್ತಬಾ ಬ್ಯಕ್ತಿ ನಿಜ ಭಾಬನಾಕ್ಕು ಬ್ಯಕ್ತ ಕರಿಬಾ ಪಾಲ್ಕೆ ಠಿಕ ಭಾಬರೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ಹೋಳ ಪಾರಿಬೆ |
- ೫) **ಬಿಶೇಷಜ್ಞ ಸಾಂಕೀರ್ಣ್ಯ** :

ವಿಭಿನ್ನ ಉದ್ದೇಶ್ಯಗಳ ಸಾಂಕೀರ್ಣ್ಯ ಕರಾಯಾಳಪಾರೆ | ಕೌಶಿಂಧಿ ಗುರುತರ ಜಾತೀಯ ಬಾ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಷೇಮಾಯಾ, ರಾಜನಾತಿ ಷೇಮಾಯಾ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಓ ಸಾಂಕೀರ್ಣ್ಯ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತಿರ ಷೇಮಾಧಾನ ಪಾಲ್ಕೆ ಓ ಬಿಶೇಷಧಾರಣಾ ಥುಬಾ ಬ್ಯಕ್ತಿ ಬಿಶೇಷಜ್ಞ ಸಾಂಕೀರ್ಣ್ಯ ಗ್ರಹಣ ಕರಾಯಾಳಪಾರೆ | ಅನೆಕ ಷೇಮಾಯರೆ ವಿಭಿನ್ನ ಬಿಶೇಷಜ್ಞ ಅನುಭೂತಿ, ರಾಷ್ಟ್ರ ಓ ಷೇಮಾಜ ಬಿಶೇಷಧಾರಣರೆ ಷೇಮಾನಙ್ಗ ಸುರ್ಕಿತಿತ ಬಿಂಬಿಕ್ಕು ಜನಮಂಜಳ ಉದ್ದೇಶ್ಯಗಳ ಸಾಂಕೀರ್ಣ್ಯ ಷೇಮಾಯರೆ ಮಾಧ್ಯಮರೆ ಗ್ರಹಣ ಕರಾಯಾಳಪಾರೆ | ರಾಜನಾತಿ ಷೇಮಾಯಾ ಆಷಿಲೆ ಬಿಂಬಿಕ್ಕು ಬಿಶೇಷಜ್ಞ ಬಿಂಬಿಕ್ಕು ಏತುಪಾಲ್ಕೆ ಉಪಯುಕ್ತ ದಿಗ ದರ್ಶಕ ಪ್ರದಾನ ಕರಿಥಾಂ | ಶಿಕ್ಷಾ ಷೇಮಾಯಾರೆ ಅಭಿಜ್ಞ ಶಿಕ್ಷಾಬಿತ್ತ, ಭಾಷಾ ಷೇಮಾಯಾರೆ ಪ್ರಬಾಣ ಭಾಷಾಬಿತ್, ಅರ್ಥನಾತಿ ಷೇಮಾಯಾರೆ ಬಿಶೇಷಜ್ಞ ಅರ್ಥನಿತಿಜ್ಞ, ಬಿಜಾನ ಓ ಪ್ರಯುಕ್ತಿಬಿಂಬಿಕ್ಕು ಜನೀತ ಷೇಮಾಯಾರೆ ಏ ಬಿಂಬಿಕ್ಕು ಅಭಿಜ್ಞಮಾನಙ್ಗ ಸಹಿತ ಪರಾಮರ್ಶ ಪಾಲ್ಕೆ ಸಾಂಕೀರ್ಣ್ಯ ನಿಖಾಯಾಳಪಾರೆ |

ಬಿಶೇಷಜ್ಞ ಯೆತೆಬೆಲೆ ಬಿಶೇಷಜ್ಞ ಸಾಂಕೀರ್ಣ್ಯ ಗ್ರಹಣ ಕರಾಯಾಂ ಪೂರ್ಬರ್ವ ತಾಙ್ಗ ಸಹಿತ ಷೇಮಾಯ ನಿರ್ಧಾರಿತ ಕರಾಯಿಬಾ ಆಬಶ್ಯಕ | ಏ ದೇಉತ್ತಬಾ ಷೇಮಾಯ ಅನುಯಾಯಾ, ತಾಙ್ಗ ನಿಕಿಂಗರೆ ಉಪಸ್ಥಿತ ಹೋಳ ತಾಙ್ಗು ಉಪಯುಕ್ತ ಷೇಮಾನ ಝಾಪನ ಕರಾಯಾಂ | ಅನೆಕ ಷೇಮಾಯರೆ ಷೇಹಿಬ್ಯಕ್ತಿ ಬಿಶೇಷಜ್ಞ ಉಪಹಾರ ಸ್ವರೂಪ ಕಿಂತ ದಿಂಬಾಯಾಳಥಾಂ | ತಾಙ್ಗು ಸುಹಾಲಬಾ ಭಲಿ ಉಪಯುಕ್ತ ಸ್ವಾನ ಬಾ ರೆಕಾರ್ಡಿಂ ಷ್ಕುಡ್ಡಿಂಗರೆ ತಾಙ್ಗು ಅತಿ ಶಿಕ್ಷ ಭಾಬರೆ ನಿಪುಂಭಾರ ಸಹಿತ ಗೋಟಿಂ ಪರೆ ಗೋಟಿಂ ಕರಿ ಪ್ರಶ್ನ ಕರಾಯಾಂ | ಅನೆಕ ಷೇಮಾಯರೆ ಬಿಶೇಷಜ್ಞ ಇಳ್ಳಾ ಕಲೆ, ರೆಕರ್ಡ ಕರಾಯಾಳಥಾಂ ಬಕ್ಕಬಯ ಮಧ ತಾಙ್ಗು ಶುಂಖಾಳ ದಿಂಬಾಯಾಳಪಾರೆ | ತಾಙ್ಗ ಮಾನಸಿಕ ಯೋಪರಿ ಷ್ಕುರ್ಷ್ಚ ನ ಹುಏ, ಷೇಥಪ್ರತಿ ಷೇಜಾಗ ರಹಿಬಾಕ್ಕು ಪತ್ತಿಥಾಂ | ಯೆ ಕೌಶಿಂಧಿ ಪ್ರಶ್ನರ ಷೇಮಾಯಾಳ ಉತ್ತರ ನಿಪಾಳಲೆ, ಬಿತ್ತುತ ನಹೋಳ ಬರಂ ಪುಣಿತ್ಯರೆ ತಾಙ್ಗ

ଠାରୁ ଉତ୍ତର ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରାଯାଏ । ଏହି ଧରଣର ସାକ୍ଷାତ୍କାର ନେବା ଆଗରୁ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ଵ ଉପରେ ଧାରଣା ରହିଥିବା ନିହାତୀ ଜରୁରୀ ।

ଯେଉଁ ବିଷୟ ଆଧାରରେ ସାକ୍ଷାତ୍କାର ନିଆଯାଏ ସେହି ବିଷୟ ପ୍ରତି ମଧ୍ୟ ସାକ୍ଷାତ୍କାର ଗ୍ରହିତାଙ୍କ ବିଶେଷ ଜ୍ଞାନ ଥିବା ଜରୁରୀ । ସମସ୍ତ ଉତ୍ତର ପାଇବା ପରେ ତାଙ୍କୁ କୃତଜ୍ଞତା ଓ ଧନ୍ୟବାଦ ଜଣାଇ ତାଙ୍କଠାରୁ ବିଦ୍ୟା ଅଣାଯାଏ ।

୭) ଆକ୍ଷିକ ସାକ୍ଷାତ୍କାର : ଅନେକ ସମୟରେ କେତେକ ଆକ୍ଷିକ ବା ଜରୁରୀ ସମସ୍ୟା ଦେଖାଯାଇଥାଏ ।

ଏହି ସମୟରେ କେତେଜଣ ବିଶେଷଙ୍କ ପରାମର୍ଶ ନିତାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ । ବନ୍ୟା, ବାତ୍ୟା, ଭୂମିକମ୍, ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ ଭଲି ପ୍ରାକୃତିକ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ତଥା ସଡ଼କ ଦୂର୍ଘଣା ସମାଜରେ ଦଙ୍ଗା ପ୍ରତ୍ଯେତି ମାନବକୃତ ସମସ୍ୟାଗୁଡ଼ିକ ଆକ୍ଷିକ ଭାବରେ ଘଟିଥାଏ । ଏହିଭଲି ସମସ୍ୟା ଦେଖାଦେଲେ ବିଭିନ୍ନ ବିଶେଷଙ୍କ ସହିତ ସାକ୍ଷାତ୍କାର ଜରୁରୀ ହୋଇଥାଏ । ତେଣୁ ଏହି ଭଲି ପରିଷ୍କାରିତରେ ବିଶେଷଙ୍କୁ କୌଣସି ପ୍ରକାରରେ ଅନୁରୋଧ କରି ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ସାକ୍ଷାତ୍କାର ଓ ପରାମର୍ଶ ଗ୍ରହଣ କରି ପ୍ରସାରଣ କରାଯାଏ । ଫଳରେ ସମାଜରେ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବଢ଼ୁଥିବା ବିଭ୍ରାତର ଉପଚାର ଘଟିଥାଏ ଯଦ୍ୱାରା ଲୋକମାନେ ବିଶେଷଭାବରେ ଉପକୃତ ହୋଇଥାନ୍ତି ଓ ପ୍ରଶାସକ ମଧ୍ୟ ଉପଯୁକ୍ତ ମାର୍ଗ ଦର୍ଶନ ପ୍ରାୟ ହୁଅଛନ୍ତି । ଅନେକ ସମୟରେ ସମାଜରେ କିଛି ଚମକ୍ରାର ଅଥବା ଆଲୋକିକ କାର୍ଯ୍ୟ ସଂପର୍କରେ ଆକ୍ଷିକ ଭାବରେ ଗୁଜବମାନ ପ୍ରଚାରିତ ହୋଇ ଅତି ଶିଘ୍ର ଗତିରେ ବ୍ୟାପିଯାଏ । ଏଥିପ୍ରତି ଲୋକଙ୍କ ଭିତରେ କୌତୁହଳ, ଆଗ୍ରହ ଓ ଉଦ୍‌ଦିପନା ବୃଦ୍ଧିପାଏ । ସେହିସ୍ଥାନକୁ ଲୋକଙ୍କର ସୁଅ ହୁଏ । ମାତ୍ର ପ୍ରକୃତ ଘଟଣା ସଂପର୍କରେ ଉପଯୁକ୍ତ ଧାରଣା ଦେବା ପାଇଁ ଘଟଣା ସ୍ଥଳ ଓ ଘଟଣା ସହିତ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଲୋକଙ୍କର ଉପଯୁକ୍ତ ସାକ୍ଷାତ୍କାର ଜରୁରୀ ହୋଇ ପଡ଼ିଥାଏ ।

୮) ବିଶ୍ଲେଷଣାତ୍ମକ ସାକ୍ଷାତ୍କାର : ବିବିଧ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ମାନୁଆଳ ଅନୁଯାୟୀ, ବିଶ୍ଲେଷଣାତ୍ମକ ସାକ୍ଷାତ୍କାର ଓ ପ୍ରସାରଣ ସାକ୍ଷାତ୍କାର ଭିତରେ ଯଥେଷ୍ଟ ଫରକ ରହିଛି । ସାକ୍ଷାତ୍କାର ଦେଉଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଜଣକ କୌଣସି ବିଷୟରେ ତଥ୍ୟାତ୍ମକ ବିଶ୍ଲେଷଣ କରୁଥିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଉଦାହରଣ ସ୍ଵରୂପ ସୁଧାହାର ବଢ଼ୁଥିବା ବେଳେ, ଏହା ବନ୍ଦକ ରଣକୁ କିପରି ପ୍ରଭାବିତ କରିବ ସେମେଇ ଜଣେ ଅର୍ଥନ୍ତି ବିଶେଷଙ୍କୁ ପଚାରାଯାଇପାରେ ।

୯) ବିଶେଷ ସାକ୍ଷାତ୍କାର : କେତେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିଭିନ୍ନ ଖବର କାଗଜ ଓ ପତ୍ରପତ୍ରିକା ଅନେକ ଧରଣର ଅସାଧାରଣ ସାକ୍ଷାତ୍କାର ପ୍ରସାରଣ କରନ୍ତି । ଅନେକ ସ୍ଥଳରେ ସମାଜର ଦୃଷ୍ଟି ଆଭ୍ୟାଳରେ ରହିଯାଇଥିବା କେତେକ ଅସାଧାରଣ ଘଟଣା ଏପରି ଘଟଣା ଘରୁଥିବା ସ୍ଥାନ, ଘଟଣା ଘରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷଙ୍କୁ ଜନଲୋଚନକୁ ଆଣିବାପାଇଁ ଏହିଧରଣର ସାକ୍ଷାତ୍କାର ଗ୍ରହଣ କରାଯାଏ । ତେଣୁ ଏଥୁପାଇଁ ବିପଦ ସଙ୍କୁଳ ସ୍ଥଳକୁଯାଇ ସାକ୍ଷାତ୍କାର ନିଆଯାଏ । ବନ୍ୟାକିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନଭଲି ବିପଦପୂର୍ଣ୍ଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସାକ୍ଷାତ୍କାର ମଧ୍ୟ ଏଇ ଶ୍ରେଣୀର ଅସାଧାରଣ ସାକ୍ଷାତ୍କାର । ବେଳେବେଳେ କେତେକ ଅତିପ୍ରଚାରିତ ଗୁଜବ, ଅତି ଅବିଶ୍ୱାସ୍ୟ ଘଟଣା ପ୍ରତ୍ୟେ ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ବିଶ୍ୱାସ ଅବିଶ୍ୱାସର ଦୋଷକିରେ ଠିଆ କରାଇଥାଏ । ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ

ଉପସ୍ଥିତ ଅନୁସନ୍ଧାନ ମୂଳକ ସାକ୍ଷାତ୍କାରକୁ ମଧ୍ୟ ଅସାଧାରଣ ବା ବିଶେଷ ସାକ୍ଷାତ୍କାରର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇପାରେ ।

୯) ଫୋନ୍ ସାକ୍ଷାତ୍କାର : ଅନେକ ସମୟରେ ଯଦି ମୁହାଁମୁହିଁ ବା ପ୍ରତ୍ୟେ ସାକ୍ଷାତ୍କାର କରାଯାଇ ନ ପାରିଲା ତାହେଲେ କୌଣସି ବିଶେଷଜ୍ଞଙ୍କ ମତ ମନ୍ତ୍ରବ୍ୟ ଜଣିବାପାଇଁ ଟେଲିଫୋନ୍ ମାଧ୍ୟମରେ ଯୋଗାଯୋଗ କରାଯାଇ ପରାମର୍ଶ ନିଆଯାଇପାରେ ।

୧୦) ସୌଜନ୍ୟମୂଳକ ସାକ୍ଷାତ୍କାର : ସାମାଜିକ ଜୀବନରେ ଅନେକ ସମୟରେ ସୌଜନ୍ୟମୂଳକ ସାକ୍ଷାତ୍କାର ନିଆଯାଇଥାଏ । ପଦସ୍ଥ କର୍ମଚାରୀ କୌଣସି କର୍ମ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନୂତନଭାବେ ଯୋଗଦେଲେ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତି ବିଶେଷଜ୍ଞର ସୌଜନ୍ୟମୂଳକ ସାକ୍ଷାତ୍କାର ନିଆଯାଇ ତାଙ୍କୁ ଅଭିନନ୍ଦନ ଓ କୃତଜ୍ଞତା ଜ୍ଞାପନ କରାଯାଏ । କେତେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ରାଜ୍ୟ, ଜାତୀୟ ବା ଆର୍ଦ୍ରଜାତୀୟ ପ୍ରରରେ ଖ୍ୟାତି ଅର୍ଜନ କରିଥିବା ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରତିଭାବନ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ କେବଳ ଉପସ୍ଥିତ କରିବାପାଇଁ କରାଯାଉଥିବା ସାକ୍ଷାତ୍କାର, ଅନେକ ବର୍ଷ ବିଦେଶ ରହଣି ପରେ ବିଦେଶ ଫେରନ୍ତା ବ୍ୟକ୍ତି ବିଶେଷଜ୍ଞ ଭେଟିବା, ନିଜରବନ୍ଧୁ ବା ସଂପର୍କୀୟମାନଙ୍କୁ ଦୀର୍ଘ ବ୍ୟବଧାନ ପରେ ଦେଖା ପ୍ରତ୍ୱୁତ୍ତି ହେଉଛି ସୌଜନ୍ୟମୂଳକ ସାକ୍ଷାତ୍କାରର କେତୋଟି ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ।

୧.୭ ସାକ୍ଷାତ୍କାରର ବିଭିନ୍ନ କୌଣସି

ପ୍ରଥମତଥେ ସାକ୍ଷାତ୍କାରଟି ଯଦି କୌଣସି ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉପରେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ବିଚାର ସଂପର୍କରେ ଜାଣିବାପାଇଁ ହୋଇଥାଏ, ତାହେଲେ ତୁମକୁ କେବଳ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିବାର ଅଛି । ଉପରୋକ୍ତ ସାକ୍ଷାତ୍କାରରେ ଯାହାଙ୍କର ସାକ୍ଷାତ୍କାର ନିଆଯାଉଛି ତାଙ୍କୁ ନିଜର ଭାବନା / ମତାମତ ବ୍ୟକ୍ତି କରିବାକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସୁଯୋଗ ଦେବା ଉଚିତ । ତୁମେ ନିଶ୍ଚିତ ହେବା ଦରକାର ଯେ, ସାକ୍ଷାତ୍କାରଟିକୁ ଲେଖିବାବେଳେ ତୁମେ ସାକ୍ଷାତ୍କାରର ଅଂଶ ବିଶେଷଜ୍ଞ ତୁମ୍ଭିପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବେ ଉପସ୍ଥାପନ କରୁନାହଁ ।

ଦୃତୀୟତଥେ, ଯଦି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଠାରୁ କୌଣସି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ସତ ବାହାର କରିବା ସାକ୍ଷାତ୍କାରର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ, ତାହେଲେ ତୁମେ ଭଲଭାବେ ଆଗୁଆ ପ୍ରତ୍ୱୁତ୍ତି କରିବା ସହ ବ୍ୟକ୍ତି ଜଣଙ୍କୁ ତାକଣ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ତୃତୀୟରେ ଅନେକ ସମୟରେ ମଧ୍ୟ ଏମିତି ପରିସ୍ଥିତି ଉପୁଜିପାରେ ଯେଉଁଠି ତୁମକୁ କୌଣସି ଏକ ଘଟଣାରେ ପାଢ଼ିତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସହ ସାକ୍ଷାତ୍କାର ନେବାକୁ ପଡ଼ିପାରେ । ଯେପରିକି ଆତଙ୍କବାଦୀ ଆକ୍ରମଣ ଶିଶୁ, ନିର୍ଯ୍ୟାତନା କିମ୍ବା ଯୌନ ବ୍ୟକ୍ତିଗାର ପାଢ଼ିତ ବ୍ୟକ୍ତି ଇତ୍ୟାଦି । ପୋଲିସ ନୃଶଂଖତା କିମ୍ବା ଜାତିଗତ ହିଂସାର ଶିକାର ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସାକ୍ଷାତ୍କାର ମଧ୍ୟ ତୁମକୁ ନେବାକୁ ପଡ଼ିପାରେ । ଏପରି ଘଟଣାରେ ତୁମେ ପାଢ଼ିତ ବ୍ୟକ୍ତି ସହ ସମେଦନଶାଳ ଆଚରଣ କରିବା କଦାପି ଉଚିତ ନୁହେଁ । ତାଙ୍କୁ ଅନାବଶ୍ୟକ ପ୍ରଶ୍ନପଚାର ନାହିଁ । ଯେଉଁ କଥା ଲୋକଲୋଚନକୁ ଆସିବା ବିଶେଷ ଜରୁରୀ ନୁହେଁ ବା ଯାହା ପଚାରିବା ଦ୍ୱାରା ପାଢ଼ିତବ୍ୟକ୍ତି ଅସହଜ ଅନୁଭବ କରିବେ । ସେ ସଂପର୍କରେ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିବାରୁ ନିବୃତ୍ତ ରୁହ । ଉଦାହରଣ ସ୍ଵରୂପ ଜଣେ ପାଢ଼ିତବ୍ୟକ୍ତି ଦୁର୍ବିଚଣା ପରେ କିପରି ଅନୁଭବ କରୁଛ ପଚାରିବା ବଦଳରେ ତୁମେ ତା ସହ କଥାବାର୍ତ୍ତା ଛଳରେ ଘଟଣାଟି କିପରି ଘଟିଲା ତାହା

ପଚାରିପାରିବା । ଯେତେବେଳେ ପାଡ଼ିତ ଜଣକ କଥାବାର୍ତ୍ତାରେ ତୁମ ସହ ପୁରାପୁରି ଭାବରେ ମଞ୍ଜିଯିବ, ସେତେବେଳେ ତୁମେ ଘଟଣାଟି ଘଟିଥାରିବାପରେ ସେ କିପରି ଅନୁଭବ କରୁଛୁଟି ତାହା ପଚାରିପାରିବ । ବିଶେଷଜ୍ଞମାନଙ୍କ ମତରେ ଗୋଟିଏ ଭଲ ସାକ୍ଷାତ୍କାର ଏକ ବାର୍ତ୍ତାଳାପ ଭଲି ହେବା ଉଚିତ । ଗୋଟିଏ ସାକ୍ଷାତ୍କାରରେ ମତାମତ, ତଥ୍ୟ ଏବଂ ଧାରଣାର ଏକ ସ୍ଵାଭାବିକ ଆଦାନପ୍ରଦାନ ହୋଇଥାଏ । ପ୍ରତିଷ୍ଠାବନ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷଙ୍କର ସାକ୍ଷାତ୍କାର ସବୁଦିନ ପାଇଁ ଲିପିବନ୍ଦ ହୋଇ ରହିଯାଇଥାଏ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ହେଉ ବା ପରୋକ୍ଷ ହେଉ ଆଧୁନିକ ଗଣ୍ୟୋଗାୟୋଗରେ ଏହା ଏକ ଆଖ୍ୟାଦୃଶୀଆ ଅଙ୍ଗ । ସାକ୍ଷାତ୍କାର ଦେଉଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷଙ୍କର ଯୁକ୍ତିନିଷ୍ଠ ବକ୍ତ୍ବ୍ୟ, ମତମନ୍ତବ୍ୟ ଭିତରେ ସମାଜର ବାସ୍ତବଚିତ୍ର ପୁରୁଷିତିବା ସହିତ ତାହା ଏକ ଜତିହାସୀକରଣର ସ୍ଵରୂପ ନେଇଥାଏ । ଏକ ସ୍ଵର୍ଗ ଓ ନିଷ୍ପତ୍ତ ସାକ୍ଷାତ୍କାର ମାଧ୍ୟମରେ ସାକ୍ଷାତ୍କାର ଦେଉଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷଙ୍କର ମନ୍ତ୍ରବ୍ୟରୁ ଜନସାଧାରଣ ଆଦର୍ଶ, ପ୍ରେରଣା ଓ ବାସ୍ତବତାର ମାର୍ଗ ପାଇଥାଏ । ଯଥାର୍ଥରେ ସାକ୍ଷାତ୍କାର ଯେ ସାମାଜିକ, ସାଂସ୍କୃତିକ ତଥା ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଯୋଗାୟୋଗ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିଶେଷଭୂମିକା ନିର୍ବାହ କରେ ତାହା ସହଜରେ କୁହାଯାଇପାରିବ ।

୧.୩ ଆମ୍ବପରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀ

(୧) ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଉତ୍ତରମୂଳକ ପ୍ରଶ୍ନ ।

- ସାକ୍ଷାତ୍କାର ଆବଶ୍ୟକତା କ'ଣ ?
- ସାକ୍ଷାତ୍କାର ନେବା ପୂର୍ବରୁ କିପରି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବା ?
- ସାକ୍ଷାତ୍କାରର ବିଭିନ୍ନ ମାଧ୍ୟମ ଓ ତା'ର ପ୍ରୟୋଗଶୈଳୀ ଆଲୋଚନା କର ।
- ସାକ୍ଷାତ୍କାର ନେବା ସମୟରେ କେଉଁ କେଉଁ ଦିଗ ପ୍ରତିଧାନ ଦେବା ।
- ସାକ୍ଷାତ୍କାରର ପ୍ରକାରଭେଦ ଦର୍ଶାଅ ।

(୨) ଦୀର୍ଘ ଉତ୍ତରମୂଳକ ପ୍ରଶ୍ନ ।

- ବୃତ୍ତିଗତ ସାକ୍ଷାତ୍କାର କ'ଣ ?
- ବୃତ୍ତିଗତ ସାକ୍ଷାତ୍କାରର ପ୍ରସ୍ତୁତି ଭାଗରେ ଆଲୋଚନା କର ।
- ପରୋକ୍ଷ ଓ ପ୍ରତ୍ୟେକ ସାକ୍ଷାତ୍କାର ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ଦର୍ଶାଅ ।
- ସାରସ୍ଵତ ସାକ୍ଷାତ୍କାର କହିଲେ କ'ଣ ବୁଝ ?
- ନିଜ ଅଞ୍ଚଳର ନିର୍ବାଚତ ପ୍ରତିନିଧିଙ୍କ ସାକ୍ଷାତ୍କାର ନିଅ । ତୁମ ଅଞ୍ଚଳର ସମସ୍ୟା ଓ ଏହାର ସମାଧାନ ପାଇଁ ତାଙ୍କର ଯୋଜନା ସଂପର୍କରେ ପଚାରିବୁଝ ।

୧.୪ ସହାୟକ ଗ୍ରନ୍ଥସୂଚୀ

- ଯୋଗାୟୋଗର ଭାଷା – ସଂବିତ ମିଶ୍ର, କଲ୍ୟାଣୀ ପବ୍ଲିଷର୍ସ
- ସଂଯୋଗ ଅନୁବିଧ୍ୟତ – ସନ୍ତୋଷ ତ୍ରୀପାଠୀ, ବିନେଦ ବିହାରୀ, କଟକ

ଦ୍ୱିତୀୟ : ଭାଷଣ କଳା

ବିଷୟ ଗଠନ :

- ୨.୧ ପଠନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ
- ୨.୨ ବିଷୟ ପରଚିତ
- ୨.୩ ଭାଷଣକଳାର ପରିସର ଓ ଉପଯୋଗିତା
 - ୨.୩.୧ ପାଣ୍ଡାତ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଭାଷଣକଳା
 - ୨.୩.୨ ପ୍ରାଚ୍ୟ ବିଚାରରେ ଭାଷଣକଳା
 - ୨.୩.୩ ଭାଷଣର ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ
- ୨.୪ ଭାଷଣକଳାର ପ୍ରକାରଭେଦ
- ୨.୫ ଭାଷଣକଳାର ପ୍ରସ୍ତୁତି
- ୨.୬ ଭାଷଣ କୌଣସିକତା
- ୨.୭ ଭାଷଣ ନମ୍ବନା - ୧
- ୨.୮ ଭାଷଣ ନମ୍ବନା - ୨
- ୨.୯ ଆମ୍ବ ପରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀ
- ୨.୧୦ ସହାୟକ ଗ୍ରନ୍ଥାବଳୀ

୨.୧ ପଠନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ

କହିଜାଣିବା କଳାଟି ହେଉଛି କଥନକଳା, ଯିଏ ଯେତେ ନିଜକୁ ଅନ୍ୟ ପାଖରେ ମୁଲ୍କଭାବେ ଖୋଲାଖୋଲି କହିପାରିଲା ଓ ନିଜର ଭାବନାକୁ ବ୍ୟକ୍ତ କରିପାରିଲା, ସେ ସେତିକି ପରିମାଣରେ ଚିନ୍ତାମୁକ୍ତ ଜୀବନ ନିର୍ବହି କରିପାରେ । କଥନଭଙ୍ଗୀ ହିଁ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିର ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ବକୁ ପ୍ରକାଶ କରେ । ସରଳ ଓ ସୁନ୍ଦର ଭାବେ ନିଜର ଭାବକୁ ଅନ୍ୟ ପାଖରେ କହିପାରିଲେ କଥକ ମଧ୍ୟର ଓ ଶ୍ରଦ୍ଧାକୁ ପାତ୍ର ହୋଇପାରିଥାଏ । କଥନ ଶୈଳୀ ବା ଭାଷଣ କୌଣସି ଭାଷାର ବ୍ୟବହାର ବା ପ୍ରଯୋଗ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଂଶବିଶେଷ । ଏହି ବିଷୟ ଅଧ୍ୟନ କଲେ ଭଲ ବକ୍ତା, ଦକ୍ଷ ଆଲୋଚକ ବା ବିଷୟ ବିଶାରଦ ହୋଇପାରିବେ । କଥା କହିବା ବେଳେ କିଭଳି ଦକ୍ଷତା ଓ ସାମର୍ଥ୍ୟର ବିନିଯୋଗ ହୋଇପାରିବ ତାହା ଏହି ବିଷୟରୁ ଜାଣିବାକୁ ମିଳିବ । କେବଳ ସେତିକି ନୁହେଁ ନିଜକୁ ଅନ୍ୟ ଆଗରେ କିଭଳି ସୁନ୍ଦରଭାବେ ଉପସ୍ଥାପନ କରାଯିବ ସେଦିଗରେ ମଧ୍ୟ ଏହି ବିଷୟ ସହାୟକ ହେବ ।

୨.୨ ବିଷୟ ପରିଚୟ

ସଂଗୀତ ଗାନ କରିବା, କବିତା ଆବୃତ୍ତି କରିବା ଭଲି କଥା କହିବା ମଧ୍ୟ ଏକ ପ୍ରକାରର କଳା । ଅତୀତର ଗ୍ରାମୀଣ ଆବାଳ ବୃଦ୍ଧବନିତା ଥୁଲେ ଗଞ୍ଜସାଗରମାନଙ୍କର ଚତୁଳ ବଚନ ଉଙ୍ଗିମାର ଯୁଗ୍ମ ଗ୍ରାହକ । ଅନର୍ଗଳ ଘଣ୍ଟା ଘଣ୍ଟା ଧରି କଥନ ଉଙ୍ଗାର ବୈଚିତ୍ର୍ୟ ହେତୁ ଏମାନେ ସାଧାରଣ ଶ୍ରୋତାଙ୍କୁ ଘଣ୍ଟା ଘଣ୍ଟା ଧରି ବିମୁଗ୍ର କରି ରଖି ପାରୁଥିଲେ । ଗ୍ରାମ୍ୟ ଗଞ୍ଜସାଗର ମାନଙ୍କର କଥନକଳା, ଆଧୁନିକ ଜଗତରେ ଶିକ୍ଷିତ ବର୍ଜଙ୍କର ଭାଷଣ କଳାରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି । ତଳକ୍ରି ସମୟରେ ଭାଷଣ ମାଧ୍ୟମରେ ଜଣେ ଜଣେ ବକ୍ତା ଏକ ସମୟରେ ହଜାର ହଜାର ଶ୍ରୋତାଙ୍କୁ ଘଣ୍ଟା ଘଣ୍ଟା ଧରି ବାନ୍ଧି ରଖିପାରୁଛନ୍ତି ।

କୋମଳ ବିନ୍ୟ ବଚନ କହି ତୋଷିବ ପ୍ରାଣୀମନ । ସତ୍ୟ ଓ ପ୍ରିୟବନ ସର୍ବଦା ସମସ୍ତଙ୍କ ହୃଦୟକୁ ମୁଗ୍ଧ କରିଥାଏ । ଲୋକ ତୁଣ୍ଡରେ ରହିଛି ‘ଖା ଗୁଞ୍ଜ ଗିଲ’ ଭଲି ବକ୍ତର୍ଯ୍ୟ । ଜଣେ ବୁଦ୍ଧୁକୁଙ୍କୁ ‘ଗିଲ’ କହିଲେ ତାଙ୍କର ସମ୍ବାନ୍ଧ ହାନି ହୋଇଥାଏ । ମାତ୍ର ସେଇ ସ୍ଥଳରେ ‘ଖାଆ’ ବୋଲି କହିଲେ ତାଙ୍କ ପ୍ରତି ସମ୍ବାନ୍ଧ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥାଏ । ସେଇ ଗୋଟିଏ ତୁଣ୍ଡର ବଚନରେ ଅମୃତ ଓ ବିଷ ଉଭୟ ରହିଛି । ଅପ୍ରିତକର ବଚନ ବିନ୍ୟାସ ବିଷୟମ ପରିସ୍ଥିତି ସୃଷ୍ଟି କରିପାରେ । ମାତ୍ର ନମ୍ବ୍ର ଓ କୋମଳ ବଚନ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଆପଣାର କରିପାରେ ।

ଆମେ ଗୋଟିଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବିଷୟରେ କେତେ ଜାଣ୍ଯ, ଆମର ସେଥୁରେ କେତେବେଶି ପ୍ରବେଶ ଅଛି । ସେହି କଥାକୁ ଆମେ କେମିତି ଭାବରେ ଉପସ୍ଥାପନ କରିପାରୁ, କଥାର ବିଷ୍ଟାର ବା କଥାଟିକୁ ଜାଣିବାରେ ଆମେ କେମିତି ଶବ୍ଦ ଚିନ୍ତନ ଓ ଶବ୍ଦ ସଂଯୋଜନା କରିବା କଥା ସେତକ ଆମେ ବିଧୁବନ୍ଦ ଭାବେ ଅବଗତ ହୋଇପାରିଲେ ଆମର ନିଜର ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ ବଢ଼ିବା ସହ ଆମେ ଭଲବକ୍ତା, ଭଲ ଆଲୋଚକ ବା ବିଷୟ ବିଶାରଦ ହୋଇପାରିବା ।

ଆମେ ଯୋଉଥା କହୁ, ସେହି କଥା ଯଦି ସଜଡ଼ା ବା ଶୃଙ୍ଖଳିତ ହୋଇଥାଏ ତେବେ ସେସବୁ କଥା ଆହୁରି ମନଛୁଆଁ ହୋଇପାରେ । କଥା କହିବାର ଶୌଳୀ ସବୁବେଳେ ଏମିତି ହେବା ଦରକାର ଯେମିତିକି ଅନ୍ୟକୁ ପସନ୍ଦ ହେବ । ବିତର୍କ ହେଉକି ବକ୍ତା, ଦଳଗତ ଆଲୋଚନା ହେଉକି ସାକ୍ଷାତ୍କାର ସବୁଥିରେ କଥନ କୌଶଳର ନିଆରାଶୀଳୀ ନିହିତ । ନିଜକୁ ଅନ୍ୟ ଆଗରେ ସୁନ୍ଦର ଭାବେ ଉପସ୍ଥାପନ କରିବାପାଇଁ ଏହିସବୁ ମାଧ୍ୟମସହାୟକ ହୋଇଥାଏ । କହିବାର ଉଙ୍ଗାଟି ଯଦି ନିଆରା, ଉପସ୍ଥାପନ ଶୌଳୀଟି ଯଦି ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର, କଥା କହିବାବେଳେ ଯୁଦ୍ଧ ବା ତଥ୍ୟଟି ଯଦି ଯୁଦ୍ଧିଯୁଦ୍ଧ ବା ଗ୍ରହଣ ଯୋଗ୍ୟ ତେବେ ତାହା ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଅନ୍ୟର ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରିଥାଏ । ଭାଷଣକଳାରୁ ଜଣକର ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ବ ବିଷୟରେ ବୁଝିଛୁଏ, କାରଣ ଭାଷଣକଳା ଅନେକ ସମୟରେ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ବ ବିକାଶ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରମୁଖ ମାଧ୍ୟମଭାବେ ଉଭା ହୋଇଆସିଛି ।

ହୃଦୟ ଭିତରେ ଯାହା ରହିଥାଏ ତାହା ତୁଣ୍ଡ ମାଧ୍ୟମରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥାଏ । ତେଣୁ କଥନ ହେଉଛି ହୃଦୟର ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି । ମଣିଷର ମାନସିକ ସ୍ଥିତି ସବୁବେଳେ ଠିକ ନ ଥାଏ କେତେବେଳେ ଖୁସି ରହେ ତ କେତେବେଳେ ବିଶାଦଗ୍ରୂହ, ପୁଣି କେତେବେଳେ କାହା ପ୍ରତି ଘୃଣା ଭାବ ମଧ୍ୟ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥାଏ । ତେବେ ହୃଦୟରେ ବସା ବାନ୍ଧି ରହିଥିବା ଏହି ସବୁ ଭାବନା ତୁଣ୍ଡରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥାଏ ।

୭.୩ ଭାଷଣକଳାର ପରିସର ଓ ଉପଯୋଗିତା

ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବାକ୍ୟ ବିନ୍ୟାସ ମାଧ୍ୟମରେ ନିଜସ୍ଵ କଥନକୁ ପ୍ରକାଶକଲେ ତାହା ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ଗ୍ରହଣୀୟ ବା ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ବିରକ୍ତିକର ହୋଇଥାଏ । କଥାରେ ଅଛି “ବାନ୍ଧି ଜାଣିଲେ ମଥା ସୁଦର, କହି ଜାଣିଲେ କଥା ସୁଦର ।” କହି ଜାଣିଲେ ଅନ୍ୟର ମନକୁ ବାନ୍ଧି ରଖିବା ସହିତ ବକ୍ତା ଜଣକ ନିଜର କହିବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସଫଳ କରିଥାଏ । ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ୁଥିବା ମନକୁ ପୁନଃ ଗଢ଼ିତୋଳିବାରେ ଭାଷଣ ହିଁ ସଂଜିବନୀ ସଦୃଶ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାଏ । ଯଦି କହିବା ବାକ୍ ଚାତୁରୀ ଦ୍ୱାରା ସମ୍ମୁଦ୍ର ସ୍ଵାର୍ଥର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ସଫଳ କରିବାର କଳା ହେଉଛି ବାର୍ଷିତା ବା ଭାଷଣ ଦକ୍ଷତା । ଏହି କଳା ଦ୍ୱାରା ବକ୍ତା ଜଣକ ସମସ୍ତଙ୍କ ହୃଦୟରେ ନିଜର ଆଧୁପତ୍ୟ ବିଷ୍ଟାର କରିପାରିଥାନ୍ତି । ତେବେ ଭାଷଣକଳାର ଯଥେଷ୍ଟ ଉପଯୋଗିତା ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଥାଏ ଯଥା -

- କ) ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ୁଥିବା ମନକୁ ପୁର୍ବଜୀବିତ କରିଥାଏ ଭାଷଣ ।
- ଘ) ଭାଷଣ ଶ୍ରୀବଣ ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟକ୍ତିର ମାନସିକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଘଟିଥାଏ ।
- ଗ) ଅଶିକ୍ଷା ଭଲି ଅନ୍ଧକାରକୁ ଦୂରେଇ ଦେଇ ଏକ ଶୈଖିକ ବାଚାବରଣର ପ୍ରକାଶ ସୃଷ୍ଟି କରିଥାଏ ଭାଷଣ ।
- ଘ) ଏକ ସୁମ୍ବୁ ଓ ସଂଦ୍ରାରିତ ସମାଜ ଗଠନ କରିବାରେ ଭାଷଣ ବିଶେଷ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଥାଏ ।
- ଡ) ଭାଷଣ ଦ୍ୱାରା ବକ୍ତା ଜଣକ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଠାରୁ ସମ୍ବାନୀତ ହୋଇଥାନ୍ତି ।
- ଚ) କୌଣସି ଏକ ଜାତିର ଅଧୀପତନ ବେଳେ ତାକୁ ପୁର୍ବଭାବର କରିବାରେ ଭାଷଣ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାଏ ।
- ଛ) ମହତ କଥନ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ନିଜତାରୁ ଉଚ୍ଛତାକୁ ପରିଣତ କରିଥାଏ ଓ ଏକ ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ଗଠନ କରିବାରେ ସହାୟକ ହୋଇଥାଏ ।
- ଜ) ଜାତି ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ଦୃଢ଼ ବନ୍ଧନ ସୃଷ୍ଟି କରିବାରେ ଭାଷଣର ମଧ୍ୟମ୍ବତା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ।
- ଝ) ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଉନ୍ନତି ପାଇଁ ଭାଷଣ ଯେମିତି ଦିଗଦର୍ଶନ ଦେଇଥାଏ, ଜାତିଗତ ଜଡ଼ତାକୁ ସମ୍ମଳେ ବିନାଶ କରି ଜାତିକୁ ଏକ ନୂଆ ରୂପ ପ୍ରଦାନ କରେ ଭାଷଣ ।
- ଓ) ଜ୍ଞାନର ପରିସାମାକୁ ଭାଷଣ ବୃଦ୍ଧତର କରି ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ସୁଦୃଢ଼ ସଂପର୍କ ସ୍ଥାପନ କରେ ।
- ଚ) ମଣିଷ ଭିତରେ ଜଡ଼ତା, ଆଳସ୍ୟ, ସୁପୁତ୍ରା ଓ ନିଷ୍ଠିତତାକୁ ଭାଷଣ କରିଥାଏ କ୍ରିୟଶୀଳ ।

୭.୩.୧ ପାଷାଡ଼୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଭାଷଣକଳା

କଥନ ସାହିତ୍ୟ ଓ ଲିଖନ ସାହିତ୍ୟ ଭାବରେ ସାହିତ୍ୟ ଦ୍ୱିବିଧା । ଶିକ୍ଷା ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଲିଖନର ଯେଉଁଳି ମହତ୍ୱ ରହିଛି କଥନ ବା ଭାଷଣର ମଧ୍ୟ ବିଶେଷ ଗୁରୁତ୍ୱ ରହିଛି । ବିଶ୍ୱର ଅନେକ ବିଜ୍ଞଲୋକ, ସାଧୁସମ୍ମୁଦ୍ର, ରାଜନେତା, କଳାକାର ପ୍ରଭୃତିଙ୍କର ଭାଷଣ ଜନମାନସକୁ ବିଶେଷ ଭାବରେ ପ୍ରଭାବିତ କରି ଆସିଛି । ସମାଜର ପ୍ରତ୍ୟେକ ବର୍ଗର ଲୋକଙ୍କ ନିକଟରେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ବିଚାରଧାରା ଭାଷଣ ଦ୍ୱାରା ପହଞ୍ଚି ପାରିଥାଏ । ଶିକ୍ଷିତ ହେଉ ବା

ଅଶୀଷିତ ହେଉ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କୁ ଏକ ନୂଆ ବିଚାରଧାରା ଓ ସଦମାର୍ଗ ଯୋଗାଇଦେଇଥାଏ । ଭାଷଣ ସମୟରେ ପ୍ରାଚ୍ୟ ଓ ପାଷାଡ଼୍ୟ ଦାର୍ଶନିକମାନେ ନିଜ ନିଜ ବିଚାରକୁ ଉପସ୍ଥାପନ କରିଛନ୍ତି । ଗ୍ରୀସ ଦାର୍ଶନିକ ଫ୍ଲାଚୋ ଭାଷଣକୁ ମୁଗ୍ଧକର କଳା ଭାବେ ବିବେଚନା କରିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ମତରେ – ବହୁଜନଙ୍କ ମାନସକୁ ସୁହାଇଲା ଭଲି କଥନ ଚାତୁରୀ ଜଣେ ଭଲ ବକ୍ତାର ଲକ୍ଷଣ ।' ସେହି ପରି ଅନ୍ୟତମ ଦାର୍ଶନିକ ଆରିଷ୍ଟୋଗଲଙ୍କ ମତରେ ଭାଷଣ ହେଉଛି ଡର୍କିକତା ଓ ଯୁକ୍ତିନିଷ୍ଠ । ଏହା ସହିତ ଭାବୁନତା, ଜ୍ଞାନ ଓ ଦର୍ଶନର ମଧ୍ୟ ଅନୁପ୍ରବେଶ ଘଟିଛି । ରୋମୀଓ ସଂସ୍କୃତରେ ଭାଷଣକୁ ଶାସ୍ୟକଳାର ମାନ୍ୟତା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି । ଏହା ଜନଜାବନକୁ ସତ୍ୟନିଷ୍ଠ କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସତ୍ୟମାର୍ଗ ପ୍ରେରଣ କରିବାରେ ସହାୟକ ହୋଇଥାଏ ବୋଲି ରୋମୀୟମାନେ ବିଚାର କରିଥାନ୍ତି । ଦାର୍ଶନିକ ହୋରେସଙ୍କ ମତରେ – ଭାଷଣ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଜୀବନକୁ ବିଶେଷ ଭାବେ ପ୍ରଭାବିତ କରେ ।' ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ଫ୍ରାନ୍ସ ରୋମ, ସେନ ଭାଷଣ ସହିତ ମନୋରଞ୍ଜନକୁ ସଂୟୁକ୍ତ କଲେ । ଭାଷଣକୁ ଅଧିକ ଲୋକପ୍ରିୟ ଗଣିତୋଳିବାରେ ଭାଷକମାନେ ହାସ୍ୟରସ, ଲୋକକଥା, ସଙ୍ଗୀତ ପ୍ରଭୃତିକୁ ମିଶ୍ରଣ କରିଛନ୍ତି ଏହା ସହିତ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଆଖ୍ୟାନକୁ ଯୋଡ଼ି ଭାଷଣକୁ ଆହୁରି ପ୍ରଭାବଶାଳୀ କରାଯାଇଛି । ପ୍ରଖ୍ୟାତ ସମାଜତ୍ୱବିତ୍ତ ଜଞ୍ଜାଇଲସଙ୍କ ମତରେ ମାର୍ଜିତ ଓ ହୃଦୟସ୍ଵର୍ଗୀ ଭାଷଣ ସମାଜକୁ ସତ୍ୟମାର୍ଗଦର୍ଶନ ଦେଇଥାଏ । ମାନବର ଚିତ୍ତାଚେତନାକୁ ସୁଲ୍ଲ ରଖେ ତଥା ଭାଷଣ ଗଠନାମୂଳକ ମାନସିକତାର ପରିଚୟ ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ ।

ଷ୍ଟର୍ ଶତାବ୍ଦୀବେଳକୁ ଖ୍ରୀସ୍ଟୀଯୁ ଧର୍ମର ଚିତ୍ତନ ବିଶେଷ ଭାବେ ପ୍ରଭାବିତ କରିଥିଲା । ଭାଷଣକୁ ସରଳୀକୃତ ତଥା ବୋଧଗମ୍ୟ କରିବା ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଇଛି । କିଛି ବର୍ଷପରେ ଇଂଲଣ୍ଡ, ଫ୍ରାନ୍ସ, ଇଟାଲୀ ପ୍ରଭୃତିରେ ଭାଷଣ ଶିକ୍ଷାର ପରିସରଭୁକ୍ତ ହୋଇଛି । ତେଣୁ ତାର୍କିକ ବିଚାରକୁ ଏହି ସମୟର ଭାଷଣକଳା ଅଧିକ ଗ୍ରହଣ କରିଥିବା ଜଣାଯାଏ । ବକ୍ତବ୍ୟ ମାଧ୍ୟମରେ ନିଜର ଯୁକ୍ତିକୁ ସଠିକ୍ ଭାବରେ ଉପସ୍ଥାପନ କରିବା ହେଉଛି ଭାଷଣ କଳାର ମୁଖ୍ୟ ବିଶେଷତା । ପାଷାଡ଼୍ୟ ଭୂଖଣ୍ଡରେ ଶୋଢ଼ିଶ ଶତାବ୍ଦୀ ବେଳକୁ କଥନ କଳାକୁ ସ୍ଥକନଶାଳ କଳାର ମାନ୍ୟତା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି । ସମାଜତାତ୍ତ୍ଵିକ ଶିକ୍ଷାର ପ୍ରସାର ନିମନ୍ତେ ବିଶେଷ ଦାୟିତ୍ୱ ବହନ କରେ ଭାଷଣ କଳା । ଏହି ସମୟରେ ଭାଷଣ ମନୋରଞ୍ଜନ ଧର୍ମାତ୍ମା ଅପେକ୍ଷା ଜ୍ଞାନ ଓ ବିଜ୍ଞାନବୋଧ ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇଥାଏ । ଫଳତେ ଭାଷକ କଞ୍ଚନା ଠାରୁ ଦୂରେଇ ଯାଇ କେବଳ ବାସ୍ତବତା ଚିତ୍ର ପ୍ରଦାନ କରିବାରେ ମୁଖ୍ୟ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଥାଏ । ଅବଶ୍ୟ ସମାଜରେ ନିଜର ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଦାଖଳା କରିଥିବା କେତେକ ବ୍ୟକ୍ତି ବିଶେଷ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ମାନସିକତାକୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏହାକୁ ବ୍ୟବହାର କରୁଥିବାର ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହୋଇଥାଏ । ମାତ୍ର ବୌଦ୍ଧିକ କଥନ ଦ୍ୱାରା ଶ୍ରୋତାମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଥୁବା ଅନ୍ତବିଶ୍ୱାସ, କୁସଂସ୍କାର ଭଲି କେତେକ କୁପ୍ରଚୃତି ଦୂରେଇ ହୋଇ ଯାଇଥାଏ ।

ପାଷାଡ଼୍ୟ ଭୂଖଣ୍ଡରେ ଅର୍ଥନୀତି, ରାଜନୀତି, ଶିକ୍ଷା, ଶିଳ୍ପ ପ୍ରଭୃତିର ବିକାଶ ବ୍ୟାପକ ହେଲା । ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଓ ଧାର୍ମିକ ରାତିରେ ଭାଷଣ କେବଳ ବନୀ ନହୋଇ ଏହା ଶିକ୍ଷା, ରାଜନୀତି, କୁଟୁମ୍ବନୀତି, ବାଣିଜ୍ୟ, ବିଜ୍ଞାନ ପ୍ରଭୃତି ସମ୍ବଲ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ନିକଟକୁ ପହଞ୍ଚିପାରିଥିଲା । ସମାଜ ଓ ସଂସ୍କୃତିର ସମସ୍ତ ପ୍ରତିରେ ଏହାର ପ୍ରାଧାନ୍ୟକୁ ମଧ୍ୟ ସ୍ଥାକାର କରାଗଲା ।

୨.୩.୨ ପ୍ରାଚ୍ୟ ବିଚାରରେ ଭାଷଣକଳା

ପ୍ରାଚ୍ୟ ଭୂଖଣ୍ଡରେ ଜନମାନସ ଭାଷଣ ଦ୍ୱାରା ବିଶେଷ ଆବୃତ ହେଉଥିଲେ । ଭାରତୀୟ ସଂସ୍କୃତରେ ପୂର୍ବେ ଗୁରୁକୁଳାଶ୍ରମ ମାନଙ୍କରେ ଗୁରୁଙ ଅସାଧାରଣ କଥନ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଛାତ୍ର ସମାଜକୁ ଏକ ନୂଆଁ ଦିଗଦର୍ଶନ ପ୍ରଦାନ କରିଆସିଥିଲା । ନବଜାଗରଣ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଜନମାନସର ଚିତ୍ରକୁ ଆନ୍ଦୋଳିତ କରିପାରିଥିଲା ଭାଷଣ । ମୁକ୍ତ ସଂଗ୍ରାମର ପଞ୍ଚଭୂମିରେ ଅନେକ ଦାର୍ଶନିକ, ସଂଗ୍ରାମୀ, ଚିତ୍ରାନ୍ୟକ ଜନତାଙ୍କ ହୃଦୟରେ ଦେଶପ୍ରେମ ଭାବନା ଜାଗୃତ କରିବରେ ସଫଳ ହେଲେ । ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷିତରେ ରାମକୃଷ୍ଣ ପରମହଂସ, ସ୍ଵାମୀ ବିବେକାନନ୍ଦ, ଲାଲା ଲଜପତ ରାୟ, ବାଲ ଗଜାଧର ତିଳକ, ବିପିନ୍ ଚନ୍ଦ୍ର ପାଳ, ଶ୍ରୀ ଅରବିନ୍ଦ, ରାଜ ଗୋପାଳଚାରୀ, ମହାମା ଗାନ୍ଧୀ, ଦୟାନନ୍ଦ, ରବୀନ୍ଦ୍ର ନାଥ ଠାକୁର ପ୍ରମୁଖ ମହାନାୟକଙ୍କ ଭୂମିକା ଥିଲା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ।

ପ୍ରାଚ୍ୟ ଭାବଭୂମିରେ ମୌର୍ୟ ଶାସନ କାଳରେ ପଣ୍ଡିତ କୌଟିଲ୍ୟ ଭାଷଣକୁ ଜନକଳ୍ୟାଣ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବ୍ୟବହାର କରିଥିଲେ । ଗୁପ୍ତ ଯୁଗରେ ମଧ୍ୟ ବିଭିନ୍ନ ସମୟରେ କଥନ କଳା ମାଧ୍ୟମରେ ଅନେକ ତର୍କ ସଭା ଆୟୋଜିତ ହୋଇଥିବାର ପ୍ରମାଣ ମିଳେ । କାଳିଦାସ, ବାଣତଙ୍ଗ, ବରାହ ମିହିର, ଭବଭୂତି ପ୍ରମୁଖଙ୍କ ଭୂମିକା ଏକାତ୍ମ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଥିଲା । କଥନ କଳା ମାଧ୍ୟମରେ ଧର୍ମ ପ୍ରଚାର ଓ ପ୍ରସାର ଥିଲା ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତୀୟ ପରଂପରାର ଏକ ନୂଆଁ ଉଷ୍ଟ । ପରବର୍ତ୍ତୀକାଳରେ ସମାଜରେ ଅଶିକ୍ଷାକୁ ମୂଳପୋଷ କରି ଏକ ସୁମ୍ଭୁ ଓ ଶିକ୍ଷିତ ସମାଜ ଗଠନ କରିବା ପାଇଁ ଅନେକ ଜ୍ଞାନୀଗୁଣୀ ବିଦ୍ୟାନମାନେ ସଭାସମିତିର ଆୟୋଜନ କଲେ । ଧର୍ମ, ସଂସ୍କୃତ, ପରଂପରାକୁ ନେଇ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ବିଷୟର ଆଲୋଚନା ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା ଦେଖୁବାକୁ ମିଳିଲା । ଶିକ୍ଷାନୁଷ୍ଠାନ ମାନଙ୍କରେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରତିଯୋଗିତା, ଉଷ୍ଟବ ପାଳନ ଅବସରରେ ସମାଜର ଅନେକ ବିଦ୍ୟାନମାନଙ୍କୁ ନେଇ ବୌଦ୍ଧିକ ଭାଷଣ ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ପୁନଃ ବିଭିନ୍ନ ଧର୍ମନୁଷ୍ଠାନ ଗୁଡ଼ିକରେ ଧର୍ମ ବିଷୟ ଉପରେ ଧର୍ମ ଯାଜକ ମାନଙ୍କୁ ନେଇ ଭାଷଣମାନ ଆୟୋଜିତ ହେଲା । । ଭାରତ ସ୍ବାଧୀନତା ପରେ ରାଜନୀତି, ଶିକ୍ଷାନୁଷ୍ଠାନ ଆଦି ଅନୁଷ୍ଠାନ ମାନଙ୍କରେ ମଧ୍ୟ ଭାଷଣମାନ ଆୟୋଜିତ କରାଗଲା ।

ଓଡ଼ିଶାରେ ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିବାପାଇଁ ବିଭିନ୍ନ ମନ୍ତ୍ରମାନ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇ ଭାଷଣ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଅନୁଷ୍ଠିତ କରାଗଲା । ନିର୍ବାଚନୀ ସଭା, ବିଭିନ୍ନ କର୍ମୀ ସମ୍ବିଳନୀ ମାଧ୍ୟମରେ ସେହି ବିଷୟକ ଭାଷଣମାନ ଆୟୋଜିତ ହେଲା । ଶ୍ରୋତାମାନଙ୍କୁ ବାନ୍ଧିରଖିବା ପାଇଁ ଅନେକ ସମୟରେ ସମାବେଶ ଅନୁଷ୍ଠିତ କରାଗଲା । ଦିନଥିଲା ଭାଷଣକଳା ଜନକଳ୍ୟାଣ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଉଥିଲା । ମାତ୍ର ବର୍ତ୍ତମାନ ଭାଷଣ ମାଧ୍ୟମରେ କେତେଜଣଙ୍କର ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ଵାର୍ଥ ନିହିତ ରହୁଛି ଏବଂ ଅୟଥାରେ ସମୟର ଅପରମ କରାଯାଉଛି ।

୨.୩.୩ ଭାଷଣର ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ

ଭାଷଣ ଦ୍ୱାରା ଅନେକ ଲୋକଙ୍କୁ ଆୟତ କରାଯାଇପାରେ । ତାହା ବନ୍ଦାର ବାଚନୀକ ଦକ୍ଷତା ଉପରେ ନିର୍ଭରଣୀଳ । ବିଷୟ ଯେତେ ସୁନ୍ଦର ଓ ବଳିଷ୍ଠ ହେଉନା କାହିଁକି ବନ୍ଦାର କହିବାଶୀଳୀ ଯଦି ସଠିକ୍ ନହେଲା ତେବେ ବୋଧଗମ୍ୟତା ହରାଇବା ସୁନ୍ଦରିତ । ପୁଣି ଅୟଥା ଏତୁତେଣୁ କହିଲେ ଶ୍ରୋତାର ଚିତ୍ରକୁ ବିନୋଦନ

କରିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ବିରକ୍ତିକର କରିଥାଏ । ଅତେବ ଶ୍ରୋତାଙ୍କ ଚିଉକୁ ଆଛନ୍ତି କରିବା ଭଲି ଶୈଳୀ ଭାଷକ ବା ବକ୍ତାଙ୍କର ରହିବା ଆବଶ୍ୟକ । କେତେକ ଉପାଦାନ ରହିଛି ଯାହାଦ୍ୱାରା ଜଣେ ବକ୍ତାର ଭାଷଣକୁ ସର୍ବାଙ୍ଗ ସୁନ୍ଦର ଓ ଚିଉଗ୍ରାହ୍ୟ କରିପାରେ । ଏଠାରେ ତାହାର କିଛି ଧାରଣା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି । ଯଥା –

- ୧) ପାଣ୍ଡିତ୍ୟବୋଧ
- ୨) କହିବାଶୈଳୀ
- ୩) ସୌଜନ୍ୟ ଉପସ୍ଥାପନା
- ୪) ସମୟ ସଚେତନତା
- ୫) ସ୍ଵଷ୍ଟ କଥନ
- ୬) ସଂବୋଧନ
- ୭) ନାଟକୀୟ ଶୈଳୀ
- ୮) ବକ୍ତାବ୍ୟରେ ରସିକତା
- ୯) ବିଷୟ ବ୍ୟାଖ୍ୟାନ
- ୧୦) ଭାଷାର ବ୍ୟବହାର

(୧) ପାଣ୍ଡିତ୍ୟ : ବକ୍ତାର ଯଦି ପାଣ୍ଡିତ୍ୟ ନାହିଁ ଯେତେ କହିଲେ ମଧ୍ୟ ତାହା ଶ୍ରୋତାଙ୍କୁ ଆକୃଷ୍ଣ କରିପାରେ ନାହିଁ । ବିଷୟ ପ୍ରତି ଅଧିକ ଅଭିଜ୍ଞତା ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତାକୁ ଉଚିତ ତଙ୍କରେ ପ୍ରକାଶ କରି ନପାରିଲେ ଭାଷଣର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ରହେ ନାହିଁ । ତେବେ ସର୍ବପ୍ରଥମେ ଗଭୀର ପଠନ ପରେ ବିଷୟ ପ୍ରକରଣ ଉପରେ ଝାନ ଅହରଣ କରିବା ପରେ ଝାନକୁ ଉଚିତ ଶୈଳୀରେ ପ୍ରକାଶ କରିପାରିଲେ ଭାଷଣର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ବୃଦ୍ଧିପାଏ ।

(୨) କହିବା ଶୈଳୀ : କହିବା ଶୈଳୀ ହେଉଛି ବାଣୀତା, ଯାହାଦ୍ୱାରା ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଆକୃଷ୍ଣ ରଖାଯାଇପାରେ । ବିଷୟ ପ୍ରତି ଠିକ ଭାବେ ଅବଗତ ହୋଇ ଅନର୍ଗଳ କହିପାରିଲେ ଶ୍ରୋତାମାନେ ଉଲ୍ଲୟିତ ହୁଅଛି । ଯଦି ଅଧାଖଣ୍ଡିଆ, ବ୍ୟବଧାନର ରଖି କଥା କହିଲେ ଶ୍ରୋତାମାନଙ୍କ ଭିତରେ କ୍ଲୁଷ୍ଟିକର ଭାବ ପ୍ରକାଶ କରେ । ସୁନ୍ଦର ବଚନ ଭଙ୍ଗୀ ଶ୍ରୋତା ମାନସକୁ ଆଛନ୍ତି କରେ ।

(୩) ସୌଜନ୍ୟ ଉପସ୍ଥାପନା : ବକ୍ତା ଏବଂ ଶ୍ରୋତା ଉଭୟଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଶ୍ରୋତାମାନେ ପ୍ରମୁଖ ଭୂମିକା ନିଅନ୍ତି । ତେଣୁ ବକ୍ତାବ୍ୟର ଆରମ୍ଭରୁ ଶ୍ରୋତା ମାନଙ୍କୁ ସଂବୋଧୃତ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । କହିବା ସମୟରେ କଥନ ମଧ୍ୟ ଭାଗରେ ବେଳେବେଳେ ଶ୍ରୋତା ମାନଙ୍କୁ ଅତି ନମ୍ବ୍ର ଓ ଶିଷ୍ଟ ଭାବରେ ଝାନାଗୁଣୀମାନେ, ସୁଧୀଜନେ ପ୍ରଭୃତି ସଂବୋଧନାତ୍ମକ ଶବ୍ଦ ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଯଦ୍ୱାରା ବକ୍ତା ପ୍ରତି ଶ୍ରୋତାମାନଙ୍କର ଆପଣାର ଭାବ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥାଏ ।

- (৪) **সময় সচেতনতা :** ভাষণ মঞ্চ উপরে কেবল জগৎ বক্তার অধীকার নথাএ। স্বেচ্ছারে অনেক বক্তা থাইপারস্টি। সমষ্টিক্লু ভাষণ দেবার সময় দিআয়াজথাএ, যাহা বক্তাজগৎক অবগত হেবা জরুৱা। কেতে সময় মধ্যে নিজের ভাষণ শেষ হেবা তাহা সভাপতিঙ্ক সহিত ভাষণ পূর্বৰু পরামৰ্শ করিপারস্টি। এহা জাণি রঞ্জিবা আবশ্যিকয়ে, নির্দিষ্ট সময় ভিত্তে ভাষণ শেষ কলে তাহা শ্রোতামানক্লু বিরক্তিকর হোଇ নথাএ। বেলেবেল দেখায়া সময় সচেতনতা অভাবৰু সভাপতি সমেত সমগ্র সভা বিরক্তি ভাব পোষণ কৰতি। তেবে সময়কু ধান দেজ নিজের ভাষণ প্রদান কলে শ্রোতামানক্লু শ্রুতাজন হোଇপারস্টি।
- (৫) **মুক্তি কথন :** অনেক সময়ের দেখায়া বক্তা জগৎ নিজ কহিবা বিষয়কু বুঝাইবা উদ্দেশ্যের অনেক বিষয়কু উছার কৰতি। কিন্তু বেলেবেলে উক্তি প্রদান করু করু অপ্রত্যক্ষ ভাবেরে অনেক প্রসঙ্গকু যোড়িবিঅন্তি। এশু বক্তার বক্তৃব্য সংপূর্ণ রূপে অমুক্ত হোଇয়া এ। ভাষণ দেবা সময়ের মনেরক্ষণ উচিত পরোক্ষ উক্তিওরু প্রত্যক্ষ উক্তি সুবোধ হোଇথাএ। তেশু কথনেরে সর্বদা মুক্তি রঞ্জিবা আবশ্যিক।
- (৬) **সংবোধন :** সভামঞ্চের সভাপতি, সহবক্তা এবং সভা মঞ্চতলে শ্রোতামানে বসিথান্তি। তেবে উভয় মঞ্চউপরে বসিথুবা এবং মঞ্চতলে বসিথুবা শ্রোতামানক্লু সংবোধুত কৰিবাকু পতিথাএ। মঞ্চের থুবা সভাপতিঙ্ক সমানন্ময় সভাপতি, সহবক্তা মানক্লু ‘সমানমুক্ত’ ‘মেনুহামুক্ত’, ‘আদরণ্য’ অতিথমানক্লু ‘বরেণ্য অতিথ’ এবং শ্রোতা মণ্ডলীক্লু ‘ঞ্জানীগুণা’ ‘সাধুজনে’, ‘শ্রোতাবর্গ’ ভাবেরে সংবোধন কৰিবাকু পতিথাএ।। সংবোধন কৰিবা সময়ের বক্তাজগৎক নিজের উপস্থিতি বুক্ষি প্রয়োগ কৰিবা একান্ত জরুৱা। শ্রোতামানক্লু প্রতি বক্তা রে যেতে পরিমাণের সংবোধ রহিব শ্রোতা মণ্ডলী ষেহি বক্তা প্রতি ষেতিকি পরিমাণের আন্তরিকতার ভাব প্রকাশ কৰিবে।
- (৭) **নাটকীয় শৈলী :** যিধা স্বল্প সাধারণ ভাবেরে কহিলে শ্রোতামানক্লু কিছি সময় আদৃতকরে মাত্র বেলেবেলে কহিবা ভুঁজে কিছি নাটকীয় সংযোগ করি উপস্থাপন কলে তাহা শ্রোতামানক্লু অধুক আকৃষ্ণ কৰি রঞ্জিথাএ। বচনেরে কিছি চমকারিতা আশিবাকু হেলে বাচিক অভিনয়ের সহায়তা নিআয়াজপারে। কষ্ট স্বরের পরিবর্তনেরে সভাগৃহরে নাটকীয় পরিবেশ সৃষ্টি কৰায়াজপারে। তদ্বারা হাস্য, করুণ, বারতু ইত্যাদির প্রকাশ হোଇথাএ।
- (৮) **বক্তব্যের চরুলতা :** সাধারণ ভাবেরে কহিলে ভাষণকু রেশিন্ট কৰিথাএ। বক্তাজগৎক অতি সামান্য কথাকু সরল ও সরস ভাবেরে উপস্থাপন কৰাগলে তাহা শ্রোতামানক্লু আছন্দন কৰি রঞ্জিথাএ। কহিবা ভুঁজতি কেবল গায়িকাপূর্ণ নহোই ষেখুরে রেকিতা রহিবা আবশ্যিক। মধ্য ভাবেরে বেলেবেলে হাস্যরসকু সংযোগ কৰাগলে তাহা শ্রোতা মানক্লোরু শ্রুতাজন প্রাপ্ত হুৱ।

(୯) ବିଷୟ ବ୍ୟାଖ୍ୟାନ : କେତେକ ବକ୍ତାଙ୍କର ବିଭିନ୍ନ ବିଷୟରେ ଅନେକ ଧାରଣା ରହିଥାଏ । ବକ୍ତବ୍ୟ ଦେବା ସମୟରେ ନିଜର ଯୁକ୍ତିକୁ ପ୍ରମାଣିତ କରିବାକୁ ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଦିଅନ୍ତି । ଅନେକ ସମୟରେ ସେହି ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । ମାତ୍ର ଭାଷକର ବ୍ୟାଖ୍ୟାନ ଦକ୍ଷତା ନଥିଲେ ତାହା ଶ୍ରୋତା ମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଦୂରୋଧ ମନେ ହୁଏ । ବ୍ୟାଖ୍ୟାନ ଦକ୍ଷତା ପାଇଁ ସେହି ବିଷୟ ପ୍ରତି ପ୍ରାଞ୍ଚଳ ଧାରଣା ଥିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଜଟିଳ ବ୍ୟାଖ୍ୟାନ, ଅତ୍ୟଧିକ ମାତ୍ରାରେ ସଂସ୍କୃତାନ୍ତିତ ଭାଷା ଭାଷଣକୁ ଶୃତିକରୁ କରିଥାଏ । ଫଳରେ ଭାଷଣ ରସଶିଳ୍ପ ହେବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ଅତ୍ୟନ୍ତ କ୍ଲୁଷ୍ଟକର ହୋଇପଡ଼େ ।

(୧୦) ଭାଷାର ବ୍ୟବହାର : ଭାଷଣରେ ବକ୍ତାଙ୍କ ହୃଦୟର ବାଣୀକୁ ଶ୍ରୋତାଙ୍କ ନିକଟକୁ ପ୍ରେରଣ କରିବାରେ ଭାଷା ହେଉଛି ସର୍ବୋକୃଷ ମାଧ୍ୟମ । ଭାଷଣର ଭାଷା ଭାବାନୁସାରୀ ହେବା ନିତାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ । ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳରେ ଭାଷଣ ଦେବା ସମୟରେ ସାଧାରଣ ସ୍ଵର୍ଗ ଶିକ୍ଷିତ ବା ଅଶିକ୍ଷିତ ଶ୍ରୋତା ମଣ୍ଡଳଙ୍କ ପାଇଁ ସରଳ, ସାବଲିଳ ଓ ବୋଧଗମ୍ୟ ଭାଷାର ପ୍ରୟୋଗ କରାଯିବା ଉଚିତ । ଜଂରାଜୀ, ସଂସ୍କୃତ ଶ୍ରୋତ, କଠିନ ଶବ୍ଦ ଆଦିର ଯଥେଷ୍ଟ ଉଚ୍ଚାରଣ କଲେ ସେମାନଙ୍କ ବୋଧଗମ୍ୟ ହରାଇଥାଏ । ତେବେ ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଲୋକ କାହାଣୀ ଡିଗ୍ରୀ ଡିଗ୍ରୀ ପ୍ରଭୃତିର ପ୍ରୟୋଗ କଲେ ଭାଷଣ ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ରୁଚିକର ହୋଇଥାଏ ।

୨.୪ ଭାଷଣକଳାର ପ୍ରକାରଭେଦ

ମଣିଷର ରଚି ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ । ତେଣୁ ରଚି ଅନୁସାରେ ମନକୁ ସୁହାଇଲା ଭଳି ଉପଯୁକ୍ତ ଖୋରାକ ଯେଗାଇଦେବା ଭଳି ଭାଷଣ ବିନିଯୁକ୍ତ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ରଚି ରଖୁଥିବା ଗୋଟିଏ ଭାଷଣ ଗୃହରେ ଶ୍ରୋତା ବା ଭାଷଣାଗ୍ରାହୀ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଥାନ୍ତି । ସ୍ମୂଳତଃ କେହି କେହି ଧାର୍ମିକ କଥନ ପ୍ରତି ରଚି ରଖୁଥିବା ବେଳେ କେହି କେହି କଳା, ସଂସ୍କୃତି ପ୍ରତି ରଚି ରଖନ୍ତି । ଏହି ଦୃଷ୍ଟିରେ ବିଚାର କଲେ ବାଣିଜ୍ୟ, ସାହିତ୍ୟ, ଜୀବିଯତା, ରାଜନୀତି, ଅର୍ଥନୀତି, ଧର୍ମ, ସଂସ୍କୃତି, ଶିକ୍ଷା, ବିଜ୍ଞାନ, କୃଷି ପ୍ରଭୃତି ବିବିଧ ବାନ୍ଧବତା ଉପରେ ଜନଜୀବନ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇଥାଏ । ଏଣୁ ଏହି ସବୁ ଦିଗକୁ କେନ୍ଦ୍ରିକରି ଭାଷଣ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରରର ହେବା ସ୍ବାଭାବିକ । ନିମ୍ନରେ ଭାଷଣର ସବିଶେଷ ବିବରଣୀ ଦିଆଯାଇପାରେ । ଯଥା –

୧- ସାହିତ୍ୟିକ ଭାଷଣ

୨- ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଭାଷଣ

୩- ପୌରାଣିକ ଭାଷଣ

୪- ଧାର୍ମୀକ ଭାଷଣ

୫- ତାକିକ ଭାଷଣ

୬- ଶୋକାନ୍ତିକ ଭାଷଣ

୭- ସ୍ବାଗତ ଭାଷଣ

୮- ବିଦ୍ୟାୟ ସଭା

-
- ୯ - ସମସ୍ୟା ମୂଳକ ଭାଷଣ
 - ୧୦ - ଜୟନ୍ତି ସଭାର ଭାଷଣ
 - ୧୧ - ପ୍ରତିଯୋଗିତା ମୂଳକ ଭାଷଣ
 - ୧୨ - ରାଜନୀତିକ ଭାଷଣ
 - ୧୩ - ଦୀକ୍ଷାନ୍ତ ଭାଷଣ
 - ୧୪ - ବିଷୟାନୁସାରୀ ଭାଷଣ
 - ୧୫ - ସମ୍ବନ୍ଧିତ ଭାଷଣ

(୧) ସାହିତ୍ୟକ ଭାଷଣ : କେବଳ ସାହିତ୍ୟ ଉପରେ ଆଲୋଚନା ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା ହୋଇଥାଏ ଏହି ଧରଣର ଭାଷଣ ସମାରୋହରେ । ଏଠାରେ ଭାଷକ ବା ବକ୍ତାମାନେ କେବଳ ସାହିତ୍ୟର ଚର୍ଚା କରିଥାନ୍ତି । ସାହିତ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ବକ୍ତା ମାନେ ସାହିତ୍ୟର ବିଭିନ୍ନ ଦିଗ ଉପରେ ଭାବପୂର୍ଣ୍ଣ ଭଙ୍ଗରେ ନିଜର ବକ୍ତ୍ବୟ ପ୍ରଦାନ କରିଥାନ୍ତି ଯଦ୍ୱାରା ସାହିତ୍ୟକ ପ୍ରେମୀମାନେ ଉଷ୍ଣାହିତ ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସାହିତ୍ୟ ମନ୍ୟ ହୋଇଥାନ୍ତି ।

(୨) ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଭାଷଣ : ଏହି ଧରଣର ଭାଷଣରେ କେବଳ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ବିଷୟକ କଥନ କରାଯାଇଥାଏ । ଏଥରେ ଆତ୍ମା, ପରମାଣ୍ମା, ଜୀବନର ଅନୁଚ୍ଛନ୍ନ, ଉତ୍ସି, ମୁକ୍ତି, ସାଧନା ଓ ଐଶ୍ୱରିୟ ରୂପ ପ୍ରକୃତି ପର୍ଯ୍ୟବେସିତ ହୋଇଥାଏ । ସମାଜରେ ସଂଭାବିତ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବକ୍ତା ନିଜ କଥନରେ ଧର୍ମ, ପୁରାଣ, ନାଟି, ଆଦର୍ଶ ଇତ୍ୟାଦିର ମନ୍ତ୍ରବ୍ୟ ଦେଇଥାନ୍ତି ।

(୩) ପୌରାଣିକ ଭାଷଣ : ରାମାୟଣ, ମହାଭାରତ, ଭାଗବତ, ଭଲି ଧର୍ମ ପୁରାଣ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ପାଠ କଲାପରେ ଏପ୍ରକାରର ଭାଷଣ ସଭା ଆୟୋଜିତ ହୋଇଥାଏ । ଏହି ଧରଣର ପୁରାଣ ପାରାୟଣ ଭାବରେ ପରିଚିତ । ଏହି କଥନରେ ବକ୍ତ୍ବୟ ସହିତ ସଙ୍ଗୀତଗାନ, ଶ୍ଲୋକ, ପଦ୍ୟମାନଙ୍କର ଆବୃତ୍ତି ମୁଖ୍ୟ ସ୍ଥାନ ପାଇଥାଏ । ପୁରାଣ ପ୍ରତି ଯେଉଁ ଶ୍ରୋତା ମାନଙ୍କର ଭାବଥାଏ ଏପ୍ରକାର ଭାଷଣ ତାଙ୍କୁ ବିଶେଷ ଆବୃତ୍ତ କରିଥାଏ ।

(୪) ଧାର୍ମିକ ଭାଷଣ : ଏହି ଧରଣର ଭାଷଣ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ଗୁଡ଼ିକରେ ଧର୍ମ ସଂପର୍କତ ବିଷୟ ଚର୍ଚା କରାଯାଇଥାଏ । କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଧଷ୍ଟ ଦିଗ ଏବଂ ତାଙ୍କୁ ପାଳନ କରିବାର ପ୍ରକ୍ରିୟା ଉପରେ ଅବଧାରଣା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଏ । ଧାର୍ମିକ ଶ୍ରୋତାଙ୍କୁ ଏହି ଧରଣର ଭାଷଣ ବିଶେଷଣ ଭାବରେ ଆକୃଷ୍ଣ କରିଥାଏ ।

(୫) ତାର୍କିକ ଭାଷଣ : ଯେକୌଣସି ବିତର୍କ ସୃଷ୍ଟିକାରୀ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉପରେ ବକ୍ତାଜଣକ ନିଜର ବକ୍ତ୍ବୟ ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ତାର୍କିକ ଭାଷଣ କହିବା । ଏଥରେ ବକ୍ତା ଜଣକ ସତଥ୍ୟ ଆଧାରରେ ନିଜର ମୁକ୍ତି ବାଢ଼ିବାକୁ । ସମାଜ ବ୍ୟବସ୍ଥା, ରାଜନୈତିକ, ଅର୍ଥନୈତିକ, ଧାର୍ମିକ, ବାଣିଜ୍ୟକ ପ୍ରଭୃତି ପ୍ରସଙ୍ଗ ଆଲୋଚନା ପରିସରକୁ ଆସିବା ଦ୍ୱାରା ଶ୍ରୋତା ମଣ୍ଡଳୀ ସବିଶେଷ ତଥ୍ୟ ପାଇପାରନ୍ତି ।

- (୭) ଶୋକାମ୍ବକ ଭାଷଣ : କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ଘରେ ତାଙ୍କର ଆସ୍ତାର ସଦ୍ଗତି କାମନା ନିମନ୍ତେ ଯେଉଁ ସଭା ଆୟୋଜିତ ହୋଇଥାଏ ତାକୁ ଶୋକାମ୍ବକ ଭାଷଣ କୁହାଯାଏ । ଏହି ସଭାରେ ସମ୍ମିଳିତ ହୋଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ନିଜର କଥନରେ ବିଯୋଗ ଘଟିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ଵ, ତାଙ୍କର ସାରାଜୀବନର ଅନୁପସ୍ଥିତିର ଆବଶ୍ୟକତା ପ୍ରଭୃତି ଦିଗ ଉପରେ ଭାଷଣ ପ୍ରଦାନ କରିଥାନ୍ତି ଏବଂ ଭାଷଣର ଶେଷରେ ତାଙ୍କର ଆସ୍ତାର ସଦ୍ଗତି ହେଉ ବୋଲି ପ୍ରାର୍ଥନା କରିଥାନ୍ତି । ଏହି ଧରଣର ଭାଷଣରେ ଦୁଃଖାନ୍ତକ ଅନୁଭୂତି ପ୍ରକାଶ ପାଇଥାଏ ।
- (୮) ସ୍ଥାଗତ ଭାଷଣ : ବର୍ଜମାନ ବିଭିନ୍ନ ଅନୁଷ୍ଠାନ, ବିଦ୍ୟାଳୟ, ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ, ମହାବିଦ୍ୟାଳୟ ଆଦି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକ ପ୍ରକାର ପରଂପରା ଚଳି ଆସୁଥିଲା ଯେଉଁଥିରେ ନବାଗତଙ୍କୁ ସ୍ଥାଗତ ସମର୍ଦ୍ଦନ ଦିଆଯାଇଥାଏ । କୌଣସି ବିଦ୍ୟାର୍ଥୀ, ବ୍ୟକ୍ତି ବିଶେଷ ତଥା ସତ୍ୟଙ୍କୁ ସ୍ଥାଗତ କରିବା ସଙ୍ଗେ ତାଙ୍କର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସ୍ଥାଗତ ଭାଷଣର ମଧ୍ୟ ଆୟୋଜନ କରାଯାଇ ଥାଏ ।
- (୯) ବିଦ୍ୟାଯ ସଭା ଭାଷଣ : ଶିକ୍ଷାନୁଷ୍ଠାନ ମାନଙ୍କରେ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀଙ୍କ ଶିକ୍ଷାବର୍ଷ ଶେଷ ହେବା ସମୟରେ କୌଣସି ଅନୁଷ୍ଠାନରେ କାର୍ଯ୍ୟରତ କର୍ମଚାରୀଙ୍କର ଅବସର ସମୟରେ ଏହି ଧରଣର ଭାଷଣ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥାଏ । ଏଥରେ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଜୀବନ ସ୍ଥିର ଏବଂ ସ୍ଥାନମୟ ହେଉ ବୋଲି ପ୍ରାର୍ଥନା କରାଯାଏ ଏବଂ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ତାଙ୍କର ଉତ୍ସବ ଭବିଷ୍ୟତର କାମନା କରାଯାଇଥାଏ । ଏହି ଧରଣର ଭାଷଣ ସ୍ଵର୍ଗ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଶେଷ ହୋଇଥାଏ ।
- (୧୦) ଜୟନ୍ତୀସଭା ଭାଷଣ : ପ୍ରାୟତଃ ସମାଜର ବିଶିଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତି ବିଶେଷଙ୍କ ଜୟନ୍ତି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏହି ଧରଣର ଭାଷଣ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥାଏ । ଏଥରେ ବକ୍ତା ଜଣକ ସେହି ବକ୍ତିବିଶେଷଙ୍କର ମହନୀୟ ଗୁଣବଳୀକୁ, ନୀତି, ଆଦର୍ଶ ପ୍ରକୃତି ସଂପର୍କରେ ସ୍ଥିତିଚାରଣ କରିଥାନ୍ତି । ଏପରି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଦ୍ୱାରା ଶ୍ରୋତାମାନେ ବିଶିଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତି ବିଶେଷଙ୍କ ଉପରେ ସବିଶେଷ ତଥ୍ୟ ପାଇବା ସହିତ ଅନେକ ପ୍ରେରଣ ମଧ୍ୟ ପାଇ ପାରନ୍ତି ।
- (୧୧) ପ୍ରତିଯୋଗିତାମୂଳକ ଭାଷଣ : ବିଶେଷ କରି ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀମାନଙ୍କର ବାଚନିକ ଦକ୍ଷତାର ବିକାଶ ପାଇଁ ଏହି ଧରଣର ଭାଷଣ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଆୟୋଜନ ହୋଇଥାଏ । ଯେକୌଣସି ବିଷୟକୁ ଆଧାର କରି କିଛି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟସାମା ମଧ୍ୟରେ ଏହାକୁ ଉପସ୍ଥାପନ କରିବାକୁ କୁହାଯାଇଥାଏ । ଏଥରେ ବିଚାରକ ମଣ୍ଡଳୀ ସଠିକ ବିଚାର କରି ଫଳାଫଳ ଘୋଷଣା କରିଥାନ୍ତି । ଉପସ୍ଥାପନ ମାନେ ନିଜସ୍ଵ ମତାମତକୁ ଦୃଢ଼ଭାବରେ ପ୍ରତିପାଦନ କରିଥାନ୍ତି ।

(୧୭) ରାଜନୀତିକ ଭାଷଣ : ବିଭିନ୍ନ ରାଜନୈତିକ ସଂଗଠନ ସେମାନଙ୍କ ଦଳୀଯ ଆଭିମୁଖ୍ୟକୁ ନେଇ ସଭାମାନ ଆୟୋଜନ କରିଥାନ୍ତି । ଏହି ଭାଷଣ ଦ୍ୱାରା ରାଜନୀତିକ କର୍ମୀମାନେ ବିଶେଷ ଉପକୃତ ହୋଇଥାନ୍ତି । କେତେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ରାଜନୀତିକ ନେତାମାନେ ନିଜ ନିଜ ଦଳକୁ ସମର୍ଥନ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସଭାମାନ ଅନୁଷ୍ଠାନିକ କରିଥାନ୍ତି । କେବଳ ରାଜନୀତିକ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ସଫଳ କରିବା ପାଇଁ ଏପ୍ରକାର ଭାଷଣ ସଭାର ଆୟୋଜନ କରାଯାଇଥାଏ ।

(୧୮) ଦୀକ୍ଷାନ୍ତ ଭାଷଣ : ଅନେକ ଅନୁଷ୍ଠାନ ମାନଙ୍କରେ ସଭା ସମିତି ଗୁଡ଼ିକରେ ଏହି ଧରଣର ଭାଷଣ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥାଏ । ଏଥରେ ସମ୍ବାନ୍ଧମନକ ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷଙ୍କୁ ବନ୍ଦା ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥାଏ । ତାଙ୍କ ଭାଷଣରେ ନୀତି, ଆଦର୍ଶ, ତଥା ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ସମାଜ ଗଠନର ବାଣୀ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥାଏ ଯଦ୍ବାରା ଶ୍ରୋତାମାନଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷ୍ୟ ତୁଳ୍ୟ ଉଭୟ ମାର୍ଗଦର୍ଶନ ମିଳିଥାଏ ।

(୧୯) ବିଷୟାନ୍ତୁସାରୀ ଭାଷଣ : ଏଧରଣର ଭାଷଣ କେବଳ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବିଷୟ ଉପରେ ପରିଚାଳିତ ହୋଇଥାଏ । ଶିକ୍ଷା, ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ, ବିଜ୍ଞାନ, ବାଣିଜ୍ୟ, ସାମାଜିକ ପ୍ରତ୍ୱତି ବିଭିନ୍ନ ବିଷୟକୁ ନେଇ ସେହି ବିଷୟର ବିଶେଷଙ୍କୁ ବନ୍ଦବ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥାଏ । ଏଥୁରେ ଅନେକ ଗୁଡ଼ିକ ତ୍ରୁଟିଲଙ୍କ ତଥ୍ୟ ମିଳି ପାରିଥାଏ ।

(୨୦) ସମ୍ବନ୍ଧନା ଭାଷଣ : ବର୍ତ୍ତମାନର ସତ୍ୟ ସମାଜର ଏକ ବୃଦ୍ଧତ ଅଂଶ ବିଶେଷ ହେଉଛି ସମ୍ବନ୍ଧନା ଦେବା । କୌଣସି ବିଶିଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତି ବିଶେଷ କିମ୍ବା ବିଦେଶୀଗତଙ୍କୁ ସ୍ଵାଗତ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏପରି ଭାଷଣ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଅନୁଷ୍ଠାନିକ ହୋଇଥାଏ । ଏଥୁରେ ଉକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର କୃତିତ୍ୱ ପାଇଁ ସମ୍ବାନ୍ଧ ଦିଆଯାଇଥାଏ । ଏହି ଧରଣର ଭାଷଣ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ବିଶେଷଭାବେ ଉପସ୍ଥିତ କରିଥାଏ ।

୨.୪ ଭାଷଣ ପ୍ରସ୍ତୁତି

ଭାଷଣ ଏକ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର କଳା । ଅଭ୍ୟାସ ଓ ସାଧନା ଦ୍ୱାରା ହିଁ ଏହାର ପରିପକ୍ଷତା ଆସେ । ଭାଷଣଦେବା ପୂର୍ବରୁ ଭାଷଣର କ୍ଷେତ୍ର ବିଷୟରେ ଧାରଣା ରଖିବା ଏକାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ । ଏ ସଂପର୍କରେ ନିମ୍ନରେ କେତୋଟି ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ସୂଚନା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇପାରେ ।

- ଭାଷଣ ଦେବା ପୂର୍ବରୁ ବନ୍ଦା ଜଣକର ଦୃଢ଼ ମାସନିକ ପ୍ରସ୍ତୁତି ଥିବା ଆବଶ୍ୟକ ।
- ବନ୍ଦାଙ୍କର ଭାଷଣ ବିଷୟ ଉପରେ ସବିଶେଷ ତଥ୍ୟ ଜାଣି ରଥୁବା ଦରକାର ।
- ବିଷୟ ଉପରେ ପ୍ରବେଶ ନଥୁଲେ ଅଯଥା ପ୍ରସଙ୍ଗକୁ ଆଲୋଚନା କରିବା ଅନୁଚ୍ଛିତ ।
- ଉପସ୍ଥିତି ହୋଇ ବନ୍ଦବ୍ୟ ରଖିବା ଉଚିତ ।
- ଭାଷଣର ମଞ୍ଚ, ଶ୍ରୋତା, ସ୍ଥାନ ସଂପର୍କରେ ପୂର୍ବରୁ ଧାରଣା କରିନେବା ଆବଶ୍ୟକ । ବିଷୟ ଉପରେ ନାନା ତଥ୍ୟ ଦେଇ ଦାର୍ଘ୍ୟ ସମୟ ଧରି କହିବା ଦ୍ୱାରା ଶ୍ରୋତାଙ୍କୁ ବିଚାରିକର ଲାଗିପାରେ । ତେଣୁ ସମୟର ଉପଯୋଗାତା କରିବା ସହିତ କମ୍ ତଥ୍ୟର ବିପ୍ରାରକାରୀ କରଣ କରିଦେବା ଆବଶ୍ୟକ ।

- ଭାଷଣକୁ ଜୀବନ୍ତ କରିବା ପାଇଁ କେତେକ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର କୌଶଳ ଅବଳମ୍ବନ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ।
- ପ୍ରସଙ୍ଗକୁ ମନେରଖ୍ୟବାପାଇଁ ଛୋଟ ଚିପାଟିଏ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ରଖୁଥିବା ଉଚିତ ।
- ଅନ୍ୟମାନେ ବୁଝିପାରିବା ଭଲି ଭାଷଣ ଦେବା ଉକ୍ତିତ୍ ।
- ସମୟର ସୀମିତତା ଅନୁସାରେ ଭାଷଣକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରନ୍ତୁ ।
- ଭାଷଣ ପାଇଁ ସୁନ୍ଦର କଣ୍ଠସ୍ଵର ବା ଆଳଙ୍କାରିକ ଶବ୍ଦାବଳୀର ପ୍ରୟୋଗ ଜରୁରୀ ନୁହେଁ ।
- ଯେତେ ଅଧିକ କହିବେ ସେତେ ଅଧିକ ଭଲ କରିପାରିବେ । ତେଣୁ ବାରଯାର ଅଭ୍ୟାସ କରନ୍ତୁ । ଅଭ୍ୟାସ ହିଁ ଦକ୍ଷତାର ବାଟ ।
- ବକ୍ତୃତାର ମୂଳ ଆଭିମୁଖ୍ୟ ହେଉଛି ଉପସ୍ଥିତ ଶ୍ରୋତୁମଣ୍ଡଳୀକୁ ଶବରେ ବାନ୍ଧି ରଖିବା । ତେଣୁ କହିବାବେଳେ ଶ୍ରୋତାମାନଙ୍କ ମନରେ ଯେଉଁଳେ ଛବିଟିଏ ଦୃଶ୍ୟମାନ ହେବ ସେହିଭଲି କହିବା ଜରୁରୀ ।
- ବକ୍ତୃତାଟିକୁ ସୁନ୍ଦର କରିବାକୁ ହେଲେ ତା’ର ଉପସ୍ଥାପନା ଶୈଳୀରେ ଚିକିଏ ନାଟକୀୟତାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । ଶ୍ରୋତାମାନଙ୍କ ମନକୁ ଛୁଲ୍ଲପାରିବା ଭଲୀ ଭାବଭଙ୍ଗୀ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବା ବକ୍ତୃତାର ଅନ୍ୟ ଏକ କଳା ।
- ଅଙ୍ଗଭଙ୍ଗୀ ପ୍ରଦର୍ଶନ ସହ ଆବଶ୍ୟକ ଅନୁସାରେ ଉଦ୍‌ଦେଶ୍ୟ ଦେଇ ଭାଷଣକୁ ଆକର୍ଷଣୀୟ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ମନେରଖ୍ୟବାପନ୍ତୁ, ଯାହା କହୁଛନ୍ତି ତାହା ଯେମିତି ପ୍ରାଂଜଳ, କୌତୁଳ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ଏବଂ ଆକର୍ଷଣୀୟ ହେବା ଜରୁରୀ ।
- ବିଶ୍ୱୟ ବସ୍ତୁର ବାସର ଅର୍ଥ ବୁଝି ତା’ ଉପରେ ବକ୍ତୃବ୍ୟ ଦେବାଦରକାର । ବିଶ୍ୱୟବସ୍ତୁ କୁ ନନ୍ଦି ଖାଲି ଉପରଠାଉରିଆ ଭାବେ କହିବା ଆବଶ୍ୟକ ।
- ବକ୍ତୃତାଦେବା ବେଳେ ବକ୍ତୃର ଲକ୍ଷ୍ୟ ରହିବା ଉଚିତ, କେମିତି ଭାଷଣଟି ଶ୍ରୋତାମାନଙ୍କ ଉପରେ ପ୍ରଭାବ ବିଶ୍ୱାର କରିପାରିବ । ତେଣୁ ଶ୍ରୋତାମାନଙ୍କୁ ପସଦ ହେବା ଭଲି ଛୋଟ ଛୋଟ ବାକ୍ୟ ଏବଂ ସାହିତ୍ୟ ବା ସାଧୁଭାଷା ବଦଳରେ କଥୁତ ଆଂଚଳିକ ଭାଷାର ବହୁଳ ବ୍ୟବହାର କରିବା ଉକ୍ତିତ୍ ।
- ବ୍ୟକ୍ତି ବିଶେଷାଙ୍କ ଆଧାରିତ ବକ୍ତୃତାକୁ ଶୁଣିଉପଯୋଗୀ କରିବା ପାଇଁ ଅଧିକ ତଥ୍ୟ, ଯାହାକି ବାପ୍ରତିକରିତ ପ୍ରଦାନ କରାଗଲେ ଭଲ । ଏହିସବୁ ବକ୍ତୃବ୍ୟ ପ୍ରଦାନବେଳେ ସ୍ଵଷ୍ଟ ଓ ନିରପେକ୍ଷ ଭାବେ କହିବା ଆବଶ୍ୟକ ।
- ସେହିଭଲି କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସାମାଜିକ ଆବଶ୍ୟକତା ଆଧାରିତ ବକ୍ତୃତାର ସେହି ସାମାଜିକ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସଂପର୍କିତ ତଥ୍ୟ ଓ ସତ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ସୁନ୍ଦର ସମନ୍ୟ ବା ଭାରସାମ୍ୟ ରକ୍ଷାକରି ବକ୍ତୃବ୍ୟ ଦେବା ଜରୁରୀ ।
- ନିଜର ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ସମ୍ବାନ୍ଧକୁ ବକ୍ତୃତା ବା ଭାଷଣ ମାଧ୍ୟମରେ ଜାଗ୍ରତ କରିଛୁଏ । ଖାଲି ସେତିକି ନୁହେଁ, ବକ୍ତୃତା ମାଧ୍ୟମରେ ନିଜର ପ୍ରଭାବ ବିଶ୍ୱାର କରିଛୁଏ । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ନିଜର ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ ଆତକୁ ଆକୃଷ କରିଛୁଏ ।
- ଭାଷଣ ବା ବକ୍ତୃତାରେ ଅନ୍ୟର ଅନୁଭବକୁ ଜାଣିଛୁଏ, ନିଜର ଅନୁଭବକୁ ବଖାଣି ଛୁଏ । ବକ୍ତୃତା ଦେବାରେ କିଭଲି ସଫଳତା ମିଳିବ, ସେଥିପାଇଁ ସ୍ଥିର ନିଶ୍ଚିତ ହୋଇ ବକ୍ତୃବ୍ୟପାଇଁ ମିଳିଥିବା ସମୟରେ ଉପଯୋଗ କରିବା ଦରକାର ।

- ବକ୍ତୃତା ହେଉ କି ଦଳଗତ ଆଲୋଚନା, ସଫଳତା ପାଇବାକୁ ହେଲେ ପ୍ରଥମକଥା ହେଉଛି ଆଡ଼ୁପ୍ରତ୍ୟେ ବା ଆଡ଼ୁବିଶ୍ୱାସ । ବିଷୟବସ୍ତୁକୁ ଠିକ୍ ଭାବେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ଉପନିକରି ନିଃସଙ୍ଗୋଚରେ ନିଜର ଲକ୍ଷ୍ୟକୁ ଅଗ୍ରାଧ୍ୟକାର ଦେବା ଉଚିତ ।
- ବିଷୟବସ୍ତୁରେ ନିଜକୁ ହଜାଇଦେଇ ମିଳିଥିବା ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ସକାରାତ୍ମକ ମନୋଭାବ ନେଇ ସ୍ଵଭାବେ କହିବା ଉଚିତ । ବିଷୟବସ୍ତୁକୁ ପୁଞ୍ଜାନ୍ତୁପୁଞ୍ଜ ଜାଣି କିଭଳି ତାହାକୁ ସୁନ୍ଦର ଭାବେ ଉପସ୍ଥାପନ କରିଛେବ ସେଥିପ୍ରତି ସଚେତନ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ।
- ବକ୍ତୃତା ଜ୍ଞାନର ବିଚାର ସହ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ବର ଆକଳନ କରିଛୁଏ । ତେଣୁ ବେଶପୋଷାକ, ହାବଭାବ, ଭାବଭଙ୍ଗୀ, ଅଙ୍ଗଭଙ୍ଗୀ ଏସବୁ ପ୍ରତି ସଚେତନତାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । ସାମଗ୍ରିତ ଭାବେ ନିଜର ଜ୍ଞାନ ଓ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ବକୁ ଉପସ୍ଥାପନା କରିବାର ମାଧ୍ୟମହେଉଛି କଥନକଳା ।
- ବକ୍ତୃତାଟି ଯେଉଁ ବିଷୟରେ ଆଧାରିତ, ସେହି ବିଷୟଟିକୁ କିଭଳି ଅନ୍ୟ ବକ୍ତ୍ରା ବା ପ୍ରତିଯୋଗୀଙ୍କ ତୁଳନାରେ ଅଳଗା ତଥା ଆକର୍ଷଣୀୟ ଭାବେ ଉପସ୍ଥାପନା କରିଛେବ ସେଥିପ୍ରତି ବିଦ୍ୟାର୍ଥୀଙ୍କଣ ତୁମେମାନେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ନିଜକୁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କଠାରୁ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ଓ ଅଳଗଭାବେ ପ୍ରମାଣିତ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ବିଷୟବସ୍ତୁର ପୁରୁତ୍ବ ଅନୁଭବ କରି ସେହି ବିଷୟବସ୍ତୁର ବିଭିନ୍ନ ଦିଗ ଉପରେ ଆଲୋକପାତ କରିବା ଭଲଭାଷଣର କଳା ।
- ବିଦ୍ୟାର୍ଥୀମାନେ ମନେରଖ ଭଲ ଭାଷଣ ଦେବା ପୂର୍ବରୁ ଯୋଜନାଟିକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି । ସେହି ଯୋଜନା ଆଧାରରେ ନିଜର ବକ୍ତ୍ରବ୍ୟ ଉପସ୍ଥାପନ କର । କାହାଠାରୁ ଶୁଣି ବା କିଛି ଅଜନା କଥା କହିବା ପୂର୍ବରୁ ତଥ୍ୟର ସଠିକତା ପରୀକ୍ଷା କରିନେବା ଦରକାର । କାରଣ କହୁଥିବା ତଥ୍ୟ ବା କଥା ଯଦି ଠିକ୍ ନଥାଏ ତେବେ ତାହା ଶ୍ରୋତୁମଣ୍ଡଳୀ ବା ବିଚାରକଙ୍କଣ ସହଜରେ ଗ୍ରହଣ କରିବେ ନାହିଁ ।
- ଯେଉଁ ବିଷୟରେ ବକ୍ତୃତାଟି ଦେଉଛ ତାହା କିଭଳି ଉକ୍ତଶ୍ଵର୍ତ୍ତ ଓ ଉସ୍ତାହପୂର୍ବ ହୋଇପାରିବ, ସେଥିପ୍ରତି ଯତ୍ନବାନ୍ ହୋଇ ସେହି ଅନୁସାରେ ନିଜକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କର । ଉକ୍ତଶ୍ଵର୍ତ୍ତ ଭାଷଣ ହିଁ ସବୁବେଳେ ଆକର୍ଷଣୀୟ ।
- ବିଦ୍ୟାର୍ଥୀଙ୍କଣ, ଆଉ ଗୋଟିଏ କଥା ମନେରଖ । ବକ୍ତୃତା ବା ଭାଷଣ କହିଲେ ଖାଲି ତୁମେମାନେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରୁଥିବା ବକ୍ତୃତା ପ୍ରତିଯୋଗିତାକୁ ବୁଝାଇନଥାଏ । ଏହା ସାଧାରଣତଃ ତିନିପ୍ରକାରର ଯଥା;- (କ) ସଭାସମିତି ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ବକ୍ତୃତା ବା ଭାଷଣ (ଖ) ବକ୍ତୃତା ପ୍ରତିଯୋଗିତା ଏବଂ (ଗ) ବିତର୍କ ପ୍ରତିଯୋଗିତା । ଅବଶ୍ୟ (ଖ) ଓ (ଗ) ବିଭାଗ ତୁମମାନଙ୍କର ଜ୍ଞାନ ଗରିମା ପାଇଁ ଅଧିକ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଇପାରେ, ତେବେ (କ) ବିଭାଗଟି ମଧ୍ୟ ତୁମେମାନେ କହିବା କେମିତି କଳା ସେ ଦିଗରେ ସହାୟକ ହୋଇଥାଏ । ଏସବୁଥିରେ କହିବାକଳା ବା କଥନ କୌଣସି ରହିଛି ।
- ସଭା ସମିତିରେ ଭାଷଣ ହେଉ କି ବକ୍ତୃତା ଅବା ବିତର୍କ ପ୍ରତିଯୋଗିତା ସବୁ ବକ୍ତ୍ରବ୍ୟ ବା ଭାଷଣରେ ଥାଏ କଳା । ଏହା ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିଥାଏ । କହିବାର, ଶୈଳୀ, କହିବାର ଗଭୀରତା, କହିବାର

ସ୍ନାତକ୍ୟ ଭାଷଣ ବା ବକ୍ତୃତାଚିକୁ ସୁନ୍ଦର କରି ସଜାତିଆଁଏ । ଯୋଜନା ଅନୁସାରେ ସେତେ ସଜତା ହୋଇଥିବା ଭାଷଣ ଦିଆଯାଏ ସେହିସବୁ ଭାଷଣ ସେତେ ପ୍ରଭାବଶାଳା ଓ ଫଳପ୍ରଦ ହୋଇଥାଏ ।

- ଦଳଗତ ଆଲୋଚନାରେ ଭାଗ ନେଇଥିବା ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀ ସପକ୍ଷରେ ବା ବିପକ୍ଷରେ ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁସାରେ ମତ ଉପସ୍ଥାପନା କରିଥାନ୍ତି । ଏଥରେ ବିଷୟବସ୍ତୁ ଆବଶ୍ୟକ କରୁଥିବା ତର୍ଜମା ଦିଗରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀ ଗୁରୁଡ଼ାରୋପ କରି ଆଲୋଚନାଚିକୁ ଆଗେଇ ନେଇଥାନ୍ତି । ଦଳଗତ ଆଲୋଚନାରେ ଆଲୋଚନାର ଭାରସାମ୍ୟ ରଖାଯାଏ ।
- ଦଳଗତ ଆଲୋଚନା ବିଷୟଟି ଯାହା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସେଥିରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରୁଥିବା ଆଲୋଚକଣା ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ନିଜ ନିଜର ବକ୍ତୃବ୍ୟ ବା ମତ ଉପସ୍ଥାପନା କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ବକ୍ତୃତା ଭଳି ଏଥରେ ନିଜର ଉପସ୍ଥାପନା ଶୈଳୀ ପ୍ରଦର୍ଶନର ସୁଯୋଗ ନଥାଏ ସତ, ହେଲେ ନିଜର ବୁଦ୍ଧି ଓ ଜ୍ଞାନର ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିଛୁଏ । ନିଜର ଯୁକ୍ତି କିଭଳି ଅକାଟ୍ୟ ତାହା ଦେଖାଇବାରେ ସୁଯୋଗ ଥାଏ ।
- ଦଳଗତ ଆଲୋଚନା ଆଏ ଦୂରଦର୍ଶତା, ମୌଳିକ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ଓ ଚିନ୍ତାଧାରର ଗଭୀରତା । ସାଧାରଣତଃ ଆମେ ବୁଝିଥାଉ, କୌଣସି ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଗୋଟିଏ ଦଳ ମଧ୍ୟରେ ସାଧାରଣ ଆଲୋଚନା । ଗୋଟିଏ ଦଳରେ ଥିବା ଅଂଶ ଗ୍ରହଣକାରୀ ନିଜନିଜର ବକ୍ତୃବ୍ୟ ବା ଯୁକ୍ତି ଉପସ୍ଥାପନର ଏଥରେ ସୁଯୋଗ ଥାଏ । ନିଜର ମତାମତ ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଆକୃଷଣ ଓ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରିବାର ସୁଯୋଗ ଥାଏ । ଏହା ତର୍କ ପ୍ରତିଯୋଗିତା ହୋଇ ନଥିବାରୁ ଏଥରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ମତରେ ସମାନ ଗୁରୁତ୍ୱ ଥାଏ ।
- ଦଳଗତ ଆଲୋଚନାରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଆଲୋଚକ ବା ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀଙ୍କର ନିଜସ୍ଵ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ପ୍ରକାଶ କରିବାର ସୁଯୋଗ ଥାଏ ସତ, ତେବେ ଅନ୍ୟ ମାନଙ୍କୁ ନିଜର ଯୁକ୍ତ ବା ମତ ନେଇ ବାଧ କରିବା, ଅତ୍ୟଧିକ ବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କରିବା କିମ୍ବା ଦଳଗତ ଆଲୋଚନା କରିଥିବା ଅନ୍ୟ ପ୍ରତିଦ୍ୟୁମ୍ନୀଙ୍କ ଗୁରୁତ୍ୱ ହ୍ରାସ ପାଇଁ ଜାଣିଶୁଣି ପ୍ରଚେଷ୍ଟା କରିବା ଆଦୌ ସହଣୀୟ ହୋଇନଥାଏ । ଦଳଗତ ଆଲୋଚନାରେ ଯୁକ୍ତିତର୍କ କି ବାକବିତଣ୍ଠା ପରିବର୍ତ୍ତେ ସମ୍ଭାବନା କରିବା ସର୍ବାଦୌ ଆବଶ୍ୟକ ।

କୌଣସି ବିଷୟକୁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ଅତି ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ଉପସ୍ଥାପନ କରିବା ହେଉଛି ମାନବିୟ ଗୁଣରାଜିର ଅନ୍ୟ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦର୍ଶନ । ତେଣୁ ସର୍ବଦା ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ମେଳରେ ନିଜର ଉପ୍ରୟୋଗିମୂଳକ ବକ୍ତୃବ୍ୟ ନିରବଜ୍ଞିନ୍ତା ଭାବରେ କହିବାକୁ ପ୍ରୟାସ କରାଯାଇପାରେ । ବନ୍ଧୁତଃ ଜନ୍ମରୁ କେହି ସୁବନ୍ଧାର ପରିଚୟ ପାଇ ନଥାନ୍ତି ଏଥୁପାଇଁ ବ୍ୟାପକ ସାଧନା ଓ ପ୍ରୟାସ ହିଁ ଭଲ ବକ୍ତାର ପରିଚୟ ଦେଇଥାଏ ।

୨.୭ ଭାଷଣର କୌଣସିର ପ୍ରାସଙ୍କିକତା

ବିଷୟର ସଜ୍ଜାକରଣ, ବିଷୟର ଉପସ୍ଥାପନା, ବିଷୟ ନେଇ ନିଜସ୍ଵ ଚିନ୍ତାଧାରା ବା ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ, ବିଷୟ ଉପରେ ନିଜର ଜ୍ଞାନଗତ ଗଭୀରତା, ବିଷୟକୁ ସଜ୍ଜେ କହିବାର କଳା ବା କୌଣସି, ବିଷୟ ଆବଶ୍ୟକତା କରୁଥିବା ତଥ୍ୟ ଓ ଯୁକ୍ତିର ସମନ୍ୟ ଇତ୍ୟାଦି ବିଭିନ୍ନ ବିଷୟକୁ ନେଇ ଭାଷଣ କୌଣସି । ଏହି କୌଣସି ହିଁ

বিতর্ক, বক্তৃতা, দলগত আলোচনা, সাক্ষাত্কার, স্বত্ত্বাপন ও সংলাপভঙ্গাকু অলগা করি চিহ্নিত্বাএ। এসবু কিভালি পরম্পরার পৃথক তাহা এহি কথন কৌশলর শুষ্ঠি বুঝাপত্তে। কথন কৌশল অধুকাংশত ব্যক্তির বিকাশ রে সহায়ক হোলথাএ। নিজকু উপস্থাপনা করিবা বা নিজর বক্তব্য প্রকাশ করিবা পাই যেহেতু মাধ্যমটি কথুত, তেশু প্রত্যক্ষ সহায়ক এথরে অনুভূত হোলথাএ, কহিবাবেলে সম্মুখরে জশে বা একাধুক জশ একাঠি উপস্থিতি থাকি, তেশু নিজকু সুন্দর ভাবে উপস্থাপনা করি অন্যসমষ্টজ্ঞ দৃষ্টি আকর্ষণ করায়াজপারে। নিজর উপস্থাপনা শৈলীর স্বাতন্ত্র্য, বেশ পোষাক, ভাব-ভঙ্গার আবশ্যকতা কথন কৌশলরে নিহিত থাএ। যেহেতু বিষয় চাহুঁথুবা শব্দ সবু প্রয়োগ করিবা কিছি কম কথা নুহেঁ। কেবিতি কুহায়িব, কোଉ কথা কুহায়িব, কেতে বাগরে সজেজ কুহায়িব এসবু কথা কথন কৌশলর অন্তর্ভুক্ত। বক্তব্য দেবা সময়ের তুমে মানে বক্তৃতা বা বিতর্কর গতশ বা গতন, শৈলী ও ভাষা পরিপাটা বিষয়ের বিশেষ গুরুত্ব দেবা আবশ্যক। দিআয়াজথুবা বিষয়টি সাংপ্রতিক সমস্যারিভিক, দিবস সমষ্টীয়, পর্বপর্বাণি সমষ্টীয়, সামাজিক সমস্যা মূলক, পাহিত্য - সংস্কৃতি সমষ্টীয় না জাবনারিভিক এব বিষয়েরে অবগত হোল প্রস্তুতি এহি পত্তিথাএ। কহিবা সময়েরে ভাষা, শৈলী ও বিষয়বস্তুর সমন্বয় লক্ষ্য করায়াএ। বিশেষকরি বক্তব্যর উপকুম, আশ্যান ও উপসংহার বিচারক বা উপস্থিতি শ্রোতামণ্ডলী লক্ষ্য করিথান্তি। বক্তব্যর বাক্য গুভিক যথা সম্বৰ সুন্দর ও সৱল হেলে ভল। কিষ্টি বা জটিল বাক্যেরে যদি বিষয়টির অবতারণা করায়াএ, তেবে মণ্ডিরে মণ্ডিরে তুমেমানে হুঁত কহিবাবেলে অচেলি যিবার বা মনে নপতিবার আশঙ্কা থাএ, এভলি অপ্রাপ্তিকর সম্মুখান হেবা অপেক্ষা যথাসম্বৰ ঠিক ভাবে কথাটিকু কহিবা শ্রেষ্ঠস্বর মনেহুঁত, যেহি ভলি আଉ গোটিএ কথা, তুমেমানে প্রায়ত্ব বিভিন্ন উচ্চৃতি দেজ বক্তৃতা বা বিতর্কটিকু সুন্দর করিবার প্রয়াস করিথাএ। তেবে মনে রখ, এথরে সঠিকতা যেমিতিকা কিএ কহিছন্তি, কেଉ প্রসংজনে কহিছন্তি তাহা মধ স্বত্ত্বাবে কুহায়িবা আবশ্যক। ধরায়াছ মাতৃভাষা বিষয় আধাৰিত কৌশল বিতর্ক বা বক্তৃতারে তুমেমানে স্বভাবকবি গঞ্জাধৰ মোহেৱেজ্জ লিখ্নত পরিচিত পঢ়কি -

“মাতৃভূমি মাতৃভাষারে মমতা
যা’ হৃদে জনমি নাহি
তাকু যেবে জ্ঞানি গণরে গশিবা
অজ্ঞান রহিবে কাহি?”

কৌশল বক্তৃতার প্রাপ্তিকতাকু লক্ষ্য করি বক্তব্য মণ্ডিরে উদাহরণ বা দৃষ্টান্ত ভাবে এহাকু উদ্বার করিবাকু চাহুঁত্ব ভলকথা। তেবে এহি কবিতা পঢ়ক্তি স্বভাবকবি গঞ্জাধৰ মোহেৱেজ্জ লিখ্নত বোলি কহিবাকু যেপরি ন ভুল। যদি ভুলবশত পঢ়ক্তি উল্লম্বণি গোপবন্ধু দাস বা কবিবৰ রাধানাথ রায়জ্জ লিখ্নত বোলি কহিদিঅ, তেবে তুম কহিবা নির্থক হোলযিব। এভলি কহিলে তুম

ବକ୍ତୃତା ବା ବିତର୍କ ପାଇଁ ସ୍ଲିରୀକୃତ ନମ୍ବର କଟିଯିବାର ସମ୍ବାଦନା ବା ଆଶଙ୍କା ରହିଛି । ତୁମେ ଯାହା କହୁଛ ଯେତିକି କହୁଛ ସେତିକି ଯେମିତି ନିର୍ଭୂଳ, ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ତଥ୍ୟଭିତ୍ତିକ ହୋଇପାରିବ ସେଥୁପ୍ରତି ତୁମୋମାନେ ଧ୍ୟାନ ଦେବା ଆବଶ୍ୟକ । ମନେରଖ, ତୁମମାନଙ୍କର ବକ୍ତୃତାଟି ନିଜସ୍ଵ ସୃଜନଶକ୍ତି, ଚିନ୍ତାଶକ୍ତି ଓ କଞ୍ଚନା ଶକ୍ତିର ତ୍ରିବେଣୀ ସଢୁଶ । ନିଜର ଜ୍ଞାନ ଗରିମା, ନିଜର ବୃଦ୍ଧିବିବେକ, ନିଜର ସ୍ମରଣଶକ୍ତି- ଏସବୁ କଥନକୌଶଳରେ ଆବଶ୍ୟକ । ମନେରଖ, ତୁମମାନଙ୍କର ବକ୍ତୃତାଟି ନିଜସ୍ଵ ସୃଜନଶକ୍ତି, ଚିନ୍ତାଶକ୍ତି ଓ କଞ୍ଚନା ଶକ୍ତିର ତ୍ରିବେଣୀ ସଢୁଶ । ନିଜର ଜ୍ଞାନ ଗରିମା, ନିଜର ବୃଦ୍ଧିବିବେକ, ନିଜର ସ୍ମରଣଶକ୍ତି - ଏସବୁ କଥନକୌଶଳରେ ଆବଶ୍ୟକ, ନିଜେ ନିଜର ଉପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୁଣ୍ଡ ପ୍ରଯୋଗ କରି କହିବାକୁଥିବା କଥାକୁ କେମିତି ଭଲ ଭାବେ ବାଗେଇ କହିପାରିବ ତାହା ତୁମ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିଥାଏ । ଯେତିକି ମନିରଜିପାରିବ, ସେତିକି ଅଭ୍ୟାସ କରି ମନେପକାଇ କହିବାଟା ଭଲ ।

ତୁମୋମାନେ ଯାହା କହିବାକୁ ଚାହୁଁଛ, ତାହାକୁ ଭଲଭାବେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କର । ପ୍ରଥମେ ବିଷୟବସ୍ତୁକୁ ଭଲଭାବେ ବୁଝ, କେମିତି ଏହି ବିଷୟବସ୍ତୁ ର ବ୍ୟାଖ୍ୟା ବା ବର୍ଣ୍ଣନା କଲେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ହୃଦୟ କିଣି ପାରିବ ସେଥୁପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ବା ଯୋଜନା କର । ବିଷୟବସ୍ତୁର ଗୁରୁତ୍ୱ ବୁଝିବା ସହ ବିଷୟବସ୍ତୁ ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଆରୋପ କରିବା ଭଲବନ୍ଧାର ଲକ୍ଷଣ, ଭାଷଣ ବା ବକ୍ତୃତା ଦେବାବେଳେ ଉତ୍ସାହିତ ହୁଅନ୍ତ୍ର, ନିରାଶ ହୁଅନ୍ତ୍ର ନାହିଁ । ସେହିପରି ଏକନିଷ୍ଠ ହୋଇ ବନ୍ଧୁ ପ୍ରଭାନକରି ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଧାନ ଆକର୍ଷଣ କରନ୍ତୁ । ଉକ୍ତଶ୍ଵା ସୃଷ୍ଟି କରିପାରିଲେ ଭଲ । ଯଦି କିଛି ଘଟଣା ବା ଉଦାହରଣ ବନ୍ଧୁ ପ୍ରଭାନକରି ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁସାରେ କହିପାରିବ, ତେବେ ତାହା ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଆକୃଷ କରିବ । ଏଠାରେ ଗୋଟିଏ ନମୁନା ଭାଷଣ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲେ ବୁଝାପତିବ ଉଦାହରଣର ଆବଶ୍ୟକତା କେତେ ଜରୁଗା ।

୨.୭ ଭାଷଣର ନମୁନା - ୧

ବକ୍ତୃତାର ବିଷୟ - ଉକ୍ତଳ ଦିବସ ପାଳନର ଯଥାର୍ଥତା

ବକ୍ତୃତାର ପ୍ରଥମ ଭାଗ -

“ମାତୃଭୂମି ମାତୃଭାଷାରେ ମମତା

ଯା’ ହୃଦେ ଜନମି ନାହିଁ

ତାକୁ ଯେବେ ଜ୍ଞାନ ଗଣରେ ଗଣିବା

ଆଜ୍ଞାନ ରହିବେ କାହିଁ ?”

ମାନନୀୟ ବିଚାରକ ମଣ୍ଡଳୀ ! ମୋର ପ୍ରିୟ ପ୍ରତିଯୋଗୀ ଭାଇ ଓ ଭଉଣୀଗଣ । ଉପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସୁଧବୃଦ୍ଧ । ଆଜି ପବିତ୍ର ଉକ୍ତଳ ଦିବସ ଉପଳକ୍ଷେ ଆୟୋଜିତ ଏହି ବକ୍ତୃତା ପ୍ରତିଯୋଗିତାରେ ଉକ୍ତଳ ଦିବସ ପାଳନର ଯଥାର୍ଥତା ବିଷୟରେ ମୁଁ କିଛି କହିବାକୁ ଯାଉଛି । ବନ୍ଧୁଗଣ ! ପ୍ରତିବର୍ଷ ଆମେ ମାତୃଭୂମିର ସମ୍ବାଦାର୍ଥେ ଏହି ଦିବସ ପାଳନ କରୁଛୁ । ଏହା ଯଥାର୍ଥ, ଏଥୁରେ ଦ୍ୱିମତ ନାହିଁ । ୧୯୩୭ ମସିହା ଏପ୍ରିଲ ମାସ ୧ ଡାରିଖ ଦିନ ପରାଧୀନ ଭାରତ ବର୍ଷର ପ୍ରଥମ ଭାଷାଭିତ୍ତିକ ପୃଥକ ପ୍ରଦେଶର ମାନ୍ୟତା ପାଇଥିଲା ଆମ ମାତୃଭୂମି ଉକ୍ତଳ ବା ଓଡ଼ିଶା । ଓଡ଼ିଶା ମାତୃଭାଷାକୁ ଆଧାର କରି ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରଦେଶ ଆମେ ପାଇଥିଲେ । ପାଇଲା ମହାରାଜା କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଗଜପତି ଦେବଙ୍କ ଅକ୍ଲାନ୍ତ ଅଦ୍ୟମ ସତରେ ଏ ଦିଗରେ ଥିଲା ଅବିସ୍ମରଣୀୟ । ଆମ ଭାଷା ସାହିତ୍ୟର ରଥୀଗଣ ବିଶେଷକରି

ಬಯಾಸುಕಾರಿ ಪಂಕೀರ ಮೋಹನ ಷೇನಾಪತಿ, ಕವಿತಾ ರಾಧಾನಾಥ ರಾಯ, ಸ್ವಭಾವಕಾರಿ ಗಣಾಧರ ಮೇಹೇರ ಏಹಿಸ್ತುಷ್ಟಾತ್ಮಯಾ ಏ ಸಮಯದ ಉತ್ತಿಷ್ಠಾಬಾಸೀಕ್ಕು ಏಕಾಗಿ ಕರಿಬಾರೆ ಪ್ರಮುಖ ಭೂಮಿಕಾ ನಿರ್ಬಾಹ ಕರಿತ್ತಲೇ।

ಬಕ್ಕಿತಾರ ದ್ವಿತೀಯ ಭಾಗ - ಬಿಧಾರ್ಥಿಗಳು! ಆಗಿ ಪರಿತ್ರು ಉಕ್ಕಳ ದಿಬಸ | ೧೯೩೪ ಮಸಿಹಾರ ಭಾರತ ಶಾಸನ ಆಳನ ಬಲಕ್ಕೆ ಹೇಳಿ ೧೯೩೫ ಮಸಿಹಾರ ಸ್ವತನ್ತ ರಾಜ್ಯರ ಮಾನ್ಯತಾ ಪಾಠ್ಯತಾ ಉತ್ತಿಷ್ಠಾ - ಆಗಿ ಆಮ ಸಮಾಂತರ ಗರ್ಬ ಓ ಗೌರವ | ತೆಬೇ, ಆಮೆ ಪ್ರತಿಬರ್ಶೆ ಉಕ್ಕಳ ದಿಬಸ ಖೂಬ ಯಾಕಿಯಾಕಾರ ಪಾಲುಹೈ, ಭಾಷಣ ದೇಉಹೈ, ಬಾಣ ಫೂಟಾಉಹೈ, ಹೇಳೆ ಆಮ ಜಾತೀಯತಾ ಕಾಹಿಂ? ಆಮೆ ಆಮ ಉತ್ತಿಷ್ಠಾಕ್ಕು ಕೆಡೆ ಉಲ ಪಾಉಹೈ? ಉತ್ತಿಂದಾ ಭಾಷಾಕ್ಕು ಕೆಡೆ ಆದರ ಕರುಹೈ? ಎಸಬ್ಬ ಪ್ರಶ್ನಿರ ಉತ್ತರ ಆಮಕ್ಕು ಖೋಜಿಬಾಕ್ಕು ಹೇಬ | ಖಾಲಿ ಸಭಾಸಮಿತಿ ಕಿ ಭಾಷಣ ಬಾಜಿರೆ ಉಕ್ಕಳ ದಿಬಸ ಪಾಲನರ ಯಥಾರ್ಥತಾ ಕ'ಣ ತಾಹಾ ಆಮೆ ಆಗಿ ಬುಝಿಬಾ ದರಕಾರ | ಭಾಷಾತಿರಿಕ ಪ್ರಥಮ ಪ್ರದೇಶ ಉತ್ತಿಷ್ಠಾರ ಟೆಕ ಆಮೆ ರಖುಬಾ | ಆಯಂ ಸಮಾಂತಾ ಕರಿಬಾ ಆಬಶ್ಯಕ |

ಬಕ್ಕಿತಾರ ಶೋಷ ಭಾಗ - ಶೋಷರೆ ಏತಿಕಿ ಕಹಿಬಾಕ್ಕು ತಾಹೈ, ಆಗಿ ಆಮೆ ಅಪಥ ನೆಬಾ ಉಕ್ಕಳಕ್ಕು ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠ ರಾಜ್ಯ ರೂಪೆ ಗಢಿತೋಲಿಬಾ | ಉತ್ತಿಷ್ಠಾಪಾಲ್ಕು ಕಿಛಿ ಭಾರಿಬಾ, ಕಿಛಿ ಕರಿಬಾ ತಾಹಾ ಹೇಳೆ ಏಹಿ ದಿಬಸ ಪಾಲರೆ ಯಥಾರ್ಥತಾ, ಪ್ರಮಾಣ ಹೇಬ | ಪರಿಶೋಷರೆ ಗೋಟಿಂ ಕವಿತಾಪದ ಉತ್ತಾರ ಕರಿ ಮೋ ಬಕ್ಕಿರ್ಬಯ ಶೋಷ ಕರಿಬಿ -

ಮಾತೃತ್ವಾಂಶಿ ಮಾತೃತ್ವಾಂಶಾರ ಬದನ |

ದಾಪ್ತಕರ ದೇಇ ಧನ, ಧಾನ, ಮನ |

ಕೌಶಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ದಿಬಸ ಉಪರೆ ಆಧಾರಿತ ಬಕ್ಕಿತಾ ಪ್ರತಿಯೋಗಿತಾರೆ ಅಂಶಗ್ರಹಣ ಕರಿಬಾಕ್ಕು ಹೇಳೆ ಷೇಹಿ ದಿಬಸರ ಬಿಶಷೇತ್ರ ಬಾ ತಾಪ್ಯಂ ಕಹಿಬಾಕ್ಕು ಹ್ಯಾಂ, ಏಬಂ ಷೇಹಿ ದಿಬಸ ಬಾ ಬಿಷಯ ಸಮರ್ಪಕತ ಕಿಛಿಗಾ ಉದಾಹರಣ ಬಿ ದೇಬಾಕ್ಕು ಹ್ಯಾಂ | ಏಭಲಿ ಕಹಿಲೇ ಬರಾರಕಬ್ಯಾ ಆಕೃಷ್ಟ ಹೋಳಥಾ'ತ್ತಿ | ಪ್ರತಿಯೋಗಿತಾ ಪಾಲ್ಕು ಏಭಲಿ ಕಹಿಬಾ, ಗೋಟಿಂ ಕಲಾ ಭಲಿ | ಗೋಟಿಂ ಸಫಲ ಭಾಷಣ ಬಾ ಬಕ್ಕಿತಾ, ಉತ್ಪನ ಶಿಭರ ಸುಷಮ ಬ್ಯಾಬಹಾರ ಓ ಕಲಾಕುಶಲತಾ ಉಪರೆ ನಿರ್ತರ ಕರಿಥಾ | ಆಮೆ ಕಹುಥುಬಾ ಭಾಷಣ ಬಾ ಬಕ್ಕಿತಾರೆ ಯದಿ ಸ್ವರಣೀಯ ತಥ್ಯ ಬಾ ನೃತನತಾ ನಥಾ | ತೆಬೇ ಷೇಭಲಿ ಬಕ್ಕಿರ್ಬಯರ ಕೌಶಿ ಬಿಶೋಷ ಪ್ರತಾಬ ಪಡೆ ನಾಹಿಂ | ಶ್ರೋತಾಮಾನಙ್ಗ ಮನಕ್ಕು ಹ್ಯಾಂಬಾಕ್ಕು ಓ ಬಿತಾರಕ ಮಣ್ಣಲೀರ ಮನರೆ ಗರುಱ ಛಾಪ ಪಕಾಳಬಾರೆ ಸಫಲ ಹೇಬಾಕ್ಕು ಅಬಶ್ಯ ಕೆಬಲ ಬಾಕ್ತಾತ್ತುರಾ ಬಾ ಕಲಾಕುಶಲತಾ ನ್ಯಾಹೈ, ಸತ್ಯಸಮಲಿತ ತಥ್ಯ, ಗರುಱಜಾನ ಓ ಅಧಯನ ಸಹ ಸಹಜಬೋಧಗಮ್ಯ ಶಿಭಾಬಲೀ ಪ್ರಯೋಗ ಕರಿಬಾರ ಕಲಾ ಓ ಕುಶಲತಾರ ಪ್ರಯೋಜನ ಮಧ ಬೇಶ ಗುರುತ್ವಪೂರ್ಣ | ದೃಢ, ಪ್ರಾಞ್ಜಲಿ ಓ ಸ್ವಭಾಬೆ ನಿಜಕ್ಕು ಬ್ಯಾಕ್ತ ಕರಿಬಾ ಹೇಉಹಿ ಉಲ ಬಕ್ಕಿತಾ ದೇಬಾಪಾಲ್ಕು ಆಬಶ್ಯಕ ಹೇಉಥುಬಾ ಗುಣರ ಏಕ ಚಿಹ್ನ | ಬಕ್ಕಿರ್ಬಯ ದೇಬಾ ಬಾ ನಿಜಕ್ಕು ಬ್ಯಾಕ್ತ ಕರಿಬಾರ ದಿಕ್ಷತಾ ಬಕ್ಕಿತಾ ಪ್ರತಿಯೋಗಿತಾ, ಅಣಾನ್ಯಾಸಾನಿಕ ಆಲೋಚನಾ, ದಳಗತ ಆಲೋಚನಾತಾರು ಆರಯಕರಿ ಸಾಧಾರಣ ಸಭಾಮಾನಙ್ಗರೆ ಭಾಷಣ ದೇಬಾ ಪರ್ಯಂತ ಸ್ವಯೋಗರ ಅಬಕಾಶ ಥಾ | ಏಹಿಸಬ್ಬ ಸ್ವಯೋಗರ ಸದ್ಯಪಯೋಗ, ಉಲ ಭಾಷಣರ ರಹಸ್ಯ | ಉಲಭಾಷಣ ಪಾಲ್ಕು ಕೆಡೆಟಿ ಸಾಧಾರಣ ಕಥಾಕ್ಕು ಆಮೆ ಗುರುತ್ವ ದೇಬಾ ಆಬಶ್ಯಕ | ಯೆಮಿತಿಕಿ- ಪ್ರತಿದಿನ ಕಥೋಪಕಥನರೆ ಸಬಿಶೋಷ ಆಲೋಚನಾ

କରିବା, ଫଳପ୍ରଦ ବା ସଫଳ ଭାଷଣର କୌଶଳଗୁଡ଼ିକର ବ୍ୟବହାର କରିବା, ସାଧାରଣ ସଭା ବା ଆଲୋଚନା ଚକ୍ରରେ କହିବା ପାଇଁ ସୁଯୋଗ ଖୋଜିବା, ଅଧ୍ୟନ ଓ ଅଧିବସାୟ କରିବା ସର୍ବୋପରି ଯଦି କୌଣସି ବକ୍ତ୍ତା ବା ଦଳଗତ ଆଲୋଚନାରେ ଅଂଶ୍ରୁହଣ କରୁଛେ ତେବେ ସେଥିରେ ପୁରସ୍କୃତ ହେବାକୁ ଟ୍ରିନିଷିତ ହେବା- ଏସବୁ କଥା ଆମେ ଯଦି ମନରେ ରଖୁ ବା ଅଭ୍ୟାସ କରି ଭାଷଣ ଦେବା, ତେବେ ସଫଳତାର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ପାଇବା । ଅଭ୍ୟାସ କରିବାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ସୁଯୋଗର ଉପଯୋଗ କରିବାସହ ଆମ୍ବସତେତନ ହୋଇ ନିଜର ଆମ୍ବିଶ୍ଵାସ ବଜାଇବା ଅନେକ ସମୟରେ ସଫଳତାର ଚାବିକାଠି ସଦୃଶ ହୋଇଥାଏ । ଦେବାକୁ ଥିବା ଭାଷଣଟି ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ବା ଲେଖିବା ଆଦୌ ଅବରକାରୀ ନୁହେଁ ତେବେ ଭାଷଣଟିକୁ ମୂଳରୁ ଶେଷପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଘୋଷି ପକାଇବା ଆଦୌ ଆବଶ୍ୟକ ନୁହେଁ । କାରଣ ଆମ୍ବଲଚୂଳ ଘୋଷିଥିଲେ, ଅନେକ ସମୟରେ ଝୁଣ୍ଡିବା ଆଶଙ୍କା ଥାଏ ।

୨.୮ ଭାଷଣ ନମ୍ବନା - ୨

ବିଦ୍ୟାର୍ଥୀଙ୍କା ଆମେ ଏବେ ଭାଷଣ ବା ବକ୍ତ୍ତାର ଆଉ କିଛି ନମ୍ବନା ଦେଖିବା -

- **ବକ୍ତ୍ତାର ପ୍ରସ୍ତଙ୍ଗ :** ତୁମ ମହାବିଦ୍ୟାଳୟର ଅଧିକାରୀ ବିଦ୍ୟାୟ ସମର୍ପନା
- **ବକ୍ତ୍ତାର ପ୍ରଥମ ଭାଗ :** ମାନନୀୟ ସଭାପତି ମହୋଦୟ । ଉପସ୍ଥିତ ଅଧ୍ୟାପକ ଅଧ୍ୟାପିକାବୃତ୍ତ, ମୋର ପ୍ରିୟ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀ ବୃଦ୍ଧ ଏବଂ ଆଜି ସଭାର ମୁଖ୍ୟ ଆକର୍ଷଣ ଆମ ମହାବିଦ୍ୟାଳୟରୁ ବିଦ୍ୟାୟ ନେଉଥିବା ମାନବୀୟ ଅଧିକ ମହୋଦୟ ।
- **ବକ୍ତ୍ତାର ଦ୍ୱିତୀୟ ଭାଗ :** ଆଜି ଆମ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ପ୍ରବାଣୀ ଶିକ୍ଷାବିଭାଗ, ଛାତ୍ରବସ୍ତୁଳ, ସ୍ଵନାମଧାରୀ ଅଧିକ ଶ୍ରୀମୁକ୍ତ ରମ୍ବନାଥ ମିଶ୍ର ଅବସର ନେଉଛନ୍ତି । ଆଜି ଆମ ମନରେ ଅଶେଷ ଦୁଃଖ, ମନରେ କୋହ । ବିଦ୍ୟାୟ ନେଉଥିବା ଅଧିକ ମହୋଦୟ ଆମ ମହାବିଦ୍ୟାଳ୍ୟ ପାଇଁ ଯାହା ଅବଦାନ ଦେଇଛନ୍ତି ତାହା ଅବିସ୍ମରଣୀୟ କେବଳ ଆମ ମହାବିଦ୍ୟାୟ ନୁହେଁ, ଆଖାପାଖରେ ନିଜର ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ପାଇଁ ସମସ୍ତଙ୍କର ଶ୍ରଦ୍ଧା ଓ ସମ୍ବାନର ପାତ୍ରଥିଲେ । ଖାଲି ସେତିକି ନୁହେଁ, ଓଡ଼ିଶାରେ ଶିକ୍ଷା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆମର ପ୍ରିୟ ଅଧିକାରୀ ସ୍ଥାନ ସ୍ଥତନ୍ତ୍ର ।
- **ବକ୍ତ୍ତାର ତୃତୀୟ ଭାଗ :** ବନ୍ଦୁଗଣ ! ଆମେ ଜାଣୁ ଆମ ମହାବିଦ୍ୟାୟ ଗୋଟିଏ ଜାହାଜ ସଦୃଶ, ଅଧିକ ମହୋଦୟ ଥିଲେ ସେହି ଜାହାଜର ସୁଦର୍ଶକ କପ୍ତାନ । ଅନେକ ଛତ୍ରଜ୍ଞା, ବାଧାବିଷ୍ଟ ଆସିଥିଲେ ବି ସେ ଦକ୍ଷତାର ସହ ଜାହାଜଟିକୁ ଚଳାଇ ନେଇ ଥିଲେ, ତାଙ୍କର ଦୀର୍ଘବର୍ଷର ପ୍ରଶାସନିକ ଅଭିଜ୍ଞତା ଆଧାରରେ ସେ ନିଜକୁ ମୂରବୀ ଭାବେ ପ୍ରମାଣିତ କରିପାରିଛନ୍ତି । ଶିକ୍ଷାଦାନ ସମୟରେ ସେ ଯେମିତି ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀଙ୍କର ପ୍ରିୟପାତ୍ର ଥିଲେ ମହାବିଦ୍ୟାୟର ମୂରବୀ ଭାବେ ସେହିଭଳି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସାଥରେ ନେଇ ମହାବିଦ୍ୟାୟର ଉନ୍ନତି ଦିଗରେ ସହାୟକ ହୋଇଥିଲେ । ତାଙ୍କର କାମ କରିବାର ଶୈଳୀ ଦେଖିଲେ ମନେହେଉଥିଲା ତାଙ୍କର ଏକମାତ୍ର ଲକ୍ଷ୍ୟଥିଲା - work is worship । ସେ ବିଶ୍ୱାସ କରିଥିଲେ ଭଗବତ୍ ଗୀତାର ସେହି ପବିତ୍ର ପଡ଼ନ୍ତି - “କର୍ମଶେୟ ବାଧୁକାରଷ୍ଟେ ମା ଫଳେଷୁ କଦାଚନ” ।

ମହାବିଦ୍ୟାଳୟର ଅଧ୍ୟାପକ, ଅଧ୍ୟାପିକା, କର୍ମଚାରୀ ସମସ୍ତେ ତାଙ୍କୁ ତାଙ୍କର ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ପାଇଁ ଭଲପାରଥିଲେ । ସମ୍ବାନ କରୁଥିଲେ । ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ନିଜର ପୁଅଣ୍ଡିଆ ଭଳି ସେହି କରି ସେମାନଙ୍କର ବିଭିନ୍ନ ସମସ୍ୟା ସମାଧାନ ଦିଗରେ ପଦକ୍ଷେପ ନେବା କଥା ଆଜି ମନେପଡ଼ିଲେ ଆଖିରୁ ଲୁହ ହେବାରେ ଏହିପାଇଁ । ଏଭଳି ଜଣେ ଛାତ୍ରବସ୍ତୁଳ ପିତୃପ୍ରତିମ ଅଧିକ ମୁଁ ଖୁବ୍ କମ୍ ଦେଖୁଛି । ସେ ଖାଲି ଆମର ନମସ୍ୟ ନୁହନ୍ତି, ଆମର ଆଦରସ୍ଥାନୀୟ । ରାଜ୍ୟ ଓ ରାଜ୍ୟବାହାରେ ଅନେକଥର ବିଭିନ୍ନ ସେମିନାର, କର୍ମଶାଳା, ଆଲୋଚନାରେ ଅଂଶ ଗ୍ରହଣ କରି ପ୍ରଶଂସିତ ଓ ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧିତ ହୋଇଥିବା ଆମ ବିଦ୍ୟାୟୀ ଅଧିକ ରମ୍ଭନାଥ ମିଶ୍ର ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ଗୌରବ ।

ଆଜିର ଏ ବିଦ୍ୟା ପର୍ବର୍ତ୍ତରେ ମୁଁ ତାଙ୍କ ସଂପର୍କରେ କିଛି କହିଥିବାରୁ ମୁଁ ନିଜକୁ ଧନ୍ୟ ମନେ କରୁଛି । ଆମେ ସମସ୍ତେ ଯେଉଁମାନେ ଆଜି ଏଠାରେ ଉପସ୍ଥିତ ମୋ ସହ ଏକମତ ହେବେ, ତାଙ୍କର ଅବଦାନ ଆକଳନ ପାଇଁ ଏଇ ସମୟ ଯଥେଷ୍ଟ ନୁହେଁ । ଦିନ ଦିନ ଧରି କହୁଥିଲେ ବି କଥା ସରିବନି । ଆପଣମାନଙ୍କ ତରଫରୁ ଏବଂ ମୋ ତରଫରୁ ତାଙ୍କୁ ଭକ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଶ୍ରୀଶ୍ରୀ ସୁମନ ଅର୍ପଣ ସହ ତାଙ୍କର ଆଶାର୍ବାଦ ଭିକ୍ଷା କରି ମୁଁ ମୋର ବଜ୍ରବ୍ୟ ଶେଷ କରୁଛି ।

ବିଦ୍ୟାର୍ଥୀଙ୍କା ! ଏହି ନମ୍ବନାରେ ତୁମେମାନେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଥିବ, ଜଣେ ଆଦର୍ଶ ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ଅବସରକାଳୀନ ବିଦ୍ୟାରେ କୁହାଯାଇଥିବା କଥାରେ କେମିତି ଆବେଗ ଓ ଆବେଦନ ଥାଏ । ଏଥରେ ମଧ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଥିବ ଯେ ବନ୍ଦ୍ରା ଜଣକ ବିଷୟବସ୍ତୁ ସମ୍ପର୍କରେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିବା ଶ୍ରୀତାମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଥମ ଅବଗତ କରାଇଲେ । ସେ ମଧ୍ୟ ବିଷୟବସ୍ତୁର ଗୁରୁତ୍ୱ ବିଷୟରେ କହି ବିଷୟବସ୍ତୁ ର ବିଭିନ୍ନ ଦିଗ ଉପରେ ଆଲୋକପାତ କଲେ । ଏହି ବଜ୍ରବ୍ୟଟିଥୁଲା ସ୍ଥାଭାବିକ । ଜଣେ ଅଧିକ କିଭଳି ମହାବିଦ୍ୟାଳୟର ଉନ୍ନତି କହେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାଯହ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀ, କର୍ମଚାରୀ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ନିଜର ଭାବି ସେମାନଙ୍କୁ ଏକାଠି କରିବାରେ ନିଜର ମୁରବୀ ଭୂମିକା ନିର୍ବାହ କରିଥିଲେ ତାହା ଏହି ବଜ୍ରବ୍ୟରୁ ସୂଚିତ ହେଲା । ଏହି ନମ୍ବନା ବଜ୍ରତା ବା ଭାଷଣଟିରେ ମୂଲ୍ୟାଯନର ବ୍ୟବସ୍ଥାନଥିବାରୁ ଏହାର ସମ୍ମେଧନରେ ବିଚାରକମଣ୍ଡଲୀ ବୋଲି ସମ୍ମେଧନ କରାଗଲା ନାହିଁ । ଏହି ଭାଷଣ, ମହାବିଦ୍ୟାଳୟ ପରିସରରେ ହୋଇଥିବାରୁ ଏଥରେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିବାରୁ ଅଧ୍ୟାପକ ଅଧ୍ୟାପିକା, ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀ ସମ୍ମେଧନ ପରିସର ଭୁକ୍ତ ହୋଇଥିଲେ । ମହାବିଦ୍ୟାଳୟର ଅଧ୍ୟାପକ ବା ଅଧିକାରୀ ଅବସର ଜନିତ ବା ସ୍ଥାନାନ୍ତର ଜନିତ ବିଦ୍ୟା କାଳୀନ ସଭାରେ ତାଙ୍କର ଗୁଣକାର୍ଯ୍ୟରେ କୁହାଯାଇଥାଏ । ତାଙ୍କର ଅବଦାନ ବିଷୟରେ ତାଙ୍କ ରହଣୀକାଳ ମଧ୍ୟରେ ହୋଇଥିବା କର୍ଯ୍ୟବଳୀ ବିଷୟରେ କୁହାଯାଇଥାଏ । ନମ୍ବନା ଭାଷଣଟିରେ ଏସବୁ ଦିଗପ୍ରତିଧ୍ୟାନ ଦିଆଯାଇ, ସୀମିତ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଯଥା ସମ୍ବନ୍ଧର କଥା କୁହାଯାଇଛି ।

ତୁମେମାନେ ଏହି ନମ୍ବନା ଭାଷଣରୁ ସମ୍ମେଧନତ୍ରୁ ଉପସଂହାର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବଜ୍ରବ୍ୟର ସଞ୍ଚାକରଣ ଦେଖୁଲା । ବଜ୍ରବ୍ୟଟି ଗୋଟିଏ ମହାବିଦ୍ୟାଳୟର ଅଧିକାରୀ ବିଦ୍ୟାଭକ୍ତାଙ୍କ ସଭା ଆଧାରିତ ହୋଇଥିବାରୁ ତଦନ୍ତରେ ପରିଚାରିତ କରାଯାଇଥିଲା । ତେବେ ମନେରଖ, ସବୁଭାଷଣରେ ପରିଚାୟ ପ୍ରଦାନର ଆବଶ୍ୟକତା ନଥାଏ । ଏହି ଭାଷଣଟି ବିଦ୍ୟା ସଭା ହୋଇଥିବାରୁ ଏଥରେ ପରିଚାୟ ନଥିଲା । ଶୋକସଭା, ସ୍ଵାଗତ ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧନା ସଭା ବିଦ୍ୟାଭକ୍ତାଙ୍କ ସଭାରେ ପରିଚାୟ ପ୍ରଦାନର ଆବଶ୍ୟକତା ନଥାଏ । ଏହି ସବୁଭାଷାରେ ଯଦି କେହି ସଭାପାତ୍ରି କରୁଥାଆନ୍ତି, ତେବେ ତାକୁ ସମ୍ମେଧନ କରି ବଜ୍ରବ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇପାରେ । ଏଥରୁ ବୁଝାପଡ଼ିଲା

ଯେ, ବକ୍ତା ପ୍ରଥମେ ବିଚାର କରିବା ଉଚିତ୍ ସେ କେଉଁ ସଭାକୁ ଭାଷଣ ଦେବାକୁ ଆସିଛନ୍ତି ଯଦି ଭାଷଣଟି ଆଲୋଚନା ଚକ୍ର କି ସାହିତ୍ୟଭାବ, ଜୟତ୍ତୀ ସମାରୋହ ଅଥବା ସାମ୍ପ୍ରତିକ ଘଟଣା ଭଲି ସମ୍ପର୍କତ ହୋଇଥାଏ ତେବେ ଏସବୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପରିଚୟ ପ୍ରଦାନ ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଭାଗ । ତୁମେମାନେ ଜାଣିଛ ଭାଷଣ ବା ବକ୍ତ୍ଵା ଏକ କଳା । ତେବେ ବକ୍ତା ବା ବ୍ୟକ୍ତି ବିଶେଷ ଚାହିଁଲେ ନିଜର ଭାଷଣ ବା ବକ୍ତ୍ଵାକୁ ଶ୍ରୋତା ମାନଙ୍କଦାରା ଆଦୃତ କରିବା ସହ ବକ୍ତ୍ଵାଟିକୁ ଆକର୍ଷଣ କରିପାରନ୍ତି । ଏହା ଅଭ୍ୟାସ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିଥାଏ । ତେବେ ଖାଲି ଅଭ୍ୟାସ ନୁହେଁ, ନିଜ ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ, ନିଜର ଅନୁଭୂତିର ଗଭୀରତା, ନିୟମିତ ଅଭ୍ୟାସ ସହ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉପରେ ଗଭୀର ଦୃଷ୍ଟି ଭଙ୍ଗୀ ଦ୍ୱାରା ଭାଷଣ ବା ବକ୍ତ୍ଵା ସଂକଳ ହୋଇଥାଏ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଭାଷଣ ବା ବକ୍ତ୍ଵାର କେତେ ଗୁଡ଼ିଏ ଦିଗ ହୁଏତ ଏକପ୍ରକାର ହୋଇଥାଇପାରେ ତେବେ ପରିବେଶ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଅନୁସାରେ ବକ୍ତ୍ବୟର ପ୍ରକାଶଭଙ୍ଗୀ, ଉପସ୍ଥାପନଶୈଳୀ ଅଳଗା ହୋଇଥାଏ । ଭାଷଣ ଓ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଗୁରୁତ୍ୱ ଅନୁୟାୟୀ ସମୟ ସୀମା ମଧ୍ୟରେ ଧାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥାଏ । ଯଦି ବକ୍ତ୍ଵା ପ୍ରତିଯୋଗିତା, ତେବେ ୪ ରୁ ୫ ମିନିଟ୍ ସମୟ ଧାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥିବା ବେଳେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସଭାରେ ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁସାରେ ବକ୍ତା ଜଣକ ବକ୍ତ୍ବୟର ସମୟ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାଏ । ଧରାଯାଉ ଶୋକସଭା, ସ୍ଵାଗତ ସମର୍ପନାସଭା, ବା ବିଦ୍ୟାୟକତା । ଏସବୁ ସଭାରେ ଭାଷଣ ଦାର୍ଯ୍ୟ ହେବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ । ତେବେ ଯଦି କୌଣସି ସାହିତ୍ୟ ସଭାରେ ବକ୍ତା ବା ଆଲୋଚକ ଅଥବା ସାମ୍ପ୍ରତିକ ଘଟଣାବଳୀ ବିଷୟରେ ଜନସତ୍ୟନାମାନକାରୀ ସଭା ହୋଇଥାଏ ତେବେ ଏସବୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଭାଷଣ ଦେବାକୁ ଆବଶ୍ୟକ । କୌଣସି ଶୋକସଭାରେ ଦିଆଯାଉଥିବା ଭାଷଣ ଉତ୍ତେଜନା ପୂର୍ଣ୍ଣହବା ଅନୁଭୂତି ବକ୍ତ୍ଵାଜଣକ ଭାଷଣ ଦେବା ସମୟରେ ଯଥା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ବିଶେଷଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ ଶୋକସଭାରେ ଭାଷଣ ଦେବାରେ ଯେଉଁବା ବେଳେ ହାସ୍ୟରସ ବା ଅଙ୍ଗାତାମସା କରି ସଭାରେ ହାସ୍ୟରେଳେ ସ୍ଥୁରିକରିବା ଅନୁଭୂତି । କଥା ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ମଧ୍ୟ ଏସବୁ କଥା ନାମାନ୍ୟବା ଭଲ । ସେହିଭଲି ଶୋକସଭାରେ ଭାଷଣରେ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତବିଶେଷଙ୍କ ଭଲମୟ ବିଚାର କରି ତାଙ୍କର ନିନ୍ଦା କି ସମାଲୋଚନା କରିବା ଗ୍ରହଣୀୟ ନୁହେଁ । ଶୋକ ସଭାରେ କେବଳ ଗୁଣ କାର୍ଯ୍ୟନ କରାଯାଏ । ତାଙ୍କ ବିଯୋଗରେ ଦୁଃଖତ ବା ମର୍ମାହତ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ତାଙ୍କର ଭଲ କଥାର ଉପସ୍ଥାପନ କରାଯାଇ ଯଶ୍ଶାନ କରାଯାଏ । ଏବେ ତୁମେମାନେ ବୁଝପାରିଥିବ- ଭାଷଣ ବା ବକ୍ତ୍ଵା ବିଷୟବସ୍ତୁର ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁସାରେ ବଦଳିଯାଏ । ବିଷୟବସ୍ତୁର ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଭାଷଣ ଓ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଭାଷଣର ବର୍ଣ୍ଣନା ଓ ଭାଷଣର ଉପସଂହାର ବା ଶେଷ କଥା ସମ୍ବନ୍ଧ ହୋଇଥାଏ । କହିବା ସମୟରେ ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁୟାୟୀ କିଛି କବିତା ପଡ଼ିଛି କିଛି ଉଦ୍ଭୂତି ଉଭାର କରାଯାଇପାରିଲେ ଭଲ । ଯେହେତୁ ଭାଷଣ ଦେବା ଏକ କଳା ତେଣୁ ବାଗରେ ସଜେଇ ସଜାତି ଭଲ ଭାବରେ ଉପସ୍ଥାପନ କରାଯାଇପାରେ । ତୁମେମାନେ ମନେରଖ, ଭାଷଣ ଦେବାବେଳେ ହଠାତ୍ ରାଗିଯିବା ବା ଅଯଥାରେ ଠୋ ଠୋ ହସିବା ବା କାହାକୁ ଆକ୍ଷେପ କରିବା ଠିକ୍ ନୁହେଁ । ଭଦ୍ରଭାବେ ବିନ୍ୟୀ ହୋଇ ଖୁବ୍ ସଞ୍ଚ ଉଜ୍ଜାରଣ ସହ ବକ୍ତ୍ବୟ ରଖିଲେ ତାହା ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଆକୁଷ୍ଟ କରିପାରେ । କ’ଣ କହିବ, କେମିତି କହିବ, କେତେ କହିବ ତାହା ତୁମ ମାନଙ୍କ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ । ତୁମେମାନେ ବିଷୟବସ୍ତୁର ଆବଶ୍ୟକତା ବା ଚାହିଦା ଅନୁସାରେ ନିଜକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ନିଜର ଯୋଜନା ମୁଢାବକ ବକ୍ତ୍ବୟ ରଖିଲେ ତାହା ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ଗ୍ରହଣ ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇଥାଏ ।

୨.୯ ଆମ୍ଲପରୀଷଣ ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀ

(୧) ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଉତ୍ତରମୂଳକ ପ୍ରଶ୍ନ ।

- (କ) ଭାଷଣକଳାର ପରିସର ଓ ଉପଯୋଗୀତା ଉପରେ ଆଲୋଚନା କର ।
(ଖ) ପାଶାତ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଭାଷଣ କଳା କ'ଣ ?
(ଗ) ପ୍ରାଚ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟି ଭାଷଣ କଳା କ'ଣ ?
(ଘ) ଭାଷଣକଳାର ପ୍ରକାରରେ ଦର୍ଶାଅ ।
(ଡ) ଭାଷଣର ଦିଗରୁଡ଼ିକ ଆଲୋଚନା କର ।

(୨) ଦୀର୍ଘ ଉତ୍ତରମୂଳକ ପ୍ରଶ୍ନ ।

- (କ) ସମସ୍ୟାମୂଳକ ଭାଷଣ କାହାକୁ କହିବା ?
(ଖ) ଡାର୍କକ ଭାଷଣର ସୂଚନା ପ୍ରଦାନ କର ।
(ଗ) ବିଦ୍ୟାୟ ଭାଷଣ ଓ ସମର୍ଦ୍ଦନା ଭାଷଣ ଉପରେ ସୂଚନା ଦିଅ ?
(ଘ) କେଉଁ କେଉଁ ଉପାଦାନ ଦ୍ୱାରା ଶ୍ରୋତାର ଚିତ୍ରକୁ ଆଛନ୍ତି କରିଥାଏ ?
(ଡ) ଭାଷଣ ପ୍ରସ୍ତୁତି ନିମନ୍ତେ ବିବରଣୀ ପ୍ରଦାନ କର ।

୨.୧୦ ସହାୟକ ଗ୍ରନ୍ଥସୂଚୀ

- ତ୍ରୁପ୍ତାଠୀ ଡ୍ର. ସନ୍ତୋଷ, ସଂଯୋଗ ଅନୁବିଧ୍ୟ, ବିନୋଦ ବିହାରୀ, କଟକ - ୨, ୨୦୧୯
- ମିଶ୍ର ସଂବିତ, ଯୋଗାଯୋଗର ଭାଷା, କଟକ

● ● ●

ଓଡିଶା ରାଜ୍ୟ ମୁକ୍ତ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ, ଶମ୍ବଲ୍ପୁର
Odisha State Open University, Sambalpur
www.osou.ac.in
e-mail: info@osou.ac.in

ଓଡିଶା ରାଜ୍ୟ ସ୍ମର୍ତ୍ତ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ, ସମ୍ବଲପୁର
Odisha State Open University
Sambalpur

ସ୍ଥାନକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ

ଦକ୍ଷତାବର୍ଦ୍ଧକ ବାଧତାମୂଳକ ପାଠ୍ୟକ୍ରମ

Ability Enhancement Compulsory Course(AECC)-2

ଯୋଗାଯୋଗମୂଳକ ମାତୃଭାଷା-ଓଡ଼ିଆ

ଯୋଗାଯୋଗ ଅନୁବିଧୀ ,ରୀତି ଓ ମାଧ୍ୟମ

ସମ୍ବାଦର ପରିଭାଷା ,ପରିସର ଓ ସମ୍ବାଦ ପ୍ରସ୍ତୁତି

ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ମୁକ୍ତ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ, ସମ୍ବଲପୁର, ଓଡ଼ିଶା
Odisha State Open University, Sambalpur, Odisha
Established by an Act of Government of Odisha.

ସ୍ନାତକ ସନ୍ନାନ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ

ଦକ୍ଷତାବର୍ଦ୍ଧକ ବାଧତାମୂଳକ ପାଠ୍ୟକ୍ରମ

ଯୋଗାଯୋଗମୂଳକ ମାତୃଭାଷା – ଓଡ଼ିଆ (୬.୩.୩-୨)

ଯୋଗାଯୋଗ ଅନୁବିଧୀ, ରୀତି ଓ ମାଧ୍ୟମ

ବ୍ଲକ୍-୦୩

ସମ୍ବାଦର ପରିଭାଷା, ପରିସର ଓ ଗଣମାଧ୍ୟମଧର୍ମୀ ସମ୍ବାଦ
ପ୍ରସ୍ତୁତି

ଛୁନିଟ୍ - ୧ ସମ୍ବାଦର ସଂଙ୍ଗୀ ଓ ସ୍ଵରୂପ

ଛୁନିଟ୍ - ୨ ସମ୍ବାଦର ଉତ୍ସ, ଗୁଣାତ୍ମକ ମାନ ଓ

ଛୁନିଟ୍ - ୩ ସମ୍ବାଦର ପ୍ରକାରତେଦ

ଛୁନିଟ୍ - ୪ ବିଭିନ୍ନ ଗଣମାଧ୍ୟମ ପାଇଁ ସମ୍ବାଦ ପ୍ରସ୍ତୁତି

ଲେଖକ

ସଂଜୟ ସାହୁ

ଗଣମାଧ୍ୟମ ଶିକ୍ଷାବିଦ୍

୭୫ ଜ୍ୟାତିପ୍ରକାଶ ମହାପାତ୍ର

ସହକାରୀ ପ୍ରଫେସର,

ଡାରତୀଯ ଜନସଞ୍ଚାର ସଂସ୍ଥାନ, ଦେଙ୍କାନାଳ

ସଂବିତ ମିଶ୍ର

ଶୈକ୍ଷିକ ପରାମର୍ଶଦାତା,

ସାମାଦିକତା ଓ ଗଣ୍ୟୋଗାୟୋଗ ବିଭାଗ

ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ମୁକ୍ତ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ

ସାମଗ୍ରୀ ଉପାଦନ

ଡ. ମାନସ ରଞ୍ଜନ ପୁଜାରୀ

କୁଳସତ୍ତିବ

ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ମୁକ୍ତ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ, ସମ୍ବଲପୁର

OSOU, 2020. *Sambadara Paribhasa, Parisra O Ganamadhyamadharmi Sambad Prastuti* is made available under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0>

Printed by :

ସୁନ୍ଦର ପାଠ୍ୟର ପରିଚୟ

୧.୦: ବିଷୟର ଗଠନ

- ୧.୧: ପଠନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ
- ୧.୨: ବିଷୟ ପରିଚୟ
- ୧.୩: ସମାଦର ସଂଜ୍ଞା
- ୧.୪: ସମାଦର ତାଙ୍କ ଓ ଉପାଦାନ
- ୧.୫: ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ସମାଦ
- ୧.୬: ଆସ ପ୍ରଗତି ମାପିବା

୧.୧: ପଠନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ

ଏହି ଅଧ୍ୟାୟର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଲା ସମାଦ କଣ ଓ କାହା ଦ୍ୱାରା ସମାଦ ସୃଷ୍ଟି ସେସଂପର୍କରେ ଅବଗତ ହେବା । ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ ସମାଦ ଲିଖନ ଶୈଳୀ ଓ ବିଭିନ୍ନ କିସମ ସମାଦ ରିପୋର୍ଟଂ ସଂପର୍କରେ ଆଲୋଚନା କରିବା । ଏହି ଅଧ୍ୟାୟ ସମାପ୍ତି ସହ ନିମ୍ନ ବିଷୟ ସଂପର୍କରେ ଜାଣିବା

- ସମାଦର ସଂଜ୍ଞା ଓ ସେ ସଂକ୍ଳାନ୍ତ ଧାରଣା
- ସମାଦର ଉପାଦାନ
- ସମାଦ ରଚନା ଶୈଳୀ ଇତ୍ୟାଦି

୧.୨: ବିଷୟ ପରିଚୟ

ଅନୁସନ୍ଧିଷ୍ଠ ମଣିଷର ଏକ ପ୍ରମୁଖ ପ୍ରବୃତ୍ତି । ସେ ଜାଣିବାକୁ ଛାଇ କରେ, ସୁଚନା ଚାହେଁ । ଏହି ସୁଚନା ମଣିଷର ନିଜ ଗୋଷ୍ଠୀ ସଂପର୍କରେ ହେଉ ବା ସ୍ଥାନାୟ, ରାଜ୍ୟ, ରାଷ୍ଟ୍ର ଓ ବିଶ୍ୱ ବିଷୟରେ ହେଉ । ନିଜ ଚାରିପଟେ କଣ ଘରୁଛି ତାହା ସେ ଜାଣିବାପାଇଁ ଆଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ କରେ । ଏଥୁପାଇଁ ଆମେ ପ୍ରତିଦିନ ସମାଦପତ୍ର ପଢ଼ୁ ଓ ଚେଳିଭିଜନ ଦେଖୁ । ସଂପ୍ରତି ମୋବାଇଲ ଫୋନ ଜରିଆରେ ମଧ୍ୟ ସୁଚନା ମିଳିପାରୁଛି । ଆମ ଆଖାଖାରେ ଅନେକ ଘରଣା ଘଟିଯାଉଛି । କିନ୍ତୁ ଗଣମାଧ୍ୟମ ଭାବେ ବିବେଚିତ ସମାଦପତ୍ର, ଚେଳିଭିଜନ, ରେଡ଼ିଓ ଓ ଡ୍ରେବସାଇଟ ଏଥମଧ୍ୟରୁ କିଛି ସୁଚନା ପ୍ରଦାନ କରିଥାନ୍ତି, ସମସ୍ତ ସୁଚନା ନୁହେଁ । ସମସ୍ତ ସୁଚନା ଯୋଗାଇବା ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ ସ୍ଥାନ ନଥାଏ କିମ୍ବା ସମସ୍ତ ସୁଚନା ଜାଣିବା ପାଇଁ ଆମ ନିକଟରେ ସମୟ ଓ ଆଗ୍ରହ ନଥାଏ । ତାହାଲେ କେଉଁ ସୁଚନାଟି ପ୍ରକାଶିତ ବା ପ୍ରସାରିତ ହେବା ଉଚିତ ତାହା କିପରି ନିର୍ଭାରିତ ହୁଏ ?

ବାଣ୍ଶବରେ ଏଥପାଇଁ କେତେକ ମାନଦଣ୍ଡ ଅନୁପାଳନ କରାଯାଏ । ଏହି ଯୁନିଟରେ ଆମେ ଓମାଦର ଉପାଦାନ ଓ ସମାଦର ତଡ଼ି ସଂପର୍କରେ ଜାଣିବା । ଏଥୁସହ ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ ସମାଦ ଲେଖା ଓ ବିଭିନ୍ନ କିସମ ସମାଦ ଶୈଳୀ ସଂପର୍କରେ ଆଲୋଚନା କରିବା ।

୧.୩: ସମାଦର ସଂଙ୍ଗୀ

ସମାଦର କିଛି ସାର୍ବଜନୀନ ସଂଙ୍ଗୀ / ପରିଭାଷା ନାହିଁ । ଅକ୍ଷୁଫୋର୍ଡ ଇଂରାଜୀ ଭାଷାକୋଷରେ ସମାଦର ସଂଙ୍ଗୀ ହେଲା ନୂଆଭାବେ ପ୍ରାସ୍ତୁ ସୂଚନା , ଆଲୋଚନାର ବିଷୟ ହେଉଥିବା ନୂତନ ଘଟଣା, କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ବା ସଦ୍ୟ ଘଟଣାବଳୀର ବିବରଣୀ କିମ୍ବା ଜ୍ଞାନାବାର । ୧୮୯୯୯୦ ମୁଢି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନିଯୁ ଡର୍କ ସନ୍ ପରିଚାଳନା କରିଥିବା ଚାର୍ଲେସ୍ ଦାନାଙ୍କ ମତରେ ପୂର୍ବରୁ ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚରକୁ ଅଣାଯାଇ ପାରିନଥିବା କିନ୍ତୁ ସଂପ୍ରଦାୟର ସଂଖ୍ୟାଧୂକଙ୍କ ପାଇଁ ଆଗ୍ରହ ସୃଷ୍ଟି କରିପାରୁଥିବା ଯେକୌଣସି ବିଷୟ ହେଉଛି ସମାଦ ।

ଡିଲିୟୁମ ରିଭର୍ସଙ୍କ ମତରେ ସମାଦ ହେଉଛି ତଥ୍ୟ, ଘଟଣା, ସଂଖ୍ୟାଧୂକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପାଇଁ ଆଗ୍ରହ ସୃଷ୍ଟି କରିପାରୁଥିବା ବିଷୟର ଏକ ସମୟାନୁବର୍ତ୍ତତା ବିବରଣୀ । ତାଙ୍କ ମତରେ ସମାଦର ୨ ପ୍ରମୁଖ ଉପାଦାନ ହେଲା ‘ସମୟାନୁବର୍ତ୍ତତା’ ଓ ‘ସଂଖ୍ୟାଗରିଷ୍ଟ’ ଜନତାଙ୍କ ଆଗ୍ରହ । ଏକ ସମାଦ ସମୟସାମା ମଧ୍ୟରେ ରହିଥାଇପାରେ । କିନ୍ତୁ ଏଥୁପ୍ରତି ଯଦି ଜନତାଙ୍କ ଆଗ୍ରହ ନରହିବ ତାହାଲେ ଏହା ସମାଦ ପଦବାଚ୍ୟ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ । ସେହିପରି ଜନତାଙ୍କ ଆଗ୍ରହ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସଠିକ୍ ସମୟରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇନପାରିଲେ ଏହା ସମାଦ ପଦବାଚ୍ୟ ନୁହେଁ । ନିଯୁ ଡର୍କ ହେରାଲ୍ଲ ଟ୍ରିବ୍ୟୁନର ଷାନଲି ଡାକରଙ୍କ ମତରେ ଓମାଦର କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସଂଙ୍ଗୀ ନାହିଁ । ପବନଠାରୁ ସମାଦ ଅଧୁକ ଅକଳନୀୟ । ବେଳେବେଳେ ପିରାମିଡ଼ଠାରୁ ଅଧୁକ ପୁରୁଣା ଚରିତ୍ରଙ୍କୁ ନେଇ ସମାଦ ପୁନ୍ୟପ୍ରକାଶିତ ହୋଇପାରିବ । ପୁଣି ବେଳେବେଳେ ସାଧାରଣ ଅନୁଭୂତିର ବାହାରେ ସମାଦ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇପାରେ । ପୁଲିଜର ପୁରସ୍କାର ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା ଜୋସେପ୍ ପୁଲିଜର ଆଲୋଚିତ ହେବା ଭଲି ମୌଳିକ, ସ୍ବର୍ଗ, ନାଟକୀୟ, କଷନାପ୍ରବଣ, ରୋମାଞ୍ଚକର, ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର, କୌତୁଳ୍ୟପ୍ରଦ, ପୁରାତନ ଗାଥା, କୌତୁକିଆ ଓ ଅସ୍ଵାଭାବିକ ସମାଦ ସନ୍ଧାନରେ ରହିବା ପାଇଁ ନିଜ ସଂପାଦକ ଓ ସମାଦଦାତାଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଉଥିଲେ ।

ଅନେକ ପେଶାଦାର ଓ ବିଶେଷଜ୍ଞ ଓମାଦ ସଂପର୍କରେ ନିଜସ୍ଵ ସଂଙ୍ଗୀ / ପରିଭାଷା ପ୍ରଦାନ କରିଛନ୍ତି । ନିମ୍ନରେ କେତେକ ସଂଙ୍ଗୀ / ପରିଭାଷା ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା ।

ଡିଲାର୍ଡ ଜି କ୍ଲେୟର: ସଂଖ୍ୟାଧୂକ ଜନତାଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରିପାରୁଥିବା ଘଟଣାର ସମୟାନୁବର୍ତ୍ତ ବିବରଣୀ ହିଁ ସମାଦ । ଯାହା ଅତ୍ୟଧୁକ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରିପାରେ ତାହା ସର୍ବୋତ୍ତମ ସମାଦ ଭାବେ ବିବେଚିତ ହୋଇଥାଏ ।

ସେନସର କ୍ଲାମ୍: ମାନବିକ ସଂପର୍କର ଅଚଳାବସ୍ଥା ହିଁ ସମାଦ । ଅଣାତୀତ ଓ ଆଶ୍ରମ୍ୟଜନକ ଘଟଣାକ୍ରମ ହିଁ ସମାଦ ।

ଚର୍ଚର କ୍ୟାଟଲେଜ୍: ଆଜି ପାଇଥିବା ବିବରଣୀ ଆସନ୍ତାକାଳିକୁ ନଥିବା ହେଉଛି ସମାଦ

ଜନ୍ ଚ୍ୟାନସେଲର: ବିଭେଦ ଓ ପରିବର୍ତ୍ତନର ବିବରଣୀ ହେଉଛି ସମାଦ

କେ. ଲୋଡ଼ର: ସାଂସ୍କୃତିକ କ୍ଷେତ୍ର ବା ବିଶ୍ୱରେ ଯେକୌଣସି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଘଟୁଥିବା ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରିବା ଭଳି ଘଟଣା ପ୍ରବାହ ହେଉଛି ସମାଦ ।

ଜନ୍ ହଲଟେଙ୍ଗ ଏଣ୍ ରାଏ ପଲ ନେଲସନ୍: ନିଜେ ଜାଣିନଥିବା, କିନ୍ତୁ ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରିପାରୁଥିବା ଘଟଣା ହେଉଛି ସମାଦ । ସମାଦରେ ଏହି ୨ ଉପାଦାନ ଭିନ୍ନ ଭାବେ ଅବସ୍ଥାପିତ ।

ଓଡ଼ିଶା ରାଷ୍ଟ୍ରାଲ୍ପ୍ରେ: କେହି ନା କେହି, କେଉଁଠି ନା କେଉଁଠି ଚପାଇ ଦେବା ଭଳି ଘଟଣାପ୍ରବାହ ହେଉଛି ସମାଦ । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଷୟ ହେଉଛି ବିଜ୍ଞାପନ ।

ଜର୍ଜଆ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ଜର୍ଜ ହ୍ୟୁଗଙ୍କ ମତରେ ସମାଦ ହେଉଛି ଏକ ଉପାଦ ଓ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ । ଏକ ଉପାଦ ଭାବେ ସମାଦ ସଂଗ୍ରହ ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ ଓ ସଂଗଠିତ କରାଯିବା ସହ ସମାଦପତ୍ର, ସମାଦ ସେବା, ସମାଦ ପତ୍ରିକା, ରେଡ଼ିଓ, ଚେଲିଭିଜନ, କେବୁଲ ଓ ନେଟ୍ୱ୍ର୍କ ଭାବେ ଏହାକୁ ବିକ୍ରି କରାଯାଇଥାଏ । ଜନସାଧାରଣ ଯାହା ନୂଆ ଭାବନ୍ତି ତାହା ସମାଦ । ଯାହା ଆଗ୍ରହପ୍ରଦ, ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣକାରୀ ଓ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ବୋଲି ସମାଦଦାତା ଓ ସଂପାଦକ ବିବେଚନା କରନ୍ତି ତାହା ସମାଦ । ଯେଉଁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟର ଘଟଣା ପାଠକ ବା ଶ୍ରୋତାଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରିପାରେ ତାହା ସମାଦ ।

ଉପରୋକ୍ତ ଆଲୋଚନାରୁ ଆମେ ଜାଣିଲୁ ଯେ ସମାଦ ହେଉଛି ମୂଳତଃ

- ସ୍ଥାଭାବିକ ଘଟଣା ପ୍ରବାହରେ ବ୍ୟତିକ୍ରମ ସ୍ଵୀଚନା, ଆଶାରେ ବ୍ୟତିକ୍ରମ
- ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରୁଥିବା ସ୍ଵୀଚନା

ନିମ୍ନ ସୂଚନାକୁ ବିଚାରକୁ ନିଆଯାଉ

- କ) ତୁମ ଗ୍ରାମର ଜଣେ ବାଲିକା ମାଧ୍ୟମିକ ଶ୍ରେଣୀରେ ପାଠ ପଡ଼ିଲା
ଖ) ତୁମ ଗ୍ରାମରେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ସାଇକେଳ ଷ୍ଟୋରଟିଏ ଖୋଲିଲେ ।
ଘ) ତୁମ ଗ୍ରାମ ଢାକ୍ରରଖାନାରେ ଜଣେ ମହିଳା ଏକସଙ୍ଗରେ ୧୫ଟି ସନ୍ତାନ ପ୍ରସବ କଲେ ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମେ ଦେଖିବା ଉପରୋକ୍ତ କେଉଁ ସୂଚନାଟି ଆଗ୍ରହପ୍ରଦ ବା ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣକାରୀ ? ବାଲିକାଟିଏ ମାଧ୍ୟମିକ ଶ୍ରେଣୀରେ ପାଠ ପଡ଼ିବା ଏକ ସ୍ଥାଭାବିକ କଥା । ଏଥୁପ୍ରତି ବିଶେଷ ଆଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ ପାଇବ ନାହିଁ । ଯଦି ଗ୍ରାମର ପ୍ରଥମବାଲିକା ଭାବେ ସେ ମାଧ୍ୟମିକ ଶ୍ରେଣୀରେ ପାଠ ପଡ଼େ ତାହାଲେ ଏଥୁପ୍ରତି ନିଜ ଗ୍ରାମବସୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବେ କିଛି ଆଗ୍ରହ ସ୍ଵର୍ଗ ହେବ । ସେହିପରି ଏକ ସାଇକେଳ ଷ୍ଟୋର ଖୋଲିବା ଆଜିକାଲି ଏକ ବଡ଼ କଥା ନୁହେଁ । ଏପ୍ରକାର ଅନେକ ଷ୍ଟୋର ରହିଛି ଏହା ସେଥମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ । ତେବେ ଏହା ଯଦି ଗ୍ରାମର ଏକମାତ୍ର ଷ୍ଟୋର ହୋଇଥାଏ ତାହାଲେ ଏଥୁପ୍ରତି କିଛିଟା ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ ହେବ । ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ ଜଣେ ମହିଳା ଏକକାଳୀନ ଣଟି ସନ୍ତାନ ପ୍ରସବ କରିଥିବା କଥା ଯେକୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରିବ । କାରଣ ଣଟି ସନ୍ତାନ ପ୍ରସବ ଏକ ସ୍ଥାଭାବିକ ଘଟଣା ନୁହେଁ । ଏହା ଖୁବ୍ କମ୍ ଘଟେ । ଏହା କେବଳ ନିଜ ଗ୍ରାମ ପାଇଁ ନୁହେଁ ବରଂ ନିଜ ଜିଲ୍ଲା ଓ ରାଜ୍ୟ ପାଇଁ ଏକ ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କଲା ଭଳି ଘଟଣା । ଏହିପରି ଅସାଧାରଣ ଘଟଣାକୁ ନେଇ ଗଣମାଧ୍ୟମରେ ସମାଦ ସଂଯୋଜନା ହୋଇଥାଏ ।

ସମାଦ ମନୋନୟନର ମାନଦଣ୍ଡ

କୁତନ ହଁ ସମାଦ: ସମାଦ ସର୍ବଦା ନୂଆ । ପ୍ରଖ୍ୟାତ ଓଡ଼ିଆ ଗାୟକ ଅକ୍ଷୟ ମହାନ୍ତିଙ୍କ ପରଲୋକ ସେହିଦିନର ପ୍ରମୁଖ ସମାଦ ଅଟେ ବା ଅତିବେଶୀରେ ପରଦିନ ସମାଦପତ୍ର ପୃଷ୍ଠାରେ ଏହା ସ୍ଥାନିତ ହେବ । କିନ୍ତୁ ଆସନ୍ତାକାଳି ପରଦିନକୁ ଏହା ଆଉ ପ୍ରକାଶଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ, କାରଣ ଏହା ଆଉ ନୂଆ ସୂଚନା ପର୍ଯ୍ୟାୟଭୁଲ୍କ ହୋଇ ରହିନାହିଁ । ତେବେ ତାଙ୍କ ପରଲୋକକୁ ନେଇ ଯଦି କୌଣସି ନୂଆ ସୂଚନା ମିଳେ ତାହାଲେ ତାହା ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇପାରିବ । ସେହିପରି ପୂର୍ବରୁ ଘଟିଥିବା ଘଟଣା ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇପାରିବ, ଯଦି ତାହା ଆଦୌ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇନଥୁବ । ଯଦି ସୂଚନାଟି ସର୍ବସାଧାରଣରେ ଜଣାଥୁବ ତାହାଲେ ତାହା ସମାଦ ପଦବାଚ୍ୟ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ । ଯଦି ଏହା ପ୍ରଥମ ଥର ପାଇଁ ପ୍ରକାଶିତ ହେଉଥୁବ ତାହାଲେ ଏହା ସମାଦ ପଦବାଚ୍ୟ ହୋଇପାରିବ, ଏଥପାଇଁ ସମୟ ଗ୍ରହଣୀୟ ନୁହେଁ ।

କୁକୁର ମଣିଷକୁ କାମୁଡ଼ିଲା

ସମାଦ ନୁହେଁ

ମଣିଷ କୁକୁରକୁ କାମୁଡ଼ିଲା

ସମାଦ ହୋଇପାରେ

ସମାଦ ଅସାଧାରଣ: ପ୍ରତିଟି ମୁହଁର୍ଭରେ ଆମ ଆଖପାଖରେ ଘଟଣା ଘରୁଛି । କିନ୍ତୁ ସେସମ୍ପତ୍ତ ସମାଦ ନୁହେଁ । ପୂର୍ବ ଆଲୋଚନା ଅନୁଯାୟୀ ବାଲିକାଟିଏ ବିଦ୍ୟାଳୟକୁ ଯିବା ଏକ ସାଧାରଣ ଘଟଣା । ଏଥୁରେ କିଛି ସ୍ଵତନ୍ତ୍ରତା ନାହିଁ । ଯଦି ବାଲିକାଟି ବିଦ୍ୟାଳୟ ଯିବାରେ ତା ସଂପ୍ରଦାୟ ବା ଅଞ୍ଚଳରେ ପ୍ରଥମ ତାହାଲେ ଏହା ଅସାଧାରଣ ଘଟଣା ଓ ଏହା ସମାଦ ହୋଇପାରିବ । ସମାଦ ଏକ ସୁନ୍ଦର ସଂଜ୍ଞା ହେଲା ‘କୁକୁର ମଣିଷକୁ କାମୁଡ଼ିବା ସମାଦ ନୁହେଁ, ମଣିଷ କୁକୁରକୁ କାମୁଡ଼ିବା ଏକ ସମାଦ’ ।

ସମାଦ ଆଗ୍ରହପ୍ରଦ: କେତେକ ଘଟଣା ନୂଆ ଓ ଅସାଧାରଣ ହୋଇଥୁଲେ ମଧ୍ୟ ପାଠକଙ୍କ ଅନାଗ୍ରହ ଯୋଗୁଁ ଏହା ସମାଦ ହୋଇନପାରେ । ତୁମ ଗ୍ରାମର ବାଳକଟିଏ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀରେ ଉଭୀର୍ଷ ହେଲା । ଏହା ତୁମ ଗ୍ରାମ ପାଇଁ ନୂଆ ବା ଅସାଧାରଣ ହୋଇପାରେ । ତୁମ ଗ୍ରାମ ବା ଉଭୀର୍ଷ ବାଳକର ପରିବାର ପାଇଁ ଏହା ନୂଆ ହୋଇଥୁଲେ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏହା ସେତେଟା ଆଗ୍ରହ ସୃଷ୍ଟି କରିପାରିବ ନାହିଁ । ଯଦି ବାଳକଟି ରାଜ୍ୟ ଚଷ୍ଟର ହୋଇଥାଏ ତାହାଲେ ଏଥୁପ୍ରତି ସମ୍ବନ୍ଧ ରାଜ୍ୟର ଆଗ୍ରହ ରହିବ ଏବଂ ଏହା ଗଣମାଧ୍ୟରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇପାରିବ ।

ସମାଦ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ: ନୂଆ, ଅସାଧାରଣ ଓ ଆଗ୍ରହପ୍ରଦ ବ୍ୟତୀତ ସମାଦ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ମନେକର ଗ୍ରାମାଞ୍ଳକରେ କି.ଗ୍ରା ପିଛା ୧ ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟରେ ଚାଉଳ ଯୋଗାଇ ଦିଆଯିବ ବୋଲି ଏକ ରାଜନୈତିକ ଦଳ ପକ୍ଷରୁ ଘୋଷଣା କରାଗଲା । ଏକ ସମାଦ ହେବା ପାଇଁ ଏହାର ସେତେଟା ଗୁରୁତ୍ୱ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଏହି ସମାନ କଥା ଯଦି ରାଜ୍ୟ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଘୋଷଣା କରନ୍ତି ତାହାଲେ ଏହାର ଗୁରୁତ୍ୱ ରହିଛି ।

ସମାଦ ସର୍ବଦା ଜନଗଣଙ୍କୁ ନେଇ ନୁହେଁ: ଅଧ୍ୟକ୍ଷାଂଶ ସମାଦ ସ୍ଥାଭାବିକ ଭାବେ ଜନଗଣଙ୍କ ସଂପର୍କରେ କାରଣ ଘଟଣା ସହ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବା ପରୋକ୍ଷ ଭାବେ ଜନତା ସଂଶୋଧ ରହିଥାନ୍ତି । ତେବେ ସମ୍ପତ୍ତ ଘଟଣାର ମୁଖ୍ୟ ଚରିତ୍ର ମଣିଷ ନୁହୁଁଛି । ବେଳେବେଳେ ବାତ୍ୟା, ବନାର୍ଦ୍ଦି, ମରୁଡ଼ି ଓ ଭୂକମ୍ପ

ଆଦି ଘଟେ । ଏଥରେ ମଣିଷ ସଂଶୀଳ ନଥାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଏହି ଅଣମନୁଷ୍ୟକୃତ ପ୍ରାକୃତିକ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ଯେତେବେଳେ ଜନତାଙ୍କ ଜୀବନକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରେ ସେତେବେଳେ ଏହା ସମାଦ ହୋଇଥାଏ । ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ କେନ୍ତ୍ର କରି ସର୍ବଦା ସମାଦ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଥାଏ ।

ସମାଦ ହେଉଛି ଗତିଶୀଳ: ଏହା ସମୟ ସହ ବଦଳେ । ସମାଜରୁ ସମାଜକୁ ନେଇ ଏଥରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଘଟେ । ରାଜଧାନୀ ସହରରେ ଜଣେ ବାଲିକା ବିଦ୍ୟାଳୟକୁ ଯିବା ଏକ ସମାଦ ନୁହେଁ କିନ୍ତୁ ଏକ ଆଦିବାସୀ ପଡ଼ାର ବାଲିକାଟିଏ ବିଦ୍ୟାଳୟକୁ ଯିବା ସମାଦ ହୋଇପାରେ । ଇଣ୍ଟରନେଟ ଓ ଟିଭି ଆଗମନ ପୂର୍ବରୁ ଗତକାଳିର ଘଟଣାବଳୀ ସମାଦ ହୋଇଥାଏ । କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନର ୨୪ ଘଣ୍ଟିଆ ସମାଦ ଚ୍ୟାନେଲରେ ସକାଳ ସମାଦ ଅପରାହ୍ନକୁ ବାସି ହୋଇଯାଉଛି ।

୧.୪: ସମାଦର ଉପାଦାନ

ସମାଦର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଉପାଦାନ ହେଲା:

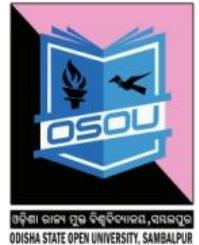
ସମାପବର୍ତ୍ତତା: ଯାହା ନିକଟରେ ଅଛି ତାହା ପ୍ରିୟତମ । ପାଠକଙ୍କ ପାଇଁ ଘଟଣାର ଦୂରଭୂତ ଗୁରୁତ୍ୱ ରହିଛି । ଘଟଣାର ଦୂରତା ପାଠକଙ୍କପାଇଁ ଅଧିକ ବା କମ୍ ଗୁରୁତ୍ୱ ବହନ କରିଥାଏ । ଉଦାହରଣ ସ୍ଵରୂପ ବିଦେଶରେ ଘଟିଥିବା ଏକ ରେଳ ଦୁର୍ଘଟଣା ଆମପାଇଁ ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣକାରୀ ହୋଇନପାରେ । ଓଡ଼ିଶା ଗଣମାଧ୍ୟମ ଏହି ଘଟଣାକୁ ସ୍ଥାନିତ କରିନପାରନ୍ତି ।

କିନ୍ତୁ ନିଜ ସହରରେ ହୋଇଥିବା ଏକ ମୋରରସାଇକେଲ ଦୁର୍ଘଟଣା ସମାଦ ପ୍ରତି ଜନତା ଆକର୍ଷତ ହେବେ । ନିଜ ସହରରେ ଥିବା ଗଣମାଧ୍ୟମ ଏହି ସମାଦକୁ ସ୍ଥାନିତ କରିବେ । କିନ୍ତୁ ଏହି ଘଟଣାକୁ ଦିଲ୍ଲୀ ଗଣମାଧ୍ୟମ ସମାଦ ଭାବେ ସ୍ଥାନିତ କରିନପାରନ୍ତି । ସହସ୍ର ମାଇଲ ଦୂରରେ ଘରୁଥିବା ଘଟଣା ତୁଳନାରେ ନିଜ ଅଞ୍ଚଳ ବା ସହରରେ ଘରୁଥିବା ଘଟଣା ଜାଣିବା ପାଇଁ ପାଠକ ଅଧିକ ଆଗ୍ରହୀ ହୋଇଥାନ୍ତି ।

ଖ୍ୟାତି/ଗୁରୁତ୍ୱ: ଖ୍ୟାତିସଂପନ୍ନ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ସମାଦ ସୃଷ୍ଟି କରନ୍ତି । ତଳ ପାହ୍ୟାର ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ତୁଳନାରେ ଖ୍ୟାତନାମା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସମାଦର ପାଠକ ସଂଖ୍ୟା ଅଧିକ । ଅଧିକ ଲୋକପ୍ରିୟ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱଙ୍କ କାହାଣୀ ସମାଦ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଅଧିକ ମୂଲ୍ୟବାନ । କେତେକ ସ୍ଥାନ, ବିଷୟ, ଘଟଣାର ନିଜସ୍ତ ଗୁରୁତ୍ୱ ରହିଛି । ଯଦି ତୁମେ ନିଜ ଗାଧୁଆଘରେ ପଡ଼ିଯାଅ ତାହାଲେ ଏହା କୌଣସି ଗଣମାଧ୍ୟମରେ ପ୍ରକାଶିତ ହେବ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଯଦି ଜଣେ ବଲିଉଡ଼ ଅଭିନେତ୍ରୀ ଗାଧୁଆଘରେ ପଡ଼ିଯାଆନ୍ତି ତାହାଲେ ଏହା ସମାଦ ହୋଇପାରିବ । ତେଣୁ ଖ୍ୟାତିସଂପନ୍ନ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ, ରାଜନୈତିକ ନେତୃତ୍ୱ, କ୍ରୀଡ଼ା ଓ ମନୋରଜ୍ଞନର ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ଓ ରାଷ୍ଟ୍ରମୂଖ୍ୟ ଆଦି ଗଣମାଧ୍ୟମର ମୁଖ୍ୟ ଆକର୍ଷଣ ହୋଇଥାନ୍ତି । କେତେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ କୁଣ୍ଡାଳକର ମଧ୍ୟ ସମାଦ ଗୁରୁତ୍ୱ ରହିଛି ।

ଦୟା /ବିବାଦ: ମତଭେଦ, ଯୁକ୍ତିତର୍କ ଓ ଶତ୍ରୁତା ପରି ବିବାଦ ଓୟାଦ ସୃଷ୍ଟି କରିଥାଏ । ବିବାଦୀୟ ଚିନ୍ତାଧାରା ଏବଂ ବିତର୍କ ମଧ୍ୟ ସମାଦ ସୃଷ୍ଟି କରିଥାଏ । ଅଧିକାଂଶ ବିବାଦ କେତେକାଂଶରେ ସମାଦ ପଦବାଚ୍ୟ ହୋଇଥାଏ, କାରଣ ଏହା ସାଂପ୍ରତିକ ପରିବେଶକୁ ବିନ୍ଦିତ କରିଥାଏ ଓ ଏହାର ପରିଶାମ ବହୁଳ ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିଥାଏ । ଏହି ବିବାଦ ସାମାରେ ଯୁଦ୍ଧକୁ ନେଇ ହୋଇପାରେ ବା

ନିର୍ବାଚନରେ ପ୍ରତିଦ୍ୱାରିତାକୁ ନେଇ ହୋଇପାରେ । ଯଦି କୌଣସି ସମାଦ ବିବାଦକୁ ନେଇ ହୋଇଥାଏ ଅଧୁକାଂଶ ପାଠକ ଏହାର ଆରମ୍ଭ ସଂପର୍କରେ ଜାଣିବା ପାଇଁ ଆଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ କରିଥାନ୍ତି । ଏକଥା ଭୁଲିଯିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ଯେ, ମଣିଷର ସ୍ଵାଭାବିକ ଚରିତ୍ର ହେଉଛି ପକ୍ଷ ସମର୍ଥନ ଓ ଏଥିପ୍ରତି ପ୍ରତିବନ୍ଦତା । ଧର୍ମ, କୁଡ଼ା, ବ୍ୟବସାୟ, ଶୁଣାଣି, ଯୁଦ୍ଧ, ମାନବିକ ଅଧୁକାର ଉଲ୍ଲୟାନ, ରାଜନୀତି ଏପରିକି ପ୍ରକୃତି, ପରିବେଶ ଓ ବାହାର ଦୁନିଆ ବିବାଦୀୟ ସମାଦ ଲୋକଲୋଚନକୁ ଆସେ ।

ମାନବିକ ଆବେଗ: ଯଦି କୌଣସି ପରିସ୍ଥିତି ବା ଘଟଣା ସହ ଆବେଗିତ ସଂପର୍କ ରହିଛି ତାହାଲେ ଏଥିରୁ ସୃଷ୍ଟି ସମାଦରେ ମାନବିକ ଆବେଗ ରହିବ । ଏହା ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ହୃଦୟକୁ ଛୁଲ୍ଲବା ସହ ସମସ୍ତଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରିବ । ଏହି ସମାଦ ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କ ସହ ଜଢ଼ିତ । ଏହି ସାଧାରଣ ବ୍ୟକ୍ତି ମଧ୍ୟରେ ସର୍ବସାଧାରଣ ପ୍ରତିଫଳିତ ହୋଇଥାନ୍ତି । ଯଥା ସମସ୍ତ ପ୍ରତିକୂଳ ପରିବେଶ ମଧ୍ୟରେ ପରିବା ବିକାଳି ପୁଅ ଆଜ୍ଞାଏସ୍ ପରାକ୍ଷାରେ କୃତକାର୍ଯ୍ୟ ହେବା ସକରାତ୍ରକ ସମାଦ ଭାବେ ପରିଗଣିତ ।

ବିପର୍ଯ୍ୟୟ: ଉତ୍ସ ପ୍ରାକୃତିକ ଓ ମନୁଷ୍ୟକୁଟ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ଗଣମାଧ୍ୟମରେ ସର୍ବଦା ସ୍ଥାନ ପାଇଥାଏ । କାରଣ ଏହା କ୍ଷୟକ୍ଷତି ଓ ଧୂମଲୀଳା ଘଟାଇଥାଏ । ବଡ଼ ଧରଣର ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ଅଧୁକ ସଂଖ୍ୟକ ଜନତାଙ୍କୁ ଆକ୍ରାନ୍ତ କରିଥାଏ । ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ଓ ଏହାର ପ୍ରଭାବ ସଂପର୍କରେ ଜାଣିବା ପାଇଁ ଜନସାଧାରଣ ଆଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ କରିଥାନ୍ତି । ବାତ୍ୟା, ବୋମା ବିଷ୍ଣୋରଣ, ବନ୍ୟା, ମରୁଭୂତି ଓ ଭୂକଷ୍ଣକୁ ନେଇ ଏହି ସମସ୍ତ ସମାଦ ଲେଖାଯାଇଥାଏ ।

ପ୍ରଗତି: ଯେକୌଣସି କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରଗତି ବା ବିକାଶ ସମାଦ ସୃଷ୍ଟି କରିଥାଏ । ପ୍ରଗତି ଯେକୌଣସି ପ୍ରକାର ହୋଇପାରେ । ଏହା ସୁଚନା ପ୍ରୟୁକ୍ତି, ଶିକ୍ଷା, ସ୍ଥାନ୍ୟ, ଅର୍ଥନୀତି ଓ ସାମାଜିକ କ୍ଷେତ୍ର ବିକାଶ ପାଇଁ ହୋଇଥାଇପାରେ । ଉଦାହରଣ ସ୍ଵରୂପ ସ୍ଥାନୀୟ ସ୍ଵାୟତ୍ତ ଶାସନ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ମହିଳା ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ ସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି ଏକ ପ୍ରଗତିମୂଳକ ସମାଦ ଭାବେ ବିବେଚିତ ହୋଇପାରିବ । ଏହି ସମସ୍ତ ଉପାଦାନ ସମାଦର ଗୁରୁତ୍ୱ ପାଇଁ ସହାୟକ ହୋଇଥାଏ । ସାମ୍ବାଦିକମାନେ ଏଥମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ବା ଅଧୁକ ଉପାଦାନ ନିଜ ସମାଦ ପାଇଁ ଉପଯୋଗ କରିଥାନ୍ତି । ଯେତେ ଅଧୁକ ଉପାଦାନ ରହିବ ସମାଦରି ସେତେ ଉନ୍ନତ ହୋଇପାରିବ । ଫଳରେ ପାଠକ ବା ଶ୍ରୋତା ଏଥିପ୍ରତି ଅଧୁକ ଆଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ କରିବେ ।

ସମୟାନ୍ତ୍ରବର୍ତ୍ତତା: ସମୟାନ୍ତ୍ରବର୍ତ୍ତତା ସହ ତଥ୍ୟର ନୂତନତ୍ବ ରହିଛି । ଘଟଣା ଓ ପରିସ୍ଥିତି ଯେତେ ଅଧୁକ ସଦ୍ୟ ହେବ ଏହ ସେତେ ଅଧୁକ ସମାଦ ଗୁରୁତ୍ୱ ବହନ କରିବ । ସମାଦ ଏକ ନଷ୍ଟଶୀଳ ଦ୍ରୁବ୍ୟ । ଏହା ପ୍ରଥମେ ଓ ଦ୍ଵରିତ ସହକାରେ ପରିବେଶଶ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଗତକାଳିତାରୁ ବା ପୂର୍ବ ସପ୍ତାହରୁ ଘଟିଥିବା ସମାଦ ତୁଳନାରେ ସଦ୍ୟ ସମାଦ ଅଧୁକ ଗୁରୁତ୍ୱ ବହନ କରେ । କୌଣସି ନା କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ସଦ୍ୟ ସମାଦ ଥୁବାବେଳେ ଜନସାଧାରଣ ଅତୀତ ଘଟଣାରୁ ଆଗ୍ରହ ପରିହାର କରିଥାନ୍ତି । ପ୍ରଥମ ସମାଦ ପରିବେଶଶ ପାଇଁ ଗଣମାଧ୍ୟମ ସଂସ୍କା ପରଷ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରତିଦ୍ୱାରିତା କରିଥାନ୍ତି । ଯଦି ଦୁଇଟି ସମାନ ଘଟଣା ଥାଏ ତାହାଲେ ସଦ୍ୟ ଘଟଣାକୁ ସ୍ଥାନିତ କରିବା ପାଇଁ ଗଣମାଧ୍ୟମ ଅଗ୍ରାଧକାର ଦେଇଥାନ୍ତି ।

ବୈଚିତ୍ର୍ୟ: ଯଦି କିଛି ବିଚିତ୍ର୍ୟତା ଥାଏ ତାହାଲେ ଏହା ସମାଦ ଉପଯୋଗୀ ହୋଇଥାଏ । ସମାଦ ହେଉଛି କିଛି ନୁଆ ତଥା ଅସାଧାରଣ । ଏହା ଆମ ଜୀବନରେ ଏକ ସାଧାରଣ ଘଟଣା ନୁହେଁ ।

କୁକୁର ଛୁଆକୁ ଏକ ବାନର ସ୍ତନ୍ୟପାନ କରାଇବା ସମାଦ ଅଟେ । ତେଣୁ ବିଚିତ୍ର ପ୍ରଗୃହି, ଅଭ୍ୟାସ, ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ, ଅସ୍ଥାଭାବିକ ଧାରାର ଚଳଣି ସଂକ୍ରାନ୍ତ ସମାଦ ପାଠକଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରିଥାଏ ।

ପରିଶାମ: ଘଟଣାର ଗୁରୁତ୍ବ ଓ ଏବଂ ଏହା କିପରି ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ପ୍ରଭାବିତ କରେ ସେଥିରୁ ଏହି ଉପାଦାନଟି ସଂଶୀଳନ । କଣ ଘଟିଛି ଏବଂ କଣ ଘଟିବାକୁ ଯାଉଛି ତାହାର ପ୍ରଭାବ ଯଦି ବୃଦ୍ଧତାର ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଉପରେ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୁଏ ତେବେ ସମାଦ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଏହା ଅଗ୍ରାଧୁକାର ପାଇବ । କମ୍ପ୍ୟୁଟର ଭାଇରେ ଦ୍ୱାରା ଆକ୍ରାନ୍ତ ହେବା ଘଟଣା ଏକ ଛୋଟ ବିବରଣୀ ଭାବେ ସମାଦପତ୍ରର ଭିତର ପୃଷ୍ଠାରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇପାରେ । କିନ୍ତୁ ସେହି ସମାନ ଭାଇରେ ଯଦି ବ୍ୟାଙ୍କ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଆକ୍ରାନ୍ତ କରି ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଅଚଳ କରିଦିଏ ତାହାଲେ ଏହି ସମାଦ ପ୍ରଥମ ପୃଷ୍ଠାରେ ପ୍ରକାଶିତ ହେବ । ଯାହାର ପରିଶାମ ଅଧିକ ଉଚ୍ଚ ସମାଦର ଗୁରୁତ୍ବ ଅଧିକ ।

ସମାଦର ରୂପରେଖ / ତ୍ରାଙ୍ଗା

ସମାଦ କଣ ଓ ଏହାର ଉପାଦାନ ସଂପର୍କରେ ଆମେ ପୂର୍ବ ଅଧ୍ୟାୟରେ ଆଲୋଚନା କରିଛେ । ଥରେ ସମାଦ ଚନ୍ଦନ ହୋଇଗଲେ ସମାଦଦାତା ସମାଦର ବିବରଣୀ ଲେଖିବା ଆରମ୍ଭ କରନ୍ତି । ବ୍ୟକ୍ତି ବା ସଂସ୍ଥା ଭିତରେ ବିବରଣୀ ଉପସ୍ଥାପନା ଶୈଳୀରେ ଫରକ ରହିଥାଏ । କିନ୍ତୁ ସମସ୍ତ ସମାଦରେ ମୁଖ୍ୟ ଶିରୋନାମା, ସମାଦଦାତାଙ୍କ ନାମ, ଡାରିଖ, ପ୍ରଥମରୁ ସାରାଂଶ, ବିଷୟବସ୍ଥା ଓ ଉପସଂହାର ରହିଥାଏ ।

ମୁଖ୍ୟ ଶିରୋନାମା: ଏହା ଓୟାଦର ସବୁଠାରୁ ଦୃଶ୍ୟମାନ ଅଂଶ । ଏହା ବିବରଣୀର ସାରାଂଶକୁ ନେଇ ଲେଖାଯାଇଥାଏ ବା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ତଥ୍ୟକୁ ନେଇ ଲେଖାଯାଇଥାଏ । ମୁଖ୍ୟ ଶିରୋନାମାର ଅକ୍ଷର ଆକୃତି ବିବରଣୀ ଅକ୍ଷର ତୁଳନାରେ ବଡ଼ ।

ପାଠକଟିଏ ମୁଖ୍ୟ ଶିରୋନାମା ପଢ଼ିଥାରିଲା ପରେ ଅବଶୀଳନ ସମାଦ ବିବରଣୀ ପଢ଼ିବ କି ନାହିଁ ସେସଂପର୍କରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇଥାଏ । ବେଳେବେଳେ ମୁଖ୍ୟ ଶିରୋନାମାରେ ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରିବା ଭଳି ଭାଷା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଥାଏ । ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବିବରଣୀଟେ ପଢ଼ିବା ପାଇଁ ପାଠକ ମନରେ ଆଗ୍ରହ ସୃଷ୍ଟି ପାଇଁ ଏପରି କରାଯାଇଥାଏ ।

ବାଇଲାଇନ୍ / କ୍ରେଡ଼ିଟଲାଇନ୍: ଏଇଥରୁ ସମାଦର ଉପରୁ ଓ ଲେଖକଙ୍କ ପରିଚୟ ମିଳିଥାଏ । ଏହା ସମାଦ ପ୍ରକ୍ରିୟାତିକ କରିଥିବା ସମାଦଦାତାଙ୍କ ନାମ ହୋଇପାରେ ବା ଯେଉଁ ସ୍ମୃତିରୁ ଓୟାଦଟି ମିଳିଛି ଉଚ୍ଚ ସଂସ୍ଥାର ନାମ ହୋଇପାରେ ।

ପ୍ରଥମଟିର ଉଦାହରଣ ଭାବେ ଧରାଯାଉ ଉଚ୍ଚ ସ୍ମୃତିରେ ଏମ ସାରସ୍ଵାତୀ ଲେଖାଯାଇଛି । ଏହାର ଅର୍ଥ ହେଲା ଉଚ୍ଚ ସମାଦଟି ଏମ ସାରସ୍ଵାତୀ ପ୍ରକ୍ରିୟାତିକ କରିଛନ୍ତି । ଦ୍ୱିତୀୟଟିର ଉଦାହରଣ ଭାବେ ଧରାଯାଉ ଉଚ୍ଚ ସ୍ମୃତିରେ ‘ଷ୍ଟେଟସମ୍ୟାନ ନ୍ୟୁଜ ସର୍ଜର୍ସ’ ଲେଖାଯାଇଛି । ଏହାର ଅର୍ଥ ହେଲା ଷ୍ଟେଟସମ୍ୟାନ ବ୍ୟୁତେ ସ୍ମୃତିରୁ ଏହି ସମାଦଟି ଆସିଛି । ଏହି ସ୍ମୃତିରେ ଏଜେନ୍ୟୁୱେ, ନିଜ ସମାଦଦାତା, ନିଜ ସ୍ମୃତି ସମାଦଦାତା, ବ୍ୟୁତେ ଆଦି ଲେଖାଯାଇପାରେ ।

ଡେର୍ ଲାଇନ୍: କ୍ରେଡ଼ିଟ୍ ଲାଇନ ବା ବାଇଲାଇନ୍ ତଳକୁ ସ୍ଥାନର ନାମ ଓ ତାରିଖ ଉଲ୍ଲେଖ ରହିଥାଏ । ଏହା ତଳକୁ ପ୍ରକୃତ ବିବରଣୀ ଲେଖା ଆର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥାଏ । ଏହାକୁ ଡେର୍ଲାଇନ କୁହାଯାଇଥାଏ । ଏଥରୁ ସମାଦଦାତା କେଉଁ ତାରିଖରେ ଏବଂ କେଉଁ ସ୍ଥାନରୁ ବିବରଣୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଛନ୍ତି ସେ ସଂକ୍ଷାନ୍ତ ସୂଚନା ମିଳିପାରିଥାଏ ।

ଲିଡ୍ରି: ଏହା ହେଉଛି ସମାଦର ପ୍ରଥମ ଅନୁଷ୍ଠାନ । ସମାଦର ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ସୂଚନା ଏହି ଅନୁଷ୍ଠାନ ସଂକ୍ଷେପରେ ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ । ଏହା ସର୍ବଦା ଛୋଟ, ସ୍ଵକ୍ଷେତ୍ର ହେବା ସହ ଏଥରେ ସମାଦର ଆଭିମୁଖ୍ୟ ପ୍ରତିଫଳିତ ହେଉଥିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଯଦି ଲିଡ୍ରି ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ନହେବ ତାହାଲେ ପାଠକ ଉକ୍ତ ବିବରଣୀ ପାଠ କରିନପାରନ୍ତି । ସାଧାରଣତଃ ୫ ‘ଡକ୍ୟୁ’ ଓ ୧ ‘ଏଟ’ର (୫ କ) ଉଭର ଏହା ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ । ଏଗୁଡ଼ିକ ହେଲା ହୁ ବା କିଏ, ହ୍ରାଟ ବା କଣ, ହୋଯାର ବା କେଉଁଠାରେ, ହୋଏନ ବା କେତେବେଳେ, ହ୍ରାଏ ବା କାହିଁକି ଓ ହାଓ ବା କିପରି ।

୫ ‘ଡକ୍ୟୁ’ ଓ ୧ ‘ଏଟ’

ଏହା ହେଉଛି ସମସ୍ତ ସମାଦର ମୂଳମନ୍ତ୍ର । ଏକ ଭଲ ସମାଦ ବିବରଣୀ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡ଼ିକର ଉଭର ଦେଇଥାଏ ।

- . କଣ ଘଟିଲା ?
- . କିଏ ଜଡ଼ିତ ?
- . କେତେବେଳେ ଘଟିଲା ?
- . କେଉଁଠାରେ ଘଟିଲା ?
- . କାହିଁକି ଘଟିଲା ?
- . କିପରି ଘଟିଲା ?

ବିଷୟବସ୍ତୁ: ଏହା ଘଟଣାର ଅତିରିକ୍ତ ବିବରଣୀ ପୁଞ୍ଜାନ୍ତୁପୁଞ୍ଜ ଭାବେ ବା ରଚନାତ୍ମକ ଭାବେ ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ । କେଉଁ ସଂପର୍କରେ ସମାଦରଟି ରହିଛି ତାହା ବିଷୟବସ୍ତୁ ମଧ୍ୟରେ ସ୍ଥାନିତ ହୋଇଥାଏ । ଏଥରେ ଅନେକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ସୂଚନା ରହିଥାଏ । ପ୍ରଥମ ଅନୁଷ୍ଠାନ ବା ଲିଡ୍ରିରେ ଘଟଣାର ସାରାଂଶ କେବଳ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥାଏ । ଏହା ଏକାଧିକ ଅନୁଷ୍ଠାନ ବିଶିଷ୍ଟ ହୋଇପାରେ । ଓଳଟ ପିରାମିଡ଼ ଢାଆରେ ଏହା ଲେଖାଯାଇଥାଏ । ପରେ ଆମେ ଓଳଟ ପିରାମିଡ଼ ସଂପର୍କରେ ଆଲୋଚନା କରିବା ।

୧.୪: ବିତିନ୍ ପ୍ରକାର ସମାଦ

ଗୁରୁତ୍ୱ ଅନୁଯାୟୀ ସମାଦ ମୁଖ୍ୟତଃ ୨ ଟି ଶ୍ରେଣୀର ହୋଇଥାଏ ।

- କ) କଠିନ ସମାଦ
- ଖ) ନରମ ସମାଦ

କଠିନ ସମାଦ

ସମାଜର ବୃହତ୍ତରବର୍ଗଙ୍କୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିବା ଭଲି ଘଟିଥିବା ଘଟଣା ବା ଘଟିଥିବାକୁ ଥୁବା ଘଟଣାର ବିବରଣୀକୁ କଠିନ ସମାଦ ଭାବେ ବିବେଚନା କରାଯାଇଥାଏ । ଏହି ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର କିସମ ସମାଦ ତୁରନ୍ତ

ସଂଗ୍ରହ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଗତରାତିରେ ବା ସେହି ଦିନ ଘଟିଥିବା ସମାଦକୁ ସାଧାରଣତଃ ‘ବ୍ରେକିଂ ନ୍ୟୁଜ’ ବୋଲି କୁହାଯାଇଥାଏ । ଏହି ସମାଦରେ ଘଟିଥିବା ଘଟଣାର ତଥ୍ୟ ବିବରଣୀରେ ସ୍ଥାନିତ କରାଯାଇଥାଏ । ଏଥରେ ମତାମତ ବା ବିଶ୍ଵେଷଣ ନଥାଏ । ଦୃଢ଼ ସମାଦ ମୁଖ୍ୟତଃ କିଏ, କଣ, କେଉଁଠି, କେତେବେଳେ ଓ କିପରି ଉପରେ ପର୍ଯ୍ୟବେଷିତ । ଏହି ସମାଦ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ସରକାରୀ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଯଥା ସରକାରୀ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ, ଅପରାଧ, ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଘଟଣା, ସାମାଜିକ ବିଷୟ, ଅର୍ଥନୀତି, ପରିବେଶ ଓ ବିଜ୍ଞାନ ସଂକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଥାଇପାରେ । ଏକ ସମାଦପତ୍ରର ପ୍ରଥମପୃଷ୍ଠା ଓ ରେଡ଼ିଓ ବା ଟେଲିଭିଜନର ପ୍ରମୁଖ ସମାଦରେ କେବଳ ଦୃଢ଼ ସମାଦ ରହିଥାଏ ।

ଏହି ପ୍ରକାର ସମାଦ ଲେଖିବା ବେଳେ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କୌଶଳ ଅବଳମ୍ବନ କରାଯାଏ । ମୁଦ୍ରିତ ଗଣମାଧ୍ୟମ ଏଥିପାଇଁ ଓଳଚ ପିରାମିଡ଼ ଶୈଳୀ ଅନୁକରଣ କରନ୍ତି । ଏଥରେ ସବୁଠାରୁ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ତଥ୍ୟ ସମାଦର ପ୍ରଥମରୁ ସ୍ଥାନିତ କରାଯାଏ । କମ୍ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣକୁ ତାପରେ ସ୍ଥାନିତ କରାଯାଇଥାଏ । ତେବେ ରେଡ଼ିଓ ଓ ଟେଲିଭିଜନ ଗଣମାଧ୍ୟମରେ କମ୍ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ସୁଚନାକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବାଦ ଦିଆଯାଇଥାଏ ।

ଦୃଢ଼ ସମାଦର ଏକ ନମ୍ବନା ନିମ୍ନରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

ଦୃଢ଼ ସମାଦକୁ ‘ସ୍ବଚ୍ଛ ନ୍ୟୁଜ’ ବା ‘ବ୍ରେକିଂ ନ୍ୟୁଜ’ ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଇଥାଏ, କାରଣ ସମାଦ ସଂସ୍କାରୁଡ଼ିକ ଯେତେ ଶାଘ୍ର ସମ୍ବନ୍ଧ ଏହି ଓମାଦ ପ୍ରସାରଣ କରିବାକୁ ଚାହିଁଥାନ୍ତି ।

ନରମ ସମାଦ

ଯେଉଁ ସମାଦ ପାଇଁ ସମୟାନୁବର୍ତ୍ତତାର ଆବଶ୍ୟକତା ନଥାଏ ତାହାକୁ ନରମ ସମାଦ କୁହାଯାଇଥାଏ । ଏପ୍ରକାର ସଦ୍ୟ ଘଟିଥିବା ସମାଦରେ ମାନବିକ ଦିଗ, ସାବଲୀଳତା ଓ ଲେଖାରେ କମନୀୟତା ଆଦି ପ୍ରତି ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଇଥାଏ । ଏଥରେ ତଥ୍ୟ ସାମାନ୍ୟ କମ୍ ରହିଥାଏ । ଏହାର ଅର୍ଥ ନୁହେଁ ଯେ ଏଥରେ ଆଦୌ ତଥ୍ୟ ନାହିଁ ।

ପାଠକଙ୍କ ଜୀବନ ଉପରେ ଏପ୍ରକାର ସମାଦର ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱ ରହିଛି । ଏହାର ସମାଦ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଆଗ୍ରହ ଉପରେ ନିର୍ଭରଣୀଳ । ଜନତାଙ୍କ ଜିଜ୍ଞାସା, ଦରପା, କଷମା ଓ ଉତ୍ତପ୍ତିଲତାକୁ ଏହା ସର୍ବ କରିଥାଏ । ଫିଚର, ସଂପାଦକୀୟ, ପ୍ରବନ୍ଧ ଆଦି ଏହି ଶ୍ରେଣୀଭୂକ୍ତ । ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ଓ ମତାମତ ମଧ୍ୟ ଏହି ଶ୍ରେଣୀଭୂକ୍ତ ସମାଦ ଅଟେ । ଏପ୍ରକାର ସମାଦରେ ମୁଖ୍ୟତଃ ଜନଜୀବନ ସଂକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଥାଏ । ଅଧିକାଂଶ ସରଳ ସମାଦ ଦୃଢ଼ ସମାଦ ମଧ୍ୟରୁ ଉପରୁ ହୋଇଥାଏ । ପ୍ରମୁଖ ଘଟଣାର ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମାଦ ନରମ ସମାଦ ଭାବେ ବିବେଚିତ ହୋଇପାରିବ । ଏଥରେ ଦୃଢ଼ ସମାଦରେ ଯାହା ପ୍ରକାଶ ପାଇପାରିନଥାଏ ସେଗୁଡ଼ିକ ସ୍ଥାନିତ ହୋଇଛି । ମୁଖ୍ୟତଃ ମାନବିକ ଦିଗକୁ ଏଥରେ ପର୍ଯ୍ୟବେଷିତ କରାଯାଇଥାଏ ।

ଉଦାହରଣ ସ୍ଵରୂପ ଭାଷଣ ଝଡ଼ବାତ୍ୟାରେ ଏକ ଅଞ୍ଚଳରେ ସହସ୍ରାଧୁକ ବ୍ୟକ୍ତି ପ୍ରାଣ ହରାଇବା ସମାଦ ଏକ କଟିନ ସମାଦ । ତେବେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ବ୍ୟକ୍ତି ଦୁର୍ଦଶାକୁ ନେଇ ଯେଉଁ ସମାଦ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବ ତାହା ନରମ ସମାଦ ପର୍ଯ୍ୟାୟଭୂକ୍ତ ହେବ ।

ପାଠକ ବା ଦର୍ଶକଙ୍କ ହୃଦୟରେ ଆବେଗ ସୃଷ୍ଟି କରିପାରିବା ଭଲି ଶୈଳୀରେ ସରଳ ସମ୍ବାଦ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଥାଏ । ଏହା ଭିନ୍ନ ଶୈଳୀରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଏ ଯଦ୍ବାରା ପାଠକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଆଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ ପାଇପାରିବ । ଏପ୍ରକାର ସମ୍ବାଦରେ ପାରମ୍ପରିକ ଓଳଟ ପିରାମିଡ଼ ଶୈଳୀ ଅବଲମ୍ବନ କରାଯାଇନଥାଏ । ଏଥୁରେ ଲେଖକ ନିଜ ସ୍ଥିତି ଓ ନବଚେତନାକୁ ପ୍ରକାଶ କରିବାରେ ସ୍ଵାଧୀନତା ରହିଛି । ଅଧିକ ନାଟକୀୟ ଭାଷା ଉପଯୋଗ କରାଯାଇ ଏହି ସମ୍ବାଦ ବିବରଣୀକୁ ସାମାନ୍ୟ ବଢ଼ି ମଧ୍ୟ କରାଯାଇପାରେ । ଏଥୁରେ କିଛି ମତାମତ ମଧ୍ୟ ସ୍ଥାନିତ କରାଯାଇପାରେ । ସରଳ ସମ୍ବାଦଟି ଦାର୍ଘ ହେଲେ ଏହାକୁ ‘ଫିଚର’ ବା ‘ଫିଚର ଷ୍ଟୋର’ କୁହାଯାଇଥାଏ ।

୧.୭: ଆସ ପ୍ରଗତି ମାପିବା

କ) ବିଭେଦ ଓ ପରିବର୍ତ୍ତନର ବିବରଣୀ ହେଉଛି ସମ୍ବାଦ ବୋଲି କିଏ କହିଥୁଲେ ?

ଖ) ସମ୍ବାଦର ପରିଭାଷା କ’ଣ ?

ଗ) ସମ୍ବାଦର ବିଭିନ୍ନ ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକ କ’ଣ ?

ଘ) କଠିନ ସମ୍ବାଦ ଓ ନରମ ସମ୍ବାଦ ଭିତରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଦର୍ଶାଆ ।

ୟୁନିଟ - ୨: ସମାଦର ଉଷ୍ଣ ଓ ଗୁଣାତ୍ମକ ମାନ

୨.୦: ବିଷୟର ଗଠନ

- ୨.୧: ପଠନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ
- ୨.୨: ବିଷୟ ପରିଚୟ
- ୨.୩: ସମାଦର ଉଷ୍ଣ
- ୨.୪: ସମାଦର ଗୁଣାତ୍ମକ ମାନ
- ୨.୫: ସମାଦ ବିବରଣୀର ନମ୍ବର
- ୨.୬: ସମାଦ ଲିଖନ ଶୈଳୀ
- ୨.୭: ଆସ ପ୍ରଗତି ମାପିବା

୨.୧ ପଠନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ

ଏହି ଯୁନିଟର ଲକ୍ଷ୍ୟ ହେଉଛି- ସମାଜରେ ସମାଦର ଉଷ୍ଣକୁ ବୁଝିବା । ଏହାପରି ସମାଦର ବିଭିନ୍ନ ଗୁଣାତ୍ମକ ମାନକୁ ବୁଝି ସଠିକ ସମାଦ ପରିବେଶଣ କରିବା । ଏହି ଯୁନିଟ ପଡ଼ିବା ପରେ, ତୁମେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡ଼ିକର ଉତ୍ତର ଦେବାରେ ସକ୍ଷମ ହୋଇପାରିବ-

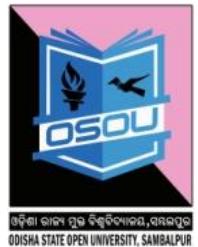
- ସମାଦର ଉଷ୍ଣ କ'ଣ ?
- ସମାଦର ଗୁଣାତ୍ମକ ମାନ କେତେ ?
- ସମାଦ କିପରି ଲେଖାଯାଏ ?

୨.୨: ବିଷୟ ପରିଚୟ:

ଗୋଟିଏ ସମାଦର ସଫଳତା ସେହି ସମାଦରେ ଥିବା ତଥ୍ୟର ସତ୍ୟତା ଓ ଉପଲ୍ବିଧା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ । ତେବେ ତଥ୍ୟଟି ଆସିଥିବା ଉଷ୍ଣ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ । ସାମାଦିକ ନିଜେ ନିଜର ଉଷ୍ଣ ଉପରେ ଭରିବା କରି ଖବରକୁ ଲୋକଲୋଚନକୁ ଆଣିଥାନ୍ତି । କେବଳ ଉଷ୍ଣ ଜାଣିଗଲେ ତ ହେବନି, ଏହା ସହିତ ଲିଖନ ଶୈଳୀ ବି ଜାଣିବା ଦରକାର । ସାହିତ୍ୟର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଭବ ଭଲି ସମାଦ ବି ଗୋଟିଏ ବିଭବ । ଆଉ ସମାଦ ଲିଖନ ବେଳେ ଯଥାସମ୍ବନ୍ଧ ସତର୍କତା ସହିତ ତାର ଗୁଣାତ୍ମକ ମାନ ରକ୍ଷାକରି ସମାଦ ପ୍ରସ୍ତୁତ କଲେ ସମାଦଟି ଗଣମାଧ୍ୟମଧର୍ମୀ ହୋଇପାରିବ । ଆମେ ଏହି ଯୁନିଟରେ ସମାଦର ବିଭିନ୍ନ ଉଷ୍ଣ ସହିତ ସମାଦର ଗୁଣାତ୍ମକ ମାନକୁ ଜାଣି କିପରି ସମାଦ ପ୍ରସ୍ତୁତ କଲେ ତାହା ଲୋକପ୍ରିୟ ହୋଇପାରିବ ସେ ବିଷୟରେ ଏଠାରେ ଆଲୋଚନା କରିବା ।

୨.୩: ସମାଦର ଉଷ୍ଣ

ଜଣେ ସାଂବାଦିକ ଭଲ ରିପୋର୍ଟ ଆଲୋଖ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ଯୋଗୁଁ ବହୁ ସଫଳତା ପାଇଥାନ୍ତି । ଏହା ପଛରେ ଥାଏ ସଂପର୍କର ଦୃଢ଼ତା ଓ ଲିଖନଶୈଳୀର ଚମକାରିତା । ମାତ୍ର ଏଇ ଦୁଇଟିଠାରୁ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ମୁକ୍ତ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ

ହେଉଛି ସଂବାଦ ସୂଚନାର ଉଷ୍ଣ । ସାଧାରଣ ବୈଠକ, ରେଡ଼ିଓ ଓ ଦୂରଦର୍ଶନ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ସର୍ବେକ୍ଷଣ, ପ୍ରେସ୍ ଆଲୋଚନା, ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଖବର, ବିଶେଷ ଆଲୋଚନା ଏବଂ ବହୁବିଧ ଅନୁସାନରୁ ମଧ୍ୟ ବିବିଧ ସୂଚନା ମିଳିପାରେ । ସମସ୍ତଙ୍କ ସହିତ ସୁସଂପର୍କ ରକ୍ଷାକରି ପାରିଲେ ଜଣେ ସାଂବାଦିକ ସରକାରୀ, ବେସରକାରୀ, ଘରୋଇ ଉଷ୍ଣରୁ ମଧ୍ୟ ଖବର ସଂଗ୍ରହ କରିବାରେ କ୍ଷମ ହୋଇପାରନ୍ତି । ବେଳେବେଳେ ମନ୍ତ୍ରୀ ବା ସଚିବଙ୍କ ଡ୍ରାଇଭର, ମାଳୀ, ଅତର୍ଲଙ୍କଠାରୁ ମଧ୍ୟ ଖବର ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଇପାରେ । ଏପରିକି ଛକର ଚା, ଜଳଖ୍ରାଆ, ପାନ ଦୋକାନ, କ୍ଲବ, ରେଷ୍ଟୋର୍, ଖଟି, ଷେସନ, ବସ୍ତାଣ୍ତ୍ର ଓ ଅନେକ ଅଜଣା ଉଷ୍ଣରୁ ଖବରର ଉଷ୍ଣ ମିଳିଯାଇପାରେ । ଖବରର ଉଷ୍ଟ ଯାହା ବି ହୋଇ ଥାଇପାରେ, ମାତ୍ର ପ୍ରଥମେ ଏହାକୁ ଭଲ ଭାବରେ ପରାମ୍ରା କରି ଏହାର ସତ୍ୟାସତ୍ୟ ନିରୂପଣ କରିବା ଦରକାର । ସୁଯୋଗ ଦେଖୁ ଖବରର ନକଳ ବା ବଞ୍ଚିବ୍ୟର ରେକର୍ଡ କରି ନିଜ ପାଖରେ ରଖିବା ଦରକାର ।

ଖବର ସଂଗ୍ରହ ଆଦୌ ସହଜସାଧ ନୁହେଁ । ଅନେକ ସମୟରେ ସଂଗ୍ରାହକଙ୍କ ଅନୁସନ୍ଧିଷ୍ଠା ସରକାରୀ ଓ ବେସରକାରୀ ପ୍ରତିରାଶକର ସମ୍ମାନ ହୋଇଥାଏ । ସମାଜରେ ଅନେକ ବ୍ୟକ୍ତି ନୌତିକ ବା ଅନୌତିକ ଭାବରେ ସେମାନଙ୍କ ସ୍ଵପ୍ନର ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ଗଡ଼ିଥାନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ସାମ୍ରାଜ୍ୟରେ ସେମାନେ କାହାର ଅନୁପ୍ରବେଶକୁ ବରଦାସ୍ତ କରିପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସାଂବାଦିକ ସଂବାଦ ସଂଗ୍ରହ କରିବାକୁ ଗଲେ, ସେମାନେ ଧରା ପଢ଼ିପିବା ଭୟରେ ଅସତ୍ୟର ଆଶ୍ରମ ନିଅନ୍ତି । ଯଦି କୌଣସି କାରଣରୁ କିଛିଟା ତଥ୍ୟ ମିଳିଥାଏ, ତେବେ ସେମାନେ ଏହାକୁ ପ୍ରକାଶ ନକରିବା ପାଇଁ ସରକାର ଓ ନ୍ୟାୟପାଳିକା ତରଫରୁ ସଂଗୃହୀତ ଖବରକୁ ଫେରାଇବା ପାଇଁ ବିଭିନ୍ନ ଚାପ ପକାନ୍ତି । ତେଣୁ ସଂଗୃହୀତ ତଥ୍ୟର ସୁରକ୍ଷା ହେଉଛି ସାଂବାଦିକତାର ନୌତିକତା ।

୨.୪: ସମ୍ବାଦର ଗୁଣାତ୍ମକ ମାନ

ସଂବାଦର ସଂଗ୍ରହ, ଲିଖନ, ପ୍ରକାଶନଠାରୁ ଏହାର ଗୁଣାତ୍ମକ ମାନ ରକ୍ଷା କରିବା ହେଉଛି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । ତେବେ ସଂବାଦର ଗୁଣାତ୍ମକ ମାନ ଗୋଷ୍ଠୀରୁ ଗୋଷ୍ଠୀ, ସ୍ଥାନରୁ ସ୍ଥାନ, ଏବଂ ଦେଶରୁ ଦେଶ ମଧ୍ୟରେ ବହୁ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଦେଖାଯାଏ । ଗୋଟିଏ ସଂପ୍ରଦାୟର ସାଧାରଣ ଘଟଣା ଅନ୍ୟ ସଂପ୍ରଦାୟ ପାଇଁ ଅସାମାନ୍ୟ ହୋଇପାରେ ବା ତାହାର ଗୁରୁତ୍ୱ ରହେନାହିଁ ଓ ଗ୍ରାମରେ ଘଟିଥିବା ଗୋଟିଏ ଘଟଣା ସହରରେ ରହୁଥିବା ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ ଅନାବଶ୍ୟକ ହୋଇପାରେ । ରିପୋର୍ଟଂ କଳା ବେଳେ ଏସବୁ ଦିଗକୁ ବିଚାର କରି, ଯେପରି କାହାର କ୍ଷତି ବା ଅପମାନ ନହୁଏ, ସେଥିପ୍ରତି ଧାନ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । ସେହିପରି ବିକାଶଶାଳ ଓ ବିକଶିତ ରାଷ୍ଟ୍ର ମଧ୍ୟରେ ସଂବାଦର ଗୁରୁତ୍ୱ ମଧ୍ୟ ଭିନ୍ନ । କଳାବେଳେ ଏସବୁ ଦିଗପ୍ରତି ଯଥା ସମ୍ବନ୍ଧ ରିପୋର୍ଟଂ ଧାନଦେଇ, ପାଠକଙ୍କ ଚଂଚଳ ମାନସିକତା କଥା ବୁଝିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । ତେବେ ଖବର / ସଂବାଦର ଗୁରୁତ୍ୱକୁ ବିଚାର କଲେ ଏହାର ଗୁଣାତ୍ମକ ମାନ ସମ୍ପର୍କରେ ଧାରଣା କରାଯାଇପାରେ । ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛି- ୧-ସଠିକତା, ୨-ସମତୁଳତା, ୩-ବାସ୍ତବତା, ୪-ସଂକଷ୍ଟିକରଣ, ଓ ୫-ପ୍ରଭାବ ।

ସଠିକତା (Accuracy)

ଗୋଟିଏ ଖବର / ସଂବାଦରେ ସଠିକତା / ଭ୍ରମଶୂନ୍ୟତା ହେଉଛି ମୂଳକଥା। ଯଦି ଗୋଟିଏ ସଂବାଦରେ ଏହା ନଥାଏ, ତା'ହେଲେ ତାହା ବିଶ୍ୱାସଯୋଗ୍ୟ ହୋଇ ପାରେନାହିଁ । ଏଣୁ ସଂବାଦର ତଥ୍ୟ ଏବଂ ସୂଚନା ଗୁଡ଼ିକ ବାରମ୍ବାର ଯାଞ୍ଚ କରାଯିବା ଦରକାର । ଥରକୁ ଥର ନାମ, ସଂଖ୍ୟା ଏବଂ ଅନ୍ୟ ତଥ୍ୟ ଗୁଡ଼ିକ ଯାଞ୍ଚ କରିବା ଜରୁଗା । ପ୍ରତ୍ୟେକ ନାମର ବନାନଗତ ଶୁଦ୍ଧତା ରହିବା ଦରକାର । ଗୋଟିଏ ଭାଷଣକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ବା ଅନୁବାଦ କରିବାକୁ ହେଲେ ତା'ର ମୂଳ ଅର୍ଥ ଯେପରି ବିକଳାଙ୍ଗ ନହେବ ଏବଂ ବିଷୟରୁ ବାହାରିନମ୍ବିବ ଓ ଯେପରି ମତାମତ ଦିଆ ନମ୍ବିବ, ସେଥୁପ୍ରତି ଧାନ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । ରିପୋର୍ଟରେ କେବେ ବି ଜନରବ/ଗୁଜବ/ କପୋଳକଷିତ କାହାଣୀ ସ୍ଥାନ ପାଇବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ।

ସମତୁଳତା (Balance)

ସଂବାଦରେ ଭ୍ରମଶୂନ୍ୟତା ଭଲି ସମତୁଳତା ରକ୍ଷା କରିବା ଅନ୍ୟ ଏକ ଗୁରୁତର ବିଷୟ । ଯଦି କେବେ କୌଣସି ବିବାଦ ବିଷୟରେ ରିପୋର୍ଟରେ ଲେଖିବାର ଅଛି ତା'ହେଲେ ଉଭୟ ପକ୍ଷର କଥାକୁ ରଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଯଦି କେବେ ଧର୍ମଘଟର ରିପୋର୍ଟିଂ କରିବାର ଅଛି, ତେବେ ଧର୍ମଘଟର ମୂଳ ସ୍ଥାନକୁ ଯାଇ ଭଲକରି ଅନୁସନ୍ଧାନ କରି ସାରିବା ପରେ କର୍ମକର୍ତ୍ତା ଓ କର୍ମଚାରୀ ମାନଙ୍କର କଥାକୁ ରିପୋର୍ଟରେ ଦର୍ଶାଇବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଗୋଟିଏ ନ୍ୟୂଜ୍ ରିପୋର୍ଟ ଯଦି କାହା ପ୍ରବୋଚନାରେ ତିଆରି ହୋଇଥାଏ ତା'ହେଲେ ଏହାର ସମତୁଳତା ରହିପାରେ ନାହିଁ । ସବୁବେଳେ ସରକାରଙ୍କ ମତ ବା ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ଖବର ଦେଲେ ତାହା ସମତୁଳ ମନ୍ତ୍ରବ୍ୟ ହୋଇପାରେ ।

ବାନ୍ଧବତା (Objectivity)

ଗୋଟିଏ ଖବରର ଗୁଣବତା ବଜାୟ ରଖିବା ପାଇଁ ଏଥୁରେ ନିଜେ ରିପୋର୍ଟର ନିଜର ମତାମତ ନଦେବା ଭଲ । ରିପୋର୍ଟରେ ତଥ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଲୋକଙ୍କ ମତାମତ ରହିଲେ ଭଲ । କାହାର ପକ୍ଷ ନନେଇ ସ୍ଵାର୍ଥ ନଥିବା ନିରପେକ୍ଷ ନିରାକକଙ୍କ ଭଲି ନିରାକଣ କରି ରିପୋର୍ଟିଂ କଲେ ଗୋଟିଏ ଉତ୍ସାହର ରିପୋର୍ଟ ଉପସ୍ଥାପନ ହୋଇପାରେ ।

ସ୍ପଷ୍ଟତା (Clarity)

ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ରିପୋର୍ଟରେ ବେଳେବେଳେ ଅନେକ ଅନାବଶ୍ୟକ କଥା ରହିଆଇପାରେ । ଏଇ ଧରଣର ରିପୋର୍ଟ ଉପସ୍ଥାପନ କରିବା ବେଳେ, ପ୍ରାରମ୍ଭିକ କଥାକୁ ଯଥାସମ୍ବନ୍ଧ ସଂକଷିପ୍ତ କରିବା ଦରକାର । ସଂବାଦଚିକ୍କ ଛୋଟଛୋଟ ଅନୁଛ୍ଳେଦ କରି ପ୍ରତିଟି ଅନୁଛ୍ଳେଦରେ ଅନନ୍ତ ପକ୍ଷେ ତିନି-ଚାରେଟି ବାକ୍ୟ ରଖାଯାଇପାରେ ।

ପ୍ରଭାବ (Impact)

ଲିଖିତ ରିପୋର୍ଟ କେତେବୂର ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ହେବ ରିପୋର୍ଟ ଲେଖିବା ବେଳେ ସେଥୁପ୍ରତି ଅତ୍ୟନ୍ତ ସାବଧାନ ହେବା ଦରକାର । ଆବଶ୍ୟକ ସ୍ଥଳେ ଲେଖା ସମୟରେ କାଣ୍ଡାଣ୍ଡ କରାଯିବ ।

ଉଦ୍‌ବାଦ ସ୍ଵରୂପ : କୌଣସି ଭଙ୍ଗାପୋଲ ବା ବାଜେ ରାଷ୍ଟ୍ର ସଂପର୍କରେ ବିଭାଗକୁ ଦାୟୀ କରି ସଂବାଦ ପ୍ରକାଶ କରାଯାଏ ଓ ଏହା ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ତୁରନ୍ତ ମରାମତି କରାଯାଉଛି, ତେବେ ହଜରାଣ ହରକତରୁ ଜନତା ମୁକ୍ତି ପାଇଲେ ଓ ଏହାର ସୁପ୍ରଭାବ ପଡ଼ିଲା ବୋଲି ଜଣାଯିବ ।

୨.୪: ସମାଦ ବିବରଣୀର ନମ୍ବରୀ

ଯେ କୌଣସି ଖବରକାଗଜର ଯେ କୌଣସି ଖବରକୁ ନିଆଗଲେ, ସେଥୁରେ ସଂବାଦ ସ୍କୋରେଟି ଚାରି ଭାଗରେ ବିଭିନ୍ନ ହୋଇଥିବା ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ଯଥା- ମୋଟା ଓ ବଡ ଅକ୍ଷରରେ ଲେଖା ହୋଇଥିବା ଶିରୋନାମା, ତଳକୁ ଆଗହପ୍ରଦ ଲିତ୍ ବା ଇଂରୋ; ତା'ପରେ ଦୁଇ ତିନୋଟି ଅନୁଛ୍ଳେଦରେ ବିସ୍ତୃତ ଖବର ଏବଂ ଶେଷରେ ଉପସଂହାର ।

ପ୍ରଥମେ ଶିରୋନାମାଟି ପାଠକଙ୍କ ଆଗ୍ରହ ବତାଏ । ଗୋଟିଏ ଭଲ ଓ ଯଥାର୍ଥ ଶିରୋନାମା ଲିଖନ ହେଉଛି ଏକ କଳାତ୍ମକ କାର୍ଯ୍ୟ । ଶିରୋନାମାର ଆକାର, ପ୍ରକାର ବା ଲମ୍ବ ଓ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଚିତ୍ରନ ଏହାର ଗୁରୁତ୍ୱ ଓ ପ୍ରାସାରିକତା ବୃଦ୍ଧି କରେ । ବେଳେବେଳେ ଶିରୋନାମାଟି ଅତର୍କିତ, ବିସ୍ମୟଜନକ, ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଓ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ହୋଇଥାଏ । ପାଠକଙ୍କୁ ଯେ କୌଣସି ଉପାୟରେ ଆକୃଷ କରିବା ପାଇଁ ଏସବୁ କୌଣସି କରାଯାଏ । ଆକର୍ଷଣୀୟ ଶିରୋନାମା ପାଠକଙ୍କୁ ଆକୃଷ କରେ ଏବଂ ସ୍କୋରେଟି ଆଗକୁ ପଢ଼ିବାକୁ ଆଗ୍ରହ ଜନ୍ମାଏ ।

ଗୋଟିଏ ଆକର୍ଷଣୀୟ ଶିରୋନାମା ସ୍କୋରୀ ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ନୁହେଁ । ଶିରୋନାମା ପରେ ଥିବା ପ୍ରଥମ ଅନୁଛ୍ଳେଦଟି ସ୍କୋରୀର ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକା ବହନ କରେ । ଏହା ସମ୍ଭାବ ସ୍କୋରେଟି ଆଗକୁ ନେବାରେ ସହାୟକ ହେଉଥିବାରୁ ଏହାକୁ ଲିତ୍ କୁହାଯାଏ । ଯେହେତୁ ଏହା ମୁଖବନ୍ଦର ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରେ, ତେଣୁ ଏହାକୁ ମଧ୍ୟ ଇଂରୋ ବା ଲିତ୍ ପାଠକଙ୍କୁ ଆକର୍ଷିତ କରି ନପାରେ; ତା'ହେଲେ ପାଠକ ନୂଆ ସ୍କୋରୀ ଓ ଶିରୋନାମା ଉପରେ ଆଖୁ ବୁଲାନ୍ତି ।

ଇଂରୋ ବା ଲିତ୍ରେ ସାଂବାଦିକ ଗ୍ରେଜ୍ ଦ୍ୱାରା ଉତ୍ତର ଦିଅନ୍ତି । ସେହି ଗ୍ରେଜ୍ ହେଲା-କଣ, କେବେ, କେଉଁଠି, କାହିଁକି, କିଏ ଏବଂ କିପରି । କିନ୍ତୁ ଏବେ ସେହି ପୁରୁଣା ସ୍ମୃତି ପରିବର୍ତ୍ତତ ହୋଇ ତାହା ମାତ୍ର ତିରିଶଟି ଶବ୍ଦରେ ସାମିତ ରଖାଯାଉଛି । ସଂକ୍ଷିପ୍ତମ ପରିସର ମଧ୍ୟରେ କିପରି ଭଲ ସମାଦ ପ୍ରକାଶ କରିଛେବ, ସେ ସଂପର୍କରେ ଯେ କୌଣସି ଦକ୍ଷ ସାମାଦିକ ମାର୍ଗଦର୍ଶନ ଦେଇପାରନ୍ତି । ଏ ସଂପର୍କରେ ନିମ୍ନୋକ୍ତ ଗୁଣଗୁଡ଼ିକ ଅତି ସାଧାରଣ । ଯଥା:

କ- ଇଂରୋ ସ୍କୋରୀ ପାଇଁ ଉପୟୁକ୍ତ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ଖ- ଇଂରୋ ପାଠକଙ୍କ ପଠନ ପିପାସା ବୃଦ୍ଧି କରେ ।

ଗ- ଇଂରୋ ଯଥା ସଂଭବ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ହେବା ଦରକାର ।

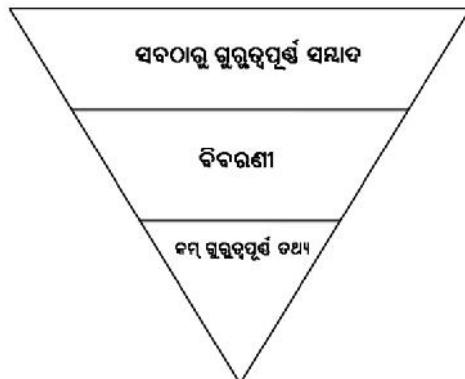
ଘ- ସାଧାରଣତଃ ଇଂରୋଟି ସ୍କୋରୀର କେତୋଟି ଗୁରୁତ୍ୱର ପଥଞ୍ଚ ଉପରେ ଆଧାରିତ ।

ସଂପାଦକ ଇଂଗ୍ରେଟିକୁ ମାତ୍ର ଅଠର ଶବ୍ଦ ମଧ୍ୟରେ ସାମିତ ରଖି ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଓ ଶକ୍ତିଶାଳୀ କରିଥାନ୍ତି । ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍କୋରୀଟିକୁ ପ୍ରଥମ ଅନୁଛ୍ଳେଦରେ ରଖି ପାଠକଙ୍କ ପାଇଁ ବିଶେଷ ଆଗ୍ରହ ସୃଷ୍ଟି କରିପାରନ୍ତି ।

କୌଣସି ଗାସ୍ୟୁସ୍‌ପୂର୍ଣ୍ଣ ଖବରକୁ ଗମ୍ଭୀର ଭାଷାରେ ଓ କୌଣସି ସାଧାରଣ ଖବରକୁ ସାଧାରଣ ଭାଷାରେ ଲାଙ୍ଗ୍ରୋରେ ପ୍ରକାଶ କରାଯାଇପାରେ । ଚମକ୍ରାର ଲାଙ୍ଗ୍ରୋ ଥିଲେ ପାଠକ ଏହାକୁ ଆଗ୍ରହ ସହକାରେ ଆମ୍ବୁଳରୁଲ ପାଠ କରେ ଓ ଲାଙ୍ଗ୍ରୋ ଆଲେଖ୍ୟ ଅନାକର୍ଷଣୀୟ ଥିଲେ ତାହା ପଢ଼ୁ ପଢ଼ୁ ବନ୍ଦ କରିଦିଏ ।

ସଂକଷିପ୍ତ ଲାଙ୍ଗ୍ରୋ ପଡ଼ିବାକୁ ସହଜ ଓ ସୁଖପାଠ୍ୟ । ବିଳମ୍ବିତ ଲାଙ୍ଗ୍ରୋରେ ଷ୍ଣେରୀର ମୂଳକଥାଟି ପ୍ରାୟତଃ ଦେରିରେ ପ୍ରତିଭାତ ହୁଏ । ତେଣୁ ବିଳମ୍ବିତ ଲାଙ୍ଗ୍ରୋପ୍ରତି ପାଠକଙ୍କ ଅନାଗ୍ରହ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଏ । ବିଳମ୍ବିତ ଲାଙ୍ଗ୍ରୋ ଭାରତୀୟ ଖବର କାଗଜରେ ପ୍ରାୟତଃ ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ ।

ଗୋଟିଏ ଖବରରେ ଥିବା ବହୁ ପ୍ରକାରର ମୂଳ କଥାକୁ ଛୋଟ ଛୋଟ ଖଣ୍ଡରେ ବିଭିନ୍ନ କରି ବା କ୍ରମିକତା ରକ୍ଷା କରି ଆଲେଖ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଲାଙ୍ଗ୍ରୋ ପରେ ଷ୍ଣେରୀର ବିସ୍ତୃତି ଲେଖାଯାଏ । ଏହା ଏପରି ଭାବେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଏ ଯେ ପାଠକମାନେ ସୋପାନ ପରେ ସୋପାନ ଅତିକ୍ରମ କରି ପଡ଼ା ଜାରି ରଖନ୍ତି । ଏହାକୁ ବିଲୋମୀକୃତ ପିରାମିଡ୍ (Inverted Pyramid) କୁହାଯାଏ । ପ୍ରଥମେ ଆସେ ଲାଙ୍ଗ୍ରୋ, ପରେ ଆସେ ଘଟଣା, ତାପରେ ଆସେ ଉତ୍ତ୍ରତି ଏବଂ ଶେଷରେ ଆସେ ଲାଙ୍ଗ୍ରୋକୁ ସମର୍ଥନ କରୁଥିବା ବିବିଧ ଘଟଣାବଳୀ । ଏଗୁଡ଼ିକୁ ଗୋଟିଏ ସୂଚାରେ ଗୁରୁତ୍ବ ଏକ ଫୁଲମାଳ ପରି ସଂଯୋଜକ ଶବ୍ଦ ମାଧ୍ୟମରେ ଏଉଳି ଗୁରୁତ୍ବାୟ ଯେ ଆରମ୍ଭରୁ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଘଟଣାକ୍ରମ ପ୍ରତି ପାଠକଙ୍କ ଆଗ୍ରହ ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ ।

ବିଲୋମୀକୃତ ପିରାମିଡ୍ (Inverted Pyramid)

ପରିବେକ୍ଷିତ ସଂବାଦ ସର୍ବଦା ଉକ୍ତଶ୍ଵାପୂର୍ଣ୍ଣ ଓ କୌଡ଼ୁହଳପ୍ରଦ ହେବା ଦରକାର । ଏପରି ସଂବାଦ ପାଠକଙ୍କ ମନରେ କୌଡ଼ୁହଳ ସୃଷ୍ଟି କରେ ଓ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅଂଶ ପଠନ ପାଇଁ ଉକ୍ତଶ୍ଵା ତିଆରି କରେ । ଏହାକୁ କ୍ରମସଞ୍ଚାକରଣ ଶୈଳୀ (Chronological Pattern) କୁହାଯାଏ, ଯାହା ବିଲୋମୀକୃତ ଶୈଳୀର ଠିକ୍ ବିପରୀତ । ଏଥୁରେ ଶେଷରେ ଉକ୍ତଶ୍ଵାର ରହେସ୍ୟ ମୋତନ ହୁଏ, ତେଣୁ ଏଧରଣର ସଂବାଦ ପାଠ କରିବାକୁ ପାଠକଙ୍କ ଉକ୍ତଶ୍ଵା ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅତୁଳ ରହେ ।

ଶିରୋନାମା ଓ ପ୍ରମୁଖ ସଂବାଦ ମଧ୍ୟରେ ସଂଯୋଗ ରଖୁଥିବା ପ୍ରଥମ ଧାତି ବା ପ୍ରଥମ ଅନୁଛେଦକୁ ପ୍ରମୁଖ ଖବର ବା ସଂବାଦ ପରିଭାଷାରେ ଲିଭ୍ ଲିଡ୍ Lead କୁହାଯାଏ । ଏହା ପ୍ରମୁଖ ଖବରର ଠିକ୍ ତଳେ ରହିଥାଏ ଓ ପାଠକଙ୍କୁ ମୂଳ ଖବର ଭିତରକୁ ଯିବାପାଇଁ ଆକର୍ଷଣ କରେ । Lead ରିପୋର୍ଟ ଉପଲ୍ଲାପନ କରୁଥିବାରୁ ଏହାକୁ ପ୍ରାରମ୍ଭ/ମୁଖବନ୍ଧ/Intro କୁହାଯାଏ । Lead ବା Intro ସର୍ବଦା ଆକର୍ଷଣୀୟ ହେବା ଜରୁରୀ । ଏହାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବା ମାତ୍ରେ ପାଠକେ ଏହାକୁ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପଡ଼ିଥାନ୍ତି । ଏ ଧରଣର ଆଲେଖ୍ୟ ସଂକଷିପ୍ତ, ଆକର୍ଷଣୀୟ, ତାପ୍ରମ୍ପିପୂର୍ଣ୍ଣ, ବାସ୍ତବ ଓ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ହେବା ଦରକାର । ଗୋଟିଏ ଦିନର ପ୍ରମୁଖ ଘଟଣାକୁ ମଧ୍ୟ Lead କୁହାଯାଏ । ଖବରକାଗଜର ପ୍ରଥମ ପୃଷ୍ଠାର ଉପରିଭାଗରେ Lead ସ୍ଥାନପାଏ । Lead ଲିଖନର କେତୋଟି ନିୟମ ଏଠାରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇପାରେ । ଯଥା:-

- Lead ରେ ଶିରୋନାମା ଓ ମୂଳଖବର ସହିତ ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ରହିବା ଜରୁରୀ ।
- ଏହା ମୁୟକ୍ ଷ୍ଟୋରୀ ସଂପର୍କରେ ବ୍ୟାପକ ସୂଚନା ଦେଇଥାଏ ।
- ଏଥୁରେ ଏକ ଯଥା : କଣ, କିଏ, କେଉଁଠି, କେତେବେଳେ, କାହିଁକି, କେମିତି-ରହିବା ଆବଶ୍ୟକ ।
- ଏହାର ଆଲେଖ୍ୟ ପାଠକଙ୍କୁ ଆକର୍ଷିତ ଓ ଅନୁସରିଷ୍ଟ କରୁଥିବା ଦରକାର ।

ଗୋଟିଏ Lead ରେ ପାଠକଙ୍କ ମନକୁ ପ୍ରଭାବିତ ଓ ଆଗ୍ରହାନ୍ତି କରିବା ଭଲି ଶୈଳୀରେ ସ୍ଥାନ, ଘଟଣା ଓ ଚରିତ୍ର ଆଦିକୁ ଚିତ୍ରଣ କରାଯିବା ଦରକାର । ଏହା ଫଳରେ ମୁୟକ୍ ଷ୍ଟୋରୀର ବନ୍ଦବ୍ୟକୁ ଆଗକୁ ଆଗକୁ ପଡ଼ିବାପାଇଁ ପାଠକଙ୍କ ମନରେ ଯଥେଷ୍ଟ ଆଗ୍ରହ ସୃଷ୍ଟିହେବ ।

ଭଲ Lead ର ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ :

ସଂବାଦ ଲିଖନ କଲାବେଳେ ମୁୟକ୍ ଷ୍ଟୋରୀର ପ୍ରଥମ ବାକ୍ୟ / ଅନୁଛେଦକୁ Lead କୁହାଯାଏ । ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ମୁୟକ୍ ଷ୍ଟୋରୀର ସାରାଂଶ ପ୍ରଥମେ ସ୍ଥାନ ପାଏ । Lead ରେ କ’ଣ ଘଟିଲା, କେତେବେଳେ ଘଟିଲା, କାହାଦ୍ୱାରା ଘଟିଲା, କେଉଁଠି ଘଟିଲା, କେମିତି ଘଟିଲା, କାହିଁକି ଘଟିଲା, ତାହା ଲିଖିତ ହେବା ନିହାତି ଜରୁରୀ । ଯଥା:-

କଣ : ମୁୟକ୍ ରିପୋର୍ଟର ମୂଳ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଅନୁଯାୟୀ ସବୁ ଖରବୟରେ କ’ଣ ଘଟିଛି ବୋଲି ପାଠକଙ୍କ ଆଗ୍ରହ ଥାଏ ।

କିଏ : ଖରବୟରୁ ସବୁବେଳେ ଘଟଣା ସହିତ କିଏ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ତାହାର ଉରର ଆସିବା ଦରକାର ।

କେଉଁଠି ଏବଂ କେତେବେଳେ : କେଉଁଠି ଏବଂ କେତେବେଳେ ଘଟଣାଟି ଘଟିଛି ଏ ଦ୍ରିଷ୍ଟି ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଖରବୟରୁ ପ୍ରକାଶିତ ହେବା ଦରକାର ।

କାହିଁକି : ପ୍ରତ୍ୟେକ ଘଟଣା ଅନ୍ତରାଳରେ କୌଣସି ନା କୌଣସି କାରଣ ରହିଥାଏ । କାରଣଟି ଅପ୍ରାକୃତିକ ଓ ଗୁରୁତ୍ବପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥିଲେ ଖରବୟରେ ତାହା ସ୍ଥାନ ପାଇବା ଦରକାର ।

କେମିଟି : କେମିଟି ଘଟଣା ଘଟିଲା, ବେଳେବେଳେ ତାହା ମିଳିବା କଷ୍ଟକର ହୋଇଥାଏ । ଘଟଣାର ସୁବିଶ୍ଵତ ବିବରଣୀ ପାଇଁ ଅଧିକ ସ୍ଥାନ ଆବଶ୍ୟକ ପଡ଼ିଥାଏ । ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ଖରବୟ ଥୁଲେ ମଧ୍ୟ କେତେକ ଖରବୟ କୁଟିତ୍ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥାଏ । ଯଥା :

ଉଦ୍‌ଦୃତି Lead:

ଏହି ଖରବୟଟି ଜଣେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ମୂଲ୍ୟବାନ୍ ଭାଷଣର ଅଂଶ ବିଶେଷ । ଭାଷଣର ଉଦ୍‌ଦୃତାଂଶ ଖରବୟରେ ସ୍ଥାନିତ ହେଲେ ତାହା ପାଠକଙ୍କ ପାଇଁ ବିଶେଷ ଆଗ୍ରହ ସୃଷ୍ଟି କରେ ।

ପ୍ରଶ୍ନବାଚକ Lead :

ବେଳେ ବେଳେ ପାଠକଙ୍କ ମନରେ ଆଗ୍ରହ ସୃଷ୍ଟି କରିବାପାଇଁ ସମାଜର ଯେ କୌଣସି ଘଟଣାକୁ ପ୍ରଶ୍ନବାଚକ ଶୈଳୀରେ **Lead** ରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ । ଏହାଦ୍ୱାରା ଜନତାକୁ ସାମାଜିକ ସମସ୍ୟାର ଏକ ଝଲକ ଦେବା ସହିତ ପରୋକ୍ଷରେ ସତର୍କ ରହିବାକୁ ସତେତନ କରାଯାଏ । ଯଥା : “ରାଜଧାନୀରେ ନାରୀ କେତେ ସୁରକ୍ଷିତ ?”

ବର୍ଣ୍ଣନାତ୍ତ୍ଵକ Lead : (Descriptive Lead)

ପାଠକଙ୍କ ଆବେଗକୁ ବାନ୍ଧିରଖୁବା ପାଇଁ ବର୍ଣ୍ଣନାତ୍ତ୍ଵକ ଖରବୟ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ । ପାଠକଙ୍କୁ ଘରିଥିବା ସ୍ଥାନ ଓ ଘଟଣା ସମ୍ପର୍କରେ ଭାବିବାକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରାଯାଏ ।

ବିଳମ୍ବିତ Lead :

ଉତ୍ତମ ପ୍ରଶ୍ନପୂର୍ବକ ଓ ବର୍ଣ୍ଣନାତ୍ତ୍ଵକ **Lead** ଭଲି ଘରିଥିବା ଘଟଣା ସମ୍ପର୍କରେ ଭାବିବାକୁ ସମସ୍ତ ଉପାଦାନ ଥାଏ । ଏହାର ପ୍ରଥମ ଅନୁଛ୍ନେଦରେ ଉଦ୍‌ଦେଶ୍ୟ ଓ ଅନିଷ୍ଟତା ମୂଳକ ଖବର ଥାଏ । ଫଳତଃ ପାଠକମାନେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଖବର ପଢ଼ିବାକୁ ଆଗ୍ରହୀ ହୁଅନ୍ତି ।

ବାକ୍ୟାଳାପ ଖରବୟ :

ଦୁଇ ବା ତତୋଧୂକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଭିତରେ ହେଉଥିବା କଥୋପକଥନକୁ ଏହି ଧରଣର ଖରବୟରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥାଏ । ଏହି ବାକ୍ୟାଳାପ ଜଣେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ବ୍ୟକ୍ତି ଓ ସାଂବାଦିକ ଅଥବା ଦୁଇଜଣ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ହୋଇପାରେ ।

ଆଳଂକାରିକ Lead :

(Staccato Lead) ଏହି ଧରଣର **Lead**ରେ ସାଧାରଣତଃ ଜାତୀୟ ନେତା, ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷଙ୍କ ଅକାଳ ବିଯୋଗଜନିତ ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ତଥା ଅବିଶ୍ୱାସ୍ୟ ଶୋକବାର୍ତ୍ତା ପ୍ରକାଶ କରାଯାଏ ।

ତୀଙ୍କ Lead :

(Bullet Lead) ଛୋଟ ଅଥବା ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ବାକ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ ଏହି ପ୍ରକାରର **Lead** ବନ୍ଧୁକର ଗୁଲି ଭଲି ପାଠକଙ୍କ ମନରେ ଗଲିଯାଏ ଓ ସେମାନଙ୍କୁ ଉତ୍ସମାନ ପ୍ରଭାବିତ ଓ ଆଲୋଚିତ କରେ । ସାଧାରଣତଃ ଟି.ଭି, ରେଡ଼ିଓ ପ୍ରଭୃତି ବୈଦ୍ୟତିକ ଶର୍ମମାଧ୍ୟମ ଏହାକୁ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି ।

ଐତିହାସିକ ବା ସାହିତ୍ୟିକ ସଂକେତ ଯୁକ୍ତ Lead :

(Historical or literary-allusion| Lead) ଏହି ପ୍ରକାରର Lead ଇତିହାସ ବା ସାହିତ୍ୟରୁ ଚରିତ୍ର ଓ ଘଟଣା ଉଦ୍ଧାର କରି ସାଂପ୍ରତିକ ଘଟଣା ସହିତ ତାକୁ ସଂଯୁକ୍ତ କରେ ଏବଂ ଏହା ନ୍ୟୁଙ୍କ ଷ୍ଟୋରୀରେ ସ୍ଥାନ ପାଏ ।

ବିପରୀତାତ୍ତ୍ଵକ Lead :

(Contrast Lead) ଏହି ପ୍ରକାରର Lead ପାଠକମାନଙ୍କୁ ସାଧାରଣ ଓ ଅଭିରିତ୍ତ ଲିଖିତରେ ତୁଳନା କରିବାକୁ ପ୍ରବୋଚିତ କରାଏ ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ସଂବୋଧୀ Lead :

(Direct address Lead) ସାର୍ବଜନୀନ କ୍ରିୟା ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ସହିତ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ବିଚାରକୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଭାବରେ ଏହା ପାଠକ ମାନଙ୍କୁ ସଂପୃଷ୍ଟ କରାଏ ।

ଲାକିକା Lead :

(Parody Lead) ଯେ କୌଣସି ସଂବାଦକୁ ଅଧିକତର ଭାବରେ ଜନପ୍ରିୟ କରିବାକୁ ଲାକିକା Lead ରେ କେତେକ ବହୁପ୍ରଚଳିତ ପ୍ରବାଦ, ପ୍ରବଚନ, ଲୋକବଚନ, ଜନପ୍ରିୟ ସଂଗୀତ ଗୀତିକାର ନକଳକୁ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଏ । ଏହା ଫଳରେ ପାଠକ ମାନେ ହସ ଖୁସିରେ ଅନେକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଖବର ଜାଣିପାରନ୍ତି ।

ଏକ-ଦୂଇ-ତିନି-ଚାରି Lead :

(1-2-3-4 Lead) ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହାର ବ୍ୟବହାର ସୀମିତ । କୌଣସି ବଜେଟ୍ ଅଥବା କୌଣସି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ବନ୍ଦୁବ୍ୟର ବିଶେଷ ଅଂଶକୁ ଏକ-ଦୂଇ-ତିନି-ଚାରି କ୍ରମରେ ପଥକ୍ଷେତ୍ର ଅନୁଯାୟୀ ସଜାଯାଏ । ଯଥା ବିଚିଧ ଆକସ୍ମୀକ Lead :

(Miscellaneous freak Lead) ପାଠକଙ୍କ ମାନସିକତାକୁ ଧରି ରଖିବା ପାଇଁ ଏହି ଧରଣର ଖବରମରେ ଆକର୍ଷଣୀୟ ଭଙ୍ଗରେ ଉପନ୍ୟାସ ଶୈଳୀରେ ଆଲୋଖ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଏ । ଯଥା

ସାରାଂଶ Lead :

(Summary Lead) କୌଣସି ବ୍ୟାପକ ସଂବାଦର ସାରାଂଶକୁ ସାରାଂଶ Lead ରେ ସଂକ୍ଷେପରେ ପ୍ରକାଶ କରାଯାଏ ।

ବ୍ୟାଖ୍ୟାତ୍ତ୍ଵକ Lead :

(Interpretative Lead) ଖବରକାଗଜରେ ବାହାରୁଥିବା ପ୍ରାୟ ସାଧାରଣ Lead ଗୁଡ଼ିକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟାତ୍ତ୍ଵକ Lead କୁହାଯାଇପାରେ । ଏହା କୌଣସି ଉଚ୍ଛ୍ଵେତ ନଦେଇ, ମୂଳ ଖବରର ଉପଯୁକ୍ତ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ପ୍ରଦାନ କରେ ।

ଏହିଭଳି ଭାବରେ ସଂବାଦ ଲିଖନରେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର Lead ବ୍ୟବହାର କରି ସଂବାଦକୁ ଅକର୍ଷଣୀୟ ଭାବେ ଉପସ୍ଥାପନ କଲେ ତାହା ପାଠକଙ୍କ ମନରେ ଯଥେଷ୍ଟ ଆଗ୍ରହ ସୃଷ୍ଟି କରେ ।

ଶିରୋନାମା ପ୍ରସ୍ତୁତି

ପିଲା ଦିନରୁ ମଣିଷର ନାମକରଣ କରାଯାଏ । ଏହା ସାର୍ଥକ ବା ନିରଥକ ହୋଇପାରେ, ମାତ୍ର ମଣିଷଙ୍କୁ ଚିହ୍ନଟ କରିବାରେ ନାମ ହିଁ ପ୍ରଥମ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରେ । ବାସ୍ତବ ଜୀବନରେ ‘ଶ୍ରୀରାଜୀ’ ନାମଧାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି କଳା ହୋଇପାରେ, ‘ବାମନ’ ନାମଧାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି ତେଣା ହୋଇପାରେ । ମାତ୍ର ସାହିତ୍ୟ ଓ ସଂବାଦ ଜଗତରେ ନାମକରଣ ଆକର୍ଷଣର ମୂଳ କେନ୍ଦ୍ର । ସଂବାଦପତ୍ରରେ ଅନେକ ପ୍ରକାରର ବିଷୟ ପ୍ରକାଶ ପାଏ । ପାଠକମାନେ ଏଇ ନାମ ଆଧାରରେ ସଂବାଦ ପଡ଼ନ୍ତି । ସଂବାଦପତ୍ରରେ ଏଇ ନାମକରଣର ନାମାନ୍ତର ହେଉଛି ଶିରୋନାମା ।

ସମ୍ବାଦର ଶିରୋନାମା ଲିଖନ

ଯେ କୌଣସି ସଂବାଦର ଶିରୋନାମା ବିଶେଷ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । କାରଣ ଶିରୋନାମା ପଡ଼ି ପାଠକେ ଏହା ତଳେ ଥିବା ସଂବାଦ ପଡ଼ିବାକୁ ଆଗ୍ରହୀ ହୁଅନ୍ତି । ଶିରୋନାମାଟି ସର୍ବଦା ଅପେକ୍ଷାକୃତ ବଡ଼ ଓ ମୋଟା ଅକ୍ଷରରେ ଛାପାଯାଏ । ପ୍ରକାଶିତ ଖବରର ମୁଖ୍ୟ ଅଂଶଟି ଶିରୋନାମା ବହନ କରେ ଓ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆକର୍ଷଣୀୟ ଡଙ୍ଗରେ ଶିରୋନାମା ଲେଖାଯାଏ । ସଂକ୍ଷରଣ ଓ ପୃଷ୍ଠାଙ୍କ ବାମପାଞ୍ଚ ଉପରେ ଓ ଡାହାଣ ପାଞ୍ଚ କଣରେ ଆକର୍ଷକ ଧାତିଟିରେ ଶିରୋନାମାଟି ସ୍ଥାନିତ କରାଯାଏ । ହେଉଁ ଲାଇନ୍‌ରେ ଅକ୍ଷରର ଆକାର କେତେ ବଡ଼ ବା ଛୋଟ ହେବ ଓ ସ୍ରୀ ଆଲେଖ୍ୟ କେତେ ସ୍ଥାନ ଧାରଣ କରିବ, ତାହା ସଂବାଦର ଗୁରୁତ୍ୱ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସଂପାଦକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ମୂଳିତ ହୋଇଥାଏ ।

ସରଳତା, ସ୍ଵାକ୍ଷରତା, ସ୍ଵର୍ଗତା, ପ୍ରଭାବଶାଳିତା ଓ ସୂଚନାତ୍ମକତା ହେଉଛି ଗୋଟିଏ ଉତ୍ତମ ଆଧୁନିକ ହେଉଳାଇନ୍‌ର ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ । ଏହା ଷ୍ଣେରାର ବିଷୟ ସଂପର୍କରେ ସ୍ଵର୍ଗ ସୂଚନା ଦେବା ସହିତ ଛାପା ବ୍ୟୟ, ପାଠକଙ୍କ ପଠନ ସମୟ ବଞ୍ଚାଇଥିବା ଓ କାଗଜରେ ସ୍ଵର୍ଗ ସ୍ଥାନରେ ନେଉଥିବା ଦରକାର ।

ଅର୍ଥପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଆଲେଖ୍ୟକୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଶାର୍କକ ଜରିଆରେ ଉପସ୍ଥାପିତ କରିବାକୁ ଶିରୋନାମା କୁହାଯାଏ । ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ସଂବାଦ, ଫିଚର, ଆଲେଖ୍ୟ ଓ ସ୍ରୀ ଜତ୍ୟାଦିର ଉପଯୁକ୍ତ ଶିରୋନାମା ଦେଇ ଉପସ୍ଥାପନ କରିବା ହେଉଛି ସଂପାଦକଙ୍କ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କାର୍ଯ୍ୟ । ସ୍ଵର୍ଗ ଶବ୍ଦରେ ଓ ସଂକ୍ଷେପରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଶିରୋନାମାଟି ପାଠକଙ୍କୁ ଆକର୍ଷତ କରେ । ପାଠକମାନଙ୍କୁ ତଡ଼କଣାତ୍ ଆକୃଷ କରାଇ ଖବର ପ୍ରତି ବିଶ୍ୱବିନ୍ଦୁମାନଙ୍କୁ ସୃଷ୍ଟି କରିବା ହେଉଛି ଶିରୋନାମାର ଉପଯୁକ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ । ଉତ୍ତମ ଶିରୋନାମା ପ୍ରସ୍ତୁତିରେ ସାଂବାଦିକଙ୍କର ଭାଷା ଓ ଉଥ୍ୟାନ ଉପରେ ଉପଯୁକ୍ତ ଦକ୍ଷତା ରହିଥିବା ଦରକାର । ସମ୍ବାଦ ଷ୍ଣେରାର ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ସାରାଂଶ ଏଥୁରେ ଚିଭାକର୍ଷକ ଉଙ୍ଗାରେ ପ୍ରତିପଂକ୍ତି ହୋଇଥାଏ ।

ଶିରୋନାମାର ଗୁରୁତ୍ୱ :

ବିଶିଷ୍ଟ ପାଣ୍ଡାତ୍ୟ ସାମାଦିକ ଡେଷ୍ଟଲେଙ୍କ ମତରେ ଶିରୋନାମାର ବିବିଧ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ରହିଛି-

- ପାଠକଙ୍କ ସମୟ ବଞ୍ଚାଇବା ପାଇଁ ସହାୟତା କରେ,
- ଅନେକ ଖବର ମଧ୍ୟରୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଖବର ବାଛି ପଡ଼ିବାକୁ ସୁଯୋଗ ସୃଷ୍ଟି କରେ,
- ଖବରର ଗୁରୁତ୍ୱ ଓ ଗାସ୍ତୀର୍ୟ ସହିତ ପାଠକଙ୍କୁ ଅବହିତ କରାଏ,

ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ମୂଳ ବିଦ୍ୟାଲୟ, ସମ୍ବଲପୁର
ODISHA STATE OPEN UNIVERSITY, SAMBALPUR

- ପରିଚିତ ଶିରୋନାମା ଲିଖନ ଶୈଳୀ ଯୋଗୁଁ ଖବରକାଗଜଟି ଜନପ୍ରିୟ ହୋଇଥାଏ,
- ଶିରୋନାମାର ସଂବାଦ ବର୍ତ୍ତମାନ କାଳରେ ଲେଖାପିବା ଆବଶ୍ୟକ,
- ଶିରୋନାମାର ସଂବାଦ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଉକ୍ତିରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇବା ଦରକାର,
- ସାଧାରଣ ଶିରୋନାମାରେ କୌଣସି ବିଶେଷଣ ଲାଗିବା ଅନୁଚ୍ଛିତ,
- ଶିରୋନାମାରେ କୌଣସି ସହାୟକ କ୍ରିୟା ପ୍ରୟୋଗ ହେବା ଅନୁଚ୍ଛିତ,
- ସଂକ୍ଷେପରେ ବ୍ୟାପକ ସୂଚନା ଦେବା ଶିରୋନାମାର ପ୍ରକୃତ ଲକ୍ଷ୍ୟ,
- ପାଠକଙ୍କ ସମୟ ବଂଚାଇ ସେମାନଙ୍କୁ ସଂବାଦ ସଂପର୍କରେ ବ୍ୟାପକ ଧାରଣା ଦିଏ,
- ଶିରୋନାମା ଛାପା ଓ ବୈଦ୍ୟୁତିକ ମାଧ୍ୟମ, ଉଭୟରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ବହନ କରେ,
- ଏକ ଘଟଣାରେ ବିଭିନ୍ନ ଗଣମାଧ୍ୟମ ଅନେକ ପ୍ରକାରର ଶିରୋନାମା ଦିଆନ୍ତି,
- ସୁବିଧା ଥିଲେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପାଠକଙ୍କ ଅଭିମତ ଶିରୋନାମାରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇପାରେ,
- ଏହା ହେଉଛି ଖବର ଷ୍ଟୋରୀରେ ଥିବା ପ୍ରସଙ୍ଗର ପକୃତ ଓ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ପ୍ରତିଫଳନ,
- ନ୍ୟୁଜ୍ ଷ୍ଟୋରୀର ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ଭାବସତା ଶିରୋନାମାରେ ସମ୍ବନ୍ଧ ହୋଇଥାଏ,

ଏଠାରେ ଶିରୋନାମାର କେତୋଟି ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଦିଆଯାଇପାରେ । ଯଥା:-

ବ୍ୟାନର ବା ବହୁପ୍ରାଯିକ ଶିରୋନାମା :

ଖବରକାଗଜର ପ୍ରଥମ ପୃଷ୍ଠାରେ ସୁବିଷ୍ଟୁତ ଭାବେ ପ୍ରକାଶିତ ଏକାଧିକ ପ୍ରତିବର୍ଷ ଅନ୍ତରରେ ସ୍ଥାନିତ ଶିରୋନାମାକୁ ବ୍ୟାନର କୁହାଯାଏ । ଏହା ଏକ ରିବନ ଭଳି ସାରା ପୃଷ୍ଠାକୁ ବ୍ୟାପିଥାଏ । ଏହି ଧରଣର ବଢ଼ ଶିରୋନାମା କାଗଜର କୌଣସି ମଣି ପୃଷ୍ଠାରେ ସାମାନ୍ୟ ଛୋଟ ଅନ୍ତରରେ ଛାପା ହେଲେ ଏହାକୁ ‘ବାଇଶ୍ରମ’ କୁହାଯାଏ । କୌଣସି ଖବରର ଜାତୀୟ ବା ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ଗୁରୁତ୍ୱ ଥିଲେ ଏହା ବ୍ୟାନର ଶିରୋନାମା ଭାବରେ ଛାପାଯାଏ ।

ଏଠାରେ ବ୍ୟାନରର କେତୋଟି ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଦିଆଯାଇପାରେ । ଯଥା:-

ସଞ୍ଚାକରଣ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଶିରୋନାମା ବିଭିନ୍ନ ହୋଇଥାଏ । ଯଥା- ଝୁଲୁଷବାମ ସମତଳ (Flush left), ଦକ୍ଷିଣ ସେପାନୀକୃତ ସମତଳ (Flush right), କେନ୍ଦ୍ରୀୟ (centered), ସୋପାନୀକୃତ (stepped), ଝୁଲୁଷ ମୁଦ୍ରଣରେ ଧାତି ପ୍ରାରମ୍ଭରେ ଥିବା ଅଧିକ ଶୂନ୍ୟସ୍ଥାନ (Hanging Indention), ବହୁଆକବିଶିଷ୍ଟ (Multi-deck), ଉକ୍ତି (Quotes) ତତ୍ତ୍ଵ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ଶିରୋନାମା କଥା କୁହାଗଲେ ମଧ୍ୟ ବାଷ୍ପବରେ ଏବେ ବିଭିନ୍ନ ଖବରକାଗଜ ଉକ୍ତ ଧାରାକୁ ଛାତି ନିଜସ୍ତ ଶୈଳୀରେ ଶିରୋନାମା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରୁଛନ୍ତି ।

ଶିରୋନାମା ଲିଖନ କୌଣସି :

ଖବରକାଗଜରେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ସଂବାଦ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥାଏ । ପ୍ରତି ସଂବାଦର କୌଣସି ନା କୌଣସି ଶିରୋନାମା ଥାଏ । ଶିରୋନାମା ହିଁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ସଂବାଦର ସ୍ବାତନ୍ତ୍ୟ ଓ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଦର୍ଶାଇଥାଏ । ଶିଶୁର ପ୍ରାଥମିକ ନାମକରଣ ଓ ମନ୍ଦିରର ମୁଖ୍ୟଶାଳା ଭଳି ଶିରୋନାମାର ଭୂମିକା । ସଂବାଦରେ କ’ଣ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥାଏ,

ତାହାର ସୂଚନା ଶିରୋନାମାରୁ ମିଳିଥାଏ । ଶିରୋନାମା ପଢ଼ି ଭିତରର ସଂବାଦ ପ୍ରତି ପାଠକଙ୍କ ଆଗ୍ରହ, ଉତ୍ସନ୍ଧା ଓ ଉଦ୍‌ଦେଶ୍ୟରେ ଜାତ ହୁଏ । ଆକର୍ଷଣୀୟ ଶିରୋନାମା ଦେଖୁ ପାଠକ ଭିତର ଖବର ପଡ଼ିପାରନ୍ତି ଅଥବା ଏତାଙ୍କ ଦେଇପାରନ୍ତି । ଖବରକାଗଜ ହକରମାନଙ୍କ ତୁଣ୍ଡରେ ଆକର୍ଷଣୀୟ ଶିରୋନାମା ଘୋଷଣା ଶୁଣି ଲୋକମାନେ ଆଗ୍ରହର ସହ କାଗଜ କିଣନ୍ତି । ଏଣୁ ଖବରକାଗଜରେ ଶିରୋନାମାର ଭୂମିକା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ।

ଶିରୋନାମା ନିର୍ବାଚନ :

ଖବରର ଗୁରୁତ୍ୱ ଉପରେ ଶିରୋନାମା ନିର୍ଭର କରେ । ରାଜନୀତିକ ଶିରୋନାମା ଖବର କାଗଜର ପ୍ରଥମ ପୃଷ୍ଠାରେ ବଡ଼ ବଡ଼ ଅକ୍ଷରରେ ଛାପା ହେବ ବୋଲି ସେମିତି କୌଣସି ଧରାବନ୍ଧା ନିୟମ ନାହିଁ । ଶିରୋନାମାର ବିବିଧ ସଂବାଦ ଉଷ୍ଣ ରହିଛି । କୃତିତ୍ବ, ସଫଳତା, ବଜେଗ, ଖେଳ, ସିନେମା, ଦୁର୍ଘଟଣା, ପ୍ରାକୃତିକ ବିପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ଆକ୍ଷମିକ ବିଯୋଗ ଇତ୍ୟାଦି ଯେ କୌଣସି ବିଶ୍ୱରେ ଶିରୋନାମା ଲେଖା ଯାଇପାରେ । ଏହାର ଉପସ୍ଥାପନ କୌଣସଳରେ ରହିଥିବା ଚମକ ଏହାକୁ ପାଠକଙ୍କର ଅତି ନିକଟତମ କରିପାରେ ।

ସମ୍ବାଦ ଲିଖନର ଭାଷା ଓ ଶୈଳୀ :

ସଂବାଦର ଭାଷା ସାଧାରଣ ପାଠକଙ୍କ ସହଜବୋଧ ହେବା ନିହାତି ଆବଶ୍ୟକ । ଦୀର୍ଘ ଓ ଜଟିଳ ବାକ୍ୟ ଅପେକ୍ଷା ସହଜ, ସରଳ, କ୍ଷୁଦ୍ର ବାକ୍ୟ ଅଧ୍ୟକ୍ଷତର କ୍ରିୟାଶୀଳ ହୋଇଥାଏ । ସରଳବାକ୍ୟକୁ ଭାଷାତ୍ତର କରିବା ସହଜ ହୋଇଥାଏ । ଭାରତ ଭଲ ବହୁ ଭାଷାଭାଷା ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ଏହା ଏକ ସୁନ୍ଦର ସୁଯୋଗ । ଖବର ସଂଗ୍ରହ ଠାରୁ ଏହାର ଉପୟୁକ୍ତ ପ୍ରୟୋଗ ହିଁ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରସଙ୍ଗ । ଖବରର ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ଶବ୍ଦ ସାଧାରଣ ପାଠକଙ୍କ ପାଇଁ ସହଜବୋଧ ଓ ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ବାକ୍ୟ ସମ୍ଭବ ହେବା ଉଚିତ । ଅନେକ ସାମାଜିକ ଜଟିଳ, ଦୀର୍ଘ ଓ ଆଳଂକାରିକ ବାକ୍ୟ ଲିଖନରେ ଗର୍ବ ଅନୁଭବ କରନ୍ତି । ମାତ୍ର ସେମାନେ ସ୍କୁଲର ରଖିବା ଉଚିତ ଯେ, କେବଳ ଶିକ୍ଷିତ ଓ ସରେତନ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ସହିତ ସାଧାରଣ ଲୋକମାନେ ବି ସମ୍ବାଦ ପଢନ୍ତି ।

ଜଣେ ସାମାଜିକ କ୍ଷୁଦ୍ର ଅଥବା ପ୍ରଭାବାଶାଳୀ ବାକ୍ୟରେ ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ସମ୍ବାଦର ପ୍ରମୁଖ ଧାରଣା ଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତି । ବାରମ୍ବାର କମା ଦେଇ ଦୀର୍ଘ ଓ ଜଟିଳ ବାକ୍ୟ ଲେଖିବା ଅପେକ୍ଷା ବରଂ ଜଟିଳ ବାକ୍ୟକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣରେତେ ବ୍ୟବହାର କରି ଛୋଟ ଛୋଟ ବାକ୍ୟରେ ପରିଣତ କଲେ ଲିଖନର ସମ୍ଭବତା ଆସେ । ଗୋଟିଏ ଦୀର୍ଘ ବାକ୍ୟରେ ଏକାଧୁକ ଧାରଣା ପ୍ରଦାନ କରିବା ଅପେକ୍ଷା, ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ଧାରଣା ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ବାକ୍ୟ ଲେଖିବା ଶ୍ରେଷ୍ଠ ରୂପ । ତା ମାନେ ନୁହେଁ ଯେ, ଖବରକାଗଜରେ କେବଳ ଛୋଟ ବାକ୍ୟ ରହିବ । ସ୍ନାନଭାବ ପାଇଁ ଛୋଟ ବାକ୍ୟ ବ୍ୟବହାର କରାଯିବା ପ୍ରଭାବାଶାଳୀ ଏବଂ ଉପ୍ରୟୋଗୀ । ଦୀର୍ଘ ବାକ୍ୟରେ ବ୍ୟବହାର- ଓ, ଏବଂ, ଅଥବା, କିନ୍ତୁ, ପରନ୍ତୁ, ତଥାପି, ଯଦିଓ, ସୁତରାଂ ଇତ୍ୟାଦି ବିଭାଜକ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକର ଅଯଥା ବ୍ୟବହାର ଅଧୁକ ସ୍ନାନ ଆବଶ୍ୟକ କରେ ।

ଦୀର୍ଘ ଓ ଅପରିଚିତ ଶବ୍ଦ ବ୍ୟବହାରକୁ ଯଥାସମ୍ଭବ ପରିହାର କରିବା ଉଚିତ । ଅଣ୍ଣୀଳ ଶବ୍ଦ ଲିଖନ ସଂବାଦ ପାଇଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ଅନୁପ୍ରୟୋଗୀ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ବାକ୍ୟ ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯିବା ଦରକାର । ଯଥା-

‘ଆଗାମୀ ସପ୍ତାହରେ ମନ୍ତ୍ରୀ ପରିଷଦର ବୈଠକ ଅନୁଷ୍ଠାନ ହେବ’-ଏତଙ୍କି ପରୋକ୍ଷ ବାକ୍ୟ ଠାରୁ
‘ମନ୍ତ୍ରୀମାନେ ଆଗାମୀ ସପ୍ତାହରେ ବୈଠକରେ ଯୋଗଦେବେ’ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବାକ୍ୟଟି ବୁଝିବାକୁ ଅଧିକ ସହଜ ।

କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ରିପୋର୍ଟ ଲିଖନରେ ବ୍ୟବହୃତ ପରୋକ୍ଷ ଶୈଳୀ ଯଥା- “ଏହା ଆବଶ୍ୟକ
ମନେହେଲା ଯେ, ପରିସ୍ଥିତିରେ ପଡ଼ି ଏହା ଅନୁଭୂତ ହେଲାଯେ”- ତଳି ବକ୍ତ୍ଵୟ ପରିହାର କରାଯିବା
ଦରକାର । ମାତ୍ର ସ୍କୁଲ ବିଶେଷରେ ପରୋକ୍ଷ ବାକ୍ୟ କରାଯାଇପାରେ ଯଥା-“ସାଧାରଣ ଧର୍ମଘଟ ହୁଏତ
ଆଗାମୀ କାଳି ପାଇଁ ସ୍ମୃତି ରଖାଯାଇପାରେ” ।

ରିପୋର୍ଟ ଲିଖନ କାଳରେ ଘଟଣା ସହିତ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବ୍ୟକ୍ତି ମାନଙ୍କର ପରିଚୟ ନିଶ୍ଚିନ୍ତା ରଖାଯିବା
ଜରୁରୀ । ଗୋଟିଏ ଘଟଣା ସହିତ ଅନେକ ବ୍ୟକ୍ତି ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଥିଲେ, ଗୁରୁତ୍ୱ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ନାମ ଗୁଡ଼ିକୁ ପର୍ଯ୍ୟାୟ
କ୍ରମେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇପାରେ ।

ଅତ୍ୟନ୍ତ ସଂବେଦନଶୀଳ ବିଷୟ ଲିଖନରେ ବିଭିନ୍ନ ଲୋକବାଣୀ ଓ ବଚନିକା ବ୍ୟବହାର ନକରି,
ସ୍ଵର୍ଗ ବକ୍ତ୍ଵୟ ରଖିବା ଉଚିତ । ଉନ୍ନ୍ତିର ବ୍ୟାପକ ବ୍ୟବହାର ଆଲେଖ୍ୟର ଗୁରୁତ୍ୱ ହାସକରେ । ଆଲେଖ୍ୟରେ
ବ୍ୟବହୃତ ‘କୁହାଗଲା’ ‘ଅନୁଭୂତହେଲା’, ‘ମନ୍ତ୍ରବ୍ୟ ଦିଆଗଲା’, ‘ପ୍ରକାଶ କରାଗଲା’, ‘ଘୋଷିତ
ହେଲା’, ‘ନିଶ୍ଚିତ କରାଗଲା’, ‘ଆରୋପିତ ହେଲା’ ଇତ୍ୟାଦି ପାଖାପାଖୁ ଅର୍ଥୋଦ୍ୟୋତକ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ
ବ୍ୟବହାର କଲା ବେଳେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସାବଧାନତା ଅବଲମ୍ବନ କରିବାକୁ ହୋଇଥାଏ ।

ଲିଖନରେ ପ୍ରତିଟି ବାକ୍ୟ ଦୃଢ଼ତାର ସହିତ କୁହାଯିବା ଉଚିତ । ପାଠକମାନେ ନେତିବାଚକ
ବାକ୍ୟଠାରୁ ଅସ୍ତିସୂଚକ ବାକ୍ୟକୁ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଅନ୍ତି । ଯଥା- “ପ୍ରକଳ୍ପି ସଫଳ ହେଲାନାହିଁ” ଠାରୁ “ପ୍ରକଳ୍ପି
ଅସଫଳ ହେଲା” ମନ୍ତ୍ରବ୍ୟଟି ବରଂ ଅଧିକ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ।

ଲିଖନରେ ପ୍ରତି ବାକ୍ୟର ଗୁରୁତ୍ୱ ରହିଛି । ତେଣୁ କୌଣସି ଅଯଥା ବାକ୍ୟ ରହିବା ଅନାବଶ୍ୟକ ।
ପ୍ରତିଟି ଶବ୍ଦ ସଞ୍ଚାକରଣ ଓ କ୍ରମରକ୍ଷା ପ୍ରତି ଯତ୍ନବାନ ଦେବା ଦରକାର । ଅବାଂଛିତ ବିଶେଷ୍ୟ ଓ
ବିଶେଷଣରେ ବକ୍ତ୍ଵୟ ଭାରାକ୍ରାନ୍ତ ହେବା ଅନୁଚ୍ଛିତ । ଯଥା: ‘ପୂର୍ବାହ୍ନ୍ତି ୧୦ଟା ବେଳେ’ ନ ଲେଖି ‘ସକାଳ
୧୦ଟା ବେଳେ’ ଲେଖିବା ଦରକାର ।

ଲିଖନ ପୁନର୍କଥନ ଦୋଷଦୂଷି ନହେବା ଉଚିତ । ଏତଙ୍କି ବକ୍ତ୍ଵୟ କ୍ଲାନ୍ଟିକର ମନେହୁଏ ।
ମୂଳଉଷ୍ଣକୁ ବାରମ୍ବାର କୁହାଯିବା ଅନୁଚ୍ଛିତ । କେବଳ ସନ୍ଦେହାତ୍ମକ ଉଷ୍ଣକୁ ପୁନର୍କଥନ କରାଯାଇପାରେ ।

ଲିଖନରେ ବ୍ୟାକରଣଗତ ଶୁଦ୍ଧତା ପ୍ରତି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଯତ୍ନଶୀଳ ହେବା ଜରୁରୀ । ତୁଟିପୂର୍ଣ୍ଣ ଶବ୍ଦ ଓ ବାକ୍ୟ
ଆଦ୍ୟ ଲେଖାଯିବା ଅନୁଚ୍ଛିତ ।

୨.୭: ଆସ ପ୍ରଗତି ମାପିବା

କ. ସମ୍ବାଦର ଲିଖନରେ ଉଷ୍ଣ କାହିଁକି ଗୁରୁତ୍ବପୂର୍ଣ୍ଣ ?

ଖ. ସମ୍ବାଦର ଗୁଣାତ୍ମକ ମାନ କିପରି ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରାଯାଏ ?

ଘ. ଜନଭର୍ତ୍ତ ପିରାମିତ୍ ବା ବିଲୋମୀକୃତ ତ୍ରିଭୂତ କ’ଣ ?

ଘ. ଶିରୋନାମାର ଗୁରୁତ୍ବ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କର ।

ଡ. ସମ୍ବାଦ ଲିଖନରେ କିତଳି ଭାଷା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ ?

ୟୁନିଟ୍- ୩: ରିପୋର୍ଟର ପ୍ରକାର

୩.୦: ବିଷୟର ଗଠନ

୩. ୧: ପଠନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ

୩. ୨: ବିଷୟ ପରିଚୟ

୩. ୩: ସମାଦର ପ୍ରକାରଭେଦ

୩. ୩. ୧: ପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ସମାଦ

୩. ୩. ୨: ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ସମାଦ

୩. ୪: ତଥ୍ୟଭିଜିତ ପ୍ରକାରଭେଦ

୩. ୪. ୧: ବିଶ୍ଲେଷଣାତ୍ମକ

୩. ୪. ୨: ବ୍ୟାଖ୍ୟାତ୍ମକ

୩. ୪. ୩: ବର୍ଣ୍ଣନାତ୍ମକ

୩. ୪. ୪: ଅନୁସନ୍ଧାନମୂଳକ

୩. ୫: ଆସ ପ୍ରଗତିକୁ ମାପିବା

୩.୧: ପଠନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ

ଏହି ଯୁନିଟର ମୁଖ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଲା ବିଭିନ୍ନ କିସମ ସମାଦିକତାର ମୂଳ ତତ୍ତ୍ଵ ସଂପର୍କରେ ଅବଗତ କରାଇବା । ଏହି ଅଧ୍ୟାୟ ଶେଷରେ ନିମ୍ନ ବିଷୟ ପ୍ରତି ଧାରଣା ସୃଷ୍ଟି ହୋଇପାରିବ ।

- ବିଶ୍ଲେଷଣାତ୍ମକ ରିପୋର୍ଟର
- ବ୍ୟାଖ୍ୟାତ୍ମକ ରିପୋର୍ଟର
- ବର୍ଣ୍ଣନାତ୍ମକ ରିପୋର୍ଟର
- ଅନୁସନ୍ଧାନମୂଳକ ରିପୋର୍ଟର

୩.୨: ବିଷୟ ପରିଚୟ

ସମାଦିକତାର ପ୍ରଥମ ତଥା ସର୍ବାଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଷୟ ହେଲା ସୂଚନା ସଂଗ୍ରହ । ଥରେ ସୂଚନା ସଂଗ୍ରହ ହୋଇଗଲେ ବିଭିନ୍ନ ଶୈଳୀରେ ଖବରର ବିବରଣୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇପାରିବ । ସମାନ ଖବର ବିଭିନ୍ନ ଶୈଳୀରେ ଲେଖାଯାଇଥିବା ଦେଖିବାକୁ ମିଳିବ । ନିରୋଳା ତଥ୍ୟ ଦେଇ କେତେକ ଖବରଦାତା ବିବରଣୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ପାଇଁ ଚାହିଁଥାନ୍ତି । ସେମାନେ କିଛି ମତାମତ ବା ସିଙ୍ଗାନ୍ତ ପ୍ରଦାନ କରିନଥାନ୍ତି । କେତେକ ରିପୋର୍ଟରେ ପୁଞ୍ଜାନ୍ତପୁଞ୍ଜ ସମୀକ୍ଷା ଓ ମତାମତ ରହିଥାଏ । ଖବର ପରିବେକ୍ଷଣ ଦୃଷ୍ଟିଭିତ୍ତିକୁ ନେଇ ଏହାକୁ ମୁଖ୍ୟତଃ ୪ ଟି ଶୈଳୀରେ ବିଭିନ୍ନ କରାଯାଇଛି । ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଲା ବିଶ୍ଲେଷଣାତ୍ମକ ରିପୋର୍ଟର, ବ୍ୟାଖ୍ୟାତ୍ମକ ରିପୋର୍ଟର, ବର୍ଣ୍ଣନାତ୍ମକ ରିପୋର୍ଟର, ଅନୁସନ୍ଧାନମୂଳକ ରିପୋର୍ଟର । ଏଗୁଡ଼ିକ ସଂପର୍କରେ ଆମେ ଏହି ଅଧ୍ୟାୟରେ ଆଲୋଚନା କରିବା ।

୩.୩: ସମ୍ବାଦର ପ୍ରକାରଭେଦ

ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ସମ୍ବାଦ ଥୁଲେ ମଧ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ ସମାନ । ତଥାପି ଏଠାରେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ସମ୍ବାଦ ବିଶ୍ୟରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇପାରେ ।

୩.୩.୧: ପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ସମ୍ବାଦ

ପୂର୍ବ ସୂଚନା ବା ସମ୍ବାଦନା ଥିବା ଖବରଗୁଡ଼ିକ ଏଇଶ୍ରେଣୀୟ । ଯେ କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ଯେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ହେବାକୁ ଥୁଲେ ସେଠାକାର ଲୋକେ ବା ସଂସ୍ଥା ସେ ସମ୍ପର୍କୀୟ ଖବର ପହଞ୍ଚାଇ ଦିଅନ୍ତି ଅଥବା ସେ ସମ୍ପର୍କରେ କେତେକ ଲିଖିତ ସୂଚନା ମଧ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରିଥାନ୍ତି । ଏଗୁଡ଼ିକ ପୂର୍ବ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହୋଇଥାଏ । ଯଥା: ସଭାସମିତି, ରାଜନୀତି, ଧର୍ମଘଟ, ସାମାଜିକ ସମ୍ବିଳନୀ, ନିର୍ବାଚନ, ସ୍ଥାନଶୀଳ ଜାତୀୟ ଦିବସ, କ୍ରୀଡ଼ା, ପ୍ରତିଯୋଗିତା, ବୈଜ୍ଞାନିକ ଆବିଷ୍କାର, ଶିଳାନ୍ୟାସ, ଉଦ୍ୟାନନ ଇତ୍ୟାଦି ।

୩.୩.୨: ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ସମ୍ବାଦ

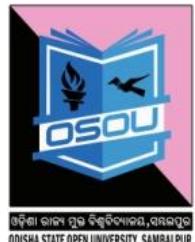
ପୂର୍ବରୁ କୌଣସି ସମ୍ବାଦନା ଓ ସୂଚନା ନଥାଇ ଆକସ୍ମୀକ ଭାବରେ ଘରୁଥିବା ଘଟଣାଗୁଡ଼ିକୁ ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଖବର ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇପାରେ । ଯଥା: -ପ୍ରାକୃତିକ ଦୁର୍ବିପାକ ଯଥା-(ସୁନାମୀ, ବାତ୍ୟା, ପୂର୍ଣ୍ଣଚଢ଼ି, ବନ୍ୟା, ଭୂମିକମ୍, ଅଂଶୁରାତ), ଦୁର୍ଘଟଣା, ଚୋରା, ଡକେଇତି, ନରହତ୍ୟା, ରାହାଜାନୀ, ହିଂସାଚାର, ଦଙ୍ଗାଗୋଳ, ଅପହରଣ, ବୋମା ବିଷ୍ଣୋରଣ, ଗଣଦୁଷ୍କର୍ମ, ଗୋଷ୍ଠୀ ସଂଘର୍ଷ, ରାଷ୍ଟ୍ରାରୋକ ଇତ୍ୟାଦି ।

୩.୪: ତଥ୍ୟଭିତ୍ତିକ ପ୍ରକାରଭେଦ

୩.୪.୧: ବିଶ୍ୱେଷଣାତ୍ମକ ରିପୋର୍ଟିଂ

ଏକ ତଥ୍ୟ ବା ସୂଚନା ପୁନର୍ବାର ଜଣାଇବା ଦ୍ୱାରା ଏହା ମଣିଷର ଜାଣିବାର ଛାକୁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରିପାରିନଥାଏ । ଘଟଣାର ପ୍ରତିକ୍ରିୟା, କାରଣ ଓ ଅଧିକ ସଚନା କିଛି ଜନତା ଜାଣିବା ପାଇଁ ଚାହିଁଥାନ୍ତି । ଏପ୍ରକାର ପାଠକଙ୍କୁ ବିଶ୍ୱେଷଣାତ୍ମକ ରିପୋର୍ଟିଂ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରିପାରିଥାଏ ।

ବିଶ୍ୱେଷଣାତ୍ମକ ରିପୋର୍ଟିଂରେ ସୂଚନା, ପୃଷ୍ଠଭୂମି ବିବରଣୀ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଆନୁସଂଧିତ ତଥ୍ୟ ମୂଲ୍ୟାନ୍ୟ କରାଯାଇ ସୁନ୍ଦର ଓ ସଂକଷିତ ତଥାରେ ଉପସ୍ଥାପିତ କରାଯାଇଥାଏ । ଏହା ସମସ୍ତଙ୍କ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚିବା ପାଇଁ ଓ ସମସ୍ତେ ବୁଝିପାରିବା ଭଲି ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ଆଗୁଆ ଗବେଷଣା ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ସୂଚନା ଓ ତଥ୍ୟର ବିଶ୍ୱେଷଣ କରାଯାଇ ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ପହଞ୍ଚିବା ପରେ ଏପ୍ରକାର ବିବରଣୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥାଏ । ଏଥରେ ବେଳେବେଳେ ନିର୍ଦ୍ଧଷ୍ଟ ପ୍ରସଙ୍ଗ ମଧ୍ୟ ଉନ୍ନୟନ କରାଯାଇଥାଏ । ତେ ବର୍ଗ (୨୦୦୦)ଙ୍କ ମତରେ ଖବର ବିବରଣୀ ବର୍ଣ୍ଣନାତ୍ମକ ହୋଇଥିବ । ଯେକୌଣସି ମାଧ୍ୟମ ନିର୍ବିଶେଷରେ ଘଟଣାକୁ ସଠିକ୍, ବାଣ୍ୟାତ୍ମକ ଜାବନ୍ତ ଭାବେ ଯେତେବେଳେ ଖବରଦାତା ବର୍ଣ୍ଣନା କରିପାରେ ସେତେବେଳେ ସେ ପ୍ରଶଂସନୀୟ ହୋଇଥାଏ । ବିଶ୍ୱେଷଣାତ୍ମକ ରିପୋର୍ଟିଂରେ ସଂଗ୍ରହୀତ ତଥ୍ୟର ପୁନର୍ଗଠନ କରାଯାଇଥାଏ । ଫଳରେ ଏଥରେ ପରିଷ୍ଠିତ ବା ବିବୃତି ସଂପର୍କରେ ପ୍ରଶ୍ନ କରାଯିବା ମଧ୍ୟ

ସମ୍ବପନ ହୋଇଥାଏ । ଏହି ରିପୋର୍ଟକୁ ଭିନ୍ନ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ଦେଖାଯାଇପାରେ । ଅନ୍ୟ ଅର୍ଥରେ କହିବାକୁ ଗଲେ ଉପଲବ୍ଧ ତଥ୍ୟର ପୁନର୍ଗୀତ କରିବା ସହ ସଂପୁର୍ଣ୍ଣ ବିଷୟ ବା ବିବୃତି ପ୍ରତି ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠାଇ ଏହାକୁ ଭିନ୍ନ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ଓ ମତାମତ ସହ ଉପମ୍ଲାପିତ କରଇବା ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ବିଶ୍ୱିଷ୍ଟାତ୍ମକ ରିପୋର୍ଟ କୁହାଯାଇଥାଏ ।

ସମ୍ବାଦ ସରବରାହ ସଂସ୍ଥା ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ମାର୍ଗଦର୍ଶିକାରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ, ବାଖ୍ୟାତ୍ମକ ରିପୋର୍ଟର ପରିବର୍ତ୍ତତ ରୂପ ହେଉଛି ବିଶ୍ୱିଷ୍ଟାତ୍ମକ ରିପୋର୍ଟ । ପରିସ୍ଥିତିର ପୂର୍ବାଭାଷ ସୁଚିତ କରିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ବିଶ୍ୱିଷ୍ଟାତ୍ମକ ରିପୋର୍ଟ ଘଟଣା ଓ ଧାରା ଉପରେ ଦୃଷ୍ଟି ରଖିଥାଏ । ଏଥିମିମତେ ବିଷୟବସ୍ତୁ ଓ ଆନୁସଂଖ୍ୟକ ଘଟଣାକ୍ରମ ସଂପର୍କରେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଧାରଣା ରହିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଉଦାହରଣ ସ୍ଵରୂପ ଏକ ବଜେଟ ରିପୋର୍ଟରେ ସାମାଦିକଙ୍କୁ ବଜେଟର ବିଭିନ୍ନ ବିଷୟ ସଂପର୍କରେ ବୁଝାଇବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଅତୀତ ବଜେଟ ସହ ଏହା କିପରି ଜଡ଼ିତ ବା ଅତୀତ ବଜେଟଠାରୁ ଏହା କିପରି ଭିନ୍ନ ତାହା ବୁଝାଇବାକୁ ପଡ଼ିବ । କଠିନ ଖବରରେ ଖବର ପ୍ରସ୍ତୁତିରେ ଗଭୀର ଅନୁଧ୍ୟାନ ଆବଶ୍ୟକ ନଥ୍ବାବେଳେ ବିଶ୍ୱିଷ୍ଟାତ୍ମକ ରିପୋର୍ଟରେ ବିଷୟ ସଂପର୍କରେ ଗଭୀର ଅନୁଧ୍ୟାନର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । ବିଶ୍ୱିଷ୍ଟାତ୍ମକ ରିପୋର୍ଟର ମୁଖ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଲା ଏହା ବାଖ୍ୟା କରିବ । ବିଷୟବସ୍ତୁରେ ଔଡ଼ିହାସିକ ବିବରଣୀ, ପରିସଂଖ୍ୟାତ୍ମକ ତଥ୍ୟ ଦେଇ ଏହାକୁ ପ୍ରାସଞ୍ଜିକ କରାଯାଇଥାଏ । ଯଦ୍ବାରା ଏହା ଏକ ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍କ ବିବରଣୀ ପ୍ରଦାନ କରିଆଇପାରେ । ଏପ୍ରକାର ରିପୋର୍ଟରେ ସମ୍ପଦ ପୁଣି, ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ଓ ସାମାଜିକ ପ୍ରଭାବ ସ୍ଥାନିତ ହୋଇଥାଏ । ଏକ ନୂଆ ଢାଙ୍ଗା ଓ ନୂଆ ରୂପରେ ଏହା ପ୍ରସ୍ତୁତି ପାଇଁ ଉଦ୍ୟମ ହୋଇଥାଏ । ଏପ୍ରକାର ରିପୋର୍ଟରେ ଜ୍ଞାତ ତଥ୍ୟ ପୁନର୍ଗୀତ କରାଯାଇ ସ୍ଵଜନଶୀଳତାର ସଂଜ୍ଞା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥାଏ ।

ବିଶ୍ୱିଷ୍ଟାତ୍ମକ ରିପୋର୍ଟର ସ୍ଵଚନା ବିଶ୍ୱିଷ୍ଟଣ କରିବା ସହ ଏହାକୁ ବାଖ୍ୟା ଜରିଆରେ ପ୍ରାସଞ୍ଜିକ କରାଯାଇଥାଏ । ନିମ୍ନ ନୀତିନିୟମ ମଧ୍ୟରେ ଏହି ରିପୋର୍ଟ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥାଏ ।

କ) ଉପଯୁକ୍ତ ପ୍ରଶ୍ନ ପ୍ରସ୍ତୁତି

ଖ) ଉପଯୁକ୍ତ ଗୁଣାତ୍ମକ ଓ ପରିମାଣାତ୍ମକ ତଥ୍ୟ ଓ ଚୂଚନା ସଂଗ୍ରହ

ଘ) ଉପଯୁକ୍ତ ବିଶ୍ୱିଷ୍ଟଣ ଉପକରଣ ବ୍ୟବହାର

ଘ୍ୟ) ତକ୍ତାଳ ପ୍ରତ୍ୟେମାନ ହେଉନଥ୍ବା ସଂଯୋଗୀକରଣ

ଡଃ) ବାଖ୍ୟାତ୍ମକ ଭାବେ ସ୍ଵଚନା ଉପମ୍ଲାପନ

ବିଶ୍ୱିଷ୍ଟାତ୍ମକ ରିପୋର୍ଟରେ ବିଷୟବସ୍ତୁ ସମ୍ପଦ ଓ ସଂକଷିପ୍ତ ଭାବେ ବାଖ୍ୟା କରାଯାଇଥାଏ । ଏଥରେ ସ୍ଵଚନା ହ୍ରାସ କରାଯାଇନଥାଏ । ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବିଭିନ୍ନ ତଥ୍ୟ ଏଥରେ ବାଖ୍ୟା କରାଯାଇଥାଏ । ପ୍ରସଙ୍ଗକୁ ନେଇ ସମସ୍ତ ବିବାଦ ଓ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ଏଥରେ ମୂଳ୍ୟାଯନ କରାଯାଇଥାଏ । ପାଠକ ବା ଜନତା ବୁଝିପାରି ନିଜ ମତାମତ ଦେବାଉଳି ଢାଙ୍ଗାରେ ଏହାର ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଥାଏ । ଖବର ପ୍ରକାଶିତ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ବାପ୍ତବ ଓ ନିରପେକ୍ଷ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ଏହାର ବିଶ୍ୱିଷ୍ଟଣ କରାଯାଇଥାଏ ।

ଭଲ ବିଶ୍ୱାସାତ୍ମକ ରିପୋର୍ଟଂ ପାଇଁ ବିଷୟ ବିଶେଷଜ୍ଞ ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । କାରଣ ବିଶ୍ୱାସାତ୍ମକ ରିପୋର୍ଟ ପାଇଁ ପରୀକ୍ଷଣ ଓ ସମୀକ୍ଷା ସହ ଗବେଷଣାର କିଛି ଉପାଦାନ ରହିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏହାପଳରେ ସାଧାରଣ ଖବର ବା ମତାମତ ଭିତିକ ରିପୋର୍ଟଠାରୁ ବିଶ୍ୱାସାତ୍ମକ ରିପୋର୍ଟ ଭିନ୍ନ ହୋଇଥାଏ ।

ବିଶ୍ୱାସାତ୍ମକ ରିପୋର୍ଟ ସାଧାରଣତଃ ଦୀଘ ହୋଇଥାଏ । ହଜାରେ ସଂଖ୍ୟାରୁ ଅଧିକ ଶଙ୍ଖ ମଧ୍ୟ ଏଥରେ ଉପଯୋଗ ହୋଇପାରେ । ଏହି ରିପୋର୍ଟଟି ବିଷୟର ମୋଟାମୋଟି ପୃଷ୍ଠାଭୂମି ଓ କିଛି ଅଜଣା ସୂଚନା ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ । ଫଳରେ ପାଠକ ମୂଲ୍ୟବାନ ଓ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ଜ୍ଞାନ ଲାଭ କରିଥାନ୍ତି । ରାଜନୈତିକ ଓ ଅର୍ଥନୈତିକ ବିଷକ୍ତ ନେଇ ପ୍ରାୟତଃ ଗଣମାଧ୍ୟମରେ ବିଶ୍ୱାସାତ୍ମକ ରିପୋର୍ଟଂ କରାଯାଇଥାଏ ।

୩.୪.୨ : ବାଖ୍ୟାତ୍ମକ ରିପୋର୍ଟଂ :

ପ୍ରଥମ ବିଶ୍ୱାସାତ୍ମକ ବା ଏହାକୁ ପୂର୍ବରୁ ଘଟଣା ସଂପର୍କରେ ପାଠକଙ୍କ ପାଇଁ କେବଳ ନିରୋଳା ତଥ୍ୟ ଓ ସୂଚନା ପରିବେଶର କରାଯାଉଥିଲା । କିଏ, କଣ, କାହିଁକି ଓ କେତେବେଳେ ପ୍ରଶ୍ନକୁ ନେଇ ଖବର ପରିବେଶର କରାଯାଉଥିଲା । ତେବେ ସମୟ ବଦଳିବା ସହ ସାମ୍ବାଦିକ କାହିଁକି ଓ କିପରି ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ମଧ୍ୟ ଉପସ୍ଥାପିତ କଲେ । ଏହିଠାରୁ ହିଁ ବାଖ୍ୟାତ୍ମକ ରିପୋର୍ଟଂର ପ୍ରଚଳନ ଘଟିଲା ।

କୌଣସି ଘଟଣା ବା ପ୍ରସଙ୍ଗର ମୂଳ ତଥ୍ୟରୁ ଏହା ଅଧିକ କିଛି ଯୋଗାଇଥାଏ । ବାଖ୍ୟାତ୍ମକ ରିପୋର୍ଟ ସମୀକ୍ଷା, ପ୍ରସଙ୍ଗ ଓ ସମ୍ବାଦ ପରିଶାମ ସଂପର୍କରେ ସୂଚନା ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ । ବାଖ୍ୟାତ୍ମକ ରିପୋର୍ଟଂ ସଂପର୍କରେ ବିଭିନ୍ନ ଲେଖକ ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ ସଂଝା ପ୍ରଦାନ କରିଛନ୍ତି । ଦି ସଣ୍ଟେ ନ୍ୟୁ ଯୋର୍କ ଟାଇମସର ସଂପାଦକ ଲେଖର ମର୍କେଲଙ୍କ ମତରେ ଏହି ରିପୋର୍ଟ ଗଭୀରତା ଓ ଯଡ଼ର ସହ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଏ । ପୃଷ୍ଠାଭୂମି ବିବରଣୀ ଦ୍ୱାରା ଏହି ଖବରକୁ ସତେଜ କରାଯିବା ସହ ଅଧିକ

ପୂର୍ବୀଙ୍କ ଓ ଫଳପ୍ରଦ କରାଯାଇଥାଏ । ତାଙ୍କ ମତରେ ପରିସ୍ଥିତିର ପୃଷ୍ଠାଭୂମି ଜ୍ଞାନ ଉପରେ ବାପ୍ରଦ ବିଚାରଧାରାରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ରିପୋର୍ଟକୁ ବାଖ୍ୟାତ୍ମକ ରିପୋର୍ଟଂ କୁହାଯାଇଥାଏ । ଖବରର ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଂଶ ରହୁଥିବା ଘଟଣାର ବାଖ୍ୟାକରଣକୁ ହିଁ ବାଖ୍ୟାତ୍ମକ ରିପୋର୍ଟଂ କୁହାଯାଏ ବୋଲି ମର୍କେଲ ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି । ଡ୍ରାଲ ସ୍କ୍ରିଟ ଜର୍ଣ୍ଣାଲର କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ ସଂପାଦକ ରବର୍ ବୋଲର୍ପଙ୍କ ମତରେ ଏ ଘଟଣାକୁମ ବିଷୟରେ ପାଠକ ଯେଉଁ ସମସ୍ତ ବିଷୟ ଜାଣିବାକୁ ଚାହୁଁଥିବେ ତାହା ଜଣାଇବା ହେଉଛି ବାଖ୍ୟାତ୍ମକ ରିପୋର୍ଟଂ । ଏଥରେ ଘଟଣାର ସମସ୍ତ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ତଥ୍ୟ ଏପରି ଲେଖାଯାଇଥିବ ଯାହା ପାଠକଙ୍କ ମନକୁ ଛୁଇଁପାରିବ । ଦି ନ୍ୟୁ ଯୋର୍କ ଟାଇମସର ସଂପାଦକ କ୍ୟାଟଲେଜଙ୍କ ମତରେ ଖବରର ଗୁରୁତ୍ୱ ଅନୁଯାୟୀ ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବେ ସଠିକ୍ ସୂଚନା ଏପ୍ରକାର ରିପୋର୍ଟରେ ଯୋଗାଇ ଦିଆଯାଇଥାଏ ।

ସାମ୍ବାଦିକ ଏତୁକେତର ଫେଡ଼ରିକ୍ ଇ ମେରଟିନଙ୍କ ମତରେ ବାଖ୍ୟାତ୍ମକ ଅର୍ଥ ଛଷ୍ଟିକରଣ, ସଂଯୋଜନା ଓ ସାଧାରଣ ଯୌକ୍ତିକତା । ଏଥରେ ପ୍ରଳାଦ, ବର୍ତ୍ତମାନ ଓ ସମ୍ବାଦ ଭବିଷ୍ୟତର ମିଶ୍ରଣ ଘଟିଥାଏ । ଏହା କେବଳ ଏକ ଅଙ୍କୁରଣ ନୁହେଁ ଯାହା ଭୂଲ୍ ଫଳଙ୍କ ବାହାରକୁ ଆସିଥାଏ ବରଂ ଲୁକ୍କାୟିତ ନିମ୍ନଗାମୀ ଚେର ଏଥରେ ରହିଥାଏ ଯାହା ବାଯ୍ଦୁ ପାଇଁ ଅଙ୍କୁରକୁ ଟେଲି ବାହାରକୁ ଆଣିଥାଏ । ଡାରିସଙ୍କ ମତରେ ବାଖ୍ୟାତ୍ମକ ରିପୋର୍ଟର ସଂଝା ପ୍ରତି ସଂପାଦକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ମତଭେଦ ରହିଛ । କେହିକେହି ଏହାକୁ ଘଟଣାର ପ୍ରଳାଦ ବିବରଣୀ ସହ ନିରପେକ୍ଷ ବିବରଣୀ ବୋଲି କହୁଥିବାବେଳେ କେହିକେହି ଏହାକୁ ଘଟଣା ସଂପର୍କରେ

ଲେଖକଙ୍କର ନିଜସ୍ତ ସଂଜ୍ଞା ବୋଲି ଦର୍ଶାଇଥାନ୍ତି । ଏହା ବିତର୍କର ବିଷୟ ହୋଇ ରହିଆଯିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଦୈନିକିନ ସାମ୍ବାଦିକତାକୁ ଅଗାଧ ତଥା ଭାବପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବା ପାଇଁ ବାଖ୍ୟାତ୍ମକ ରିପୋର୍ଟଂର ଅଧିକ ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଥିବା ମତସହ ସମସ୍ତେ ଏକମତ । ସଂଜ୍ଞା ଭିତରେ ବାଖ୍ୟାତ୍ମକ ରିପୋର୍ଟଂ ନିରୋଳା ତଥ୍ୟ ଉପସ୍ଥାପନାଠାରୁ କିଛି ଅଧିକ । ନିରୋଳା ତଥ୍ୟ ସହ ଏଥୁରେ ପ୍ରକ୍ଳଦି ବିବରଣୀ ପ୍ରଦାନ କରାଗଲେ ଏହା ପୂର୍ଣ୍ଣଙ୍କ ଓ ପାଠକଙ୍କ ପାଇଁ ଫଳପ୍ରଦ ହୋଇପାରିବ । ଏଥୁରେ ଆପେକ୍ଷିକ ଭାବେ ତଥ୍ୟ ସ୍ଥାନିତ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ଏହି ରିପୋର୍ଟ ପାଠକଙ୍କ ପାଇଁ ଘଟଣାର କାହିଁକି ଓ କିପରି ଦିଗର ତଥ୍ୟକୁ ବାଖ୍ୟା କରିଥାଏ । ପୂର୍ବରୁ ଘଟଣାର ଆଧାର, ଦୃଶ୍ୟାବଳୀ ଓ ଗରୁଡ଼ ଆଦି ଦିଆଯାଇଛି । ତେବେ ବିଷୟ ସହ ପରିଚିତି ରହିବା ସହ ଏ ସଂପର୍କରେ ଧାରଣା ମଧ୍ୟ ରହିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏଥୁରେ ଘଟଣାର ଧାରା, ପ୍ରଭାବ ଓ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଚିହ୍ନଗ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ଅତେବ ବାଖ୍ୟାତ୍ମକ ରିପୋର୍ଟଂ କେବଳ ଏକ ତଥ୍ୟଗତ ବିବରଣୀ ନୁହେଁ, ଏହା ଘଟଣାର କାରଣ ଓ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସଂପର୍କରେ ଅଧିକ କହିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଯଥା ଦୁର୍ଘଟଣାର କାରଣ, ପ୍ରାକୃତିକ ବିପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପରବର୍ତ୍ତୀ ପ୍ରଭାବ, ଦୁଇ ନେତାଙ୍କ ଆଲୋଚନାର ଭବିଷ୍ୟତ ଫଳାଫଳ ଆଦି ସଂପର୍କରେ କହିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ଉଦାହରଣ ସ୍ଵରୂପ ଏକ ବୈଠକର ବିବରଣୀ ସଂଗ୍ରହ କରାଯିବା ସମୟରେ ଏଥୁରେ ସାଧାରଣତଃ ବୈଠକର ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀ ପକ୍ଷ, ସମୟ, ବୈଠକ ସ୍ଥାନ, ଏହାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ, ଆଲୋଚନା ପ୍ରସଙ୍ଗ ଓ ଫଳଫଳ ଆଦି ସ୍ଥାନିତ କରାଯାଇଥାଏ । କିନ୍ତୁ ବାଖ୍ୟାତ୍ମକ ରିପୋର୍ଟରେ ପ୍ରସଙ୍ଗର ପୃଷ୍ଠାଭୂମି, ସମାନ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ହୋଇଥିବା ପୂର୍ବ ବୈଠକ ଓ ଏହାର ଫଳଫଳକୁ ଅତିରିକ୍ତ ସୂଚନା ଭାବେ ସ୍ଥାନିତ କରାଯାଇଥାଏ । ବାଖ୍ୟାତ୍ମକ ରିପୋର୍ଟଂ ହଠାତ୍ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇନଥାଏ ବା ଭାବନାର ଫଳ ନୁହେଁ । ସ୍ଵାଭାବିକ ରିପୋର୍ଟଂ ତୁଳନାରେ ଏଥୁରେ ଅଧିକ ସୂଚନା ସ୍ଥାନିତ କରିବୁ ପଡ଼େ । ବାଖ୍ୟାତ୍ମକ ରିପୋର୍ଟଂ ପାଇଁ ଥିବା ବିଭିନ୍ନ ପର୍ଯ୍ୟାୟ ନିମ୍ନରେ ଦିଆଗଲା-

ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ ପର୍ଯ୍ୟାୟ: ଏହା ପ୍ରଥମ ଗୁରୁଡ଼ପୂର୍ଣ୍ଣ ସୋପାନ । କାରଣ ଏହି ସୋପାନ ବିବରଣୀର ଭିତ୍ତିଭୂମି ହୋଇଥାଏ । ଯଦି ଅଧିକ ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଏ ଏବଂ ଏହାକୁ ତନଶ୍ଵର ଓ ପୁନଃତନଶ୍ଵର କରାଯାଏ ତାହାଲେ ଖବରଦାତା ଅଧିକ ଦୃଢ଼ ଓ ଆତ୍ମବିଶ୍ୱାସର ସହ ବିବରଣୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିପାରିବ ।

ପୂର୍ବାନୁମାନ ପର୍ଯ୍ୟାୟ: ଖବରଦାତା ଜଣେ ବୈଜ୍ଞାନିକ ପରି ବା ବିଜ୍ଞାନର ତତ୍ତ୍ଵ ପରି କିଛି ‘ଜ୍ଞାନଶୀଳ ଅନୁମାନ’ କରେ ଯେଉଁଠି ସେ ନିଜ ଖବର ପାଇଁ ତଥ୍ୟଭିତରେ କିଛି ପୂର୍ବାନୁମାନ କରିଥାନ୍ତି । ଏହି ଅନୁମାନ ଯଦି ଦୃଢ଼ ଭାବେ ବିବରଣୀ ପ୍ରସ୍ତୁତି ଆତ୍ମକୁ ଗତି କରୁଥାଏ ତାହାଲେ ଅନୁମାନ ତଥ୍ୟ ସହ ବିଶେଷଜ୍ଞ ସୂଚନା ତନଶ୍ଵର କରି ନିଆଯିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ବାଖ୍ୟାତ୍ମକ ପର୍ଯ୍ୟାୟ: ଉପରୋକ୍ତ ଦୁଇ ପର୍ଯ୍ୟାୟର ଏହା ହେଉଛି ଫଳ ସଦୃଶ । ଏହି ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଖବରଦାତା ବିବରଣୀର ଅର୍ଥ, ଗୁରୁଡ଼ ଓ ପ୍ରଭାବ ବୁଝାଇଥାଏ । ଏହି ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଖବରଦାତଙ୍କ ବାଖ୍ୟା ପ୍ରତି ଗୁରୁଡ଼ ଦିଆଯିବା ସହ ବିଶେଷଜ୍ଞ ମତାମତ ମଧ୍ୟ ସ୍ଥାନିତ କରାଯାଇଥାଏ ।

(ସୂଚି: ଜର୍ଣ୍ଣାଲିଜିମ ଫର ଫିଲିପିନୋ, ଲେଖକ: ଆଲିଟୋ ମାଲିନାଓ ପୃଷ୍ଠା: ୧୩୯)

ବାଖ୍ୟାତ୍ତ୍ଵକ ରିପୋର୍ଟରେ ଉଥ୍ୟରତ ପୃଷ୍ଠାଭୂମି, ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଦର୍ଶୀ ବିବରଣୀ, ପାର୍ଶ୍ଵ ସୂଚନା, ସ୍ଥାନୀୟ ସୂଚନା ଓ ସମସ୍ତ ବିଷୟରେ ବାଖ୍ୟା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥାଏ । ଏଥରେ କାରଣ, ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ, ଗୁରୁତ୍ୱ, ସମୀକ୍ଷା, ତୁଳନା ଓ ପୂର୍ବାନୁମାନ ସ୍ଥାନିତ ହୋଇଥାଏ । ଏହାର ମୁଖ୍ୟ ଆଧାର ଉଥ୍ୟ, ମତାମତର ଏଥରେ ସ୍ଥାନ ନାହିଁ । ନିରାଧାର ଓ ଏକତରଫା ମନ୍ତ୍ରବ୍ୟ ଏଥରେ ସ୍ଥାନ ପାଇବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ବ୍ୟକ୍ତସାମାଜିକ, ବାଣିଜ୍ୟ, ଆର୍ଥିକ, ଶ୍ରକ୍ଷମୀଙ୍କ ସଂପର୍କ, ଦୃଦ୍ଧ ପ୍ରସଙ୍ଗକୁ ନେଇ ସାଧାରଣତଃ ବାଖ୍ୟାତ୍ତ୍ଵକ ବିବରଣୀ ପ୍ରପୁତ୍ର କରାଯାଇଥାଏ । ଉତ୍ସରନେଗ କେତେକ ଜଟିଲ ସୂଚନା ଓ ଅସମ୍ଭବ ମତ ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ ।

୩.୪.୩: ବର୍ଣ୍ଣନାତ୍ତ୍ଵକ ରିପୋର୍ଟ:

ଘଟଣା କଣ ଓ ଏହା କିପରି ଥିଲା ତାହା ଯେଉଁ ଶୈଳୀରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଏ ତାହାକୁ ବର୍ଣ୍ଣନାତ୍ତ୍ଵକ ରିପୋର୍ଟ କୁହାଯାଇଥାଏ । ଏଥରେ ବାପ୍ରତିବ ଦିଗ ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ଦିଆଯାଇଥାଏ । ଘଟଣାର ସିଧାସଳଖ ବିବରଣୀ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଏ । ଏଥରେ ଖବରଦାତା ଉଥ୍ୟ ଓ ବିଷୟ ପ୍ରତି ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇଥାନ୍ତି । ଘଟଣାର ବାଖ୍ୟା ପାଠକଙ୍କ ଉପରେ ଛାଡ଼ି ଦିଆଯାଏ । ବର୍ଣ୍ଣନାତ୍ତ୍ଵକ ରିପୋର୍ଟରେ ଖବରଦାତା ବାପ୍ରତି ଓ ନିରପେକ୍ଷ ଭାବେ ଉଥ୍ୟ ଉପସ୍ଥାପିତ କରିଥାଏ । ଏପ୍ରକାର ରିପୋର୍ଟରେ ମତାମତ ବା ପ୍ରତିକ୍ରିୟାର ସ୍ଥାନ ନାହିଁ ।

ଉଦାହରଣ ସ୍ଵରୂପ ଯଦି ସରକାର ନୂଆ ଚିକଷା ନୀତି ଘୋଷଣା କରନ୍ତି ତାହାଲେ ଖବରଦାତା ଘୋଷଣାନାମାର ପୁଞ୍ଜାନୁପୁଞ୍ଜ ବିବରଣୀ ବା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଦଫାଗୁଡ଼ିକୁ ବର୍ଣ୍ଣନାତ୍ତ୍ଵକ ଶୈଳୀରେ ଲେଖନ୍ତି । ତେବେ ଦରଦାମ ଉପରେ ଏହାର ପ୍ରଭାବ ଓ ଅର୍ଥନୀତି ଉପରେ ପ୍ରଭାବ ଦିଗକୁ ପାଠକମାନଙ୍କ ଉପରେ ଛାଡ଼ି ଦିଆଯାଏ ।

ବର୍ଣ୍ଣନାତ୍ତ୍ଵକ ରିପୋର୍ଟରେ ଖବରଦାତା ଜଣେ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷକ ଭାବେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାନ୍ତି । କଣ ଘଟିଲା ସେପର୍କରେ ସେ ପାଠକ ବା ଶ୍ରୋତଙ୍କୁ ଅବଗତ କରାଇବା ପରେ ଏହାର ବୃଦ୍ଧତର ଦିଗ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଦାୟିତ୍ୱ ପାଠକଙ୍କ ଉପରେ ଛାଡ଼ି ଦେଇଥାନ୍ତି । ଏହି ଖବରରେ ବାପ୍ରତି ପ୍ରତିଫଳିତ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ବର୍ଣ୍ଣନାତ୍ତ୍ଵକ ରିପୋର୍ଟ ମୁଖ୍ୟତଃ କଣ, କେଉଁଠି, କେତେବେଳେ, କିଏ ସମେତ ଯାଞ୍ଚ ଉଥ୍ୟ ଉପରେ ଦୃଷ୍ଟି ନିବନ୍ଧ କରିଥାଏ । ବର୍ଣ୍ଣନାତ୍ତ୍ଵକ ରିପୋର୍ଟରେ ପାଠକଙ୍କୁ ଘଟଣାପ୍ଲଟରେ ବା ଆପେକ୍ଷିକ ଦୂରତାରେ ରଖିପାରିବା ଭଲି ପୁଞ୍ଜାନୁପୁଞ୍ଜ ବିବରଣୀ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥାଏ । ଏଥୁସହ ପାଠକ ଘଟଣାର ସ୍ଥାନ ଓ ବିଷୟକୁ ମଧ୍ୟ ଚିହ୍ନଟ କରିପାରନ୍ତି । ଏଥରେ ଅନେକ ଉତ୍ସତାଙ୍ଗ ରହିଥାଏ ଓ ବାଖ୍ୟା ଗଭୀର ହୋଇଥାଏ । ଏହାର ଭାଷା ସରଳ ହେବା ଉଚିତ ଯଦ୍ୟାରା ଅଧିକାଂଶ ଜନସାଧାରଣ ଏହା ବୁଝିପାରିବେ । ଆଳଙ୍କାରିକ ଭାଷା ଏଡ଼ାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଅବୋଧ୍ୟ ଓ ବୈଷ୍ଣମୀକ ଶଙ୍କ ସରଳ ତଙ୍କରେ ଉପସ୍ଥାପିତ କରାଯିବା ଉଚିତ । ଏପ୍ରକାର ରିପୋର୍ଟରେ ସୂଚନା ସ୍ଥାନ ଓ ଘଟଣାର ବାହ୍ୟ ସ୍ଥାନର ମଧ୍ୟରେ ଭାବେ ମୁଖ୍ୟତଃ ସାମାଜିକ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାଏ । ତେବେ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ ଓ ଯୁକ୍ତିନିଷ୍ଠ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ବର୍ଣ୍ଣନାତ୍ତ୍ଵକ ରିପୋର୍ଟ ଭ୍ରମର ଉର୍ଦ୍ଧରେ ନୁହେଁ ।

୩.୪.୪: ଅନୁସନ୍ଧାନମୂଳକ ରିପୋର୍ଟ୍:

ସାଧାରଣତଃ ଯେଉଁ ବିଷୟ କେହି ଲୁଚାଇବାକୁ ଉଦ୍ୟମ କରିଥାନ୍ତି ତାହାକୁ ନିଜସ୍ବ ଅନୁଧ୍ୟାନ ବା ଗବେଷଣା ଦ୍ୱାରା ବିବରଣୀ ଆକାରରେ ପ୍ରକାଶ କରିବାର ପ୍ରକିମ୍ବାକୁ ଅନୁସନ୍ଧାନମୂଳକ ରିପୋର୍ଟ୍ କୁହାଯାଏ । ଅନେକ ଲେଖକ ଅନୁସନ୍ଧାନମୂଳକ ରିପୋର୍ଟ୍‌ର ସଂଙ୍ଗୀ ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ ଭାବେ ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି । ଅନୁସନ୍ଧାନମୂଳକ ସାମାଜିକତାକୁ ନେଇ ମାର୍କ ଲିହରଙ୍କ ଅନୁଧ୍ୟାନ ‘ଶୋରା ବେସଡ୍ ଜନକ୍ଷାରା: ଏ ମାନ୍ୟାଳ ଫର ଜନଭେଷ୍ଟିଗେଟିଭ ଜର୍ଣ୍ଣାଲିଷ୍ଟ’ ଅନୁଯାୟୀ ଜାଣିଶୁଣି ବା କ୍ଷମତା ପ୍ରଭାବରେ ଯେଉଁ ସର୍ବସାଧାରଣ ବିଷୟ ଗୋପନ ରଖିବା ପାଇଁ ଉଦ୍ୟମ କରାଯାଏ ତାହାକୁ ଲୋକଲୋଚନକୁ ଆଣିବା କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଅନୁସନ୍ଧାନମୂଳକ ରିପୋର୍ଟ୍‌କୁହାଯାଇଥାଏ । ଗୋଲମାଳିଆ ବା ଅସାବଧାନତା ବଶତଃ କିଛି ତଥ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟି ଆଭ୍ୟାଳରେ ରହିଯାଇଥାଏ । ଏହାକୁ ଲୋକଲୋଚନକୁ ଆଣିବା ପାଇଁ ଉତ୍ସ ଗୁପ୍ତ ଓ ଖୋଲା ସ୍ଵତ୍ତ ଏବଂ ତଥ୍ୟର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି ।

‘ଜନଭେଷ୍ଟିଗେଟିଭ ରିପୋର୍ଟ୍’: ଏ ଷ୍ଟଟି ଜନ ଟେକନିକ’ରେ ଡାଭିଡ୍ ପାର୍କ ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି ଯେ, କେହି ଚାପିଦେବାକୁ ଚାହୁଁଥିବା ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହଣକୁ ଅନୁସନ୍ଧାନମୂଳକ ରିପୋର୍ଟ୍ କୁହାଯାଇଥାଏ । ସତ୍ୟ ସହ ଅଣବିବାଦୀୟ କିମ୍ବା ହିସାବୀ ସୂତ୍ରରୁ ଅନୁସନ୍ଧାନମୂଳକ ରିପୋର୍ଟ୍ କେବଳ ସ୍ଵଷ୍ଟ ସୂଚନା ପ୍ରାସ୍ତୁତ କରେ ନାହିଁ, ବରଂ ଗୋଲମାଳିଆ ଗୋପନ ବିଷୟ ଜାଣିଥିବା ସୂତ୍ରରୁ ଏହା ଅଷ୍ଟଷ୍ଟ ସୂଚନା ସଂଗ୍ରହ କରିଥାଏ । ଏହି ଗୋପନୀୟତା ପରିପ୍ରକାଶ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ସୂତ୍ର କ୍ରୋଧୁତ ହୋଇଥାଏ ବୋଲି ଡାଭିଡ୍ ପାର୍କ ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି । ଜନଭେଷ୍ଟିଗେଟିଭ ଜର୍ଣ୍ଣାଲିଜିମ : କନଟେକ୍ ଆଣ୍ ପ୍ରାକ୍ତିକରେ ହୁଗୋ ଡେ ବର୍ଗ ଏକ ସିଧାସଳଖ ସଂଙ୍ଗୀ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛନ୍ତି । ସେ ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି ଯେ, ସାମାଜିକତା ବୃତ୍ତରେ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଯେକୌଣସି ଗଣମାଧ୍ୟମରେ ସତ୍ୟର ଉନ୍ନୟନ କରିବା ଓ ତୁଟି ଚିହ୍ନଟ କରିବା କାର୍ଯ୍ୟ ହିଁ ଅନୁସନ୍ଧାନମୂଳକ ସାମାଜିକତା । ଷ୍ଟଟି ଡିନବର୍ଗଙ୍କ ମତରେ ପାଠକ, ଦର୍ଶକ ଓ ଶ୍ରୋତାଙ୍କ ପାଇଁ ଗୁରୁତ୍ୱ ବହନ କରୁଥିବା ବିଷୟକୁ ନିଜସ୍ବ ଉଦ୍ୟମ ଓ କାର୍ଯ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ଲୋକଲୋଚନକୁ ଆଣିବା ଘଟଣାକୁ ଅନୁସନ୍ଧାନମୂଳକ ସାମାଜିକତା କୁହାଯାଇଥାଏ । ଦି ଡିର୍-ଫ୍ଲେମିସ୍ ଜନଭେଷ୍ଟିଗେଟିଭ ଜର୍ଣ୍ଣାଲିଜିମ ଗୋଷ୍ଠୀ ଭିତ୍ତିରେ ମତରେ ଅନୁସନ୍ଧାନମୂଳକ ସାମାଜିକତା ହେଉଛି ‘ଜଟିଳ ଓ ସବିଶେଷ ସାମାଜିକତା’ ।

ଅନୁସନ୍ଧାନମୂଳକ ରିପୋର୍ଟ୍‌ର ସଂଙ୍ଗୀ ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଗୋପନୀୟତା ଉନ୍ନୟନ ନେଇ ଏହାର ପ୍ରମୁଖ ଉପାଦାନ: ପନ୍ଥିତି, ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗତା, ମୂଳ ଗବେଷଣା ଓ ବିବରଣୀ ପ୍ରସ୍ତୁତି ସହ ମୋଟାମୋଟି ସହମତି ରହିଛି । ଏହା ଏକ ସନ୍ତ୍ରିଯତ୍ତକ ପ୍ରକିମ୍ବା ଯାହା ଜନସ୍ଵାର୍ଥ ସମ୍ବଲିତ ପ୍ରସଂଗର ଗଭାରତା ମଧ୍ୟକୁ ପ୍ରବେଶ କରିଥାଏ ଓ ନୂଆ ସୂଚନା ସୃଷ୍ଟି କରିଥାଏ କିମ୍ବା ଜାଣିଥିବା ସୂଚନାକୁ ଏକତ୍ରୀକରଣ କରି ନୂତନ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀର ପରିପ୍ରକାଶ କରିଥାଏ । ପାରମାରିକ ଖବରର ବିବରଣୀ ମୁଖ୍ୟତଃ ଅନ୍ୟଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ ସୂଚନା ବା ସାମଗ୍ରୀ ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ ହୋଇଥିବାବେଳେ ଅନୁସନ୍ଧାନମୂଳକ ରିପୋର୍ଟ୍ ସାମାଜିକର ନିଜ ଉଦ୍ୟମ ଦ୍ୱାରା ସଂଗ୍ରହୀତ ସୂଚନା ଉପରେ ଅଧିକ ନିର୍ଭରଶୀଳ ରହିଥାଏ । ତେଣୁ ଏହାକୁ ‘ଉଦ୍ୟୋଗୀ ରିପୋର୍ଟ୍’ ବା ‘ଏଣ୍ଟରପ୍ରାଇଜ ରିପୋର୍ଟ୍’ ବୋଲି ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଇଥାଏ । ଉତ୍ସ

ପ୍ରକାର ସାମାଦିକତାରେ କିଏ, କଣ, କେଉଁଠି, ଓ କେତେବେଳେ ଖବରର ମୁଖ୍ୟ ଉପାଦାନ ହୋଇଥାଏ । କିନ୍ତୁ ଅନୁସନ୍ଧାନମୂଳକ ରିପୋର୍ଟରେ ପାରମରିକ ରିପୋର୍ଟର ଫଳ ଉପାଦାନ ‘କାହିଁକି’ର ସ୍ଥାନ ‘କିପରି’ ନେଇଥାଏ । ଅନୁସନ୍ଧାନମୂଳକ ରିପୋର୍ଟ ସବିଶେଷ ହୋଇଥାଏ ଓ ଏଥରେ ଦୀର୍ଘସୂତ୍ରୀ ଗବେଷଣା, ଅଧିକ ସାକ୍ଷାତକାର ଜଡ଼ିତ ରହିଥାଏ । ଏଥରେ କାଗଜପତ୍ର ଅନୁଧ୍ୟାନ ଆବଶ୍ୟକ ପଡ଼ିଥାଏ । ଏହା ସରକାରୀ ବା ବୈସରକାରୀ କାଗଜପତ୍ର ହୋଇଥାଇପାରେ । ଏଥୁଥରେ ବିଭିନ୍ନ କାଗଜପତ୍ରର ଅନୁଧାବନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । ଏଥରେ ଅପରାଧ ଚିହ୍ନଟ ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଉଥିବା ଗୁପ୍ତ କ୍ୟାମେରା ଓ ନାରିକଣ ଉପକରଣ ଆଦି ଉପଯୋଗ କରାଯାଇଥାଏ । ଏହା ବ୍ୟକ୍ତି ବା ପ୍ରତିଷ୍ଠାନର ବିଶ୍ୱସମୀକ୍ଷା ପ୍ରତି ଗୁରୁତ୍ୱରୋପ କରିଥାଏ । ଏହା ଗଣମାଧ୍ୟମର ଜାଗ୍ରତ ପ୍ରହରା ଭୂମିକା ଅତି ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଢଙ୍ଗରେ ତୁଳାଇଥାଏ । ବ୍ରିତିଶ ସମାଦପତ୍ର ପ୍ରକାଶକ ଲଢ଼ି ନର୍ଥକିଲ୍ପଙ୍କ ଉକ୍ତିରୁ ଅନୁସନ୍ଧାନମୂଳକ ରିପୋର୍ଟର ଗୁରୁତ୍ୱ ଜଣାପଡ଼େ । ତାଙ୍କ ମତରେ ‘କେହି ନା କେହି, କେଉଁଠି ନା କେଉଁଠି ଯାହା ଲୁଚାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛି ତାହା ଅନୁସନ୍ଧାନମୂଳକ ଖବର, ଅବଶିଷ୍ଟ ବିଜ୍ଞାପନ’ । ସମାଜ ଅନୁସନ୍ଧାନମୂଳକ ଖବର ଚାହେଁ, କାରଣ:

- ଯେଉଁ ସମାଜରେ ବ୍ୟକ୍ତିଏ ରହିଥାଏ ସେ ସଂପର୍କରେ ଜାଣିବା ପାଇଁ ତାର ଅଧିକାର ରହିଛି । ବିଭିନ୍ନ ନିଷ୍ଠା ସଂପର୍କରେ ଜାଣିବାର ଅଧିକାର ସେମାନଙ୍କର ରହିଛି କାରଣ ଏହା ଦ୍ୱାରା ସେମାନେ ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇପାରନ୍ତି । ଏମିତିକି କ୍ଷମତାରେ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷ ଏସବୁକୁ ଗୁପ୍ତ ରଖିବା ପାଇଁ ଉଦ୍ୟମ କରିଥାନ୍ତି ।
- ସରକାରୀ ସଂସ୍ଥା ହେଉ କି ବିଶ୍ୱ ବାଣିଜ୍ୟ ବ୍ୟବସାୟ ହେଉ ବା ସମାଜରେ ଥିବା ଗୋଷ୍ଠୀ ହୁଅନ୍ତୁ, କ୍ଷମତାସୀନ ବ୍ୟକ୍ତି କ୍ଷମତାର ଦୂରୁପଯୋଗ କରିପାରନ୍ତି । କ୍ଷମତାସୀନ ବ୍ୟକ୍ତି ଦୁର୍ଲୀଳି, ଅର୍ଥ ଚୋରି, ବେନିଯମ ଆଦି କାର୍ଯ୍ୟ କରି ଅନ୍ୟ ଜନତାଙ୍କ ପ୍ରତି କ୍ଷତି ସୃଷ୍ଟିକରନ୍ତି । ସେମାନେ ନିଜ କାର୍ଯ୍ୟ ଠିକ୍ ଭାବେ କରିବାରେ ଅକ୍ଷମ ବା ଅଦକ୍ଷ । ତେଣୁ ସେମାନେ ଏସଂକ୍ରାନ୍ତ ତଥ୍ୟ ସର୍ବଦା ଗୁପ୍ତ ରଖିବାକୁ ଚାହିଁଥାନ୍ତି । ଏପ୍ରକାର ଅପବ୍ୟବହାରକୁ ସାମାଦିକ ଉନ୍ନୋଟନ କରିବାକୁ ଉଦ୍ୟମ କରିଥାନ୍ତି ।
- କ୍ଷମତାରେ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷ ମୁଖ୍ୟତଃ ନିର୍ବାଚିତ ଜନପ୍ରତିନିଧି କିପରି ନିଜର ଦାୟିତ୍ୱ ତୁଳାଉଛନ୍ତି ସେଥୁପାଇଁ ଦୃଷ୍ଟି ରଖିବା ସାମାଦିକର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ଜନପ୍ରତିନିଧି ନିଜ ନିର୍ବାଚନ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ପାଳନ କରୁଛନ୍ତି କି ନାହିଁ ସେ ସଂକ୍ରାନ୍ତ ପ୍ରଶ୍ନ ବାରମ୍ବାର ପଚାରୀଯିବା ଉଚିତ । ରାଜନୀତିଜ୍ଞ ବା ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷ ଯେଉଁମାନେ ନିଜ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ପାଳନ କରୁନାହାଁନ୍ତି ସେମାନେ ତଥ୍ୟ ଲୁଚାଇବାକୁ ଉଦ୍ୟମ କରିବେ । ତେଣୁ ଏହାକୁ ଲୋକଲୋଚନକୁ ଆଣିବା ପାଇଁ ସାମାଦିକ ଉଦ୍ୟମ କରିବା ଉଚିତ ।

ଉଲ ଅନୁସନ୍ଧାନମୂଳକ ରିପୋର୍ଟର ଅନେକ ପ୍ରଭାବ ରହିଛି । ଏହାଦ୍ୱାରା ନୀତିରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇପାରେ ବା ଅପାରଗ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ଲୟପା ଦେବାକୁ ପଡ଼ିପାରେ । ଦୁର୍ଲୀଳିଗ୍ରହଣକୁ ଚାକିରାରୁ ବିଦା ମଧ୍ୟ କରିଯାଇପାରେ । ଏହି ରିପୋର୍ଟ ଯୋଗୁଁ ପୂର୍ବରୁ ଅବହେଳିତ ହୋଇ ରହିଥିବା ପ୍ରସଙ୍ଗ ବା ଅଞ୍ଚଳ ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ପଡ଼ିବାରେ ବା ଜନ ବିତର୍କର ସ୍ଵତ୍ତପାତ ମଧ୍ୟ ଘଟେ ।

ଏପ୍ରକାର ରିପୋର୍ଟ ସମାଦପତ୍ର ବା ସମାଦ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ବିକ୍ରିରେ ସହାୟକ ହୋଇଥାଏ ।

ପାରମରିକ ଓ ଅଣପାରମରିକ ପ୍ରଣାଳୀର ଉପଯୋଗରେ ସୃଷ୍ଟି ଫଳ ହେଉଛି ଅନୁସନ୍ଧାନମୂଳକ ସାମାଦିକତା । ଏହି ପ୍ରଣାଳୀ କିନ୍ତୁ ସାମିଧାନିତ ଅଟେ । ଏଥରେ ସରକାରୀ ପାଣ୍ଡି ଅପବ୍ୟବହାର, କ୍ଷମତାର ଦୂରୁପଯୋଗ, ଦୂର୍ନୀତି ଓ ସରକାରୀ ଟ୍ରକ୍ଷର ଦୂରୁପଯୋଗରେ ଲିପ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ପ୍ରକାଶ କରାଯାଇଥାଏ । ଏଥୁପାଇଁ ବିବାଦୀୟ ପ୍ରସଙ୍ଗ ସଂପର୍କରେ ଗବେଷଣା, ତତ୍ତ୍ଵାର୍ଥ ଓ ତତ୍ତ୍ଵକ୍ଷଣ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏହାହେଲେ ସତ୍ୟ ପରିପ୍ରକାଶ ହୋଇପାରିବ । ଅନୁସନ୍ଧାନମୂଳକ ସାମାଦିକତାର ନାଟି ପ୍ରମୁଖ ଉପାଦାନ ହେଲା:

- କ) ସର୍ବସମ୍ମନିତ ତଥ୍ୟ ଗୋପନୀୟ ରଖିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା: ଯାହା ସର୍ବସାଧାରଣଙ୍କ ଗୋଚରାର୍ଥେ ନଥାଏ, ଦୂର୍ନୀତି, ସରକାରୀ ବିବାଦୀୟ କାରବାର, କର୍ପୋରେସ୍ ଗୋପନୀୟତା ପରି ସର୍ବସାଧାରଣ ଦୃଷ୍ଟି ଆଭ୍ୟାଳରେ ରଖାଯାଉଥିବା ପ୍ରସଙ୍ଗ ଅନୁସନ୍ଧାନମୂଳକ ସାମାଦିକତା ପରିସରଭୂକ୍ତ ।
- ଖ) ପାଠକଙ୍କ ଅବଗତି ପାଇଁ ପ୍ରସଙ୍ଗର ସାର୍ଵଜନୀନ ଗୁରୁତ୍ୱ ଥିବା ଉଚିତ୍: ସାମାଦିକଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଆଗ୍ରହପ୍ରଦ ହୋଇଥାଇପାରେ । କିନ୍ତୁ ଏଥୁପରି ଜନସାଧାରଣ ଆଗ୍ରହୀ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ଦିତ୍ତାୟର ଗୁରୁତ୍ୱ ଅଧିକ ।
- ଗ) ଏହା ସାମାଦିକର କାର୍ଯ୍ୟ: ଅନୁସନ୍ଧାନମୂଳକ ରିପୋର୍ଟର ବିବରଣୀ ଅନ୍ୟ କାହାରି ଅନୁଧ୍ୟାନ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ । ଅଜଣା ବ୍ୟକ୍ତି ସାମାଦିକ ନିକଟକୁ ପଠାଇଥିବା ଗୁପ୍ତ ନଥ୍ୟପତ୍ର ଅନୁସନ୍ଧାନମୂଳକ ବିବରଣୀ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ । ସାମାଦିକ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବେ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରି ବିଶ୍ୱାସଯୋଗ୍ୟପୂର୍ବରୁ ତଥ୍ୟ ଯାଞ୍ଚ କରିବେ ।

ଅନୁସନ୍ଧାନମୂଳକ ରିପୋର୍ଟର ବିବରଣୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ ପାଇଁ ଅନ୍ୟ ସାଧାରଣ ଖବର ବିବରଣୀ ପ୍ରସ୍ତୁତିର ଦକ୍ଷତା ଆବଶ୍ୟକ । ଏହାର ବିବରଣୀ ବିଷୟ ବା କ୍ରମାନ୍ୟ ଶୈଳୀରେ ଲେଖାଯିବ । କ୍ରମାନ୍ୟ ଶୈଳୀରେ ଅନୁସନ୍ଧାନର ବିବରଣୀ ସମୟ, କ୍ରମାନ୍ୟ ଓ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ମାଧ୍ୟମ ଦେଇ ପରିପ୍ରକାଶ ହୋଇଥାଏ । ବିଷୟାତ୍ମକ ଶୈଳୀରେ ପ୍ରସଙ୍ଗ, ଯୁକ୍ତି, ବ୍ୟବସ୍ଥା, ଧାରା, ପ୍ରକ୍ରିୟା କିମ୍ବା ବାଜ୍ୟାକୁ କେତ୍ର କରି ବିବରଣୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥାଏ ।

୩.୪: ଆସ ପ୍ରଗତି ମାପିବା

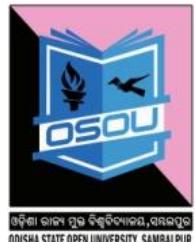
କ. ପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଓ ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ସମ୍ବାଦ ଭିତରେ ତପାତ୍ର ଦର୍ଶାଅ ।

ଘ. ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟକ ରିପୋର୍ଟର ନିୟମ କ'ଣ ?

ଘ. ବ୍ୟାଖ୍ୟାତକ ରିପୋର୍ଟର ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତଗୁଡ଼ିକ କଣ ?

ଘ. ଅନୁସନ୍ଧାନମୂଳକ ରିପୋର୍ଟର ଉପାଦେୟତା ଆମ ପାଇଁ କହିଁକି ରହିଛି ?

ୟୁନିଟ୍- ୪: ବିଭିନ୍ନ ଗଣମାଧ୍ୟମ ପାଇଁ ସମ୍ବାଦ ପ୍ରସ୍ତୁତି

୪.୦: ବିଷୟର ଗଠନ

- ୪.୧: ପଠନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ
- ୪.୨: ବିଷୟ ପରିଚୟ
- ୪.୩: ରିପୋର୍ଟଙ୍କ ଶୈଳୀରେ ଭିନ୍ନତା
- ୪.୪: ମୁଦ୍ରିତ ଗଣମାଧ୍ୟମ ପାଇଁ ରିପୋର୍ଟଙ୍କ
- ୪.୫: ବେତାର ବା ରେଡ଼ିଓ ପାଇଁ ରିପୋର୍ଟଙ୍କ
- ୪.୬: ଟେଲିଭିଜନ ସମ୍ବାଦ ପାଇଁ ରିପୋର୍ଟଙ୍କ
- ୪.୭: ଡ୍ରେବ ଗଣମାଧ୍ୟମ ପାଇଁ ରିପୋର୍ଟଙ୍କ
- ୪.୮: ପ୍ରଭେଦର ତୁଳନା
- ୪.୯: ଆସ ପ୍ରଗତି ମାପିବା

୪.୧: ପଠନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ

ଯଦିଓ ଖବରର ମୂଳ ଚରିତ୍ର ସମାନ ରହିଥାଏ ତଥାପି ବିଭିନ୍ନ ଗଣମାଧ୍ୟମ ସଂସ୍ଥା ନିଜ ସାମର୍ଥ୍ୟ ବା ଦୁର୍ବଳତା ଅନୁଯାୟୀ ନିଜ ନିଜ ସଂସ୍ଥା ପାଇଁ ଖବର ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଥାନ୍ତି । ଏହି ଅଧ୍ୟାୟର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଲା ବିଭିନ୍ନ କିସମ ଗଣମାଧ୍ୟମରେ ପରିବେଶିତ ହେଉଥିବା ଖବରର ପ୍ରକାର ତେବେ ସଂପର୍କରେ ବୁଝିବା । ଏହି ଅଧ୍ୟାୟର ଶେଷରେ ନିମ୍ନ ବିଷୟ ସଂପର୍କରେ ଶିକ୍ଷାଲାଭ କରିଛେବ ।

- ବିଭିନ୍ନ ଗଣମାଧ୍ୟମରେ ଥିବା ପ୍ରଭେଦ
- ମୁଦ୍ରିତ ଗଣମାଧ୍ୟମ ପାଇଁ ରିପୋର୍ଟଙ୍କ
- ବେତାର ବା ରେଡ଼ିଓ ପାଇଁ ରିପୋର୍ଟଙ୍କ
- ଟେଲିଭିଜନ କବର ପାଇଁ ରିପୋର୍ଟଙ୍କ
- ଡ୍ରେବ ଗଣମାଧ୍ୟମ ପାଇଁ ରିପୋର୍ଟଙ୍କ

୪.୨: ବିଷୟ ପରିଚୟ

ଖବର ବା ସୂଚନା ପାଇଁ ଆମେ ବିଭିନ୍ନ ଗଣମାଧ୍ୟମ ଉପଯୋଗ କରିଥାଇ । ପ୍ରସ୍ତୁତ ଓ ବୈଷୟିକ କୌଶଳର ବିକାଶ ଫଳରେ ଖବର ଜାଣିବା ପାଇଁ ଆମ ନିକଟରେ ଅନେକ ବିକଷ ବା ଚ୍ୟାନେଲ ଉପଲବ୍ଧ ହେଲାଣି । ଗଣମାଧ୍ୟମକୁ ମୁଖ୍ୟତଃ ୪ ଶ୍ରେଣୀରେ ବିଭିନ୍ନ କରାଯାଇପାରେ । ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଲା: ମୁଦ୍ରିତ (ସମ୍ବାଦପତ୍ର / ପତ୍ରିକା), ଲକେକଟ୍ରୋନିକ୍ (ଟିଭି / ରେଡ଼ିଓ) ଓ ଲକ୍ଷ୍ମରନେଟ୍ (ଅନଲାଇନ ଖବର ପୋର୍ଟାଲ / ଡ୍ରେବାଇଟ) । ବିଭିନ୍ନ ଗଣମାଧ୍ୟମ ମୂଳ ସୂଚନା ଓ ମୌଳିକ ସାମାଦିକତା ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଅପରିବର୍ତ୍ତତ ରଖି ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନରେ ଆମ ପାଇଁ ଖବର ପରିବେଶଣ କରିଥାନ୍ତି । ସେମାନେ ଖବର ବିବରଣୀ ଭିନ୍ନ ଶୈଳୀ ଓ ରୂପରେଖାରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଥାନ୍ତି ।

ଏହି ଅଧ୍ୟାୟରେ ମୁଦ୍ରିତ, ଚେଲିଭିଜନ, ରେଡ଼ିଓ ଓ ଅନଳାଇନ ଗଣମାଧ୍ୟମରେ ଖବର ପରିବେଶର କିମ୍ବା କିମ୍ବା ପ୍ରତିକାର ପ୍ରତିକାର ରହିଛି ତାହା ଆମେ ଜାଣିବା । ଏହି ମାଧ୍ୟମରେ ରିପୋର୍ଟଂ ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର ହେଉଥିବା ଭାଷା ଓ ଶୈଳୀର ମୌଳିକତା ସଂପର୍କରେ ଆମେ ଆଲୋଚନା କରିବା ।

୪.୩: ରିପୋର୍ଟଂ ଶୈଳୀରେ ଭିନ୍ନତା

ସମାନ ଖବର ବିଭିନ୍ନ ଗଣମାଧ୍ୟମରେ ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ ଶୈଳୀରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୁଏ । ଏହି ବିବରଣୀ ଲେଖିବା ସମୟରେ ଗଣମାଧ୍ୟମ ଖବରର ମୂଳ ଚରିତ୍ର ବଜାୟ ରଖିଥାଏ । ଖବରର ଭିନ୍ନତା ଘଟଣା ପାଇଁ ନୁହେଁ ବରଂ ସେହି ମାଧ୍ୟମର ଦର୍ଶକ ବା ଗ୍ରାହକଙ୍କ ଚାହିଦାକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଏହାର ରୂପବିନ୍ୟାସ କରାଯାଇଥାଏ । ଉଦାହରଣ ସ୍ଵରୂପ ମୁଦ୍ରିତ ଗଣମାଧ୍ୟମ ମୁଖ୍ୟତଃ ଶବ୍ଦ ଓ ଫଂଟୋ ଉପରେ ଅଧିକ ନିର୍ଭରଣୀଙ୍କ ଥିବାବେଳେ ଚେଲିଭିଜନ ଖବର ଦୃଶ୍ୟାବଳୀ ବା ଭିତ୍ତିଓ ଏବଂ ରେଡ଼ିଓ ଖବର ଧୂମୀ ରୂପରେ ପରିପ୍ରକାଶ କରାଯାଇଥାଏ । ସେହିପରି ଅନଳାଇନ ଖବରରେ ଶବ୍ଦ, ଭିତ୍ତିଓ, ଅନ୍ତିଓ ଓ ଫଂଟୋଗ୍ରାଫ୍ ରହିଥାଏ । ମୁଦ୍ରିତ ମାଧ୍ୟମରେ ପୃଷ୍ଠା ସ୍ଥାନର ଗୁରୁତ୍ବ ରହିଥିବାରୁ ଏହାରେ ବାକ୍ୟଟିଏ ୨୦ ରୁ ୨୫ଟି ଶକ୍ତମଧ୍ୟରେ ଲେଖାଯାଇଥାଏ । କିନ୍ତୁ ଚେଲିଭିଜନ ଓ ରେଡ଼ିଓ ଆଦି ପ୍ରସାରଣ ମାଧ୍ୟମରେ ସମୟର ଗୁରୁତ୍ବ ଥିବାରୁ ଏଠାରେ ସାଧାରଣତଃ ୧୦ରୁ ୧୫ ଶବ୍ଦ ମଧ୍ୟରେ ବାକ୍ୟଟିଏ ଲେଖାଯାଇଥାଏ । ତେବେ ଜନସାଧାରଣ ସମାଦପତ୍ର, ଚେଲିଭିଜନ ବା ରେଡ଼ିଓରୁ ଯେଉଁତଳି ଖବର ପାଠ କରିଥାନ୍ତି ବା ଶୁଣିଥାନ୍ତି ଡେବ ମାଧ୍ୟମରୁ ସେହିପରି ଭାବେ ସୁଚନା ପାଠ କରିନାଥାନ୍ତି ।

ମାଧ୍ୟମର ନିଜସ୍ତ ତାଙ୍କ ଓ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଚାହିଦାନ୍ତମ୍ୟାମୀ ମୁଦ୍ରିତ, ଚେଲିଭିଜନ, ରେଡ଼ିଓ ଓ ଅନଳାଇନ ଖବର ରିପୋର୍ଟଂରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଶୈଳୀ ଅନୁକରଣ କରିଥାନ୍ତି । ଉଦାହରଣ ସ୍ଵରୂପ ଆମେ ପ୍ରତିଦିନ ଖବରକାଗଜ ପାଇଥାର ଏବଂ ଏହି ଖବର ସାରାଦିନ ପାଇଁ ଅପରିବର୍ତ୍ତତ ରହିଥାଏ । ଆମେ ଯେତେଥର ଚାହିଁଲେ ଏହାକୁ ପଡ଼ିପାରିବା । କିନ୍ତୁ ଚେଲିଭିଜନ ଓ ରେଡ଼ିଓ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସମୟ ଗୁରୁତ୍ବପୂର୍ଣ୍ଣ । ଏହି ମାଧ୍ୟମର ଖବରକୁ ତକାଳ ଅନୁଭବ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏବେ କଣ ଘରୁଛି ତାହା ଏହି ମାଧ୍ୟମରେ ରିପୋର୍ଟଂ ବା ପ୍ରସାରଣ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗଣମାଧ୍ୟମର ନିଜସ୍ତ ବିଷୟବସ୍ତୁ ଚିନ୍ତନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ମଧ୍ୟ ରହିଛି । ବିଭିନ୍ନ ଗଣମାଧ୍ୟମ ପାଇଁ ଆମ ମନ୍ତ୍ରିଷ୍ଠର ଖବର ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ ମଧ୍ୟ ଭିନ୍ନ । ଚେଲିଭିଜନ ଓ ରେଡ଼ିଓ ପରି ପ୍ରସାରଣ ଗଣମାଧ୍ୟମରେ ଖବର ଥରେ ଶୁଣି ବା ଦେଖି ଘଟଣା ସଂପର୍କରେ ଅବଗତ ହେବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ ।

ଯଦି କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦୃଶ୍ୟାବଳୀ ଦେଖିନଥୁବେ ବା ଖବର ଶୁଣିନଥୁବେ ତାହାଲେ ତାହାଲେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଖବର ସଂପର୍କରେ ଦର୍ଶକ ବା ଶ୍ରୋତା ଅବଗତ ହୋଇପାରିବେ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ସମାଦପତ୍ର ବା ଅନଳାଇନ ମାଧ୍ୟମରେ ପାଠକ ଯେତେ ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚାହିଁଲେ ଖବର ପଡ଼ିପାରିବେ । ଯାହା ଅବୁଝା ରହିଲା ତାହା ପୁନର୍ବାର ପଡ଼ିପାରିବେ ବା ପଛକୁ ଫେରି ମଧ୍ୟ ଖବର ପଡ଼ିପାରିବେ । ଚେଲିଭିଜନ କିମ୍ବା ଅନଳାଇନ ମାଧ୍ୟମ ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ସାମାଦିକଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରତି ମିନିଟ ହେଉଛି ଡେଡ଼ଲାଇନ ବା ଶେଷ ସମୟ । କାରଣ ଦିନର ଯେକୌଣସି ସମୟରେ ଏହି ମାଧ୍ୟମରେ ଖବର ପ୍ରସାରଣ ହୋଇପାରିବ । କିନ୍ତୁ ସମାଦପତ୍ର ଗୋଟିଏ ଦିନରେ ଥରେ ପ୍ରକାଶ ହେଉଥିବାରୁ ଏଥୁରେ ଖବରଦାତାଙ୍କ ପାଇଁ ଡେଡ଼ ଲାଇନ ବା ଶେଷ

ସମୟ ସ୍ଥିରାକୃତ । ଏହାଠଳରେ ଖବରଦାତା ଅଧିକ ସମୟ ପାଇବା ସହ ସବିଶେଷ ଭାବେ ବିବରଣୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିପାରନ୍ତି । ଚେଲିଭିଜନର ସ୍ବରିଧା ହେଉଛି ଏହା ଦୃଶ୍ୟାବଳୀ ବା ଭିଡ଼ିଓ ଦେଖାଇଥାଏ । ଠଳରେ ମୁଦ୍ରିତ ଗଣମାଧ୍ୟମ ତୁଳନାରେ ଏଥିପାଇଁ କମ୍ ଶରର ଆବଶ୍ୟକତା ପଡ଼ିଥାଏ । ଡେବସାଇଟ ଗଣମାଧ୍ୟମରେ ବିବରଣୀ, ଅଢ଼ିଓବା ଧୂନୀ, ଭିଡ଼ିଓ ବା ଦୃଶ୍ୟାବଳୀ ମୋଟାମୋଟି ପାରମ୍ପରିକ ଗଣମାଧ୍ୟମ ତ୍ରାଙ୍ଗାରେ ପରିବେଶେଣ କରାଯାଇଥାଏ । ଡେବ ପୋର୍ଟାଲଗୁଡ଼ିକ ଅଧିକ କଥେପକଥନମୂଳକ ଆଭିମୁଖ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରିଥାନ୍ତି । ଜନସାଧାରଣ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବେ ସଂଗ୍ରହ କରିଥିବା ସ୍ଵର୍ଗନାକୁ ସଞ୍ଚାକରଣ ପାଇଁ ସଂସ୍କା ସେମାନଙ୍କୁ ସୁଯୋଗ ଦେଇଥାଏ, ଯାହା ଚେଲିଭିଜନ ବା ସମାଦପତ୍ରରେ ହୋଇନଥାଏ । ନିଜ ନିଜ ପାଠକ, ଦର୍ଶକ ବା ଶ୍ରୋତାଙ୍କୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିବା ପାଇଁ ବିଭିନ୍ନ ମାଧ୍ୟମ ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ ଆଭିମୁଖ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରିଥାନ୍ତି । ସ୍ଵର, ଶୈଳୀ, ଶାରୀରିକ ପରିପ୍ରକାଶ, ମହିଳା/ପୁରୁଷ ଓ ପୋଷାକ ଆଦି ଚେଲିଭିଜନ ଖବର ଦର୍ଶକଙ୍କୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିଥାଏ । ଖବରର ସତ୍ୟତା ଓ ବିଶ୍ୱାସନୀୟତାକୁ ଏହି ସମସ୍ତ ବିଷୟ ଦିଗ ପ୍ରଭାବିତ କରିଥାଏ । ରେଡ଼ିଓ ଖବରରେ ସ୍ଵର ଶୈଳୀ ଶ୍ରୋତାଙ୍କୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିଥାଏ । କଣ ଶୁଣିଲେ ବା କଣ ଦେଖିଲେ ତାହାକୁ ନେଇ ଜନସାଧାରଣ ଖବର ବା ବିବରଣୀ ସଂପର୍କରେ ତଙ୍କାଳ ଅବଗତ ହୋଇଥାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ମୁଦ୍ରିତ ବା ଅନଳାଇନ ମାଧ୍ୟମରେ ଖବରଦାତାଙ୍କ ଫଟୋ ସ୍କ୍ଵାନିତ କରୁଥୁଲେ ମଧ୍ୟ ଏହା ସେତେ ସମ୍ପଦ ଭାବେ ନୁହେଁ । ଏହି ମାଧ୍ୟମରେ ପାଠକ ନାମ ବା ବାଇ-ଲାଇନରୁ ସମାଦଦାତା ମହିଳା କି ପୁରୁଷ ସେବଂପର୍କରେ ଅବଗତ ହୋଇପାରିବେ । ଏହି ମାଧ୍ୟମରେ ପାଠକଙ୍କୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିବା ପାଇଁ ବିବରଣୀ ପ୍ରସ୍ତୁତି ଦକ୍ଷତା ଓ ସ୍ଵର୍ଗନାକ ଗୁଣାତ୍ମକ ମାନର ମହତ୍ତ୍ଵ ରହିଛି ।

୪.୪: ମୁଦ୍ରିତ ଗଣମାଧ୍ୟମ ପାଇଁ ସମାଦ ପ୍ରସ୍ତୁତି

ମୁଦ୍ରିତ ଗଣମାଧ୍ୟମର ଏକ ସ୍ଥିରାକୃତ ସମୟସାମା ରହିଛି । ସମାଦପତ୍ର ପ୍ରସ୍ତୁତି ଓ ବିତରଣ ପାଇଁ ସାଧାରଣତଃ ବିନ ମଧ୍ୟରେ ଥରେ ହୁଏ । ସେହିପରି ପତ୍ରିକା ପ୍ରସ୍ତୁତି ଓ ବିତରଣ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ / ପକ୍ଷ / ମାସେ ମଧ୍ୟରେ ଥରେ ହୋଇଥାଏ । ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭୌଗଳିକ ଅଞ୍ଚଳର ଖବର ବ୍ୟାପକ ଭାବେ ପ୍ରକାଶନ କରିବାର ସୁଯୋଗ ଏଥରେ ରହିଛି । ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ହାତକୁ ଏହି ପଦାର୍ଥ ସିଧାସଲଖ ଆସୁଛି ଓ ଏହା ପୁନଃପଠନ ପାଇଁ ସୁଯୋଗ ରହିଥିବାରୁ ମୁଦ୍ରିତ ମାଧ୍ୟମ ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ଜଟିଳ ଘଟଣା ବିଷୟରେ ଅବଗତ କରିବାରେ ସହାୟକ ହୋଇଥାଏ । ମୁଦ୍ରିତ ଗଣମାଧ୍ୟମରେ ଧୂନୀ ଓ ଗତିଶୀଳ ଦୃଶ୍ୟାବଳୀ ବ୍ୟବହାର କିନ୍ତୁ ନିଷେଧ । ପାଠକୀୟ ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରିବା ପାଇଁ ସମାଦପତ୍ର ନିଜନିଜ ବିଷୟବସ୍ତୁ ବା ରିପୋର୍ଟ ବିବରଣୀକୁ ପରିଷ୍ଵର ସହ ପ୍ରତିଦିନ୍ତା କରିଥାନ୍ତି । ଏକ ସମାଦପତ୍ର ବିବରଣୀ ଏପରି ଲେଖାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ ଯାହା ନିମ୍ନ ଭାଗ ଆଡ଼କୁ ସଂପାଦନା କରାଯାଇ ପାରୁଥିବ ।

ସମାଦପତ୍ରରେ ସ୍କ୍ଵାନ ସ୍ଥିର । ତେଣୁ ଏହି ସ୍କ୍ଵାନ ମଧ୍ୟରେ ଯାହା ରହିନପାରେ ସେଗୁଡ଼ିକ ବାଦ ଦିଆଯାଇଥାଏ । ଖବର ବିବରଣୀ ପାଠକରିବା ପୂର୍ବରୁ ପାଠକ ପ୍ରଥମେ ମୁଖ୍ୟ ଶିରୋନାମା ବା ହେଡ଼ଲାଇନ ପଡ଼ିଥାନ୍ତି ।

ଯଦି ମୁଖ୍ୟ ଶିରୋନାମା ବା ହେଡ଼ଲାଇନ ଆଗ୍ରହପ୍ରଦ ଲାଗେ ତାହାଲେ ବିଷୟର ପ୍ରଥମ ଅନୁଛ୍ଳେଦ ଉପରେ ଦୃଷ୍ଟି ପକାଇଥାନ୍ତି । ସମ୍ବାଦପତ୍ର ପାଠକ କେଉଁ ପୃଷ୍ଠାର କେଉଁ ପାଠ କେତେବେଳେ ପଡ଼ିବେ ବା କେଉଁ ଖବର ବାଦଦେବେ ତାହା ନିଜ ରୁଚି ଅନୁଯାୟୀ କରିଥାନ୍ତି ।

ପୂର୍ବ ଅଧ୍ୟାୟର ଆଲୋଚନା ଅନୁଯାୟୀ, ମୁଦ୍ରିତ ମାଧ୍ୟମ ବିବରଣୀର ଯେଉଁ ମୌଳିକ ଗଠନ ରହିଛି ସେଥିରେ ଗଠି ମୁଖ୍ୟ ଉପାଦାନ ଥାଏ । ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଲା ମୁଖ୍ୟ ଶିରୋନାମା ବା ହେଡ଼ଲାଇନ, ଲିଡ଼ ଓ ବିଷୟବସ୍ତୁ । କଠିନ ଖବରର କିଛି ଉପସଂହାର ନଥାଏ । ପାଠକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଆଗ୍ରହ ସୃଷ୍ଟି ପାଇଁ ହେଡ଼ଲାଇନ ବା ମୁଖ୍ୟ ଶିରୋନାମା ଆକର୍ଷଣୀୟ ଓ ଯୁକ୍ତିନିଷ୍ଠ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ମୁଖ୍ୟ ଶିରୋନାମା ଲେଖିବା ସମୟରେ ସକ୍ରିୟ ଓ ଅର୍ଥପ୍ରଦ କ୍ରିୟା ଉପଯୋଗ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ । ସହାୟକ କ୍ରିୟା ବା ଆର୍ଟକିଲ (ଇଂରାଜୀରେ ‘ଦି’ ‘ଏ’, ‘ଆନ୍’) ବ୍ୟବହାର କରାଯିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ଯେତେ ସମ୍ବନ୍ଧ ଏହା ସାଧାରଣତଃ ବର୍ତ୍ତମାନ ବା ଭବିଷ୍ୟତ କାଳରେ ଲେଖାଯାଇଥାଏ । କର୍ମବାଚ୍ୟରେ ମଧ୍ୟ ଏହା ଲେଖାଯାଇଥାଏ । ଯଥେଷ୍ଟ ଗୁରୁତ୍ୱ ଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ବକ୍ତ୍ଵବ୍ୟକ୍ତୁ ଶିରୋନାମାରେ ସ୍ଥାନିତ କରାଯାଇପାରେ । ଏହା ଏକକ ଉତ୍ସତାଂଶରେ ରହିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ମୁଦ୍ରିତ ଖବରରେ ମୁଖ୍ୟ ଶିରୋନାମା ବା ହେଡ଼ଲାଇନ ପରକୁ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଂଶ ହେଲା ଲିଡ଼ ବା ଇଣ୍ଡ୍ରା । ଅଧିକାଂଶ କଠିନ ଖବରର ଲିଡ଼ରେ ସବୁଠାରୁ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ସୂଚନା ବା ବିବରଣୀର ସାରାଂଶ ସ୍ଥାନିତ କରାଯାଇଥାଏ । ଏହା ସାଧାରଣତଃ ସବୁଠାରୁ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କିଏ, କାହିଁକି, କଣ, କେତେବେଳେ, କେଉଁଠି ଓ କିପରିକୁ ନେଇ ଗଠିତ ହୋଇଥାଏ । ଲିଡ଼ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଓ ତଥ୍ୟସର୍ବୀ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ଭାଷା ବୋଧଗମ୍ୟ ଓ ସ୍ଵର୍ଗ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ପାଠକଙ୍କୁ ଘରଣା ସଂପର୍କରେ ସର୍ବୋତ୍ତମ ଚିତ୍ର ପ୍ରଦାନ ପାଇଁ ଅସମାପିକା କ୍ରିୟା ବ୍ୟବହାର କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ । ପୂର୍ବ ଅଧ୍ୟାୟରେ ଅମେ ବିଭିନ୍ନ କିସମ ଲିଡ଼ ସଂପର୍କରେ ଆଲୋଚନା କରିଛେ ।

ଖବରର ବିଷୟବସ୍ତୁରେ ଘଟଣାର ପୁଞ୍ଜାନ୍ତପୁଞ୍ଜ ବିବରଣୀ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥାଏ । ଅଧିକାଂଶ କଠିନ ଖବର ଓଳଟ ପିରାମିଡ଼ ଶୈଳୀରେ ଲେଖାଯାଇଥାଏ ଯାହା ପୂର୍ବ ଅଧ୍ୟାୟରେ ଆଲୋଚିତ ହୋଇଛି । ଉଭୟ ସଂପାଦନା ଓ ପଠନ ପାଇଁ ଏହି ଶୈଳୀ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । ଏହି ଶୈଳୀରେ ଆରମ୍ଭରେ ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ସୂଚନା ରଖାଯିବା ସହ କ୍ରମାନ୍ୟରେ କମ୍ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ସୂଚନା ସ୍ଥାନିତ କରାଯାଇଥାଏ । ଯେତେବେଳେ ଏକ ଖବରର ବିବରଣୀ ଭବିଷ୍ୟତରେ ହେବାକୁ ଥିବା ଘଟଣା ସଂପର୍କରେ ଜଣାଇବାକୁ ଚାହେଁ ସେତେବେଳେ ସହାୟକ କ୍ରିୟା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଥାଏ । ଯେତେବେଳେ ଘଟଣାର ସମୟ ଜଣାନଥାଏ ବା ସମୟ ଏତେବେଳେ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ମନେ ହୁଏନାହିଁ ସେତେବେଳେ ବର୍ତ୍ତମାନ କ୍ରିୟାରେ ବିବରଣୀ ଲେଖାଯାଇଥାଏ ।

ପ୍ରସାରଣ ମାଧ୍ୟମ ତୁଳନାରେ ମୁଦ୍ରିତ ମାଧ୍ୟମରେ ସଂପାଦନା ଅଧିକ ରହିଥାଏ । ସଠିକ୍, ସ୍ଵର୍ଗତା ଓ ନ୍ୟାୟସଂଗତ ତଥ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସମ୍ବାଦପତ୍ର ସଂପାଦନା କରାଯାଇଥାଏ । ନିଜନିଜ ସଂସ୍କାର ଶୈଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ଏହା ସଂପାଦନା କରାଯାଇଥାଏ । ମୁଦ୍ରିତ ମାଧ୍ୟମରେ ବିବରଣୀକୁ ଗଦ୍ୟାତ୍ମକ ଏବଂ ବାକ୍‌ପର୍ତ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ସଂପାଦନା ସାହାଯ୍ୟ କରିଥାଏ । ଗଠନ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ମୁଦ୍ରିତ ଗଣମାଧ୍ୟମ ଓ ପ୍ରସାରଣ ଗଣମାଧ୍ୟମ ଭିନ୍ନ ଅଟେ । ମୁଦ୍ରିତ ମାଧ୍ୟମରେ ଓଳଟ ପିରାମିଡ଼ ଶୈଳୀ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଥାଏ,

ଯେଉଁଥରେ ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ବପୂର୍ଣ୍ଣ ସୂଚନା ପ୍ରଥମ ଅନୁଛେଦରେ ରହିଥାଏ । ଅବଶିଷ୍ଟ ସୂଚନା କମ୍ ଗୁରୁତ୍ବପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବେ କ୍ରମାନ୍ୟରେ ଲେଖାଯାଇଥାଏ । ଦୀର୍ଘତା ଓ ମାପ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ପ୍ରସାରଣ ଓ ମୁଦ୍ରିତ ଗଣମାଧ୍ୟମ ଭିନ୍ନ । ମୁଦ୍ରିତ ମାଧ୍ୟମରେ ଅଧିକାଂଶ ଖବର ଦୀର୍ଘ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ପାଠକ ଏହାକୁ ପଡ଼ିଥାନ୍ତି । ସମାଦପତ୍ର ପ୍ରସାରଣ ଅଞ୍ଚଳ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇଥିବାରୁ ଏଥରେ ସେହି ଅଞ୍ଚଳର ସମାଦ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥାଏ । ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ ସମାଦ ଏଜେନ୍ୟୁ ନିଜର କୌଣସି ସମାଦପତ୍ର ପ୍ରକାଶ କରିନଥାଏ । ଏଜେନ୍ୟୁର ଖବର ସମାଦପତ୍ର ଓ ଅନ୍ୟ ଗଣମାଧ୍ୟମକୁ ପ୍ରେରଣ କରାଯାଇଥାଏ । ଏଜେନ୍ୟୁର ଖବର ରିପୋର୍ଟଂ ଭିତରେ ଓ ସଠିକ୍ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏଜେନ୍ୟୁର ଖବରଦାତାଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରତିଟି ମିନିଟ ହେଉଛି ଶେଷ ସମୟ ବା ଡେଢ଼ଲାଇନ । ଯେତେ ଶାସ୍ତ୍ର ସମ୍ବନ୍ଧ ରିପୋର୍ଟର ବିବରଣୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ସମାଦପତ୍ର ପରି ଏହାର ରିପୋର୍ଟଂ ଶୈଳୀ ସମାନ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସମସ୍ତ ଖବର କାହାରି ନା କାହାରିଠାରୁ ଉଦ୍ଧବ୍ରତ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି ଏବଂ ଏହାର ତଥ୍ୟଗତ ସତ୍ୟତା ରହିଥିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏଜେନ୍ୟୁ ଖବରରେ ମତାମତ ବା ବାଖ୍ୟାର ସ୍ଥାନ ନାହିଁ । ରିପୋର୍ଟ ସଂକଷିପ୍ତ ଓ ତଥ୍ୟମୁକ୍ତ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ସମାଦପତ୍ର ବିବରଣୀ ସ୍ଥାନୀୟ ଅଞ୍ଚଳ ଭିତରେ ହେଉଥିବାବେଳେ ଏଜେନ୍ୟୁ ନିଜକୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅଞ୍ଚଳ ମଧ୍ୟରେ ସୀମିତ ରଖିପାରିବ ନାହିଁ ।

୪.୫: ବେତାର ବା ରେଡ଼ିଓ ପାଇଁ ସମାଦ ପ୍ରସ୍ତୁତି

ମୁଦ୍ରିତ ଗଣମାଧ୍ୟମ ପରକୁ ରେଡ଼ିଓ ହେଉଛି ସର୍ବପୂରାତନ ସମାଦ ମାଧ୍ୟମ ଯାହା ସମାଜର ବୃଦ୍ଧିର ଗୋଷ୍ଠୀର ଜନତାଙ୍କ ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚି ପାରିଥାଏ । ଏପରିକି ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ପଡ଼ିପାରିବେ ନାହିଁ ବା ଦେଶର ଦୂର୍ଗମ ଅଞ୍ଚଳରେ ବସବାସ କରୁଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ରେଡ଼ିଓ ବାର୍ତ୍ତା ପହଞ୍ଚି ପାରିଥାଏ । ଯୁନେନ୍ଦ୍ରୋ ମତରେ ବିଶ୍ୱର ସର୍ବଧିକ ଜନତାଙ୍କ ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚି ପାରୁଥିବା ଗଣମାଧ୍ୟମ ହେଉଛି ରେଡ଼ିଓ । ସମାଦପତ୍ର ଓ ଟେଲିଭିଜନ ଭୁଲନାରେ ରେଡ଼ିଓର ବିଷୟବସ୍ତୁ ସହଜ ଓ ସ୍ଵଚ୍ଛ ବ୍ୟକ୍ତିଗତିରେ ପରିଚାରିବା ପାଇଁ ରେଡ଼ିଓ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର କହିପାରିବାର ଦକ୍ଷତା ଥିଲେ ସେ ରେଡ଼ିଓ ପ୍ରସାରଣ ସହ ସଂଶୋଧନ ହାଇପାରିବେ । ରେଡ଼ିଓ ନିଜ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ସ୍ଥାନୀୟ ସ୍ତରରେ ଆଂଚଳିକ ଭାଷାରେ ପ୍ରସାରଣ କରିପାରିବ । ସ୍ଥାନୀୟ ଶ୍ରୋତାଙ୍କ ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ଏହା ପୂରଣ କରିପାରିବ । ଟେଲିଫୋନ ବା ଲେଖା ବାର୍ତ୍ତା ଜରିଆରେ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ କଥୋପକଥନ ଭିତରେ ହୋଇପାରିବ । କିନ୍ତୁ ରେଡ଼ିଓ ସମାଦ ସମୟ ବ୍ୟବଧାନରେ ଶୁଣିବାକୁ ମିଳିବ । ଏଥିପାଇଁ ଶ୍ରୋତାଙ୍କୁ ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଯଦି ରେଡ଼ିଓ ଖବରର କୌଣସି ଅଂଶ ପ୍ରତି ଶ୍ରୋତା ବିରକ୍ତ ଭାବ ପ୍ରକାଶ କରନ୍ତି ସେମାନେ ଏହାକୁ ଏଡ଼ାଇ ଯାଇପାରିବେ ନାହିଁ କିମ୍ବା ପରବର୍ତ୍ତୀ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ବା ସମାଦକୁ ଯାଇପାରିବେ ନାହିଁ । ଯଦି ସେମାନେ ୫ମ ବିବରଣୀଟି ଶୁଣିବାକୁ ଚାହାଁଛି ତାହାଲେ ସେମାନଙ୍କୁ ସମସ୍ତ ପୂର୍ବ ୪ଟି ବିବରଣୀ ଶୁଣିବା ପାଇଁ ପଡ଼ିବ । ଏହା ହୋଇଲେରେ ଖାଇବା ସଦୃଶ, ଯେଉଁଠି ଖାଦ୍ୟ କ୍ରମାନ୍ୟରେ ପରିବେଶଣ କରାଯାଇଥାଏ । ପରକା ଯାଉଥିବା ଖାଦ୍ୟକୁ ଗ୍ରହକଙ୍କୁ ଆଗ ଖାଇବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଯଦି ପରକା ଯାଉଥିବା ଖାଦ୍ୟ ସୁସାଦୁ ନଳାଗିଲା ତାହାଲେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଖାଦ୍ୟ ପରକାଯିବା

ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ତେଣୁ ରେଡ଼ିଓ ଖବର ସଂଖ୍ୟାଧୂକ ଜନତାଙ୍କ ପାଇଁ ଯେପରି ଆଗ୍ରହପ୍ରଦ ସେହିପରି ଭାବେ ଚନ୍ଦନ ଓ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି ।

ସେହିପରି ରେଡ଼ିଓ ପ୍ରସାରଣରେ ଯଦି ଏକ ଖବର ବୁଝା ନପଡ଼େ ଶ୍ରୋତା ଏହାକୁ ପୁନର୍ବାର ଶୁଣିପାରନ୍ତି ନାହିଁ, ଯାହା ମୁଦ୍ରିତ ଗଣମାଧ୍ୟମରେ ସମ୍ବନ୍ଧ ହୋଇଥାଏ । ରେଡ଼ିଓ ଶ୍ରୋତାଙ୍କୁ ତଙ୍କାଳ କବର ବୁଝିବା ପାଇଁ ପଡ଼ିବ । କାରଣ ସେମାନେ ପୁଣି ଥରେ ସମ୍ବନ୍ଧ ଶୁଣିପାରିବେ ନାହିଁ । ରେଡ଼ିଓ ବିବରଣୀରେ ବାକ୍ୟର ଦାର୍ଢତା ଓ ଶର ଚନ୍ଦନରେ ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣତା ରହିବା ଗୁରୁତ୍ବପୂର୍ଣ୍ଣ ।

ରେଡ଼ିଓ ପାଇଁ ଏପରି ବିବରଣୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ଯାହା ପାଠକଙ୍କ ଆଖିକୁ ନୁହେଁ, ବରଂ ଶ୍ରୋତାଙ୍କ କାନ ପାଇଁ ଶୁଣିମଧୂର ହୋଇଥିବ । ବାକ୍ୟ ଛୋଟ ଓ ସୁଲକ୍ଷଣ ହୋଇଥିବ । ରେଡ଼ିଓର ଏକ ପୂର୍ଣ୍ଣଙ୍ଗ ବିବରଣୀକୁ ‘ର୍ୟାପ’ କୁହାଯାଇଥାଏ, ଯାହାର ବିବରଣୀ ୩୦ରୁ ୯୦ ସେକେଣ୍ଟ ମଧ୍ୟରେ ସାମିତି ରହିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏଥରେ ଖବରଦାତାଙ୍କ ବର୍ଣ୍ଣନା ରହିଥିବ ଯାହାକୁ ‘ଟ୍ରାକ’ କୁହାଯାଇଥାଏ । ଏଥରେ ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ଧୂନୀ ବାଇଟ ଓ ସ୍ଥାଭାବିକ ଧୂନୀ ରହିଥାଏ । ସ୍ଥାଭାବିକ ଧୂନୀ ହେଉଛି ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅଂଚଳର ଶବ୍ଦ । ମୁଦ୍ରିତ ବିବରଣୀ ତୁଳନାରେ ରେଡ଼ିଓ ବିବରଣୀରେ କମ ସୂଚନା ରହୁଥିବାରୁ ଏକ ଚିତ୍ର ଦୃଶ୍ୟାବଳୀ ସୃଷ୍ଟି କରାଇପାରିବା ଗୁରୁତ୍ବପୂର୍ଣ୍ଣ ।

ରେଡ଼ିଓ ରିପୋର୍ଟ ସହ ସ୍ଵର ସାଂପ୍ରତିକି ବ୍ୟାପାର ଉପରେ ଏକ ସୂଚନାପ୍ରଦ ବୁଲେଟିନ ଭାବେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାଏ । ଏହି ବିବରଣୀ ପାଠ ସମୟରେ ଖବରଦାତା ଉଦୟ ଓ ଭର ଜରିଆରେ କିଛି କହିଥାଏ । ରେକର୍ଡିଂ ହୋଇଥିବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କିଛି ଉପାଦାନ ଯଥା ସ୍ଵର, କଟ, ଧୂନୀ ବାଇଟ ଏଥରେ ସଂଯୋଗ କରାଯାଇଥାଏ । ଏହାଫଳରେ ବିବରଣୀ ଅଧିକ ଜୀବନ, ବିଶ୍ୱସନୀୟ ଓ ଆଗ୍ରହପ୍ରଦ ହୋଇଥାଏ । ରେକର୍ଡିଂ ହୋଇଥିବା ଅତିରିକ୍ତ ଉପାଦାନ ମଧ୍ୟରେ ସାକ୍ଷାତକାର, ସାମାଦିକ ସମ୍ବିଳନୀର ବିବରି ବା ଅନ୍ୟ କିଛି ରହିଥାଇପାରେ ।

ସମ୍ବନ୍ଧପତ୍ର ପାଠକ ପରି ରେଡ଼ିଓ ଶ୍ରୋତା ଏକାଗ୍ରତା ମଧ୍ୟରେ ରହିନଥାନ୍ତି । ସାଧାରଣତଃ କିଛି କାମ କରୁଥିବା ସମୟରେ ଜନସାଧାରଣ ରେଡ଼ିଓ ଶୁଣିଥାନ୍ତି । ରେଡ଼ିଓ ଶ୍ରୋତା କେତେବେଳେ ଗାଡ଼ି ଚଲାଇଥାନ୍ତିତି ତ କେତେବେଳେ ଅନ୍ୟ କିଛି କାମ କରୁଥାନ୍ତି । ସେମାନେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଖବର ମଧ୍ୟରେ ମଞ୍ଜି ରହିପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ତେଣୁ ରେଡ଼ିଓ ବିବରଣୀର ବାକ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଚଳିତ ଶବ୍ଦ ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । ଫୁଲରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ଶୈଳୀରେ ବିବରଣୀ ସହଜ ଭାବେ କିଛି ସମୟ ଗଡ଼ିବାଲେ । ବସ୍ତି ଧରିବାକୁ ଉଦ୍ୟମ କରୁଥିବା ଜଣେ ବନ୍ଦୁଙ୍କୁ ଗପ ଦ୍ୱାରା ଧରି ରଖିବା ଶୈଳୀରେ ରେଡ଼ିଓ ବିବରଣୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ପାଇଁ ମାର୍ଗଦର୍ଶକାରେ ପରାମର୍ଶ ଦିଆଯାଇଛି ।

ମୁଦ୍ରିତ ଗଣମାଧ୍ୟମ ପାଠକ ଯେପରି ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଖବର ମୂଳରୁ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପଢ଼ିଥାନ୍ତି ରେଡ଼ିଓ ଶ୍ରୋତା ସେପରି ଖବର ଶୁଣନ୍ତି ନାହିଁ । ତେଣୁ ଯଦିଓ ପ୍ରଥମକୁ ସବୁଠାରୁ ଗୁରୁତ୍ବପୂର୍ଣ୍ଣ ସୂଚନା ପ୍ରଦାନାର ବିଧୁ ରହିଛି, ରେଳେବେଳେ ଶ୍ରୋତାଙ୍କୁ ମୂଳରୁ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଧରି ରଖିବା ପାଇଁ ଆରମ୍ଭରୁ ତଥ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଥାଏ । ରେଡ଼ିଓ ଖବର ମୁଦ୍ରିତ ଗଣମାଧ୍ୟମ ତୁଳନାରେ ସଂକଷିପ୍ତ । ତେଣୁ ରେଡ଼ିଓ ବିବରଣୀ ଲେଖାୟିବା ସମୟରେ ତଥ୍ୟ ଶୋଧନ କରାୟିବା ସହ ସାରମର୍ମରେ ଲେଖାୟିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ମୁଦ୍ରିତ ଗଣମାଧ୍ୟମ ପରି ରେଡ଼ିଓ ବିବରଣୀର ଲିଡ଼ ପ୍ରଥମରୁ ଶ୍ରୋତାଙ୍କୁ ପ୍ରସାରଣର ବିଷୟବସ୍ତୁ ଶୁଣିବା ନିମତ୍ତେ ଆଗହାନ୍ତି କରିଥାଏ । ଏହା ଖବର ବିବରଣୀ ହେଉ ବା ସାକ୍ଷାତକାର, ବୁଲେଟିନ୍, ଦୀର୍ଘ ରିପୋର୍ଟ ହୋଇପାରେ । ଅଥରେ ବିବରଣୀର ନିର୍ଯ୍ୟାସ ପ୍ରତି ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଇଥାଏ । ରେଡ଼ିଓ ବିବରଣୀରେ ଅଧିକ ତଥ୍ୟ ବା ପରିସଂଖ୍ୟାନ ନଥାଏ । ରେଡ଼ିଓ ଲିଡ଼ର ଣଟି ଅଂଶ ରହିଛି । ‘ଇଥର କ୍ୟାଚର’ ବା ଶୁଣି ଆକର୍ଷଣକାରୀ ଶ୍ରୋତାଙ୍କ ମନରେ ଆଗ୍ରହ ଓ ଜିଜ୍ଞାସା ଭାବ ସୃଷ୍ଟି କରିଥାଏ । ତାପରେ ଅଯମାରମ୍ଭ ଅଂଶ ଯାହା ବିଷୟବସ୍ତୁ ସହ ଶ୍ରୋତାଙ୍କୁ ମୋଟାମୋଟି ଭାବେ ପରିଚୟ କରାଇଥାଏ । ଲିଡ଼-ଇନ୍ଡର ଏହି ଅଂଶ ଉପସ୍ଥାପକଙ୍କୁ ରିପୋର୍ଟ ଓ ଅନ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ସହ ସଂମୁଚ୍ଚ କରାଇଥାଏ । ଲିଡ଼-ଇନ୍ ବିଭିନ୍ନ ଶୈଳୀରେ ଲେଖାଯାଇପାରିବ । ଏହା ଖବର ତ୍ରାଙ୍ଗାରେ ଲେଖାଯାଇପାରିବ ଯେଉଁଥରେ ତଥ୍ୟ ପ୍ରତି ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯିବ । ଯଦି ବିଷୟବସ୍ତୁ ଆଳାପ ପରି ବା ସାମୟିକ ହୋଇଥିବ ତାହାଲେ ଲିଡ଼-ଇନକୁ ଅଧିକ ସୃଜନାତ୍ମକ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଉଦାହରଣ ସ୍ଵରୂପ ଏଥରେ ମେଟାପର, ଉଦାହରଣ, ଟିପ୍ପଣୀ, ପ୍ରଶ୍ନ ଓ ଆଗ୍ରହପ୍ରଦ ଦୃଢ଼ ରହିପାରେ । ଉପସ୍ଥାପକ କାହାଣୀ କହିବା ଶୈଳୀ ଅବଲମ୍ବନ କରିଥାନ୍ତି । ଯଦ୍ବାରା ସେ ସ୍ଵିଜ୍ଞନ ଭାବେ ବିଷୟ ପରିଚୟ ପ୍ରଦାନ କରିପାରିବେ । ତେବେ ଲିଡ଼-ଇନ ବିବରଣୀ ପ୍ରାସଞ୍ଜିକ ହେବା ସହ ଏହା ଶ୍ରୋତାଙ୍କ ମନକୁ ଛୁଇଁ ପାରୁଥିବା ଆବଶ୍ୟକ । ପ୍ରସାରିତ ବିଷୟବସ୍ତୁରେ କୌଣସି ସୂଚନା ଦ୍ୱିତୀୟ ଥର ପରିପ୍ରକାଶ କରାଯିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ।

ଶ୍ରୋତା ପୁଣି ଥରେ ଖବର ଶୁଣିବାର ସୁଯୋଗ ନଥିବାରୁ ରେଡ଼ିଓ ଖବର ଲେଖା ପାଇଁ ସରଳ ଶବ୍ଦ, ଘୋଷଣାନାମା ବାକ୍ୟ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏହାପରିଲରେ ଖବର ବୋଧଗମ୍ୟ ହୋଇପାରିବ । ରେଡ଼ିଓ ଖବରରେ ଏକକ ଭାବନା ରହିଥାଏ । ଏଥରେ ବହୁ ଶକ୍ତିବାକ୍ୟ ବା ବାକ୍ୟାଂଶ ରହିନଥାଏ । ଜଟିଳତା ଓ କ୍ଲିଷ୍ଟ ବୈଷୟିକ ଶବ୍ଦ ଏଥରେ ଏଡ଼ାଯାଇଥାଏ । ସ୍ଵାଭାବିକ ଆଳାପ ପରି ବିବରଣୀ ପୂର୍ବରୁ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ପ୍ରକାଶ କରାଯାଇଥାଏ । ବେଳେବେଳେ କ୍ରିୟା ଅଭାବରୁ ବାକ୍ୟ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇପାରେ ନାହିଁ । ତେଣୁ ରେଡ଼ିଓ ଖବରଦାତା ପ୍ରଥମେ ବିଷୟକୁ ଭଲଭାବେ ବୁଝିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଖବର ପଠନ ସମୟରେ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ଶୁଣିବାକୁ ସ୍ଵାଭାବିକ ଲାଗୁଥିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଜଟିଳ ପରିସଂଖ୍ୟାନ ସରଳ ଭାବରେ ଲେଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଉଦାହରଣ ସ୍ଵରୂପ ୧୯୯୪୯୯୯୦ ଲକ୍ଷ ଲେଖିଲେ କିଛି କ୍ଷତି ନାହିଁ ।

୪.୭: ଟେଲିଭିଜନ ପାଇଁ ସମାଦ ପ୍ରସ୍ତୁତି

ନିଜ ବାର୍ତ୍ତା ପ୍ରସାର ପାଇଁ ଟେଲିଭିଜନ ଉତ୍ସବ ଶବ୍ଦ ଓ ଦୃଶ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଆପଣେଇଥାଏ । ତେବେ ଏକଥା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଯେ ଶବ୍ଦ ଓ ଦୃଶ୍ୟାବଳୀ ମଧ୍ୟରେ ତାଳମେଳ ରହୁଥିବ ଏବଂ ଏହା ଭିନ୍ନ ବାର୍ତ୍ତା ପ୍ରଦାନ କରୁନଥିବ । ଏହା ରେଡ଼ିଓ ରିପୋର୍ଟଂ ସହ ସମାନ । କେବଳ ଏଥରେ ଅଭିରିଳ୍ଟ ଭାବେ ଦୃଶ୍ୟାବଳୀ ରହିଥାଏ । ରେଡ଼ିଓ ଶ୍ରୋତାଙ୍କ ପରି ଟେଲିଭିଜନ ଦର୍ଶକଙ୍କର ରିପୋର୍ଟଂ ବ୍ୟବଧାନ ଉପରେ ନିଯନ୍ତ୍ରଣ ନଥାଏ । କୌଣସି ବିବରଣୀ ଶୁଣିବା ବା ଦେଖିବା ପାଇଁ ଦର୍ଶକ ପଛକୁ ଫେରିପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ସିବିଏସର ପୂର୍ବତନ ବାର୍ତ୍ତା ସଂପାଦକ ଏଡ଼ ବିସ୍ତରିତ ମତରେ ‘ଏକ୍ସଟ୍ରେ ଶବ୍ଦ କହିଦିଆଯାଏ, କୁହାଗଲା ପରେ ଏହାକୁ ଆଉ ଫେରାଇ ଅଣାଯାଇପାରେ ନାହିଁ’ ।

ଚେଲିଭିଜନ ବିବରଣୀରେ ସ୍ଵଚ୍ଛ ସଂପାଦନା ହୋଇଥାଏ । କିନ୍ତୁ ବିବରଣୀ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ, ଶାଣିତ ଓ ମନଙ୍କୁଆଁ ଭାଷାରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ଚେଲିଭିଜନ ରିପୋର୍ଟ ବିବରଣୀ ଆଳାପତ୍ରରୁ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏହାର ବିବରଣୀ ଢାଆ ସର୍ବଦା ଓଳଟ ପିରାମିଡ଼ ହେବାର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ । ଏହାସେଉଁ ପ୍ରଥମ ଅନୁଛ୍ନେଦରେ ଗୁରୁତ୍ବପୂର୍ଣ୍ଣ ତଥ୍ୟ ରହିଥାଏ । ନିଷ୍ଠାରିମୂଳକ ଭାବେ ଏହାର ସମାସ୍ତ ଘଟେ ।

ମୁଦ୍ରିତ ମାଧ୍ୟମ ପରି ଏହା ଧୂରେଧୂରେ ଶେଷ ହୋଇନଥାଏ । ରେଡ଼ିଓ ଦର୍ଶକଙ୍କ ପରି ଦର୍ଶକ ଚେଲିଭିଜନ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦେଖିଥାନ୍ତି । ଚେଲିଭିଜନ ଖବର ବିବରଣୀର ହାରାହାରି ସମୟ ସାମା ୧ ମିନିଟ ୩୦ ସେକେଣ୍ଟ । ମିନିଟ ପିଛା ୧୮୦ଟି ଲେଖାଁ ଶବ୍ଦ ପାଠ କରାଯାଏ । ତେଣୁ ରେଡ଼ିଓ ଓ ଚେଲିଭିଜନ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଖବର ଯଥାକ୍ରମେ ୯୦ ଓ ୨୭୦ ଶବ୍ଦ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ଚେଲିଭିଜନ ରିପୋର୍ଟ ସାଧାରଣତଃ ସରଳ ବାକ୍ୟରୁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥାଏ । ଏହା ଖବରର ଅୟମାରମ୍ଭ ସଂପର୍କରେ ସୂଚନା ଦେଇଥାଏ । ଏଥୁରେ ରିପୋର୍ଟରର ବର୍ଣ୍ଣନା କିମ୍ବା ଭାବସ ଓତର ଓ ଭିଡ଼ିଓ ରହିଥାଏ । ଏଥୁରେ ସ୍ଲିର ବା ଆନିମେଟେଡ଼ ରେଖାଚିତ୍ର ସଂଯୋଗ କରାଯାଇପାରେ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିବରଣୀର ଏକ ଲିଡ଼ ବା ଲକ୍ଷ୍ମୀ ରହିଛି ଯେଉଁଥରେ ଖବରର ନିର୍ଯ୍ୟାସ ରହିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଖବର ସଂପର୍କରେ ଅବଗତ ହେବା ପାଇଁ ଦର୍ଶକ ଚାହୁଁଥିବା ଗୁରୁତ୍ବପୂର୍ଣ୍ଣ ସୂଚନା ଲିଡ଼ରେ ସ୍ଲାନିଟ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ଖବର ବିବରଣୀ ଓ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଭିତ୍ତିରେ ଏହା ବିଭିନ୍ନ ଶୈଳୀ ଓ ଢାଆରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥାଏ । ଏକ ଲିଡ଼-ଇନ୍ ଖବର ଆଭିମୁଖ୍ୟସଂପନ୍ନ ହେବା ସହ ଏଥୁରେ କେବଳ ତଥ୍ୟ ରହିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଯଦି ବିଷୟବସ୍ତୁ ଆଳାପ ପରି ବା ସାମୟିକ ହୋଇଥିବ ତାହାଲେ ଲିଡ଼-ଇନକୁ ଅଧିକ ସୃଜନାତ୍ମକ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଚିତ୍ର ରିପୋର୍ଟରେ ମୌଳିକ କାହାଣୀକୁହା ନାତି ଅନୁସ୍ତୁତ ହୋଇଥାଏ । ଲିଡ଼ ସର୍ବଦା ୫ ‘ଡର୍ବ୍ୟ’ ଓ ୧ ‘ଏର୍’ ହୋଇଥିବା ଆବଶ୍ୟକ ନୁହେଁ । କାରଣ ଏହା ବିବରଣୀକୁ ଅଧିକ ଦୀର୍ଘ କରିଦେବ । ଦୁଇରୁ ତିନୋଟି ଗୁରୁତ୍ବପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଚିଯନ କରି ଏହାକୁ ଲିଡ଼ରେ ସ୍ଲାନିଟ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଲିଡ଼ ପରକୁ ଅନ୍ୟ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉପସ୍ଥାପନା କରାଯିବ । ଚିତ୍ର ବିବରଣୀରେ ଏକକ ଭାବନା ରହିଥାଏ । ଏଥୁରେ ବହୁ ଖଣ୍ଡବାକ୍ୟ ବା ବାକ୍ୟାଂଶ ରହିନଥାଏ । ଏହାଫଳରେ ଉପସ୍ଥାପକଙ୍କ ପାଇଁ ଉପସ୍ଥାପନା ସହଜ ହେବା ସହଦର୍ଶକଙ୍କ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ବୋଧଗମ୍ୟ ହୋଇଥାଏ ।

ଶୁଦ୍ଧ ବାକ୍ୟ ବ୍ୟବହାର କରାଯିବା ଉଚିତ । ଏହାଦ୍ୱାରା ଏକ ନିଶ୍ଚାସରେ ଉଚ୍ଚ ସ୍ଵରରେ ବାକ୍ୟଟି ପଢ଼ାଯାଇପାରିବ । ଶବ୍ଦର ଧୂନୀ ପ୍ରତି ରେଡ଼ିଓ ଓ ଚେଲିଭିଜନ ସାମ୍ବାଦିକ ସତେତନ ରହିବା ଆବଶ୍ୟକ । ବିଷୟବସ୍ତୁ ସଠିକ୍ ଭାବେ ଉଚାରଣ କରାଯିବା ଉଚିତ । ତୁଟିପୂର୍ଣ୍ଣ ଉଚାରଣ କଲେ ପଠନ ମଧ୍ୟରେ ଛୁଣ୍ଡିବାକୁ ପଡ଼ିବ ବା ତ୍ରୁଟିମୁକ୍ତ ଉଚାରଣ ପ୍ରସାରିତ ହୋଇଯିବ । ମୁଦ୍ରିତ ମାଧ୍ୟମ ତୁଳନାରେ ଚିତ୍ର ମାଧ୍ୟମ ପାଇଁ ବିବରଣୀ ଆଳାପମୁକ୍ତ ଢାଆରେ ଲେଖାୟାଇଥାଏ । ଜନସାଧାରଣ ଯେଉଁଭଳି ଭାବେ କହିଥାନ୍ତି ଠିକ୍ ସେହିଭଳି ଭାବେ ଏହା ଲେଖାୟାଇଥାଏ । ଏହି ଭାବ ବଜାୟ ରଖିବା ପାଇଁ ଚିତ୍ର ରିପୋର୍ଟରେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ନାମ ସାଂଗିଆ ଲେଖାୟାଇନଥାଏ । ନାମ ସହିତ ନିହାତି ଗୁରୁତ୍ବ ନଥୁଲେ ନାମର ମଣି ଅଂଶ ବାଦ ଦିଆଯାଇଥାଏ । ବିବରଣୀର ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ପ୍ରଥମେ ରହିବ । ‘ଡକ୍ଲାକ’ ହେଉଛି ଚିତ୍ର ଖବରର ମୁଖ୍ୟ ଉପାଦାନ ।

ଖବରକାଗଜରେ ସାମ୍ବାଦିକଙ୍କ ପାଇଁ ଉତ୍ସୁତାଂଶ ଯାହା ଚେଲିଭିଜନ ସାମ୍ବାଦିକଙ୍କ ପାଇଁ ବାଇଟ ବ୍ୟବହାର ତାହା । ବାଇଟ ସତର୍କତାର ସହ ଚକ୍ରନ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ । ବୁଝିବା ପାଇଁ ଏହା ସ୍ଵର୍ଗଷ ହୋଇଥିବା ଆବଶ୍ୟକ ଧୂମୀ ବାଇଟ ବ୍ୟବୀତ ଚେଲିଭିଜନ ବିବରଣୀରେ କିଛି ‘ସ୍ଵାଭାବିକ’ ଓ ‘ଅନିଯନ୍ତ୍ରିତ’ ଧୂମୀ ସଂଯୁକ୍ତ ହୋଇଥାଏ । ଏହି ଧୂମୀ ଖବର ସଂଗ୍ରହ ସମୟରେ ହିଁ ରେକର୍ଡିଂ ହୋଇଯାଇଥାଏ । ଏହି ଧୂମୀ ବ୍ୟବହାର କରି ବିବରଣୀ ଉପସ୍ଥାପନା କରାଗଲେ ଦର୍ଶକ ସତେଯେପରି ଘଟଣାସ୍ଥଳରେ ରହିଛନ୍ତି ତାହା ଅନୁଭବ କରିଥାନ୍ତି । ଏପରି ହେଲେ ରିପୋର୍ଟରକୁ ଅଧିକ ଦର୍ଶକବାକୁ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ ।

ଚେଲିଭିଜନ ସମ୍ବାଦ ସଂଗ୍ରହରେ ଭିଡ଼ିଓ ଏକ ଗୁରୁତ୍ବପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଂଶ । ବିବରଣୀକୁ ଅଧିକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ କରିବା ପାଇଁ ଏହାକୁ ଶବ୍ଦ ସହ ସଂଯୋଗ କରାଯାଇଥାଏ । ବିବରଣୀରେ ଶବ୍ଦ ‘କାହିଁକି’ ପ୍ରଶ୍ନର ଉଭର ଦେଉଥିବାବେଳେ ଦୃଶ୍ୟାବଳୀ ‘କଣ’ ପ୍ରଶ୍ନର ଉଭର ଦେଇଥାଏ । ଏକଥା ଗୁହାଯାଏ ଯେ, ‘ଦେଖିବା ବିଶ୍ୱାସଯୋଗ୍ୟ କିନ୍ତୁ ବୁଝିବାଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ’ । ଭିଡ଼ିଓ ସହ ତାଳମେଳ ରଖି ବିବରଣୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ଉଭୟ ମଧ୍ୟରେ ତାଳମେଳ ରହିଲେ ଦର୍ଶକ ବିବରଣୀକୁ ଅଧିକ ବୁଝିପାରିବା ସହ ମନେ ରଖିପାରନ୍ତି । ଯଦି ଭିଡ଼ିଓ ଓ ବିବରଣୀ ମଧ୍ୟରେ ତାଳମେଳ ନରୁହେ ତାହେଲେ ଦର୍ଶକଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ ବାଧାପ୍ରାପ୍ତ ହେବ । ଫଳରେ ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଖବର ବୋଧଗମ୍ୟ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ । ଭିଡ଼ିଓ ଓ ବିବରଣୀ ମଧ୍ୟରେ ତାଳମେଳ ରଖିବା ଅର୍ଥ ନୁହେଁ ଯେ ରିପୋର୍ଟର ଖାଲି ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଦେବେ ଓ ଦର୍ଶକ ଦେଖିବେ । ଅଭିଭୂତ ଭାବ ଓ ପ୍ରସଂଗକୁ ନେଇ ଅଧିକ ସୂଚନା ଦିଆଯିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ସାଧାରଣତଃ ଅସଂପାଦିତ ଭିଡ଼ିଓ ଟେପ ଦେଖି ଚେଲିଭିଜନ ଖବର ଲେଖାଯାଇଥାଏ । ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ଭାବେ ଶବ୍ଦ ଓ ଦୃଶ୍ୟାବଳୀ ସଞ୍ଚାକରଣରେ ସହାୟକ ହୋଇଥାଏ । ଶବ୍ଦ ଆକାରରେ ସମସ୍ତ ନୂଆ ସୂଚନା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥାଏ । କିନ୍ତୁ ଦୃଶ୍ୟାବଳୀ ବା ଛବି ଜନତାଙ୍କ ଉପରେ ଅଧିକ ପ୍ରଭାବ ପକାଇଥାଏ । ଅର୍ଥନାତି ପରି କେତେକ ବିଷୟ ପାଇଁ ନୂଆ ଭିଡ଼ିଓ ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇନଥାଏ । ଏକ୍ଷେତ୍ରରେ ଫାଇଲ ଟେପ ଓ ଗ୍ରାଫକ ବ୍ୟବହାର କରି ବିବରଣୀ ବାଖ୍ୟା କରାଯାଇପାରିବ । ରେଖାଚିତ୍ର, ଚାର୍ଟ ବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦୃଶ୍ୟାବଳୀ ଦ୍ୱାରା ସଂଖ୍ୟାତ୍ମକ ବିବରଣୀ ଉପସ୍ଥାପନ କରାଯାଇପାରିବ ।

୪.୭: ଡ୍ରେବ ମାଧ୍ୟମ ପାଇଁ ସମ୍ବାଦ ପ୍ରସ୍ତୁତି

ନିଜର ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ସହ ମୁଦ୍ରିତ ଓ ପ୍ରସାରଣ ଗଣମାଧ୍ୟମର ମିଶ୍ର ଚରିତ୍ର ଡ୍ରେବ ମିଡ଼ିଆ ବା ଅନ୍ତର୍ଲାଇନ ମିଡ଼ିଆରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ବ୍ୟବହାରକାରୀଙ୍କୁ ବିବରଣୀ ପଡ଼ିବା ସହ ଏହାର ସୂଚକୁ ପରାକ୍ରାନ୍ତିରିକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ଏହି ମାଧ୍ୟମ ସୁଯୋଗ ଦେଇଥାଏ । ଏହି ମାଧ୍ୟମରେ ବିଭିନ୍ନ ଭାଙ୍ଗରେ ମତବିନିମୟର ସୁଯୋଗ ମଧ୍ୟ ରହିଛି । ଅନ୍ୟ ଲାଇନ ସମ୍ବାଦ ବିବରଣୀରେ ସାକ୍ଷାତକାର ଅଭିଭୂତ କିମ୍ବା, ସରକାରୀ ଦସ୍ତାବିଜର ଲେଖାଂଶ ଓ ମାନଚିତ୍ର ଆଦି ସ୍ଥାନିତି କରାଯାଇଥାଏ । ବିବରଣୀଟି ପାଠକର ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ଢାଙ୍କରେ ଏସବୁ ଉପାଦାନ ସ୍ଥାନିତି କରାଯାଇଥାଏ ।

ଅନ୍ତର୍ଲାଇନ ମାଧ୍ୟମର ଅନନ୍ୟ ଦିଗଟି ହେଲା ଆନ୍ତର୍ମାନ ମତବିନିମୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା । ବ୍ୟବହାରକାରୀ ପାଠକ ଏଥରେ ପଡ଼ିବା ପାଇଁ ନିଜ ମନପସନ୍ଦ ସମ୍ବାଦ ଚକ୍ରନ କରିପାରିବେ ଏବଂ ନିଜ ମତାମତ ମଧ୍ୟ

ପ୍ରଦାନ କରିପାରିବେ । ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ଅନ୍ତର୍ଜାଲନ ମାଧ୍ୟମରେ ପାଠକୀୟ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ବା ମତାମତ ପାଇଁ କିଛି ସ୍ଥାନ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇଥାଏ । ଏହି ମତାମତ ବା ପ୍ରତିକ୍ରିୟାକୁ ଅନ୍ୟମାନେ ପଡ଼ି ମଧ୍ୟ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ଦେଇପାରନ୍ତି । ଅନ୍ତର୍ଜାଲନ ମାଧ୍ୟମର ଅନ୍ୟ ଏକ ଦିଗ ହେଲା ମଲଟିମେଡ଼ିଆ ଉପଯୋଗ । ବିବରଣୀକୁ ଏକ ନୃତନ ରୂପରେ ଉପସ୍ଥାପିତ କରିବା ପାଇଁ ମଲଟିମେଡ଼ିଆରେ ଅଢ଼ିଓ, ଭିଡ଼ିଓ, ରେଖାଚିତ୍ର ବା ଅନ୍ୟ କିଛି ପ୍ରଣାଳୀ ଉପଯୋଗ କରାଯାଇଥାଏ । ଆଜିଙ୍କ ମତବିନିମୟ ଓ ମଲଟିମେଡ଼ିଆ ହେଉଛି ଅନ୍ତର୍ଜାଲନ ଗଣମାଧ୍ୟମର ସମନ୍ଵିତ ଚରିତ୍ର ଯାହା ଖବର ରିପୋର୍ଟିଂକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିଥାଏ ।

ଅନ୍ତର୍ଜାଲନ ଗଣମାଧ୍ୟମ ବୃଦ୍ଧତର ପାଠକଙ୍କ ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚି ପାରିବା ସହ ଏଥରେ ଖବର ଲେଖିବା ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ସ୍ଥାନ ରହିଥାଏ । ପ୍ରସାରଣ ଗଣମାଧ୍ୟମ ପରି ପ୍ରତିଟି ମିନିଟ ହେଉଛି ଅନ୍ତର୍ଜାଲନ ସାମାଦିକଙ୍କ ପାଇଁ ଶେଷ ସମୟ ବା ତେଡ଼ିଲାଇନ । ସେହିପରି ଅନ୍ତର୍ଜାଲନରେ ମାଧ୍ୟମରେ ସ୍ଥାନିତ ଖବର ତଙ୍କାଳ ସଂଶୋଧନ କରାଯାଇପାରିବ ବା ଏଥରେ କିଛି ପରିବର୍ତ୍ତନ ଅଣାଯାଇପାରିବ ଯାହା ମୁଦ୍ରିତ ଗଣମାଧ୍ୟମରେ ସମ୍ବନ୍ଧ ହୋଇନଥାଏ । ସମ୍ବନ୍ଧପତ୍ର ପରି ଏହି ମାଧ୍ୟମରେ ଖବର ପଡ଼ାଯାଇ ପାରିବ । କିନ୍ତୁ ଏହାର ବିବରଣୀ ପ୍ରସ୍ତୁତି ଡାଞ୍ଚ ଖବରକାଗଜ ସହ ସମାନ ନୁହେଁ । ଅନ୍ତର୍ଜାଲନ ସମ୍ବନ୍ଧ ପାଠକ କେବଳ ଯେ ଖବର ପଡ଼ନ୍ତି ସେକଥା ନୁହେଁ ସେମାନେ ଏଥୁସହ ମତବିନିମୟ କରିଥାନ୍ତି । ମୁଦ୍ରିତ ମାଧ୍ୟମ ପରି ଏହା ସ୍ଥିର ନୁହେଁ । ହାଇପର ଲିଙ୍କ ଜରିଆରେ ଏହା ଭିଡ଼ିଓ କିପ ବା ନଥ୍ପତ୍ର ଦେଖିବା ପାଇଁ ପାଠକଙ୍କୁ ସୁଯୋଗ ଦେଇଥାଏ । ଏହି ମାଧ୍ୟମ ପାଠକଙ୍କୁ ସକ୍ରିୟ ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀରେ ପରିଣତ କରିଥାଏ ।

ମୁଦ୍ରିତ ଗଣମାଧ୍ୟମ ପରି ଅନ୍ତର୍ଜାଲନରେ ଖବର ଉପଯୋଗ ସମାନ ନୁହେଁ । ମୁଦ୍ରିତ ଗଣମାଧ୍ୟମରେ ପୂର୍ବରୁ କଣ ପଡ଼ାଯାଇଛି ଓ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ କଣ ପଡ଼ିବାକୁ ଯାଉଛନ୍ତି ତାହା ଜଣାଇ ଥାଏ । ଏହାକୁ ଯୁକ୍ତିସିଦ୍ଧ ଭାବେ କ୍ରମାନ୍ୟରେ ଉପସ୍ଥାପିତ କରାଯାଇଥାଏ । କିନ୍ତୁ ଅନ୍ତର୍ଜାଲନ ବ୍ୟବହାରକାରୀ ପୁଞ୍ଜାନୁପୁଞ୍ଜ ବିବରଣୀ ଏଡ଼ାଇ ବିଷୟବସ୍ତୁ ଦ୍ୱାରା ଭାବେ ପାଠ କରିଥାନ୍ତି ଏକଥା ଦେଖାଯାଇଛି ଯେ, ବ୍ୟବହାରକାରୀ ଗୋଟଗୋଟି କରି ପଡ଼ିବା, ମୁଖ୍ୟ ଶିରୋନାମା, ସାରାଂଶ ଓ କ୍ୟାପସନ୍ ପ୍ରତି ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ଏହାକୁ ଝାନ କରିଥାନ୍ତି । ସେମାନେ ଆବଶ୍ୟକ କରୁଥିବା ସ୍ଥାନା ଯଦି ଏହି ଝାନରୁ ଉପଲବ୍ଧ ନହୁଏ ତାହାଲେ ସେମାନେ ଏହାକୁ ଖୋଜିବାରେ ସମୟ ନଷ୍ଟ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ସବିଶେଷ ପଠନ ପରିବର୍ତ୍ତେ ପାଠକ କ୍ଷୁଦ୍ର ଅନୁଛେଦକୁ ପସବ କରିଥାନ୍ତି । ବିବରଣୀ ଯେତେ ଦୀର୍ଘ ହେବ ଡେବ ବ୍ୟବହାରକାରୀ ସଂଖ୍ୟା ସେତେ ହ୍ରାସ ପାଇବ । ଏହାର କାରଣ ହେଲା ସମ୍ବନ୍ଧପତ୍ରରେ ପଠନ ତୁଳନାରେ ଡେବ ପଠନ ୨୫% ମହୁର ହୋଇଥାଏ । ଏଥରେ ଆଖି ଉପରେ ଚାପ ପଡ଼ିବା ସହ ଅବସନ୍ନ ଲାଗେ ।

ଅନ୍ତର୍ଜାଲନ ଗଣମାଧ୍ୟମ ପାଇଁ ବିବରଣୀ ପ୍ରସ୍ତୁତି ସମୟରେ ଏକାଧୁକ ବିଷୟ ଯଥା ଶବ୍ଦ, ଚିନ୍ତାଧାରା, ଖବର ଗଠନ, ଡିଜାଇନ, ମତବିନିମୟ, ଅଢ଼ିଓ, ଭିଡ଼ିଓ, ଫିଲେ ଓ ଖବର ଚିନ୍ତନ ପ୍ରତି ଏକ ସ୍ବରରେ ଦୃଷ୍ଟି ଦିଆଯିବା ଉଚିତ । ଫେଲିଭିଜନରେ ଖବର ଦେଖାଯାଇଥାଏ । ମୁଦ୍ରିତ ମାଧ୍ୟମ ଖବର ସଂପର୍କରେ ବାଖ୍ୟାତ୍ମକ ଭାବେ ଜଣାଇଥାଏ । କିନ୍ତୁ ଅନ୍ତର୍ଜାଲନ କହିଥାଏ, ଦେଖାଇଥାଏ, ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିଥାଏ ଓ ମତବିନିମୟ ମଧ୍ୟ କରିଥାଏ ।

ଅନ୍ତରାଜନ ଖବରର ସର୍ବାଧିକ ଆଦୃତ ମୌଳିକ ତାଙ୍କୁ ‘ପ୍ରିଣ୍ଟ ପ୍ଲେସ’ ବୋଲି କୁହାଯାଇଥାଏ । ଏହାର ଅର୍ଥ ହେଲା ମୁଦ୍ରିତ ଗଣମାଧ୍ୟମ ପରି ଅନ୍ତରାଜନ ମାଧ୍ୟମ ଖବର ବିବରଣୀ ପ୍ରଦାନ କରିବା ସହ ଫଳୋ, ଅଢ଼ିଓ, ଭିଡ଼ିଓ, ହାଇପରଲିଙ୍କ ଆଦି ଅତିରିକ୍ତ ବିଷୟ ପ୍ରଦାନ କରି ଏହାକୁ ଅଧିକ ସୂଚନାଧର୍ମୀ କରିଥାଏ । ହାଇପରଲିଙ୍କ ବ୍ୟବହାର କରି ପାଠକ ଅନ୍ୟ ହେବ ପୃଷ୍ଠାରୁ ଅତିରିକ୍ତ ସୂଚନା ପାଇପାରିବେ । ଏହି ସୂଚନା ଅନ୍ୟକୌଣସି ସୂତ୍ର ଯୋଗଇଥିବେ ଏବଂ ଏଥରେ ଅଧିକ ପୃଷ୍ଠାତ୍ମୀ ଓ ଲତିହାସ ବିଷୟବସ୍ତୁ ରହିଥିବ । ବିବରଣୀ ବୁଝିବା ପାଇଁ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ଭାବେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଥିବା ‘କିମ୍ବା ମଳଟିମେଡ଼ିଆ ଗ୍ରାଫିକସ ଉପଯୋଗ କରାଯାଇପାରେ । ଏହା ଏକ ଅଭିନବ ଧାରା । ଗ୍ରାଫିକସ ଲମ୍ବ ଆକାରରେ ଦିଆଯାଇଥାଏ । ପାଠକ ଏହାକୁ ନିଜ ଜଙ୍ଗା ମୁତାବକ ଡକ୍ଟରେ ଦେଖିପାରିବେ ବା ପଡ଼ିପାରିବେ ।

ଅନ୍ତରାଜନ ଖବର ଲିଖନ ହେଉଛି ଉଭୟ ମୁଦ୍ରିତ ଓ ପ୍ରସାରଣ ମାଧ୍ୟମ ଲେଖାର ଏକ ଶଙ୍କର ବା ମିଶ୍ରିତ ଉପାଦ । ପ୍ରସାରଣ ମାଧ୍ୟମରେ ବ୍ୟବହାର ହେଉଥିବା ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଓ ସରଳ ଲେଖା ଶୈଳୀ ଅନ୍ତରାଜନ ମାଧ୍ୟମ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରୟୁଜ୍ୟ । ପ୍ରସାରଣ ମାଧ୍ୟମ ପର ଏଥରେ ଆଳାପଯୁକ୍ତ ସ୍ଵର ଉତ୍ତମ । କିନ୍ତୁ ବ୍ୟାକରଣ ଓ ବନାନ ଅନ୍ତରାଜନ ମାଧ୍ୟମ ପାଇଁ ଗୁରୁତ୍ବପୂର୍ଣ୍ଣ ।

ମୁଖ୍ୟ ଶିରୋନାମା, ଉପ ଶିରୋନାମା ଓ ଟିଜର ଅନ୍ତରାଜନ ଖବର ରିପୋର୍ଟଂ ପାଇଁ ବେଶ ଗୁରୁତ୍ବ ବହନ କରିଥାଏ । ଖବରକୁ କିମ୍ବା କରି ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ପଡ଼ିବା ପାଇଁ ପ୍ରଳୋଭିତ କଲାଭଳି ଏହା ହେବା ଉଚିତ । ଏଥରେ ଏକାଧିକ ମୁଖ୍ୟ ଶଙ୍କ କିମ୍ବା ସଂଯୋଗୀ ଶଙ୍କ ରହିବା ଆବଶ୍ୟକ, ଯଦ୍ବାରା ପ୍ରବନ୍ଧ ସର୍କ ଜଞ୍ଜିନ ଦ୍ୱାରା ବାହାର କରାଯାଇପାରିବ । ବିଷୟବସ୍ତୁ ସଂପର୍କରେ ମୁଖ୍ୟ ଶିରୋନାମାର ପ୍ରଥମ ନାଟି ଶଙ୍କ ସୂଚନା ଦେଉଥିବା ଆବଶ୍ୟକ । କାରଣ ବ୍ୟବହାରକାରୀ ବହୁ ସମୟରେ ହେବ ପୋର୍ଟାଲ ଖବରର ବାମପାର୍ଶ୍ଵକୁ ଦ୍ୱାରା ଆବଶ୍ୟକ । ସେମାନେ ଲିଙ୍କର ଶେଷ ଶଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଦୃଷ୍ଟି ଦିଅନ୍ତି ନାହିଁ । ଯଦି ପ୍ରଥମ ନାଟି ଶଙ୍କ ସେମାନଙ୍କୁ ଭଲ ନଳାଗେ ତାହାଲେ ସେମାନେ ଶେଷ ଶଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଦେଖନ୍ତି ।

ବିବରଣୀ କଣ ସୂଚୀତ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଛି ତାହା ଖବରର ଲିଙ୍ଗ ତକ୍କାଳ ଜଣାଉଥିବା ଉଚିତ । ବିଳମ୍ବିତ ବା ଉପାଖ୍ୟାନ ଲିଙ୍ଗ ବ୍ୟବହାରକାରୀଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଅନ୍ୟ ପାଠ ଆଡ଼କୁ ହୁଏତ ଟାଣି ନେଇପାରେ । ଅନ୍ତରାଜନ ମାଧ୍ୟମରେ ଅନେକ ସ୍ଥାନ ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ମୁଦ୍ରିତ ମାଧ୍ୟମ ଭୁଲନାରେ ଏହାର ଖବର ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ଭଲ ଅନ୍ତରାଜନ ଖବର ସାଧାରଣତଃ ୮୦୦ ଶଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଲେଖାଯାଇଥାଏ ଓ ଏହା ଗୋଟିଏ ପୃଷ୍ଠାରେ ସ୍ଥାନିତ କରାଯାଇଥାଏ । ଅନ୍ତରାଜନ ରିପୋର୍ଟଂ ପାଇଁ ଉପ-ଶିରୋନାମା ଓ ବୁଲେଟ ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର ସହାୟକ ହୋଇଥାଏ ।

ଅନ୍ତରାଜନ ଖବର ରିପୋର୍ଟର ଅନ୍ୟ ଏକ ଗୁରୁତ୍ବପୂର୍ଣ୍ଣ ଦିଗ ହେଲା ସର୍କ ଜଞ୍ଜିନ ଅପଟିମାଇଜେସନ (ଏସିଜେ) । ଏସିଜେ ଏକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଯେଉଁଥିରେ ଲେଖକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ମୁଖ୍ୟ ଶଙ୍କକୁ ପୃଷ୍ଠାରେ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଶୃଙ୍ଖଳରେ ଲେଖିଥାନ୍ତି । ଏହାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଲା ସର୍କ ଜଞ୍ଜିନ ଲେଖାକୁ ଧରିପାରିବ ଓ ସର୍କ ଫଳାଫଳରେ ଏହାକୁ ଉଚ୍ଚ ମାନ୍ୟତା ପ୍ରଦାନ କରିପାରିବ । ଏହାଫଳରେ ଲେଖାର ନମନୀୟତା ଓ ଶଙ୍କ

ଚନ୍ଦ୍ରନାରେ କିଛିଟା ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥାଏ । ତେବେ ଲେଖାର ମୂଳ ନିର୍ଯ୍ୟାସକୁ ଅତୁଳ ରଖି ପାଠକ ସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି ଜରୁରୀ ହୋଇଥିବାରୁ ଅନ୍ତର୍ଭାବରେ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଏସତ୍ତ୍ଵର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି ।

୪.୮: ପାର୍ଥକ୍ୟଗତ ତୁଳନା

ଉପରୋକ୍ତ ଆଲୋଚନାରୁ ଏକଥା ଜଣାଗଲା ଯେ, ସାମାଦିକତାର ମୌଳିକ ନୀତି ସବୁ ମାଧ୍ୟମ ପାଇଁ ସମାନ ରହିଥିବାବେଳେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମାଧ୍ୟମ ନିଜ ନିଜ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଭିତ୍ତିରେ ନିଜ ଶୈଳୀରେ ଖବର ପରିବେଶଣ କରିଥାନ୍ତି । ଗଣମାଧ୍ୟମ ପରିବେଶରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଓ ପାଠକ / ଦର୍ଶକଙ୍କ ଆଗ୍ରହକୁ ଦେଖି ସମଷ୍ଟେ ନିଜକୁ ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷିତ କରାଇବା ପାଇଁ ଉଦ୍ୟମ କରିଥାନ୍ତି । ଉଦାହରଣ ସ୍ଵରୂପ ପ୍ରସାରଣ ହୃସ ପାଇବା ଯୋଗୁଁ ଏବେ ସମାଦପତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ଲେଖାରେ କମ୍ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଶୈଳୀ ଅବଳମ୍ବନ କରୁଛନ୍ତି । ପ୍ରସାରଣ ମାଧ୍ୟମ ଖବର ଓ ସମାଦପତ୍ରକୁ ଅନ୍ତର୍ଭାବରେ ମାଧ୍ୟମରେ ଏକାକରଣ କରାଯାଉଛି । ଖବର ଚନ୍ଦ୍ରନ, ଦୌର୍ଘ୍ୟ ଓ ଲିତ୍ତ ଚନ୍ଦ୍ରନ ସମସ୍ତ ଗଣମାଧ୍ୟମ ପାଇଁ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । ଜନସାଧାରଣ ଯେଉଁ ପ୍ରକାର ଖବର ଆବଶ୍ୟକ କରୁଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କୁ ସେହି ପ୍ରକାର ପ୍ରାସଞ୍ଜିକ ଖବର ଯୋଗାଇ ଦେବା ସମସ୍ତ ଗଣମାଧ୍ୟମର ଦାୟିତ୍ୱ ।

ମୁଦ୍ରିତ ଗଣମାଧ୍ୟମ:

୧. ଶବ୍ଦ ବ୍ୟବହାର
୨. ଶେଷ ସମୟ ବା ତେଡ଼ିଲାଇନ ସ୍ଲିର
୩. ଶିକ୍ଷିତ ପାଠକ
୪. ସାଧାରଣତଃ ଓଳଟ ପିରାମିଡ଼ ଶୈଳୀ ଅନୁସୃତ
୫. ପୁନର୍ବାର ପଢ଼ିପାରିବାର ସୁଯୋଗ
୬. ସାମିତି ସ୍ଥାନ
୭. ଯୌଗିକ ବାକ୍ୟ ବ୍ୟବହର
୮. ପାଠକ ମନପସନ୍ନ ଖବର ଚନ୍ଦ୍ରନ କରିପାରିବେ
୯. କମ୍ ଆଳାପଯୁକ୍ତ
୧୦. ସଠିକ୍ ବ୍ୟାକରଣ ଓ ବନାନ
୧୧. କିଛି ବୁଝାଇବା ପାଇଁ ଗ୍ରାଫିକ ବ୍ୟବହାର ।

ରେଡ଼ିଓ :

୧. ଶବ୍ଦ ତରଙ୍ଗ ବା ଧୂମା ବ୍ୟବହାର
୨. ପ୍ରତି ମିନିଟ୍ ହେଉଛି ଶେଷ ସମୟ ବା ତେଡ଼ିଲାଇନ
୩. ଅଶିକ୍ଷିତ ଶ୍ରୋତା ଥାଇପାରନ୍ତି
୪. ପ୍ରଥମେ ଅଧ୍ୟକ୍ସ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ସୂଚନା ପ୍ରଦାନ

୪. ପୁନର୍ବାର ଶୁଣିବାର ସୁଯୋଗ ନାହିଁ
୫. ସୀମିତ ସମୟ
୬. ସରଳ ଓ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ବାକ୍ୟ ବ୍ୟବହାର
୭. ଶ୍ରୋତଙ୍କୁ ଖବର ଶୁଣିବାକୁ ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ
୮. ଆଳାପନ୍ୟୁକ୍ତ
୯. ପାଠକଙ୍କ ପାଇଁ ବୋଧଗମ୍ୟତା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ
୧୦. ଗ୍ରାଫିକ ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ ସୁଯୋଗ ନାହିଁ ।

ଚେଲିଭିଜନ:

୧. ଶବ୍ଦ ତରଙ୍ଗ / ଧ୍ୱନି ୧ ଓ ଛବି / ଭିଡ଼ିଓ ବ୍ୟବହାର
୨. ପ୍ରତି ମିନିଟ୍ ହେଉଛି ଶେଷ ସମୟ ବା ତେତିଲାଇନ
୩. ଅଶିକ୍ଷିତ ଦର୍ଶକ / ଶ୍ରୋତା ଆଜପାରକ୍ତି
୪. ପ୍ରଥମେ ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ସୂଚନା ପ୍ରଦାନ
୫. ପୁନର୍ବାର ଶୁଣିବା / ଦେଖିବାର ସୁଯୋଗ ନାହିଁ
୬. ସୀମିତ ସମୟ
୭. ସରଳ ଓ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ବାକ୍ୟ ବ୍ୟବହାର
୮. ଶ୍ରୋତା / ଦର୍ଶକଙ୍କୁ ଖବର ଶୁଣିବାକୁ ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ
୯. ଆଳାପନ୍ୟୁକ୍ତ
୧୦. ପାଠକଙ୍କ ପାଇଁ ବୋଧଗମ୍ୟତା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ
୧୧. ଗ୍ରାଫିକ ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ ସୁଯୋଗ ।

ଅନ୍ତିମାଇନ:

୧. ମଲଟି ମିଟିଆ (ଶବ୍ଦ, ଧ୍ୱନି, ଭିଡ଼ିଓ ଗ୍ରାଫିକ ଓ ଛବି ବ୍ୟବହାର)
୨. ପ୍ରତି ମିନିଟ୍ ହେଉଛି ଶେଷ ସମୟ ବା ତେତିଲାଇନ
୩. ଶିକ୍ଷିତ ଦର୍ଶକ / ପାଠକ ଆଜପାରକ୍ତି
୪. ପ୍ରଥମେ ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ସୂଚନା ପ୍ରଦାନ
୫. ପୁନର୍ବାର ଶୁଣିବା / ଦେଖିବାର ସୁଯୋଗ ରହିଛି
୬. ସୀମିତ ପାଠକୀୟ ଏକାଗ୍ରତା
୭. ସରଳ ଓ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ବାକ୍ୟ
୮. ଶ୍ରୋତା / ଦର୍ଶକ ନିଜ ଖବର ଚକ୍ରନ କରିପାରିବେ
୯. ଅତ୍ୟଧିକ ଆଳାପନ୍ୟୁକ୍ତ

୧୦. ସାହିତ୍ୟ ବ୍ୟାକରଣ ଓ ବନାନ
୧୧. ଗ୍ରାଫିକ ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ ସୁଯୋଗ ।

୪.୯: ଆସ ପ୍ରଗତି ମାପିବା

କ. ବିଭିନ୍ନ ଗଣମାଧ୍ୟମ ପାଇଁ କିପରି ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ ଶୈଳୀରେ ରିପୋର୍ଟ୍ କରାଯାଇଥାଏ ?

ଖ. ମୁଦ୍ରିତ ଗଣମାଧ୍ୟମଠାରୁ ଅନ୍ତର୍ଭାବରେ ଗଣମାଧ୍ୟମର ଲେଖା ଶୈଳୀ କାହିଁକି ଭିନ୍ନ ?

ଓଡିଶା ରାଜ୍ୟ ସ୍କୁଲ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ, ସମ୍ବଲପୁର
Odisha State Open University
Sambalpur

ସ୍ଥାନକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ

ଦକ୍ଷତାବର୍ଦ୍ଧକ ବାଧତାମୂଳକ ପାଠ୍ୟକ୍ରମ

Ability Enhancement Compulsory Course(AECC)-2

ଯୋଗାଯୋଗମୂଳକ ମାତୃଭାଷା-ଓଡ଼ିଆ

ଯୋଗାଯୋଗ ଅନୁବିଧୀ ,ରୀତି ଓ ମାଧ୍ୟମ

ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ବର୍ଣ୍ଣମାଳା, ବର୍ଣ୍ଣଶୁଣ୍ଡିର ନିରାକରଣ

ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ମୁନ୍ତ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ, ସମ୍ବଲପୁର, ଓଡ଼ିଶା
Odisha State Open University, Sambalpur, Odisha

Established by an Act of Government of Odisha.

ସ୍ନାତକ ସନ୍ନାନ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ

ଦକ୍ଷତାବର୍ଦ୍ଧକ ବାଧତାମୂଳକ ପାଠ୍ୟକ୍ରମ

ଯୋଗାଯୋଗମୂଳକ ମାତୃଭାଷା - ଓଡ଼ିଆ (୬.୯.୩.୩. - ୨)

ଯୋଗାଯୋଗ ଅନୁବିଧ୍ୟ, ରୀତି ଓ ମାଧ୍ୟମ

ବୁଲ୍କ

ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ବର୍ଣ୍ଣମାଳା ଓ ବର୍ଣ୍ଣଶୂନ୍ତିର କାରଣ, ନିରାକରଣ

ପ୍ରଥମ ଏକକ

ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ବର୍ଣ୍ଣମାଳା

ଦ୍ୱିତୀୟ ଏକକ

ବର୍ଣ୍ଣଶୂନ୍ତିର କାରଣ ଓ ନିରାକରଣ

ସ୍ନାତକ ସନ୍ନାନ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ

୧.ଇ.ସି.ସି. : ୦୨

ବୁଲ୍କ : ୦୪

ପ୍ରଥମ ସଂକ୍ଷିରଣ : ୨୦୨୦

ଲେଖକ : ଡକ୍ଟର ସୁନୀତି ଦେବତା

ଶୈଖନିକ ପରାମର୍ଶଦାତା, ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ମୁକ୍ତ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ, ସମ୍ବଲପୁର।

ସମୀକ୍ଷକ : ଡକ୍ଟର କ୍ଷୀରୋଦ ଚନ୍ଦ୍ର ବେହେରା

ସଂଯୋଜକ, ସ୍ନାତକୋତ୍ତର ଓଡ଼ିଆ, ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ମୁକ୍ତ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ, ସମ୍ବଲପୁର।

ଅଳଙ୍କରଣ : ଲିପିନା ଆହୁ

ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ମୁକ୍ତ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ, ସମ୍ବଲପୁର।

ତତ୍ତ୍ଵିକା : ନୃତ୍ୟ ପ୍ରଧାନ

ପ୍ରକାଶକ

ଡକ୍ଟର ମାନସ ରଞ୍ଜନ ପୂଜାରୀ

କୁଳସତ୍ତବ

ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ମୁକ୍ତ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ

© OSOU, 2020."Jogajoga Anubidhi Riti O Madhyam" is made available under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0

ପ୍ରଥମ ଏକକ : ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ବର୍ଣ୍ଣମାଳା

ବିଷୟ ଗଠନ :

- ୧.୧ ପଠନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ
- ୧.୨ ବିଷୟ ପରିଚୟ
- ୧.୩ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ବ୍ୟାକରଣ
- ୧.୪ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ବର୍ଣ୍ଣମାଳା
- ୧.୫ ଓଡ଼ିଆ ବର୍ଣ୍ଣ ବିଭାଗୀକରଣ
- ୧.୬ ଶଙ୍ଖ ଗଠନ
- ୧.୭ ସାରାଂଶ
- ୧.୮ ଆମ୍ଲପରୀଷଣ ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀ
- ୧.୯ ସହାୟକ ଗ୍ରନ୍ତସୂଚୀ

୧.୧ ପଠନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ

ଏହି ଅଧ୍ୟାୟ ପାଠନ ମାଧ୍ୟମରେ ବିଦ୍ୟାର୍ଥୀମାନେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ବିଷୟରେ ଅବଗତ ହେବେ

- ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ବ୍ୟାକରଣ ସମ୍ପର୍କରେ ସଠିକ୍ ସୂଚନା ପାଇପାରିବେ
- ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ବର୍ଣ୍ଣଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ପର୍କରେ ଅବଗତ ହୋଇପାରିବେ ।
- ଓଡ଼ିଆ ବର୍ଣ୍ଣର ବିଭାଗୀକରଣ ସମ୍ପର୍କରେ ଅବଗତ ହୋଇପାରିବେ ।
- ଓଡ଼ିଆ ଶଙ୍ଖଗଠନ ସମ୍ପର୍କରେ ଜାଣିପାରିବେ ।

୧.୨ ବିଷୟ ପରିଚୟ

ବ୍ୟାକରଣ ଏକ ଶାସ୍ତ୍ର । ଶାସ୍ତ୍ର ଅଧ୍ୟୟନ ଦ୍ୱାରା ତତ୍ ସମକ୍ଷାୟ ଜ୍ଞାନ ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇଥାଏ । ବ୍ୟାକରଣ ଅଧ୍ୟୟନ ଦ୍ୱାରା ଭାଷା ସମ୍ପର୍କରେ ଜ୍ଞାନ ଆହରଣ କରାଯାଇଥାଏ । ବ୍ୟାକରଣର ମହତ୍ଵ ବହୁ ପ୍ରାଚୀନ ମୁଗରୁ ଉପଲବ୍ଧ । ପୃଥିବୀର ଯେଉଁ ଭାଷା ରହିଛି ସବୁ ଭାଷାର ବ୍ୟାକରଣ ଗ୍ରନ୍ତ ରଚିତ ହୋଇଛି । ବିଦ୍ୟାନମାନଙ୍କ ମତରେ ପାଣିନିଙ୍କ ସଂସ୍କୃତ ଭାଷାର ବ୍ୟାକରଣ ସର୍ବ ପ୍ରାଚୀନ ବ୍ୟାକରଣ ଗ୍ରନ୍ତ । ଶୁଦ୍ଧ ଭାଷାରେ କହିବା, ଲେଖିବା ଓ ପଢ଼ିବା ପାଇଁ ବ୍ୟାକରଣ ଶାସ୍ତ୍ରର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । ଆମମାନଙ୍କ ଜୀବନରେ ଭାଷାର ପ୍ରତାବ ଅତୁଳନୀୟ । ଭାଷା ଏକ ଜୀବନ ପ୍ରକ୍ରିୟା । ଏହାକୁ ଅର୍ଜନ କଲେ ଜ୍ଞାନର ଦିଗବଳୟ ପ୍ରସାରିତ ହୋଇଥାଏ । ଅତେବ ଭାଷା, ଭାଷା ବିଭବ ବ୍ୟାକରଣ ଓ ତା'ର ପ୍ରୟୋଗିକ ଦିଗଗୁଡ଼ିକୁ ଉତ୍ସମ ରୂପେ ବୁଝିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

୧.୩ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ବ୍ୟାକରଣ

ଓଡ଼ିଆ ଭାରତର ସମ୍ବିଧାନସ୍ଥାକୃତ ୨୨ଟି ଭାଷାରୁ ଅନ୍ୟତମ ଏକ ସାମିଧାନିକ ଭାଷା ତଥା ଓଡ଼ିଆ ରାଜ୍ୟର ଜାତୀୟ ସରକାରୀ ଭାଷା । ଏହା ସମ୍ବର ପୂର୍ବ ଭାରତୀୟ ଆଧୁନିକ ଆର୍ଯ୍ୟ ଭାଷାଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ସର୍ବପ୍ରଥମ ‘ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ଭାଷା’ ଭାବେ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ୨୦୧୪ ମସିହା ମାର୍ଚ୍ଚ ମାସ ୧୧ ତାରିଖ ଦିନ ସ୍ଥାକୃତି ଲାଭ କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହୋଇଛନ୍ତି । ବ୍ୟାକରଣକୁ ନିଯାମକ ଶାସ୍ତ୍ର କୁହାଯାଏ । ଅନ୍ୟ ହିସାବରେ କହିବାକୁ ଗଲେ ଶବ୍ଦର ବ୍ୟୁତି ଓ ଶୁଦ୍ଧ ପ୍ରୟୋଗ ଜୟାଦି ବିଷୟକ ଶାସ୍ତ୍ରକୁ ବ୍ୟାକରଣ କୁହାଯାଏ । ବ୍ୟାକରଣରୁ ଭାଷା ବ୍ୟବହାରର ନିୟମଣିଶ ଓ ଶବ୍ଦ ଗଠନ ସ୍ମୃତି ଜଣାପଡ଼େ । ଶୁଦ୍ଧ ଭାଷାରେ କହିବା, ଲେଖିବା ଓ ପଢ଼ିବା ପାଇଁ ବ୍ୟାକରଣ ଜ୍ଞାନ ନିତାନ୍ତ ଜରୁରୀ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ଭାଷାକୁ ଶୃଙ୍ଖଳିତ ବା ଶୃଙ୍ଖଳାବନ୍ଧ କରିଥାଏ । ବ୍ୟାକରଣ । ତେଣୁ ବ୍ୟାକରଣ ହେଉଛି ଶୁଦ୍ଧ ଭାଷା ପ୍ରୟୋଗର ବିଦ୍ୟା ବା ପାଠ । ବ୍ୟାକରଣର ଶୃଙ୍ଖଳା ମଧ୍ୟରେ ଭାଷା ରହିଲେ ଭାଷାର ସୌଦର୍ୟ ବୃଦ୍ଧି ହେବା ସହ ଏହା ଆକର୍ଷଣୀୟ ଓ ବର୍ଣ୍ଣତ୍ୟ ହୋଇପାରେ । ଅତେବ ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ଭାଷା ପାଇଁ ବ୍ୟାକରଣ ଅମୂଲ୍ୟ ସଂପଦ । କହିବା ଅପେକ୍ଷା ଲିଖନର ଶୁଦ୍ଧତା ଅଧିକ ମହତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । କାରଣ ଅଶୁଦ୍ଧ ଥିବା ପୁଷ୍ଟିକଟି ପଢ଼ିଲେ ଅଶୁଦ୍ଧିର ପ୍ରୟୋଗ ନକାରାତ୍ମକ ଭାବନା ଆଣିଥାଏ ଓ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଭାବିତ ମଧ୍ୟ କରିଥାଏ । ଫଳରେ ଏକ ଭାଷା କ୍ରମଶଃ ଦୂଷିତ ଓ ବିଶୃଙ୍ଖଳିତ ହୋଇଥାଏ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଭାଷାର ନିଜସ୍ଵ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ରହିଛି । ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ବଣ୍ଣମାଳା ଏହାର ଶୁଦ୍ଧତା ଏବଂ ଏହାର ଉପଯୁକ୍ତ ଉପଯୋଗ ଜାଣିବା ନିତାନ୍ତ ଜରୁରୀ ।

୧.୪ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ବର୍ଣ୍ଣମାଳା

ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ସକାଳୁ ରାତି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମନୁଷ୍ୟ ନାନା ପ୍ରକାର ଧୂନିର ବ୍ୟବହାର କରିଥାଏ । ଆମ ଚତୁର୍ବାର୍ଷରେ ଅହରହ ଅସଂଖ୍ୟ ଧୂନି ସୃଷ୍ଟି ହେଉଛନ୍ତି । ଆଦିମ ମଣିଷ ଯେତେବେଳେ ଭାଷାର ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଅବଗତ ନଥିଲା । ସେ ଧୂନି ମାଧ୍ୟମରେ ନିଜ ମନର ଭାବକୁ ଅନ୍ୟ ସାମାଜିକ ପ୍ରକାଶ କରୁଥିଲା । ଜୀବଜ୍ଞାନୀ, ପଶୁପକ୍ଷୀ ମଧ୍ୟଧୂନି ମାଧ୍ୟମରେ ଭାବପ୍ରକାଶ କରିଥାନ୍ତି, ସୁତରାଂ ଧୂନି ହେଉଛି ଏକ ପ୍ରକାର ଶବ୍ଦ ବା ନାଦ । ମନୁଷ୍ୟର ସୁଖନିସ୍ତତ ଭାବପ୍ରକାଶ ଧୂନିସମୂହ ହେଉଛି ଭାଷା; ଭାଷା ମଧ୍ୟଭାବପ୍ରକାଶର ପ୍ରଧାନ ମାଧ୍ୟମ ।

- ବର୍ଣ୍ଣ :** ଧୂନିମାନଙ୍କର ଲିଖିତ ରୂପ ହେଉଛି ବର୍ଣ୍ଣ । ଅର୍ଥାତ୍ ଧୂନି ବର୍ଣ୍ଣମାନଙ୍କରେ ବର୍ଣ୍ଣତ । ଅର୍ଥାତ୍ ଧୂନି ବର୍ଣ୍ଣମାନଙ୍କରେ ବର୍ଣ୍ଣତ ବା ରୂପାଯିତ । କିନ୍ତୁ ଧୂନିମାନଙ୍କରେ ଲିଖିତ ସଙ୍କେତ ହୋଇଥିବାରୁ ତାହା ଲିପି ବା ଅକ୍ଷର । ସବୁ ଭାଷାର ବର୍ଣ୍ଣସଂଖ୍ୟା ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ । ସେମାନଙ୍କର ଆକାର ଓ ଉଚ୍ଚାରଣ ମଧ୍ୟପାର୍ଥକ୍ୟ ଦେଖାଯାଏ ।
- ଓଡ଼ିଆ ବର୍ଣ୍ଣମାଳା :** ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ଲେଖାପଢ଼ା ପାଇଁ ଅଣଇଷ୍ଟ (୪୯)ଟି ବର୍ଣ୍ଣ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଛି । ଏହି ବର୍ଣ୍ଣ ସମୁଦାୟକୁ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ବର୍ଣ୍ଣମାଳା କୁହାଯାଏ । ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛି - ଅ, ଆ, ଇ, ଈ, ଉ, ଊ, ର, ଏ, ଔ, ଓ, ଓ୍ର, କ, ଖ, ଗ, ଘ, ତ୍, ଚ, ଛ, ଜ, ଝ, ଙ୍, ଟ, ଠ, ଡ, ଣ, ତ୍ତ, ଥ, ଦ୍ବ, ନ୍, ପ, ଫ, ବ, ଭ, ମ, ଯ, ଯ୍, ର୍, ଲ୍, ଲ୍ଲ, ଡ୍ର୍ (ଅବର୍ଗ୍ୟ ବ), ଶା, ଷା, ସା, ହ୍, ହ୍ୟ (ଅନୁସାର), ଶ୍ର (ବିସର୍ଗ), ଞ୍ (ଚନ୍ଦ୍ରବିଦ୍ୟ)

ପୂର୍ବରୁ ଆଲୋଚନା କରିଛେ ଧୂନିର ଲିଖିତ ରୂପ ବର୍ଣ୍ଣ; ମାତ୍ର ୪୯ ବର୍ଣ୍ଣର ୪୯ ଧୂନି ନାହିଁ । ଇ-ଜୀ, ଜୀ-
ଯ, ଶ-ଷ-ସ ପ୍ରଭୃତିର ଉଚାରଣ ସମାନ ଯଥା ପାଣି, ବାଣୀ, ଜଳ, ଯଶ, ଶଗଡ଼, ଷଷ୍ଠ, ସହର ।

୧.୫ ଓଡ଼ିଆ ବର୍ଣ୍ଣ ବିଭାଗୀକରଣ

ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଥିବା ବର୍ଣ୍ଣମାନଙ୍କୁ ଦୂଇ ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତି କରାଯାଇଥାଏ । ଯଥା -

ସ୍ଵରବର୍ଣ୍ଣ - ଅନ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣର ସାହାଯ୍ୟ ନନ୍ଦେଇ ଉଚାରିତ ହେଉଥିବ ବର୍ଣ୍ଣମାନଙ୍କୁ ସ୍ଵରବର୍ଣ୍ଣ କୁହାଯାଏ । ଓଡ଼ିଆ
ଭାଷାରେ ସ୍ଵରବର୍ଣ୍ଣ ସଂଖ୍ୟା ଏଗାର (୧୧) । ଯଥା - ଅ, ଆ, ଇ, ଈ, ଉ, ଇ, ଏ, ଔ, ଓ, ଓ ପ୍ରାଚୀନ
ବ୍ୟବହାରରେ ଥିବା ର (ବାର୍ଯ୍ୟର ଓ (ଲୁ)ର ପ୍ରକଳନ ବର୍ତ୍ତମାନ ନାହିଁ ।

ସ୍ଵରବର୍ଣ୍ଣ ବିଭାଗ - ଉଚାରଣ ଅନୁୟାୟୀ ସ୍ଵରବର୍ଣ୍ଣମାନଙ୍କୁ ଦୂଇ ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇଛି । ଯଥା ହୁସ ସ୍ଵର
ଓ ଦୀର୍ଘ ସ୍ଵର

ହୁସସ୍ଵର- ଅ, ଇ, ଉ, ଉ

ଦୀର୍ଘ ସ୍ଵର- ଆ, ଇ, ର, ଏ, ଔ, ଓ, ଓ

ହୁସସ୍ଵର ଅପେକ୍ଷା ଦାର୍ଢିସ୍ଵରମାନଙ୍କର ଉଚାରଣ ଅଧିକ ସମୟ ନିଏ । ‘ଅ’ ଠାରୁ ‘ଓ’ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ୧୧ଟି
ସ୍ଵରବର୍ଣ୍ଣର ମାତ୍ର ଆଠଟି ଧୂନିଅଛି । ଯଥା - ଅ, ଆ, ଇ, ର, ଏ, ଔ, ଓ, ଓ । ଔ, ଓ ଦୂଇଟିକୁ ସଂଯୁକ୍ତ ସ୍ଵର
ବା ସନ୍ଧ୍ୟକର କୁହାଯାଏ ।

ଉଦାହରଣ - ଅକ୍ଷର- ଔ, ଅଇରାବତ- ଔରାବତ

ଅକ୍ଷର ଓ ସରଜ- ସୌରଜ

ଦୂତ ଉଚାରଣରେ ଅ, ଇ, ‘ଔ’ ଓ ଅ, ଉ ‘ଓ’ ରେ ପରିଶତ ହୋଇଥାନ୍ତି ।

ବ୍ୟଞ୍ଜନ ବର୍ଣ୍ଣ - ଯେଉଁ ଗଞ୍ଚ ଗୁଡ଼ିକ ସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣର ସାହାଯ୍ୟ ବିନା ଉଚାରିତ ହୋଇପରନ୍ତି ନାହିଁ, ସେମାନଙ୍କୁ ବ୍ୟଞ୍ଜନ
ବର୍ଣ୍ଣ କୁହାଯାଏ । ଏହାର ସଂଖ୍ୟା ୩୮ ।

ଯଥା - କ, ଖ, ଗ, ଘ, ଛ, ଚ, ଛ, ଜ, ଝ, ଙ, ଙ, ଗ, ଙ, ତ, ତ, ଶ, ତ, ଥ, ଦ, ଧ, ନ, ପ, ପ, ବ,
ଭ, ମ, ଯ, ଯୁ, ର, ଲ, ଲୁ, ଡ୍ୟୁ, ଶ, ଷ, ସ, ଲ, °(ଅନୁସାର), ୪(ବିସର୍ଗ), ୯(ଚନ୍ଦ୍ରବିଦ୍ୟୁ) ।

‘କ୍ଷ’ ଏକ ମୁକ୍ତାକ୍ଷର (କ + ଷ)

ବ୍ୟଞ୍ଜନ ବର୍ଣ୍ଣର ବିଭାଗୀ କରଣ

ବ୍ୟଞ୍ଜନ ବର୍ଣ୍ଣମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କ ଠାରୁ ମ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପଚିଶଟି ସ୍ଵରବର୍ଣ୍ଣ । ଏଗୁଡ଼ିକ ଉଚାରଣ ସମୟରେ ଜିହ୍ଵାର
ଅଗ୍ର, ମଧ୍ୟବା ମୂଳର ସାହାଯ୍ୟ ନେଇ କଣ୍ଠ, ତାଳୁ, ମୂର୍ଦ୍ଧା, ଦନ୍ତ ଓ ଓଷାଦି ସ୍ଵର କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ ।

ଏହି ସର୍ଗଗୁଡ଼ିକୁ ପାଆଁଟି ଶ୍ରେଣୀରେ ବିଭକ୍ତି କରାଯାଇଛି ତେଣୁ ଏହାକୁ ବର୍ଗ୍ୟବର୍ଷ ମଧ୍ୟକୁହାଯାଇଥାଏ ।
‘ଯ’ ଠାରୁ ‘୯’ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତେରଟି ଅବର୍ଗ୍ୟ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ।

ବର୍ଗ୍ୟ ବ୍ୟଞ୍ଜନର ବିଭାଗୀକରଣ

‘କ’ ବର୍ଗ – କ, ଖ, ଗ, ଘ, ଙ

‘ଖ’ ବର୍ଗ – ଚ, ଛ, ଜ, ଝ, ଞ

‘ଗ’ ବର୍ଗ – ଟ, ଠ, ଡ, ଢ, ଣ

‘ଘ’ ବର୍ଗ – ତ, ଥ, ଦ, ଧ, ନ

‘ପ’ ବର୍ଗ – ପ, ଫ, ବ, ଭ, ମ

ଅବର୍ଗ୍ୟ ବ୍ୟଞ୍ଜନର ବିଭାଗୀକରଣ ନିମ୍ନରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଉଛି ।

୧. ଅନ୍ତଃସ୍ଵ ବର୍ଷ – ଯ, ଯୀ, ର, ଲ, ଲୀ, ଡ୍ର । ଉଚାରଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏଗୁଡ଼ିକ ସ୍ଵର ଓ ବ୍ୟଞ୍ଜନର ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ହେତୁ ଅନ୍ତଃସ୍ଵ ବର୍ଷ । ଏହାକୁ ଅର୍ଦ୍ଧସ୍ଵର ମଧ୍ୟକୁହାଯାଏ ।
୨. ଭିଷ୍ମବର୍ଷ – ତିନୋଟି ଯାକ ଶ, ଷ, ସ ଓ ହ । ଏ ଗୁଡ଼ିକ ଉଚାରଣ ସମୟରେ ମୁଖ୍ୟରୁ ଅଧିକ ଉଷ୍ଣତା ନିର୍ଗତ ହୋଇଥାଏ ।
୩. ଅଯୋଗଦାହ ବର୍ଷ – ° (ଅନୁସ୍ଵାର), ୪ (ବିସର୍ଗ), ୯ (ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ) । ଏହି ବର୍ଷ ଗୁଡ଼ିକ ସ୍ଵର ବା ବ୍ୟଞ୍ଜନ ବର୍ଷର ବିନା ସାହାଯ୍ୟରେ ଉଚାରିତ ହୋଇପାରନ୍ତି ନାହିଁ ତେଣୁ ଏଗୁଡ଼ିକୁ ଆଶ୍ରିତ ବର୍ଷ କୁହାଯାଏ ।
୪. ଅନୁମାସିକ ବର୍ଷ – ପ୍ରତ୍ୟେକ ବର୍ଗର ପଞ୍ଚମ ବର୍ଷ ଅର୍ଥାତ୍ ଟ, ଷ, ଶ, ନ, ମ, ° (ଅନୁସ୍ଵାର), ୯ (ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ) ଉଚାରଣରେ ନାସିକାର ସାହାଯ୍ୟ ନିଆ ଯାଉଥିବାରୁ ଏଗୁଡ଼ିକୁ ଅନୁମାସିକ ବର୍ଷ କୁହାଯାଏ ।

ଲିଙ୍ଗ	ଉଚାରଣ ସ୍ଵାନ୍ତ୍ୟ	ନାମ	
୧.	ଆ, ଆ, କ, ଖ, ଗ, ଘ, ଙ, ହ୍, ୯	କଣ୍ଠ	କଣ୍ଠବର୍ଷ
୨.	ଇ, ଈ, ଚ, କ, ଜ, ଝ, ଯ, ଯୀ, ଶି	ତାଳୁ	ଲୋକ୍ୟବର୍ଷ
୩.	ଇ. ଟ, ଠ, ଡ, ଢ, ଣି, ଷି	ମୂର୍ଖୀ	ମୂର୍ଖୀଣ୍ୟ ବର୍ଷ
୪.	ତ, ଥ, ଦ, ଧ, ନ, ମ	ଦନ୍ତ	ଦନ୍ତ୍ୟ ବର୍ଷ
୫.	ଉ, ଭ, ପ, ଫ, ବ, ଭ, ମ	ଓଷ୍ଟ	ଓଷ୍ଟ୍ୟ ବର୍ଷ
୬.	ଏ, ଔ	କଣ୍ଠ, ତାଳୁ	କଣ୍ଠ୍ୟ ତାଳବ୍ୟ ବର୍ଷ
୭.	ଓ, ଓର୍ତ୍ତ	କଣ୍ଠ, ଓଷ୍ଟ	କଣୋଷ୍ଟ୍ୟ ବର୍ଷ
୮	ଡ୍ର (ଅନ୍ତଃସ୍ଵ ‘ବ’)	ଦନ୍ତ ଓଷ୍ଟ	ଦନ୍ତୋଷ୍ଟ୍ୟ ବର୍ଷ
୯	ଡ, ଙ୍ଗ, ଶି, ନ, ମ (ବର୍ଗର ପଞ୍ଚମ ବର୍ଷ)	କଣ୍ଠ, ତାଳୁ, ନାସିକା	ଅନୁମାସିକ ବର୍ଷ

ଆମେ ଜିଭ, କଣ୍ଠ, ତାଳୁ, ଦାନ୍ତ, ଓ ପ୍ରଭୃତି ସାହାଯ୍ୟରେ ଆମେ ଧୂନିଗୁଡ଼ିକୁ ଉଚାରଣ କରୁ। ସ୍ଵରଧୂନି ବ୍ୟବହାର ବେଳେ ଜିଭ ଓ ଓରା ସ୍ଲାନ ମୁଖ୍ୟ। ତୁମେମାନେ ନିଜେ ଜିଭର ପଛ, ଜିଭର ମୂଳ, ଜିଭର ମଣି ଓ ଜିଭର ଆଗକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଏ ସବୁ ଧୂନି ଉଚାରଣ କରି ଅଭ୍ୟାସ କର।

ଯେମିତିକି -

ଅ- ଜିଭର ପଛ ପାଖରେ ‘ଅ’ ଧୂନି ଉଠୋ। ଏହା ଉଚାରଣ ବେଳେ ଜିଭ ପାଟିରେ ତଳ ଭାଗରେ ଥାଏ।

ଇ- ଜିଭ ଆଗରେ ବା ଚିପରେ ‘ଇ’ ଧୂନି ଉଠୋ। ଏହା ଉଚାରଣ ସମୟରେ ଜିଭ ପାଠ ଭିତରେ ଉପର ଆଡ଼କୁ ରୁହେ।

ଏ- ଜିଭ ଆଗରେ ‘ଏ’ ଧୂନି ରହେ। ଏ ଧୂନି ଉଚାରଣ ବେଳେ ଜିଭ ପାଟିର ମଣି ଭାଗରେ ଥାଏ।

କ, ଖ, ଗ, ଘ, ତ୍- କଣ୍ଠ୍ୟ ଧୂନି

ଚ, ଛ, ଜ, ଝ, ଞ୍ଚ- ତାଳବ୍ୟ ଧୂନି

ଶ, ଓ, ଉ, ଭ, ଣ- ମୁର୍ଛନ୍ୟ ଧୂନି

ତ୍, ଥ୍, ଦ୍, ଧ୍, ନ୍- ଦତ୍ୟ ଧୂନି

ପ୍, ଫ୍, ବ୍, ଭ୍, ମ୍- ଓଷ୍ୟ ଧୂନି

ମୁକ୍ତବର୍ଷ ବା ମୁକ୍ତାକ୍ଷର

ବ୍ୟଞ୍ଜନ ବର୍ଷ ସହିତ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ବର୍ଷ ଯୋଗହେଲେ ତାହାକୁ ମୁକ୍ତବର୍ଷ ବା ମୁକ୍ତାକ୍ଷର କୁହାଯାଏ।

ଅନୁନାସିକ ମୁକ୍ତବର୍ଷ

ପ୍ରତ୍ୟେକ ବର୍ଗର ପଞ୍ଚମ ବର୍ଷ ସହିତ ସେହି ବର୍ଗର ଅନ୍ୟ ବର୍ଷମାନଙ୍କର ସଂଯୋଗରେ ଗଠିତ ମୁକ୍ତବର୍ଷକୁ ଅନୁନାସିକ ମୁକ୍ତବର୍ଷ ବା ଅନୁନାସିକ ମୁକ୍ତାକ୍ଷର କହନ୍ତି। ତ୍, ଞ୍ଚ, ଶ, ନ, ମ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବର୍ଗର ପଞ୍ଚମ ବର୍ଷ। ଅନୁନାସିକ ମୁକ୍ତ ବର୍ଷ ସଂଖ୍ୟା କୋଡ଼ିଏ।

ତ୍ + କ, ଖ, ଗ, ଘ = ଙ୍କ, ଙ୍ଖ, ଙ୍ଗ, ଙ୍ଘ (‘କ’ ବର୍ଗ)

ଞ୍ଚ + ଚ, ଛ, ଜ, ଝ = ଞ୍ଚ, ‘, ଞ୍ଞ, ଞ୍ଚ (‘ଚ’ ବର୍ଗ)

ଶ + ଟ, ଓ, ଉ, ଭ = ଶ୍ର, ଶ୍ରୁ, ଶ୍ରୁ, ଶ୍ରୁ (‘ଶ’ ବର୍ଗ)

ନ୍ + ତ୍, ଥ୍, ଦ୍, ଧ୍ = ନ୍ତ୍ର, ନ୍ତ୍ରୁ, ନ୍ତ୍ରୁ, ନ୍ତ୍ରୁ (‘ତ୍’ ବର୍ଗ)

ମ୍ + ପ୍, ଫ୍, ବ୍, ଭ୍ = ମ୍ପ, ମ୍ଫ, ମ୍ବ, ମ୍ଭ (‘ପ୍’ ବର୍ଗ)

ଏହି ସବୁ ଅନୁନାସିକ ବର୍ଷମାନଙ୍କୁ ଆଜିକାଲି । (ଅନୁସ୍ଵାର) ସାହାଜ୍ୟରେ ମଧ୍ୟଲେଖାଯାଇଛି । ଉଦାହରଣ ସ୍ବରୂପ ।

ବଙ୍କା- ବଂକା, ସଞ୍ଚୟ- ସଂଚୟ, କଣ୍ଠ- କଂଠ ।

ବ +ବ = ଭ (ଡ଼ିତ)

ଲ +ପ = ଷ (ଅଷ୍ଟ)

ଶ +ଚ = ଷ (ପଣ୍ଠିମ)

ଷ +କ = ଷ୍ଟ(ଶ୍ରୁଷ୍ଟ)

ଷ +ଟ = ଷ୍ଟ (ନଷ୍ଟ)

ଷ +ପ = ଷ୍ଟ (ବାଷ୍ଟ)

ସ +ଖ = ସ୍ଫ(ସ୍କଳନ)

ସ +ତ = ସ୍ଫ (ଶସ୍ତା)

ସ +ଥ = ସ୍ଫ୍ଲ (ସୁଫ୍ଲ)

ସ +ପ = ସ୍ଫ୍ର (ସ୍ଫର୍ଣ୍ଣ)

ଦୂଇରୁ ଅଧ୍ୟକ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ବର୍ଣ୍ଣକୁ ନେଇ ମଧ୍ୟୟକୁ ବର୍ଣ୍ଣ ହୁଏ-

କ + ଷ + ମ= ଷ୍ଟ୍ର (ଯଷ୍ଟ୍ରା)

ଡ + କ + ତ= ଛକ୍ର (ପବଂକ୍ର)

ଡ + ସ + ନ= ସ୍ଵ (ଜ୍ୟୋଷ୍ଣା)

ନ + ଦ + ର= ନ୍ତ୍ର (ଚନ୍ତ୍ର)

ନ + ଧ + ଯ= ନ୍ତ୍ର୍ୟ (ସନ୍ତ୍ର୍ୟା)

ମ + ପ + ର= ମ୍ପ୍ର (ସମ୍ପ୍ରତି)

ମ + ଭ + ର= ମ୍ପ୍ର୍ତ (ସମ୍ପ୍ରାନ୍ତ)

ର + ତ + ତ= ର୍ତ୍ତ (ଚର୍ତ୍ତା)

ର + ଛ + ଛ= ର୍ତ୍ତ୍ତ (ମୃତ୍ତ୍ତା)

ର + ତ + ତ= ର୍ତ୍ତ (ଚର୍ତ୍ତା)

ର + ଦ + ଧ= ର୍ତ୍ତ୍ତ (ଅର୍ତ୍ତ)

ର + ଦ + ର= ର୍ତ୍ତ୍ତ (ଆର୍ତ୍ତ)

ର + ଶ + ଓ= ର୍ତ୍ତ୍ତ୍ତ (ପାର୍ତ୍ତି)

ଷ + ଟ + ର= ଷ୍ଟ୍ର୍ତ୍ତ (ରାଷ୍ଟ୍ରା)

ସ + ଥ + ଯ= ସ୍ଫ୍ଲ୍ୟ (ସାଫ୍ଲ୍ୟ)

ଏହି ବର୍ଣ୍ଣମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେତେକକୁ ମୂଳ ପଦରେ ‘’ (ହଲକ୍) ଚିହ୍ନ ଦେଇ ମଧ୍ୟଲେଖାଯାଇଥାଏ ।
ଉଦାହରଣ - ବାକ୍ସ, ବାୟସା, ଗଲ୍ପ, ଉଦ୍‌ଯୋଗ, ଖଡ଼ଗ

ଗୋଟିଏ ଶବ୍ଦରେ ଥୁବା ବର୍ଣ୍ଣମାନଙ୍କୁ ଅଳଗା କରି ଦେଖାଇବାର ନାମ ହେଉଛି ବନାନ । ବନାନରୁ ଶବ୍ଦଗଠନ ଧାରା ବା ପ୍ରକ୍ରିୟାଟି ବୁଝିଛୁଏ । ବନାନ ଦେଖୁ ଶବ୍ଦଟି ଠିକ୍ କି ଭୁଲ ସହଜରେ ଜାଣି ଛୁଏ । ଧାରାମାର ‘ସୁରେଣ’ ଏହି ଶବ୍ଦର ବନାନ ଏମିତି ସ +ର+ତ, ସ + ର + ତ= ସୁ, ର + ଏ= ସୁ, ଶ + ଅ= ଶ, ଅତଶବ ଏଥୁରେ ସାତୋଟି ବର୍ଣ୍ଣ ରହିଛି । ବନାନ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଭାଷାର ଅଭିନ୍ନ ଅଙ୍ଗ । ଆଉ କେତେକ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ - ଦୁଇ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ବର୍ଣ୍ଣ ଯୋଗରେ ଗଠିତ-

- କ + କ= କୁ (ପକ୍ଷ)
- କ + ଟ= କୃ (ଗ୍ରାକୃତ)
- କ + ତ= କ୍ର (ରକ୍ତ)
- କ + ଷ= କ୍ଷ (ପକ୍ଷା)
- କ + ସ= କ୍ଷୁ (ରିକ୍ଷୁ)
- ର + ର= ରି (ଉଚ୍ଚ)
- ର + ଛ= ଛି (ଛିଛା)
- ଜ + ଜ= ଜ୍ଞ (ଲଜ୍ଞା)
- ଜ + ଞ= ଜ୍ଞ୍ଞ (ବିଜ୍ଞା)
- ର + ଟ= ରି (ଆଜାଳିକା)
- ତ + କ= କ୍ର ଉତ୍କଳ)
- ତ + ତ= ତି (ବିତି)
- ତ + ପ= ପ୍ର (ଉପନ୍ମା)
- ଦ + ଧ= ଦି (ବିଦି)
- ଦ + ଯ= ଦ୍ୟ (ଆଦ୍ୟ)
- ପ + ତ= ପ୍ତ (ପାପ୍ତ)
- ବ + ଦ= ଭ (ଶବ୍ଦ)

୧.୭ ଶବ୍ଦ ଗଠନ

এক বৰ্ষ বা একাধুকি বৰ্ষ যোতি হোଇ কৌশলি অর্থ প্ৰকাশ কৰুথলে তাকু শব্দ কুহায়াৎ। ওভিআ ভাষারে ব্যবহাৰ হৈଉথুৰা শব্দ ঘন্টহৰে মুঝেতঃ ছৱিভাগৰে বিভক্ত কৰায়ালথাএ। এই গুড়িক হৈউছি তত্ত্বসম্বন্ধীয় শব্দ, দেবতাৰ শব্দ, দেবৈশিক শব্দ, বৈদেশিক শব্দ।

୧.୭.୧ ତସ୍ମିନ୍ ଶବ୍ଦ

ଅଧିକାଂଶ ନବାନ ବା ଆଧୁନିକ ଭାରତୀୟ ଆର୍ଯ୍ୟ ଭାଷାଗୁଡ଼ିକ ପରି ଓଡ଼ିଆରେ ମଧ୍ୟସଂସ୍କୃତ ଭାଷାର ବହୁଶଙ୍କ ମୂଳରୂପରେ ପ୍ରବେଶ ଅଧିକାର ଲାଭକରି ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିବା ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଥାଏ । ଏହି ଶ୍ରେଣୀର ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକୁ ‘ତସ୍ମିନ ଶବ୍ଦ’ ରୂପେ ଅଭିହିତ କରାଯାଇଥାଏ । ‘ତସ୍ମିନ’ ର ବ୍ୟୁପିରିଗତ ଅର୍ଥ ହେଉଛି- ‘ତତ୍+ସମ’, ଅର୍ଥାତ୍ ‘ତାହା ପରି’ । ଏଠାରେ ‘ତାହାର’ ଅର୍ଥ ‘ସଂସ୍କୃତ’ । ସୁତରାଁ ସଂସ୍କୃତ ସମାନ ବା ସଂସ୍କୃତ ପରି ଶବ୍ଦହିଁ ‘ତସ୍ମିନ’ ପଦବାଚ୍ୟ । ଓଡ଼ିଆରେ ଯେଉଁ ସଂସ୍କୃତ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ଅବିକଳ ରୂପରେ ବ୍ୟବହୃତ; ଅନ୍ୟ ଭାବରେ କହିଲେ- ସଂସ୍କୃତ ଭାଷାରେ ଯେଉଁ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ମୂଳ ଅର୍ଥ ଓ ବନାନ ସହ ଅବିକଳ ରୂପରେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ପ୍ରଚଳିତ, ତାହାକୁ ‘ତସ୍ମିନ’ ଶ୍ରେଣୀର ଶବ୍ଦରୂପେ ଚିହ୍ନିତ କରାଯାଏ । ତସ୍ମିନ’ ପର୍ଯ୍ୟାୟର ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକୁ ‘ସାଧୁ ଶବ୍ଦ’ ଭାବେ ମଧ୍ୟଅଭିହିତ କରାଯାଏ । ‘ତସ୍ମିନ’ ଶ୍ରେଣୀର ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ‘ସାଧୁ ଶବ୍ଦ’ ଭାବେ ଅଭିହିତ କରାଯିବାର ଅସଲ ତାପ୍ରୟ୍ୟ ହେଲା ଯେ, ଏଗୁଡ଼ିକ ଶହ ଶହ ବର୍ଷ ଧରି ମୂଳ ରୂପରେ ଅର୍ଥାତ୍ ବିଶ୍ଵକ୍ଷ ରୂପରେ ହିଁ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥାଏ । ଶହ ଶହ ବର୍ଷର ବ୍ୟବଧାନ ପରେ ମଧ୍ୟଏହି ଶ୍ରେଣୀର ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକରେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ବିକୃତି ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇନାହିଁ । ଏଠାରେ ସୂଚନା ଦେବା ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ହେବ ଯେ, ଆମ୍ସ ସଙ୍ଗନ୍ ସାହେବ ୧୮୪୪ ମସିହାରେ ଓଡ଼ିଆ ତସ୍ମିନ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକର ସଂଗ୍ରହ ପୂର୍ବକ ଯେଉଁ ଅଭିଧାନ ଗ୍ରହଣିଏ ପ୍ରଶନ୍ନନ କରିଥିଲେ; ତାହାକୁ ‘ସାଧୁ ଭାଷାର୍ଥାଭିଧାନ’ ନାମରେ ‘ଓଡ଼ିଶା ମିଶନ୍ ପ୍ରେସ’ରୁ ମୁଦ୍ରିତ କରି ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ । ଏଥରେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିବା ମୋର ୩୮୮୩ଟି ‘ତସ୍ମିନ’ ବା ସାଧୁ ଶ୍ରେଣୀର ଶବ୍ଦ, ସେସବୁର ବ୍ୟାବହାରିକ ଅର୍ଥସହ ସଂକଳିତ ହୋଇଥିବା ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ।

ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ବ୍ୟବହୃତ କେତେକ ‘ତସ୍ମିନ ଶକ୍ର’ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ନିମ୍ନରେ ଉପସ୍ଥାପନା କରାଗଲା । ଯଥା-
ଅଣ୍ଠି, ଅଞ୍ଚ, ଅନଳ, ଅଭିଞ୍ଚ, ଅମୃତ, ଅରଣ୍ୟ, ଆକାଶ, ଆଶ୍ରମ, ଇଷ୍ଟ, ଉତ୍ତର, ଉତ୍ସଳ, ଉକ୍ତର୍ଷ, ଉତ୍ତପ୍ତ, ଉତ୍ତର,
ଉତ୍ତାପ, ଉର୍ଧ୍ଵ, ରତ୍ନ, ରଷ୍ମି, ଏକାଗ୍ର, ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ, ଓଷ୍ଠ, ଔଷଧ, କଦମ୍ବ, କର୍ପୁର, କୀର୍ତ୍ତି, କୁଟିର, କୁମୁଦ, କୁସ୍ମମ,
କୃତଙ୍କ, କେଦାର, କୌବଳ୍ୟ, କୋକିଳ, ଖାଦ୍ୟ, ଖ୍ୟାତି, ଗନ୍ଧ, ଗୁହ୍ନ, ଗ୍ରନ୍ଥ, ଗ୍ରାମ, ଘୃତ, ଚନ୍ଦନ, ଚନ୍ଦ୍ର, ଚର୍ମ,
ଚିତ୍ର, ଛିନ୍ଦ୍ର, ଜ୍ୟେଷ୍ଠ, ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା, ଝଙ୍କାର, ଚିପ୍ପଣୀ, ତିଣ୍ୟମ, ତଣ୍ଣୁଳ, ତଥ୍ୟ, ତପସ୍ୟା, ତର୍ପଣ, ତୈଳ, ଦର୍ଶନ,
ଦକ୍ଷିଣା, ଦାରିଦ୍ର୍ୟ, ଦୁର୍ଗମ, ଦୁଷ୍ଟିତ୍ତା, ଦେବତା, ଧୂପ, ଧାନ, ଧୂନି, ନର୍ତ୍ତକୀ, ନାବ, ନୃତ୍ୟ, ନ୍ୟାୟ, ପଣ୍ଡିତ, ପଥ,
ପଥକ, ପଢ୍କ, ପର୍ବତ, ପୁଣ୍ୟ, ପୁରାଣ, ପୁଷ୍ପ, ପୁଷ୍ପକ, ପ୍ରକୃତି, ପ୍ରତିଜ୍ଞା, ପ୍ରଦୋଷ, ପ୍ରବାଳ, ପ୍ରାର୍ଥନା, ଫଳ,
ବନ୍ଦନ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଭକ୍ତ, ଭଜନ, ଭୂଷଣ, ଭୋଜନ, ଭ୍ରମର, ମଣ୍ଡପ, ମନୁଷ୍ୟ, ମନ୍ତ୍ର, ମରଣ, ମହିମା, ମିତ୍ର ମୁକ୍ତି,
ମୂର୍ଗ, ଯଜ୍ଞ, ଯାତ୍ରା, ଯୋଗ, ରତ୍ନ, ରଶ୍ମି, ରାତ୍ରି, ରୋଗ, ଲାବଣ୍ୟ, ଲୁଣ୍ଠନ, ବସ୍ତ୍ର, ବହୁ, ବାସୁଲ୍ୟ, ବିଜ୍ୟ,

ବିଦ୍ୟା, ବିଭବ, ବିଭୂତି, ବିବାଦ, ବିବୃତି, ବୃଦ୍ଧ, ବୃକ୍ଷ, ବ୍ରତ, ଶବ୍ଦ, ଶବ୍ଦୀ, ଶାସ୍ତ୍ର, ଶୁଣାନ, ଘଟପଦ, ସଂଗ୍ରାମ, ସଂସାର ସଜ୍ଜନ, ସନ୍ତାନ, ସଦେଶ, ସଦେହ, ସନ୍ୟାସୀ, ସତ୍ୟ, ସମର, ସମାଜ, ସମାଧି, ସମନ୍ବନ୍ଧ, ସମଳ, ସମାଦି, ସର୍ପ, ସାଗର, ସାରଥ, ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣ, ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣି, ସ୍ଵତ୍ତି, ସ୍ନାନ, ସ୍ଵର, ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣ, ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣା, ହତ୍ୟା, ହତ୍ୟୀ, ହୃଦ, କ୍ଷମା, କ୍ଷାର, କ୍ଷୁଧା, କ୍ଷେତ୍ର ଜ୍ଞାନୀ ।

୧.୭.୭ ତଡ଼ବ ଶବ୍ଦ

‘ତଡ଼ବ’ / ‘ତଡ଼ବ’ର ବ୍ୟୁକ୍ତିଗତ ଅର୍ଥ ହେଲା- ‘ତବ’ ଅର୍ଥାତ୍ ‘ତହିଁରୁ’, ‘ଭବ’ ଅର୍ଥାତ୍ ‘ଜାତ’ ବା ‘ଉପନ୍ନ’ । ସୁତରାଂ ଯେଉଁ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ‘ସଂସ୍କୃତ’ ରୁ ‘ଜାତ’ ଅର୍ଥାତ୍ ଉପନ୍ନ, ତାହାକୁ ‘ତଡ଼ବ’ କୁହାଯାଏ । ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ବ୍ୟବହୃତ ଶହ ଶବ୍ଦର ମୂଳ ସଂସ୍କୃତ ଭାଷାରୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହୋଇପାରୁଅଛି । ଏହି ପର୍ଯ୍ୟାୟର ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ମୂଳ-ସଂସ୍କୃତରୁ ପ୍ରାକୃତ ଓ ଅପତ୍ରଙ୍ଗ ବାଟ ଦେଇ ପରିବର୍ତ୍ତତ ରୂପରେ ଓଡ଼ିଆକୁ ଆସି ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଛନ୍ତି । କାଳଗତ ବ୍ୟବଧାନରେ ଅର୍ଥାତ୍ ସମୟ ସ୍ଥୋତରେ ମୂଳ ସଂସ୍କୃତ ଭାଷାର ଅନେକ ଶବ୍ଦ ପରିବର୍ତ୍ତତ ଅର୍ଥାତ୍ କ୍ଷୟପ୍ରାୟ ହୋଇ ଭିନ୍ନ ରୂପ ପରିଗ୍ରହ ପୂର୍ବକ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ଅଧୁନା ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଅଛନ୍ତି । ଏହି ଶ୍ରେଣିର ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକୁ ‘ତଡ଼ବ’ ନାମରେ ଅଭିହିତ କରାଯାଏ । ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ବ୍ୟବହୃତ ‘ତଡ଼ବ’ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକୁ ଏହି ଭାଷାର ଯଥାର୍ଥ ମୂଳପିଣ୍ଡ ଭାବେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଉଛି ।

ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ବ୍ୟବହୃତ ବହୁ ‘ତଡ଼ବ’ ଶବ୍ଦକୁ ସଂଗ୍ରହ କରି ପଣ୍ଡିତ ମୃତ୍ୟୁଜ୍ଞୟ ରଥ ଏଗୁଡ଼ିକର ମୂଳଉସଥ ସହ ‘ମୂଳଶବ୍ଦ-ବୋଧକା’ ଶାର୍କକ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ଗ୍ରହମାଧମରେ ୧୯୦୧ ମସିହାରେ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ । ଏଥୁରେ ମୋର ୧୯୮୮ ଟି ‘ତଡ଼ବ ଶବ୍ଦ’ ସେସବୁର ମୂଳଉସ ସହ ସଂକଳିତ ହୋଇ ପ୍ରଥମେ ପ୍ରକାଶ ପାଇବାକୁ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ।

ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ବ୍ୟବହୃତ କେତେକ ‘ତଡ଼ବ’ ଶବ୍ଦର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ମୂଳ ସଂସ୍କୃତ ଶବ୍ଦ ସହ ନିମ୍ନରେ ଅବତାରଣା କରାଗଲା ।

ଅଗ (ଅଗ୍ର), ଅଦା (ଆର୍ଦ୍ରକ), ଆଖୁ (ଲକ୍ଷ୍ମୀ), ଆମ (ଆମ୍ବୁ), ଇଟା (ଇଷ୍ଟକ), ଉପାସ (ଉପବାସ), ଓହଳ (ଅବରୋହ), କଞ୍ଚଳ (କୋମଳ), କତୁରା (କର୍ତ୍ତରୀ), କମାର (କର୍ମକାର), କାନ (କର୍ଣ୍ଣ), କାମ (କର୍ମ) କିଆରି (କେଦାର), କୁଡ଼ିଆ (କୁଟିର), କୁମ୍ଭାର (କୁମ୍ଭକାର), କେଉଠ (କୈବର୍ତ୍ତ), ଖଣତି (ଖନିତ୍ର), ଗଇଷ (ଗୋଗୀର୍ଷ), ଗଣ୍ଠି (ଗନ୍ଧୀ), ଗହମ (ଗୋଧୂମ), ଗାତ (ଗର୍ତ୍ତ), ଗାମୁଛା (ଗାତ୍ର ପ୍ରୋଥିଳ), ଘରଣୀ (ଗୃହିଣୀ), ଘୋଡା (ଘୋଟକ), ଚର୍ଚା (ଚାମର), ଚକ (ଚକ୍ର), ଚମ (ଚର୍ମ), ଚାଉଳ (ଚଣ୍ଡୁଳ), ଚାନ୍ଦ (ଚନ୍ଦ୍ର), ଚାଲୁଣୀ (ଚାଳନୀ), ବୁଡା (ଚିପାଟକ), ବୁନା (ବୁନ୍ଦୁକ), ଛତା (ଛତ୍ର), ଛାମୁଣ୍ଡିଆ (ଛାମୁଣ୍ଡିକା), ଜହ୍ନ୍ଦ (ଜ୍ୟୋଷ୍ଣା), ଝିଆ (ଦୁହିତା), ତମ୍ବା (ତାମ୍ବୁ), ତେଳ (ତେଲକ) ଦହି (ଦଧୁ), ଦୁଧ (ଦୁଗ୍ଧ), ଦେଉଳ (ଦେବକୂଳ), ଧୂଆଁ (ଧୂପ୍ର), ନଥର (ନଗର), ନାତ (ନୃତ୍ୟ), ନେଉଳ (ନକୁଳ), ପଇତା (ଉପବୀତ), ପଥା (ପର୍ବତ), ପାଇକ ପଦାତିକ), ପିଠା (ପିଷ୍ଟକ), ପୁଅ (ପୁତ୍ର), ପୁନିଅଁ (ପୁଣ୍ୟମା), ପେଜ (ପେଯ), ପେତି (ପେଟିକା), ପୋଖରୀ

(ପୁଷ୍ପରୀ), ପୋହଳା (ପ୍ରବାଳ), ବୋହୂ (ବଧୂ), ଭୂଙଁ (ଭୂମି), ମହୁ (ମଧୁ), ମାଙ୍ଗଡ଼ (ମର୍କଟ), ମାଛ (ମସ୍ତ୍ୟ), ମାଟି (ମୃତିକା), ରୂପା (ରୌପ୍ୟ), ଲୁଣ (ଲବଣ), ଲିଆ (ଲାଜା), ଲୁହା (ଲୋହ), ବଡେଇ (ବର୍ଷକୀ), ବାଘ (ବ୍ୟାସ୍ତ୍ର), ବୁଢ଼ା (ବୃଦ୍ଧ), ବୋଇତ (ବହିତ୍ର), ଶିଘ୍ର (ଶୃଂଖ), ସାପ (ସର୍ପ), ସୁଆର (ସୁପକାର), ସୁନା (ସୁରକ୍ଷା), ସୁତା (ସୁତ୍ର), ହାତୀ (ହସ୍ତୀ) ପ୍ରତ୍ୱତି ।

୧.୭.୩ ଦେଶଜ ଶବ୍ଦ

ଓଡ଼ିଆ ଶବ୍ଦ ଭଣ୍ଣାର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଯେଉଁ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକର ମୂଳ ସଂସ୍କୃତ କିମ୍ବା ସଂସ୍କୃତରୁ ବ୍ୟୁପନ୍ନ ହୋଇଥିବା ପ୍ରାକୃତ ବା ଅପତ୍ରଂସ ଭାଷାଗୁଡ଼ିକରୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହୋଇପାରି ନାହିଁ, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ‘ଦେଶଜ ଶବ୍ଦ’ ବୋଲି କୁହାଯାଏ ।

‘ଦେଶଜ’ର ବ୍ୟୁପନ୍ନିଗତ ଅର୍ଥ ହେଲା- ‘ଦେଶ +ଜ’, ଅର୍ଥାତ୍ ‘ଦେଶରୁ ଜାତ’ । ସୁତରାଂ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ବ୍ୟବହତ ହେଉଥିବା ‘ଦେଶଜ’ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକର ମୂଳ ପ୍ରାଚୀନ କିମ୍ବା ମଧ୍ୟଭାରତୀୟ ଆୟ୍ୟଭାଷା ଗୁଡ଼ିକରେ ଅନୁପଲବଧ ହେବା ଏକାନ୍ତ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ । ତେବେ ଏହି ‘ଦେଶଜ’ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ଯେଉଁ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକର ମୂଳ ବିଭିନ୍ନ ଆୟ୍ୟତର ଭାରତୀୟ ଭାଷା ଅର୍ଥାତ୍ ଅଣ୍ଟିକ ବା ଦ୍ରାବିଡ଼ ପରିବାର ଅନ୍ତର୍ଗତ ବିଭିନ୍ନ ଭାଷାରେ ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇଥାଏ, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ‘ବ୍ୟୁପନ୍ନ ଦେଶଜ’ ଶବ୍ଦ ଓ ଯେଉଁ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକର ମୂଳ ଅଦ୍ୟାବଧୁ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ହୋଇପାରିନାହିଁ; ସେଗୁଡ଼ିକୁ ‘ଅବ୍ୟୁପନ୍ନ ଦେଶଜ’ ଶବ୍ଦ ଭାବେ ଅଭିହିତ କରାଯାଏ । ଏ ଉଭୟ ପର୍ଯ୍ୟାୟଭୁକ୍ତ ଦେଶଜ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକୁ ନିମ୍ନରେ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ଭାବେ ଅବତାରଣା କରାଗଲା । ଯଥା-

ବ୍ୟୁପନ୍ନ ଦେଶଜ ଶବ୍ଦ

(କ) ଦ୍ରାବିଡ଼ ମୂଳ : ଓଡ଼ିଶାରେ ବିଭିନ୍ନ କାରଣରୁ ଦ୍ରାବିଡ଼ ଭାଷାଭାଷୀ ଲୋକଙ୍କର ବହୁ ପ୍ରାଚୀନ କାଳରୁ ସମାଗମ ଘଟିବା ସହ ସେମାନଙ୍କ ଭାଷା ସହ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ସଂସର୍ଗ କାରଣରୁ ସେମାନଙ୍କ ଭାଷାରୁ କେତେକ ଶବ୍ଦ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ମିଶିଥିବା ସ୍ଥାଭାବିକ । ଏହି ସ୍ମୃତି ଓଡ଼ିଆରେ ଗୃହୀତ ହୋଇଥିବା ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକୁ ‘ବ୍ୟୁପନ୍ନ ଦେଶଜ’ ଶବ୍ଦ କୁହାଯାଏ । କାରଣ ଓଡ଼ିଆ ଦେଶଜ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ କେତେକର ମୂଳ ଦ୍ରାବିଡ଼ ଭାଷାରୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହୋଇପାରିଥାଏ । ଏହି ପର୍ଯ୍ୟାୟର କେତେକ ଦେଶଜ ଶବ୍ଦର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ସେସବୁର ମୂଳଭୟ ସହ ନିମ୍ନରେ ଅବତାରଣା କରାଗଲା । ଯଥା- ଅଗାତି (ତେଲୁଗୁ), ଆଟିକା (ତେଲୁଗୁ), ଆରିସା (ତାମିଳ), ଏଣ୍ଟୁରି (ତେଲୁଗୁ), କୁଡ଼ୁଆ (ତେଲୁଗୁ), କୋଇଲି (ତାମିଳ), ଗିନା (ତେଲୁଗୁ), ଚାଞ୍ଚ (ତେଲୁଗୁ), ଚିତତ୍ର (ତାମିଳ), ତିବି (ତେଲୁଗୁ), ତୋଟା (ତାମିଳ), ତୋରାଣି (ତେଲୁଗୁ), ପିଲା (ତାମିଳ), ବାଡ଼ (ମାଳାଯାଲାମ), ମାଳ (ତେଲୁଗୁ), ମେଡ଼ (ତେଲୁଗୁ) ଇତ୍ୟାଦି ।

(ଖ) ଆଦିବାସୀ ମୂଳ : ଅଣ୍ଟିକ ବା ମୁଣ୍ଡା ପରିବାରଭୁକ୍ତ ସାନ୍ତାଳ, ମୁଣ୍ଡା, ସଭରା, ହୋ ପ୍ରତ୍ୱତି ବିଭିନ୍ନ ଆଦିବାସୀ ଜନଜାତିର ଲୋକମାନେ ବହୁ ପ୍ରାଚୀନ କାଳରୁ ଓଡ଼ିଶାରେ ସ୍ଥାଯୀଭାବେ ବସବାସ କରି ରହିଆଏଇଛନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କ ଭାଷାଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରତ୍ୟେକ ସଂସର୍ଗ କାରଣରୁ ଏମାନଙ୍କ ଭାଷାଗୁଡ଼ିକରୁ କେତେକ ଶବ୍ଦ ଓଡ଼ିଶାରେ ମିଶିଥିବା ସ୍ଥାଭାବିକ । ବିଭିନ୍ନ ଆଦିବାସୀ ଭାଷାଗୁଡ଼ିକ ସ୍ମୃତି ଆସିଥିବା ବିଭିନ୍ନ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକୁ

‘ବୁୟପୁନ୍ନ ଦେଶଜ’ ଶବ୍ଦ କୁହାଯାଏ । ଏହି ପର୍ଯ୍ୟାୟର କେତେକ ଦେଶଜ ଶବ୍ଦର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ସେସବୁର ମୂଳଭୟ ସହ ନିମ୍ନରେ ଅବତାରଣା କରାଗଲା । ଯଥା - ଅଙ୍ଗଟ (ସାନ୍ତାଳୀ), ଅରଣୀ (ସାନ୍ତାଳୀ), ଅଳକ୍ଷ୍ମୀ (ସାନ୍ତାଳୀ), ଅସନା (ସାନ୍ତାଳୀ), କୁଣ୍ଡେଇ (ସଉରା), କୋଡ଼ି (ମୁଣ୍ଡରା), ଗେଣ୍ଟା (ହୋ), ଘୁଷୁରି (ଗଣ୍ଠ), ଚାଉଳ (ମୁଣ୍ଡରା), ଚାଳ (ସାନ୍ତାଳୀ), ଚିଗଗୁଣି (ସାନ୍ତାଳୀ), ଚୁଆ (ସାନ୍ତାଳୀ), ବୁଟିଆ (ସାନ୍ତାଳୀ), ଚୋକେଇ (ସାନ୍ତାଳୀ, ଡାଳ (ସାନ୍ତାଳୀ), ଦାରୁ (ସାନ୍ତାଳୀ), ପେଡ଼ି (ହୋ), ବତା (ହୋ), ବନ୍ଧୀ (ହୋ), ବୋଦା (ହୋ), ମୋଟା (ମୁଣ୍ଡରା), ସେଣି (ହୋ) ପ୍ରଭୃତି ।

୧.୭.୪ ବୈଦେଶିକ ଶବ୍ଦ

ଓଡ଼ିଆ ଶବ୍ଦଭଣ୍ଟାରକୁ ବିଭିନ୍ନ ଅଭାବତୀୟ ବା ବିଦେଶୀ ଭାଷାମୁଦ୍ରରୁ ଆସିଥିବା ବିଭିନ୍ନ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକୁ ବୈଦେଶିକ ‘ଶବ୍ଦ’ କୁହାଯାଏ । ଅଭାବତୀୟ ଅହରିତ ହୋଇଥିବା ବିଭିନ୍ନ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକୁ ଆଗନ୍ତୁକ ବା ବୈଦେଶିକ ଶବ୍ଦ ଭାବରେ ଅଭିହିତ କରାଯାଏ । ଏହି ପର୍ଯ୍ୟାୟର ଆହୃତ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକୁ ସେସବୁର ମୂଳଭୟ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଦୁଇଗୋଟି ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ଶ୍ରେଣୀର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରି ଦର୍ଶାଯାଇପାରେ । ଯଥା -

(କ) ଯାବନିକ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ଗୃହୀତ ଶବ୍ଦାବଳୀ : ଉକ୍ତ ଦୀର୍ଘ ପ୍ରାୟ ୧୮୮ ବର୍ଷ ବ୍ୟାପୀ (୧୯୭୮ ରୁ ୧୯୫୧ ଖ୍ରୀ.ଆ. ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ) ଯବନ ବା ମୁସଲମାନଙ୍କର ପ୍ରତ୍ୟେ ଶାସନାଧୀନରେ ରହି ଆସିଥିଲା । ୧୯୫୧ ଖ୍ରୀ.ଆ. ରେ ଉକ୍ତଙ୍କର ଶାସନ ଭାର ମରହଙ୍ଗାମାନଙ୍କ ହାତକୁ ଚାଲିଯାଇଥିଲା ଏବଂ ମରହଙ୍ଗାମାନେ ଦୀର୍ଘ ପ୍ରାୟ ଅର୍ଦ୍ଧଶତାବ୍ଦୀକ ବର୍ଷ ବ୍ୟାପୀ (୧୯୫୧ ରୁ ୧୮୦୩ ଖ୍ରୀ.ଆ. ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ) ଅର୍ଥାତ୍ ଉକ୍ତଙ୍କରେ ଇଂରେଜମାନଙ୍କ ରାଜତ୍ୱ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପାଇବା (୧୮୦୩ ଖ୍ରୀ.ଆ.) ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶାସନ କରିଥିଲେ । ଏହି ସମୟ- ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ଅର୍ଥାତ୍ ଶୋତଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଦିତୀୟାର୍ଦ୍ଦରୁ ଉନବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ପ୍ରାରମ୍ଭକାଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉକ୍ତଙ୍କରେ ମୁଖ୍ୟତଃ ଯାବନିକ ଭାଷା ଭାବେ ‘ପାର୍ଦୀ’ ରେ ଓ ଶୋତଶ ‘ଓଡ଼ିଆ’ ରେ ଶାସନ କାର୍ଯ୍ୟ ପରିଚାଳିତ ହୋଇଥିଲା । ଏହି ଶାସନଗତ ସଂପର୍କ କାରଣରୁ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ‘ପାର୍ଦୀ’ ମାଧ୍ୟମରେ ‘ଆରବୀ’ ତଥା ‘ତୁର୍କୀ’ ଭାଷାରୁ ବହୁ ଶବ୍ଦ ଆହରଣ କରିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଥିଲା । ଓଡ଼ିଆ ଶବ୍ଦଭଣ୍ଟାର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଯାବନିକ ଭାଷାଗତ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକୁ ଆହରଣର ମୂଳଭୟ ଅନୁସାରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ଶ୍ରେଣୀଗୁଡ଼ିକର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରି ଦର୍ଶାଯାଇପାରେ । ଯଥା-

- ପାର୍ଦୀ - ମୂଳ :** ଏହି ପର୍ଯ୍ୟାୟର ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ଅଙ୍ଗୁର, ଆଚାର, କଳମ, କରିଗର, ଶୋସାମତ, ଚାମଚ, ଜମିଦାର, ତରଭୁଜ, ଦରଖଣ୍ଡ, ନାଲିସ, ପୋଷାକ, ବରିଚା, ବଜାର, ବଦମାସ, ମନ୍ଦୋବଣ୍ଡ, ବାଦାମ, ବେମାର, ମଇଦା, ରୋଜଗାର, ସରବତ, ସହର, ହୁକ୍କା ପ୍ରଭୃତି ଅନ୍ୟତମ ।
- ଆରବୀ- ମୂଳ :** ଓଡ଼ିଆ ଶବ୍ଦ- ଭଣ୍ଟାରରେ ‘ପାର୍ଦୀ’ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ଗୃହୀତ ହୋଇଥିବା ଆରବୀ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ଅଦାଳତ, ଅମାନତ, ଆଇନ, ଓକିଲ, କାଗଜ, କାନ୍ଦମ, ଖବର, ଖରିପ, ଖାରଜ, ଜବାବମ ଜାମିନ, ଜ୍ଞାଲମ, ତହସିଲ, ତାରିଖ, ଦଖଲ, ଦଳାଳ, ଦଲିଲ, ଦୋକାନ, ଫର୍ମଲ, ମକଦମା, ମଞ୍ଚୁର, ମାସଲା, ଲପାପା, ସରବତ, ସୈତାନ, ହୁକ୍କମ ପ୍ରଭୃତି ଅନ୍ୟତମ । ତୁର୍କୀ- ମୂଳ: ‘ପାର୍ଦୀ’ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ଓଡ଼ିଆରେ ଗୃହୀତ ହୋଇଥିବା

- ଡୁର୍ଗୀ- ମୂଳ ଶିଭଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ କଇଁଚି, କୁଳି, ଖର୍ଦ୍ଦି, ଚାନ୍ଦୁ, ତୋପ, ବନ୍ଦୁଜ, ବାରୁଦ, ଚାବୁଜ, ସୁରାକ୍ ପ୍ରଭୃତି ଅନ୍ୟତମ।

୫) ଯୁଗୋପୀଯ ଭାଷାଗୁଡ଼ିକ ସୂତ୍ରରୁ ଗୃହୀତ ଶିଭାବଳୀ: ଯୁଗୋପୀଯ ଭାଷାଭାଷୀ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ସହ ଘନିଷ୍ଠ ସଂସର୍ଗ କାରଣରୁ ସେହିସବୁ ଭାଷାଗୁଡ଼ିକରୁ ଅନେକ ଶବ୍ଦ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ପ୍ରବେଶ- ଅଧିକାର ଲାଭ କରିବାକୁ ସୁଯୋଗ ପାଇଛନ୍ତି । ଏହି ଯୁଗୋପୀଯ ଭାଷାଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ଜଂରାଜୀକୁ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାକୁ ଅହରିତ ହୋଇ ବ୍ୟବହାର ହେଉଥିବା ଶିଭଗୁଡ଼ିକର ସଂଖ୍ୟା ସର୍ବାଧିକ । ଏହା ପଛକୁ ପର୍ତ୍ତୁଗୀଜ୍ ଭାଷାଗତ ଶିଭଗୁଡ଼ିକର ସଂଖ୍ୟା ପରିମାଣ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଦ୍ଵିତୀୟ ସ୍ଥାନ ଗୃହଣ କରିଛନ୍ତି । ଏହାଇତ୍ତା ଜଂରାଜୀ ସୂତ୍ରରୁ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ମଧ୍ୟଅନ୍ୟ କେତେକ ଶବ୍ଦ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଯୁଗୋପୀଯ ବିଦେଶୀ ଭାଷାଗୁଡ଼ିକର ଆହରଣ କରିଥିବା ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଅଛି । ନିମ୍ନରେ ବିଭିନ୍ନ ଯୁଗୋପୀଯ ଭାଷାଗୁଡ଼ିକର ଓଡ଼ିଆକୁ ଆହରିତ ହୋଇଥିବା ଏହି ଆଗନ୍ତୁକ ଶିଭଗୁଡ଼ିକୁ ସେସବୁର ମୂଳଭୂତ ଅନୁସାରେ ନିମ୍ନରେ ସ୍ଥତନ୍ତ୍ର ଭାବେ ଅବତାରଣୀ କରାଗଲା । ଯଥା -

୧. ପର୍ତ୍ତୁଗୀଜ୍ ଶିଭାବଳୀ : ଜଂରେଜମାନଙ୍କ ଉଲ୍ଲକ୍ଷିତିଗମନ ପୂର୍ବରୁ ଯୁଗୋପାଗତ ପ୍ରଥମ ବଣିକ ଜାତି ଭାବେ ପର୍ତ୍ତୁଗୀଜ୍ ମାନେ ଏହି ଭୁଷଣରେ ପଦପାତ କରି ବାଣିଜ୍ୟ କାରବାରରେ ଲିପ୍ତ ରହିଥିଲେ । ୧୯୧୪ ଖ୍ରୀଷ୍ଟରେ ପର୍ତ୍ତୁଗୀଜ୍ ବଣିକ ଦଳ ସର୍ବ ପ୍ରଥମେ ଉକ୍ତକାଳୀନ ଉକ୍ତଳ ରାଜୀ ପ୍ରତାପରୁଦ୍ର ଦେବଙ୍କ ଅନୁମତି କ୍ରମେ ବାଲେଶ୍ୱର ଅନ୍ତର୍ଗତ ସୁବର୍ଣ୍ଣରେଖା ମୁହାଶର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ପିପିଲି ନାମକ ସ୍ଥାନରେ ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରଥମ ବାଣିଜ୍ୟକେନ୍ଦ୍ର ସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ । ପରେ ପରେ ସେମାନେ ଉକ୍ତଳର ଉପକୂଳବର୍ତ୍ତୀ ଅଞ୍ଚଳର ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନରେ ବାଣିଜ୍ୟ କୋଠିମାନ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରି ୧୯୩୩ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦ ଅର୍ଥାତ୍ ଜଂରେଜ ବଣିକମାନଙ୍କର ଉଲ୍ଲକ୍ଷିତିଗମନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନିରଙ୍ଗଳ ବାଣିଜ୍ୟ କାରବାରରେ ଲିପ୍ତ ରହିଥିଲେ । ଦାର୍ଢିଦୀନ ବ୍ୟାପୀ ଓଡ଼ିଶାବାସୀଙ୍କ ସହ ବାଣିଜ୍ୟକ ସଂପର୍କ କାରଣରୁ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ପର୍ତ୍ତୁଗୀଜ୍ ଭାଷାରୁ କେତେକ ଶବ୍ଦ ଆହରଣ କରିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ଓଡ଼ିଆ ଶିଭଭାଗରେ ପରିଲକ୍ଷିତ ପର୍ତ୍ତୁଗୀଜ୍ ଶିଭଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ନିମ୍ନକେତୋଟି ଶବ୍ଦ ଅନ୍ୟତମ । ଯଥା- ଆତ, ଆଲକାତାରା, ଆଲପିନ, ଆଲମାରି, ଇଷ୍ଟି, ଇଷ୍ଟାତ, ଚାବି, ତଡ଼ଳିଆ, ପିତା, ବନ୍ଦକରା, ବାର୍ଷିସ୍, ବିଷ୍ଵିଟ, ବୋତଳ, ବୋତାମ, ମୋଜା, ମାର୍ତ୍ତିଲ, ସାଗୁ, ସାବୁନ, ସାଯା, ସାଲସା, ସୋପା ପ୍ରଭୃତି ।

୨. ଜଂରାଜୀ ଶିଭାବଳୀ : ୧୮୦୩ ମସିହାରୁ ୧୯୪୭ ମସିହା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦାର୍ଢ ପ୍ରାୟ ୧୪୪ ବର୍ଷ ଧରି ଓଡ଼ିଶାକୁ ଜଂରେଜମାନେ ଶାସନ କରିଥିଲେ । ଜଂରେଜମାନଙ୍କ ଶାସନ କାଳରେ ଶାସକର ଭାଷା ‘ଜଂରାଜୀ’ ସହିତ ଶାସିତର ଭାଷା ‘ଓଡ଼ିଆ’, ଘନିଷ୍ଠ ସଂସ୍କର୍ଷରେ ଆସିଥିଲା । ସୁତରାଂ ରାଜନୈତିକ ସଂପର୍କ କାରଣରୁ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ଉପରେ ଜଂରାଜୀ ଭାଷାର ଗଭୀର ପ୍ରଭାବ ଅନୁଭୂତ ହୋଇଥିଲା । ଆଧୁନିକ ଶିକ୍ଷାର ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସାର ଘଟିବା କାରଣରୁ ପାଷାତ୍ୟ ଶିକ୍ଷାପ୍ରାସ୍ତ ନୃତନ ଯୁବଗୋଷ୍ଠୀ ପାଷାତ୍ୟ ସଭ୍ୟତା, ସଂସ୍କୃତ ସହ ପାଷାତ୍ୟ ଜଗତର ନୃତନ ଜ୍ଞାନ-ବିଜ୍ଞାନର ସଂସ୍କର୍ଷରେ ଆସିଥିଲେ । ଏ ସବୁକୁ ମାତୃଭାଷା ଓଡ଼ିଆ ମାଧ୍ୟମରେ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତ କରିବାକୁ ଯିବାବେଳେ, ଆବଶ୍ୟକ ଶିଭାବଳୀର ଅଭାବ କାରଣରୁ ଆବଶ୍ୟକତାନୁଯାୟୀ

ଇଂରାଜୀରୁ ମୁଆ ମୁଆ ଶବ୍ଦ ଆହରଣ କରିବାକୁ ବାଧ ହୋଇଥିଲେ । ଫଳରେ ନୃତ୍ୟ ଜ୍ଞାନ-ବିଜ୍ଞାନ ସମ୍ବଲିତ ବିଭିନ୍ନ ଇଂରାଜୀ ଶବ୍ଦ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ପ୍ରବେଶ ଅଧିକାର ଲାଭ କରିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଥିଲା । ସଂପ୍ରତି ବିଭିନ୍ନ କାରଣରୁ ଇଂରାଜୀ ଭାଷା ଉପରେ ନିର୍ଭରଣୀଳତା ବହୁ ମାତ୍ରାରେ ବୃଦ୍ଧି ପାଇବା ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଛି ଓ ଏହି ସ୍ମୃତିରେ ମୁଆ ମୁଆ ଇଂରାଜୀ ଶବ୍ଦ ଆଧୁନିକ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାକୁ ଅହରିତ ହେବାରେ ଲାଗିଛି । ଇଂରାଜୀରୁ ଅହରିତ ହୋଇ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ଅଧୁନା ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିବା ବିଭିନ୍ନ ଶବ୍ଦର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ନିମ୍ନରେ ଅବତାରଣା କରାଗଲା । ଯଥା- ଅର୍ଜେଷ୍ଠା, ଅତିଟ, ଅତିଗୋରିଯମ, ଅପିସ୍, ଆତମିଶନ, ଆଲବମ, ଇଞ୍ଜିନ, ଇଞ୍ଜେକସନ, କଲେଜ, କଲେକ୍ୟୁର, କ୍ରିକେଟ, ଡିଜେଲ, ନର୍ତ୍ତ, ନୋଟିସ୍, ପାଇପ, ପେଟ୍ରୋଲ, ଟେଲିଭିଜନ, ପେନସନ, ପୋଲିସ୍, ପ୍ରଫେସର, ପ୍ରାଇଜ, ପେନସିଲ, ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ, ପର୍ସିଚର, ପାଇଲ, ପିଲଟର, ବସ୍, ବେଞ୍ଚ, ବେଲ, ବ୍ୟାଉଜ, ଭୋଟ, ଭ୍ୟାନ, ମାର୍କେଟ, ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ, ମୋଡାଲ, ମେଡିସିନ, ମୁନିଅନ, ରିପୋର୍ଟ, ରିସର୍କ, ରେକର୍ଡ, ରେଜଲ୍ୟୁ, ଲଗେଜ, ଲାଇଟ, ଲାଇବ୍ରେରୀ, ଲାଇସେନ୍ସ, ଡ୍ରାଇଵ, ସ୍କୋର, ସର୍କର୍ସ, ସାଇକ୍ଲେଲ, ସାଇନ୍ସ, ବୋର୍ଡ, ସାର୍ଟିଫିକେଟ, ସିନେମା, ସିମେଣ୍ଟ, ସୁଇଚ୍, ସେକ୍ରେଟାରୀ, ସେଫ୍ଟ୍‌ସିପିନ୍, ସ୍କାଉଟ, ଷ୍ଟର୍ଟ, ସ୍କେଟର, ହସପିଟାଲ, ହଷ୍ଟେଲ, ହ୍ୟାଙ୍ଗର, ହିର୍କି ପ୍ରଭୃତି ।

ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା, ବୈଦେଶିକ ଭାଷା ସ୍ମୃତରୁ ଅର୍ଥାତ୍ ପାର୍ଶ୍ଵୀ - ଆରବୀ ଓ ଇଂରାଜୀ ଭାଷାରୁ ଆବଶ୍ୟକତାନ୍ତ୍ରୟାୟୀ ଖାଲି ଯେ ଶବ୍ଦ ଆହରଣ କରିଛି ତାହା ନୁହେଁ, ପରତ୍ତୁ ଯାବନିକ (ପାର୍ଶ୍ଵୀ-ଆରବୀ) ଓ ଇଂରାଜୀ ଭାଷାଗତ ଶବ୍ଦରେ ଓଡ଼ିଆ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଓ ଆପେକ୍ଷିକ ଶବ୍ଦର ସଂଯୋଗଘଟି ବହୁ ନୃତ୍ୟ ଶବ୍ଦ ଗଠିତ ହୋଇ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିବା ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଛି । ଏହି ପର୍ଯ୍ୟାୟର ନୃତ୍ୟ ଗଠିତ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକୁ ଏଥରେ ପ୍ରଯୁକ୍ତ ବୈଦେଶିକ । ଶବ୍ଦର ମୂଳରସ୍ତ ଭିତରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଦୂରତି ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ଶ୍ରେଣୀର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରି ଦର୍ଶାଯାଇପାରେ । ଯଥା -

- ୧. ପାର୍ଶ୍ଵୀ-ଆରବୀ+ଓଡ଼ିଆ :** ଏହି ପର୍ଯ୍ୟାୟର ନୃତ୍ୟ ଗଠିତ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ବଦ୍ରନାମ (ପାର୍ଶ୍ଵୀ ଉପସର୍ଗ: ବଦ୍ର+ଓ.ନାମ), ପିତିନ (ଆରବୀ ଉପସର୍ଗ: ପି+ଓ.ଦିନ), ବେହୋସ୍ (ପାର୍ଶ୍ଵୀ ଉପସର୍ଗ: ବେ+ଓ.ହୋସ୍), ନିଶାଖୋର (ଓ-ନିଶା+ପାର୍ଶ୍ଵୀ ପରପ୍ରତ୍ୟେକ: ଖୋର), ବାବୁଗିରି (ଓ.ବାବୁ+ପାର୍ଶ୍ଵୀ ପରପ୍ରତ୍ୟେକ: ଗିରି), କାଗଜପତ୍ର (ଆ.କାଗଜ+ଓ.ପତ୍ର), ରବିଫ୍ଲେଲ (ଆ.ରବି+ଓ.ଫ୍ଲେଲ), କୁଳକିନାରା (ଓ.କୁଳ+ପା. କିନାରା), ଧନଦୌଲତ (ଓ.ଧନ+ଆ.ଦୌଲତ), ହାଟବଜାର (ଓ.ହାଟ+ପା.ବଜାର) ପ୍ରଭୃତି ଅନ୍ୟତମ ।
- ୨. ଇଂରାଜୀ + ଓଡ଼ିଆ :** ଏହି ପର୍ଯ୍ୟାୟର ନୃତ୍ୟ ଗଠିତ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ଚେକବହି (ଇ.ଚେକ+ଓ.ବହି), ପାଇପଜଳ (ଇ.ପାଇପ+ଓ.ଜଳ), ରୋଲବାତି (ଇଂରୋଲ+ଓ.ବାତି), ପିନ୍କଷା (ଇଂପିନ୍+ଓ.କଷା), କୃଷିପାର୍ମ (ଓ.କୃଷି+ଇଂ.ପାର୍ମ), ପାଣିପଞ୍ଚ (ଓ.ପାଣି+ଇଂ.ପଞ୍ଚ) ଶିକ୍ଷାବୋର୍ଡ (ଓ.ଶିକ୍ଷା+ଇଂ.ବୋର୍ଡ), କାଚଗ୍ଲୁସ୍ (ଓ.କାଚ+ଇଂ.ଗ୍ଲୁସ୍), ଅଣଖ୍ରୁଷ୍ଟୀଯାନ୍ (ଓ.ପୂର୍ବର୍ବସର୍ଗ: ଅଣା+ଇଂ.ଖ୍ରୁଷ୍ଟୀଯାନ୍) ପ୍ରଭୃତି ଅନ୍ୟତମ ।

୧.୩ ସାରାଂଶ

- ⇒ ମନୁଷ୍ୟର ମୁଖ୍ୟ ନିସ୍ତତ ଭାବପ୍ରକାଶକ ଧୂନିସମୂହ ହେଉଛି ଭାଷା ।
- ⇒ ଧୂନିମାନଙ୍କର ଲିଖିତ ରୂପ ହେଉଛି ବର୍ଣ୍ଣ ।
- ⇒ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ଅଣଟଶ (୪୯)ଟି ବର୍ଣ୍ଣ ରହିଛି ।
- ⇒ ବର୍ଣ୍ଣ ଦୁଇ ଭାଗରେ ବିଭିନ୍ନ ଯଥା ସ୍ଵରବର୍ଣ୍ଣ ଓ ବ୍ୟଞ୍ଜନବର୍ଣ୍ଣ ।
- ⇒ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ଏଗାରଟି ସ୍ଵରବର୍ଣ୍ଣ ରହିଛି ।
- ⇒ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ଟାଟା ଟି ବ୍ୟଞ୍ଜନ ବର୍ଣ୍ଣ ରହିଛି ।
- ⇒ ସ୍ଵରବର୍ଣ୍ଣ ଦୁଇ ଭାଗରେ ବିଭିନ୍ନ ଯଥା ହୃସ୍ତ ସ୍ଵର ଓ ଦୀର୍ଘ ସ୍ଵର ।
- ⇒ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ବର୍ଣ୍ଣଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ‘କ’ ଠାରୁ ‘ମ’ ପଚିଶଟି ସ୍ଵର ବର୍ଣ୍ଣ ।
- ⇒ ‘ଯ’ ଠାରୁ ‘ୟ’ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତେରଗୋଟି ବର୍ଣ୍ଣକୁ ଅବର୍ଗ୍ୟ ବ୍ୟଞ୍ଜନ କୁହାଯାଏ ।
- ⇒ ଯ,ୟ,ର,ଳ,ଲ, ଡି କୁ ଅନ୍ତଃସ୍ଥ ବର୍ଣ୍ଣ କୁହାଯାଏ ।
- ⇒ ଶ,ଷ,ସ ଓ ହ କୁ ଉସ୍ତବର୍ଣ୍ଣ କୁହାଯାଏ ।
- ⇒ ୦,୪, କୁ ଆଶ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣଟ କୁହାଯାଏ ।
- ⇒ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବର୍ଗର ପଞ୍ଚମ ବର୍ଣ୍ଣ ଅର୍ଥାତ୍ ୫, ଷ,ଶ,ନ,ମ, ଓ, ୦ (ଅନୁସ୍ଵାର), ୨ (ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ) କୁ ଅନୁନାସିକ ବର୍ଣ୍ଣ କୁହାଯାଏ ।
- ⇒ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ବର୍ଣ୍ଣ ସହିତ ବର୍ଣ୍ଣ ଯୋଗ ହେଲେ ତାହାକୁ ଯୁକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ବା ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର କୁହାଯାଏ ।
- ⇒ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବର୍ଗର ପଞ୍ଚମ ବର୍ଣ୍ଣ ସହିତ ସେହି ବର୍ଗର ଅନ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣମାନଙ୍କର ସଂଯୋଗରେ ଗଠିତ ଯୁକ୍ତବର୍ଣ୍ଣକୁ ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ କୁହାଯାଏ ।
- ⇒ ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ ସଂଖ୍ୟା କୋଡ଼ିଏ ।
- ⇒ ଗୋଟିଏ ଶବ୍ଦରେ ଥିବା ବର୍ଣ୍ଣମାନଙ୍କୁ ଅଳଗା କରି ଦେଖାଇବାର ନାମ ହେଉଛି ବନାନ ।

୧.୮ ଆମ୍ବପରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀ

(୧) ଦୀର୍ଘ ଉତ୍ତରମୂଳକ ପ୍ରଶ୍ନ ।

- (କ) ଓଡ଼ିଆ ଶବ୍ଦ - ଭଣ୍ଣାରର ସ୍ଵରୂପ ଆକଳନ କର ।
- (ଖ) ଓଡ଼ିଆ ଶବ୍ଦ - ଭଣ୍ଣାର ଅନ୍ତର୍ଗତ ମୌଳିକ ପର୍ଯ୍ୟାୟଭୁକ୍ତ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକର ପରିଚୟ ଦିଅ ।
- (ଗ) ଓଡ଼ିଆ ଶବ୍ଦ - ଭଣ୍ଣାର ଉପରେ ଅଭାବତୀଯ ଭାଷାଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରଭାବ ନିରୂପଣ କର ।

(୭) ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଉତ୍ତରମୂଳକ ପ୍ରଶ୍ନ।

- (କ) ‘ଡଭବ ଶବ୍ଦ’ କାହାକୁ କୁହାଯାଏ ?
- (ଖ) ମୌଳିକ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ କେତୋଟି ଶ୍ରେଣୀରେ ବିଭିନ୍ନ ?
- (ଗ) କାହାକୁ ଯାବନିକ ଭାଷା କୁହାଯାଏ ?
- (ଘ) ଓଡ଼ିଆ ଦେଶଜ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ କେଉଁ ମୂଳ ଭାଷାରୁ ଚାହୁଁଠ ହୋଇଛନ୍ତି ?
- (ଡ) ଓଡ଼ିଆ ଶବ୍ଦଭଣ୍ଟାରକୁ କେଉଁ ଅଭାବତୀଯ ଭାଷାଗୁଡ଼ିକରୁ ବିଭିନ୍ନ ଶବ୍ଦ ଆହରିତ ହୋଇଛନ୍ତି ?

୧.୯ ସହାୟକ ଗ୍ରନ୍ଥସୂଚୀ

- ଆଧୁନିକ ଓଡ଼ିଆ ବ୍ୟାକରଣ- ଡକ୍ଟର ଧନେଶ୍ୱର ମହାପାତ୍ର
- ବ୍ୟାବହାରିକ ଓଡ଼ିଆ ବ୍ୟାକରଣ- ଡକ୍ଟର ହର ପ୍ରସାଦ ମିଶ୍ର
- ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ଲତିହାସ- ପ୍ରକାଶକ: ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ
- ରୂପସୀ ଓଡ଼ିଆର ରୂପଚର୍ଚା- ଡକ୍ଟର ହର ପ୍ରସାଦ ମିଶ୍ର

ଦିତୀୟ ଏକକ : ବର୍ଣ୍ଣଶୁଣ୍ଡର ନିରାକରଣ

ବିଷୟ ପଠନ :

- 9.୧ ପଠନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ
- 9.୨ ବିଷୟ ପରିଚୟ
- 9.୩ ବର୍ଣ୍ଣଶୁଣ୍ଡର
- 9.୪ ଶୁଣ୍ଡ ଅଶୁଣ୍ଡ ବିଚାର ଓ କାରଣ
 - 9.୪.୧ ସାହୃଦୟ ଜନିତ ଅଶୁଣ୍ଡ
 - 9.୪.୨ ଲିଙ୍ଗଗତ ଅଶୁଣ୍ଡ
 - 9.୪.୩ ସନ୍ଧିଗତ ଅଶୁଣ୍ଡ
 - 9.୪.୪ ସମାସଗତ ଅଶୁଣ୍ଡ
 - 9.୪.୫ ବଚନ ଓ ବିଭକ୍ତିଗତ ଅଶୁଣ୍ଡ
 - 9.୪.୬ ବାକ୍ୟବିଧୁ ଜନିତ ଅଶୁଣ୍ଡ
 - 9.୪.୭ ସମାର୍ଥବୋଧକ ଅଶୁଣ୍ଡ
 - 9.୪.୮ ପ୍ରତ୍ୟେକଜନିତ ଅଶୁଣ୍ଡ
- 9.୫ ସାରାଂଶ
- 9.୬ ଆମ୍ବପରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀ
- 9.୭ ସହାୟକ ଗ୍ରନ୍ତସୂଚୀ

9.୧ ପଠନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ

ଏହି ଅଧ୍ୟାୟ ପଠନ ମାଧ୍ୟମରେ ଆମେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ବିଷୟରେ ଅବଗତ ହୋଇପାରିବା

- ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ବ୍ୟାକରଣରେ ଥୁବା ବର୍ଣ୍ଣଶୁଣ୍ଡ ସମ୍ପର୍କରେ ସ୍ଵୀଚ୍ଛା ପାଇପାରିବେ ।
- ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ଶୁଣ୍ଡ ଅଶୁଣ୍ଡ ବିଚାର ସମ୍ପର୍କରେ ଜାଣିପାରିବେ । ଓଡ଼ିଆ ବର୍ଣ୍ଣରେ ରହିଥୁବା ବର୍ଣ୍ଣଶୁଣ୍ଡର କାରଣ ସମ୍ପର୍କରେ ଅବଗତ ହୋଇପାରିବେ ।

୨.୭ ବିଷୟ ପରିଚୟ

ଭାଷା ମଣିଷର ଏକ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ବିଭବ ଯାହା ତାକୁ ଅନ୍ୟ ମଣିଷ ସହ ଯୋଗଯୋଗ ରକ୍ଷା କରିବାରେ ସହାୟତା ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ । ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟା ମାଧ୍ୟମରେ ମଣିଷ ସାମାଜିକ ରୂପାନ୍ତରଣ ଆଡ଼ିକୁ କ୍ରମଶଃ ଗତିକରେ । ଭାଷା ଗୋଟିଏ କିଳିଷ୍ଟକର ବ୍ୟାପାର । ଏହାକୁ ଜାଣିବାକୁ ବୁଝିବାକୁ ହେଲେ ସେହି ଭାଷାର ବ୍ୟାକରଣ ଜ୍ଞାନ ଆହରଣ କରିବା ନିତାନ୍ତ ଜରୁରୀ । ଆମମାନଙ୍କ ଜୀବନ ଉପରେ ଭାଷାର ପ୍ରଭାବ ଅତୁଳନୀୟ । ଭାଷା ଏକ ଜୀବନ୍ତ ପ୍ରକ୍ରିୟା । ଏହାକୁ ଅର୍ଜନ କଲେ ଜ୍ଞାନର ଦିଗବଳୟ ପ୍ରସାରିତ ହୋଇଥାଏ । ଏହାକୁ ଅର୍ଜନ କଲେ ଜ୍ଞାନର ଦିଗବଳୟ ପ୍ରସାରିତ ହୋଇଥାଏ । ଅନେକ ଭାଷା, ଭାଷା ବିଭବ ବ୍ୟାକରଣ ଓ ତା'ର ପ୍ରୟୋଗିକ ଦିଗଗୁଡ଼ିକୁ ଉତ୍ସମ ରୂପେ ବୁଝିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

୨.୮ ବର୍ଣ୍ଣଶୁଦ୍ଧି

ଭାଷା ହେଉଛି ବହିଯାଉଥିବା ନଈ । ତେଣୁ ଆମ ଭାଷା ମଧ୍ୟିକ୍ ଗତିଶୀଳ ଚିର ପ୍ରବାହମାନ ନଈଟିଏ ଭଲି କାହିଁ କେଉଁ ଯୁଗରୁ ଆଜିଯାଏଁ ଗତି କରିଆସିଛି । ଭାଷାର ସଂପଦ ହେଉଛି ଶଙ୍କାବଳୀ । ଶଙ୍କଗୁଡ଼ିକର ଗଠନ ଓ ବ୍ୟବହାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଭାଷାକୁ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟମୟ କରିଥାଏ । ଆମ ଭାଷାକୁ ମଧ୍ୟାନ୍ତରୂପ ଭାବେ ଶଙ୍କବଳୀ ସ୍ନାତନ୍ତ୍ର୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରିଛି । କେତେବେଳେ ବ୍ୟବହାରିକ ଉଦ୍‌ଦେଶ୍ୟରେ ଭାଷାର ଶଙ୍କା ଯଦିଓ ଆମର ନିଜସ୍ତ ନୁହେଁ ତେବେ ବାରମ୍ବାର ବ୍ୟବହାର ‘ଲରେ ଏବେ ଆମ ଭାଷାର ସମ୍ପତ୍ତି ହୋଇଯାଇଛି । ବର୍ଣ୍ଣଶୁଦ୍ଧି ଥାଇ କୌଣସି ପୁସ୍ତକ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇ ଲୋକଲୋଚନକୁ ଆସିଲେ ତାହା ସେହି ଭାଷା ପାଇଁ ବହୁତ ହାନୀକାରକ । ପରବର୍ତ୍ତୀ ପାଇଁ ପାଇଁ ନାକାରାମ୍ବକ ପ୍ରଭାବ ବିଷ୍ଟାର କରିଥାଏ । ନିମ୍ନରେ କେତେକ ବର୍ଣ୍ଣଶୁଦ୍ଧିର ଆଲୋଚନା କାରାଯାଉଛି ।

୨.୯ ଶୁଦ୍ଧ ଅଶୁଦ୍ଧ ବିଷୟ ଓ କାରଣ

ଶୁଦ୍ଧ କଥନ ଓ ଶୁଦ୍ଧ ଲିଖନ ଭାଷାର ଶୁଦ୍ଧତାର ପରିଚୟ । ଭାଷାକୁ ବଞ୍ଚାଇ ରଖିବା ପାଇଁ ଶୁଦ୍ଧତା ପ୍ରତି ବିଶେଷଧାନ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । ଯେଉଁ ଭାଷାରେ ବର୍ଣ୍ଣ ଓ ଶଙ୍କ, ବାକ୍ୟରେ ଶୁଦ୍ଧତା ଥାଏ ସେହି ଭାଷା ସେତିକି ପରିମାଣରେ ବହୁଜନାବୃତ ହୋଇଥାଏ ।

୨.୯.୧ ସାଦୃଶ୍ୟଜନିତ ଅଶୁଦ୍ଧି

ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ସାଧାରଣତଃ ଶ, ଷ, ସ ଏବଂ ହୁସ୍ତ୍ର ‘ଇ’କାର, ‘ଉ’କାର, ‘ର’କାର ଏବଂ ଦାର୍ଢ ‘ଶ’କାର ରକାର ପ୍ରୟୋଗ ଯଥାର୍ଥ ଭାବେ ନ ରହିଲେ ସାଦୃଶ୍ୟଜନିତ ବନାନ ଅଶୁଦ୍ଧି ରହିଥାଏ । କେତେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର ପ୍ରୟୋଗରେ ମଧ୍ୟସାଦୃଶ୍ୟଜନିତ ବନାନତୁଟି ରହିଥାଏ । ନିମ୍ନରେ କେତେକ ସାଦୃଶ୍ୟଜନିତ ବନାନ ଓ ଅଶୁଦ୍ଧ ଶଙ୍କ ଓ ଏହାର ଶୁଦ୍ଧରୂପକୁ ବର୍ଣ୍ଣାଯାଇଛି ।

<u>ସଦୃଶ୍ୟକନିତ ଅଶୁଳ୍ଷି</u>	<u>ଶୁଳ୍ଷି</u>
ରବିସ୍ତ୍ର	ରବୀଦ୍ର
ଅଞ୍ଜଳୀ	ଅଞ୍ଜଳି
ଅମୀଯ	ଅମିଯ
ଅଧୂନ	ଅଧୀନ
ଉନ୍ନିତ	ଉନ୍ନୀତ
କୃତୀତ	କୃତିତ୍
ମାନାଷୀ	ମାନାଷୀ
ଅରଣ୍ୟ	ଅରଣ୍ୟ
ବାବାଜୀ	ବାବାଜି
ଜୀବୀକା	ଜୀବିକା
ପ୍ରତିଯୋଗୀତା	ପ୍ରତିଯୋଗିତା
ବିସମ	ବିଷମ
ସମିଚିନ	ସମୀଚୀନ

୨.୪.୭ ଲିଙ୍ଗଗତ ଅଶୁଳ୍ଷି

ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ତିନି ପ୍ରକାରର ଲିଙ୍ଗର ବ୍ୟବହାର ଦେଖାଯାଏ । ବିଶେଷତଃ ପୁଲିଙ୍ଗ ଓ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗର ବ୍ୟବହାର ସର୍ବାଧିକ । କ୍ଲିବଲିଙ୍ଗ ର ବ୍ୟବହାର ଅଛି । ପୁଲିଙ୍ଗର ବିପରୀତ ଅର୍ଥରେ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ବ୍ୟବହାର କ୍ଷେତ୍ରରେ କେତେକ ତୁଟି ଦେଖାଯାଇଥାଏ । ନିମ୍ନରେ ଲିଙ୍ଗଗତ ଅଶୁଳ୍ଷିର କେତେକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଦିଆଯାଇଛି ।

<u>ପୁଲିଙ୍ଗ</u>	<u>ଅଶୁଳ୍ଷି</u>	<u>ଶୁଳ୍ଷିରୂପ</u>
ଅନାଥ	ଅନାଥୁମୀ	ଅନାଥୀ
ଧୀର	ଧୀରି	ଧୀରା
ନିରପରାଧ	ନିରପରାଧୁମୀ	ନିରପରାଧୀ
ପ୍ଲକ୍ଷୁଳ	ପାତକୀ	ପାତିକା
ସୁବେଶ	ସୁବେଶୀମୀ	ସୁବେଶୀ
ଚନ୍ଦ୍ରବଦନ	ଚନ୍ଦ୍ରବଦନୀ	ଚନ୍ଦ୍ରବଦନା
ବିହଙ୍ଗ	ବିହଙ୍ଗୀମୀ	ବିହଙ୍ଗୀ

ସୁକେଶ	ସୁକେଶିନୀ	ସୁକେଶା
ଛଡ଼କ	ଛଡ଼କିନୀ	ଛଡ଼କୀ
କନିଷ୍ଠ	କନିଷ୍ଠି	କନିଷ୍ଠା
କୃପଣ	କୃପଣି	କୃପଣା
ଜ୍ୟେଷ୍ଠ	ଜ୍ୟେଷ୍ଠି	ଜ୍ୟେଷ୍ଠା
ପାଚକ	ପାଚକି	ପାଚିକା
ଗାୟକ	ଗାୟିକି	ଗାୟିକା
ସାଧକ	ଶାଧଙ୍କ	ସାଧୁକା
କର୍ତ୍ତା	କର୍ତ୍ତି	କ୍ରତ୍ତୀ
ଉଗବାନ	ଉଗବାନି	ଉଗବତୀ
ଗୁରୁ	ଗୁରି	ଗୁର୍ବୀ
ମହାନ୍	ମହାନି	ମହତୀ
ରାଜା	ରାଣୀ	ରାଜୀ
ଉଦୟ	ଉଦୟି	ଉଦୟୀତୀ
ଶିକ୍ଷକ	ଶିକ୍ଷକି	ଶିକ୍ଷୟିତ୍ରୀ
ଅର୍ଦ୍ଧାଙ୍ଗ	ଅର୍ଦ୍ଧାଙ୍ଗି	ଅର୍ଦ୍ଧାଙ୍ଗିନୀ
ରୂପ୍ର	ରୂପ୍ରି	ରୂପ୍ରାଣୀ
ସାହେବ	ସାହେବି	ସାହେବାଣୀ

୨.୪.୩ ସନ୍ଧିଗତ ଅଶୁଦ୍ଧି

ବୈଯାକରଣିକ ମତାନୁସାରେ ଓଡ଼ିଆ ସନ୍ଧି ଦୁଇ ଭାଗରେ ବିଭିନ୍ନ ଯଥା ସ୍ଵର ସନ୍ଧି ଓ ବିସର୍ଗ ସନ୍ଧି । ଶବ୍ଦ ସନ୍ଧି କ୍ଷେତ୍ରରେ ‘ଶ’ ଦ୍ୱାରା ବିଧୁ ଓ ‘ଷ’ ଦ୍ୱାରା ବିଧୁ ପାଳିତ ହୋଇଥାଏ । ‘ମେ’ ଦ୍ୱାରା ବିଧୁ ଅନୁସାରେ ‘ର’, ‘ର’ ଓ ‘ଘ’ ଏଇ ତିନି ବର୍ଣ୍ଣର ପରେ ‘ନ’ ଥୁଲେ ଏଠାରେ ‘ଶ’ ହୁଏ । ପୁନଃ ସ୍ଵରାତ୍ମକ କ, ଗ, ପ, ଫ, ବ, ଶ, ପରେ ପରପଦ ମିଶିଲେ ‘ଶ’ ହୁଏ । ଏହା ‘ଶ’ ଦ୍ୱାରା ସେହିପରି ‘ଅ’, ‘ଆ’ ଭିନ୍ନ ସ୍ଵରବର୍ଣ୍ଣକୁ ତଥା ‘କ’ ଓ ‘ର’ ପରେ ‘ସ’ ଥୁଲେ ସେଠାରେ ‘ଷ’ ହୋଇଯାଏ । ଏହା ‘ଷ’ ଦ୍ୱାରା ବିଧୁ । ଏହି ନିୟମାନୁସାରୀ ସନ୍ଧି କରାଗଲେ ସନ୍ଧିରେ ଶୁଦ୍ଧତା ଆସିଥାଏ ।

<u>ଅଶ୍ଵିନୀ</u>	<u>ଶୁଣ୍ଡ ରୂପ</u>
ରଜଗୁଣ	ରଜୋଗୁଣ
ନୀର୍ଜନ	ନିର୍ଜନ
ଆବିଷ୍କାର	ଆବିଷ୍କାର
ଅବଛେଦ	ଅବଛେଦ
ଯାବଜୀବନ	ଯାବଞ୍ଚୀବନ
ଗଣେଷ	ଗଣେଶ
ଦୂରବସ୍ଥା	ଦୁରବସ୍ଥା
ସମ୍ମାସ	ସମ୍ମାସ
ଉବଦ୍ଧିୟ	ଉବଦ୍ଧୀୟ
ବିପଜନକ	ବିପଞ୍ଜନକ
ଉଧତ	ଉଢ଼ତ
ଉଜ୍ଜଳ	ଉଜ୍ଜ୍ଵଳ
ଦିଗାମ୍ବର	ଦିଗମ୍ବର
ରଙ୍ଗବେଦ	ରଙ୍ଗବେଦ

୨.୪.୪ ସମାସଗତ ଅଶ୍ଵିନୀ

ସମ୍ମନ ଥିବା ଦୁଇ ବା ତତୋଧିକ ପଦର ମିଳନକୁ ସମାସ କୁହାଯାଏ । ଏହାଦ୍ୱାରା ଗଠିତ ହୋଇଥିବା ସଂକ୍ଷିପ୍ତପଦ ସମସ୍ତପଦ ରୂପେ ପରିଚିତ । ସମସ୍ତ ପଦ ପ୍ରତ୍ୱତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଞ୍ଜତା ଓ ଅସାବଧାନତା ବଶତଃ ଅନେକ ଗୁଡ଼ାଏ ତୁଟି ରହିଯାଇଥାଏ, ଯାହାକୁ ସମାସଗତ ଅଶ୍ଵିନୀ କୁହାଯାଏ । ନିମ୍ନରେ କେତେକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ପ୍ରଦତ୍ତ ।

<u>ଅଶ୍ଵିନୀ</u>	<u>ଶୁଣ୍ଡ ରୂପ</u>
ଗୁଣୀଗଣ	ଗୁଣିଗଣ
ଅହୋରାତ୍ରି	ଅହୋରାତ୍ର
ରତ୍ନକର	ରତ୍ନକର
ଅଷ୍ଟମ	ଅସମ
ହସ୍ତାଦନ୍ତ	ହସ୍ତିଦନ୍ତ

ଦିବାରାତ୍ରି	ଦିବାରାତ୍ର
ଅଞ୍ଜାନୀ	ଅଞ୍ଜାନ
ସବିନୟପୂର୍ବକ	ବିନୟପୂର୍ବକ
ଭାବବିଷ୍ଣୁ	ଭାବାକଷ୍ଣ
ପକ୍ଷୀରାଜ	ପକ୍ଷିରାଜ
ନିରୋଗୀ	ନିରୋଗ
ନିର୍ଦ୍ଧନୀ	ନିର୍ଦ୍ଧନ
ଶଶୀଭୂଷଣ	ଶଶିଭୂଷଣ
ପୂଜ୍ୟାସ୍ଵଦ	ପୂଜାସ୍ଵଦ
ନାଗରୀକ	ନାଗରିକ
ଆଧୁକ୍ୟତା	ଆଧୁକ୍ୟ
ଦାରିଦ୍ର୍ୟତା	ଦାରିଦ୍ର୍ୟ
ପାଚବତା	ପାଚବ
ପୌରୁଷତା	ପୌରୁଷ
ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟତା	ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ
ସୌନ୍ଦର୍ୟତା	ସୌନ୍ଦର୍ୟ

୨.୪.୫ ବଚନ ଓ ବିଭକ୍ତିଗତ ଅଶ୍ଵତ୍ତି

ଯାହା ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟକ୍ତି ବା ବନ୍ଧୁର ସଂଖ୍ୟା ଜଣାପଡ଼େ ତାହାକୁ ବଚନ କୁହାଯାଏ । ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ବଚନକୁ ଦୁଇ ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇଛି । ଯଥା- ଏକବଚନ ଓ ବହୁବଚନ । ବଚନ ପ୍ରୟୋଗ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅସାବଧାନତା ବଶତଃ କେତେକ ତୃତୀୟ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୁଏ । ସେହିପରି କେତେକ ତୃତୀୟ ନିମ୍ନରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ।

<u>ବଚନଗତ ଅଶ୍ଵତ୍ତି</u>	<u>ଶୁଣ ରୂପ</u>
ଜନତା ମାନଙ୍କର	ଜନତାର
ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ କଥା	ଅନେକ କଥା/ ଗୁଡ଼ିଏ କଥା
ଗୋଟିଏ ପିଲାଟିଏ	ଗୋଟିଏ ପିଲା/ ପିଲାଟିଏ
ଗୋଟିଏ ଝିଅ	ଝିଅଟିଏ
ପ୍ରତ୍ୟେକ ଛାତ୍ରମାନେ	ପ୍ରତ୍ୟେକ ଛାତ୍ର

ପର୍ବତମାଳା ରାଜି	ପର୍ବତମାଳା/ ପର୍ବତ ରାଜି
ଅଧୁକାଂଶ ଲୋକେ	ଅଧୁକାଂଶ ଲୋକ
ସବୁଲୋକମାନେ	ଲୋକମାନେ/ ସବୁଲୋକ
ବନ୍ଦୁବର୍ଗମାନେ	ବନ୍ଦୁମାନେ/ ବନ୍ଦୁବର୍ଗ

ବିଭକ୍ତିଗତ ଅଶ୍ଵନ୍ତି

ବିଭକ୍ତି ପ୍ରୟୋଗ ଦ୍ୱାରା ବାକ୍ୟର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି ହୋଇଥାଏ । ମାତ୍ର ଅଶ୍ଵନ୍ତ ବିଭକ୍ତି ପ୍ରୟୋଗ ଦ୍ୱାରା ଭାଷା ଉପରେ କୃପ୍ରଭାବ ପକାଇଥାଏ । ନିମ୍ନରେ ବିଭକ୍ତିଗତ ଅଶ୍ଵନ୍ତି ଏବଂ ଏହାର ଶୁଣ୍ଠିରୂପ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ।

ବିଭକ୍ତିଗତ ଅଶ୍ଵନ୍ତି ଶୁଣ୍ଠିରୂପ

ସଧୀରେ	ଧୀରେ
ସକ୍ଷମ	କ୍ଷମ
ଏଲତ୍ରେ	ଏକତ୍ରୁ
ଏବଂଶେ	ସବଂଶ
ସମୂଲେ	ସମୂଳ

୨.୪.୭ ବାକ୍ୟବିଧୂଜନିତ ଅଶ୍ଵନ୍ତି

ପ୍ରତ୍ୟେକ ଭାଷାର ବାକ୍ୟଗଠନ ଶୈଳୀ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ଓ ଭିନ୍ନ । ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ମଧ୍ୟସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ବାକ୍ୟଗଠନ ଶୈଳୀ ରହିଛି । ଓଡ଼ିଆ ବାକ୍ୟରେ କର୍ମ ଓ କର୍ତ୍ତା ପରେ କ୍ରିୟା ରହିଥାଏ । ବାକ୍ୟ ବିଧାନରେ ଅସାବଧାନତା ହେଉ ଥିଲେ ଆନେକ ପ୍ରକାର ତୁଟି ପରିଲକ୍ଷିତ ହୁଏ । ଏଠାରେ କେତେକ ତୁଟିପୂର୍ଣ୍ଣ ବାକ୍ୟ ଓ ଏହାର ଶୁଣ୍ଠିରୂପ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ।

୧. ଅଶ୍ଵନ୍ତ ବାକ୍ୟ - ଶିକ୍ଷକମାନେ କାହିଁକି ଏଠାରେ ଏକତ୍ର ହୋଇଛନ୍ତି ?

ଶୁଣ୍ଠ ବାକ୍ୟ - ଶିକ୍ଷକମାନେ କାହିଁକି ଏଠାରେ ଏକତ୍ର ହୋଇଛନ୍ତି ?

୨. ଅଶ୍ଵନ୍ତ ବାକ୍ୟ - ସଂକ୍ଷିପ୍ତରେ ଉଭର ଦିଆ ।

ଶୁଣ୍ଠ ବାକ୍ୟ - ସଂକ୍ଷିପ୍ତରେ ଉଭର ଦିଆ ।

୩. ଅଶ୍ଵନ୍ତ ବାକ୍ୟ - ସମ୍ବାନ୍ଧ ଅତିଥି ମଞ୍ଚାସୀନ ହେବେ ।

ଶୁଣ୍ଠ ବାକ୍ୟ - ମନ୍ତ୍ରାନ୍ତର ଅତିଥି ମଞ୍ଚାସୀନ ହେବେ ।

୪. ଅଶ୍ଵନ୍ତ ବାକ୍ୟ - ପଡ଼ିଆରେ ଦଶଟା କୁକୁର ବୁଲୁଛି ।

ଶୁଣ୍ଠ ବାକ୍ୟ - ପଡ଼ିଆରେ ଦଶଟା କୁକୁର ବୁଲୁଛନ୍ତି ।

୪. ଅଶୁଦ୍ଧ ବାକ୍ୟ - ସାତା ଓ ଗାତା- ଏ ସମସ୍ତେ ମୋ ସାଂଗ ।
ଶୁଦ୍ଧ ବାକ୍ୟ - ସାତା ଓ ଗାତା ଉଭୟେ ମୋ ସାଂଗ ।
୫. ଅଶୁଦ୍ଧ ବାକ୍ୟ - ଶିକ୍ଷକ ବୃଦ୍ଧମାନେ ଆମ ଜାତିର ପୂଜନୀୟ ।
ଶୁଦ୍ଧ ବାକ୍ୟ - ଶିକ୍ଷକବୃଦ୍ଧ/ ଶିକ୍ଷକମାନେ ଆମ ଜାତିର ପୂଜନୀୟ ।
୬. ଅଶୁଦ୍ଧ ବାକ୍ୟ - ଘରେ ପାଞ୍ଜଣ ରହିଛି ।
ଶୁଦ୍ଧ ବାକ୍ୟ - ଘରେ ପାଞ୍ଜ ଜଣ ରହିଛନ୍ତି ।
୭. ଅଶୁଦ୍ଧ ବାକ୍ୟ - ବାପା ! ତୁ କୁଆଡ଼େ ଯାଉଛୁ ?
ଶୁଦ୍ଧ ବାକ୍ୟ - ବାପା ! ତୁମେ କୁଆଡ଼େ ଯାଉଛ ?
୮. ଅଶୁଦ୍ଧ ବାକ୍ୟ - ପଡ଼ିଆରେ ଦଶଟା ଗାଇ ଚରୁଛୁ ।
ଶୁଦ୍ଧ ବାକ୍ୟ - ପଡ଼ିଆରେ ଦଶଟା ଗାଇ ଚରୁଛନ୍ତି ।
୯. ଅଶୁଦ୍ଧ ବାକ୍ୟ - କୁଆରେ ଗୋଟିଏ ବାଲ୍ଟିଟିଏ ଖସିପଡ଼ିଲା ।
ଶୁଦ୍ଧ ବାକ୍ୟ - କୁଆରେ ବାଲ୍ଟିଏ ଖସିପଡ଼ିଲା । କୁଆରେ ଗୋଟିଏ ବାଲ୍ଟି ଖସି ପଡ଼ିଲା ।
୧୦. ଅଶୁଦ୍ଧ ବାକ୍ୟ - ରାମବାବୁ ବିଦ୍ୟାଳୟର ବରିଷ୍ଠତମ ଶିକ୍ଷକ ।
ଶୁଦ୍ଧ ବାକ୍ୟ - ରାମବାବୁ ବିଦ୍ୟାଳୟର ବରିଷ୍ଠ ଶିକ୍ଷକ ।
୧୧. ଅଶୁଦ୍ଧ ବାକ୍ୟ - ଖୁସିରେ ଲୋକେ ହସୁଛି ।
ଶୁଦ୍ଧ ବାକ୍ୟ - ଖୁସିରେ ଲୋକେ ହସୁଛନ୍ତି ।
୧୨. ଅଶୁଦ୍ଧ ବାକ୍ୟ - ମାଧବୀ କିନ୍ତୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶୀ ।
ଶୁଦ୍ଧ ବାକ୍ୟ - ମାଧବୀ କିନ୍ତୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ।
୧୩. ଅଶୁଦ୍ଧ ବାକ୍ୟ - ତମସାର ଦୂରବସ୍ଥାରେ ସୁରେଣ୍ଣ ଖୁସି ।
ଶୁଦ୍ଧ ବାକ୍ୟ - ତମସାର ଦୂରବସ୍ଥାରେ ସୁରେଣ୍ଣ ଖୁସି ।
୧୪. ଅଶୁଦ୍ଧ ବାକ୍ୟ - ଆବାଳ ବୃଦ୍ଧ ବନିତାଗୁଣ ଏକତ୍ରିତ ହେଲେ ।
ଶୁଦ୍ଧ ବାକ୍ୟ - ଆବାଳ ବୃଦ୍ଧ ବନିତା ଏକତ୍ର ହେଲେ ।
୧୫. ଅଶୁଦ୍ଧ ବାକ୍ୟ - ସେଠାକୁ ଯାତାଯାତର ସୁବିଧା ଅଛି ।
ଶୁଦ୍ଧ ବାକ୍ୟ - ସେଠାକୁ ଯାତାଯାତର ସୁବିଧା ଅଛି ।
୧୬. ଅଶୁଦ୍ଧ ବାକ୍ୟ - ଗୋପାଳ ଆସିବ, ତା ସାଂଗରେ ତା ଭାଇ ବି ଆସିଥିଲୁ ।
ଶୁଦ୍ଧ ବାକ୍ୟ - ଗୋପାଳ ଆସିବ, ତା ସାଂଗରେ ତା ଭାଇ ବି ଆସିବ ।

୧୮. ଅଶୁଦ୍ଧ ବାକ୍ୟ - ତୁମେ ଆସିଲୁ, ତମ ଭାଇ କେବେ ଆସିବୁ ?

ଶୁଦ୍ଧ ବାକ୍ୟ - ତୁମେ ଆସିଲ, ତମ ଭାଇ କେବେ ଆସିବ ?

୧୯. ଅଶୁଦ୍ଧ ବାକ୍ୟ - ସବୁ ପିଲାମାନେ ଖେଳିବାକୁ ଗଲି ।

ଶୁଦ୍ଧ ବାକ୍ୟ - ପିଲାମାନେ ଖେଳିବାକୁ ଗଲେ ।

୨୦. ଅଶୁଦ୍ଧ ବାକ୍ୟ - ଆମ ମାଇ ଭଲ ରୋଷେଇ କରେ ।

ଶୁଦ୍ଧ ବାକ୍ୟ - ମୋ ମା ଭଲ ରୋଷେଇ କରନ୍ତି ।

୨.୪.୩ ସମାର୍ଥବୋଧକ ଅଶୁଦ୍ଧ

ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ସମାନ ଅର୍ଥ ଥିବା ଅନେକ ଶବ୍ଦ ପ୍ରଚଳିତ ମାତ୍ର ପାଖାପାଖୁ ସମାନ ଅର୍ଥ ପ୍ରକାଶ ଶବ୍ଦ ଥିଲେ ମଧ୍ୟେଶ୍ଵରଭାବର ଉପଯୁକ୍ତ ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ନିତାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ, ଯଥା-

(୧) ବ୍ୟାଧୀ - ଶାରୀରିକ ଅସ୍ଵାତତା

ଆଧୁ - ମାନସିକ ଅସ୍ତ୍ରିତତା

(୨) ଶସ୍ତ୍ର - ହାତରେ ଧରି ଯୁଦ୍ଧ କରାଯାଏ

ଅସ୍ତ୍ର - କ୍ଷେପଣ କରାଯାଏ

(୩) ତତ୍ତ୍ଵ - ସାମାନ୍ୟ ନିତ୍ତା

ନିତ୍ତା - ଗାଢ଼ ନିଦ

(୪) ଗ୍ରହ - ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କୁ ପରିକ୍ରମା କରେ

ଉପଗ୍ରହ - ଗ୍ରହଙ୍କୁ ପରିକ୍ରମା କରେ

(୫) କମଳ - ପଦ୍ମ

କୋମଳ - ନରମ

(୬) ଆଭାସ - ସୂଚନା

ଆଭାଷ - ଅଛି ଭାଷଣ

(୭) କର - ହାତ

କର - କରିବା ଅର୍ଥରେ

(୮) ଅଗଣ୍ୟ - ଖୁବ୍ ଅଧିକ

ନଗଣ୍ୟ - ଖୁବ୍ ଅଛି

(୯) ଅଗ୍ର - ମୂଳ

ଅଗ୍ର - ପଣ୍ଡାତ

(୧୦) ଯାନ - ନିର୍ଜୀବ ବାହକ
ବାହନ - ଜୀବ ବାହାକ

(୧୧) ଦ୍ରବ୍ୟ - ପଦାର୍ଥ
ଦ୍ରାବ୍ୟ - ତରଳ

(୧୨) ନଟ - ଅଭିନେତା
ନାଟ - ଯାଚିବା

(୧୩) ନିକମା - ଅକର୍ମଣ୍ୟ
ନିକିମା - ବେକାର

(୧୪) ପୁତ୍ର - ନରକ ବିଶେଷ
ପୁତ୍ର - ପବିତ୍ର

(୧୫) ବଧ - ହତ୍ୟା
ବନ୍ଧ - ଆବନ୍ଧ

୨.୪.୮ ପ୍ରତ୍ୟେକନିତ ଅଶ୍ଵତ୍ତି

ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରତ୍ୟେ ଦ୍ୱାରା ଓଡ଼ିଆ ଶବ୍ଦ ଭଣ୍ଗାର ସମୃଦ୍ଧି । ଶବ୍ଦର ପୂର୍ବରୁ ଓ ପରେ ପ୍ରତ୍ୟେ ଯୁକ୍ତ ହେଲେ ନୂତନ ଶବ୍ଦ ଗଠିତ ହୁଏ । ଧାତୁ ପରବର୍ତ୍ତୀ ପ୍ରତ୍ୟେକୁ କୃଦିତ ଓ ଶବ୍ଦ ପରବର୍ତ୍ତୀ ପ୍ରତ୍ୟେକୁ ଉତ୍ଥିତ କୁହାଯାଏ । କେଉଁ ଶବ୍ଦ ପରେ କେଉଁ ପ୍ରତ୍ୟେ ରହିଲେ ତାହା ଅଶ୍ଵତ୍ତି ହୁଏ ଓ ସେଗୁଡ଼ିକର ରୂପର କେତେକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ନିମ୍ନରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ।

<u>କୃଦିତର ଅଶ୍ଵତ୍ତି</u>	<u>ଶ୍ଵେତ</u>
ଶାସ୍ତ୍ରକାର	ଶାସ୍ତ୍ରକାର
ବିଧ୍ୟକ	ବିଧ୍ୟକ
ବାଖ୍ୟା	ବ୍ୟାଖ୍ୟା
ପ୍ରଞ୍ଜ	ପ୍ରାଞ୍ଜ
ଭ୍ରାମମାଣ	ଭ୍ରାମ୍ୟମାଣ
ଗଞ୍ଜଣ	ଗଞ୍ଜଣା
ଉଠଣି	ଉଠଣିଆ
ଜୀଅନ୍ତ	ଜୀଅନ୍ତା
କଟାଳ	କଟାଳ

ଡକ୍ଟିଟଗତ ଅଶୁଦ୍ଧି	ଶୁଦ୍ଧି
ଅଧୀନସ୍ଥ	ଅଧୀନ
ଆରକ୍ଷିତ	ଆରକ୍ଷ
ଅନୁବାଦିତ	ଅନୁବିତ
ବୀରତ୍ବତା	ବୀରତ୍ବ
ବ୍ୟାବସାୟିକ	ବ୍ୟାବସାୟିକ
ଆଧୁକ୍ୟତା	ଆଧୁକ୍ୟ
ସାଂସାରିକ	ସାଂସାରିକ
ସମୁଦ୍ରିକ	ସାମୁଦ୍ରିକ
ବବୁଆନି	ବାବୁଆନି
କଟକଆ	କଟକିଆ
ପହଡ଼ିଆ	ପାହାଡ଼ିଆ
କୀର୍ତ୍ତନିଆ	କୀର୍ତ୍ତନିଆ
ଛକରଆ	ଛକରିଆ

୨.୫ ସାରାଂଶ

- ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ଖୁବ୍ ପ୍ରାଚୀନ ।
- ଓଡ଼ିଆର ଅନେକ ଶବ୍ଦ ଅନ୍ୟ ଭାଷାରୁ ଆସିଛି । ଯାହାକି ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟ ଓଡ଼ିଆର ନିଜସ୍ତ ଭାଷାରେ ପରିଣତ ହୋଇଯାଇଛି ।
- ଶୁଦ୍ଧ କଥନ ଓ ଶୁଦ୍ଧ ଲିଖନ ଭାଷାର ଶୁଦ୍ଧତାର ପରିଚୟକ ।
- ଭାଷାକୁ ବଞ୍ଚିର ରଖିବା ପାଇଁ ଭାଷା ଶୁଦ୍ଧତା ନିହାତି ଜରୁରୀ ।
- ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ତିନି ପ୍ରକାର ଲିଙ୍ଗ ଦେଖାଯାଏ । ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ, ପୁଣିଲିଙ୍ଗ ଓ କ୍ଲୀବଲିଙ୍ଗର ବ୍ୟବହାର କମ୍ ।
- ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ସାଧାରଣତଃ ଶ, ଷ, ସ ଏବଂ ହସ୍ତ ‘ଇ’ କାର, ‘ଉ’ କାର, ‘ର’କାର ଏବଂ ଦାର୍ଢି ‘ଇ’ କାର ପ୍ରୟୋଗ ଯଥାର୍ଥ ଭାବେ ନ ରହିଲେ ସାଦୃଶ୍ୟ ଜନିତ ବନାନ ଅଶୁଦ୍ଧି ରହିଥାଏ ।
- ବୈଯାକରଣିକମାନଙ୍କ ମତାନ୍ତ୍ରସାରେ ଓଡ଼ିଆ ସନ୍ଧି ଦୁଇ ଭାଗରେ ବିଭିନ୍ନ ଯଥା- ସ୍ଵର ସନ୍ଧି ଓ ବିସର୍ଗ ସନ୍ଧି ।
- ସମ୍ବନ୍ଧ ଥିବା ଦୁଇ ବା ତତୋଧିକ ପଦରୁ ମିଳନକୁ ସମାସ କୁହାଯାଏ ।
- ଯାହାଦ୍ୱାରା ବ୍ୟକ୍ତି ଓ ବନ୍ଧୁର ସଂଖ୍ୟା ଜଣାପଡ଼େ । ତାହାକୁ ବଚନ କୁହାଯାଏ ।

- ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ବଚନ ଦୁଇ ଭାଗରେ ବିଭିନ୍ନ ଯଥା ଏକ ବଚନ ଓ ବହୁ ବଚନ।
- ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରୟୋଗ ଦ୍ୱାରା ବାକ୍ୟର ସୌନ୍ଦର୍ୟ ବୃଦ୍ଧି ହୋଇଛି।
- ପ୍ରତ୍ୟେକ ଭାଷାର ବାକ୍ୟ ଗଠନ ଶୈଳୀ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ଓ ଭିନ୍ନ।
- ପ୍ରତ୍ୟେମାନଙ୍କ ପ୍ରୟୋଗ ଯୋଗୁଁ ଓଡ଼ିଆ ଶବ୍ଦ ଭଣ୍ଠାର ସମୃଦ୍ଧି।
- ଧାତୁ ପରବର୍ତ୍ତୀ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କୁ କୃଦତ୍ତ କୁହାଯାଏ।
- ଶବ୍ଦ ପରବର୍ତ୍ତୀ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କୁ ଉଦ୍‌ଦିତ କୁହାଯାଏ।

୨.୭ ଆୟୁପରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀ

(୧) ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଉତ୍ତରମୂଳକ ପ୍ରଶ୍ନ।

- (କ) ବର୍ଣ୍ଣଶୁଣି କହିଲେ କ'ଣ।
 - (ଖ) ଲିଙ୍ଗଗତ ଅଶ୍ଵୁନ୍ତି କ'ଣ ଉଦାହରଣ ସହ ଲେଖ ?
 - (ଗ) ସରିଗତ ଅଶ୍ଵୁନ୍ତି କ'ଣ ବୁଝୋଏ ?
 - (ଘ) ସମାସଗତ ଅଶ୍ଵୁନ୍ତି କ'ଣ ?
 - (ଡ) ପ୍ରତ୍ୟେଯ କ'ଣ ?
 - (ଚ) ବିଭିନ୍ନ ଓଡ଼ିଆ ବ୍ୟାକରଣରେ ପ୍ରୟୋଗ କ'ଣ ?
- (୨) ଦୀର୍ଘ ଉତ୍ତରମୂଳକ ପ୍ରଶ୍ନ।
- (କ) ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ରହିଥିବା ବର୍ଣ୍ଣଶୁଣି ସମ୍ପର୍କରେ ଆଲୋଚନା କର।
 - (ଖ) ବାକ୍ୟବିଧୁ ଜନିତ ଅଶ୍ଵୁନ୍ତି ଉଦାହରଣ ସହ ବୁଝୋଏ ?

୨.୮ ସହାୟକ ଗ୍ରନ୍ଥସୂଚୀ

- ଆଧୁନିକ ଓଡ଼ିଆ ବ୍ୟାକରଣ- ଉଚ୍ଚର ଧନେଶ୍ୱର ମହାପାତ୍ର
- ବ୍ୟାବହାରିକ ଓଡ଼ିଆ ବ୍ୟାକରଣ- ଉଚ୍ଚର ହର ପ୍ରସାଦ ମିଶ୍ର

□□□

ଓଡିଶା ରାଜ୍ୟ ମୁକ୍ତ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ, ଶମ୍ବଲ୍ପୁର
Odisha State Open University, Sambalpur
www.osou.ac.in
e-mail: info@osou.ac.in